

ഉത്തരരാമചരിതം.

—o%o%o—

ഭാഷാ നാടകം.

അക്കാദമി

തൃശ്ശിവപേരൂർ

കേരളകുപ്പഭൂമം അച്ചുകുത്തിൽ അച്ചടിച്ചത.

൧൦൬൭.

All Rights Reserved.

ഉത്തരരാമചരിതം.

കേരളകുപ്പഭൂമം അച്ചുകുത്തിൽ അച്ചടിച്ചതും.

൧൦൩൭.

All Rights Reserved.

പീ റി ക.

“പിന്നോക്കചിന്താമണി” നാടകസഭയുടെ ആചശ്രത്തിന്നു
യി വേറെ ചിലരുടെ സഹായത്തോടുകൂടി തജ്ജിമചെയ്യപ്പെ
ട്ടതാണ് ഈ നാടകം. ഒരു സംഗതിവശാൽ സഭക്കാർ വളരെ
അടിയന്തരമായി ആവശ്യപ്പെട്ടതിനാൽ ഇത നന്നെ ധൃതിപ്പെട്ട
എടുപത്തു ദിവസംകൊണ്ടു ഭാഷാന്തരപ്പെടുത്തേണ്ടിവന്നു. ഭ
വഭൂതിയുടെ കൃതികൾ സാവകാശമായി തജ്ജിമ ചെയ്താൽ ത
ന്നെയും നന്നാകുന്നതിന്നു വളരെ പ്രയാസമാണു. എന്നിരിക്കെ
പുൽപ്പത്തി ദാസ്ത്രവും കവിതാവും വളരെ കുറവായിട്ടുള്ളവർ
അദ്ദേഹത്തിന്റെ പ്രധാന കൃതിയെ ബലപ്പെട്ട അല്പദിവസം
കൊണ്ടു ഭാഷാന്തരപ്പെടുത്തിയിരിക്കുന്നതിൽ പലപ്രകാരത്തിലു
ള്ള സ്തൂനതകൾ ഉണ്ടാകാതിരിപ്പാൻ പാടില്ല. അതുകൊണ്ടു ആ
സ്തൂനതകളേയും ഈ പ്രവൃത്തിതന്നെ കുറെ സഹായമായിഎ
ന്നു തോന്നുന്നപക്ഷം അതിനേയും മാനുവലായ വായനക്കാർ
ക്ഷമിക്കുമെന്നു വിശ്വസിക്കുന്നു.

മാനന്ത മീനം ൨൦-ാം നം

സി. അച്യുതമേനോൻ ബി. എ.

കേ. നാമായണമേനോൻ ബി. എ.

ഉത്തരരാമചരിതം.

ഭാഷാ നാടകം.

—o:0:o—

ഒന്നാമങ്കം.

—◆—

ഫരി: ശ്രീ ഗണപതയെ നമഃ.

അവി ഏ മസ്തു.

~~~~~

അമൃതതനുചതായിക്കേവലാത്മാവിനുള്ളോ
മമിതകലയതായിടുന്നചേണാൻവാണി
മമസരസമിണങ്ങിടേണമെന്നമ്പിൽമുമ്പു
ഇമലകവികളെക്കെട്ടുപ്പിയാചിച്ചിടുന്നു

(൧)

(നാട്യന്തത്തിൽ സൂത്രധാരൻ പ്രവേശിക്കുന്നു.)

സൂത്രധാരൻ— അധികം വിസ്തരിക്കേണമെന്നില്ല. ഇപ്പോൾ
ഉറക്കട്ടെ, ഭഗവാൻ കാലപ്രിയനാഥന്റെ ഉത്സവത്തിൽ വന്നിരി
ക്കുന്ന ആയുന്മാരെ അറിയിക്കുന്നു. മാന്യന്മാരായ നിങ്ങൾ ഇങ്ങി
നെ അറിയേണ്ടതാണ്. മാന്യനായി, കാശ്യാചഗോത്രസംഭവനാ
യി, ശ്രീകണ്ഠനെന്ന വിശേഷനാമമുള്ളവനായി, തക്ഷപ്രാകര
ണമീമാംസാതപജ്ഞനായി, ജാതുകണ്ഠി പുത്രനായി, ഭവഭൂതി
എന്ന പ്രസിദ്ധനായ ഒരാളുണ്ട്.

വാണീദേവതവശ്യയായവരിമാൻകണ്ണൂരുകണക്കമ്പിലി
ക്കോണീനിജജരവയ്ക്കനെസ്സമനുവർത്തിക്കുന്നതുണ്ടെപ്പോഴോ
കേണീടാതവനങ്ങരീർത്തസവത്തരകമേഹാനാടകം

ചേണാൻത്തരരാമസച്ചരിതമാനാടുന്നകൂടാമുദാ (൨)

അതിന്നു ചേണ്ടി ഞാനിപ്പോൾ അയോദ്ധ്യയിൽ അക്കാലത്തു
ള്ള ഒരാളായി തീർന്നിരിക്കുന്നു. (നാലുപുറത്തും നോക്കിട്ടു) ഹെ!
ഹെ! ധൗലസ്തകലധൂമകേതുവായ മാന്യമഹാമോജാവിന്റെ ഈ
അഭിഷേകകാലത്തിൽ രാപ്പകൽ ഇടവിടാതെ ആനന്ദകരങ്ങളാ
യ ഗാനങ്ങളുണ്ടാകേണ്ടതായിരിക്കെ, ഏന്താണ രംഗസ്ഥലങ്ങ
ളിൽ നടന്മാർ മിണ്ടാതിരിക്കുന്നത്?

നടൻ— (പ്രവേശിച്ചിട്ട്) അല്പനയ വിദപൻ, ലങ്കാസമര
ത്തിൽ സഹായികളും മഹാത്മാക്കളുമായ വാനരന്മാരേയും രാ
ക്ഷസന്മാരേയും ഈ അഭിഷേകത്തെ അഭിനന്ദിപ്പാനായി വന്നി
രുന്ന നാനാദേശപാവനന്മാരായ ബ്രഹ്മചാരികളേയും രാജാക്കന്മാരേ
യും മഹാരാജാവ ഇവിടുന്ന് അവരവരുടെ ഗൃഹങ്ങളിലേക്കു യാ
ത്രയാക്കി. ഇത്രനാളും ഇവിടെ ഉത്സവമുണ്ടായിരുന്നത ഇവരെ
ആശ്ചര്യപ്പെടുത്തുകയും ചെയ്തു.

ത്രാതാവതാകിയവസിഷ്ഠനൊടൊത്തുരാമ
മാതാക്കൾദേവികളുരസ്സതിതൻറചിന്ത
ആതകമറുസുതതൻവരനാശ്രമത്തിൽ
ചെയ്തിട്ടമലപരമതിനിവിടുമ്പോൾ (൩)

സൂത്ര — ഇതങ്ങിനെതന്നെ.

നടൻ— ഞാൻ അന്യദേശക്കാരനായതുകൊണ്ടു ചോദിക്കു
ന്നതാണ്. ആരാണീവകളുടെ ഭർത്താവ്?

സൂത്ര— മുന്നംശാന്തയതെന്നൊരു കന്യകയെ ദശരഥൻ ജനിപ്പിച്ചു
മന്നവനാത്മജകർമ്മത്തിന്നുവളേലോമപാദനപനേകി(ർ)
വിഭാഗ്യകപുത്രനായ ഋഗ്വേദഗുഹൻ അവളെ വിവാഹംചെയ്
തു. അദ്ദേഹമിപ്പോൾ പന്ത്രണ്ടു സംവത്സരംകൊണ്ടുകഴിയുന്നതായ
ഒരു യാഗം ആരംഭിക്കുകയും അതിന്റെ അനുവർത്തനത്തിന്നാ
യി ഗുരുജനങ്ങൾ സമ്പൂർണ്ണഗർഭമായ സീതയെ കൂടിവിട്ട് അവിടെ
ക്കുപോകയും ചെയ്തിരിക്കുന്നു. ആകട്ടെ, ഇതുകൊണ്ടെന്താണ്. നമുക്കു
രാജദാരത്തിൽ പോയി സ്വജാതിധർമ്മത്തെ അനുഷ്ഠിക്കുകതന്നെ.

നടൻ— എന്നാൽ വിദപനായ അങ്ങനെയൊരു സുപരിശുദ്ധമാ
യ ഒരു രാജസ്ത്രീകൃമത്തെ ആലോചിക്ക.

സൂത്ര— മാരിഷ- ചൊല്ലാമെന്നൊന്നാകിലും കുറുമ്മോരോ
ന്നെല്ലാപേരും ചൊല്ലാമെന്നോതിയാലും
മല്ലാക്കിടുംവാക്കിനൊത്തുലിയേറെ
ചേല്ലതോറും സർവ്വരും ദുഷ്ജനങ്ങൾ (൪)

നടൻ— അതിദുഷ്ജനങ്ങൾ എന്നാണു പറയേണ്ടത? എ
ന്തെന്നാൽ—

ജനമിതാപരയുന്നിതുദേവിയോ
ജനകജൈകമഹോബാഹുദൂഷണം
ദനുജഗോഹമതിൽ സ്ഥിതിമൂലമാ
ണനലത്തുലിയിലോബാഹുശങ്കപോൽ (൫)

സുത്ര— ഈ ലോകാപവാദത്തെ മഹാരാജാവ കേട്ടു എങ്കിൽ വലിയ കഷ്ടം സംഭവിക്കും.

നടൻ— എല്ലാപ്രകാരത്തിലും ദേവകളും ജന്മികളും നല്ലതു വരുത്തട്ടെ. (ചുറ്റിനടന്നിട്ട) ഹേ! ഹേ! മഹാരാജാവിപ്പോൾ എവിടെയാണു. (കേട്ടിട്ട) ജനങ്ങളിങ്ങിനെ പറയുന്നു.

പ്രേമത്താൽസല്പരിപ്പാൻസരസമിചിടവന്നിത്രനാൾപാർത്തുലോകക്കാമോദംചേർത്തുതന്നാട്ടിനജനകന്ദുപൻപോകയാൽശോകമൂലം പ്യാമോഹംചേർന്നദേവിക്കിതുപൊഴുതുസമാധാനമുണ്ടാക്കുവാനായ് ശ്രീമലമ്മാസനംവിട്ടവനിവരനകത്തേക്കെഴുന്നള്ളിടുന്നു (ഒ)

(എന്നു എല്ലാവരും പോയി.)

പ്രസ്താവന കഴിഞ്ഞു.

—o:0:0—

(അനന്തരം ഇരുന്നുകൊണ്ട രാമനും സീതയും പ്രവേശിക്കുന്നു)

രാമൻ— ദേവി ജാനകീ, സമാശ്വസിക്ക! സമാശ്വസിക്ക! ആ ഗുരുജനങ്ങൾ നമ്മെ ഉപേക്ഷിപ്പാൻ ശക്തരാകയില്ല. എന്നാൽ

നിത്യംപ്രതാപരണമുള്ളമനുഷ്യരെല്ലാം
കൃത്യാധികത്വമതിനാൽപരദന്ത്രാല്ലൊ
പ്രത്യുഹമെറിടുകകൊണ്ടിഹസാഗ്നികന്മാ
ർകൃത്യന്തസങ്കടമതാണഗൃഹസ്ഥധർമ്മം (൨)

സീത— അതിനിക്കറിയാം ആയുപുത്ര ഇനിക്കറിയാം. എങ്കിലും ഗുരുജനങ്ങളുടെവിയോഗം സന്താപകരമായിത്തന്നെഭവിക്കുന്നു.

രാമൻ— അതങ്ങിനെതന്നെ. ഈ സംസാര ഭാവങ്ങൾ ഹൃദയ മർമ്മങ്ങളെ ഭേദിപ്പിക്കുന്നവയാണല്ലോ. അതുകൊണ്ടല്ലെ ബുദ്ധിമാന്മാർ ഇതുകളിൽ വിരക്തന്മാരായിട്ട എല്ലാകാമങ്ങളേയും പരിത്യജിച്ചു വനത്തിൽപോയി വിശ്രമിക്കുന്നത.

കഞ്ചുകി—(പ്രവേശിച്ചു)രാമഭദ്ര—(എന്നു പകുതി പറഞ്ഞ ശങ്കയോടുകൂടി) മഹാരാജാവെ,

രാമൻ— (പുഞ്ചിരിയോടുകൂടി) ആയ്! അച്ഛന്റെ പരിജനങ്ങൾ എന്നെ രാമഭദ്രൻ എന്നു വിളിക്കുന്നതുതന്നെയാണു ഭംഗിയായിരിക്കുന്നത. അതുകൊണ്ടു ശീലിച്ചതുപോലെ വിളിക്കാം.

കഞ്ചുകി— ദേവ ജഗ്രശ്ശംഗാശ്രമത്തിൽനിന്നു അച്ഛാവ ക്രമഹഞ്ചി എഴുന്നള്ളിയിരിക്കുന്നു.

സീത— ആയ്! എന്നാലെന്തിനു താമസിക്കുന്നു.

രാമൻ — ചേഗത്തിൽ കൂട്ടിക്കൊണ്ടുവരു. (കണ്ണുകിപോയി)

അഷ്ടാവ — (പ്രവേശിച്ചു) നിങ്ങൾക്കു നല്ലതു വരട്ടെ.

രാമൻ — ഭഗവൻ! ഞാനഭിവാദനംചെയ്യുന്നു. ഇവിടെ എഴുന്നള്ളിയിരിക്കാം.

സീത — അങ്ങക്കു നമസ്കാരം. എന്റെ എല്ലാഗുരു ജനങ്ങൾക്കും ആയുധമായ ശാന്തക്കും സുഖമല്ലെ?

രാമൻ — സോമയാഗംചെയ്യുന്ന എന്റെ ഭഗിനീഭർത്താവായ ഭഗവാൻ ഋഗ്വേദംഗനം ആയുധമായ ശാന്തയും നിവൃത്തി നുമാായിരിക്കുന്നുവോ?

സീത — ഞങ്ങളെ കാക്കുന്നുണ്ടോ?

അഷ്ടാവ — ഉവ്വ. ദേവി! ഭഗവാൻ വസിഷ്ഠൻ ഭവതിയോട പറയുന്നു.

ഭൂദേവിപാരിതയിനെന്നവിധാതുതുച്ഛൻ
വൈദേഹനാംജനകനാണഥനിൻറതാതൻ
ആദിത്യനാഗുരുവതായിമത്താനുമുള്ള
വംശത്തിലെക്ഷുതി പർവതൻവധുവാണനിയ്യം (ൻ)
അതുകൊണ്ടു ഞാനെന്നതാണിനി അനുഗ്രഹിപ്പാനുള്ളത. കേവ
ലം വിരന്മാരായ പുത്രന്മാരുണ്ടാകട്ടെ

രാമൻ — ഞങ്ങൾ അനുഗ്രഹീതന്മാരായി.

സത്തുക്കളാംലൗകികർചൊല്ലിടുംവാ
കുതുമ്പത്തിനൊത്തുള്ളതുതന്നെയാകും
പാത്തിടിവിന്നാദ്യമുനീന്ദ്രർചൊന്നാ
ലതംബചസ്സിൻചുറകോടിയെത്തും (മം)

അഷ്ടാവ — ഭഗവതിയായ അരുന്ധതിയും ദേവിമാരും ശാന്തയും ഇപ്രകാരം എന്നോട വിനേയും വിനേയും പറഞ്ഞയച്ചിരിക്കുന്നു. “കുമാരിക്കു ഗർഭാലത്തിൽ എന്തെങ്കിലും ആഗ്രഹമുണ്ടായാൽ അത ഉടനെ സാധിപ്പിച്ചുകൊടുക്കണം” എന്നു.

രാമൻ — ഇവൾ പറഞ്ഞാൽ അതുപോലെ ചെയ്യാം.

അഷ്ടാവ — നന്നാദാവിന്റെ ഭർത്താവായ ഋഗ്വേദംഗൻ ദേവിയോട ഇങ്ങിനെ പറയുന്നു. “പുണ്യഗർഭയാകയാൽ നിന്നെ ഇങ്ങോട്ടു വരുത്തിയില്ല നിന്റെ വിനോദത്തിനായി വത്സനായ രാമഭദ്രനേയും അവിടെ തന്നെത്താമസിപ്പിച്ചു. അതുകൊണ്ടു മടിയിൽ പുത്രന്മാരോടുകൂടി ആയുഷ്കരിയായ നിന്നെ കണ്ടുകൊള്ളാം” എന്നു.

രാമൻ — (സന്തോഷലജ്ജാസ്തുതങ്ങളോടുകൂടി) അങ്ങിനെ

യാകട്ടെ. ഭഗവാൻ വസിഷ്ഠൻ എന്നോടു പറയാൻ ഒന്നും കല്പിച്ചുയച്ചിട്ടില്ല.

അഷ്ടാ— കേട്ടാലും,

വയ്യിപ്പോളിവിടംവിടുന്നതിനമോജാമാത്രയാഗത്തിനാൽ
നിയ്യോബാലകനാണനാടകമിതോകൈവന്നതാണിയുടെ
ചെയ്യേണംപ്രജകൾക്കഭീഷ്ടമതിനാലുണ്ടായിടംകീർത്തിയാ
ണിയുജ്ജോരുഭവൽകലത്തിനതിയാസ്സന്യാത്തസമ്പത്തൊടൊ.

രാമ—ഭഗവാൻ വസിഷ്ഠൻ കല്പിക്കുന്നതപോലെ.

കനിവുസുഖവുമെന്നല്ലിഷ്ടപൂർവ്വേണ്ടിവന്നാൽ

ജനകതനയതന്നെക്കൂടിയുംകൂസലെന്യ

ജനഹിതമതിനായിക്കൈവെടിഞ്ഞിടയാണെൻ

മനമതിലൊരുലേശംപോലുമേശോകമില്ല (൧൨)

സീത—അതുകൊണ്ടു തന്നെയാണ ആയുപുത്രൻ രാജകുല
ശ്രേഷ്ഠനായിരിക്കുന്നത.

രാമ—ആരവിടെ. അഷ്ടാപക്ര മഹഷിയെവിശ്രമിപ്പിക്ക.

അഷ്ട—(ഏഴുനീറ്റ ചുറ്റിനടന്നിട്ട) എയ്- ഇതാ കുമാര
ലക്ഷ്മണൻ വന്നിരിക്കുന്നു. (എന്നുപോയി.)

ലക്ഷ്മണൻ—(പ്രവേശിച്ചു) ആയുൻ ജയിക്കുന്നു ജയിക്ക
ുന്നു. ആയു, ആ ചിത്രകാരൻ നമ്മൾ പറഞ്ഞു കൊടുത്ത പ്ര
കാരം ആയുന്റെ ചരിത്രത്തെ ഈ വീഥികയിൽ ഏഴുതിയിരിക്ക
ുന്നു. ഇത ആയുൻ നോക്കിയാലൂ.

രാമൻ—ബുദ്ധിക്ഷയം പൂണ്ടിരിക്കുന്ന ദേവിയെ റിനോദി
പ്പിക്കുവാൻ ഉണ്ണിക്ക നല്ലപണ്ണം അറിയാം. ആകട്ടെ, അത ഏ
തുവരെ ഏഴുതീട്ടുണ്ട.

ലക്ഷ്മ—ആയുയുടെ അഗ്നിപരിശുദ്ധിവരെ.

രാമൻ—കഷ്ടം ! കഷ്ടം !

ജനനാൽശുദ്ധയതായിടനദേവിക്കെന്തുമറുശുദ്ധികളാൽ

അനലനമഥതീർത്ഥജലത്തിനുമുണ്ടോശുദ്ധിമറുവല്ലതിനാൽ

ദേവി ദേവയജനസംഭവേ പ്രസാദിക്കണെ. ഈ അപവാ
ദം ഭവതിയുടെ ജീവിതാവസാനംവരെ നിലനില്ക്കുന്നതാണല്ലോ.

കലധനമനുരഞ്ജിപ്പിക്കണംചോകമെന്നോ

ത്തലമശിവമുരച്ചെന്നുതേയോഗ്രമല്ല

തലയിലണിയുവാനായിത്തല്ലോസുഗന്ധം

കലമൊരുസുമംപാദാഹതിക്കല്ലപാർത്താൽ (൧൪)

സീത—ഇരിക്കട്ടെ ആയുപത്ര ഇരിക്കട്ടെ- നമുക്കു അങ്ങയുടെ ചരിതം നോക്കുക. (ഏഴുനീറം രണ്ടുപേരും ചുറ്റിനടക്കുന്നു.)

ലക്ഷ്മ—ഇതാണ ആ ചിത്രം.

സീത—ഇവരാരാണ്- മുകളിൽ എടുത്തിരിക്കുന്ന ആയുപത്രനെ സ്മരിക്കുന്നപോലെ തോന്നുന്നു.

ലക്ഷ്മ—ഇവർ പ്രയോഗസംഹാര മന്ത്രങ്ങളോടുകൂടിയ ജംഭകാസ്ര ദേവതകളാണ്. ഈ അസ്രങ്ങൾ ഭഗവാൻ കൃശാശപകൽനിന്ന വിശ്വാമിത്ര മഹഷിയെ പ്രാപിച്ചിട്ട അദ്ദേഹം താടകാ വധത്തിൽ ജ്യേഷ്ഠന അനുഗ്രഹമായി കൊടുത്തവയാകുന്നു.

രാമൻ—ദേവി, ദിവ്യാസ്രങ്ങളെ വന്ദിക്ക.

ആദ്യായരക്ഷയതിനായ്സുചിരംതപസ്സു
മുനംവിരിഞ്ചമുഖരാദ്രഗുരുക്കൾചെന്താർ
പിന്നെത്തപോമയമതാംസ്വപഥസ്സിന്നെത്താൻ
നന്ദിച്ചുകണ്ടിതവർദിവ്യശരങ്ങളായി (൧൭)

സീത—ഇതുകൾക്കു നമസ്കാരം.

രാമൻ—എല്ലാപ്രകാരത്തിലും ഈ ദിവ്യാസ്രങ്ങൾ ഭവതിയുടെ സന്താനങ്ങളോടു ചേർന്നിരിക്കട്ടെ.

സീത—ഞാൻ അനുഗ്രഹീതയായി.

ലക്ഷ്മ—ഇത മിഥിലാവൃത്താന്തമാണ്.

സീത—അഹോ, പുത്തനായിവിടൻ നീലോല്പലംപോലെ ശ്യാമളമായും കോമളമായും മൃദലമായും ശോഭമാനമായും ഇരിക്കുന്ന ദോമസൗഭാഗ്യം കണ്ട ആശ്ചര്യപ്പെട്ട നിശ്ചലനായ അച്ഛനാൽ ദർശിക്കപ്പെടുന്ന സൗന്ദര്യ ശ്രീയോടും ശിഖണ്ഡങ്ങൾ കൊണ്ട മണ്ഡിതമായ മുഖമണ്ഡലത്തോടുംകൂടി നിഷ്പ്രയാസമായി ശങ്കരചാപത്തെ വണ്ഡിക്കുന്ന ആയുപത്രനെ ഇതാ ഏഴുതിയിരിക്കുന്നു.

ലക്ഷ്മ—ആയ്യേ നോക്കു, നോക്കു.

ശതാനന്ദനാംതന്നപാദ്യായനരംനിൻ
പിതാവായവൈദേഹരാജാവുതാനും
ഇതാപൂജചെയ്യുന്നസംബന്ധമുജ്ജ്വലം
രതാകംവസിഷ്ഠാദ്രിരാമേവരേയും (൧൮)

രാമൻ—ഇത കാണേണ്ടതുതന്നെ.

ചൊല്ലോണ്ടാമിജ്ജനകരാഘവമന്നവനാ
ക്കിക്കണ്ടചാമുപറകാക്കുരസിക്കയില്ല

ഉൽകണ്ഠയോടിഹകൊടുത്തതുമിരിച്ചു
കണ്ഠാഭംതുകേശികനന്ദനനേകനല്ലൊ (൧൭)

സീത—തല്പാലം ഗോദാനമംഗളത്തെഅനുഷ്ഠിച്ചവിവാഹ
ദീക്ഷിതന്മാരായനിങ്ങൾനാലുഭ്രാതാക്കന്മാരല്ലേഇത- അഹോഇനി
കുളകാലത്തിൽആ പ്രദേശത്തിൽ ഇരിക്കുന്നപോലെത്തന്നെ.

രാമൻ—മനസ്സിലിതുനേരമാസ്സമയമെന്നതോന്നുമേ
മുനീന്ദ്രമണിഗൗതമൻമകരത്തിലപ്പുകയിൽ
മനോജമണികങ്കണംവിലസിടുന്നനിൻകയ്യിൽ
ജനത്തെയുടൽപൂണ്ടൊരുസവസമംരസിപ്പിച്ചുതേ
ലക്ഷ്മ—ഇതാണത്രയ്ക്കു-ഇത ആയ്ക്കായ മാധവവിയാണ്.
കുമാരിശ്രീകീർത്തിയാണ് ഇത.

സീത—ഉണ്ണി, വേറെ ഒരുത്തിയുള്ളത ആരാണ്.

ലക്ഷ്മ—(ലജ്ജയോടും പുഞ്ചിരിയോടുംകൂടി ആത്മഗതം)
എയ് : ഊർമ്മിച്ചയെക്കുറിച്ചാണ് ആയ്ക്കു ചോദിക്കുന്നത്. ആകട്ടെ
ഇവരെ മറ്റൊരോരോടൊന്നുകൊണ്ടു ചോദിക്കാം. (പ്രകാശം) ആയ്ക്കുനോ
ക്കൂ, ഇതകാണേണ്ടതാണ്. ഇതാ ഭഗവാൻ ശ്രീപരശുരാമൻ.

സീത—ഇനിക്കു ഭയമാകുന്നു.

രാമൻ—ഈയെ, അങ്ങേക്കു നമസ്കാരം.

ലക്ഷ്മ—ആയ്ക്കു, നോക്കു നോക്കു. ഇദ്ദേഹം ആയ്ക്കുനാൽ (എ
ന്ന പകരി പറഞ്ഞപ്പോൾ)

രാമൻ—(നിഷേധിച്ചുകൊണ്ടു) വളരെ നോക്കുവാനുണ്ട
ല്ലൊ. അതുകൊണ്ടു മറ്റൊരോരോടും കാണിക്കൂ.

സീത—(സ്നേഹബഹുമാനങ്ങളോടുകൂടി നോക്കിട്ടു) ഈ വി
നയാതിശയംകൊണ്ടു ആയ്ക്കുപുത്രൻ നല്ലവണ്ണം ശോഭിക്കുന്നു.

ലക്ഷ്മ—അയ്യോ! ഇത്രയെത്തിയനമ്മളാണിത.

രാമൻ—(കണ്ണീരോടുകൂടി) കഷ്ടം, ഞാനോക്കുന്നുണ്ടു.

ജീവിച്ചിരുന്നുസുഖമഹാനമെന്നമ്മ

ജാചിമുദാപരിണയംപുതുതായ്ക്കു

ഭാവങ്ങൾനോക്കുവതിനുള്ളതമ്മമാരു

മേവംസുഖിച്ചുസുദിനങ്ങൾകഴിഞ്ഞുചല്ലൊ (൧൯)

അക്കാലത്തു ഈ ജാനകിയാകട്ടെ.

പ്രാന്തത്തിൽക്കുറുകുതൽചി നിയിടകണ്ടിടുന്നപൂക്കൊട്ടൊളി
ട്ടുന്തശ്രീനിരയുകലൻഴകഴുവകൂറംവിളങ്ങുവിധം
കാണേണ്ടുദൂരിപോലഹോലച്ചിതമായ്ത്താനേവരംവിട്ടമം
ചിന്താമയൊടുമമ്മമാക്കു കൂട്ടിടിനാളേറാവും (൨൦)

ലക്ഷ്മി—ഇതാമന്ദര.

രാമൻ—(ഉത്തരം പറയാതെ മറ്റൊരാളോടൊന്നിച്ച്) ദേവി,
ശ്രംഗീവേരപുരമായതിൽനില്ക്കുന്നിഹദീവിടവിയാണിതു കാണുക
സംഗമം പ്രിയനതാംഗം ഹനോടനിങ്ങവെച്ചു മനമുക്കു വായി

ലക്ഷ്മി—(ചിരിച്ചുകൊണ്ടു ആത്മഗതം) ഓഹോ! ആയുസ്സ്
മണ്ടാമത്തമ്മയുടെ കഥമറച്ചു കളഞ്ഞു.

സീത—അഹോ! ഇതാ ജടാബന്ധന വൃത്താന്തം.

ലക്ഷ്മി—തമ്പുരയിൽ സ്ഥവിരരാമളവിൽ സ്വരാജ്യ
സമ്പത്തു ചേർത്തു രാജവംശമസാധിപന്മാർ
അന്വേഷിക്കുമൊരു കാനനവാസധർമ്മ
മിമ്പത്തോടായ്ക്കുമെടുത്തിതു ബാല്യകാലേ (൨൨)

സീത—ഇതാ തെളിഞ്ഞതും പുണ്യവുമായ ജലത്തോടുകൂടി
യ ഭാഗീരഥി.

രാമൻ—രാജകുല ദേവതയായ ഭവതിക്കു നമസ്കാരം.

മുനംയാഗാശപമാരാഞ്ഞമസഗരസുതന്മാരഹോപാരിതെല്ലാം
നന്നായേദിക്കുമ്പോൾ കവിതകവിലകോപാഗ്നിയാൽ വെന്തുപോ
യിന്നെത്തല്ലത്രനേർത്തപമതുതനുവിന്നാശമോക്കാതെ ചെല്ലി [യാർ
ഒട്ടനുമ്മനാക്കുമോസൽഗതിതവസലിലസ്സംനത്താൽ വരുത്തി

അങ്ങിനെയിരിക്കുന്ന ഭവതി പുത്രഭാര്യയായ ജാനകിയിൽ
അരുന്ധതിയെപ്പോലെ മംഗളം വരുത്തുവാൻ വിചാരിച്ചാലും.

ലക്ഷ്മി—ഇത ഭരദവാജൻ കാണിച്ചു തന്നതും ചിത്രകൂട
ത്തിലേക്കു പോകുന്ന വഴിയിൽ കാളിന്ദീ തീരത്തിൽ നില്ക്കുന്നതു
മായ ശ്രാമമെന്നു വടവുക്കുമാണു.

സീത—ആയുപുത്രൻ ഈ പ്രദേശത്തെ കാക്കുന്നുണ്ടോ.

രാമൻ—എങ്ങിനെയാണു ഞാനിതു മറക്കുന്നതു.

പാരാത്ഥപഗതിശ്രമാലിഹതളുന്ന് കമ്പമാണെങ്കിലും
പാരഭംഗിയൊടുമുണാളുമുദയായ്ക്കൊണ്ടു ല്യമോടും പരം [മ
ചേരുന്നിൻതനുചേർത്തുടൻ തഴുകിത്താൻ മെല്ലെത്തലോടിട്ടു
ന്നേരം മാറിലതാക്കി നീയിവിടെ വെച്ചല്ലോ സ്വപിച്ചു സുഖം

ലക്ഷ്മി—ഇതാ വിന്ധ്യാടവീ മുഖത്തിൽ വിരാഡസംരോധം.

സീത—ഇതുകണ്ടു മതി! ആയുപുത്രൻ വിശരിക്കൊണ്ടു ഇ
നിക്കു കടവിടിച്ചു തന്നുകൊണ്ടു നമ്മൾ ദക്ഷിണാമണ്ഡലത്തിൽ
പ്രവേശിച്ചതു നോക്കുക.

രാമൻ—അരിവിയുടെ തടത്തിൽക്കുന്ന പ്രസ്ഥമേല്ക്കും
തരുനിഴയൊടു ചേർന്നിട്ടു നന്നാക്കാടിതാണു

പരമതിഥിസവർച്ചം സകുതരാരോപസന്മാ

രൊരുപിടിവരിവെച്ചുണ്ടിങ്ങിതാവണിടുന്നു (൨൫)

ലക്ഷ്മണൻ—എടുത്തിങ്ങിനില്ക്കുന്ന വൃഷ്ടസമൃദ്ധങ്ങളെക്കൊണ്ടു കറുത്ത മിനുത്ത രീരപ്രദേശങ്ങളുള്ള ഗോദാവരിയുടെ മുഖരകന്ദരങ്ങളോടുകൂടിയതും എല്ലാത്തോഴും കാണപ്പെടുന്ന മേഘങ്ങളാൽ എത്രയും കറുത്തതും ജനസ്ഥാനമദ്ധ്യത്തിൽ നില്ക്കുന്നതുമായ പ്രസ്രവണ പവ്വതമാണിത്.

രാമൻ —

പരസുരാനസുമിത്രാപത്രസൽകരമോടി

ജിഹ്വിലതിസുഖനോംപാർത്തിനോർത്തിടുന്നൊ

സരസതരതടത്തോടൊത്തിടുന്നോരുഗോദാ

വരിയുമിവിടെനാംമേളിച്ചതു ഹൃത്ത് ലുണ്ടൊ (൨൬)

അത്രതന്നെയുമല്ല.

പരമപ്രേമാൽപതുക്കെച്ചെയ്തിന്നെയരികിൽ ചുണ്ടനങ്ങാത്തമട്ടായോരോന്നൊക്കെക്രമംവിട്ടുമിതുമുറച്ചെടുത്തപ്പോഴോ കരത്താൽ ഏറെക്കുറ്റിപ്പണന്നങ്ങിന്നെയമി തരസംയാമമാറാങ്ങളുംചേരൊരാതേതെന്നനമ്മൾക്കനവധിദവസംരാത്രിതന്നെകഴിഞ്ഞു ( )

ലക്ഷ്മ—ഇതാ പഞ്ചവടിയിൽ ശുദ്ധ്വണ്ണവ.

സീത—അയ്യോ ആയുപത്രനെ ഇനിക്കാണുവാൻ കഴിയില്ലല്ലോ.

രാമൻ—അയി വിഹംഭീരു ഇത ചിത്രമാണ.

സീത—എങ്ങിന്നെയൊയാലും ഭർത്തനും ഭാര്യയെ ഉണ്ടാക്കുന്നു.

രാമൻ—കഷ്ടം ജനസ്ഥാനത്തിലെ കഥ ഇപ്പോൾ നടക്കുന്നതുപോലെ തോന്നുന്നു.

ലക്ഷ്മണൻ—

വല്ലാത്താശരമനുപാദ ഗമ്യന്മാലവുണ്ണമല്ലാംപിണ

ച്ചല്ലോനല്ലവതുണ്ടരി. നകഴകിത്തേച്ചിട്ടമത്സ്രാർത്തിയെ

തെല്ലല്ലാത്തുനശ്ശുനായൊരുജനസ്ഥാനത്തിൽ വന്നാർത്തിയാ

ക്കല്ലംഹന്തകരത്തിടുന്നു ഹൃദയംപൊട്ടുന്നുവജ്രത്തിനും [ൽ

സീത— (കണ്ണുനീരോടുകൂടി ആത്മഗതം) അയ്യോ ദേവരഘുകുലാനന്ദ ഞാൻ നിമിത്തമെങ്ങ ഇങ്ങിനെ വ്യസനിച്ചുവെല്ലോ.

ലക്ഷ്മ— (രാമനെനോക്കി അഭിപ്രായഭേദത്തോടുകൂടി) ആയു ഇതെന്താണു,

പൊട്ടി വീണ നവമുത്ത മാലയതു പോലെ ബാഷ്പ മിഥധാരയാ
യിട്ടുമേടി നിയി.ൽ വിണ ജ്ജ്വാലകണങ്ങളായൊഴുകിടുന്നിതാ
കൊട്ടാക്കി ഹൃദയം കനകമരിശല്യമെങ്കിലുമതിപ്പെഴി
യോഷ്ണാസകുലവിരക്കമുലമപരക്മമ്പിനൊടറിഞ്ഞിടാം ( )

രാമൻ — ഉണ്ണി!

അക്കാലം ഞാൻ പ്രിയയുടെ വിയോഗത്തിനാലുതലവിലോ
രുവേദത്തെ പ്രതികൃതിയിലുള്ള ശയാലൊട്ടൊതുക്കി
ഇക്കാലത്തങ്ങു മനമതിൽ പിന്നെയും കത്തിനീറി
ട്ടുറക്കുമ്പോൾ പ്രണമതുകണക്കേറെ മോലേകിടുന്നു (൩൦)

സീത — അയ്യോ കഷ്ടം! അയ്യോ കഷ്ടം! അധികമായി വ
ലിച്ച ഈ പ്രസനത്താൽ ഇനിക്കിപ്പോൾ ആയുപത്രൻ കൂടെ
യില്ലാത്ത പോലെ തോന്നുന്നു.

ലക്ഷ്മ — (ആത്മഗതം) ഇരിക്കട്ടെ, മറ്റൊരേടത്തു കൊ
ണ്ടു പോകാം. (ചിത്രം നോക്കിക്കൊണ്ടു പ്രകാശം) ഇതാ മനപ
ന്താത്തിൽ ജനിച്ച അതിയോഗ്യനായി ഗുഹ്വരാജാവായിരിക്കുന്നു
താതജടായുസ്സിന്റെ ചരിത്രവിക്രമങ്ങളെ ഏഴുതിയിരിക്കുന്നു.

സീത — മാതാത, അങ്ങു പുത്രസ്തേ മത്തെ നല്ലവണ്ണം പ
രിപാലിച്ചു.

രാമൻ — ഹാ താത! കാശ്യപവംശജാതനായ പക്ഷിശ്രേഷ്ഠ!
അങ്ങേപ്പോലെ പരിശുദ്ധനായ സാധുക്കൾ ഏവിടെനിന്നാ
ണ ഉണ്ടാകുന്നത് ?

ലക്ഷ്മ — ഇതജനസ്ഥാനത്തിന്റെ പടിഞ്ഞാറെ ഭാഗത്തിൽ
ദനുകബന്ധൻ വസിച്ചിരുന്നതും ചിത്രകുഞ്ജചാനെന്ന പേരു
ള്ളതുമായ ദണ്ഡകാരണ്യഭാഗമാകുന്നു- ഇത ഋശ്യമൃക പർവ്വത
ത്തിൽ മതംഗന്റെ ആശ്രമമാണു- ശ്രമണ എന്നു സിദ്ധശബ
രിയാണു ഇതു- ഇതു പമ്പാ എന്നു സമസ്താണു-

സീത — ഇവിടെ വെച്ചു ആയുപത്രൻ കോപവും മെയ്യു
വും വെടിഞ്ഞു വാവിട്ടു കരഞ്ഞതായി ഏഴുതിയിരിക്കുന്നുവല്ലോ.

രാമൻ — ദേവി! സമസ്ത വളരെ രമണീയം തന്നെ.

മദിച്ച കളഹംസകംചാറുകവീശിടുകാരദവ
ന്നദിച്ചതിലുപത്തതണ്ടടയപത്മഭാഗങ്ങളിൽ
ഇതിൽ ചിലതു കണ്ടു ഞാൻ കവലയങ്ങളായ്ക്കുണ്ണിൻ
പതിച്ചുടനയന്നിടുന്നിടയിൽ വെച്ചു കഷ്ടിച്ചെടുത്തു (൩൧)

ലക്ഷ്മ — ഇതാ ആയുനായ ഹരദാമൻ

സീത—വളരെക്കാലം ദുഃഖിച്ചിരിക്കുന്ന ജീവലോകത്തിന്റെ രക്ഷണമെന്നൊരു അത്യന്തോപകാരിയായി മഹാ ഭാഗനായിരിക്കുന്ന ആ മാരുതിയാണിത്.

രാമൻ—അഹോഭാഗ്യമോത്താലിതാശ്രീഹനുമാൻ

മഹാവീര്യവാനഞ്ജനാനന്ദദായി

മഹിമാസിംഹകാണമുഖവേദത്തി

മഹാൻചാരിതാത്പ്രംസവീര്യപ്രഭാവാൽ (൩൨)

സീത—ഉണ്ണി, ആടുന്ന മയിലുകൾക്കോടു കൂടിയ കടലുറപ്പുള്ള ഈ പർവ്വതത്തിന്റെ പേരെന്താണ്. ഇവിടെ പ്രഭാവസൗന്ദര്യം മാത്രം ശേഷിച്ചു വിളർക്കുന്നതിനോടു കൂടി അല്പ സമയം മുർച്ചിച്ചിരിക്കുന്ന ആയുധത്രയെ ഉണ്ണി നന്നെ കരഞ്ഞു താങ്ങിക്കൊണ്ടിരിക്കുന്നതായി എഴുതിയിരിക്കുന്നു.

ലക്ഷ്മ—ചേണാൻ ജ്ഞാനപുഷ്പഗന്ധമിയലുന്നീപ്പർവ്വതമാല്യവാ

നാണല്ലോ നവനീലനിരദമിതാതന്മുഖംഗങ്ങളിൽ

രാമ—കാണാൻ ശക്തിയതില്പിനിക്കിതിനുമേൽ പരംസഖേപോര ഷോണിനന്ദിയെപ്പിരിഞ്ഞൊഴുകുന്നൊരുമതു മി

ലക്ഷ്മ—ഇവിടുന്നങ്ങോട്ടു ആയുർനേരയും യോഗ്യരായ കവി രാക്ഷസന്മാരടേയും അസംഖ്യങ്ങളായും ഉപയുപരി ആശ്ചര്യകരങ്ങളായുമുള്ള കർമ്മങ്ങളാകുന്നു. ആയു വളരെ ക്ഷീണിച്ചും ഇരിക്കുന്നു. അതുകൊണ്ടു അല്പം വിശ്രമിക്കേണമെന്നു അറിയിച്ചുകൊള്ളുന്നു.

സീത—ആയുപത്ര, ഈ ചിത്രദർശനമെന്നൊരു മോഹമംജരിച്ചിട്ടുള്ള ഇനിക്കു അല്പം ബോധിപ്പിപ്പാനുണ്ട്.

രാമൻ—കല്പിക്കാമല്ലോ.

സീത—ഇനി ഒരിക്കൽക്കൂടി പ്രസന്നങ്ങളായും ഗർഭിണികളായുമിരിക്കുന്ന കാടുകളിൽ ക്രീഡിപ്പാനും മജ്ജനത്താൽ പരിശുദ്ധിയേയും സുഖത്തേയും സന്താപ ശാന്തിയേയും ഉണ്ടാക്കുന്ന ഗംഗയിൽ സ്നാനം ചെയ്യാനും ഞാനാഗ്രഹിക്കുന്നു.

രാമൻ—ഉണ്ണി, ലക്ഷ്മണ.

ലക്ഷ്മ—ഇതാ ഞാൻ.

രാമൻ—ഇവർക്കു ഗർഭാലത്തിലുണ്ടാകുന്ന ആഗ്രഹങ്ങളെ ഉടനെ സാധിപ്പിച്ചു കൊടുക്കണമെന്നു ഗുരുജനങ്ങൾ ഇപ്പോൾ തന്നെ പറഞ്ഞയച്ചിരിക്കുന്നു. അതുകൊണ്ടു ഇളക്കമില്ലാതെ സുഖമായി സഞ്ചരിക്കാവുന്ന ഒരു തേര തെയ്യാറാക്കൂ.

സീത—ആയുപത്രം, അങ്ങക്കുടി അവിടെക്കു പോരണം.

രാമൻ—എന്നേ കഠിനക്കാരത്തി, ഇത പ്രത്യേകം പറയണമെന്നുണ്ടോ.

ലക്ഷ്മ—ആയുസ് കല്പിക്കുന്നതുപോലെ (എന്നുപോയി)

രാമൻ—പ്രിയേ, ഈ വാതായനത്തിന്റെ സമീപത്തിൽ നമുക്കു കുറച്ചു നേരം കിടക്കുക.

സീത—അങ്ങിനെയാകട്ടെ, ക്ഷീണത്താലുണ്ടാകുന്ന നിദ്ര എന്നു ബാധിക്കുന്നു.

രാ—എന്നാൽ എന്റെ മേൽ നല്ല ചണ്ഡം ചാരികിടന്നുകൊൾക.

സാധുപന്തോടുതളുന്ന്തുചിയ

പ്പെറ്റാത്താ യിതു കഴുത്തിൽ വെക്കട്ടെ

മുഖചന്ദ്രമണി കൊണ്ടലിഞ്ഞമാ

രത്തിനൊപ്പമതിരൂപിയാവിധം

(നർ)

(അപ്രകാരം ചെയ്യിച്ചുകൊണ്ടു ആനന്ദത്തോടു കൂടി) പ്രിയേ ഇതെന്നാണു.

ഇല്ലാതീർച്ചപ്പെടുത്താൻ വിരതിതു സുഖമോദഃഖമോബോധമോ
നല്ലാവന്നിദ്രയോ നിർഭാരവിഷമോ മോഹമോ യെന്നുമേവം [യെ
അല്ലേ നീതൊട്ടിടുന്നോരളുപിചിഖിലമന്നിന്ദ്രിയങ്ങൾക്കുമുഖ്യം
വല്ലാതേകുറവികാരംജഡതയൊടുമുളയ്ക്കുന്ന ചൈതന്യമേററം

സീത—(ചിരിച്ചുകൊണ്ടു) അങ്ങക്കു എന്നിൽ സ്ഥിരമായ പ്രേമമുണ്ടു. ഇതിൽ പരമായി മറററത്താണു വേണ്ടതു.

രാമ—ചാരുശ്രീമിഴി നിന്റെ ചാടുമൊഴിയിങ്ങേകുന്നുമോദത്തെയും
പാരംവാടിയജീവപുഷ്പമതിനിന്നേററം വികാസത്തെയും
സൈപരംമോഹമതിനൃയൗഘമതിനണ്ടാക്കുന്നിതെന്നാനസ
ത്താരിന്നി നരസായനശ്രുതിയുഗത്തിന്നോസുധാസാരവും

സീത—പ്രിയംവദേ, ഞാൻ കിടക്കട്ടെ— (ശയനത്തിനായി ചുറ്റും നോക്കുന്നു)

രാമൻ—എന്താണു അനേപചിപ്പാനുള്ളതു.

ധന്യവേളികഴിച്ചതിയുതിമുതൽ കീവിട്ടിലുംകാട്ടിലും

പിന്നെല്ലെഴുചമായകാലമതിലുംനിൻ യൗവനംതന്നിലും

നന്നായോരു പധാനമായുടനാർങ്ങിടുന്നതിന്നായിന

കന്യസ്രീകൾതൊടാത്തതായെഴുമൊരീരാമന്റെ കയ്യിലായൊ()

സീത—(നിദ്രയെ നടിച്ചുകൊണ്ടു) അങ്ങിനെ തന്നെ ആയുപത്രം അങ്ങിനെതന്നെ (ഉറങ്ങുന്നു)

രാമൻ—ഏ-പ്രിയഭാഷണി മാറത്തു കിടന്നുറക്കുമായൊ.
(നോക്കിട്ട സ്നേഹത്തോടുകൂടി)

ശ്രീയാണിനിവരംദിരത്തിനമിഴിക്കോർത്തിടിലത്രേനരം
പീയൂഷത്തിമിചന്ദനദ്രവമതാണെന്നെയിനീസ്സംനം
കയ്യോമൽക്കുളർമുത്തുമാലഗളനാളത്തിനിവരംകുളളതെ
ന്തിയുളളോനഹിതംനിനക്കകിലമോപേർചാടുതാൻദിസ്സഹം

പ്രതീഹാരി— (പ്രവേശിച്ചിട്ട) ദേവ! വന്നിരിക്കുന്നു.

രാമൻ— ആർ?

പ്രതീ— തിരുമനസ്സിനെ ആസന്നപരിചാരകനായ ദി
മുഖൻ.

രാമൻ— (ആത്മഗതം) അന്തഃപുരത്തിൽ പരിചാരകനാ
യ ആ ദിമുഖനെ പുറത്തിലും ജനപദത്തിലുമുള്ളവർ എന്നെ കു
രിച്ച പറയുന്നതിനെ ഗുഡമായി അറിയാനായിട്ട ഞാൻ അയ
ച്ചിരുന്നു. (പ്രകാശം) വരട്ടെ. (പ്രതീഹാരി പോയി)

ദിമുഖൻ— (പ്രവേശിച്ച ആത്മഗതം) അയ്യോ കഷ്ടം.
സീത:ദേവിയെക്കുരിച്ച വിചാരിച്ചുകൂടാത്തതും ഈവിധത്തിലുള്ള
തുമായ ജനപവാദത്തെ ഞാനെങ്ങിനെ മഹാരാജാവിനെ ഉണ
ത്തിക്കുന്നു. അഥവാ ഭാഗ്യചീനനായ ഇനിക്കു കല്പന ഇങ്ങിനെ
യാണല്ലോ.

സീത— (സ്വപ്നംകാണുന്നു) ഹാ! സൗമ്യആയുപത്ര! അ
ങ്ങവിടെയാണു്?

രാമൻ— ഓ! ചിത്രദർശനത്താൽ കാമംവന്ന ആ വ്യസന
കരമായ വിമമാവസ്ഥയാണു ദേവിയെ സ്വപ്നത്തിൽ ഇങ്ങിനെ
പീഡിപ്പിക്കുന്നത. (സ്നേഹത്തോടുകൂടി തലോടിക്കാണു്)

കന്നായിസ്സുഖമിണ്ടലുംസമനിലക്കല്ലാമവസ്ഥാന്തരം
തന്നുൾത്താരിനതമ്മിൽവിശ്രമമഹോവുദ്ധസ്ഥിതിക്കാരസം
പിന്നെക്കാലവശാൽമറച്ചിലാഴിക്കെസ്നേഹക്കൊഴുപ്പൊന്നുതാ
നന്നായുള്ളസുമാനുഷത്തിനുശുഭംതാനൊന്നിരിക്കുന്നുഞാൻ[ൻ

ദിമു — (അടുത്തുചെന്നു) ദേവൻ ജയിക്കുന്നു.

രാമൻ— എന്തകിട്ടി പറയു.

ദിമു— “രാമഭദ്രൻ ഞങ്ങളെക്കാണു ദശരഥമഹാരാജാവി
നെ വിസ്മരിപ്പിച്ചു” എന്ന ജനങ്ങളെല്ലാം മഹാരാജാവിനെ സ്മ
രിക്കുന്നു.

രാമൻ— ഇതൊരു സാമാന്യപ്രശംസയാണ്. ദോഷം വല്ലതും പറയൂ. എന്നാലതിന്നു പ്രതിവാദി ചെയ്യാമല്ലോ.

ദിമ്ബ— (കരഞ്ഞുകൊണ്ട്) മഹാരാജാവേ കേട്ടാലും, (ചെവിയിൽ പറയുന്നു).

രാമൻ—അയ്യോ! വാഗ്വദം അതിദുസ്സഹതെന്തെ. (എന്നു മുഹൂർത്തം)

ദിമ്ബ—മഹാരാജാവേ സമാശ്വസിക്കൂ. സമാശ്വസിക്കൂ.

രാമൻ— (ആശ്വസിച്ചിട്ട്)

കഷ്ടംകഷ്ടമോഹപരാലയത്തിൽപ്പാത്തിട്ടുസീതക്കു കപ്പെട്ടുള്ളോരവവാദമതുഭരതരോപായങ്ങളാൽരീക്ഷിച്ചു പെട്ടെന്നായതുപിന്നെയുംവിധിവശാലിപ്പോരപുറപ്പെട്ടുപേപ്പട്ടിക്കുള്ളവിചരണക്കിതുപരന്നാടനുപാമൊക്കയും (൪൦)

അതുകൊണ്ട് ഭാഗ്യമീനനായ ഞാൻ എന്തെന്നിവിടെ ചെയ്യേണ്ടത. (ആലോചിച്ചുവൃന്തത്തോടുകൂടി) അഥവാ മരൊന്താണ്.

എന്തുചെയ്തവിലജനത്തിലുംപ്രമോദം സന്ധിപ്പിച്ചതുസുജനവ്രതംനിനച്ചാൽ ഹന്താ മൊവാടുപുനമെന്നെയുംവെടിഞ്ഞിട്ടെന്താതൻ പരിചൊടുപണ്ടിതാചരിച്ചു (൪൧)

ഇപ്പോൾതന്നെ ഭഗവാൻ വസിഷ്ഠൻ കല്പിച്ചയക്കുകയും ചെയ്തിരിക്കുന്നു. അത്രതന്നെയുമല്ല,

ഭൂലോകസത്തമരതാരമഖ്യചംഗ്യരല്ലാം പാലിച്ചുപോന്നിതുകലംപരിശുദ്ധമായി മാലിന്യമെൻറവഴിയായിതിന്നാനമോവ നാലിന്നൊൻപരമധന്യനരീചനിന്ദൻ (൪൨)

ഹദയേവിദേവയജനസംഭവേ, ഹംസ്വജനംനഗ്രഹവിത്രിതവസുന്ദരൈ, ഹം നിമിജനകവശേനദിനീ, ഹം പാവകവസിഷ്ഠാരുന്ധരീപ്രശസ്തശീലശാലിനീ, ഹം രാമമയജീവിതേ, ഹം മഹാമണ്യവാസപ്രിയസഖി, ഹം പ്രിയസ്തോകവാദിനീ, ഇങ്ങിനെ ഇരിക്കുന്ന ഭവതിക്കു ഈ അവസ്ഥ എങ്ങിനെ സംഭവിച്ചു.

നന്നായ്ജഗത്തിതുചിശുദ്ധമതാക്കിടുന്ന നിന്നേയുമുണ്ടിഹജനങ്ങൾദൃഷ്ടിപ്പിടുന്ന ഇന്നിജ്ജഗത്തിനുസനാഥതക്കൈവരത്തി ടുന്നോരുനീയുടനനാഥയതായിതല്ലോ (൪൩)

ദിമ്ബ, ലക്ഷ്മീനോടു പറയു. നിന്റെ പുതിയ രാജാവായ ഈ രാമൻ ഇങ്ങിനെ കല്പിക്കുന്നു. (ചെവിയിൽ പറയുന്നു)

ദിമ്ബ — അഗ്നി പരിശുദ്ധയായി ഗർഭത്തിൽ വിശുദ്ധമായ രഘുപുത്ര സന്താനത്തോടുകൂടിയദേവിയെക്കുറിച്ചു ദുഷ്ജനങ്ങളുടെവാക്കുകേട്ടിട്ടഎന്താണിപ്പോൾ മഹാരാജാവ ഇങ്ങിനെ നിശ്ചയിച്ചത്.

രാമൻ — കഷ്ടം കഷ്ടം ! രാജ്യത്തുളവരെല്ലാം ദുഷ്ജനങ്ങളാ.

പരമഭിമതമാണിഷ്ടപാകവംശം ജനങ്ങൾ

ക്കൊരുവഴിയപവാദത്തിന്നുമുണ്ടായിരൈവാൽ

പരിചൊടതിശയിക്കത്തക്കതായുള്ളശുദ്ധീ

കരണമകലവെച്ചാണാർജ്ജിശ്വരസമുണ്ടാം (൪൪)

അതുകൊണ്ടു നീ ചൊയ്ക്കാ.

ദിമ്ബ — അയ്യോ മഹാരാജാവെ (എന്നു പോയി)

രാമൻ — അയ്യോ കഷ്ടം - ഞാൻ ഈ ബീഭത്സകർമ്മം ചെയ്യുന്ന ക്രൂരനായി തീർന്നുവല്ലോ.

ബാല്യമുതലുപരിതമായി വളർത്തിവെഴു

വല്ലാതെ വാചകരളൊത്തവളെക്കടന്നു

മെല്ലെ പൂതിച്ചയമനേകിടുവൻ ശപവാകൻ

കൊല്ലാൻ വളർത്തിയൊരു കോഴിയെന്നപോലെ (൪൫)

അതുകൊണ്ടു തെടുവാൻകൂടി യോഗ്യനല്ലാത്ത ഈ മഹാവാപി എന്തിനാണു ദേവിയെ ദൂഷിക്കുന്നത്. (സീതയുടെ ശിരസ്സു പതുക്കെ പൊക്കി കയ്യരികൊണ്ടു)

വിടുകിപ്പൊളുപ്പുവൃത്തിയാലീ

കുടചണ്ഡാലനതാകുമെന്നമുശ്ശേ

കൊടുതായവിപത്തിനാശ്ശിഷ്ണ

യ്ക്കൊടുനീചേന്നിതു ചന്ദനഭ്രമത്താൽ (൪൬)

(എഴുന്നീറ്റിട്ടു) കഷ്ടം ! രാമനിപ്പോൾ ജീവചോകാ മുഴുവൻ വാചരീതമായി തീർന്നു, ജീവിച്ചിരുന്നിട്ടുള്ള പ്രയോജനവും അവസാനിച്ചു. ജഗത്തല്ലാമിപ്പോൾ ജീണ്ണമായ അന്ത്യേ പോലെ ശൂന്യമായി തീർന്നു. സംസാരം നിസ്സാരമായി ശരീരം ക്ലേശഭ്രയിഷ്ടമായി. അശരണനായ ഞാൻ എന്തു ചെയ്യട്ടെ. എന്തെ നിർമ്മാഹമാണുള്ളതു. അഥവാ.

വലിക്കുംവലുതായമാലനദേവിപ്പാൻ മന്ത്രമാണീവിധം

വർത്തിക്കുന്നൊരുരാമദോമതിനി ചെച്ചതന്യമൊന്നിട്ടതു

സ്വപിഷ്ണതപോലേമർദ്ദമനഃചയ്യംദധംസുക്ഷുമാ
 ക്ഷണിഷേദിയുരച്ചവജ്രവിലസൽകീലങ്ങൾപോലായിതെ ()

ഈ അംബ അരുന്ധതി, ഈ ഭഗവൻ വസിഷ്ഠ, ഈ ഭഗ
 വൻ വിശ്വമിത്ര, ഈ ഭഗവൻ പാപക, ഈ ദേവിയസുന്ദരേ,
 ഈ താതജനക, ഈ താത, ഈ അമ്മമാരെ, ഈ പരമോപ
 കരിയായി ലങ്കാധിപനായിരിക്കുന്ന വിഭീഷണ, ഈ പ്രിയ
 സഖ സുഗ്രീവ, ഈ സൗമ്യഹനുമാൻ, ഈ സഖിത്രിജടേ, ഈ
 ഭൃഷ്ണനായ രാമൻ നിങ്ങളെ അവമാനിക്കുകയും നിങ്ങളുടെ സർവ്വ
 സ്വം അപഹരിക്കുകയും ചെയ്തുവല്ലോ. അഥവാ അവരെ വിളിക്കു
 ന്നതിന്നു ഞാനാണ.

അവരവിലരുമെത്രയുംമഹാനാ
 മവികലപാതകിയാകുചീകൃതഹ്ലാസ്
 അവരുടെവരമായവേർവിളിച്ചാ
 ലവശമവക്തുമഹിമപാമുണ്ടാം (രവ)

ഞാനുകൂടെ.

പാരമേശ്വരസിവിശ്വസിച്ഛരസിവിണന്വേദനക്കത്തെയും
 ഭാരംചിത്താരുഗഭാരവഹനാലുണ്ടാകമാലസ്യവും
 ചേതഃമന്ദിരലക്ഷ്മിയാദധിതയെക്കൈവിട്ടുമാംസാശികൾ
 കാരോമൽബലിയെന്നപോലദയനാംഞാനിന്നുനല്കുന്നഹോ

(സീതയുടെ പാദങ്ങൾ തലയിൽവെച്ചിട്ടു)ദേവി, രാമന്റെ
 ശിരസ്സുകൊണ്ടുള്ള ഈ പാദപങ്കജസ്തംഭം ഒടുവിലത്തെ യാണ
 ല്ലോ. (കരയുന്നു)

അണിയറയിൽ—അബ്രാഹ്മണ്യം, അബ്രാഹ്മണ്യം!

രാമൻ—ആരവിടെ, എന്താണതെന്ന അറിയ.

അണിയറയിൽ—(പിന്നെയും)

പരിചൊടുയമുനാതടത്തിൽമേവു
 നരിയതപസികളാമുനീന്ദ്രരെല്ലാം
 പരമിഹലവണന്റെരപീഡമൂലം
 ശരണമതിന്നണയുന്നിതാഭവാനെ (രം)

രാമൻ—ഐ- ഇപ്പോഴും രാക്ഷസന്മാരുടെ ഉപദ്രവമെന്തെ
 ന്നാൽ കേളിനസീ പുത്രനായ ഈ ഭാരതമാവിന്റെ ഉന്മൂലന
 ത്തിന്നായി ശത്രുക്കളെ അയക്കാം.

(കുറെ അടി നടന്ന പിന്നെയും തിരിച്ചു വന്നിട്ടു) ഹാ ദേവി, ഈ അവസ്ഥയെ പ്രാപിച്ചിട്ടു ഭവതി എങ്ങിനെയാണു കഴിക്കുന്നത. ഭഗവതി വസുന്ധരേ, ധ്യാപ്യയായപുത്രിയെ സൂക്ഷിച്ചുപോ.

രഘുജനകമന്നവർക്കു ഉദ്ധി ലഭതാം ഗോത്രമംഗളത്തെ യഹോ
അംലമീനയതാമി പളായ്മഖമതിലയി നീപുരാജനിപ്പിച്ചു ( )
(എന്നുപോയി)

സീത—ഹാ സൌമ്യ ആയുപുത്ര അങ്ങവിടെയാണു. (ചെട്ടന്നു എഴുന്നീറ്റു) അയ്യോ കഷ്ടം ! ഭുപപ്ലംകൊണ്ടു വഞ്ചിതയായിട്ടു ഞാൻ ആയുപുത്രനെ വിളിച്ചു നിലവിളിച്ചുപോയി. (നോക്കിട്ടു) അയ്യോകഷ്ടം അയ്യോകഷ്ടം, ഉറങ്ങിക്കൊണ്ടിരുന്ന എന്നെന്നെയിട്ടുകൊണ്ടു ആയുപുത്രൻ പൊയ്ക്കളഞ്ഞു. ഇതെന്നാണിങ്ങിനെ. ആകട്ടെ, അദ്ദേഹത്തിന്റെ നേരെക്കുറെ കോപിക്കാം. ഇനി അദ്ദേഹത്തെ കണ്ടെങ്കിൽ എന്റെ പ്രഭാവമെന്നു കാണിക്കാം. പരിജനങ്ങളാരുണ്ടവിടെ.

ദമുഖൻ—(പ്രവേശിച്ചു) ദേവി, 'ഞെരുതയ്യാറാക്കി, ദേവി ആരോഹണം ചെയ്താലും' എന്നു കുമാര ലക്ഷ്മണൻ അറിയിക്കുന്നു.

സീത—ഇതാ ഞാൻ ആരോഹണം ചെയ്യുന്നു. (എഴുന്നീറ്റു) എന്റെ ഗർഭഭാരം ഇളകുന്നപോലെ തോന്നുന്നു. അതുകൊണ്ടു പതുക്കെ പോകാം.

ദമുഖൻ—ദേവി, ഇതിലെ ഇരിലെ.

സീത—തപോധനന്മാർക്കു നമസ്കാരം. രഘുകുല ദേവതമാർക്കു നമസ്കാരം. ആയുപുത്രന്റെ പാദപങ്കജങ്ങൾക്കു നമസ്കാരം. എന്റെ സകല ഗുരുജനങ്ങൾക്കും നമസ്കാരം.

(എല്ലാവരും പോയി)

(ചിത്രദർശനം എന്ന കന്നാമങ്കം കഴിഞ്ഞു.)

—o—o—o—

രണ്ടാമങ്കം.

—

(അണിയറയിൽ) താപസിക്കു സ്വാഗതം.

(വഴിയാത്ര വേഷത്തോടുകൂടി താപസി പ്രവേശിക്കുന്നു)

താപസി—എയ്, ഇതാ ഒരു വനദേവത കായ, ചുവു, തളിര എന്ന പൂജാ ദ്രവ്യങ്ങളോടുകൂടി എന്റെ അടുക്കലേക്കുവരുന്നു.

വനദേവത—(പ്രവേശിച്ചു അഗ്ദ്ധ്യം വിതരീട്ട)
 ഇഷ്ടപോലിവിടെക്കു കാട്ടിതുപയോഗിക്കാമിനെന്നുമേ
 ശിഷ്ടനാക്കൊരുശിഷ്ടസംഗമധികംപുണ്യത്തിനാലേവത്ര
 പുഷ്ടശ്രീനിഴൽപുണ്യചാരിമുനിമാർതിന്നംഘചംമൂലമീ
 വട്ടംവേണ്ടതിനൊട്ടുമിങ്ങൊരുപരധീനതപമില്ലാന്നിന്നം (൧)

താപസി—ഇവിടെ എന്തുപറയേണ്ട.
 എല്ലാംനൽപ്രിയമുള്ളവൃത്തിവിനയാൽഭംഗിപ്പെട്ടുപോക്കതെ
 നല്ലാമംഗളബുദ്ധിചെറുകുറവില്ലാത്തുള്ളവേഴ്കൂമം
 തെല്ലോത്താൽകരയുന്നതല്ലതടയമ്പോഴുംരസംപിന്നെയും
 സല്ലോകത്തിനശുദ്ധനിഷ്പാടമിജ്ജാത്രിയെക്കുന്നുതെ (൨)
 (രണ്ടുപേരും ഇരിക്കുന്നു)

വദദേവത—ഭവതിആരാണെന്നാണ ഞാൻഅറിയേണ്ടത.
 താപസി—ഞാൻ ആത്രേയീയാണ.
 വനദേവത—ആയ്യാ ആത്രേയീ. എവിടെ നിന്നാണ വരുന്നത. എന്തിനാണീ ദണ്ഡകാരണ്യത്തിൽ നടക്കുന്നത.

അത്രേ—ഇമ്മാമ്പ്രഭുമിയിലഗസ്ത്യർതുടങ്ങിയുള്ള
 വന്മാമുനീന്ദ്രർപലരുടെവർസാമഗന്മാർ
 തന്നുനിൽനിന്നുപനിഷത്തുപറിക്കുവാൻഞാൻ
 വാണീകിവാഗ്ഗമതിൽനിന്നുവരുന്നതാണ (൩)

വനദേവത—മറ്റുള്ള മഹർഷിമാരും പുരാണ ചേദവാദി
 യായ ആ വാണീകി മഹർഷിയുടെ അടുക്കൽനിന്നു വേദസർവ്വസ്വം
 അഭ്യസിപ്പാൻ അങ്ങോട്ടു പോകയാണല്ലോ പതിവ. പിന്നെയെ
 ന്നാണ ഭവതി അകലെക്കു പുറപ്പെട്ട ബുദ്ധിമുട്ടുന്നത.

ആത്രേ—അവിടെ പഠിപ്പിന്നു വലിയ വിപ്ലവമുള്ളതിനാൽ
 അകലെക്കു പുറപ്പെട്ടതാണ.

വനദേ—അതെന്താണ.

ആത്രേ—എതോരേ ഒരു ദിവ്യസ്രീ മലകുടി മറിയ പ്രായ
 ത്തിൽ എല്ലാംകൊണ്ടും അത്തുതന്മാരായ രണ്ടു കുട്ടികളെ ഭഗ
 വാൻ വാണീകിയുടെ അടുക്കൽ കൊണ്ടുവന്നു കൊടുത്തു. അവ
 രാകട്ടെ കേവലം മനുഷ്യരുടെ എന്നല്ലസകല ചരാചര വസ്തുക്ക
 ളുടെയും മനസ്സിനെ സ്നേഹിപ്പിക്കുന്നുണ്ടു.

വനദേ—അവരുടെ പേര വിവരമുണ്ടോ.

ആത്രേ—ആ ദിവ്യസ്രീ തന്നെ കുശലവന്മാരെന്ന് പേരും
 അവരുടെ പ്രഭാവവും പറയുന്നുണ്ടായി.

വനദേവ—എന്താണപ്രഭാവം

ആത്രേ—“അവർക്കു മഹസ്വങ്ങളോടുകൂടിയ ജാഭകാസ്രങ്ങൾ ജന്മസിദ്ധങ്ങളാണ്” എന്നു.

വനദേ—അതോ ഇതുവളരെ അത്ഭുതംതന്നെ.

ആത്രേ—അവരെ ഭഗവാൻ വാണീകി ഉപമാത്രതേപന സ്വീകരിച്ചു രക്ഷിച്ചു വളർത്തി. ചെറുതും കഴിഞ്ഞതിന്റെ ശേഷം വേദങ്ങളാഴികെ മറ്റൊല്ലാ വിദ്യകളേയും ശ്രദ്ധവെച്ചു പഠിപ്പിച്ചു. പിന്നെ ഗർഭത്തോടുകൂടി പരിന്നൊന്നവയസ്സായപ്പോൾ ക്ഷത്രിയ വിധിപ്രകാരം ഉപനയനം കഴിപ്പിച്ചു ഗുരു വേദവിദ്യയേയും പഠിപ്പിച്ചു. എന്നാൽ എത്രയും ഗ്രാമണധാരണാ ശക്തികളോടുകൂടിയ അതി ബുദ്ധിമാനമായ അവരോടുകൂടി എന്നെപ്പോലെയുള്ളവർപഠിപ്പാൻപ്രയാസം. എന്തുകൊണ്ടെന്നാൽ—
ഒന്നാൽ വിദ്യതുല്യംഗുരുവർമതിയുള്ളോർക്കു മിഥുനാവർക്കും നന്നാൽ പക്ഷംധരിപ്പാൻ വഴിയുതകയോപോക്കയോയില്ലാമാറാക്കും എന്നാലോതൽഫലത്തിൽ കഥയിലധികമാംഭേദമാദ്യുക്തംകണ്ടെന്നാൽ ബിംബംഗ്രഹിക്കുംവിരുത്തിനമണലുതിയിലുതിച്ചു കിട്ട

വനദേ—ഇതാണല്ലെ പഠിപ്പാനുള്ള വിഷയം.

ആത്രേ—ഒന്നുകൂടിയുണ്ട്.

വനദേ—അതെന്താണു.

ആത്രേ—പിന്നെ ഒരു ദിവസം ആ ബ്രഹ്മർഷി ഉച്ചൈക ത മസാനദിയിലെക്കു എഴുന്നള്ളി. അപ്പോൾ അവിടെ വെച്ചു ഇണയായി നടന്നിരുന്ന മണ്ടക്രൗഞ്ചപക്ഷികളിൽനിന്നു ഒരു കാട്ടാളൻ കൊല്ലുന്നതു കണ്ടു. ഉടനെ വിചാരിക്കാതെ പുറപ്പെട്ടതായി നിദ്ദോഷവണ്ണയായി അനുഷ്ടുപ് വൃത്തത്തിൽ ഒരു വാക്കിനെ അരുളി ചെയ്തു.

മാനിഷാദിപ്രതിഷ്ഠാപതമഗമശ്ശാശ്വതീസ്സമാഃ

യൽക്രൗഞ്ചമിഥുനാദേകമവധീഃകാമമോഹാതം

വനദേ—അത്ഭുതം. വേദത്തിലല്ലാതെ പുത്തനായ ചാന്ദസ്സകൾ പുറപ്പെട്ടിരിക്കുന്നല്ലോ.

ആത്രേ—അപ്പോൾ തന്നെ പിന്നെ ശബ്ദബ്രഹ്മം പ്രത്യക്ഷമായ ആ മഹർഷിയുടെ മുമ്പിൽ സകല ലോക കർത്താവായ ബ്രഹ്മദേവൻ എഴുന്നള്ളി അരുളിച്ചെയ്തു. അല്ലേ ജാഹ്നീ, അങ്ങ വാദ്യയ ബ്രഹ്മത്തിൽ അറിവുള്ളൊരാണു. അതുകൊണ്ടു രാമചരിതത്തെ വർണ്ണിച്ചാലും. അങ്ങക്കു അക്ഷര ജ്യോതിർമയമായി ദിവ്യജ്ഞാനരൂപമായ ചക്ഷുസ്സുണ്ടല്ലോ. അങ്ങ ആദി കവീയാണു. എന്നരുളി ചെയ്തു. അവിടുത്തന്നെ അന്തർധാനം ചെയ്തു. പിന്നെ

ഭഗവാൻ വാത്മാകി മനുഷ്യരിൽ ശബ്ദബ്രഹ്മത്തിന്റെ അപ്പുണ്ണ
മെല്ലാമുള്ളവിലാസമായിരായെന്നു നമ്മുടെ മനസ്സിലാക്കണം.

വനദേ—ആശ്ചര്യം, സംസാരം അലംകൃതമായി.

ആത്രേ—അതുകൊണ്ടുമാണു അവിടെ പഠിപ്പാൻ വലിയ
വിഷ്ണുവെന്നു മുഖിൽ ഞാൻ പറഞ്ഞത.

വനദേ—ശരിതന്നെ.

ആത്രേ—ഭദ്രേ, ഏന്റെ ക്ഷീണം തീർന്നു. ഇനി അഗസ്ത്യ
ശ്രമത്തിലേക്കുള്ള വഴി പറഞ്ഞു തന്നാൽ കൊള്ളാം.

വനദേ—ഇതിലെ പഞ്ചവടിയിൽ കടന്ന ഈ ഗോദാവരി
തീരത്തിൽ കൂടി പോവാം.

ആത്രേ—(കണ്ണുനീരോടുകൂടി) ഇതാണോതപോവനം. ഇതപ
ഞ്ചവടിയാണോ—ഈ നദിയാണോ ഗോദാവരി. ഈ പർവ്വതമാണോ
പ്രസൃപണം. ജനസ്ഥാനദേവതയായ വാസന്തിയാണോ ഭവതി.

വാസന്തി—എല്ലാം അങ്ങിനെതന്നെ.

ആത്രേ—വത്സേ ജാനകീ

ഇഷ്ടംനിനയ്ക്കിയലുമിപ്പലവസ്തുപുള്ള

തൊട്ടിപ്രസംഗമിതിൽവന്നുവിനിക്കിദാനീം

കഷ്ടംനിനച്ചിടുകിൽനിൻ കഥ നാമശേഷ

പ്പെട്ടാലുമഗ്രഭവിക്കണ്ടതുപോലയാക്കി (ന)

വാസന്തി—(ഭയത്തോടുകൂടി ആത്മഗതം) എന്താണു നാമ
ശേഷപ്പെട്ടു എന്നു പറഞ്ഞത (പ്രകാശം). ആയ്—എന്താണു
സീതാദേവിക്ക് അത്യാപത്തു വന്നത.

ആത്രേ—അത്യാപത്തു എന്നുമാത്രമല്ല അപചാദത്തോടുകൂ
ടിട്ടാണു (ചെവിയിൽ പറയുന്നു.)

വാസന്തി—ഓ ഓ ദൈവനിഗ്ദ്ധാതം കുറിയെന്നു. എ
ന്നു മുഖിക്കുന്നു.)

ആത്രേ—ഭദ്രേ ആശ്വസിക്ക് ആശ്വസിക്ക്

വാസന്തി—(ആശ്വസിച്ച്) അയ്യോ പ്രിയസഖി, അയ്യോ
മാരാഭാഗേ. നിന്റെ ജാതകഫലം ഇങ്ങിനെയാണല്ലോ. രാമ
ഭദ്ര രാമഭദ്ര—അല്ലെങ്കിൽ അങ്ങനെയൊക്കെ മതി. ആ
യ്യേ ആത്രേസി പിന്നെ ആ കാട്ടിൽ കൊണ്ടിട്ടിട്ടു ലക്ഷ്മണൻ തി
രിച്ചുപോയതിന്റെ ശേഷം സീതാദേവിയുടെ കഥയെന്താണു
ന്നു വല്ലതും വിവരമുണ്ടോ.

ആത്രേ—ഇല്ല ഇല്ല.

വാസന്തി—അയ്യോകഷ്ടം. അന്യസ്തീ വസിഷ്ഠനാർ മേ

ത്വിചാരം ചെയ്യുന്ന രക്ഷകചത്തിന്ന വൃദ്ധമാക്കിയിരിക്കുന്ന രാജാവിനോട് ജീവിച്ചിരിക്കുമ്പോൾ എങ്ങിനെയാണു ഇതു സംഭവിച്ചതു.

ആത്രേ—ഗുരുജനങ്ങൾ എല്ലാം അന്നു ജ്യോത്സംഗംഗംഗ്രാമത്തിലായിരുന്നു. ഇപ്പോൾ പന്ത്രണ്ടുകൊല്ലക്കാണ് തീരുന്നതായ ആ സത്രം അവസാനിച്ചു. ജ്യോത്സംഗൻ ഗുരുജനങ്ങളെ പൂജിച്ചു യാത്രയാക്കി. അപ്പോൾ അരുന്ധതീദേവി വധുവില്ലാത്തതായ അയോധ്യയിലേക്കു ഞാൻ പോകയില്ലെന്നു പറഞ്ഞു അതുതന്നെ രാമന്റെ അമ്മമാരും സമ്മതിച്ചു. അതനുസരിച്ച ഭഗവാൻ വസിഷ്ഠൻ വാണികിയുടെ ആശ്രമത്തിൽപോയിതാമസിക്കുതന്നെ എന്നു അരുളിച്ചെയ്തു.

വാ—പിന്നെ ആ രാജാവിപ്പോൾ എന്തുചെയ്യുന്നു.

ആത്രേ—ആ രാജാവു അശ്വമേധയാഗമാരംഭിച്ചിരിക്കുന്നു.

വാസ—അയ്യോ കഷ്ടം, വേറെ വിവാഹവും ചെയ്തേക്കാം.

ആത്രേ—ശിവശിവ,

വാസ—എന്താൽ യാഗത്തിനു യാമം ചാരിണി ആണു.

ആത്രേ—സീതയുടെ സ്വർണ്ണപ്രതിമ.

വാസ—ആശ്ചര്യം.

ജംഭാരിവജ്രമതിലും കഠിനങ്ങളോമൽ

പൈന്വുവിലും പരിമുദുകൾ പരം നിനച്ചാൽ

വന്ദുളളമാനുഷജനത്തിനെഴുമേനങ്ങ

ഉന്മോദാർക്കമിഹ കണ്ടറിയാവതാണൊ (൭)

ആത്രേ—വാമദേവൻ അഭിമന്ത്രിച്ച ശുദ്ധമായ അശ്വത്തേയും ശാസ്രവിധിപ്രകാരം അതിനെ രക്ഷിപ്പാൻ സൈന്യങ്ങളേയും അവരുടെ നായകനായിട്ടു ദിവ്യാസ്രസമ്പ്രദായത്തെ അറിഞ്ഞിട്ടുള്ള ലക്ഷ്മണപുത്രൻ ചന്ദ്രകേതുവിനേയും ചതുരംഗസേനയോടുകൂടി വാട്ടിട്ടുണ്ടു.

വാസ—(സ്നേഹകൗതുകാസ്രങ്ങളോടുകൂടി) കുമാര ലക്ഷ്മണനും പുത്രനും. ആവു അമ്മ, ഇനിക്കു ജീവൻ വന്നു.

ആത്രേ—അതിനിടയിൽ മരിച്ചുപുത്രനേയുമെടുത്ത ഒരു ബ്രാഹ്മണൻ രാജദാരത്തിൽചെന്നു മാറത്തടിച്ചു ആചലാധിപരഞ്ഞു നിലവിലിട്ടു. അപ്പോൾ രാജദോഷം കൂടാതെ പ്രജകളിൽ അകാലമാണെന്നു സംഭവിക്കില്ലെന്നു വെച്ചു ദയാമയനായ രാമഭദ്രൻ തന്റെ ദോഷമാണെന്നു ആലോചിക്കുമ്പോൾ ഉടനെ തന്നെ രോഗരീതി വാക്കുകേട്ടു.

ശംബു കന്നെൻ പറയുന്നതത്രേ നില്പോ
ജിന്നന്നിലുൽകട്ടതപസ്സിലിരിപ്പതണ്ട
ധർമ്മപ്രകാശമവനെത്തലകൊയ്ക്കുകൊന്ന
ചെന്നേന്തു പദാജനജീവനിടേണ്ടതാണ (പു)

ഇതുകേട്ടിട്ട വാഴമെടുത്ത പുഷ്പകവിമാനത്തിൽ കയറി ശു
ഭ്രമുനിയെകണ്ടു പിടിപ്പാൻവേണ്ടി എല്ലാദിക്കുകളിലും വിദിക്കുക
ളിലും ലോകനാഥൻ അന്വേഷിച്ചു തുടങ്ങിയിരിക്കുന്നു.

വാസ—ശംബു കന്നെൻ ശുഭ്രൻ പുകവലിച്ചുകൊണ്ട ഈ
ജനസ്ഥാനത്തിൽ തന്നെയാണ തപസ്സുചെയ്യുന്നത. അതുകൊ
ണ്ട രാമഭദ്രൻ ഈ കാട്ടിലിനിയും എഴുന്നള്ളമല്ലോ.

ആത്രേ — ഭദ്രേ ഞാനിപ്പോൾ പോകട്ടെ.

വാസ—ആയ്യേ ആത്രേയി അങ്ങിനെയാകട്ടെ. നേരം ഉ
ച്ചയായി. എന്തെന്നാൽ.

മത്തേഭദ്രൻതരികും കടമുടനുമനുസന്ധോൾപ്രകമ്പിക്കയാൽവൈ
ലത്തൊപ്പംതെട്ടിവിട്ടിട്ടുതിരുമണിസുമകൊണ്ടുഗോദാവരിക്കായ്
കത്തു ചിരിക്കുന്ന ചിക്ഷിപ്പഴവിനെനിഴലിപ്പുക്കുകൊത്തുന്നതോലൊ
ത്തൊത്തു ചൂക്കോഴിമോടപ്പടകൾകരയുമാത്തിരനിധദ്രമണ്ഡം

(എന്ന രണ്ടുപേരും പോയി)

വിഷ്ണുഭം കഴിഞ്ഞു.

(അനന്തരം ദയയോടുകൂടി വാഴമുയർത്തി വിടിച്ചുകൊണ്ട
രാമൻ പ്രവേശിക്കുന്നു)

രാമൻ—

അല്ലേദക്ഷിണാമസ്തചത്തശിശുവാംവിപ്രനുജീവൻവരാൻ
മെല്ലെഴ്ത്തുമെടുത്തശുഭ്രമുനിയീൽവസ്സുപ്രയോഗിക്കട്ടെ
അല്ലല്ലാദയയോതവക്ഷിതിജയെപ്പത്തുന്ദികഞ്ഞൊത്തിയാൽ
വല്ലാത്തപ്പോൾവെടിഞ്ഞിടാൻവിരുതനാമരാമൻറകയ്യല്ലയെ

(ഒരു വിധത്തിൽ വെട്ടിട്ട) രാമൻ അനുരൂപമായ കർമ്മം
ചെയ്തു. ആ ബ്രാഹ്മണപുത്രൻ ജീവിക്കുകയില്ല.

ദിഗ്വപുരുഷൻ— (പ്രവേശിച്ച)ദേവൻജയിക്കുന്നുജയിക്കുന്നു.
ചാലകാലനിൽനിന്നുമേവമഭയംനില്ക്കുന്നനിൻദണ്ഡന
ത്താലേബാലനുജീവനംപരമിനിക്കണ്ടായിതൈശ്വര്യവും
കാലേറൊപ്പനിയുന്നതാണ ഭഗവൻശംബു കന്നുകുന്നതാൻ
ചേലേറുസുജനങ്ങൾകൊല്ലുകലതുംശ്രേയസ്സിനായിട്ടുമെ ( )

രാമൻ—മണ്ടം നമുക്കിഷ്ടമെന്നെ. അതുകൊണ്ട ഈ ഉഗ്രമായ തപസ്സിന്റെ ഫലം അനുഭവിച്ചാലും.

താനിങ്ങുചെയ്തൊരുതപസ്സിനതക്കതായി

ട്ടാനന്ദവുംമാഹിതമോദവുമുള്ളതായി

താനാവിശാധപുരുഷനാമമിയന്നതേജ

സ്ഥാനത്തുവാണിടുകധോഗതിയെന്നുമെന്നു (൧൨)

ശംബുക്കൻ—നിന്തിരുവടിയുടെ പ്രസാദംകൊണ്ടുണ്ടായ മഹിമാവാണിത. തപസ്സിന്റെ ഫലമല്ല. അല്ലെങ്കിൽ തപസ്സുവലിയ ഉപകാരം തന്നെ ചെയ്തു.

എല്ലാക്കുംതിമയേണ്ടലോകപരിയാരായിടംശമണ്ഡൻഭവാനു

മെല്ലെസ്സുവൃതിശുഭനാമടിയനെത്തേടിത്തിമഞ്ഞെത്തിനെ

തെല്ലോളമയോദ്ധ്യവിട്ടിവിടെവന്നല്ലോതപശ്ശകതിതാ

നല്ലായിൽഭവദാപ്തദണ്ഡകയിലോമണ്ടാമതുണ്ടാകുമൊ (൧൩)

രാമൻ—എയ്- ഇതു ദണ്ഡകയാണൊ- (നാലുപുറത്തും നോക്കിട്ട) അതെ.

തിങ്ങിത്തന്നെകുറുത്തു മിന്നുമൊടിടംഭിതിപ്പെട്ടംത്രക്കമാ

യ്തിങ്ങുംമരൊരുദിക്കിമച്ചരിവിയാർ ചാടിടുമോരോസ്ഥലം

ഇങ്ങിത്തീർത്ഥമതാശ്രമംഗമിനദീഗർത്തംകൊടുംകാടുമായ്

ഭംഗ്രാണാനിടവിട്ടദണ്ഡകയിലെല്ലാഗങ്ങൾ കാണുന്നുതെ ( )

ശംബുക്കൻ—ദണ്ഡക തന്നെയാണിത- ഇവിടെ എഴുന്നള്ളിയിരിക്കുമ്പോൾ നിന്തിരുവടി.

തമമോടുപരിന്നാലായിരമുഗ്രപ്രകൃതിമാക്ഷസേന്ദ്രരെയും

ഖമളുഷണത്രിശീഷ്ണാമെയുമൊരുപോരിൽവെച്ചുഹിംസിച്ച്

അതുകൊണ്ടാണീസ്സിലക്ഷേത്രമായ ജനസ്ഥാനത്തിൽഎന്നെപ്പോലെയുള്ള ഭീരുജനങ്ങൾക്കും ഭയംകൂടാതെ സഞ്ചരിക്കാറായത.

രാമ—ദണ്ഡകയാണെന്നുമാത്രമല്ല ജനസ്ഥാനവുമാണൊ.

ശംബുക്കൻ—അതെ- എല്ലാ ഭൂതങ്ങൾക്കും രോമാഞ്ചമുണ്ടാക്കുന്നവയായി മദിച്ചു നടക്കുന്ന ചെന്നായക്കൂട്ടങ്ങൾ കലശൽ കൂട്ടുന്ന പർവ്വത ഗുഹകളോടുകൂടി ജനസ്ഥാനത്തിന്റെ സമീപത്തിലുള്ള ദീഗ്ലാമണ്ഡങ്ങൾ തെക്കോട്ടു വലിച്ചു വലിച്ചു വരുന്നു.

ആരാവംവിട്ടനങ്ങാത്തൊരിടമൊരിടമന്യപസ്ഥദസ്സുതപശബ്ദം പൂരിച്ചുംസപ്തസപ്തശ്ചസിതഹതവഹൻകാളമീക്കാനനാനേദാരോരോദിക്കിലൊക്കുംഗുഹകളിൽവെറുംവെള്ളമില്ലാഞ്ഞുദാഹിച്ചാരാലെത്തിപ്പെരുചാമ്പതിനടയവിയപ്പോത്തുടൻമോന്തിടുന്നു

രാമൻ—

പണ്ടുവരൻസുഖമായ്ക്കുകൊണ്ടജനസ്ഥാനമിങ്ങു കാണുന്നു
ഉണ്ടായ്തന്നുമുൻകഥകണ്ടീടുപോലെയാക്കെയനുഭവവും

(എല്ലാടവും നോക്കിട്ട) എല്ലാംകൊണ്ടും ജാനകിപ്രിയാരാ
മയായിരുന്നു. ആ കൊടുങ്കാടുകളാണല്ലോ ഇത. ഇതിലധികം ഭ
യങ്കരമായിട്ടു വല്ലതും ഉണ്ടോ. (കണ്ണീരോടുകൂടി)

നിങ്ങളൊട്ടൊത്തിഹമധുവിൻമംഗളമണമുള്ളകാടുകളിൽവാഴ്ത്തൻ
ഇങ്ങിനെയിവിടെരമിച്ചാളുങ്ങിനെയെല്ലാമവരുകുമാരസേനാം ()

യാതൊന്നുമെചെയ്തവരാതെസൗഖ്യം
പെയ്തുള്ളടുവെങ്ങൊഴിച്ചുവെക്കും
ഏതാകുമിപ്പാൻകഴിയാത്തതൊന്നു
ചേതസ്സുചേരുന്നവനിഷ്ടനല്ലോ (൧൯)

ശംബുക്കൻ—എന്നാൽ ഈ ഭയങ്കരങ്ങളായ ഭാഗങ്ങൾവി
ട്ടു മദിച്ചു മനോഹരങ്ങളായ മയിലുകളുടെ കഴുത്തുപോലെയുള്ള
കോമളങ്ങളായ പയ്ക്കുന്ത ഭാഗങ്ങളോടുകൂടിയവയായി ഇടതിങ്ങി
വിങ്ങി കറുത്തു നില്ക്കുന്ന മരക്കൂട്ടങ്ങളെക്കൊണ്ടു മണ്ഡിതങ്ങളാ
യി സഭ്രമം കൂടാതെ നടക്കുന്ന പലവിധമാൻ കൂട്ടങ്ങളോടുകൂടി
വയായി പ്രശാന്ത ഗംഭീരങ്ങളായിരിക്കുന്ന ഈ മദ്ധ്യമാമണ്യ ഭാ
ഗങ്ങളെ മഹാനുഭാവൻ കണ്ടാലും.

തടിച്ചൊരുമദാൽവഗംപിടയുമാറുവണതിക്കൊടി
ക്കിടച്ചലിചടിച്ചുചുമണമണഞ്ഞതണ്ണീരൊടും
അടച്ചതികുത്തകായ്ക്കുലകനത്തത്തൊരക്കടി
പൂടിച്ചലറിയാറിതാപലവഴിക്കൊലിക്കുന്നുതെ (൨൦)

അത്രതന്നെയുമല്ല.

വന്ദേരീടുഗുഹൈക്കുറുപ്പെടുവാതകരടിക്കുറുർകാപ്പിച്ചിടുമ്പോ
ഗാഭീര്യംകൊണ്ടുശബ്ദപ്രതിരവമൊടിരട്ടിച്ചുവലിച്ചീടുന്നു [൪൦
കൊമ്പന്മാരിട്ടെടുപ്പിച്ചിടനപലപലചാറ്റിന്തൽനിഷ്പന്നഗന്ധം
ജ്വലിച്ചിട്ടനിതെല്ലാടവുമിഹകളർസൗരഭ്യസൗലഭ്യമോടും ()

രാമൻ— (കണ്ണീരോടുകൂടി നിശ്ചലനായിട്ട) ഭദ്ര, ഭവാന
മാർഗ്ഗങ്ങളിൽ മംഗളം ഭവിക്കട്ടെ. വിമാനത്തിൽ കയറി പുണ്യ
ങ്ങളായ പ്രാകുങ്ങളിലേക്കു പോകാം.

ശംബുക്കൻ—പുരാണ വേദവാദിയായ അഗസ്ത്യമഹർഷിയെ
കണ്ടു വന്ദിച്ചതിന്റെശേഷം ശാശ്വതമായ് പദത്തിലേക്കു പോ
കുന്നു. (എന്നു പോയി)

രാമൻ—

ഞാനെന്നോടിയനാഥപസി ചൊല്ലാത്ത കാടുകാടിനുകണ്ടീടിനേൻ
സാനന്ദംവനവാസധർമ്മതിലന്നുനിരുന്നെന്നാകിലും
നാനംസംസൃതിസൗഖ്യവുംസമനഭോഗിച്ചെന്നതിൻമുലചി
വാനപ്രസ്ഥനമായ്ഗൃഹാശ്രമിയുമാജ്ഞീനീടിനേന്നുഞാൻ

അത്രതന്നെയുമല്ല

ഇതല്ലോ കീടംമയിലുപജ്ഞാനാശ്ശിരികളി
ന്നതല്ലോ മജ്ജിമദൈമാടെഴുമാക്കാനനതലം
ഇതല്ലോ മജ്ജിശ്രീനിചൂടുവുമഹോവഞ്ചുമതും
നിതാന്തത്തിങ്ങിക്കൊണ്ടെഴുമാക്കുന്നദീപിതൻ മകൾ (൨൩)

കാറിൻ നിഴക്കുശരിയാ യാദാലി കാണെതാണമോ

ഗിരിപ്രസ്രവണഃഗോദാവരിയാംനദിയുണ്ടതിൽ (൨൪)

നല്ലോരിപ്പുറത്തിൻ നെടുങ്കാടമുടിയിൽ ഗുഹ്രാജൻ വസിച്ചാ
നല്ലോ പണ്ണാലയേനാം ചിരമതിനുടൊഴുത്തുതാൻ പാങ്ങിരുന്നു
ചൊല്ലാൻ ടിടുന്ന ഗോദാവരി നദിയരികെത്തിങ്ങി നീലിച്ചുവുഷം
വല്ലാതേ വാച്ചു കൂടും വിഹഗമുടയൊരാക്കാനനം മുമ്പല്ല (൨൫)

ഇവിടെതന്നെയാണു പഞ്ചവടി. ഇരിലാകട്ടെ, വളരെക്കാ
ലം പാഞ്ഞുകൊണ്ടുപലവിധത്തിലുമുണ്ടായ സ്വപ്നവിഹാരങ്ങളു
ടെ വിസ്താരങ്ങൾക്കു സാക്ഷികളായ പ്രദേശങ്ങളും പ്രിയയുടെ പ്രി
യസഖിയായ വാസന്തിയുമുണ്ടു. എന്നാലിപ്പോഴുതാണാവോ
ഭാഗ്യംകെട്ട രാമനവന്നുകൂടുന്നത്.

എറക്കാലം കഴിഞ്ഞിട്ടുടനാടലിൽ വിഷംകേരിടും മാതിരിക്കൊ
പേരും വല്ലാത്ത വേഗാൽ ശരശകലമിളക്കുവിടിക്കുറുപ്പിക്കുക
നേരേറ്റു മമ്മഭോഗപ്രണമൊടുവിലുണർത്തിട്ടു പാടുന്ന മട്ടൊ
പാരിച്ചിട്ടിണ്ടലേകുന്നിതു വിവശതമേ പുത്തനായുള്ള പേ ലെ ( )

എങ്കിലും ആ ചുറ്റുസമൃത്തുകളായ ഭൂഭാഗങ്ങൾ കാണുക
തന്നെ. (നോക്കിട്ട) അതോ ഈ പ്രദേശങ്ങളുടെ മട്ടെല്ലാമൊന്നു
മാറിയിരിക്കുന്നുവല്ലോ.

മുന്നമാറുകളൊലിച്ചിരുന്നവിടെയിന്നു നല്ലൊരുമണൽപ്പാറം
നന്നെ വൃക്ഷമിടതിങ്ങലുകുറുമ്മൊന്നു മാറി വിചലിതമായ്
അന്നുകണ്ടു ബഹുനാൾ കഴിഞ്ഞാടയിന്നുകണ്ടു വേറെയൊ
ന്നെന്നു തോന്നി മലനിന്നനില്പതിതുതന്നെയെന്നു പറയുന്നമേ ( )

കഷ്ടം, ഒഴിച്ചുപോകുവാൻ വിചരിക്കുന്ന എന്നു പഞ്ചവ
ടിയിലുള്ള പ്രതിപത്തി ബലാൽകാരേണ ആകുലിക്കുന്നപോലെ
യിരിക്കുന്നുവല്ലോ. (വ്യസനത്തോടുകൂടി).

യാതൊന്നില്ലാത്തതുമുന്നംബഹുദിനമവളോടൊപ്പമവുണ്ണമെല്ലാം
ജാതോല്പാസംഗ്രഹേയകുമാരിവസരംവാഴ്ത്തിവണ്ണിച്ചിരുന്നു
കൈതൊരിക്കലത്തെയെവിട്ടൊട്ടവിലൊരുവനായെന്നേപാപിരാ
സാതകംകാണമപ്പഞ്ചവടിയെയഥവാമാറിടാമാനിയാതെ [മൻ

ശബ്ദം—(പ്രവേശിച്ചു) ദേവൻ ജയിക്കുന്നു. ദേവ ഭഗ
വാൻ അഗസ്ത്യൻ നിന്തിരുവടി ഇവിടെ എഴുന്നള്ളിട്ടുണ്ടെന്ന
ഞാൻ പറഞ്ഞുകേട്ടിട്ട ഇങ്ങിനെ അറിയിക്കുന്നു. ഹിമാനാവത
രണത്തിന്നുപേണ്ടുന്ന മംഗളദ്രവ്യങ്ങളെല്ലാം തെയ്യാറാക്കി വത്സ
ലയായ ലോപാമുദ്രയും നമ്മുടെ എല്ലാശിഷ്യന്മാരും കാത്തുനിൽ
ക്കുന്നു. അതുകൊണ്ടു ഇവിടെ വന്നു ഞങ്ങളെ ആദരിച്ചുപോക
ണം. പിന്നെ അതിവേഗമുള്ള പുഷ്പകവിമാനത്തിൽ കയറി
സ്വദേശത്തുചെന്ന അശ്വമേധത്തിന്നു ഒരുങ്ങാമല്ലോ” എന്നു.

രാമൻ—ഭഗവാന്റെ കല്പനപോലെ.

ശബ്ദം—എന്നാൽ പുഷ്പകം ഇതിലെന്തത്താം.

രാമൻ—ഭഗവതി പഞ്ചവടി, ഗുരുജനത്തിന്റെ നിർദ്വന്ദ്വ
ത്താൽ രാമന്റെ ഈക്ഷണനേമത്തെ അതിക്രമം ക്ഷമിക്കണം.

ശബ്ദം—ദേവനോക്കു, നോക്കു.

വായുവെല്ലിഗ്രാമത്തിൽമുളിടുമുലുക്കുപത്തിനെപ്പേടിയാൽ
കാക്കളുട്ടമടങ്ങിയില്ലിയിലെഴുംക്രൗഞ്ചാവതക്കുവിതാ
തക്കത്തിൽ കുളിയാടാടംശിഖികൾതൻകേകാരവരുകേട്ടുഴ
ന്നൊക്കുന്നുണ്ടിഹജീണ്ണ ചന്ദനമരക്കൊമ്പിൽപരംപാമ്പുകൾ()
അത്രതന്നെയുമല്ല.

കുത്തിച്ചൊന്നുഗ്രഹംകുമാരമുഗുനംഭസ്പിരമെക്കുപടി
ക്കത്തു പുറത്താട്ടുതക്കിതാമുടി കളിൽക്കാരായ്ക്കുരുതദ്രികൾ
തത്തിച്ചാടിയിടഞ്ഞടിഞ്ഞതിരകൾക്കളോരുതകാലാഹലം
വർഷിച്ചാഴമഴന്നാരിശു ഭസ്മിസംഗങ്ങളുംമാഗളം

(എല്ലാവരുംപോയി)

രണ്ടാമങ്കം കഴിഞ്ഞു.

മൂന്നാമങ്കം.

(അനന്തരം തമസ മുഖമുണ്ടു എന്നു രണ്ടു നദികൾ പ്രവേശിക്കുന്നു)

തമസ—സഖിമുഖമേ, എന്താണു പരിഭ്രമിച്ചുപോലെ ഇരി
ക്കുന്നത.

മുരളി—ഭഗവതി തമസേ, ഭഗവാൻ അഗസ്ത്യന്റെ ഭാര്യയായ ലോചാമുദ്ര ഉത്തമനദിയായ ഗോദാവരിയോട പറവാൻ എന്നു പറഞ്ഞയച്ചിരിക്കുന്നു. ഭഗവതിക്കു അറിയാമല്ലോ സീതയെ പരിത്യജിച്ചതു മുതൽ

ഇടതുനൂളവായശോകമുള്ളിൽ പടുക്കെയ്യേണമറച്ചുവെച്ചു മുലം വട്ടിയോടി ഹരാമനുള്ളതാ പംപുടവാകത്തിന്നുതുല്യമായിട്ടു (൧)

ഇഷ്ടജനത്തിന്നു അപ്രകാരമെല്ലാമുണ്ടായ അനിഷ്ടസംഭവത്താലുതഭവിച്ചു വലിപ്പിച്ച ദീഗ്ദ്ധശോകഭാരം ഹെതുവായിട്ടു രാമഭദ്രൻ വളരെ ക്ഷീണിച്ചിരിക്കുന്നു. അവനെ കണ്ടിട്ടു എന്റെ മനസ്സു വല്ലാതെ വിറച്ചുപോയി. ഇപ്പോൾ രാമഭദ്രൻ തിരിച്ചുവരുന്നവഴി പഞ്ചചടീ വനത്തിൽ സീതയോടുകൂടിയുള്ള സമവാസത്തിനേറയും സ്വപ്നവിഹാരങ്ങളുടേയും സാക്ഷികളായ പ്രദേശങ്ങളെ കാണാറിരിക്കുന്നില്ലെന്നു നിശ്ചയംതന്നെ. അവിടെ, പ്രകൃത്യാധീനനാണെങ്കിലും ഈ അവസ്ഥയിൽ അതിദുസ്സഹമായ മഹാപ്രസന്നത്തിന്റെ പ്രബലമായ ക്ഷോഭത്താൽ രാമഭദ്രനെ അടിക്കടി മോഹാലസ്യത്തിന്നു കാരണങ്ങളുണ്ടായേക്കാം. അതുകൊണ്ടു ഭഗവതി ഗോദാവരിഭവതി നല്ലവണ്ണം മനസ്സുവെക്കണം.

കല്ലോലത്തിലടിമുഴികരകണ്ഠപാറിക്കുള്ളകുടംവടി
കല്ലിത്താർമണമിട്ടിഴച്ചു പരുമാക്കാറിൻകിശോരങ്ങളെ
മെല്ലെസ്സെപാമനച്ചുരാമനടനേമോചിക്കിൽമോചിക്കില
ങ്ങല്ലാംജീവനനല്ലത്രപ്കിപരുമാരാക്കേണമെന്നിങ്ങിനെ (൨)

തമസ—ഈ ദാക്ഷിണ്യം സ്നേഹത്തിന്നു അനുരൂപംതന്നെ. എന്നാൽ രാമഭദ്രനുമോഹാലസ്യം തീർപ്പാൻ സത്തായിട്ടുള്ള ഒരു ഉപായം ഇവിടെ സമീപത്തിലുണ്ടുതാനും.

മുരളി—അതെന്താണു.

തമസ—കേട്ടാലും. പണ്ടുസീതാദേവിയെ പരിത്യജിച്ചു ലക്ഷ്മണൻ വാണീകിയുടെ തപോവനത്തിങ്കൽ നിന്നുപോയപ്പോൾ പ്രസവവേദനയോടുകൂടിയ അവൾ അതി ദുഃഖസംഭ്രമത്താൽ ഗംഗാപ്രവാഹത്തിൽ ചാടി. അപ്പോൾ അവിടെയെച്ചുതന്നെ രണ്ടുപുത്രന്മാരെ പ്രസവിക്കുകയും ഭൂമിദേവിയും ഗംഗാദേവിയും അടുത്തുചെന്നു അവളെ പാതാളത്തിലേക്കു കൊണ്ടുപോകയും ചെയ്തു. മുലകുടിമാറിയതിന്റെ ശേഷം ആ കുട്ടികളെ വാണീകിമഹാഷ്ടിയുടെ അടുക്കൽ ഗംഗാദേവിതന്നെ ഏല്പിച്ചുകൊടുത്തു

മുരളി—(വിസ്മയത്തോടുകൂടി).

ഈചിധമുള്ളജനത്തിനുകൈവരമാപത്രമുള്ളതാണെന്ന ഭാവമറിഞ്ഞുസഹായചെയ്യാനിവണ്ണമുള്ളജനമല്ലെ (൩) തമസം—ഇപ്പോഴാകട്ടെ, ഈ ശംഖുകവൃത്താന്തംഹേതുവാ യിട്ട രാമഭദ്രൻ ജനസ്ഥാനത്തിലേക്കു വന്നേക്കാമെന്ന സരയുമു വത്തിൽ നിന്നുകേട്ടിട്ട ഗംഗാദേവി, ഭഗവതിയായലോപാമുദ്ര സ്തോരത്താൽ ശങ്കിച്ചതുതന്നെ ശങ്കിച്ചു, സീതയോടുചൂടി എന്തോ ഒരു ഗുഹകമ്മുഖ്യാജ്ഞ ഗോദാവരിയെ കാണാൻവന്നിട്ടുണ്ട്.

മുരള — ഭഗവതിയുടെ ആലോചനവളരെ നന്നായി രാജ ധാനിയിലിരിക്കുമ്പോൾ പ്രജകളുടെ ക്ഷേമത്തിനുവേണ്ട കാരോ കാര്യങ്ങളിൽ പ്രാപിക്കുന്നതിനാൽ രാമഭദ്രന്റെ മനോവൈകല്യത്തിന്നു കാര്യമായിരിക്കും. ഇപ്പോൾ ചേരെ ഒരു പ്രവൃത്തി പീലാതെ വ്യസനംമാത്രം സഹായമായിട്ടുള്ള അദ്ദേഹത്തിന്നു പഞ്ച പട്ടിപ്രവേശം വളരെ അനർത്ഥത്തിന്നു കാരണമായിരിക്കുമല്ലോ. എന്നാൽ സീതാദേവി രാമഭദ്രനെ എങ്ങിനെയൊന്ന ആശ്വസിപ്പിക്കുന്നത.

തമസം—ഭഗവതിയായ ഗംഗാദേവി അരുളിച്ചെയ്യുണ്ടാ യി, ‘വത്സേദേവയജനസാഭവേ സീതേ, ആയുഷ്ഠാനന്ദമായ ക ശലചന്ദ്രാരുടെ പന്ത്രണ്ടാമത്തെ വയസ്സിലുള്ള മംഗളസൂത്രബന്ധനം ഇന്നാണു. അതുകൊണ്ടു നിന്റെ പുരാണശ്ചതുരനായി മാനവമായ ഈ രാജഷിപംശത്തിന്റെ ഉൽപാദകനായി പാപ നാശകനായിരിക്കുന്ന ആദിത്യദേവനെ സ്വന്തക്കൈകൊണ്ടു പഠിച്ചു പുഷ്പങ്ങൾകൊണ്ടു ആരാധിച്ചാലും, ഭൂമിയിൽ സഞ്ചരിക്കുമ്പോൾ നിന്നെത്തങ്ങളുടെ പ്രഭാവത്താൽ വനദേവതമാർകൂടികൊണ്ടുകയില്ല. പിന്നെ മനുഷ്യരുടെ കാര്യം പറയാനുണ്ടോ’ എന്നു. ഭഗവതി എങ്ങനാടുംകല്പിച്ചു. ‘തമസേ, വത്സയായജാനകിക്കു നിന്നെ വളരെ ഇഷ്ടമാണു. അതുകൊണ്ടു അവളുടെകൂടെ പോകണോ’ എന്നു. ഞാനിന്നു ഈ കല്പനപോലെ ചെയ്യാവൻ പോകുന്നു.

മുരള — എന്നാൽ ഞാനുപോയി ഈ വർത്തമാനം ഭഗവതിയായ ലോപാമുദ്രയെ അറിയിക്കട്ടെ. രാമഭദ്രൻ വന്നു എന്നു തന്നെ തോന്നുന്നു.

തമസം—ഇതാ ഗോദാവരീ നദിയിൽനിന്നു പുറപ്പെട്ട ക്ഷീണിച്ചെടുപ്പിച്ചുത്തുമുള്ള കവിളാൽ ചന്തംകലന്നാനന്ദം ക്ഷീണിക്കാത്തശകുളപാമുടിയുലഞ്ഞൊട്ടൊട്ടാമോചിന്നിയും എന്നാക്ഷീമണിവന്നിടുന്നവിചിന്തമെയ്പ്പുണ്ടെഴുംശോകമോ ചേണാനീ ചിരഹൃദ്യമാവടിവതോഹ്നിമിത്തുതാനുംവിധം

മുരളി—ഇവളാ കട്ടെ.

കൊത്തറീടിനകോമളത്തളിരുപാലാട്ടേറെവെവണ്ണമാ
 ന്നുത്താരോരമണക്കമീയവധിയില്ലാതോരുശകത്തിനാൽ
 ഇത്തനീതനു കാശ്ശുമാനുവെയിലത്തായോരുനൽക്കേതകീ
 പുത്തൻപത്രമതെന്നപോലധികമായ് ടുനവല്ലാതമോ (൧)

(രണ്ടുപേരും ചുറ്റിനടന്നുപോയി)

വിഷ്ണുഭം കഴിഞ്ഞു.

(അണിയറയിൽ) കഷ്ടം! കഷ്ടം!

(അനന്തരം വൃസനത്തോടും ഉൽകണ്ഠയോടുംകൂടി കേൾ
 കുന്ന ഭാവത്തിൽ പൂപ്പരിച്ചുകൊണ്ടു സീത പ്രവേശിക്കുന്നു)

സീത—എന്റെ പ്രിയസഖിയായ വാസന്തിമാണിപ്പറയു
 ന്നതെന്നു തോന്നുന്നു.

(പിന്നെയും അണിയറയിൽ)

സീതാദേവീകനിഞ്ഞുകെത്തളിരുകൊണ്ടീന്തൽക്കുരുനുംകൊടു
 ത്തേതാനുംകളികണ്ടുപോറിയൊരുകൊച്ചാനക്കിടാവിപ്പയൊ

സീത—അവനെന്താണു.

(പിന്നെയും അണിയറയിൽ)

ജാതോല്പാസമിണങ്ങിടാപിടിയൊടൊത്താറിൽക്കളിക്കുമ്പാഴി
 ണ്ടേതോമരൊരുമത്തഹസ്തിയവനെക്കുത്താനടുക്കുന്നിതാ (൩)

സീത—(സഭയ്ക്കുതോടെ കുറെയടി നടന്നിട്ടു) ആയ്തുപത്രം
 ക്ഷിക്കണെ എന്റെ ആ കുട്ടിയെരക്ഷിക്കണെ. (ഭാമൻനടിച്ചു വൃ
 സനത്തോടെ) അയ്യോകഷ്ടം! അയ്യോകഷ്ടം! ചളരെക്കാലം പരിച
 യിച്ച ആ അക്ഷരങ്ങളെ മന്ദഭാഗ്യയായ ഞാൻ പഞ്ച പട്ടീർശ്വന
 ത്താൽ പിന്നെയും പറഞ്ഞുപോയി. അയ്യോ ആയ്തുപത്രം—

(എന്ന മുഹൂർത്തം)

തമസ—(പ്രവേശിച്ചു) വസേ ആശ്വസിക്ക ആശ്വസിക്ക.

(അണിയറയിൽ) വിമാന രാജാവേ ഇവിടെ തന്നെനില്ക്കും.

സീത—(ആശ്വസിച്ച ഭയത്തോടും സന്തോഷത്തോടുംകൂടി)
 അമോ കാമേഷ ശബ്ദാപോലെ ഗംഭീരമായും മഹത്തായുമിരി
 കുന്ന ഈ കച്ച എവിടുന്നുണ പുറപ്പെട്ടത. ഇതുകേട്ടിട്ടു മന്ദഭാ
 ഗ്യയായ ഇനിക്കുകൂടി ആശ്വാസമുണ്ടാകുന്നു.

തമസ—(സ്നേഹത്തോടും കണ്ണീരൊടുംകൂടി) വസേ,
 തെളിചരൊണ്ടെന്നോവമുളവായതിലിടിയിൽമു ദ്വപമയിൽപോലേ
 അളവറഭയോൽകണ്ണ കൾവെളിച്ചാക്കിട്ടെന്തുകൊണ്ടുനില്ക്കുന്നു

സീത—ഭഗവതി എന്താണ തെളിവറ്റ് എന്ന് പറയുന്നത്. ഈ സ്വരസംയോഗംകൊണ്ട ആയുധത്രാൻ തന്നെയാണ പറയുന്നതെന്ന ഇനിക്കു മനസ്സിലായി.

തമസ—തപസ്സു ചെയ്യുന്ന ശുഭനെ കൊല്ലുവാനായിട്ട ഇഷ്ടപാക കലോത്ഭവനായ രാജാവ ജനസ്ഥാനത്തിൽ വന്നിട്ടുണ്ടെന്ന ഞാൻ കേട്ടു.

സീത—ഭാഗ്യത്താൽ അദ്ദേഹം രാജധർമ്മത്തിന്ന ന്യൂനത വരുത്തുന്നില്ല.

(അണിയറയിൽ)

സൈപരംപ്രേയസിയോടുചേർന്നുപലനാഥവാണീപ്രദേശങ്ങളി
ചേരുംമാനകളുംമരങ്ങളുമെൻബന്ധുക്കളായിപരം [ൽ
പാരാനിജ്ഞരകന്ദരങ്ങളോടുമീശ്വോദാവരീസിസുതൻ
ചാരത്തെങ്ങുമെഴുന്നൊരാഗ്നിമിതദംപാർത്താചിതാണൊക്കെയും

സീത—(കണ്ടിട്ട) അയ്യോ ഇദ്ദേഹത്തിന്റെ ആകൃതി പ്രഭാത ചന്ദ്രനെപോലെ വിളർത്ത ക്ഷയിച്ചു ദുർബ്ബലമായിരിക്കുന്നുവല്ലോ. ഗംഭീരമായ ആ അനുഭാവംകൊണ്ടു മാത്രമാണ ഇത ആയുധത്രാൻ തന്നെയാണെന്ന ഇനിക്കു മനസ്സിലായത. പ്രിയസഖീഎന്നെപിടിച്ചോളൂ. (തമസയെആചിംഗനംചെയ്തുമുഹിക്കുന്നു)

തമസ—(താങ്ങിക്കൊണ്ട)വത്സേ, ആശ്വസിക്ക്ആശ്വസിക്ക്. (അണിയറയിൽ) ഈ പഞ്ചവർട്ടിദർശനത്താൽ.

ഉൾക്കാമ്പിലമ്പൊടുമറഞ്ഞുകിടന്നിരുന്ന
ദുഃഖാഗ്നിയിന്നുപിടിവിട്ടെരിയുന്നമൂലം
ചിരിക്കുന്നഴുന്നഘനധൂമമെത്തന്നപോലെ
വായ്ക്കുന്നമോഹമതുമാമിഹമുടിടുന്നു (ൻ)

ഹാ പ്രിയേ ജാനകി.

തമ—(സ്വഗതം)ഇതുതന്നെയാണഗുരുജനങ്ങൾശങ്കിച്ചത.

സീത—(ആശ്വസിച്ചിട്ട) അയ്യോ എന്താണിത.

(അണിയറയിൽ) ഹാ ദേവി, ദണ്ഡകാരണ്യവാസപ്രിയ സഖി, ഹാ ദേവി വിദേഹരാജപുത്രി (എന്ന മുഹിക്കുന്നു)

സീത—അയ്യോ കഷ്ടം ! അയ്യോ കഷ്ടം ! മന്ദഭാഗ്യയായഎന്റെ പേരപറഞ്ഞ നീലോല്പലം പോലെയുള്ള കണ്ണുകളെപ്പോലെയുപുത്രൻ മോഹാലസ്യപ്പെട്ടുകഴിഞ്ഞു. അയ്യോ നിശ്ശേഷനായി നിലത്തു തന്നെ വീണുകിടക്കുന്നു. ഭഗവതി തമസേ, രക്ഷിക്കണെ, രക്ഷിക്കണെ. ആയുധത്രനെ ജീവിപ്പിക്കൂ. (കാക്കൽവീഴുന്നു).

തമ—സുന്ദരിജീവിപ്പിക്കണമിന്നജഗന്നാഥനെബ്ബവതിതന്നെ
നന്നാജ്ഞാട്ടംസിപ്പിക്കുന്നൊരുനികയ്യിലാണജീവനൊടൊ
സീത—വരുന്നത വരട്ടെ- ഭഗവതി പറയുന്നതുപോലെ
(എന്ന പരിഭ്രമത്തോടുകൂടി പോയി)

(അനന്തരം ഭൂമിയിൽ കിടന്നുകൊണ്ടും കണ്ണുനീരോടുകൂടി
യ സീത തലോടിക്കൊണ്ടും സന്തോഷ ദീഗ്ദ്ധശ്വാസത്തോടുകൂടി
രാമൻ പ്രവേശിക്കുന്നു)

സീത—(കുറച്ചു സന്തോഷത്തോടുകൂടി ആത്മഗതം) നൈത്ര
ലോക്യനാഥനജീവൻപിന്നെയുംതിരിച്ചുവന്നതുപോലെതോന്നുന്നു.

രാമൻ—ആശ്ചര്യം, ഇതെന്താണ്.

മന്ദമിന്നഹരിചന്ദനത്തളിരതിന്റെറനീരിഹപൊഴിക്കയൊ
ചന്ദ്രശ്ശിയുടെ കാതലമ്പൊടുപിഴിഞ്ഞുമെയ്യിതുന്നനക്കയൊ
നന്നൊവാടിയൊരുജീവപൃഷ്ഠമതിനിങ്ങുതൃപ്തിയുതകിത്തളി
ക്കുന്നതിന്നൊരുമരുന്നമാനസമതിൽതെളിഞ്ഞിഹതളിക്കയൊ

സ്വാന്തപ്രമോഹമതുചിവളിവുത്തരുന്ന

ണ്ടെന്നോയിതന്നരിവഴുന്നൊരുസംഗമത്ര

സന്താപമുഹൂർത്തവേഗമകറ്റിനല്ല

സന്തോഷജാഡ്യമതുചിന്നെവരുത്തിടുന്നു (൧൨)

സീത—(ഭയത്തോടും വ്യസനത്തോടുംകൂടി കുറെ പിൻവാ
ങ്ങിട്ട) ഇതുതന്നെയും ഇനിക്കിപ്പോൾ വളരെയായി.

രാമൻ—(ഇരുന്നിട്ട) വത്സലയായ സീതാദേവി ഏന്റെ
അടുക്കൽ വന്നില്ല.

സീത—അയ്യോ കഷ്ടം, ആയുപത്രൻ എന്നെക്കുറിച്ചു എ
ന്താണാവോ വിചാരിക്കുന്നത.

രാമൻ—ആകട്ടെ, ഇവിടെ ഇരിക്കതന്നെ.

സീത—ഭഗവതിതമസേ, നമുക്കു കുറെ മാറിനില്ക്കൂ. ഈ
ഹാരാജാവ എന്നെക്കണ്ടാൽ അനുവാദംകൂടാതെ അടുത്തു വന്നു
രിന്ന എന്റെമേൽ അധികമായി കോപിക്കും.

തമസ—വസേ, ഗംഗാഭഗവതിയുടെ വരപ്രഭാവത്താൽ
വനദേവതമാർക്കുകൂടി നിന്നെകാണാൻ വയ്യാതെയായിട്ടുണ്ടല്ലോ.

സീത—ഓ, അതുശരിതന്നെ.

രാമൻ—പ്രിയേജാനകി.

സീത—(കോപത്തോടും ഗൽഗദത്തോടുംകൂടി) ആയുപത്ര,
ഈ വാക്കുപ്പോഴത്തെഈസ്ഥിതിക്കുടുംചേച്ചുയല്ലല്ലോ. (കണ്ണി
രോടുകൂടി). അല്ലെങ്കിൽ എന്തൊരു കഠിനക്കാർത്തിയാണൊൻ.

ജന്മാന്തരത്തിൽകൂടി സാധിക്കുമെന്ന വിചാരിപ്പാൻ പാടില്ലാത്ത വിധത്തിൽ ദുഷ്ടദേശംനന്നായി മന്ദഭാഗ്യയായ എന്നെകുറിച്ചു വാസ്തവ്യത്തോടുകൂടി ഇങ്ങിനെ പറയുന്നവനായിരിക്കുന്ന ആയുപത്രന്റെമേൽ ഞാനിത്ര നിഷ്ഠഭയമായി തിരുന്നവല്ലോ. അദ്ദേഹം എന്റെ മനസ്സറിയുന്നുണ്ടെന്ന അദ്ദേഹത്തിന്റെ ഹൃദയം ഇനിക്കറിയാം.

രാമ—(ചുറ്റുംനോക്കിട്ട)അയ്യോകഷ്ടം, ഇവിടെആരുമില്ല.

സീത—ഭഗവതിതമസേ, എന്നെ അകാരണമായിട്ടങ്ങിനെ പരിത്യജിച്ചവനാണെങ്കിലും ഇദ്ദേഹത്തിന്റെ ഇപ്രകാരമുള്ളദേശംകൊണ്ടു എന്റെ ഹൃദയത്തിന്റെ അവസ്ഥ എതുപ്രകാരമാണെന്ന ഇനിക്കുതന്നെ മനസ്സിലാക്കുന്നില്ല.

തമസ—ഇനിക്കറിയാംവത്സേ ഇനിക്കറിയാം.

നൈരാശ്രിതാലുഭാസീനതയോടിഹകലഞ്ചീട്ടമാവിപ്രിയത്താലേറെക്കാലംപിരിഞ്ഞിട്ടിവിടമതിലുടൻചേർന്നതിൽസ്തബ്ധമായും നേരാശ്വന്നേതെളിഞ്ഞുസുജനതയതിനാൽകാന്തതാപാൽതവിഭൂമിപ്രേമാലലിഞ്ഞുനവകരളധുനാകണ്ടിടുന്നുണ്ടെടോഞാൻ[ചും

രാമൻ—ദേവി—ദേഹംധരിച്ചോരനാഗസൗമന്ദാമനിൻ

സ്തോമാദ്രുശീതളമതായകരാഭിരൂപം

മോഹംകളഞ്ഞുസുഖമിപ്പൊഴുമേകിടുന്നി

താമസനീയെവിടെയാണയികോമളാംഗി

സീത—അഗാധമായ സ്തോമാധിക്യത്തെ പ്രദർശിപ്പിക്കുന്നവയായി ആനന്ദനിഷ്പന്ദിതളായിരിക്കുന്ന ആയുപത്രന്റെ ഈ ശോകാലാപങ്ങളെ ഞാൻകേട്ടുവല്ലോ. ഇവയിലുള്ള വിശ്വാസത്താൽ അകാരണമായി പരിത്യജിച്ച വ്യസനമുണ്ടെങ്കിലും ഇനിക്കു ജന്മം സഫലമായിതന്നെ തോന്നുന്നു.

രാമൻ—അല്ലെങ്കിൽ പ്രിയതമഎവിടുന്നുവരും.തത്രഭവതി അടുക്കെയുണ്ടെന്ന കൂടെക്കൂടെ സങ്കല്പിക്കാറുള്ളതുകൊണ്ടു അതിലുണ്ടായസാമത്വത്താൽ രാമഭദ്രന ഈ ഭൂമം വന്നതാണനിശ്ചയം.

(അണിയറയിൽ കഷ്ടം, കഷ്ടം, “സീതാദേവീകനിഞ്ഞെ” എന്ന ശ്ലോകാലംചൊല്ലുന്നു.)

രാമൻ—(വ്യസനത്തോടും കൗതുകത്തോടുംകൂടി) ആ കുട്ടിക്കെന്താണ.

(അണിയറയിൽ “ജാതോല്പാസമിണി” എന്ന ഉത്തരാലംചൊല്ലുന്നു.)

സീത—അവനോടെത്രക്കാനിപ്പോളാരുണ്ടു.

രാമൻ—സ്രീസഹിതനായ എന്റെ പ്രിയയുടെ പുത്രനെ ആക്രമിക്കുന്ന ഭൃഷ്ടനെവിടെ എവിടെ. (എഴുന്നീല്ക്കുന്നു.)

വാസന്തി—(സംഭ്രമത്തോടെ പ്രവേശിച്ചു) ഏ, രഘുപതിയെ

സീത—ഏ, എന്റെ പ്രിയസഖിയായ വാസന്തിയെ.

വാസന്തി—ദേവൻ ജയിക്കുന്നു.

രാമൻ—(കണ്ടിട്ടു) ഏ, ദേവിയുടെ പ്രിയസഖിയായ വാസന്തിയെ.

വാസ—ദേവ, വേഗംവേഗം. വേഗംവേഗം. ഈ ജടായു ഗിമിയുടെ തെക്കഭാഗത്തുള്ള സീതാതീർത്ഥത്തിൽക്കൂടി ഗോദാവരിയിലിറങ്ങി ദേവിയുടെ വത്സനെ രക്ഷിക്കൂ.

സീത—ഛാ താതജടായോ, അങ്ങയില്ലാഞ്ഞതിനാലിപ്പോൾ ഈ ജനസ്ഥാനം ശൂന്യംതന്നെ.

രാമൻ—ഈ പൂർവ്വകഥാപ്രസംഗങ്ങൾ ഹൃദയമർമ്മങ്ങളെ ഭേദിക്കുന്നവ തന്നെ.

വാസന്തി—ദേവൻ ഇതിലെ ഇതിലെ.

സീത—ഭഗവതി, വനദേവതകൂടി എന്നെ കാണില്ലെന്ന പറഞ്ഞത ശരിതന്നെയാണു്.

തമസ—വത്സേ ഗംഗാദേവിയുടെ പ്രഭാവം മറെറല്ലേദേവതകളുടേതിനേക്കാൾ ഉൽകൃഷ്ടമാകുന്നു. അതിനാൽ നീ എന്താണിങ്ങിനെ ശങ്കിക്കുന്നതു്.

സീത—എന്നാൽ നമുക്കു അവരുടെ പിന്നാലെ പോക. (ചുറ്റിനടക്കുന്നു.)

രാമൻ—(ചുറ്റിനടന്നിട്ടു) ഭഗവതി ഗോദാവരി, ഭവതിക്കു നമസ്കാരം.

വാസന്തി—(നോക്കിട്ടു) ദേവൻ സന്തോഷിച്ചാലും. സ്രീസഹിതനായ ദേവിയുടെ വത്സൻ വിജയിയായിരിക്കുന്നു.

രാമൻ—ആയുഷ്ഠൻ ജയിച്ചാലും.

സീത—അയ്യോ ഇദ്ദേഹം ഇങ്ങിനെയാരുല്ലെ.

രാമൻ—ദേവി ഭാഗ്യത്താൽ വലിക്കുന്നു.

അന്നാപ്പത്തനതാബിസത്തിനെതിരാരംഭത്തെപ്പറ്റിപ്പറന്നവൻ വന്നെൻസുന്ദരികാതിൽനിന്നുലവലീപത്രംവലിക്കില്ലയെന്നുനിന്നുടെകുട്ടിമത്തഗജസംഘത്തെജയിച്ചുണ്ടുപോ

യ്ക്കേന്റയെവനയുക്തനാമവനെഴുംകല്യാണമെല്ലാംപരം മരി

സീത—ദീഗ്ദ്ധായുസ്സായ ഇവൻ സുന്ദരിയായ ഇവളോടുകൂടി കരിക്കലും വിയോഗം കൂടാതെ ഭവിക്കട്ടെ.

രാമൻ—സഖി വാസന്തി നോക്കനോക്ക. കാന്തയെ അ
നാഞ്ചിപ്പിപ്പാനുള്ള സാമത്വവും വത്സൻ വശമാക്കിട്ടുണ്ട്.

നേരവോക്കിപ്പിപ്പിച്ചുള്ളൊരുവിസകബഹുഗ്രാസമധ്യത്തിലെല്ലാം
നീരിൽത്താരിനന്നംചേർന്നൊരുജലമതുമോന്തിട്ടതന്ത്രോന്ത്രമേകി
പാരനേന്തുളളനീന്തുളളികൾവെട്ടുമൊരുതമ്പിക്കരത്താൽനന്നച്ച
ച്ചേരംസ്നേഹാലൊട്ടക്കമ്പനമൊരുനളിനിപത്രയുംഹരത്രമാക്കി[ൾ

സീത—ഭഗവതി തമസേ ഇവൻഇങ്ങിനെയായി. എന്നാൽ
ആ കശലവന്മാർ ഇത്രയുങ്കാലംകൊണ്ടു എന്തുചെയ്തായി എന്ന
ഇനിക്കു അറിഞ്ഞുകൂടല്ലോ.

തമസ—ഇവനെങ്ങിനെയാ അതുപോലെതന്നെഅവരും.

സീത—ഞാനിങ്ങിനെയാരു ഭാഗ്യചീനനായല്ലോ. നിര
ന്തായ ആയുപത്രനോടുള്ള വേർപാടിനപുറമെ പുത്രന്മാരോ
ടും ഇനിക്കു വിരഹംതന്നെ.

തമസ—ഇങ്ങിനെവരുവാനാണ വിധി.

സീത—ഞാൻ പ്രസൂചിച്ചതുകൊണ്ടെന്നാണൊരുതും. ഇട
തൂരായും കോമളങ്ങളായും ധവളങ്ങളായുമിരിക്കുന്ന ഭന്തങ്ങളെ
കൊണ്ടു ശോഭമാനങ്ങളായ ഗണ്ഡങ്ങളോടുകൂടിയതും കൂടക്കൂടെ
മുട്ടുവായി ഭംഗിയിൽ ചാരിക്കുന്നതുംകെട്ടിവെച്ചിരിക്കുന്ന ചെറുകുട്ട
മ്മയോടുകൂടിയതും നിമ്ബപുമായആ പുത്രന്മാരുടെമുഖകമലങ്ങ
ളെ ആയുപത്രൻ ചാബിക്കയുണ്ടായില്ലല്ലോ.

തമസ—ദേവതാപ്രസാദത്താൽ അതും ഉണ്ടാകട്ടെ.

സീത—ഭഗവതി തമസേ, ഈ കുട്ടികളുടെകാമപന്നിട്ട എ
ന്റെ മൂല ചാത്തുന്നു. അവരുടെ അച്ഛന്റെ സാമീപ്യത്താൽ
ഞാൻ ഈ ക്ഷണത്തിൽ ഒരു സംസാരിണിയായും തന്നിരിക്കുന്നു.

തമസ—ഇവിടെ എന്തു പറയേണ്ടു. അപത്ര്യാം സ്നേഹത്തി
ന്റെ പരമകാഷ്ടയും മാതാപിതാക്കന്മാർക്കു അന്ത്രോന്ത്രമുള്ള ചി
ത്തബന്ധനവുമാണല്ലോ.

ചിത്തംചേർന്നൊരുഭാഷാഭർത്താക്കന്മാർക്കുവാൻിട്ടംസ്നേഹാൽ
അത്യാനന്ദകൂടയതത്രേതീരുവതപത്ര്യാമെന്നായി (൧൭)

വാസന്തി—ഇങ്ങോട്ടുംദേവൻനോക്ക.

ഇന്നാളെങ്ങാണ്ടുവന്നോരഴകൊഴുകമിളംപീലിജാലംപരത്തി
ക്കുന്നിക്കുംതോഷ്ണത്തോത്സവമതുമതിയാക്കിക്കടമ്പിനചേരി
ചിന്നംകാന്ത്യാവിളങ്ങുംമണിമകടമതോടൊക്കമാച്ചുട്ടുമായി
ത്തന്നത്താൻപേടയോടൊത്തതികതു കമിതാകേകിതാൻകൂകിടുന്നത്ര

സീത—(കൈതുകാസ്രങ്ങളോടുകൂടി)അവൻതന്നെ ഇത.

രാമൻ—സന്തോഷിച്ചാലും വത്സ സന്തോഷിച്ചാലും.

സീത—അങ്ങിനെതന്നെയാകട്ടെ.

രാമൻ—

വട്ടം ചുറ്റുമ്പോളപ്പോള കഴുടയ കമേപ്പുത്തമായിട്ടുരുട്ടും
ദൃഷ്ടിക്കമ്പോടു ചഞ്ച ചുതുരതരലസച്ചില്ലിയാൽ ഭംഗിചേർത്ത
തിട്ടത്തിൽ സീതതന്നെത്തളിരിണയതിനാൽ താളമിട്ടങ്ങു നൃത്തം
തുഷ്ടാചെയ്തിച്ച നിന്നെത്തന്നെയനുസമമാശ്വേ മമോടോത്തിടുനേൻ
ആശ്ചര്യം, പക്ഷിമൃഗാദികൾക്കുടി പഴയ പരിചയത്തെ കാക്കുന്നുണ്ടു
ആരകേതമെന്നു മൽപ്രിയവളുൾമിട്ടുള്ളതാകുംകൂട

വേതാനും ചിലഭംഗിയുള്ള കസുന്തോടൊത്തു നില്ക്കുന്നിതാ

സീത—(നോക്കിട്ട കണ്ണീരോടുകൂടി) ആയുപത്രൻ നിന്നെ
നല്ലവണ്ണം അറിഞ്ഞു.

രാമൻ—

സീതെക്കുള്ളതിനെ നമീശ്ശിരിമയുരം പാരമോക്കുന്നുതേ

ചേതസ്സിൽ സ്വജനംകണക്കെയതി പാൽതേടുന്നുമോദം പരം

വാസന്തി—എന്നാൽ ദേവൻ ഇവിടെക്കുറെ ഇരിക്കുകതന്നെ.

വാഴത്തോട്ടമതിന്റെ റമപ്രേമരിലുണ്ടുണ്ടു കാന്താസമം

വാഴുന്നനുക്കിടന്നിരുന്നൊരിടമാണിപ്പാതൻമേൽപ്പാതം

ഊഴപോലിവകൾക്കുസീതത്രണമേകീപ്പോന്നതോത്തിന്നുമി

ക്കേഴുള്ളമതിസ്ഥലം പരമമാഴിച്ചിടത്തെക്കൂട്ടുന്നതെ

രാമൻ—ഇതുകാണാൻ ഞാൻ ശക്തനാകുന്നില്ല. (എന്നു
കരഞ്ഞുകൊണ്ടു മറ്റൊരാളോടത്ത ഇരിക്കുന്നു.)

സീത—സഖിവാസന്തി, എന്താണീച്ചെയ്തത്. ആയുപത്ര
നും ഇനിക്കും ഭവതി ഇതുകാണിച്ചതരുണവല്ലോ. അയ്യോ കഷ്ടം
കഷ്ടം. ആ ആയുപത്രൻ തന്നെ ഇത. ആ പഞ്ചവടിവനവും
ഇതുതന്നെ. ഇതുതന്നെ ആ പ്രിയസഖിയായ വാസന്തിയും.
പലപ്രകാരത്തിലുള്ള സ്വച്ഛന്ദവിഹാരങ്ങൾക്കു സാക്ഷികളായ ആ
ഗോദാവരീവനപ്രദേശങ്ങളും ഇതുതന്നെ. പുത്രന്മാരെപ്പോലെയുള്ള
ആ മൃഗപക്ഷിവൃക്ഷങ്ങളും അതുതന്നെയാണു. ഇതെല്ലാം കണ്ടും
കൊണ്ടിരിക്കുന്നു എങ്കിലും മന്ദഭാഗ്യയായ ഇനിക്കുതൊന്നാമില്ല.
ഇങ്ങിനെയാണല്ലോ ജീവലോകത്തിന്നുണ്ടാകുന്ന കാലപരിണാമം.

വാസ—സഖിസീതെ, ഭവതിരാമന്റെ റ അവസ്ഥ കാണുന്നില്ല.
സ്തിശ്ലേഷാദി പരമശ്യാഗാത്രനിവഹംകൊണ്ടു നന്നേത്രോത്സവം
പുത്തൻപുത്തനതായ്ക്കുള്ള ത്തഭിമതപോലൊക്കെ നിന്നിപ്പോൾ
വർത്തിച്ചാമവനായിടുമ്പു ചെന്നതാസ്തിശ്ലേഷാശ്ചനസ്തംബധവാ

യോർത്തിട്ടുവൃന്ദമായിക്കിലുദിവൻകണ്ണിനതോഷപ്രദൻപവ
സീത—കാണ നണ്ട സവിത്താൻകാണനണ്ട.

തമസ—പ്രിയനെകണ്ടുകൊണ്ടുതന്നെ ഇരിക്കുവാവട്ടെ.

സീത—മാ ദൈവമെ, എന്നെക്കൂടാതെ ഇദ്ദേഹവും ഇദ്ദേ
ഹത്തെക്കൂടാതെ ഞാനും! എന്നിങ്ങിനെ ആരുവിചാരിച്ചിരുന്നു.
അതുകൊണ്ടു അന്യജന്മത്തിൽ കണ്ടെത്തിയവനെപ്പോലെ വ
ത്സലനായ ആയുധത്രനെ കണ്ണുനീരൊഴുകുന്നതിനിടെക്കു കറെ
നേരം നോക്കുകതന്നെ. (തൃഷ്ണയോടുകൂടി നോക്കുന്നു.)

തമസ—(സ്നേഹത്തോടും കണ്ണുനീരോടുകൂടി ആലിംഗനം
ചെയ്തിട്ട്)

വലിയകുതുകശോഭകാൽപന്നമാംകണ്ണുനീർവാ
ഞ്ഞാലിയെവിലസുമാശാശക്തിയാൽനിണ്ട കന്നം
വെളുത്തവെളുവിലസുനീൻപ്രേമമോലുന്നനേത്രം
കളിയതുവരനേകീടുന്നുപാൽത്തോടുപോലെ (൨൩)
വാസന്തി—

മട്ടോലുംഫലപുഷ്പമെന്നിവകളാൽവൃക്ഷങ്ങളുൾപ്പുംകൊടു
ക്കട്ടേകാനനവായുപത്മമണമായിശഭെയീപ്പിക്കുക
ഇഷ്ടത്താൽഗളമങ്ങയത്തിയതിയായ്കംഗ്യാനദിക്കുടയി
ശ്രേഷ്ഠൻമാമനിതാവരണതനിയേരണ്ടാമതിക്കാനേ ()
രാമൻ—സവി വസന്തി, വര ഇവിടെ ഇരിക്ക.

വാസന്തി—(ഇരുന്നു കണ്ണീരോടുകൂടി) മഹാമാജാവേ കുമാ
ര ലക്ഷ്മണന കുശലമല്ലെ.

രാമൻ—(കേട്ടില്ലെന്നു നടിച്ചിട്ട്)

തണ്ണീരുംവരിയുംകിളുത്തുപരമാപ്പുലുംകരത്താരിനാൽ
തിണ്ണുംസീതകൊടുത്തുപോറ്റിയൊരുവൃക്ഷംപക്ഷിമാനെന്നിവ
കണ്ണിൽപ്പെട്ടതിനാലിനിക്കൊരുവികാമംവന്നുദിക്കുന്നിതാ
തുണ്ണുംചിത്തമലിഞ്ഞുപോലിതുകരികല്ലുപൊളിച്ചിട്ടുമേ (൨൪)

വാസന്തി—മഹാമാജാവേ, ഞാൻ ചോദിക്കുന്നത കേട്ടി
ല്ലെ. കുമാരലക്ഷ്മണന കുശലമല്ലെ.

രാമൻ—(ആത്മഗതം) എന്നെ മഹാമാജാവെ എന്നു നി
ഷ്പന്നയമായി വിളിക്കുകയും ലക്ഷ്മണനെകുറിച്ചു മാത്രം കണ്ണുനീ
രുകൊണ്ടു തൊണ്ട ഇടറികുശലംചോദിക്കുകയുംചെയ്യുന്നുവല്ലോ.
അതുകൊണ്ടു സീതാവൃത്താന്തം ഇവളറിഞ്ഞിരിക്കുന്നു എന്നാണു
തോന്നുന്നത. (പ്രകാശം)—അതെ, കുമാരന കുശലംതന്നെ.
(എന്നു കരയുന്നു)

വാസന്തി—ദേവ എന്താണിങ്ങിനെ. അങ്ങ വലിയ ക
റിക്കാരനാണല്ലോ.

സീത—സഖി വാസന്തി, ഭവതി എന്താണ ഇങ്ങിനെ പ
റയുന്നത. ആയുപുത്രനോട എല്ലാവരും, വിശേഷിച്ചു എ
ന്റെ പ്രിയ സഖിയും, നല്ലവണ്ണം പറകയല്ലേവേണ്ടത.

വാസ—ഇന്നെന്റെ ജീവനയിനിബാഹിരാശയംനി
ചന്ദ്രാഭകണ്ണിനാടലിന്നമൃതാണെടോനീ
എന്നൊക്കെയിഷ്ടമുരചെയ്തമയക്കിമുശല
തന്നെക്കടന്നു—ശിവനേപറയേണ്ടശേഷം (൨൬)

(എന്ന മുഹൂർത്തം)

രാമൻ—വാക്യം നിറുത്തിയതും മോഹാലസ്യവും വേണ്ട
ടത്തുതന്നെയായി. സഖി സമാശ്വസിക്ക സമാശ്വസിക്ക.

വാസന്തി—(ആശ്വസിച്ചിട്ട) എന്നാൽ അങ്ങെന്താണ ഈ
ചെയ്യാൻ പാടില്ലാത്തതിനെ ചെയ്തത.

സീത—സഖി വാസന്തി മതിയാക്ക മതിയാക്ക.

രാമൻ—ജനങ്ങൾ സമ്മതിക്കില്ലെന്നുവെച്ചിട്ടാണ.

വാസന്തി—അതെന്തു കാരണത്താൽ.

രാമൻ—അതെന്തെന്ന അവർക്കുതന്നെ അറിഞ്ഞുകൂടൂ.

തമസ—അവർ വളരെ നിന്ദിച്ചാർത്തന്നെ.

വാസന്തി—

അല്ലേനിദ്രയകീർത്തിയിൽപ്രിയമതങ്ങിലേവാനേററവും
വല്ലാതോരയശസ്സിതിൽപ്പരമതായെന്നുണ്ടു ചന്നീടുവാൻ
കല്യാണീമണികാട്ടിലെങ്ങിനെവസിച്ചാളെന്നുവൃത്താന്തമി
ങ്ങെല്ലാംചൊല്ലുകനാഥയെങ്ങിനെയതെന്നാണങ്ങുറക്കുന്നതും

സീത—സഖി വാസന്തി, ഭവതിതന്നേയാണ ക്രൂരയും ക
റോരയുമായിരിക്കുന്നത. ദുഃഖംകൊണ്ടു വാടിയ ആയുപുത്രനെ
ഇങ്ങിനെ തവിപ്പിക്കുന്നുവല്ലോ.

തമസ—ഇഷ്ടവും വ്യസനവുമാണ ഇങ്ങിനെ പറയുന്നത.

രാമൻ—സഖി എന്താണിവിടെ ഉറയ്ക്കാനുള്ളത.

കൂടക്കൂടെയനങ്ങിടുംഭരമെഴുംഗർത്തിനാൽക്കീണയായ്
പേടിച്ചോരിച്ചമാഞ്ചലാക്ഷിമണിയായുള്ളോരവരുകൊത്തിടും
കേടറുള്ളനിലാവിനൊത്തിളമുണാളുംപോലെമുശലതപമാ
ന്നീടുംമേനിയിറച്ചിതിനുപുലരുന്നോർതന്നുതിന്റുദയം (൨൭)

സീത—ആയുപുത്ര, ഇതാങ്ങാൻ ജീവനോടെ ഇരിക്കുന്നു.

രാമൻ—ഛാ, പ്രിയേ ജാനകീ, ഭവതി എവിടെയുണ്ണ.

സീത—അയ്യോ കഷ്ടം. കഷ്ടം. ആയുപത്രനുംകൂടി തുറന്നു കരയുന്നുവല്ലോ.

രാമൻ—വേദം ഇതല്ലെന്നതന്നെയാണവേണ്ടത. ദുഃഖിതന്മാർ ദുഃഖത്തിന്നുപശാന്തി ചെയ്തേണ്ടതാണ്. എന്തെന്നാൽ

വെള്ളംനിറഞ്ഞുകുളമങ്ങു കവിഞ്ഞുവെന്നാൽ
കൊള്ളുന്നതായപണി നീർകുളയുന്നതല്ലോ
ഉള്ളിൽപെരുത്തപരിതാപഭരംനിറഞ്ഞി
ട്ടുള്ളോർകരഞ്ഞുപൊയെന്നിലനിർത്തിടുന്നു (൨൯)

രാമഭദ്രന വിശേഷിച്ചും സന്ദേശം പലവിധത്തിലുമുള്ളകുഷ്ടങ്ങളോടുകൂടിയതാണ്.

വേണ്ടുംവണ്ണംമനംവെച്ചുലകിതു പരിപാലിക്കണാവിപ്രയോഗം കൊണ്ടുള്ള ദുഃഖമോജി ചെന്നവയിൽ മലർവാട്ടുവിധംവാട്ടിടുന്ന വേണ്ടുന്നായ്ക്കാൻകുളത്തിട്ടിനിവിപ പനസന്തോഷവുമില്ലഭംഗം നന്നാകുന്നുണ്ടു നിശ്ചാസമതിതുപൊഴുതെന്നാൽ പരഭക്തല്ലോ

രാമൻ—കഷ്ടമേറാകയും.

പൊട്ടിച്ചിടുന്നു ചിത്തംപെരു കിയൊഴുത്ത്മണ്ടാത്തു ക്ഷണത്തില്ലാത്ത ദുഃഖമോഹംപെടുന്നശിഥിലതനുവിടുന്നില്ല ചൈതന്യഭാവം പെട്ടോരുൾ ചൂടെരിക്കുന്നിതുതനുമുഴുവൻഭസ്മമാക്കുന്നതില്ലേ കഷ്ടമേറാപാളിക്കുന്നിതുവിധി കുളയുന്നില്ലമോജിവിതഞ്ഞ ൩൧

സീത—ഇതല്ലെന്നതന്നെ.

രാമൻ—ഏ മാനുഷരായ പെരുമാറ്റപദന്മാരെ.

അല്ലേനിങ്ങൾക്കൊരാൾക്കും ഗ്രാമത്തിലഥദേവിനി ചാസംസാരിക്കാത്തല്ലേപുല്ലുനൂതന്ത്യാടവിയുടെനടുവിൽത്തള്ളിദുഃഖിച്ചതില്ല വല്ലാതാക്കുന്നിതെന്നെച്ചിരപരിചിതവസ്തുക്കളോരോന്നിതില്ലോർ തെല്ലാമറ്റംശ്രയംവിട്ടിവിനിതകരയുന്നത്രപ്രസാദിക്കുന്നിങ്ങൾ

രാമൻ—ശോകസമുദ്രത്തിന്റെ ചുഴിച്ചുഅതിശഭീരംതന്നെ.

വാരസന്തി—കഴിഞ്ഞ കാഴ്ചമല്ല, മഹാമാജാവ ധൈര്യം പ്രകടിപ്പിക്ക.

രാമൻ—സഖി, ഈ കാഴ്ചയിൽ എന്താണ് ധൈര്യമെന്നു പറയാനുള്ളത.

കഷ്ടംജഗത്തുജനകാതമജയെപ്പിടിഞ്ഞി
ട്ടൊട്ടല്ലവത്സരമതിന്തിഥിപന്തിമണ്ടായ്
പെട്ടുനസീതയുടെപേരുകൂടിയോവി
ച്ചിട്ടുപ്രണാശമിഥരാമൻചെന്നതില്ല (൩൩)

സീത—ആയുപത്രൺഠഹുവാക്കുകെകൊണ്ട ഞാൻ മോ
ഹിതയായി ഭവിക്കുന്നു.

തമസ—ചത്തേ അതങ്ങിനെതന്നെ.

ഇഷ്ടാലലിവാൻതിങ്ങിമൊരാളുവെത്തിനാൽ ദസ്സമ
പ്പെട്ടോമിമൊഴിയൊടുമിഷ്ടതരമായ് ബീരില്ലനിന്നിപ്പരം
മട്ടോലുമധുബിന്ദുസന്തതിവിഷകൂട്ടിക്കലക്കിപ്പുക
ന്നിട്ടമ്പോടിടവിട്ടിടാതെചൊരിയുധാരെക്കുറേരാണിത ()

രാമൻ—സഖി വാസന്തി ഞാനാകട്ടെ,
എമ്മാനസത്തിലെരികൊള്ളിവിലങ്ങിപ്പോ
ചെമ്മേവിഷംപെടുമൊരാക്കടിപററിയെന്നോ
ഇമ്മട്ടകത്തുകുറിനവ്യഥയായകീചം
മമ്മംപിളക്കുകിലുമിന്നസഫിപ്പതില്ല (൩൭)

സീത—മന്ദഭാഗ്യയായ ഞാൻ പിന്നെയുമിങ്ങിനെ ആയുപ
ത്രനെ വ്യസനിപ്പിക്കുന്നുവല്ലോ.

രാമൻ—ഇളക്കം വരാത്ത വിധത്തിൽ ഞാൻ മനസ്സിനെ
ഉറപ്പിച്ചുവെച്ചു എങ്കിലും പണ്ട പഠിച്ചയിട്ടു കാരോ പ്രിയവ
സ്തക്കളുടെ ദർശനത്താൽ ഇനിക്കിപ്പോഴും ഈ ശോകമുണ്ടാകുന്നു.
എന്തെന്നാൽ,

വല്ലാതെകണ്ടുനില്പാതിളകിമറിയുമുള്ളൊന്നുറപ്പിപ്പതിനെ [പ്രാപ്തം
നെല്ലാപാപംപണിപ്പട്ടടനകമതിൽഞാൻചെയ്തതെന്നാലതെ
തല്ലിങ്ങുദിച്ചുകേറുന്നിതുചലിയൊരുചേതോവികാരംചെലത്തിൽ
തള്ളിച്ചാടുംജലംമൺ ചിരയതിനെയാഴക്കുത്തിനാലെന്നപോലെ

സീത—തടുപ്പാനും സഫിപ്പാനും വയ്ക്കാത്ത വിധത്തിൽ പ
റപ്പെട്ടിരിക്കുന്ന ആയുപത്രൺഠ ഈ ശോകരവേഗത്തെ കണ്ട
തിനാൽ വലിച്ചിരിക്കുന്ന സ്വന്ത ദുഃഖത്തോടുകൂടിയ എൻഠ
മനസ്സു വല്ലാതെചലിക്കുന്നു.

വാസന്തി—(ആത്മഗതം) കഷ്ടം, ഇദ്ദേഹംവലിയസങ്കടത്തി
ലകപ്പെട്ടിരിക്കുന്നു. അതുകൊണ്ടമറ്റൊരുപ്രസംഗംആരംഭിക്കുകത
ന്നെ. (പ്രകാശം) പണ്ടു വളരെപരിചയിച്ച ജനസ്ഥാന ഭാഗങ്ങ
ളെ ദേവൻ കണ്ടാലും.

രാമൻ—അങ്ങിനെയാകട്ടെ- (ഏഴുനീറ്റ ചൂറി നടക്കുന്നു).

സീത—പ്രിയസഖിയുടെവിനോദനോപായങ്ങൾദുഃഖത്തെ
വലിപ്പിക്കുന്നവയാണെന്നതന്നെ ഞാൻ വിചാരിക്കുന്നു.

വാസന്തി—(കരണയോടുകൂടി) ദേവ ദേവ.

മന്ദഗോഭാതഭചെന്നവരം ചിരമരയന്നങ്ങളെക്കണ്ടുനിന്നാ
 ഉന്നിക്കുഞ്ജത്തിലാണങ്ങവളുടെവരവുപൊതുടൻപാഞ്ഞുനീ
 വന്നങ്ങാലടുക്കുന്നവരതവമുചിയുംപോലെഴുമടുകണ്ടി
 ടുന്നിക്കുപേടിയാലംബുജമുകുളസമംഭംഗിയിൽകൂപ്പിയല്ലൊ()

സീത—വാസന്തി ഭവതി വലിയ കഠിനകാരത്തിതന്നെ.
 ഹൃദയമർമ്മത്തിൽ മറഞ്ഞു കിടക്കുന്ന ശോകത്തെ ഇളക്കിത്തീർത്ത
 ഭവതി മന്ദഭാഗ്യയായ ഏനേയും ആയുപുത്രനേയും ഇങ്ങിനെ
 തവിപ്പിക്കുന്നുവല്ലോ.

രാമ—കോപനയായജാനകി, ഭവതി അങ്ങമിങ്ങമെല്ലാം കാ
 ണപ്പെടുന്നപോലെ ഇരുന്ന് ടും എന്നിൽഭട്ടംഭയകാണിക്കുന്നില്ല.
 കപ്യേചൊട്ടുന്നിതയ്യോഹൃദയമധികമായ്സന്ധിബന്ധംവിടുന്നു
 ണ്ടില്ലെന്നോരുന്നവിശപംവടിവൊടിവിടാതുരത്തടംകത്തിടുന്നു
 വല്ലാതികൂമിരുട്ടുധികവിവശമായ്ജ്വലിയോയെന്നസ്തി [യ്യാം
 നെല്ലാംമോഹംമറെക്കുന്നിവലിയൊരനിഭാഗ്യനിന്നെത്തുച
 (എന്ന മൂർച്ഛിക്കുന്നു).

സീത—അയ്യോ കഷ്ടം, അയ്യോ കഷ്ടം- ആയുപുത്രൻ പ
 നേയും മോഹാലസ്യപ്പെട്ടു.

വാസന്തി—ദേവ- സമാശ്വസിക്ക, സമാശ്വസിക്ക.

സീത—ഛാ ആയുപുത്ര, സകല ജീവലോക മംഗളങ്ങൾ
 ക്കും ആധാരമായ അങ്ങ മന്ദഭാഗ്യയായ ഏനെ ചൊല്ലി കൂടെ
 കൂടെ ഇങ്ങിനെ ജീവൻ ഉണ്ടോ പോയോ എന്ന ഭയപ്പെടത്ത
 ക അർവസ്ഥയെ പ്രാപിക്കുന്നുവല്ലോ. ഞാൻ വളരെ കെട്ടവര
 തന്നെ. (മൂർച്ഛിക്കുന്നു).

തമസ—വത്സേ സമാശ്വസിക്ക സമാശ്വസിക്ക. ഇനിയും
 രാമഭദ്രന ജീവനോപായം നിന്റെ കരസ്ഥം തന്നെയാണ.

വാസന്തി—കഷ്ടം ഇപ്പോഴും ഇദ്ദേഹംഉചാസിച്ചു തുടങ്ങി
 യില്ലല്ലോ. ഛാ പ്രിയസഖിസീതേ, നീ എവിടെയാണ. നിന്റെ
 ജീവിതേശ്വരനെ അടുത്തു വന്നു ജീവിപ്പിക്ക.

സീത—(സംഭ്രമത്തോടുകൂടി അടുത്തു ചെന്ന ഹൃദയത്തി
 ന്നേലും നെറ്റിയിന്നേലും തലോടുന്നു).

വാസന്തി—ഭാഗ്യത്താൽ രാമഭദ്രന ജീവൻ തിരിച്ചു വന്നു.

രാമൻ—സാനന്ദാനല്ലമൃതിമയമാലേപമെൻദേഹധാതു
 സ്ഥാനത്തെല്ലാംപരിചൊടുവിരട്ടുപടിക്കുള്ളസംഗം
 റ്റനശേഷമതുമുട്ടനിനിക്കിന്നഹോജീവനേകീ
 ടുനന്ദത്താലപരവിധമാമോഹമുണ്ടാക്കിടുന്നു(നന്ദൻ)

(ആനന്ദത്താൽ കണ്ണടച്ചുകൊണ്ട്) സഖി വാസന്തി ഭവതി ഭാഗ്യത്താൽ വലിക്കുന്നു.

വാസന്തി—അതെന്താണ്.

രാമൻ—മററന്താണ്. ജാനകി പിന്നെയുംവന്നിരിക്കുന്നു.

വാസന്തി—ദേവ മാമഭദ്ര, അവളെവിടെ.

രാമൻ—(സ്വർസുഖത്തെ നടിച്ച്) നോക്കൂ അവൾ മുമ്പിൽ തന്നെ ഇരിക്കുന്നില്ലേ.

വാസന്തി—പ്രിയസഖിയുടെ ദുഃഖത്താൽ ദശയായി മന്ദ ഭാഗ്യയായിരിക്കുന്ന എന്നെ എന്തിനാണിങ്ങിനെ മണ്ണുള്ള ഭേദിക്കുന്ന പ്രലാപങ്ങളെക്കൊണ്ട് പിന്നെയും ദഹിപ്പിക്കുന്നത്.

സീത—ഇനി അകന്നു പോവുക തന്നെ. ചിരസതഭാവം കൊണ്ട് സൗമ്യമായി ശീതളമായിരിക്കുന്ന ആയുപുത്രന്റെ ഈ സ്വർഗ്ഗം വളരെക്കാലത്തെ ദുസ്സഹമായ സന്താപത്തേക്കൂടി വേഗത്തിൽ ശമിപ്പിക്കുന്നുണ്ടെങ്കിലും ഇതുകൊണ്ടു ഏന്റെ കയ്ക്ക് വഭ്രലേപത്താൽ കെട്ടപ്പെട്ടതുപോലെ ഏറ്റവും ജഡമായി വിരക്ഷണം.

രാമൻ—എന്താണ് പ്രലാപങ്ങൾ എന്നു പറയുന്നത്.

മുന്നമാപ്പരിണയത്തിലിട്ടവലയത്തോടൊത്തു പിടിപെട്ടതും പിന്നെ നല്ല മുതലീതസംഗമതിനാൽ ചിരം പരിചയിച്ചതും നന്ദനീയകരകോല്പസത്തു ചിനതുല്യമായ് ലവലിതന്നിളം കന്ദളോപമവുമായതൽകരമാണകിട്ടിയതു മിന്നമേ (൪൦)

(എന്നു കയ്യുപിടിക്കുന്നു).

സീത—അയ്യോ കഷ്ടം, ആയു പുത്രന്റെ സ്വർഗ്ഗംകൊണ്ട് മോഹിതയായിട്ട ഞാൻ ദുഃഖത്തിലകപ്പെട്ടുപോയി.

രാമൻ—സഖി വാസന്തി, ആനന്ദത്താൽ നിവ്വാപരങ്ങളായ ഇന്ദ്രിയങ്ങളോടുകൂടിയ ഞാൻ സന്തോഷപരവശനായി തീർന്നിരിക്കുന്നു. അതു കൊണ്ടിവളെ ഭവതി തന്നെ പിടിക്ക.

വാസന്തി—കഷ്ടം, ഇദ്ദേഹത്തിന് ഭ്രാന്തു തന്നെ.

സീത—(സംഭ്രമത്തോടു കൂടി വിടിച്ചു അകന്നുപോകുന്നു).

രാമൻ—അയ്യോ കഷ്ടം, വൈഷമ്യമായല്ലോ, വൈഷമ്യമായല്ലോ.

ജഡമായി ഉകിവി യപ്പാന്നിടുമെൻകൈത്താരിൽ നിന്നവൾക്കുള്ള ജഡമായി ഉകിവി യപ്പാന്നിടുമൊക്കെത്താർതെരിച്ചുപോയല്ലോ ()

സീത—അയ്യോ കഷ്ടം! അസ്ഥിരമായി വിഷയഗ്രഹണശക്തിയില്ലാതെ പരിഭ്രമിക്കുന്ന കണ്ണുകളോടുകൂടിയ ഇദ്ദേഹം ആത്മാവിനെ പ്രകൃതിസ്ഥമാക്കിയില്ലല്ലോ.

തമസ— (സ്നേഹത്തോടും പുഞ്ചിരിയോടും കൌതുകത്തോടും കൂടി നോക്കിട്ട്)

ഇഷ്ടപ്രിയസ്സംസുഖാൽവിയത്തുപെട്ടുനരോമാഞ്ചിതയായിതന്നീതുഷ്ടാജലംവായുതളിച്ചുനന്നായ്മൊട്ടിട്ടുനില്ക്കുന്നകടമ്പുപോലെ

സീത—(ആത്മഗതം) അയ്യോ ഈ ആത്മാവിനെ അടക്കമില്ലാത്തതിനാൽ ഭഗവതിയായ തമസ എന്നെ നാണക്കെടുത്തു. “നിന്നെ ഇങ്ങിനെ പരിത്യജിച്ചിട്ടും നിനക്കിപ്രകാരമാണല്ലോ അനുരാഗം” എന്നിങ്ങിനെ ഭഗവതി വിചാരിക്കിപ്പല്ല.

രാമൻ—(ചുറ്റും നോക്കിട്ട്) കഷ്ടം എങ്ങുമില്ലതന്നെ. വൈദേഹി ഭവതിനിട്ടുയയല്ലേ.

സീത—സത്യം, ഞാൻ നിട്ടുയതന്നെ. അങ്ങയെ ഈ സ്ഥിതിയിൽ കണ്ടിട്ടുകൂടി ഞാൻ ജീവനോടുകൂടി ഇരിക്കുന്നുണ്ടല്ലോ.

രാമൻ—ദേവി പ്രസാദിക്കണെ, ഭവതി എവിടെയാണ്. ഈ സ്ഥിതിയിലുള്ള എന്നെ ഉപേക്ഷിക്കരുതെ.

സീത— അല്ലയോ ആയുപത്ര, ഇതു കുറെ കീഴ്ജ്വലായപോലെയിരിക്കുന്നുവല്ലോ.

വാസന്തി—ദേവ പ്രസാദിക്കണെ പ്രസാദിക്കണെ. അമാനുഷമായ ധൈര്യത്തെ അവലംബിച്ചു അങ്ങ ഏറ്റവും വഞ്ചിതമായിരിക്കുന്ന ആത്മാവിനെ പ്രകൃതിസ്ഥമാക്കണെ.

രാമ—ഇല്ലെന്നു സ്പഷ്ടംതന്നെ. അല്ലെങ്കിൽ വാസന്തികൂടിയൊരു വളെ കാണാതിരിക്കുന്നതെങ്ങിനെ. ഇത സ്വപ്നമായിരിക്കുമൊ ഞാൻ ഉറങ്ങുകയുമുണ്ടായില്ലല്ലോ. അഥവാ രാമനെ വിട്ടുനാണ സ്വപ്നമുണ്ടാവുന്നത. പലപ്പോഴുമുണ്ടാകുന്ന സങ്കല്പത്താൽ നിമ്നിക്കപ്പെട്ട ആ വിപ്രലംഭ ദേവത എല്ലായ്പ്പോഴും എന്റെ കൂടെ ഉണ്ടല്ലോ.

സീത—നിട്ടുയയായ ഞാൻതന്നെയാണ് ആയുപത്രനെ വഞ്ചിച്ചത-

വാസ— ദേവ നോക്ക! നോക്ക.

കണ്ടാലും ഗുപ്തരാജരൂപിതമിതു ദശാസ്യന്റെ കാളായസത്തേരുണ്ടല്ലോ മുന്തിരിപ്പഴമുടലെടാതിതപിശാചാസ്യമേന്തും വഗൈശ്ചലം പണ്ടിങ്ങു നാണവെട്ടി ക്ലേശചിരകുറ്റിച്ചു ജപലസ്തീതയേയും കൊണ്ടഭ്രംശമുണ്ടാക്കിയതിനെത്തന്നെ മേഘംകണക്കെ

സീത— (ഭയത്തോടുകൂടി) ആയുപത്ര! ഇതാ ഇവൻ താൻതന്നെ കൊല്ലുകയും എന്നെ അപഹരിക്കുകയും ചെയ്യുന്നു. രക്ഷിക്കണേ- രക്ഷിക്കണേ-

രാമൻ— (വേഗത്തിൽ എഴുന്നീറ്റ) ഏടാ! താതന്റെ പ്രാണങ്ങളേയും സീതയേയും അപഹരിക്കുന്ന പാപിനീ എവിടെ പോകുന്നു.

വാസ— അല്ലയോ രാക്ഷസകുലപ്രളയ ധൂമകേതുവായ മഹാരാജാവേ! ഇപ്പോഴും അവർ അങ്ങയുടെ കോപത്തിന്ന വിഷയമാണോ.

സീത— അയ്യോ, എനിക്കു ബുദ്ധിഭ്രമംവന്നുപോയി.

രാമൻ— ഈ പ്രലാപം ഇപ്പോൾ അത്ഥവത്തായി തന്നെ ഇരിക്കുന്നു.

പാരമേശ്വരമുപായമുള്ളതുനിനച്ചേറുംവിനോദത്തെയും
വീരമദ്വയശേനവിസ്മയമസത്തേയുംവളർത്തിനെ
പാമാതാദ്രിതാവിയോഗമമിനാശത്തോളമായ്തീർന്നുകൊ
പ്പേരില്ലാതരിരാരതാമിതിനെമിണ്ടാതേസഹിക്കാവതോ ()

സീത—“അതിരാര” എന്നുള്ളതുകൊണ്ട അയ്യോ ഞാൻ മന്ദഭാഗ്യയായി കെട്ടുപോയി.

രാമൻ— ഹാ കഷ്ടം!

അന്നസ്സഗ്രീവസഖ്യംകവിനിവഹബലംജാംബവാന്റെളാരോമൽ
കുന്നിക്കുംബുദ്ധിവാതാത്മജഗതിനളനാംവിശപകർമ്മാത്മജന്റെ
നന്നായ്യാലംചമപ്പാനെഴുമാരുവിരുതാലക്ഷണന്തൻശരണതാ
ട്ടെന്തീവസ്തുക്കളെത്താഞ്ഞാരിടമെവിടയാണെങ്ങുനീഎന്റെകാ

സീത— ഈ വാക്കുകേട്ടിട്ട ഇനിക്കു പണ്ടത്തെ [നേത] വിരഹത്തെ ബഹുമാനമായി.

രാമൻ— സഖി വാസന്തി, സുഹൃത്തുക്കൾ രാമനെകാണുന്നതിപ്പോൾ ദുഃഖത്തിന്ന മാത്രമാണ്. എത്ര നേരം ഭവതിയേ കരയിക്കാം. അതുകൊണ്ടു പോകുവാൻ അനുവാദം തരണം.

സീത— (ഉദ്വേഗമോഹത്തോടുകൂടി തമസയെ അവലംബിച്ചിട്ട) ഭഗവതിതമസേ! ആയുപുത്രൻ പോകയായൊ.

തമസ— വത്സേ! സമാശ്വസിക്ക- സമാശ്വസിക്ക- നമുക്കും ആയുഷ്ഠാനായ കശലവനാരുടെ വഷ്ഠനുമിമംഗളത്തിനായിട്ട ഗംഗാദേവിയുടെ അടുക്കൽ പോക.

സീത—ഭഗവതി പ്രസാദിക്കണെ. ദുല്ല്ഭദേശ്വരനായിരിക്കുന്ന ഇദ്ദേഹത്തെ കുറച്ചു നേരം കൂടിനോക്കട്ടെ.

രാമൻ— ഇനിക്കിപ്പോൾ അശ്വാമധത്തിൽ സാധ്യർമ്മം ചാടിനിന്നിയിട്ട—

സീത— (വിറച്ചുകൊണ്ട) ആരാണത്?

രാമൻ — സ്വപ്നംകൊണ്ടുണ്ടാക്കിയ സീതപ്രതിമയുണ്ട്.

സീത — (ദീഗലശ്വാസത്തോടും കണ്ണീരോടുകൂടി) ഇപ്പോളു ണ് ആയുപുത്രൻ തന്നെ. ആപു, ഇനിക്കീപരിത്യാഗത്താലുണ്ടായ ലജ്ജക്കും വ്യസനത്തിനും ആയുപുത്രൻ ഉന്മൂലനാശംവരുത്തി.

രാമൻ — അതു നോക്കിട്ടെങ്കിലും ബാഷ്പദിശമായ നേത്ര ണ്ണെവിനോദിപ്പിക്കട്ടെ.

സീത — ആയുപുത്രൻ ബഹുമാനിക്കുകയും ജീവലൊകത്തി ന്റെ ആശാനിബന്ധനമായ ആയുപുത്രനെ വിനോദിപ്പിക്കുക യും ചെയ്യുന്ന അവർ ഭാഗ്യവതിതന്നെ.

തമസ — (പുഞ്ചിരിയോടുംസ്നേഹത്തോടുംകണ്ണീരോടുംകൂടി ആലിംഗനം ചെയ്തിട്ട്) വസേ! ഇതൊരു ആത്മപ്രശംസയാണ്.

സീത — (ലജ്ജയോടുകൂടി തലതാത്തി ആത്മഗതം) ഭഗവ തിയാൽ ഞാൻ പരിഹസിതയായി.

വാസന്തി — ഇപ്പോൾ കാണാൻ കഴിഞ്ഞത ഇനിക്കു ഒരു വലിയ അനുഗ്രഹം തന്നെ. ഇനി പോകുന്ന കാര്യം കർത്തവ്യ കർമ്മങ്ങൾക്കു ഹാനിപരാത്തവിധത്തിലാവാം.

സീത — വാസന്തി ഇനിക്കിപ്പോൾ വിരോധമായി തീൻ.

തമസ — വരു മത്സേ, നമുക്കു പോക.

സീത — (കഷ്ടത്തോടുകൂടി) അങ്ങിനെ തന്നെ.

തമസ — എങ്ങിനെയാണു പോകുന്നത്. നിനക്കു — പതിയില്ലതില്ലപോലുംകൊതിയാൽനീണ്ടൊരു കണ്ണെടുപ്പാനായ് അരിയായ്മമറ്റുപ്പാൻമതിയായതങ്ങൾതീർന്നതില്ലല്ലോ

സീത — ഉൽകൃഷ്ടപുണ്യത്താൽ കാണപ്പെട്ട ആയുപുത്രപാ ദപങ്കജങ്ങൾക്കു നമസ്കാരം. (എന്ന മുഹൂർത്തം).

തമസ — വസേ, ആശ്വസിക്ക്. ആശ്വസിക്ക്.

സീത — (ആശ്വസിച്ച്) മേഘംകൂടാതെ പൂർണ്ണചന്ദ്രനെ എത്രനേരം കാണുവാൻ കഴിയും.

തമസ — കാര്യകാരണ വൈചിത്ര്യം ആശ്ചര്യംതന്നെ.

കരുണമൊരുരസംതാൻ കാരണത്തിന്റെഭേദാൽ

തരമതുപലതായിത്തൊറിനില്ക്കുന്നതത്രെ

നുംചഴിതിതൊട്ടിട്ടുള്ളഭേദങ്ങളെല്ലാം

പരമൊരുസലിലത്തിന്റേതല്ലാംജലംതാൻ (൪൭)

രാമൻ — വിമാനരാജാവേ! ഇതിലെ ഇതിലെ — (എല്ലാവ രും എഴുന്നീൽക്കുന്നു)

തമസ — (സീതയോടും) വാസന്തി — (രാമനോടും)

ഈവസുന്ധരയുമെൻറകൂട്ടരെടുദേവഗംഗയുമനാവിലം
 കേവലമൊഴികൾപൂത്തഭേദമൊടു ചെന്തഗോത്രപതിവയ്ക്കും
 ശ്രീവസിഷ്ഠമുനിയുച്ചനന്തദനയാനമാന്നിട്ടമരുന്ധതി
 ദേവിയുന്തവശ്ശരേതരെയുളവാകവാൻവളരെമാഗളം

(എല്ലാവരും പോയി)

മൂന്നാമങ്കം കഴിഞ്ഞു.

—o:0:o—

നാലാമങ്കം.

—

(അനന്തരം രണ്ടുതാപസന്മാർപ്രവേശിക്കുന്നു.)

രേത്തൻ—സൗധാതകേ നോക്ക ഭഗവാൻ വാണീകിയുടെ ആശ്രമപദത്തിൽ വന്നിട്ടുള്ള അനവധി അതിഥിജനങ്ങളെ സ്വീകരിക്കുന്നതിനുള്ളവട്ടംകൂട്ടൽബഹുദൈവമന്തന്നെ. എന്തെന്നാൽ ഹെറാക്കുലസ്സെടുത്തൊരുമധുരവരികഞ്ഞിനൽകിട്ടശേഷം മുറുമ്മോദാൽകുടിച്ചാശ്രമമുഗമധുനാത്രപ്തിതേടുന്നുവാരം [ണത്തി ഏററന്നെചേൻചോറിനിയലുമൊരുസുഗന്ധത്തിനോടൊത്തി ചെററല്ലെചീരേ ചരംബദരിബതരസാൽവെച്ചുകൂട്ടാൻറഗന്ധം

സൗധാതകി—ഇപ്പോൾ ഈ വെള്ളത്താടിക്കാക്ക വിശേഷിച്ച മനഃപ്രായകാരണം സംഭവിച്ചു.

ആദ്യത്തവൻ—(ചിരിച്ചുകൊണ്ട)സൗധാതകേ, ശ്രീകണ്ഠാമിതൽഇതരസാധാരണമായരേബഹുമാനകാരണമായിരിക്കുന്നു.

സൗധാതകി—അല്ലയോ ഭാണ്ഡായന, ആ വലിയ വൃദ്ധസമൃദ്ധത്തിൽ പ്രധാനിയായി കീറിപ്പൊളിഞ്ഞ ഒരു വസ്ത്രവും ഉടുത്തുവന്നിരിക്കുന്ന ആ അതിഥിയുടെ പേരെന്താണ്.

ഭാണ്ഡായനൻ—ഹേ! എന്തപരിഹാസമാണിത്. അത് അരുന്ധതീപുരസ്കൃതമായ ദശരഥമഹാരാജാവിന്റെ ഭാര്യമാരെ ഋഗ്വേദംഗംഗശ്രമത്തിങ്കൽ നിന്ന കൊണ്ടുവന്നിരിക്കുന്ന ഭഗവാൻ വസിഷ്ഠനല്ലേ. അതിനെന്താണ് താൻ ഈ ഭ്രാന്തപറയുന്നത്.

സൗധാതകി—ഏ, വസിഷ്ഠനോ.

ഭാണ്ഡായനൻ—അതെ.

സൗധാതകി—എന്നാൽഞാൻ അതൊരുപലിയൊ ചെന്നായയൊ ആണെന്നാകുന്നുവിചാരിച്ചു.

ഭാണ്ഡായനൻ—ഹേ! എന്താണീപറയുന്നത്.

സൗധാ—അയാൾ വന്നുടനെ സാധുവായ നമ്മുടെ ആ പശുക്കിടാവിനെ കറുപ്പുറു എന്നു കളിച്ചു തീർക്കുക ശി. ചു

ഭാസ്യാ—മധുപക്കം മാംസത്തോടുകൂടി ചേണമെന്നുള്ള വേദവാച്യത്തെ ബഹുമാനിച്ചു അതിഥിയായി വരുന്ന ഒരു ശ്രോത്രിയന്ന ഗൃഹസ്ഥന്മാർ ഒരു പശുക്കിടാവിനേയോ ഒരു നല്ല കാളയേയോ ഒരു വലിയ ആടിനേയോ കൊടുക്കണമെന്ന നിയമകർത്താക്കന്മാർ തീർച്ചയാക്കിട്ടുള്ളതാണ്.

സൗധാ—എടോ താൻ ഇപ്പോൾതോറു.

ഭാസ്യാ—എങ്ങിനെയാണത്.

സൗധാ—വസിഷ്ഠനും കൂട്ടരുംവന്നപ്പോൾ പയ്യിടാവിനെ കൊന്നു. ഇപ്പോൾ വന്ന രാജപ്തിയായ ജനകന്ന ഭഗവാൻ വാണീകി തെരയും തേനും കൊണ്ടുമാത്രം മധുപക്കംകൊടുത്ത പയ്യിടാവിനെ കൊല്ലാതെ കഴിച്ചുവെല്ലോ. അതെങ്ങിനെയാണു്.

ഭാസ്യാ—മാംസം ഉപേക്ഷിച്ചിട്ടില്ലാത്തവക്കാണ് ഋഷികൾ ഈ വിധി വിധിച്ചിട്ടുള്ളത്. തത്രചോനായ ജനകൻ മാംസം ഉപേക്ഷിച്ചിരിക്കുന്ന ആളാണല്ലോ.

സൗധാ—അതിനെന്താണു് കാരണം.

ഭാസ്യാ—അദ്ദേഹം അപ്രകാരമിരിക്കുന്ന സീതാദേവിയുടെ കഷ്ടകാലത്തെ കേട്ടുടനെ വാനപ്രസ്ഥശ്രമത്തെ അംഗീകരിച്ചു ഇപ്പോൾ കുറെ സംവത്സരമായി ചന്ദ്രദീപതപോവനത്തിൽ തപസ്സുചെയ്തുകൊണ്ടുള്ള ഇരിപ്പാണ്.

സൗധാ—എന്നാൽ ഇപ്പോൾ ഇവിടെ വരാനെന്താണു് സംഗതി.

ഭാസ്യാ—പണ്ടേതന്നെ പ്രിയസുഹൃത്തായിരിക്കുന്ന ഭഗവാൻ വാണീകിയെ കാണാനായിട്ടാണ്.

സൗധാ—അദ്ദേഹത്തിന്റെ സഞ്ചന്ധിനികളും അദ്ദേഹവും തമ്മിൽ കണ്ടുവെ ആവെ.

ഭാസ്യാ—വൈദേഹനെ അങ്ങോട്ടുചെന്നു കാണണമെന്നു പറവാനായി ഭഗവാൻ വസിഷ്ഠൻ ഭഗവതിയായ അരുന്ധതിയെ ഇപ്പോൾതന്നെ കൌസല്യാദേവിയുടെ അടുക്കലേക്കു ചിട്ടുണ്ടു്.

സൗധാ—വൃദ്ധനായ ഇവർ തമ്മിൽ ചേർന്നുപോലെ ചെറുപ്പക്കാരായ നമുക്കും ഒന്നിച്ചുകൂടി അനല്പായ മഹോത്സവത്തെ കളിച്ചു ബഹുമാനിക്ക (എന്ന ചുറ്റിനടക്കുന്നു.)

ഭാസ്യാ—ഇതാബ്രഹ്മജ്ഞനായി പൂരാണരാജപ്തിയായിരിക്കുന്ന ജനകൻ ഭഗവാനായ വസിഷ്ഠനേയും വാണീകിയേയും വന്ദിച്ചുകഴിഞ്ഞ ഇപ്പോൾ ആശ്രമത്തിന്നു പുറത്തുള്ള വൃക്ഷത്തിന്റെ ചുവട്ടിൽ ഇരിക്കുന്നു. ഇദ്ദേഹം.

ഉൾക്കാമ്പനിശാസിതാഭഃഖത്തലേതപിച്ചുവാഴുന്നു
 ഉൾക്കാടുമുള്ളിൽ ചൂടുതുവായ്ക്കുന്നൊരുവഹ്നിചേന്തരുപോലെ (൨)
 (എന്ന രണ്ടാളുപോയി.)
 വിഷ്ണുഭംകഴിഞ്ഞു.

(അനന്തരം ജനകൻ പ്രവേശിക്കുന്നു.)

ജനകൻ—

അത്യന്തഘോരമായിങ്ങഴല കമതുപുണ്ണാകുമാരേകമോമൽ
 പുത്രിയ്ക്കുണ്ടായൊരുകുൻദമിതമതുവിചാരിച്ചുവായ്ക്കുന്നഭഃഖം
 നിത്യംനാളെത്രചോയിടിലുമിഹനവമായ്വാരിടാതേരിടുന്ന
 ചിത്തമമംപിളർന്നിതുപരമതുനല്ലിച്ചുവാറുപോലുമോമേ

കഷ്ടം വാല് ക്യാകൊണ്ടും ഭഃഖംകൊണ്ടും പരാഗകംസാന്ത
 പനംതുടങ്ങി ദുസ്സഹമായ കാരോ തപസ്സുകൾ വളരെചെയ്തുകൊ
 ണ്ടും ചോരയും മാംസവും മുഴുവനും പോയി യാതൊരുപകാരവു
 മില്ലാതായിരിക്കുന്ന എന്റെ ഈ കെട്ട ശരീരം ഇനിയും നശിക്കു
 ന്നില്ലല്ലോ. ആത്മഘാതികൾ സൂക്ഷ്മദൈവരഹിതമായ അന്ധതാ
 മിശ്രനരകത്തെ പ്രാപിക്കേണ്ടിവരുമെന്നും ഐഹികം പറയുന്നു.
 എപ്പോഴും വിചാരിക്കയാൽ ഒരു സമയത്തും മനസ്സിൽനിന്നവി
 ടുപോകാതെ എന്നും പുത്തനെന്നപോലെ ദുസ്സഹമായിരിക്കു
 ന്ന കഠിനമായ എന്റെ ഈ ഭഃഖം അനവധി സംവത്സരം ക
 ഴിഞ്ഞിട്ടും ശമിക്കുന്നില്ല. അല്ലയോ വത്സേ ദേവയജനസംഭവ
 യായ സീതേ, ഇനിക്കു ലജ്ജകൊണ്ടു ഇഷ്ടപോലെ കരയുന്നതി
 നകൂടി നിവൃത്തിയില്ലാത്തവിധം ഇത്ര കഷ്ടമായിപ്പോയല്ലോ നി
 ന്റെ ജാതകഫലം. ഹാ ഹാ പുത്രി.

ഒട്ടുംചിന്തിച്ചിട്ടുന്വോളൊരുനിയമവുമില്ലാതെകേണംചിരിച്ചും
 ചട്ടാരപ്പുമുളച്ചിടുന്നചിപവിലസദുന്തമൊട്ടൊട്ടകണ്ടും
 പൊട്ടുന്നേററംവിഴച്ചാമധുരമൊഴികളുസ്പഷ്ടമായിട്ടുമച്ചും
 കുട്ടിക്കാലത്തൊഴുനിൻകളുമുഖകമലപേർത്തുമിന്നോത്തിടുന്നു (൪)

ഭഗവതി ഭൂമിദേവി സത്യമായിട്ടും ഭവതി വളരെ കഠിന
 ഹൃദയയാണു.

തിയ്യഗംഗമുനിമാർവസിഷ്ഠമുനിപതിനീംഘകലേശ്വരഭം
 പെയ്യുമശ്ശരുദിനേശനുംമഹിമകണ്ടഴുന്നൊരവരതന്നെനീ
 അയ്യവി ദ്രുക്കളുവാക്കുപോലെയിഹപെരറുദൈവമവർപോലവരും
 നിയ്യമാമകൾതഥാനശിച്ചതുസഹിപ്പുതെങ്ങിനെസുദാരണേ (൫)

അണിയറയിൽ—ഭഗവതിയും മഹാദേവിയും ഇതിലെ ഏഴുനെള്ളാം.

ജന—(നോക്കിട്ട) എയ് ഗൃഷ്ണി വഴികാണിച്ചുകൊടുത്തുകൊണ്ടു അരുന്ധതി ഭഗവതിയല്ലെ ഈ വരുന്നത്. (ഏഴുനീറ) ആരെയാണ് പിന്നെ മഹാദേവി എന്ന പറയുന്നതുകേട്ടു. (നോക്കിട്ട) ഹാ ദശരഥമഹാരാജാവിന്റെ ധർമ്മദാരങ്ങളും എന്റെ പ്രിയസഖിയുമായ കൌസല്യയാണോ ഇതു. അവളാണ് ഇവൾ എന്ന ആരവിചാരിക്കും.

ഇത്തേച്ചൊല്ലാൻ ദശരഥഗൃഹേ ശ്രീകണക്കെസ്സസൗഖ്യം പാത്തു ശ്രീതാനുപമവെറുതേയണതണാനതാംഗി ആത്യാരീത്തുള്ളൊരുവളിവളെന്നിന്നടൻതോന്നിടുംമേറോത്താൽ മാരിമുഴുവനധുനാ കാക്കുമോ കാലഭേദം (ന)

ഇതു വേറെ ഒരു വലുതായ കഷ്ടമായിരിക്കുന്നു. പണ്ടി ചകണ്ണിനുമെയുതുപൂണ്ടു മഹോത്സവമതായൊരിവൾതന്നെ കണ്ടിടുകെന്നതു മുറിമേൽ കൊണ്ടിടാക്ഷാരമെന്നവിധമായേ (നെ)

(അനന്തരം അരുന്ധതിയും കൌസല്യയും കണ്ടുകിയും പ്രവേശിക്കുന്നു.)

അരുന്ധതി—ഞാൻ പറഞ്ഞില്ലെ ചൈദേഹനെ അങ്ങോട്ടു ചെന്നു കാണണമെന്ന നിങ്ങളുടെ കല്പന പറഞ്ഞിരിക്കുന്നു എന്നു. അതുകൊണ്ടുതന്നെയാണ് എന്നു പറഞ്ഞയച്ചതു. പിന്നെ എന്താണ് ഇടക്കിടയ്ക്കു ഇങ്ങിനെ കലശലായി ശരിക്കുന്നതു.

കണ്ടുകി—ദേവി! ധൈര്യത്തെ അവലംബിച്ചാലും. ഭഗവാൻ വസിഷ്ഠന്റെ കല്പനയെ അനുസരിക്കാതിരിക്കുന്നതു ശരിയല്ല.

കൌസല്യ—ഇങ്ങിനെയുള്ള കാലത്തു മിഥിലാധിപനെ കാണുക എന്നുള്ള കഥ വിചാരിക്കുമ്പോൾ എല്ലാ ദിവസങ്ങളും ഒന്നിച്ചു ചരികയാൽ മൂലബന്ധം പൊട്ടിപ്പോയിരിക്കുന്നതായ എന്റെ ഹൃദയത്തെ നേരെനിത്തുന്നതിന്നു നിനക്കു ശക്തിയുണ്ടാകുന്നില്ല.

അരുന്ധതി— അങ്ങിനെ തന്നെയാണ്.

സൽബന്ധുവേർപിരികിലുള്ള ശൽമാനാചനാ
 ഷെപ്പോഴുമുള്ളിലൊഴിയാതൊഴുകിടിലുംകേൾ
 ഉൾപ്രേമമുള്ള ജനമങ്ങണകിൽ സഹിയ്ക്കും
 തപ്പോൾ വളൻപലകൈവഴിയായൊലിയ്ക്കും (വ)

കൌസ— വത്സയായ ആ വധുവിന്റെ കഥ ഇങ്ങിനെ ആയിപ്പോയിട്ടു ഇനി ഞാൻ ആ രാജ്ഞിയുടെ മുഖത്തു എങ്ങിനെയാണ് നോക്കുന്നത്?

ആരംഭം

മുനിയായ്ഞവല്ല കൃപകൊണ്ടുവേദമ
 ബിന്നവേണ്ടുപോലിഹവരിച്ചോരീനൂപൻ
 ജനകാനപയത്തിനടെഭാരവാഹിസ
 ജനമാന്യനിന്നതവബന്ധുവല്ലയോ?

കെഴുസ— ഇദ്ദേഹം മഹാമാജാവിന്റെ ഹൃദയംനന്ദവും, വത്സരായ വധുവിന്റെ അഹരനമായ ആ മാജഷിയാണ്. ഹാ കഷ്ടം ഹാ കഷ്ടം! ഇനിയീപ്പോൾ കഴിഞ്ഞതുപോലെ ഭാഗ്യവരുന്ന. അനുചര്യമിതമഹോസവമായ ആ ദിവസത്തിൽ— ഹാ! ഇഴശ്ച! അതൊക്കെ പോയല്ലോ.

ജന— (അടുത്തുചെന്നിട്ട്) ഭഗവതി അരുന്ധതി വൈദേഹനായ സീമലാജൻ അഭിവാദ്യം ചെയ്യുന്നു. [നിൻ

പാർത്താലശ്ശ ഭഗതേജോനിധിപഴയഗുരുക്കൾക്കുമാചാർച്ചനം [ബ്രഹ്മ]
ഭർത്താവുമാർ വിശുദ്ധിയെക്കൊണ്ടുപെരുവഴിയെ നോക്കെഴുതേണ്ട ലോകവ
ഭക്ത്യാലോകത്രയത്തിൽ ശുഭവിളനിലമേതാണുവെന്ദിച്ചിടുന്നേൻ
പേർത്തുകാല്യത്തിനെപ്പോലയിഭഗവതിമേധന്യയന്ദേവിനെന്നു

അത— അത്യന്താപേക്ഷാമായ തേജസ്സ അങ്ങയുടെ ബുദ്ധിയെ പ്രകാശിപ്പിക്കട്ടെ. രജോഗുണത്തെ അതിക്രമിച്ച ശോഭിക്കുന്ന ഈ ഭഗവാനും അങ്ങയെ ശുഭീകരിക്കട്ടെ.

ജന— അയ്യോയ്യ, പ്രജാപാലന്റെ മാതാവിന കുശലം തന്നെയല്ലേ?

കുഞ്ചു— (ആത്മഗതം) ഞങ്ങളെ ഇതിലധികം ഇനി ശകാരിപ്പാൻ പാടില്ല. (പ്രകാശം) അല്ലേ- രാജാ! ഈ ദുഃഖം കൊണ്ടുതന്നെ വളരെ കാലമായിട്ട് രാമഭദ്രന്റെ മുഖദർശനത്തെ ഉപേക്ഷിച്ചിരിക്കുന്ന അതി ദുഃഖിതയായ ദേവിയെ ഇവിടുന്ന് പിന്നെയും ദുഃഖിപ്പിക്കരുതെ. രാമഭദ്രനും അല്പബുദ്ധികളായ പൗരന്മാർ അഗ്നിശൂലിയെ വിശ്വസിക്കാതെ പരത്തിയ കന്ധിതമായ അപവാദത്താലാണ് ഈ കുറ്റം ചെയ്തത്.

ജന— മരി എന്റെ പുത്രിയുടെ ശുദ്ധി പരീക്ഷിപ്പാൻ അഗ്നിയോ? കഷ്ടം! ഇപ്രകാരം പറയുന്ന ഈ പൗരന്മാർ രാമനൽ പരിഭ്രാന്തനായിരിക്കുന്ന എന്നുപിന്നെയും പരിഭവപ്പെടുന്നു.

അരു— (ദീപ്തശ്വാസമിട്ടിട്ട്) അങ്ങിനെ തന്നെയാണത്. അഗ്നി എന്നത് വത്സയെ വിചാരിച്ചപ്പോൾ വളരെ നിസ്സാരമായ അർത്ഥമുണ്ടാണു്. ശുദ്ധിയുടെ കാര്യത്തിൽ സീതതന്നെയാണു് മേലെ. ഹം വത്സ!

നിയ്യൻശിഷ്യത്തിയാണി നറികൊരുശിശുവാണെങ്കിലും
നികലേറെ പൊയ്യല്ലേഭക്തിതേടു നിതുപെരുകിയനിൻശുദ്ധി
യോത്തുറുത്തടമ്മേ മയ്യേലുംകണ്ണിയെന്നാകിലുമൊരുശിശുവെ
ന്നാകിലുംവന്ദ്യലോക കയ്യാനിപുജ്യമോത്താൽഗുണമിഹഗുണി
യില്ലായലിംഗങ്ങളല്ലാ (൧൧)

കൗസ— അയ്യോ ഇനിയ്ക്കു ചേദനസഫിയ്ക്കുവയ്യല്ലോ (എന്ന മുഹൂർത്തം)

ജന— ഹാ കഷ്ടം! ഇതെന്താണ്?

അരു— രാജേഷ്! വേറിട്ടെന്താണ്?

ആരാജാവസ്സുവന്നൽശിശുജനമവരക്കാലമെന്നുള്ളതെല്ലാം
സാരംചേരുംസുഹൃത്തായമരുമൊരുഭവൽദർശനമുലമോത്ത
ഏറുന്നിക്കഷ്ടകാലാവസവിസഫിയ്ക്കുന്നമോഹിച്ചുവീണു
പാരമ്പാരിൽപുരസ്ത്രീജനമനമനിശംകോമളംപുച്ഛുപാലെ

ജന— കഷ്ടം കഷ്ടം! ഞാൻ വലിയ ക്രൂരൻ തന്നെയായി
തീൻ, പ്രിയസുഹൃത്തിന്റെ പ്രിയഭാജ്യയെ അനവധികാലം കൂ
ടിട്ട ഭരിയ്ക്കൽ കാണുമ്പോൾ കൂടി ഞാൻ സ്നേഹത്തോടുകൂടി നോ
ക്കുന്നില്ലല്ലോ. [മോദം]

ബന്ധുശ്രേഷ്ഠൻസുഹൃത്സത്തമനിഹഹൃദയംമുന്തിമത്താപ്രവൻ
ചിന്തിച്ചാൽജീവിതത്തിൻനിഖിലഫലമഹോദോമിനെന്റെജീ
സന്തോഷത്തിന്റെസത്തുണ്ടിതിലുമധികമേതാനെന്നാലതിന്നി
ങ്ങെന്നാണല്ലാത്തതിഷ്ടൻദശരഥനവരൻഭൂമിയിൽശ്രീമയനേ ( )

കഷ്ടം! ഇപ്രകാരം തന്നെയല്ലെ ആ കൗസല്യ.

ഇത്തനപിയ്ക്കോപതിയ്ക്കോപ്രണയകലഹമുണ്ടാകിലിരണ്ടുപേർക്കും
പ്രത്യേകംഞാൻശകാരത്തിനുവിഷയമതായിട്ടമെന്നല്ലവർക്കു
മുത്തോമാത്സർയ്ക്കുമാചോപ്തിനഥവിധിത്താനാണതെല്ലാമിദാനീ
മോത്താൽനന്നല്ലവല്ലാതവകളിഹകടനുള്ളുപൊള്ളിച്ചിടുന്നു ( )

അരു— ഹാ! കഷ്ടം! വളരെനേരം ശ്വാസം ഇല്ലാതെ ഇവ
ളുടെ ഹൃദയം നിശ്വലമായിരിക്കുന്നു.

ജന— ഹാ പ്രിയസഖി! (എന്ന കിണ്ടിയിൽ നിന്ന വെ
ള്ളം എടുത്ത തളിക്കുന്നു)

കഞ്ചുകി— ഇഷ്ടന്റെമടുവിധിമുന്തിസൗഖ്യമേകും

കൂട്ടാനല്ലൊമനകൂലതയങ്ങുകാട്ടി

പെട്ടന്നകാരണമഹോബഹുദൃഷ്ടനുള്ള

മട്ടൊന്നെടുത്തഴലിനങ്ങുകരുത്തുകൂട്ടം (൧൭)

കൗസ— (മോഹാലസ്യം തീർന്നിട്ട) ഹാ വത്സേ ജാനകി!

നീ ഇപ്പോൾ എവിടെയാണ്. വിവാഹശ്രീയാകുന്ന മുഖ്യാഭരണത്തോടുകൂടിയും മനോഹരമായും നിർമ്മലമായും ഉള്ള മന്ദാസത്തോടുകൂടിയും ഇരിക്കുന്ന നിന്റെ മോഹനമായ മുഖകമലത്തെ ഞാൻ സ്മരിക്കുന്നു. അല്ലയോ വത്സേ ഏറ്റവും ശോഭിച്ചിരിക്കുന്ന ചന്ദ്രനിൽ നിന്ന ജനിക്കുന്ന ചന്ദ്രികപോലെ സൗന്ദര്യമുള്ള അംഗങ്ങളാൽ ഇനിയും എന്റെ ഉത്സംഗത്തെ ശോഭിപ്പിച്ചാലും ഹേവരും രഘുകുലത്തിലുണ്ടായ യോഗ്യക്കൊക്കെ വധുവായിക്കൂട്ടെ. നമുക്കു ജനകസംബന്ധം മേതുവായിട്ടു ഇവൾ പുത്രിതന്നെയാണ്” എന്ന മഹാമാജാവ എപ്പോഴും പറയററുണ്ടു.

കുഞ്ചു— ദേവി പറയുന്നത ശരിയാണ്.

രമണയഞ്ചാൾമക്കളിലാമനുജേന്ദ്രനുവേറെയാണിഷ്ടം

സ്വാമിനിനാലുവധുക്കളിലോമനയാംസീതയേയുമതുപോലെ

ജന— ഹാ പ്രിയസഖ! മഹാമാജദശരഥ അങ്ങിനെ തന്നെയാണ്, എല്ലാപ്രകാരത്തിലും ഹൃദയംഗമനായ അങ്ങയെ ഞാൻ എങ്ങിനെ മറക്കും?

ജാമാതാവിന്നടുത്തുള്ളവർകളെയിഹാപൂജിച്ചു കന്യാപിതാക്കന്മാർമോദിച്ചോക്കിലീനമുടനടവടിനേരേമറിച്ചായിരുന്നു ശ്രീമാനങ്ങവമായിജവമരിയൊരുസംബന്ധവിത്തുംനശിച്ചു കാമംസംസാരമാമീനരകമതിലിരിപ്പിന്നുമേനിന്ദ്രമേററം

കൗസ— വത്സേ ജാനകി! ഞാൻ എന്ത ചെയ്യേണ്ടു? ഉറപ്പുള്ള വഭ്രബന്ധം കൊണ്ടു ഇളക്കം വരാതെ ചേർന്നിരിക്കുന്ന ഹതജീവിതം ഭാഗ്യഹീനയായ എന്നെ വിട്ടുപോകുന്നില്ലല്ലോ.

അരു—ആശ്ചരിയ. രാജപുത്രി! എപ്പോഴും ഇങ്ങിനെ കരഞ്ഞാലൊ. പിന്നെ ഋശ്യശ്രാഗാശ്രമത്തിൽവെച്ചു നിങ്ങളുടെ ക്ഷമയെ പഠഞ്ഞത രാമയില്ലല്ല. അതുകൊണ്ടു ഏറ്റ താമസിക്കാതെ നമുക്കു മംഗളം സംഭവിക്കും.

കൗസ—ഭഗവതി, മോഹത്തിന്നു നന്നും വഴിയില്ലാത്തതി.

അരു— ഹേ രാജപുത്രി! അത അസത്യമാണെന്നു നീ വിചാരിക്കുന്നുവൊ. നല്ല ക്ഷത്രിയകുലത്തിൽ ജനിച്ചവളേ! നീ മറിച്ചൊന്നും വിചാരിയ്ക്കുണ്ട. അത വരാൻപോകുന്നത തന്നെയാണ്.

ഒരുതരിയരുതല്ലോസംശയംബ്രഹ്മതത്വം

വിമലവാടുവിളയാടുംവിപ്രരോതുനവാക്കിൽ

പരമവരുടെഗീരിൽഭൂയാംലക്ഷ്മിനിത്യം

മരുവുമവരുൾപ്പാത്രമുതലായോരുവാക്യം

(അണിയറയിൽ കളകളും കേൾക്കുന്നു)

(ഹൃദ്യ)

എല്ലാവരും ചെവിടേക്കുന്നു.

ജന — ഇന്ന ശിഷ്യാനദ്ധ്യായമാകയാൽ ഒരു ശങ്കയുടേതെ കളിക്കുന്ന കുട്ടികളുടെ ലഹളയാണിത്.

കൌസ — സൌഖ്യം സുഖമോയിട്ടുള്ള കാലംതന്നെയാണു കുട്ടിക്കാലം. ഐ! ഇവരുടെ മദ്ധ്യസ്ഥിൽ നില്ക്കുന്ന ഈ കുട്ടി ഏതാണ്? മാമഭദ്രന്റെ കാന്തികൊണ്ട ഏറ്റവും ശോഭിക്കുന്നവനായും ബലവും സൌന്ദര്യവും മാർദ്ദവവും ഉള്ള അംഗങ്ങളോടുകൂടിയവനായിരിക്കുന്ന ഇവൻ എന്റെ കണ്ണുകളെ തണുപ്പിക്കുന്നു.

അരു — (സന്തോഷാശ്രുക്കളോടുകൂടി ആത്മഗതം) ഇതതന്നെയാണു ഭാഗീരഥി പറഞ്ഞ ആ കണ്ണാമൃതമായ സ്വകാര്യവർത്തമാനം. ആയുഷ്ഠാനാമായ കുശലവന്മാരിലാരാണിതെന്നറിയുന്നില്ല.

ജന —

നീലനീരജനിറൻ ശിവണ്ഡശുഭമണ്ഡനൻ മുന്നിടമാർമിൽ
ചേലഴുന്നതനുശാഭകൊണ്ടരിയലക്ഷ്മീപോലഴകുചേപ്പവൻ
ബാലഭാവമൊടുവന്നിടുന്ന മമവത്സനാംരഘുകുമാരനെ
പ്പോലെ കണ്ടു ചുകണ്ണിണെക്കാരമുതാജനം പരമിതാമഹോ

കഞ്ചു — ഈ കുട്ടി ഒരു ക്ഷത്രിയ ബ്രഹ്മചാരിയാണെന്നു തോന്നുന്നു.

ജന — അങ്ങിനെതന്നെയാണ്. എന്തെന്നാൽ,
കുങ്കപത്രമതുച്ഛുദ്ധതൊട്ടിഷ്ടധിവാണ്ടു പിന്നിലഥഭസുഖ
ശാങ്കിതാരസിവിളുങ്ങിടുന്നരുതന്റെതൊലായിലിന്നൊരാ
കാങ്കപുൽച്ചുരട്ടുകൊണ്ടുകുട്ടിയചവന്നവസ്രമഥവില്ലൊടാ
ത്തകരത്തിലൊരുവെപ്പലംവടിയുമുണ്ടുനല്ലജപമാലയും (൨൦)

ഭഗവതി അരുന്ധതി, ഈ കുട്ടി ഏതാണെന്നാണു വിചാരിക്കുന്നത.

അരു — ഞങ്ങൾ ഇപ്പോൾ വന്നു ഉള്ളു.

ജന — ആയ്ക്കു ഗുഹയ്ക്കു, ഇനിയ്ക്കിതറിവാൻ വളരെ താല്പര്യമുണ്ടു. അതുകൊണ്ടു ഭഗവാൻ വാണീകിയോട തന്നെപോയിപ്പോദിക്കൂ. “വേത്സനെകാണുവാൻകൊതിച്ചു കൊണ്ടു ചില പൂലന്മാർ ഇവിടെ ഇരിക്കുന്നുണ്ടു” എന്നു ആ കുട്ടിയോടും പറയു.

കഞ്ചു — കല്പനപോലെ (എന്നപോയി)

കൌസ — എന്താണു കുട്ടി പറയുന്നതു? “ഞാൻ ഇതാ വരുന്നു” എന്നൊ.

അരു — ഇങ്ങിനെയുള്ളവരുടെ സ്വഭാവം മറിച്ചു വരാൻ പാടില്ലല്ലോ.

കൌസ—(നോക്കിട്ട) ഗൃഷ്യിയുടെ വാക്കുകൾ ഉടനെ ജ്ഞികമാരന്മാരെ വിട്ട ആ വത്സൻ വിനയത്തോടുകൂടി ഇങ്ങോട്ടുതന്നെ വരുന്നുവോ.

ജന—(നല്ലവണ്ണം നോക്കിട്ട) ആശ്ചര്യം! ഇതെന്താണ്. ബാലതപാത്താഴ്ചയിടുത്തയിലായിരിക്കട്ടെ; ചുറ്റുമൊത്തുമുണ്ടി കാലത്തിച്ചാലനോത്താലതു ചട്ടമതിമാർ മാത്രമേ കാണുകയുള്ളു മാലത്താനങ്ങരച്ചോരകമതിളകിമേനല്ലയസ്കന്തവണ്ഡ [ൽത്താലിത്തവൃത്തിരിവെന്നാരുവിധമുടനെ ചിത്രമേചിത്തമോദാ

ലവൻ—(പ്രവേശിച്ചിട്ട) പൂജ്യന്മാരാണെങ്കിലും പേരും സ്ഥിതിയും കുലവും അറിയാത്ത ഇവരെ എങ്ങിനെയാണ് ഞാനിപ്പോൾ അഭിവാദ്യം ചെയ്യേണ്ടത. (ആലോചിച്ചിട്ട) ഇങ്ങിനെ യായാൽ വിശ്വാസമില്ലെന്ന വൃദ്ധന്മാർ പറഞ്ഞു കേട്ടിട്ടുണ്ട്. (വിനയത്തോടുകൂടി അടുത്തു ചെന്നിട്ട) നിങ്ങൾക്കായിരിക്കാണ്ട ഈ ലവന്റെ മൂലാവ നമസ്കാരചരമമായിരിക്കുന്നു.

അരുന്ധതിയും ജനകനും—ഗുണവാനായ നീ ആയുഷ്യാനായി ഭവിയ്ക്കട്ടെ.

കൌസ—വത്സ, വളരെക്കാലം ജീവിച്ചാലും.

അരു—ഉണ്ണി, ഇവിടെ വത്ര (ലവനെ മടിയിലിരുത്തിട്ടു സ്വഗതം) ഭാഗ്യം കൊണ്ടു ഏന്റെ ഉത്സംഗം മാത്രമല്ല വളരെ കാലമായിട്ടുണ്ടായിരുന്ന മനോരമം കൂടെ സമ്പൂർണ്ണമായി.

കൌസ—ഉണ്ണി ഇവിടെയും ഒന്നു വത്ര (മടിയിലിരുത്തിട്ട) ആശ്ചര്യം! അപ്പം വിടൻ കരിങ്കുവളപ്പു പുക്കൊണ്ടുള്ള മാലയുടെ ശോഭയെ വഹിയ്ക്കുന്ന ശരീരംകൊണ്ടു ചാത്രമല്ല, താമരയല്ലിതിന്നു മധുരകണ്ഠത്തോടുകൂടിയതായ അരയന്നത്തിന്റെ ദീപ്തമായ സ്വരത്തോടു ശമിയായ സ്വരംകൊണ്ടും ഇവൻ മാമളഭൂതനെന്നു കരിക്കുന്നു. വിടൻ താമരപ്പൂവിന്റെ ഉള്ളുപോലെയൊക്കുമായിരിക്കുന്ന ശരീരസ്സർഗ്ഗം കൊണ്ടും വത്സൻ അവനോടതുച്ചനായിരിക്കുന്നു. ഉണ്ണി, നിന്റെ ചന്ദ്രതുല്യമായ മുഖം ഞാനൊന്നു നോക്കട്ടെ—(അടിവിടിച്ചു പൊക്കി സൂക്ഷിച്ചു നോക്കിട്ടു കണ്ണീരോടും അഭിപ്രായത്തോടും കൂടി) രാജയ്യേ! കാണുന്നില്ല. സൂക്ഷിച്ചു നോക്കുമ്പോൾ ഇവന്റെ മുഖം വത്സയായവയുവിന്റെ മുഖ ചന്ദ്രനെപ്പോ

ജന—സഖി! ഞാൻ കാണുന്നുണ്ട്. [ചെ ഇരിക്കുന്നു.

കൌസ—അയ്യോ! ഉന്മത്തമായിരിക്കുന്ന ഏന്റെ ചിത്തം ഏന്തോ വിചാരിച്ചു ഭ്രാന്തപറയുന്നു.

ജന—കണ്ഠീകന്തമകൾക്കു മരുവരുമെഴും മരയ ചാലേതികണതും

കൊണ്ടിടട്ടില്ല നല്ലാകൃതിയുമഴകുമത്തെന്നാലിക്കുന്നവാക്കും
കൊണ്ടാടാത്താഴ്ചയുടേയോഗ്യതകളുമതുതാൻദൈവമേ ചഞ്ചലതയും
പൂണ്ടെഞ്ചിത്തം പരന്തെറിയവഴിയതിലെ പോവതെന്നേവമി

[പ്രോം

കൌസ— ഉണ്ണി, നിന്റെ അമ്മയുണ്ടോ. അമ്മനെ കാമ്
ലവൻ— ഇല്ല. [യുണ്ടോ.

കൌസ— എന്നാൽ ഉണ്ണി ആരുടെയാണ്?

ലവൻ— ഭഗവാൻ വാണീകിയുടേയാണ്.

കൌസ— അല്ലയോ വത്സ, പറയണ്ടത പറയൂ.

ലവൻ— ഇനിക്കിത്ര മാത്രമേ അറിവുള്ളൂ.

(അണിയറയിൽ) ഓ ഓ പടജനങ്ങളേ! നിങ്ങളാരും
ആ ശ്രമത്തിനടുത്തുള്ള സ്ഥലത്തെ ആക്രമിക്കരുതെന്ന കുമാര
നായ ചന്ദ്രകേതു കല്പിക്കുന്നു.

അരുന്ധതിയും ജനകനും— നന്നായി. അശ്വമേധത്തിനു
ള്ള കുരിശെ രക്ഷിപ്പാനായി വന്നിരിക്കുന്ന വത്സനായ ചന്ദ്രകേ
തുവിനെ നമുക്കു ഇന്നു കാണാം. ഇത ഒരു സുദിവസംതന്നെ.

കൌസ— വത്സലക്ഷ്മണന്റെ പുത്രൻ കല്പിക്കുന്നു എന്നി
ങ്ങിനെ അമൃത പോലെ മനോഹരങ്ങളായിരിക്കുന്ന അക്ഷരങ്ങൾ
കേൾക്കുന്നു.

ലവൻ— ആയ്, ചന്ദ്രകേതു എന്ന പറയുന്നത ആരാണ്?

ജന— ദശാഥപുത്രനായ രാമലക്ഷ്മണന്മാരെ അറിയുമോ?

ലവൻ— അവർ രാമായണകഥാ പുരുഷന്മാരല്ലേ?

ജന— എന്നാൽ ആ ലക്ഷ്മണന്റെ മകനായ ചന്ദ്രകേതു
വിനെ എങ്ങിനെയാണ് അറിയാതെ വന്നത്?

ലവൻ— എന്നാൽ അദ്ദേഹം രാജാക്കിയായ മൈഥിലന്റെ
പെരുനായ ഉമ്മിച്ചു പുത്രനാണ്.

അരു— (ചിരിച്ചുകൊണ്ട്) കഥയുടെ അറിവു നല്ലവണ്ണം
കേൾക്കുക

ജന— ഉണ്ണിക്കു രാമകഥ അത്രനിശ്ചയമുണ്ടെങ്കിൽ ഞാൻ
ചിലത ചോദിക്കാം. അതിനത്തരം പറയൂ. ആ ദശാഥാത്മജ
നായുടെ പുത്രന്മാരുടെ പേര എന്തെല്ലാമാണ്? ഏതെങ്കിലും
രിൽ ജനിച്ചവരാണ് അവർ?

ലവൻ— ആ ഭാഗം കഥ ഞാനും വേറെ ആരും ഇതുവരെ
കേട്ടിട്ടില്ല.

ജന— അതുകൂടി ഉണ്ടാക്കിയിട്ടില്ല.

ലവൻ— ഉണ്ടാക്കിട്ടുണ്ട്— പുറത്തായിട്ടില്ല. അതിലെ രസമുള്ളതായ ഒരു ഭാഗം അഭിനയിക്കേണ്ടതെന്നുള്ള ഉദ്ദേശത്തോടുകൂടി വേറെ ഒരു പ്രബന്ധമായുണ്ടാക്കി അത ഭഗവാൻ വാണീകി സ്വന്തകയ്യക്ഷമത്തിൽ എഴുതി തെയ്യത്രിക സൂത്രകാരനായ ഭരതമുനിക്കയച്ചു.

ജന—എന്തിനായിട്ടാണത്?

ലവൻ— ആ ഭഗവാൻ അത ദേവസ്രീകളെക്കൊണ്ടു അഭിനയിപ്പിക്കും എന്നു വെച്ചിട്ടാണു.

ജന—ഇതിലൊക്കെ എന്തോ കൗതുമമുള്ളതുപോലെ തോന്നുന്നു. ലവ—ഭഗവാൻ വാണീകിക്കു അതിൽ കലശ്ശലായിട്ടുതാല്പയ്യമുണ്ട്. വളരെ വിശ്വാസമുള്ള ചിലരുടെ കയ്യിൽ കൊടുത്താണു പുസ്തകം ഭരതാശ്രമത്തിങ്കലേക്കുയച്ചിട്ടുള്ളതു. വഴിക്കു യാതൊരു തടസ്സവും ഉണ്ടാവാതിരിപ്പാൻ ചാപചാണിയായ എന്റെ ഭ്രാതാവീനെയും കൂടെ അയച്ചിട്ടുണ്ട്.

കൗസ— ഉണ്ണിക്കു ഭ്രാതാവും ഉണ്ടോ?

ലവ—ഉണ്ടുആയ്യാനായഅദ്ദേഹത്തിന്നുകുശനെന്നാണുപേര്.

കൗസ— ജ്യേഷ്ഠൻ എന്നല്ലെ പറയേണ്ടതു?

ലവൻ— അങ്ങിനെ തന്നെയാണു— പ്രസവക്രമം കൊണ്ടു അദ്ദേഹം ജ്യേഷ്ഠൻ തന്നെയാണു.

ജന— ആയുഷ്ഠാനായ നീങ്ങു ഏതു പെറ്റവരാണോ.

ലവൻ— അതെ.

ജന—ആട്ടെ. ആ കഥാ പ്രബന്ധത്തിന്റെ അവസാനം എങ്ങിനെയാണെന്നു പറയു.

ലവൻ—ചെറുന്മാർ പരത്തിയ മിഥ്യാപവാദം മോതുവായിട്ടു വളരെ വ്യസനിച്ചു രാജാവിനാൽ തൃജിയ്ക്കപ്പെട്ട ദേവയജന സംഭവയായ സീതയെ, പ്രസവംവളരെ സമീപിച്ചിരിക്കുന്ന സമയത്തു തന്നിച്ചു കാട്ടിലാക്കി ലക്ഷ്മണൻ തിരിച്ചുപോന്നു എന്നാണു.

കൗസ— ഹാ വത്സേ മുശലചന്ദ്രമുഖീ, ഏകാകിനിയായ നിന്റെപൂവു പോലെയുള്ള ശരീരത്തിന്നുണ്ടായ ദൈവദൂർച്ഛിലാസത്തിന്റെ അവസാനം എന്താണു?

ജന— ഹാ വത്സ!

കേരളനേരത്തതികഠിനമായപ്രകാരത്തിലുള്ള
 പ്ലാമംപുത്തൻപരിഭവമതുംപേറുന്നവുമ്പൊരാതേ
 നേമിട്ടോരൊമൃഗനിരപരംകണ്ടുപേടിച്ചുരതനം
 പാമാതെണ്ണപ്പലകുറിവിളിച്ചുനന്നീകേണിരിയ്ക്കും. (൨൩)

ലവൻ— (അരുന്ധതിയോട്) ആയു! ഇവർ ആരാണ്?

അരു— ഇത കൌസല്യയും അത ജനകനാണു.

ലവൻ— (ബഹുമാനവേദകൌതുകങ്ങളോടുകൂടിനോക്കുന്നു)

ജന— ഹാ! പൗരന്മാരുടെ ദുർമ്മർദ്ദവും രാജാവായ രാമന്റെ ഷിപ്രകാരിതയും.

സീതാത്യാഗകരോരവഭൂപതനംചിന്തിച്ചതിനാത്തരം

ചോദിപ്പാനുഴുന്നു കോപമഴമീയെൻ ചാപവംശാവവും (൨൪)
കൌസ— ഭഗവതി! രക്ഷിയ്ക്കണേ രക്ഷിയ്ക്കണേ. കോപിച്ചിരിക്കുന്ന രാമ രാജയ്ക്കിടയെ പ്രസാദിപ്പിക്കണേ.

അരു—

ലാക്കിൽ പരം പരിചേർപ്പൊരുമാനികൾക്കു

മുക്കുലുരുംകുമലമീവിധമായിരിയ്ക്കും

ചൊല്ലൊണ്ടഭൂമി പഭവസുതനല്ലിരമ

നിക്കണ്ടി നർപുരവാസികൾ പാല്യമെല്ലൊ (൨൫)

ജനകൻ—

താതൻതാൻ രംഭുനന്നവനിലിന്നൊക്കില്ലരണ്ടുപരം

ഭൂദേവൻ ശിശുവുദ്ധർനാരിവികലന്മാരുപെടും പൗരരിൽ ഹന

വടുക്കൾ— (പ്രവേശിച്ചിട്ട്) കുമാര! കുതിര കുതിര എന്ന നാട്ടിൽ ഒരു ജന്തു ഉണ്ടെന്നു കേട്ടിട്ടില്ലേ? അതിനെ ഇപ്പോൾ ഞങ്ങൾ പ്രത്യക്ഷമായി കണ്ടു.

ലവൻ— കുതിരയെ കുറിച്ചു പശുശാസ്ത്രത്തിലും യുദ്ധശാസ്ത്രത്തിലുപദർശിപ്പിച്ചു. അതിന്റെ മാതിരി എന്നതാണെന്നു പറയു.

വടുക്കൾ— കേട്ടാലും.

ഉണ്ടേററം വലിയോരു വാലതിളകം പിന്നിൽ കിടന്നെപ്പൊഴും

നീണ്ടിട്ടാണകഴുത്തു നാലിമം പൂർവ്വപുല്ലാണതിന്നീടുവാൻ

കണ്ടാലാമുപലോപമം മലമിടയ്ക്കിട്ടിടുമിങ്ങാതിനി

കേണ്ടാപോകനമുക്കു ദുരമതിലായ ശപഥം വത്രമെവത്ര. (൨൭)

(അടുത്തുചെന്ന തോലിനമലംകൈകളിന്മേലുപിടിച്ചുവലിയ്ക്കുന്നു)

ലവൻ— (കൌതുകോപരോധവിനയങ്ങളോടുകൂടെ) ആയു നാമെ! നോക്കു നോക്കു ഇവർ എന്നു വലിച്ചുകൊണ്ടു ചോകയാണെന്നു (വേഗത്തിൽ ചുറ്റിനടക്കുന്നു.)

അരുന്ധതിയും ജനകനും— വത്സൻ കൌതുകത്തെ പൂരിപ്പിച്ചാലും.

കൌസ— ഭഗവതി! ഈ കുട്ടിയെ കാണാതെ ഇന്നിട്ടു ജീവിക്കുക വയ്യ എന്നു തോന്നുന്നു. അതുകൊണ്ടു ചേരെ ഒരു ദി

കിൽ ചെന്നുനിന്ന പോകുന്നതായ ഈ ആയുഷ്ഠാനെ നമുക്കു നോക്കുക.

അരു—ചപലനായ ആ ഉണ്ണി ഭൂമയായി. ഇനി എങ്ങിനെയാണു കാണുന്നത്.

കുഞ്ചു—(പ്രവേശിച്ചിട്ട്) “അവസരംപോലെ നിങ്ങൾ തന്നെ ചെന്നു അതറിയിപ്പാൻ പാടുള്ളു” എന്നാണു ഭഗവാൻ വാണീകി അരുളി ചെയ്തതു.

ജന—ഇതിൽ അതി ഗംഭീരമായി എന്തോ ഒന്നുണ്ടു. ഭഗവതി അരുന്ധതി, സഖി കൌസല്യേ, ആയുഗ്മേഷ്ടേ, നമുക്കു ചോയിഭഗവാൻവാണീകിയെകാണുക. (എന്നുവൃദ്ധനാമൊക്കെപ്പോയി)

വട്ടക്കൾ—കുമാര, ആശ്ചര്യമായ ഇതു കണ്ടു.

ലവൻ—ഞാൻ കാണുകയും അറികയും ചെയ്തു. ഇതു അശ്വമേധത്തിനുള്ള കുതിരയാണു.

വട്ടക്കൾ—അതെങ്ങിനെയാണു അറിഞ്ഞതു?

ലവൻ—മൃഗന്മാരെ, നിങ്ങൾ അശ്വമേധ ചുകരണത്തിൽ വായിച്ചിട്ടില്ലെ, നൂറു കവച ധാരികളേയും നൂറു ദണ്ഡധാരികളേയും നൂറു തൂണീരധാരികളേയും രക്ഷിതാക്കളായി കണ്ടാലും-ഈ സൈന്യത്തിൽ ഓരോഎന്നത്തിന്റെ സഖ്യേ ഇത്തരന്നെയായിരിക്കും. ഞാൻ പറഞ്ഞതുവിശ്വാസമായില്ലെങ്കിൽപോയി ചോദിക്കൂ.

വട്ടക്കൾ—ഹേ ഹേ, ഈ കുതിര എന്തൊരാവശ്യത്തിന്നാണു നാലുപറയും ആളുകൾ ചുറ്റിക്കൊണ്ടു നടക്കുന്നത്.

ലവൻ—(ആഗ്രഹത്തോടുകൂടി ആത്മഗതം) അയ്യ, അശ്വമേധം എന്നതു വിശ്വവിജയികളായ ക്ഷത്രിയർ ഊജ്ജസ്വലമായും സർവ്വ ക്ഷത്രിയ പരിഭാവിയായും പ്രാധാന്യത്തിന്റെ മാറ്റുരച്ചു നോക്കുന്ന കല്പായും ഉള്ള ഒന്നാണു.

(അണിയറയിൽ)

ശ്രീകൃഷ്ണമിശ്നമിമയൊത്തപതാകവീർച്ചം

ലോകൈപരത്തുവതിനുള്ളപരസ്യമല്ലൊ

ആകെ ദൃശാസ്യകലമാശ്രമിച്ചുസപ്ത

ലോകൈകവീരനടയാണിവയിന്നുരണ്ടും (രവ)

ലവൻ—(വ്യഥയോടുകൂടി എന്നപോലെ) അഹോ! കോപാഗ്നിയെ വളർപ്പിക്കുന്നതായിരിക്കുന്നു ഈ അക്ഷരങ്ങൾ.

വട്ടക്കൾ—എന്താണു വർദ്ധിക്കുന്നതു, കുമാരൻവിദ്വാൻതന്നെ.

ലവൻ—ഭോ, ഭോ, ഭൂമിയിൽ ക്ഷത്രിയന്മാരില്ലാതായൊ. അല്ലെങ്കിൽ നിങ്ങൾ എന്താണിങ്ങിനെ പറയുന്നത്.

(അണിയറയിൽ)—മഹാരാജാവിനെ കുറിച്ചു പറയുമ്പോൾ ക്ഷത്രിയന്മാരെവിടെ ?

ലവൻ—മേ ! നീ ചന്ദ്രൻ !

ചിത്തുമ്പലത്തോടവർവാഴ്ചകിൽവാണിടത്തേ

ചിന്തിക്കിലെത്തുടയമേറുമിത്താനുവേറെ

എന്തിന്നി പണ്ണമുറചെയ്തടുത്തതത്ര

ഞാനെന്നനിങ്ങളുടെയിടക്കിടിക്കൽക്കലാക്കാരം (൨൯)

അല്ലയോ വടക്കുളേ, കല്പ വലിച്ചെറിഞ്ഞ ഇതിന്റെ തടസ്സമുടനീളമുള്ള ഗമനത്തെ മുടക്ക- മറുളള മൃഗങ്ങളുടെ ഇടയിൽ ഇത ഹിസ്സമാമായി നടക്കട്ടെ.

ഒരു പുരുഷൻ—(ശ്രോധദപ്പുങ്ങളോടുകൂടെ പ്രവേശിച്ചിട്ട്) മരി ! എന്ത കഥയില്ലായ്മയാണ ഈ പറഞ്ഞത. പടജനങ്ങൾ ചേഗം കേറപിള്ളുന്നവരും ദയയില്ലാത്തവരുമാണ്. ഗദ്യോടുകൂടിയ വാക്കു ഒരു കുട്ടി പറഞ്ഞാലുടകി അവർ സഹിക്കയില്ല. അരിവിമദ്നനായ രാജകുമാരൻ ചന്ദ്രകേതു ഇപ്പോൾ മനോഹരമായ പൂർവ്വമണ്ഡം രസത്തോടുകൂടി നോക്കി കണ്ട സഞ്ചരിയ്ക്കുന്നു. അദ്ദേഹം ഇങ്ങോട്ടെത്തുന്നതിന്നു മുമ്പ കാട്ടിലുള്ള വൃക്ഷങ്ങളുടെ ഇടയിൽകൂടി ഓടി-ചൊങ്ങൊളളവിൻ.

വടക്കൻ—കുമാര നമുക്കു കൗതുക ചേണ്ട. രീക്ഷണമുള്ള ശശുങ്ങളോടുകൂടിയ ഇവർ ശകാരിയ്ക്കുന്നു. അതുകൊണ്ടു വത്ര, നമുക്കു മറഞ്ഞാട്ടം ചാടി ഓടി ആശ്രമപാദത്തിങ്കലേക്കു പോവുക.

ലവൻ—(ചിരിച്ചുകൊണ്ടു) ശശുങ്ങൾ ശോഭിയ്ക്കുന്നുണ്ടോ. (വില്ലു കുലച്ചിട്ട്)

അതുനോക്കൂടേ ഓടിദംഷ്ട്ര കളിലാജ്ഞാജിഹ്വചേന്നത്രയും ശ്രോത്രാസംഗ്രഹനാരവത്തെപ്പരംപൊട്ടിച്ചിരിച്ചുനകൻ പരങ്ങാട്ടൊക്കെവിഴുങ്ങുവാനിഹതുരക്കുറവത്രയത്രത്തിനോടൊത്തൊരാംവികടാദംഗത്തോടശ്വസമേചിരചേരണം (അവരവരുടെ അവസ്ഥയ്ക്കു തക്കവണ്ണം ചുറ്റിനടന്നു എല്ലാവരും പോയി).

നാലാമങ്കം കഴിഞ്ഞു.

അഞ്ചാമങ്കം.

(അണിയറയിൽ) മേ, മേ, പടജനങ്ങളേ, നമുക്കു സഹായമുണ്ടായി ഉണ്ടായി.

ചട്ടറീടംസുമന്ത്രൻതധിതിയിലുടനോടിക്കയാൽപ്രൗഢവേ
തട്ടിപ്പാഞ്ഞെങ്ങുകേരുകുതിരകളെഴുമാന്യന്ദനംതന്നിലേറി (ഗം
മുട്ടിത്തട്ടിത്തടഞ്ഞെങ്കിടമൊരനൽക്കോവിദാരലാപജംചേ
ന്നിട്ടെത്തുനാണ്ടിതാനമ്മുടെരണമതു കേട്ടിന്നടൻചന്ദ്രകേതു

(അനന്തരം സുമന്ത്രനാൽ തെളിക്കപ്പെടുന്ന തേരിലേറിചാ
പപാണിയായി അത്തുത സന്തോഷസംഭ്രമങ്ങളോടുകൂടി ചന്ദ്രകേ
തു പ്രവേശിക്കുന്നു)

ചന്ദ്രകേതു—ആയ്സുമന്ത്ര നോക്കൂ.

പൊട്ടുമുല്ലംഗജങ്ങൾതൻ കടുക്കടലാലടംകൃതികൾകൊണ്ടു
ഞെട്ടുമാറവിലമായവമ്പടയിലിട്ടശസ്ത്രമഴപെയ്തോരോ (ടൻ
ശിഷ്ടഭംഗിയിലപ്പൂർച്ചമായമല്ലവശനവ്യമുള്ളപോലെയി
മ്മട്ടെഴുന്നമുൻബാലനേകനിമചെയ്തിട്ടനാമമകെഴുതു കം വ
ആശ്ചര്യം ആശ്ചര്യം.

കിഞ്ചിൽക്രോധോദയംകൊണ്ടുരണനിറമുവപുണ്ടുതുളിക്കുളിക്കും
പഞ്ചശ്രീമൃഗധൈകൊണ്ടിതവ ലസിട്ടമേതോമഹാവിര പോതം
ചഞ്ചത്തൊണ്ണുഴക്കുപെട്ടമടനി കലൻള്ളവില്ലോട്ടമേറെ
ത്തഞ്ചത്തിൽജന്മരംഗേബലവപുഷിപൊഴിക്കുന്നുശസ്ത്രഘോഷം

സുമന്ത്രൻ — ആയുഷ്ഠൻ.

എല്ലാംകൊണ്ടുമാരോ നിനക്കുശരിയാല്ലോ വാസുരന്മാർക്കു
ങ്ങില്ലാത്തുള്ളമഹത്വമാൻവിലസുന്നീക്കട്ടിയെക്കൊണ്ടെയാൽ
വല്ലാതാക്കുശി കാത്മജന്റെമവവിദേചിപ്രമാമത്തിനായ്
വില്ലോടൊത്തൊരുമാമഭൂനേമനക്കാമ്പികലോക്കുന്നുഞാൻ ര്

ചന്ദ്ര—ഏകനായിരിക്കുന്ന ഇവന്റെ നേരെ പലരോടുകൂടി
നേരിടുന്നതിനെക്കുറിച്ചു എന്റെ ഹൃദയം ലജ്ജിക്കുന്നു.

പാരിക്കുപോരിലേവംബുള്ളതരകരാളോജപല സ്രുങ്ങൾകണ്ഠം
ണ്ടുരിക്കാണുംകപണൽകിങ്കിണികളുടെതലണൽ കാരകോലാഹല
പാരംതേടുന്നതേരുംമദഭരദമസ്സാൻഹസ്തീന്ദ്രനീല [ഞെ
ക്കാരുംചേരുംബലത്തിൻനടുവിലിതതകർന്നിതീഞ്ചാലനേകൻ()

സുമ—ഉണ്ണി, ഇവരെല്ലാവരുംകൂടിട്ടു തന്നെ ഇവനെന്താ
ണ. പിന്നെ ഒരൊക്കായാലൊ.

ചന്ദ്ര—ആയ്, വേഗത്തിലോടിക്ക. ഇവൻ നമ്മുടെ ആ
ശ്രിത ജനങ്ങളെ പ്രമഥനം ചെയ്യാൻ തുടങ്ങിയിരിക്കുന്നു.

കുന്നിൻകുഞ്ജത്തിലാത്തങ്ങെഴുമിപേടലി.കണ്ഠരസ്രുങ്ങൾപൊട്ടി
ച്ചുന്നിക്കുംഭൂരിഭേരിനിനദകലിതമാംജാനിനാദമുഴക്കി

ഒന്നായ്ക്കുണ്ടുൾവണ്ഡിച്ചനവധിതലയിപ്പാരിൽവിഴിട്ടുകാ
നിന്നേറെത്തുപ്പിടുന്നോരുമു കളുതമട്ടിട്ടുടുന്നവീരൻ [ലവൻ

സുമ—(ആത്മഗതം) ഇങ്ങിനെയുള്ളവനോടുകൂടെ വത്സ
നായചന്ദ്രകേതുദന്ധപയുധം ചെയ്യുന്നതിന്നു ഞാനെങ്ങിനെ അ
നുവദിക്കേണ്ടു. (വിചാരിച്ചിട്ടു). അഥവാ ഇക്ഷ്വാകു ഗൃഹത്തിൽ
താമസിച്ചു പൂലനായിട്ടുള്ളവനല്ലെ ഞാൻ. യുദ്ധം നേരിട്ടിരിക്കു
മ്പോൾ എന്തു നിർവാഹമാണുള്ളതു.

ചന്ദ്ര—(ചിസ്മയ ലജ്ജാസംഭ്രമങ്ങളോടുകൂടി) ഹരി, എന്റെ
സൈന്യങ്ങളെല്ലാം പിന്തിരിച്ചു.

സുമ—(രഥവേഗത്തെ നടിച്ചിട്ടു) ആയുഷ്കൻ, ആ വീരൻ
നിനക്കു വാഗ്ദീപ്യയീ ഭൂതനായിരിക്കുന്നു.

ചന്ദ്ര—(ഭ്രമങ്കേട നടിച്ചിട്ടു) ആയു, ഇദ്ദേഹത്തിന്റെ പേ
രെന്തെന്നാണു ആഖ്യായകന്മാർ പറഞ്ഞതു.

സുമ—ഉണ്ണി, ലവനെന്ന്.

ചന്ദ്ര—അല്ലേലവപ്രചാരിയ്ക്കുനിയേവ്യഥാവിൽ
മല്ലേന്തിനീണ്ടുടജനങ്ങളോടിട്ടിടുന്നു
ഇല്ലേനിനക്കിവിടെഞാൻവരികിങ്ങുതന്നെ
മെല്ലേമഹസ്സതിൽമഹസ്സശമിച്ചിട്ടെട്ടു (ഒ)

സുമ—കുമാര, നോക്കു.

ബാലപ്രവീരനിവരണ്ടിതനീവിളിക്ക
മൂലംബലങ്ങളെപ്പടിഞ്ഞുതിരിഞ്ഞിടുന്നു
മാലറുവെട്ടുമിടികേട്ടിമേദ്ദനംവി
ദ്യോലുപദേനഹരിപോതകമെന്നപോലെ (വു)

(അനന്തരം ചേഗത്തോടും ദിപ്തത്തോടുകൂടി നടന്നുകൊണ്ടു
ലവൻപ്രവേശിക്കുന്നു)

ലവൻ—അങ്ങിനെ തന്നെ രാജകുമാര അങ്ങിനെ തന്നെ.
അങ്ങ ഇക്ഷ്വാകുപ ജാതനല്ലെ. അതുകൊണ്ടു ഞാനിതാ വരുന്നു.
(അണിയറയിൽ വലിയ കലശൽ കേൾക്കുന്നു)

ലവൻ—(കോപസംഭ്രമത്തോടുകൂടിതിരിഞ്ഞിട്ടു)ഹരി, ഞാൻ
ഇപ്പോൾ തന്നെ അവരെ ഉടച്ചിട്ടും സേനാപതികൾ യുദ്ധത്തി
നായി പിന്നെയും നേരിട്ടുവന്നു ചൂഷണനിന്നു എന്നെ പ്രഹരി
ക്കുന്നുവൊ. കഷ്ടം, എന്തൊരുവിവേകികളാണിവർ.

സംവർത്തക്കാരാടിപ്പിട്ടിളകുമൊരുകടലുളളൊഴുക്കത്തുവട്ടം [ഘം
സംവർത്തിച്ചുങ്ങുതിങ്ങുംലാമളയൊടുമുഴുത്തുളളൊരീക്കണ്ഡുവേലാ

ഗർവ്വാക്ഷംകുന്നടി ചിട്ടിച്ച കിയബദ്ധവാവഹിപോലുഗ്രാമമെ
ന്നപ്രഗുക്രോധമേതിവ്രജമതിനിരയായിട്ടുതീരട്ടേവേഗം (ൻ)
(എന്ന ചുറ്റി നടക്കുന്നു)

ചന്ദ്ര—മേ, മേ, കുമാര.

പാരംവിസ്മയനീയമായൊരുണോൽകഷ്ണനിമിത്തംഭവാൻ
പാരാതെൻപ്രിയനാകയാലൊരുസവാവായുംഭവിക്കുന്നുമേ
വേറിട്ടില്ലമടിയമിന്നഭവദീയംതന്നെയെന്നാകയാ

ലേറിടുംകദനംസ്വകിങ്കരജനേചയ്യുന്നതെന്തിന്നാമോ (൧൦)

ലവൻ—(സന്തോഷത്തോടും സംഭ്രമത്തോടും തിരിഞ്ഞിട്ട്)
അമോ, മഹാനഭാവനായ സൂര്യകലകുമാരന്റെ വീരവാദം പ്ര
സന്നമായും ത്രക്ഷമായും ഇരിക്കുന്നു. അതിനാൽ ഇവർ പോട്ടെ.
ഇദ്ദേഹത്തെ തന്നെ സംഭാവനം ചെയ്യാം.

(അണിയറയിൽ പിന്നെയും കലശൽ കേൾക്കുന്നു)

ലവൻ—(കോപത്തോടും വെറുപ്പോടുംകൂടി) ഹി, പിന്നെ
യ്യം പിന്നെയും വീരസംവാദത്തിന് വിപ്ലവം ചെയ്ത ഇവർ എ
ന്നെ അവമാനിക്കുന്നു. (അവരെ നോക്കി ചുറ്റി നടക്കുന്നു)

ചന്ദ്ര—ആയ് നോക്കൂ. ഇത കാണേണ്ടതാണ്.

ഏറ്റംകൈതു കമാൻഗർവ്വമതിനാലെങ്കൽപരംലാക്കവ
ചൂറ്റംചേൻ ചമുസമൃദ്ധമതുപിന്വേചാഞ്ഞടുക്കുംവിധം
ചിറ്റംപൂണ്ടുധനുസ്സേടുകുടിവനാരണ്ടായടിക്കുംകൊടും
കാറ്റത്തിന്ദ്രധനുസ്സാടേത്തിളകിടുംമേലത്തിനോക്കുന്നതെ

സുമ—അവനെ നോക്കുന്നതിന്നു കുമാരന തന്നെ അറി
ഞ്ഞുകൂട്ട. ഞാൻ വിസ്മയംകൊണ്ടു തീരേ പരവശനായിരിക്കുന്നു.

ചന്ദ്ര—മേ, മേ, പടജജനങ്ങളെ.

മണ്ണിൽക്കാലാൽനടപ്പുപളിതതന്നുമിച്ഛമമാകാപുതപ്പം
തിണ്ണഞ്ചേൻള്ളൊരാറ്റശ്ശിശുവിവനൊട്ടനൽചട്ടയിട്ടി നനിങ്ങ
പൊണ്ണതപംപൂണ്ടനേകംഗജതുംഗരഥമെഴുത്തുളെരിപ്പടക്കി (൧൦
വണ്ണയത്തിക്കയാൽനിങ്ങളെയുമിവനെയുംധിക്കരിക്കുന്നുനന്ദം ( )

ലവൻ—(ക്ഷോഭത്തോടുകൂടി) ഏ, എന്റെ മേൽ ദയവി
ചാരിക്കുന്നുവോ. (ആലോചിച്ചിട്ട്) ആകട്ടെ, സമയം വെറുതെ
കളയുന്നതിനെ മുടക്കുന്നതിനായി ജംഭകാസ്രംകൊണ്ടു സൈ
ന്യങ്ങളെ സൂംഭിപ്പിക്കാം. (എന്ന ഭ്യാനം നടിക്കുന്നു)

സുമ—എന്താണ് നമ്മുടെ സൈന്യങ്ങളുടെ കേൾപ്പം അ
കാരണമായി നിന്നുപോയത്.

ലവൻ—ഇവന്റെ ഗർവ്വിപ്പോൾ കാണാമല്ലോ.

സുമ—(പരിഭ്രമത്തോടുകൂടി) ഉണ്ണി, ഈ കുമാരൻ മന്ത്രപു
 ൂം ജംഭകാസ്രം പ്രയോഗിച്ചു എന്നു തോന്നുന്നു.

ചന്ദ്ര—എന്താണിവിടെ സംശയം.

വന്ധാന്നോരുതമസ്സമിന്നലിവതൻകോലാഹംപോലെക
 ണ്ണമ്പോടങ്ങുവിടിച്ചുവിട്ടതുവിധംപൊക്കുന്നറപ്പിക്കിലും
 സ്തംഭിക്കുന്നിതുസൈന്യമാസകലവുംചിത്രംകണക്കോറവും
 ജംഭിക്കുന്നിതുജംഭകാസ്രമതിരറുളോരുവീയ്ത്തൊടും (൧൩)
 ആശ്ചര്യം ! ആശ്ചര്യം !

പാതാളക്കുണ്ടിലാണ്ടിടുമൊരിരുപനിരപോലൊക്കെനീലിച്ചുമേററം
 തീർത്തിച്ചുട്ടെഴുപിച്ചുളയൊളിരുചിജംഭിച്ചുമീജംഭകങ്ങൾ
 വാതംകല്പാന്തകാലത്തിളകിയടന്നറിഞ്ഞിടുകല്പാന്തവിദ്യ
 ജ്ജാതത്തിങ്ങുന്നവിന്ധ്യക്കൊടുമുടികൾകണക്കംബമേചിന്നിടുന്നു

സുമ—ഇവന ജംഭകാസ്രങ്ങൾ സിദ്ധിച്ചതെവിടുന്നാണ്.

ചന്ദ്ര—ഭഗവാൻ വാമീകിയിൽ നിന്നാണെന്നു ഞാൻ
 വിചാരിക്കുന്നു.

സുമ—അസ്രങ്ങളേയുംവിശേഷിച്ചു ജംഭകാസ്രങ്ങളേയുംസം
 ബന്ധിച്ചുകാൽക്കളൊന്നുംഅദ്ദേഹത്തിന്നില്ലല്ലോ. എന്തെന്നാൽ.
 ഇവരാക്കുശാശപസുതരാണവിടുന്നൊക്കെശരിക്കൻറകയ്ക്കല്ലോയ്
 ആവഴിമാമനിലെത്തിട്ടവിടെയിരിക്കുന്നിതില്ലൊഴുന്നത്രെ (൧൪)

ചന്ദ്ര—എററവും വലിച്ചു സത്പഗുണത്താലുള്ള പ്രകാശ
 ത്തോടുകൂടിയ മറ്റു മന്ത്രവിത്തുകൾക്കും ഇതുകൾ നിശ്ചയമായി
 സിദ്ധിക്കുന്നതാണ്.

സുമ—ഉണ്ണി, സശ്രദ്ധനായിരിക്ക. ആവീരൻതിരിച്ചവന്നു.

കുമാരന്മാർ—(അന്വേഷം) അഹോ കുമാരൻ വളരെ സു
 ഭഗൻ തന്നെ. (സ്തോഹാരം രാഗത്തോടുകൂടി)

ബന്ധംകൂടാതെപെട്ടന്നഴകിലരിയസംവാദമോകെടുപെട്ട
 ഉത്തംവിട്ടോരുജനമാന്തരപരിചയമോസല്പന്നാധിപ്യമെന്നോ [മ
 സ്വന്തംസംബന്ധമൊന്നിവിധിബലമതിന്നാലോമ്യില്ലാഞ്ഞതോ
 റെന്തോകണ്ടപ്പൊളിന്നീയവനെമമമനസ്സോമ്വെക്കുന്നുപാരം

സുമ—ഒരുവന ഒരുവനിൽ ആദ്യമായ പ്രീതിയുണ്ടാകുന്ന
 ത പ്രിയേണ ലോകസ്വഭാവമാണ്. ആ പ്രീതിയെ താരാമൈ
 ത്രകമെന്നും ചക്ഷുരാഗമെന്നും ജനങ്ങൾ നിർദ്ദേശിക്കുകയും മാറാ
 ത്താക്കൾ അതിനെ പറവാൻ പാടില്ലാത്ത പ്രകൃതത്തോടുകൂടിയ
 തായും കാരണത്തോട വേർപെട്ടതായും വിചാരിച്ചുവരുന്നു.

കെല്പാൻകാരണമൊഴിഞ്ഞുളവാവിടുന്നോ

രഘുഷ്പാതമുടനപ്രതികാരമത്രേ
 അപ്രേമതന്തുവതകത്തുപെടുന്നമമ്
 മെപ്പേരുമങ്ങിനെയുറപ്പൊടുക്കോത്തിടുന്നു (എ)

കുമാരന്മാർ—(അന്വേഷം)

ചാണക്കവെച്ചമണിപോലതിശോഭകൊണ്ടു
 ചേണാൻറാരിത്തറവിലെങ്ങിനെബാണമെയ്യം
 കാണുന്നനേരമിവനെപ്പണരാൻകൊരിച്ച
 ഷിന്നമഹാപുളകമങ്ങികുന്നുമെയ്യിൽ (എഫ്)

എന്നാൽ—

കുത്തിക്കാളുന്നതേജസ്സിയലുചിചിടെയെന്തസ്രമല്ലാതുപായം
 ശസ്രംകൊണ്ടുനാനചാൽഫലമതിതുവിധംലാഭമുണ്ടാകിട്ടാക്കിലുണ്ടോ
 ശസ്രംപൂണ്ടിട്ടമിന്നിത്തിരിയുകിലവനെന്തൊരുമെന്നെക്കുറിച്ചു
 തൃത്വംസ്തേഘക്രമത്തെത്തടയുമൊരുമുറക്കല്ലയോവീരമാശ്വം ഹൻ

സുമ—(ലവനെനോക്കിട്ട കണ്ണീരോടുകൂടി ആത്മഗതം) മ
 നസ്സേ എന്താണിങ്ങിനെ തെറ്റിശങ്കിക്കുന്നത.

ചേരസിചിന്തിച്ചതിനടെഹേതുനശിപ്പിച്ചിതാദ്യമേദൈവം
 ചിതമൊടുപണ്ടുവെട്ടിയലതയിൽപുഷ്പംഭവിക്കുമോവിനെ

ചന്ദ്ര—ആയുസുമന്ത്ര, ഞാൻതേരിൽനിന്നിറങ്ങുന്നു.

സുമ—അതെന്തുകൊണ്ടാണ.

ചന്ദ്ര—ഈ വീരപുരുഷനെ ആദരിക്കേണ്ടതാണല്ലോ. അ
 ത്രുതന്നെയല്ല, ആയുഷ്കത്രധർമ്മത്തെ വരിവാലിക്കുകയുമാകുമ
 ള്ലോ. എന്നെന്നാൽ തേരാളികൾ കാലാളോട യുദ്ധംചെയ്യരു
 തെന്ന ശാസ്രജ്ഞന്മാർ പറയുന്നു.

സുമ—(ആത്മഗതം)കഷ്ടംഞാൻവലിയദുഃഖമടങ്ങിയിരിക്കപ്പെട്ടു.

ചെയ്യേണ്ടതായ്ത്തുടരുമാശ്ശരിയായകാര്യം
 വയ്യെന്നുചൊല്ലിപ്പട്ടവതങ്ങിനെത്തങ്ങളെല്ലാം
 അയ്യോമഹാവികടസാഹസമാത്രമായ
 കയ്യിന്നനുജയെതുമങ്ങിനെചെയ്തിടുന്നു (എഫ്)

ചന്ദ്ര—പൂജ്യനായ താതന്മാരും സംശയമുള്ള കാര്യങ്ങ
 ൾ അവരുടെ അർത്ഥങ്ങൾ പ്രായസവനായ ആയുസോട ചോദി
 ക്കുന്നതായിരിക്കെ ഇപ്പോൾ ആയുസ്എന്താണ സംശയിക്കുന്നത.

സുമ—ആയുഷ്കൻ, നീ ധർമ്മപ്രകാരം തന്നെയാണ അഭി
 പ്രിയപ്പെടുന്നത.

യുദ്ധത്തിൻമുമ്പിതുവണ്ടത്തെനടപ്പുനിന്നെക്കിലിതുതന്നെ
 ഉദ്ധതമാംചരിതത്തിൻപലതിരമുപുംഗവശ്ചിതാണല്ലോ

ചന്ദ്ര—ആയുസ്സെന്റവാക്കു യുക്തമെന്നെ.

ശ്ലാഘനീയമിതി മാസവുപുരാണൗഘവുഘലിയധമശാസ്ത്രവുഘ
ലാഘവത്തൊടറിയുന്നിതങ്ങതാൻരാഘവാനപയനടപ്പുമൊക്കയും

സുമ—(സ്നേഹത്തോടുകൂടി ആലിംഗനംചെയ്തിട്ട്)

ഇന്നാളാണിന്ദ്രജിത്തിൻനിധനമതു കഴിച്ചോരുനിൻതാതനാകും
ധന്വൻതൻജന്മമുണ്ടായതുപെരിയൊരുനാൾചെന്നരില്ലേതുമുണ്ണി
ഇന്നിത്തൽപുത്രനായുള്ളൊരുശിശുവുമഹോവീരവൃത്തമുടങ്ങ
ന്നന്നിക്കുടാഗ്രമൃലംഭശരഥകലമുൽകൃഷ്ടമായെന്നതിൻ (൨൪)

ചന്ദ്ര—(പ്രസന്നത്തോടുകൂടി)

സന്താനമില്ലമുഖപുംഗവനെന്നിരിക്കെ
യെന്നൊന്നനമ്മുടെകുലസ്ഥിതിപാത്ര കണ്ടാൽ
ചിന്തിച്ചിപ്പറ്റുമഴലാൻതവിച്ചിടുന്നി
തെന്നതരാകിയൊരുമറവർമുണ്ടുപേരും (൨൫)

സുമ—അയ്യോകഷ്ടം, ചന്ദ്രകേതുവിന്റെ ഈ വാക്കുകൾ ഏ
ദയമമ്മങ്ങളെ പിളക്കുന്നവതെന്നെ.

ലവൻ—കഷ്ടം ഇവിടെ രസം ഏകകലർന്നിരിക്കുന്നുവല്ലോ.
ചന്ദ്രൻപന്നങ്ങദിക്കുന്നതുവുകുമുദിനിശേഷത്തിടുംപോലെമോദം
കുന്നിച്ചീടുന്നിതെൻകണ്ണുകളിലിപനെന്നോക്കുന്വെളിക്കയ്യപിന്നെ
ചിന്തശ്രുതപമേരൂര്യണതധണിതരവംപുണ്ടതൊണറശാപം
നന്നായ്ക്കയ്ക്കൊണ്ടുപോരില്ലൊതിയൊട്ടിതമഹാരൌദ്രമായ്ക്കിന്നിടുന്നു

ചന്ദ്ര—(തേരിൽനിന്നിറങ്ങിട്ട്) ആയു, സൂര്യകുലോത്ഭവനാ
യ ചന്ദ്രകേതു അഭിവാദനംചെയ്യുന്നു.

സുമ—പരമജിതമതായിപ്പണ്ണുമായ്ശക്തിയേറു
ന്നൊരുമഹിമവരുട്ടോഘവന്നുള്ളപോലെ
കരുണയൊടുഭവാനാനിത്യമാകുംവരാമം
തിരുവടിയരുളുട്ടേച്ചുവുമേൽക്കുമേലെ (൨൭)

അത്രതന്നെയുമല്ല—

നില്ക്കുതേനത്സഹായത്തൊടുകുലചരിയാമകുന്നങ്ങേക്കുപോരിൽ
ശ്ലാഘ്യശ്രീനിൻഗുരുക്കൾക്കടയഗുരുവസിഷ്ഠൻപ്രസാദിച്ചിട്ടുതേ
ചീക്കുവെണ്ണപിന്ദുവായപണ്ണുരുണസഹജതേജസ്സുമുണ്ടായ്ക്കുതേ
ചേക്കുട്ടോമസൗമിത്രിജഗുണമവമന്ത്രാജയത്തെത്തരത്തിൽ

ലവൻ—തേരിലിരിക്കുന്നതു തന്നെയാണു കുമാരനവളരെ
ഭംഗിയായിരിക്കുന്നത. അതുകൊണ്ടു ഈ അത്യാദരവുവേണ്ട.

ചന്ദ്ര—എന്നാൽ മഹാഭാഗനായ അങ്ങും മറെറൊരു രഥ
ത്തെ അലങ്കരിക്ക.

ലവൻ—ആയ്, രാജപുത്രനെ തിരിയെ തേരിൽകയറു.

സുമ—അങ്ങും ചന്ദ്രകേതുപറഞ്ഞതുപോലെചെയ്യ

ലവൻ—ഈ ഉപകരണങ്ങൾ സ്വന്തമല്ലേ. എന്താണ പിന്നെവിചാരിപ്പാനുള്ളത. എന്നാൽ കാട്ടിലിരിക്കുന്ന ഞങ്ങൾ രഥചെയ്ത അഭ്യസിക്കാത്തവരാണല്ലോ.

സുമ—ഉണ്ണി, ഗവ്വീനും മയ്യാദെക്കും അനുരൂപമായി പാവൻ നിനക്കുനല്ലവണ്ണം അറിയാം— ഇങ്ങിനെയുള്ള നിന്നെ രഘുപതിയായ രാമഭട്ടൻ കണ്ടു എങ്കിൽ സ്നേഹത്താൽ അദ്ദേഹത്തിന്റെ ഹൃദയം അലിഞ്ഞുപോകും—

ലവൻ—ആയ്, ആ രാജപുത്ര സുജനമാണെന്ന ഞാൻ കേട്ടിട്ടുണ്ട്— (ലജ്ജയോടുകൂടി എന്നപോലെ)

ഇന്നോത്താൽഞങ്ങളുംനൽകുതുവതിനെമുടക്കിടവോരല്ലവിന്നെ ഭഗവതൃശ്രീചരമാബുവരനെയുമെവനിന്നുള്ളമാനിച്ചിടാതെ എന്നാലുംക്ഷത്രിയൈഃപരമേശ്വരനുമവമാനിച്ചുകൊണ്ടുചുമായി ചൊന്നോരശപാനഗന്മാരുടെമൊഴിയതിനിക്കേററവുരോഷമേകി

ചന്ദ്ര—(പുഞ്ചിരിയോടുകൂടി) അച്ഛന്റെ പ്രതാപോൽകഷം കൂടി അങ്ങേക്കു സഹിക്കവയ്യ—

ലവൻ—സഹിക്കോ സഹിക്കവയ്യ എന്നുള്ളതിരിക്കട്ടെ. ഞാനെന്നപോദിക്കട്ടെ. രഘുപതിയായ രാജാവു വളരെ ശാന്തനെന്നാണു ഞാൻകേട്ടിരിക്കുന്നത. അദ്ദേഹത്തിന്നു ഗവ്വീല്ലെന്നതന്നെയല്ല അദ്ദേഹത്തിന്റെ പ്രജകളും അങ്ങിനെതന്നെയാണു— പിന്നെ എന്താണു അദ്ദേഹത്തിന്റെ ഭൃത്യന്മാർ രാക്ഷസിയായ വാക്കുപറയുന്നു—

ചൊല്ലുന്നുണ്ടറിവുള്ളനല്ലമു നിമഃരന്മത്തനുഭൂഷണം

ചൊല്ലുംവാക്കുതന്നെരാക്ഷസിയതാംവാക്കെന്നുഭോഷ്ണനിയെ എല്ലാമട്ടിലുമുള്ളശൺകളുതിന്നുപുത്തിഭൂവിന്നിതാ

ണല്ലോലോകമതിന്നമംഗളവുമിങ്ങോത്താലിതത്രേദൃഡം (൩൦)

അതിനാൽ അവർ ഇങ്ങിനെയുള്ള വാക്കിനെ നിന്ദിക്കുന്നു— നേരെ മറിച്ചായിട്ടുള്ളതിനെ സ്തുതിക്കുകയും ചെയ്യുന്നു—

ഇഷ്ടംനല്ല മനിഷ്ടമൊക്കെയകലത്താക്കുംപരംനല്ലൊരാ

ല്ലാഷ്ടശ്രീകലനകീർത്തിയുതകുംപാപങ്ങളുപോക്കിടും

തിട്ടംസുഗുതയായവാക്കുശുഭംപെറുടിവോരമ്മയാ

യിട്ടുള്ളായതുധേനുവെന്നുമുരചെയ്തീടുന്നധീശാലികൾ (൩൧)

സുമ—പരിശുദ്ധസ്വഭാവനായി വാമീകിയുടെ ശിഷ്യനു

യിരിക്കുന്ന ഈ കുമാരൻ താൻ ആർക്കായ സംസ്കാരംകൊണ്ടു നിറഞ്ഞവനാണെന്നു കാണിക്കുന്നുണ്ടു-

ലവൻ—അല്ലയോചന്ദ്രകേതു, അല്ലെന്റെ പ്രതാപോൽകുഷ്ഠം കൂടി സാധിക്കവെയ്യ എന്ന അങ്ങ ചോദിക്കുന്നുവല്ലോ. അതു കൊണ്ടു ഞാൻ ചോദിക്കുന്നു- ക്ഷാരത്രയമർത്ഥം ഇന്നവരിലു ഇരിക്കാവു എന്നു വല്ലനിയമവുമുണ്ടോ-

സുമ—ഐഷ്വര്യപാകനായ ആ ദേവനെ അറിയാഞ്ഞിട്ടാണു നീ ഇങ്ങിനെ പറയുന്നതു- അതുകൊണ്ടു അധികപ്രസംഗം മതിയാക്കുകതന്നെ.

സൈന്യംപൊടിപൊടിയായിക്കിഴിഞ്ഞുനോക്കുന്നതിന്റെയത്രയും എന്നാൽഭാഗ്യവനേയുംവെന്നവനെച്ചൊല്ലിപ്പൊല്ലനീയിവിടെ[നം

ലവൻ—(ചിരിച്ചുകൊണ്ടു) ആയു “ഭാഗ്യവനേയുവെന്നവനാ”ണു ആ രാജാവു എന്നുഎന്താണിത്രകേമമായിപറയുന്നതു ചൊല്ലിത്തന്നെയതാണവീഴ്ചമവനീദേവനതോസിദ്ധമാണല്ലോബാഹുജപോകവീഴ്ചമതുതൻബാഹുക്കളിൽകേവലം വല്ലാതാണുഗുണനന്ദവിജനമോശസ്രംഗ്രഹിച്ചുള്ളൊരജ്ജ്വലമനത്തിലാഗ്രപനെയുംശ്യാപ്രതപമെന്തുളളതും (൩൩)

ചന്ദ്ര—(ക്ഷോഭിച്ചിട്ടു) ഉത്തരപ്രത്യുത്തരങ്ങൾ മതി. പെട്ടെന്നങ്ങൊരുപത്തനായവതരിച്ചൊരാപ്പമാനാണിവൻ കഷ്ടംശ്യാപ്രതപപോലിവനുസാക്ഷാൽഭാഗ്യവൻതാനുമെടുക്കേഴുപകിന്നുമിന്നഭയമങ്ങുകിപ്പരംപുണ്യമാ യിട്ടുള്ള മൂന്നെയുംചരിത്രവുമറിഞ്ഞിട്ടില്ലചെററകിലും (൩൪)

ലവൻ— ആരാണ് രാജപതിയുടെ ചരിതവും മഹിമാവും അറിയാതെകണ്ടുള്ളതു. എങ്കിലും കുറച്ചു പറയാനുണ്ടു. അല്ലെങ്കിൽ വേണ്ട.

വൃദ്ധനാരവരില്ലതച്ചരിതമോപ്പാൻപോട്ടെവണ്ണിപ്പതെന്തിനുംകീർത്തിതർതാടകാഹതിയിലുംലോകമഹാനാരവർ യുദ്ധവെച്ചുതിരിച്ചുനടിച്ചെറൻനേർത്തന്നമോബാലിയെ സുത്താഞ്ജനൊരുപായമെന്നതുമറിഞ്ഞിട്ടുണ്ടനേകംജനം

ചന്ദ്ര— മരി, താതാപവാദംകൊണ്ടു മയ്യാദയെ ലംഘിച്ചവനെ, നിന്റെ ഊറും കുറെ അധികമായി.

ലവൻ— ഏ, എന്റെ നേരേതെന്നു പുരികം ചുട്ടുക്കിടശായിരിക്കുന്നുവല്ലോ.

സുമ— രണ്ടാൾക്കും കോപം നന്നെ പുറപ്പെട്ടു കഴിഞ്ഞു. എന്തെന്നാൽ,

ശത്രുലപംസനയതകമ്പമതിളകീടുന്നചൂഡാഞ്ചലം
 ചിത്രംചൊരാജ്ഞാഞ്ജനേത്രയുഗളംതാനേചവക്കുന്നിതാ
 നൃത്തംകൊണ്ടഴകാണ്ടചില്ലികളെഴുവക്രന്തംകളങ്കംതെളി
 ണ്ഞൊത്തുള്ളിനൂവിനംസമാനമിളകംവണ്ടാൻതണ്ടാമിനം

(എല്ലാവരും വേരായി.)

അഞ്ചാമകം കഴിഞ്ഞു.

ആരാമകം.

(അനന്തരം വിമാനത്തിലിരുന്നുകൊണ്ട വിദ്യാധരനും വിദ്യാധരിയും പ്രവേശിക്കുന്നു.)

വിദ്യാധരൻ — പെട്ടെന്നു തുടങ്ങിയ ഭയങ്കരയുദ്ധംകൊണ്ടു ഏറ്റവും പ്രകാശിപ്പിച്ചു ക്ഷത്രതേജസ്സോടുകൂടിയ ഈ സൂര്യവംശകുമാരന്മാരുടെ ദേവാസുരന്മാരും അതുതപ്പെട്ട പരിഭ്രമിക്കുന്ന പരാക്രമങ്ങൾ ആശ്ചര്യംതന്നെ. പ്രിയേ, ഇതാ നോക്കൂ, നോക്കൂ, കപാണംചഞ്ചര്യണൽകങ്കണസമമിയലുംകിങ്കിണീസംഘമോടും ഞാണിൻകോലാഹലത്തോടതികൂടരദിതംവാച്ചവില്ലുംവലിച്ച ബാണൗഘാവാരിവർഷിച്ചി വർസതതമിളക്കംവെടുംചൂഡയോടും ക്ഷീണകൈവിട്ടുചെയ്തൊരണമുപകുവിറപ്പിച്ചു ചീക്കുന്നുചിത്രം

ഈമണ്ടുപേർക്കു മിഥമംഗളമകുരിപ്പാ

നാരണ്ണുമാമമരദുന്ദിഭിമനാദം

പാരമുഴക്കമൊടുധൂസുമിതിക്രമത്തിൽ

പാരിൽപരന്നിതിടിവെട്ടിടമൊച്ചപോലെ (൨)

അതുകൊണ്ടു ഇടകൂടാതെ ഭംഗിയിൽ വിടൻ മനോജ്ഞങ്ങളായ പൊൻതാമരപ്പൂക്കളുടെ കൂട്ടങ്ങളോടുകൂടി കല്പകവൃക്ഷങ്ങളുടെ പുതിയ പൂമൊട്ടുകളുടെ പുന്തേൽകൊണ്ടു മനോഹരമാകുംവണ്ണം ഈ വീരന്മാരെ എല്ലായ്പ്പോഴും പുഷ്പപ്പൂച്ചി ചെയ്തതന്നെ.

വിദ്യാധരി — ഏ, എന്താണു ഇതു. കാരണാകൂടാതെ പ്രകാശിപ്പിക്കുന്ന മിന്നൽ പിണയകളെകൊണ്ടെന്നുപോലെ പേട്ടന്നു ആകാശം മഞ്ഞനിറത്തിലായി തീർന്നു.

വിദ്യാധരൻ — ഇതാ ഇപ്പോൾ.

തപശ്ചൂടാവുതൻഭ്രമണയന്ത്രമതിൻതിരിപ്പിൽ

പ്പെട്ടോരുതീക്ഷ്ണകിരണൻറമന്ദസ്സുപോലെ

ചട്ടാരചന്ദ്രധരചണ്ഡലലാടപട്ട

പ്പെട്ടായതീമിഴികുറച്ചുമിഴിച്ചുവെന്നോ

(൩)

(വിചാരിച്ചിട്ട)ാ, മനസ്സിലായി. വത്സനായ ചന്ദ്രകേതു ആഗ്നയാസ്രം പ്രയോഗിച്ചു. അതിന്റെ വകയായി തീ വീഴുന്നതാണിത്. ഇപ്പോൾ,

കുത്തിയങ്ങിനെ കരിഞ്ഞ കണ്ണുരിതചാമരലാപജകദബേമോ
 ടൊത്തിടംപലവിമാനമണ്ഡലമകനുപോയകലയാകവെ
 ചിത്രമിങ്ങിവ കളേന്തിടുന്നകൊടിതൻപടാഞ്ചലതലങ്ങളിൽ
 സതപരംവിതരിമാറുമാറുടയകങ്കമോൽ കിരണവിഭ്രമം (൪)

എയ്, അതിഭയങ്കരമാകുംവണ്ണം വജ്രവണ്ഡങ്ങൾ പൊട്ടുംപോലെ തീപ്പെരി പൊട്ടിഞ്ഞറിപ്പിച്ചുകൊണ്ടു ഉയന്നു ലാമുള്ളടിനക്കുവാൻ ഭാവിക്കുന്നപോലെയുള്ള ജാലാമാലകളെക്കൊണ്ടു ഭീഷണനായ അഗ്നിഭഗവാൻ കടന്നുകൂടികഴിഞ്ഞു. എല്ലാടവും ഇദ്ദേഹത്തിന്റെ ചൂടാ സഫിച്ചുകൂടാ. അതുകൊണ്ടു പ്രിയയെ ശരീരംകൊണ്ടു മറച്ചു ഭൂമി കൊണ്ടുപോകുകതന്നെ. (അങ്ങിനെ ചെയ്യുന്നു.)

വിദ്വാധരി— ഭാഗ്യംകൊണ്ടു നിമ്ബമായ മുത്തുമാലപോലെ തണുത്ത തണുത്ത മനോഹരമായിരിക്കുന്ന നാഥന്റെ ശരീരസ്पर्ശംകൊണ്ടു എന്റെ ചൂടാക്കു മാറി.

വിദ്വാധരൻ— എയ്, ഞാൻ എന്താണു ഇവിടെ ചെയ്തത്? അല്ലെങ്കിൽ,

യാതൊന്നുമേ ചെയ്തുവരാതെ സൗഖ്യം
 പെരുത്തുദുഃഖങ്ങളൊഴിച്ചുവെക്കും
 ഏതോ കഥിപ്പാൻ വഹിയാത്തതൊന്നു
 ചേതസ്സുചേരുന്നവനിഷ്ടനല്ലോ (൫)

വിദ്വാധരി— ഏ, ഇടവിടാതെ നാലുപുറവും കൂടി മിന്നുന്ന മിന്നലുകളുടെ ശോഭകൊണ്ടു അലങ്കരിക്കപ്പെട്ടതുകൂടായി മദിച്ചുമയിലുകളുടെ കഴുത്തുപോലെ നീലനിറങ്ങളായിരിക്കുന്ന മേഘങ്ങൾ ഇതാ ആകാശത്തങ്ങിനെ നിറയുന്നു.

വിദ്വാധരൻ— ഇത കുമാരൻ ലവൻ പ്രയോഗിച്ചു വാണു ണാസ്രത്തിന്റെ തേജസ്സാണു. അല്ലാ, എടുമുറിയാതെ അനവധി മഴ പൊരിഞ്ഞതിനാൽ പാവകാസ്രത്തിന്റെ ശക്തിശമിച്ചു.

വിദ്വാധരി— ആവു, ഇനിക്കു സന്തോഷമായി.

വിദ്വാധരൻ— അമ്പമ്പാ, അധികമായാൽ എല്ലാം ദോഷംതന്നെ. എന്തെന്നാൽ, വലിയ കൊടുങ്കാറ്റുകൊണ്ടു ഇളകി അരിഭയങ്കരമാകുംവണ്ണം ശബ്ദിക്കുന്ന മേഘങ്ങളെക്കൊണ്ടു തിങ്ങിയുള്ള കൂരിരുട്ടിൽ പെട്ടു പോകാ ആസകലം ഒന്നായിട്ടു വീഴുന്നുവാ

നായി തുറന്നിരിക്കുന്ന സംഹാരഭൂമി മഹാവിപ്ലവമായ വായയിൽപ്പെട്ട ഉഴലുന്നതുപോലേയും പ്രളയകാലത്തിൽ യോഗനിദ്രകൊണ്ടു സകല ദോഷങ്ങളും അടഞ്ഞിരിക്കുന്ന വിഷ്ണുഭഗവാന്റെ വയറിൽ പെട്ടതുപോലേയും സകല ജന്തുക്കളും വല്ലാതെ ഉഴന്നു വശായിരിക്കുന്നു. ഉണ്ണി, ചന്ദ്രകേതു, നന്നായി, വളരെ നന്നായി, വായപ്രാസം പ്രയോഗിച്ചതയ്യുകയായി. എന്തെന്നാൽ

ജ്ഞാനത്തിന്നുത്തുള്ളൊരു കാരറിനാലി

പീനതപമാനീടിനമേലജാലം

സ്ഥാനേപരബ്രഹ്മത്തിൽ പ്രവഞ്ചം

താനെത്തിട്ടുപോലൊരിട്ടത്തടസി

(൬)

വിദ്യാധരി—അല്ലയോ ഭർത്താവേ, ആരാണിത പരിഭ്രമിച്ചു കൊണ്ടു കൈപൊക്കി മുണ്ടുവീശി അകലെനിന്നുതന്നെ യുദ്ധം മതിയാക്കുന്നതിന്നു നല്ല ഭംഗിയിൽ പറഞ്ഞുകൊണ്ടു ഈ കഥാ രത്നാഭട്ട ഇടയിൽ ഇപ്പോൾ വിമാനം ഇറക്കുന്നത?

വിദ്യാധരൻ— (നോക്കിട്ടു) ഇതു ശബ്ദം കേൾച്ചു മടങ്ങിയവനെ രംഭുപതിയാണു.

പരമപുരുഷവാക്യം കേട്ടതിൻ പ്രാഭുപങ്കൊ

ണ്ടു മരിയലചൻ പോർച്ചിട്ടു മോശാന്തനായി

പരമവനതനായാൻ മരിച്ചേൻ ധരിത്രീ

വരനതന്നെ സംഗം കൊണ്ടു ഭദ്രം വരട്ടെ

(൭)

അതിനാൽ നമുക്കിവിടുന്നു പോവുക (എല്ലാവരും പോയി)

(വിഷ്ണുഭഗം കഴിഞ്ഞു.)

(അനന്തരം രാമനും ലവനും നമസ്കരിച്ചുകൊണ്ടു ചന്ദ്രകേതുവും പ്രവേശിക്കുന്നു.)

രാമൻ— (പുഷ്പകുത്തിൽനിന്നു ഇറങ്ങിക്കൊണ്ടു)

വരവികലരാകാ ചന്ദ്രമേ ചന്ദ്രകേതോ

വരികത്വദിതിഗാധം ചെയ്തൊരാലിംഗനം നീ

സരസമിമജഡതപം പൂണ്ടു നിന്നെത്തരം കൊണ്ടു

നരിയൊട്ടു താപം ശാന്തമായ്ക്കുന്നിടത്തു

(൮)

(എഴുന്നീല്പിച്ചു സ്നേഹത്തോടും കണ്ണീരോടുകൂടി അലിംഗനം ചെയ്തിട്ടു) ദിവാസ്രങ്ങളെ ധരിച്ചിരിക്കുന്ന ഉണ്ണിക്കു കശലമല്ല.

ചന്ദ്ര— അതു തുടർച്ചയായും പ്രിയഭഗവാനായ ലവനെ ഭാഗ്യത്താൽ കണ്ടു കിട്ടിയതുകൊണ്ടു കശലം തന്നെ. അതുകൊണ്ടു എന്നെപ്പോലെയോ എന്നെക്കാളധികമോ പ്രസന്നമായി

ക്കുന്ന കുഞ്ഞുകൊണ്ട് അച്ഛൻ ഈ മഹാചിരസപത്രവനെ നോക്കി യാലും.

രാമൻ—(ലവനെ നോക്കിട്ട) ദൈവഗത്യാ ഉണ്ണിയുടെ വ യസ്സനായി അതി ഗംഭീരാകൃതിയായിരിക്കുന്ന ഇവൻ ലോകത്രാണത്തിനായിട്ടുടലുടയധനുർച്ചേദമോവേദകോശം പാകംപോലങ്ങു കാപ്പാനുരുതനുവാടെഴുംഷ്ണാത്രമാംധർമ്മമെന്നോ മാഴ്ചതേരുംമഹാപാടവസമുദയമോസൽഗുണസ്തോമമൊന്നൽ പ്രാകാശ്വാചേന്ദ്രനിൽക്കുന്നൊരുസുകൃതപദാത്മങ്ങൾതൻപുഞ്ജ [മെന്നോ (ൻ

ലവൻ—അമ്പഃ പുണ്യാനുഭാവ ദർശനനായിരിക്കുന്ന ഈ മ ഹാ പുരുഷൻ

ചിത്താശ്വാസംസ്തേഛമുരഭക്തിയെന്നീ

വസ്തുക്കൾക്കുള്ളതമസ്ഥാനമെന്നോ

സത്താധർമ്മത്തിൻപ്രസാദംനടപ്പാൻ

മുൻനില്പട്ടിമട്ടുവത്തിപ്പതാനോ

(൧൦)

ആശ്ചര്യം!

ഇന്നിദ്ദേഹത്തിനെക്കണ്ടുവുടനകലെപ്പോയിരോധസുഖംചേ ന്നന്നിക്കുന്നത്രാസംമരൊരാജവഴിയൊഴിവാക്കുള്ളലേററംവണക്കം എന്നെത്താഴ്ന്നിതെന്തോചരവശതമനാകുന്നുത്തൊനല്ലയെങ്കിൽ ധന്യനാക്കുണ്ടുതിതേമാപമൊരുവിചയേരീടുമേതോവിശേഷം ന്

രാമൻ—ഒരുമിച്ചു തന്നെ ദുഃഖം കളുകയും എന്തോ ഒരു കാരണവശാൽ മനസ്സിനെ സ്തേച്ഛിപ്പിക്കുകയും ചെയ്യാനെന്നാ ണ സംഗതി. അല്ലെങ്കിൽ സ്തേച്ഛത്തിന്ന ഒരു കാരണം കൂടി യേ കഴിയൂ എന്നുള്ളത തെറ്റല്ലെ.

രാജാലുള്ളിൽകിടക്കുന്നൊരുവചിയനിമിത്തംപദാത്മങ്ങൾതമ്മി പ്രീത്യാകെട്ടിപ്പിണക്കുന്നിതുബതപുരമേകാരണംവേറെചേണ്ട [ൽ മാർത്താണ്ഡൻവന്നുദിക്കുംപൊഴുതതിൽവിടരുന്നില്ലയോപുണ്ഡരി രാത്രിശൻതാനയന്നാലഴകൊടുമലിയുന്നില്ലയോചന്ദ്രകാന്തം[കം

ലവൻ—അല്ലയോ ചന്ദ്രകേതു, ഇവരാമാണ്.

ചന്ദ്ര—സ്തേച്ഛിതാ, താത പാദന്മാരാണ്.

ലവൻ—പ്രിയ വയസ്സൻ ഇങ്ങിനെ പറഞ്ഞതുകൊണ്ട് ഇനിക്കും ധർമ്മത്തിനെ തന്നെയാണല്ലോ. എന്നാൽ ആ യോ ഗ്യന്മാരായിരിക്കുന്ന രാമായണ കഥാപുരുഷന്മാർ നാലു പേ രും നിങ്ങൾക്കിങ്ങിനെ വിളിക്കണ്ടവരാണല്ലോ. അതുകൊണ്ട് വിശേഷാൽ പറയൂ.

ചന്ദ്ര—എന്നാൽ വലിയപ്പറമ്പിനെ നന്നാക്കുക.

ലവൻ—(സന്തോഷത്തോടുകൂടി) സാക്ഷാൽ രാജനാഥനോ, ദൈവാധീനത്താൽ ഇദ്ദേഹത്തെക്കണ്ടതുകൊണ്ട് ഇന്നത്തെ കണി നന്നായി. (വിനയ കൌതുകങ്ങളോടുകൂടി നോക്കിട്ട) താത ! വാമീകി ശിഷ്യനായിരിക്കുന്ന ലവൻ അഭിവാദനം ചെയ്യുന്നു.

രാമൻ—അല്ലയോ ആയുഷ്മാൻ ! വര, വര. (സ്നേഹത്തോടുകൂടി ആലിംഗനം ചെയ്തിട്ട) അല്ലെ ഉണ്ണി ! അതി വിനയം മരി മതി. അനേകം പ്രാവശ്യം ആലിംഗനം ചെയ്യ.

പാകംവന്നുവിടുന്ന് താമരയതിന്നുള്ളിൽക്കിടക്കുംദളം

മാഴ്ചപിനതമാദ്യംമിനുചിറപ്പെന്നൊക്കയാൻതിനെ

ശ്രീകൃഷ്ണമെടൊത്തചന്ദനനൂപൂരിട്ടൊഴുകുംതണു

പ്രേകംതാവകഗാത്രസംഗമകമേസൗഖ്യംവളർന്നുമേ (൧൩)

ലവൻ—(ആത്മഗതം) ഇദ്ദേഹത്തിന്നു കാരണം കൂടാതെ തന്നെ എന്നെ കുറിച്ചു ഇങ്ങിനെയുള്ള സ്നേഹമുണ്ടായിരിക്കുന്നു. ഈ അറിവില്ലാത്ത ഞാനൊ പിന്നെ ആയുധമെടുക്കുകവരെ കഴിച്ചു ഇവരെ ദേവിക്കുകയും ചെയ്തിരിക്കുന്നു. (പ്രകാശം) താത പാദന്മാർ ഇപ്പോൾ ലവന്റെ സാഹസത്തെ സഹിക്കുന്നു.

രാമൻ—ഉണ്ണി എന്തു തെറ്റാണു ചെയ്തിരിക്കുന്നത.

ചന്ദ്ര—കുതിരയുടെകൂടെ വന്നവര അച്ഛന്റെ പ്രതാപത്തെ പ്രകാശിപ്പിച്ചതു കേട്ടിട്ട ഇദ്ദേഹം വിരന്മാരെപ്പോലെ പ്രവൃത്തിച്ചു.

രാമൻ—ഇത ക്ഷത്രിയന്മാർക്കു അലങ്കാരമല്ലേ.

തെല്ലുംതേജസ്സുതേടുന്നൊരുവനവരതേജോവിലാസംസഹിക്കുന്നില്ലെന്നാചിസപദാവപ്രകൃതിജമവനുണ്ടാകിച്ചെക്കുന്നതല്ല ചൊല്ലുള്ളു്ജപലിഷംപൊഴുതുനികൃതമായെന്നപോലു്കൊന്ത കുല്പത്താമീയതേജോഭരനികരമതേററംവമിക്കുന്നതില്ലേ (൧൪)

ചന്ദ്ര—ഈ വിരന്റെ ദേഷ്യവും ഭംഗിയായ്ത്തന്നെയിരിക്കുന്നു. ഇതാ പ്രിയവയസ്സൻ പ്രയോഗിച്ച ജംഭോസ്രംകൊണ്ടു സൈന്യങ്ങളെല്ലാദിക്കിലും അനങ്ങാൻ വയ്ക്കാതെ സ്കന്ദിച്ചു നില്ക്കുന്നത അച്ഛൻ കണ്ടാലും.

രാമൻ—(നോക്കിട്ട) അല്ലെ, ഉണ്ണി ലവ, അസ്രുങ്ങളെ സംഹരിക്ക. ചന്ദ്രകുതു നിയ്യം ഒന്നുചെയ്യാൻ വയ്ക്കാത്തതുകൊണ്ടു ലജ്ജിച്ചിരിക്കുന്ന സൈന്യങ്ങളെ സാന്ത്വനപ്പെടുത്ത.

ലവൻ—താതന്റെ കല്പനപോലെ (ധ്വാനത്തോടെ)

ചന്ദ്ര—കല്പനപോലെ (പോയി)

ലവൻ—അസ്രം അടങ്ങി.

രാമൻ—ഉണ്ണി, ഗുരുക്കന്മാരുടെ ഉപദേശംകൊണ്ടു മന്ത്രത്തോടുകൂടി രഹസ്യമായി പ്രയോഗിക്കുകയും സംഹരിക്കുകയും ചെയ്യേണ്ടതാണല്ലോ ഈ അസ്രങ്ങൾ.

ആമ്ലായരക്ഷയതിനായ്സു ചിരതപസ്സു
മുനംവിമിശ്ചമുഖരാദ്യഗുരുക്കൾചെയ്താർ
പിന്നത്തപോമയമതാംസ്വപഥമസ്സിന്നെത്താൻ
നന്ദിച്ചുകണ്ടിതവർദിവ്യശരങ്ങളായി (൧൫)

അതിൽ പിന്നെ ഭഗവാൻ കൃശാശപൻ ഈ മന്ത്രപരമായ ണോപനിഷത്തിനെ ആയിരത്തിലധികം സംവത്സരം ശിഷ്യനായിരുന്ന വിശ്വാമിത്രനും അദ്ദേഹം ഇനിക്കും ഉപദേശിച്ചു. ഇങ്ങിനെയാണു ക്രമം. ഉണ്ണിക്കു എന്തു പാമമ്പയ്യാണെന്നു ചോദിക്കുന്നു.

ലവൻ—ഞങ്ങൾക്കു ഈ അസ്രങ്ങൾ തന്നെ പ്രകാശിച്ചുവരുന്നു.

രാമൻ— (വിചാരിച്ചിട്ടു) വലുതായിട്ടുള്ള പുണ്യത്തിന്റെ പരിപാകത്താൽ എന്നതാണു സംഭവിക്കാത്തതു. രണ്ടുപേരെപ്പറഞ്ഞതെങ്ങിനെയാണു.

ലവൻ— ഞങ്ങൾക്കു ഇരട്ടപേരും രണ്ടു ജ്യേഷ്ഠാനുജന്മാരാണ്.

രാമൻ— എന്നാൽ രണ്ടാമത്തേതാരാണ്.

(അണിയറയിൽ) ഭാണ്ഡായനാ, ഭാണ്ഡായനാ !

നന്നായായസ്സുകൂടുംലവനുനൃപതിസൈന്യത്തോടായ്ജോർനടക്കുന്നെന്നാണോചൊൽവരിപ്പോൾപ്രിയസഖശരിയാണെന്നു താൻചൊല്ലിടുന്നോ എന്നാലിന്നസ്തമിക്കുംജഗതിമഹിതമാംരാജശബ്ദംവിശേഷി ചൊന്നായിക്കുത്രശസ്ത്രാനുലപടലമതുക്കെട്ടുപോംതിട്ടമിപ്പോൾ (൧൬)

രാമൻ—

സ്തിശ്ലമായഹരിരതനീലനിറമൊത്തിരിക്കുമിവനാരിനി
കുത്രശബ്ദമതുകൊണ്ടുതാനതിവളത്തിടുന്നുപുളകോൽഗമം
പുത്തനായ്ക്കുമിരണ്ടുകൊണ്ടുലതകണ്ണനാദമതുകൊണ്ടുതൻ
ചിത്രമാംപടികടവിനേക്കുമൊരുകൾജോദയസമപരം ഹ

ലവൻ— ഇദ്ദേഹം എന്റെ ജ്യേഷ്ഠൻ കുശൻ എന്നു പേരായിട്ടുള്ളതാണു. ഭരതാശ്രമത്തിൽ നിന്നു മടങ്ങിവരികയാണു.

രാമൻ— (സന്തോഷത്തോടുകൂടി) ഉണ്ണി, ആയുഷ്ഠാനായിരിക്കുന്ന ഇവനെ ഇങ്ങോട്ടു വിളിക്ക.

ലവൻ — അങ്ങിനെ തന്നെ. (ചുറ്റിനടക്കുന്നു)

(അനന്തരം കുശൻ പ്രവേശിക്കുന്നു)

കുശൻ — (അതുഭൂതഫലം ധർമ്മം കണ്ടു കൂടി വില്ലുവലിച്ചു കൊണ്ടു)

കൂടസ്ഥൻ മനസ്സാട്ടു ശക്തിയെ നല്ലിസ്സുദാദി പൂമാ
കുടുംഭപൂജനപ്രദാഹകമതാംസ്ഥിപ്രതാപാഗ്നിതേ
തേടുംസൂര്യകലാവനീശരാടുപോരാടി കിൽധന്യമി
ങ്ങുടംക്രൂരശരാംശുഭാന്തിചുഴലുംതൊന്നാംബാണാസനം
(ഉറക്കെ ചുറ്റിനടക്കുന്നു)

രാമൻ — ഈ ക്ഷത്രിയക്കുട്ടിയിൽ വിശേഷമായിട്ടുള്ള ചെറു
തപ്പാധിപ്യമുണ്ട്.

മുൻപോകബലസാമത്തിനെ തൂണീ കരിച്ചു ചെന്നു ഭാഷി
വ്യാൻ ഭൂമിയതു താഴ്ന്നു പടി സമുദ്രതലമിയലുംഗതി
കുന്നിനെത്തൊരു തലമിയെ ചരിയ നാളിലും ബതകലൻ കൊ
ണ്ടിന്നു വീരസമോവരുന്നൊരിവനല്ലെപ്പമതുതന്നെയോ

ലവൻ — (അടുത്തു ചെന്നിട്ടു) ആയുൻ ജയിക്കുന്നു.

കുശൻ — ആയുഷ്ഠൻ, എന്നതാണ ഈ യുദ്ധം യുദ്ധം എ
ന്നൊരു വർത്തമാനം.

ലവൻ — ഇത സാരമില്ല. ആയുൻ ഗർവ്വം കളഞ്ഞ ഇവി
ടെ താഴ്ന്നു കൂടിയിരിക്കുന്നു.

കുശൻ — എന്തിനാണ.

ലവൻ — ഈ നില്ക്കുന്നത സാക്ഷാൽ രഹുപതിയാണ. അ
ദ്ദേഹം നമ്മെ സ്നേഹിക്കയും ജ്യേഷ്ഠനെ കാണാനുഗ്രഹിക്കയും
ചെയ്യുന്നു.

കുശൻ — (സംശയത്തോടുകൂടി) രമായണകഥാനായകനാ
യി ബ്രഹ്മകോശത്തിന്റെ രക്ഷിതാവായിരിക്കുന്ന അദ്ദേഹമോ?

ലവൻ — അതെ.

കുശൻ — ആ മഹാത്മാവിന്റെ പുണ്യദർശനത്തെ എല്ലാ
സ്തോത്രം കാത്തിരിയ്ക്കേണ്ടതാണു. എങ്കിലും നാമെങ്ങിനെയാ
ണ ചെന്നുകാണേണ്ടതെന്നറിയുന്നില്ല.

ലവൻ — ഗുരുവിനെ എങ്ങിനെയോ അങ്ങിനെയുള്ള ഉപ
ചാരം കൊണ്ടുതന്നെ.

കുശൻ — അതെങ്ങിനെയാണുതോ.

ലവൻ — സജ്ജനശ്രേഷ്ഠനായിരിക്കുന്ന ഊർമ്മിളാപുത്രൻ
ചന്ദ്രകേതു സ്നേഹം കൊണ്ടു എന്നു പ്രിയവയസ്സൻ എന്നാണു

വെച്ചിരിക്കുന്നത്. അദ്ദേഹത്തിന്റെ ചാർച്ചകൾ ഈ രാജ
ഷിധർമാർക്കു തന്നെയാണല്ലോ.

കുശൻ— ഇപ്പോൾ ക്ഷത്രിയനെ കുറിച്ചുള്ള താഴ്മയും നിന്ദ്യ
മല്ലാതായൊ.

ലവൻ— ആകൃതി അനുഭാവം ഗാർഭീയം ഇവകളെക്കൊ
ണ്ടു ഊഹിക്കാവുന്ന പല പല ലോകോത്തര ചരിത്രങ്ങളോടുകൂടി
യ ഈ മഹാപുരുഷനെ ജ്യേഷ്ഠൻ നോക്കൂ.

കുശൻ— (നോക്കിട്ട്)

അമ്പമ്പമ്പെട്ടുകെട്ടമതുതമഹോത്തേജോമയം രൂപമീ
വമ്പാനോരനുഭാവഗൗരവമതുമാർക്കിൽ പരം പാവനം
കമ്പം വിട്ടുടനൊക്കെ നല്ലശരിയായ്യാമാലണരീഞ്ഞാമ
വമ്പേറുംകവിവേണ്ടപോലുള്ളി നാൻവാഴെ പിഴയേക്കേവലം
(അടുത്തുചെന്നിട്ട്) വാണീകിയുടെ ശിഷ്യനായ കുശൻ അ
ഭിവാദനം ചെയ്യുന്നു.

രാമൻ— ആയുഷ്ഠൻ വരു

സലിലമിനവിചാസംകൊണ്ടുകൊണ്ടല്ല നേരം

യ്ക്കു ലിതരുചിവിളങ്ങും സ്തിശ്ലാഭമായുള്ള കായം

കലരുമൊരുതവാശ്ലേഷത്തിനായിട്ടിതാഞ്ഞാൻ

വലിയകുതു കുമുറംകൊള്ളുന്നു വാത്സല്യമൂലം (൨൧)

(ആലിംഗനം ചെയ്തിട്ട് ആത്മഗതം)

സ്വന്തം വാത്സല്യസാരം സകലതരവില്പനിക്കൊലിച്ചുള്ളതെന്നോ
ചന്തത്തിൽ പൂതനാധാതുവതിവിടവെളിപ്പെടുന്നില്ലെന്നതെന്നോ
സന്തോഷം ചിത്തചിത്തേവളരുമലിവിനാൽ തീർത്തതെന്നോ ശരീരം
സന്ധിഭവോളാഴ്ചക്കൊന്നൊരു സുധയിൽ നന്നെക്കുന്നതുണ്ടെന്നോ
(തോന്നം)

ലവൻ— താത, ആദിത്യന്റെ ചൂടു തലക്കുടത്തു. അതു
കൊണ്ടു ഈ സാലവൃക്ഷത്തിന്റെ തണലിൽ താതൻ അപ്പസമ
യം ഇരുന്നുപോ.

രാമൻ— ഉണ്ണിയുടെ ഇഷ്ടംപോലെ.

(എല്ലാവരും ചുറ്റിനടന്നു ഇരിക്കുന്നു.)

രാമൻ— (ആത്മഗതം)

ചിത്രംതന്നെ നിന്നെക്കിവിത്രവിനയംതേടുമ്പോഴും വമ്പഴും

സതപംപുണ്ടകുശന്റെയും സരസമവുണ്ണലവൻതന്റെയും

കൃത്യംചേർന്നപ്പനിൽപ്പട്ടനിരിപ്പിത്രാദിഭാവങ്ങളി

ന്നു നൃത്തംബതചേർന്നിട്ടുനിന്നിതു മഹാസാമ്രാജ്യസംസ്കൃ ചനം ൨൩

പരമമോഹനഭംഗിതേടുമൊരുദോത്തസ്വതസ്സിദ്ധമാ
മാരോമൽസുഷമാവിലാസമതണത്തിടനുഭവിക്കുന്നിയെ
ചാരതപംകലരമരീചികൾമഹാമതത്തിനെപ്പോലെയും
പാരികുമാധുവിൻകണങ്ങൾവിടരുപതമത്തിനെപ്പോലെയും
ഇവരിൽ രഘുപക്ഷമാരന്മാരുടെ മായ പൂണ്ണമായി കാ
ണാനുണ്ട്.

ഏറ്റവുംവമ്പാൻപാമാവതതിലകഗളശ്ശാമമാക്ഷശരീരം
കൂറൻതന്നോടുനേരാംചുവലധികസമത്വംചെട്ടംസന്ധിബന്ധം
ചെറുക്കുസാതെസിംഹത്തൊടുസമമിച്ചകാതുളളനോട്ടംമുഴക്കം
പററുന്നോരാമുദംഗംതൊഴുതിടുമതിഗംഭീരമായുള്ളനാദം (൨൫)

(സൃഷ്ടിച്ചുനോക്കിട്ട) ഓഹോ ഇവരുടെ ആകൃതിക്കു എ
ന്റെ മായമാത്രമല്ല ഉള്ളു.

ക്ഷോണിക്കുള്ളൊരുപുത്രിതന്റെയുമതാതെണ്ണങ്ങൾതുല്യങ്ങളാ
യ്ക്കാനുണ്ടിവരിൽതെളിഞ്ഞിഹപരംചിന്തിച്ചുനോക്കുംവിധയ
ക്ഷീണംവിട്ടുനവാഞ്ചുശോഭകലരംവക്ത്രംമുദാകാന്തതൻ
ചേണാൻതിനെകണ്ടിടുന്നൊരുമുഖംപോലിന്നുതോന്നുന്നമേ

കോട്ടമറചെറുമുത്തുപോലതിവെളുത്തദന്തരചിരച്ചന്ദ്രാ
മോഷ്ടമുദ്രയതുതന്നെതിട്ടമതുതന്നെയൊശ്രവണചാശവും
നീട്ടമുള്ളമിഴിമണ്ടുമ്പൊട്ടുചുവന്നമണിനെകുറുത്തുമാ
ണാട്ടെയെങ്കിലുമതിവചിത്രമതുതന്നെസൗഭഗഗുണഭവം

എന്നാലിത വാമീകിവസിക്കുന്ന വനപ്രദേശമാണു. ഇവി
ടെയാണല്ലോ ദേവിയെ പരിത്യജിച്ചത. ഇവരുടെ ആകൃതിയും ശ
രീരവും ഇങ്ങിനെ ഇരിക്കുകയും ചെയ്യുന്നു. എന്നുതന്നെയല്ല, ഇവ
ർക്കു അസ്പന്ദരം സ്വതഃപ്രകാശങ്ങളായും ഇരിക്കുന്നു. അതുകൊ
ണ്ടു ചിത്രദർശനസന്ദർഭത്തിൽ ഞാൻ അസ്പന്ദരുളെ ആജ്ഞാപിച്ച
തിനപ്രകാരം അതുതന്നെയായിരിക്കുമൊ ഇതാ എന്ന സംശയാക്ക
ുന്നു. ഒരു പാശവഞ്ചുവഴിക്കല്ലാതെ ഈ അസ്പന്ദരം സിദ്ധിക്കയി
ല്ലെന്ന പ്രാചീനന്മാർകൂടി പറഞ്ഞുകേട്ടിട്ടുണ്ട്. ഈ സുഖാതിശ
യമാകട്ടെ, എളുക്കിമറഞ്ഞിരിക്കുന്ന എന്റെ ആത്മാവിന്നു ഏറ്റ
വും വിശ്വാസത്തെ ഉണ്ടാക്കുന്നു. ദേവിയുടെ ഗർഭഭാരം ഇരട്ടയാ
യിരുന്നു എന്ന ഞാൻ അറികയും ഉണ്ടായിട്ടുണ്ട്.

പണ്ടുദിച്ചുരസമൊത്തിരുന്നതിവളന്നാളൊരുരഹസ്സിലുൾ
ക്കൊണ്ടുമാദിമാടുവിശ്വസിച്ചുപരമെങ്കിലുംപ്രകൃതിലജ്ജയാൽ
കൊണ്ടിടുന്നയനജാഡ്യമേന്തുമവർതന്റെഗർഭമതുമുന്നമേ
കണ്ടുഞാൻദിവിധമെന്നുതപ്പിയവളുംകുറച്ചുദിവസങ്ങളാൽ

(കരഞ്ഞുകൊണ്ട) അതിനാൽ വല്ലതാത്തിലും ഇവരോടു ചോദിച്ചുകിട്ടലാ.

ലവൻ—അയ്യോ ഇതെന്താണ.

മംഗലമേരമുല കിന്നടകോടുചെയ്ത
മങ്ങുളവക്രമിതുബാഷ്പമണിഞ്ഞിപ്പണ്ണം
മങ്ങുന്നകാന്തിയൊടുമഞ്ഞിലലഞ്ഞുപാരം
മുങ്ങുന്നകഞ്ജസമമഞ്ജുതപുണ്ടിടുന്നു

(൨൯)

കുശൻ—അല്ലയോ വത്സ.

ചൊല്ലൊങ്ങുസീതകൂടാഞ്ഞൊരുമുതിലകുന്നെന്തോടോഃഖമല്ലാ
തുൾപ്പുവവാക്കുപ്രയാസാക്ഷയമതിലൊരുവകാടുതാനോടശേഷം
തൽപ്രേമാവത്രമാത്രംവിരഹമിതു മനന്തംഭവൻചെയ്തെന്തൊ
ണിപ്രശ്നാഹന്തരാമായണകഥയറിയാതുള്ളൊരാളെന്നുപോലെ

രാമൻ—(ആത്മഗതം) അയ്യോ ഇവരുടെ സംവാദം പരി
ചയമില്ലാത്തവരുടേതുപോലെ ഇരിക്കുന്നു. അതുകൊണ്ടു ചോ
ദിച്ചിട്ടു ആവശ്യമില്ല. എന്നാണു അകാരണമായിട്ടു സ്നേഹ
ത്താൽ ഒരു വികാരം ഇളകിവശായിരിക്കുന്നത്. ഹൃദയാധേഗ
ത്തെ ഇങ്ങിനെ പ്രകാശിപ്പിക്കുന്ന ഞാൻ ശിശുജനങ്ങളുടേയും
ദയയെക്കു പാത്രമായി തീർന്നിരിക്കുന്നു. (പ്രകാശം) ഉണ്ണികളെ ഭഗ
വാൻ വാണീകിയുടെ വാക്സ്സരണമായി ആദിത്യവംശത്തിന്റെ
വണ്ണനമായി രാമായണമെന്നു കേൾക്കപ്പെടുന്നുവല്ലോ. അതിലു
ള്ളുകൊണ്ടു കണ്ടൊരു കുറച്ചൊന്നുകേൾപ്പാനാഗ്രഹിക്കുന്നു.

കുശൻ—ആ ഗ്രന്ഥം മുഴുവൻ ഞങ്ങൾ പഠിച്ചിട്ടുണ്ട്. അ
തിൽബാലകാണ്ഡത്തിൽ ഒടുവിലത്തെ അദ്ധ്യായത്തിലെ ഈ ര
ണ്ടുശ്ലോകങ്ങൾ കാണുകയുണ്ട്.

രാമൻ—ഉണ്ണി, ചെല്ലൂ.

കുശൻ—പ്രേമമേരെയുള്ളവരുദാരനാം

രാമചന്ദ്രനഥസീതയിൽസ്വതേ

പ്രേമഭാവമതുതൽഗുണങ്ങളാൽ

സീമയറവരവളത്തിമേല്ക്കുമേൽ

(൩൧)

അതുപോലെ യവരക്കുജീവനേക്കാളധികംരാമനിലുംജനിച്ചരാഗം
അതിയായവർതമ്മിലുള്ളയോഗംഹൃദയംമാത്രമറിഞ്ഞിടുന്നിനെ

[ചുരുക്കം (൩൨)

രാമൻ—കഷ്ടം, ഹൃദയ മമ്ങ്ങളുടെ ഉപചാരം അതിക
റിയും തന്നെ. ഹാ ദേവ! അന്നിങ്ങിനെങ്ങൊക്കെയായിരുന്നുവ
ല്ലോ. കഷ്ടം, അകാരണമായി കാലദേവതാലിതല്ലാം വിപരീ

തമായി ശോകത്തിൽ പശ്ചാദ്വസാനിച്ച ഈ സംസാര വൃത്താന്തങ്ങൾ എന്നെ തപിപ്പിക്കുന്നു.

എങ്ങമ്മട്ടവിചാരിശായിതവെടുംവിസ്രംഭമുത്തങ്ങമോ
ഭംഗിക്കാത്തപരസ്സരോദ്യമമതെത്തുസ്സവംഡംബരം
തിങ്ങുംദുഃഖസുഖങ്ങളിൽത്തിരളുമാച്ചിഞ്ഞെ കൃമമണിനിയും
ഭംഗംവിട്ടിളകുന്നജീവനിതടങ്ങുന്നില്ല കഷ്ടംപരം (൩൩)

അയ്യോ കഷ്ടം.

കാഞ്ഞെക്കഴുംഗുണഗണൗലമമോദയത്താൽ

കാന്തതപമാൻബതദുസ്സരമായഭാവം

എന്തുന്നകാലമതുതന്നെകണക്കിലേവം

സ്വാനേനമുക്കധികമോമ്വരുത്തിയല്ലോ (൩൪)

തൽക്കാലേദയിതാകചദപയമതങ്ങൊട്ടൊട്ടാറ്റാറിൽപദം
കൈക്കൊണ്ടൊട്ടുദിനങ്ങൾകൊണ്ടഴകിലായല്ലംപരന്നാണിനെ
ചൊല്ലൊളുന്നവയോനരാഗകുതുകൊലത്താലമോകാമന
ങ്ങൾക്കുമ്പിൽഗുരുവായിച്ചങ്ങിചംലുവായേവംവെപ്പിക്കലും()

കശൻ—ചിത്രകൂടത്തിൽ ഗംഗാതീരത്തുവെച്ച ക്രീഡിക്ക
മ്പോൾ സീതയെ ഉദ്ദേശിച്ച രഘുപതിയുടെ ശ്ലോകമാണിത:—
മുമ്പിൽക്കുറുക്കുശിലാതലമമ്പിൽനിന്നക്കായിരിച്ചുപോലെയിതാ
വൈന്യവധികബേകളുംസമ്പ്രതിചർച്ചിച്ചുപോലെയിതിലെല്ലാം

രാമൻ—(ലജ്ജിച്ച സ്നേഹത്തോടും വ്യസനത്തോടും കൂടി)
കുട്ടികൾ തന്നെ വളരെ വിവേകശൂന്യന്മാരാണ്. വിശേഷിച്ചു കര
ട്ടിൽ വളർന്നവരും. ഹാ ദേവി, ആ സമയത്തുണ്ടായ സ്വപ്ന
വിഹാമങ്ങളുടെ സാക്ഷിയായ ആ പ്രദേശത്തെ ഭവതി കാക്കുന്നു
ണ്ടോ. അയ്യോ കഷ്ടം,

പേന്തേരീടംതണുപ്പുംചെറിയസുരസരിൽക്കാരാടിയിട്ടിളക്കം
ചേർന്നീടംചൂണ്ണുകേശകളയുമണിനിറംചേർന്നാലേന്ദുതാനും
ചാത്തുംകാശ്ചീരമില്ലെങ്കിലുമഴകിയഗണ്ഡങ്ങളുംശൂന്യഭാവം
ചിത്താമിന്നുന്നകാതിനിഴകളുമിയലുന്നാനനംകണ്ടിടുന്നു(൩൫)

(പുഞ്ചിരിച്ചുകൊണ്ടെന്നപോലെനിന്ന വ്യസനത്തോടുകൂ
ടി) ഇത ആശ്ചര്യമല്ല.

വമ്പിച്ചീടംപ്രവാസത്തിലുമതിചിരമോത്തോത്തുനിമ്നിച്ചനേരേ
മുമ്പിൽസ്ഥാപിച്ചുപോലാംപ്രിയജനമിഹചെയ്യുന്നിതാശ്വാസമേ
ജംഭിച്ചീടംവികല്പംകെട്ടമളവുകോജിണ്ണുമാംകൊടുചിനെ [റററ
സ്തംഭിച്ചുള്ളോരുമിത്തിപ്പടലമതിചമോചേർന്നവേവുന്നപോലെ()
(അണിയറയിൽ)

ശ്രീവസിഷ്ഠമുനിപുരൂഷപരകവിമുഖനാമുചിയാരുന്ധതീ
ദേവിപകതിമഥപത്നിമാർജനകന്ദീപ്പറഞ്ഞജനമൊക്കെയ
കേവലംശിശുരണാശ്രവിച്ചുസഭയ്ക്കുമാർത്തിയൊടിതാചാര
ലാവതരൂഴലുമാശയത്തൊടരിഭൂമനിന്നിഹവരുന്നതെന്തൻ

രാമൻ—ഏ, ഭഗവാനാരായ അരുന്ധതീ വസിഷ്ഠനാരം
അരബന്മാരും ജനകനും ഇവിടെയൊ. എങ്ങനെയൊ അരവരെ
ഞാൻ കാണേണ്ടത. (വ്യസനത്തോടുകൂടി നോക്കിട്ടു) ദൈവഗ
ത്വം താതജനകൻ ഇവിടെ വന്നിരിക്കുന്നു എന്നുള്ളതിനാൽ മന്ദ
ഭാഗ്യനായഞാൻവല്ലഭനാണെന്നുതാഡിതനായ പേരലെയിരിക്കുന്നു.
സംബന്ധശ്ലാഘാദോത്സവമുടയവസിഷ്ഠാദിയോടൊത്തുമക്കൾ
ക്കമ്മട്ടുണ്ടായപാണിഗ്രാമമഹമതിലാത്താതയോഗേക്ഷണത്താൽ
ശർമ്മപുണ്ടുള്ളഞാനാപ്പിതു സഖമുഖമിസ്സുകടേകാക്കുകൊണ്ടെ
ന്തിനെന്നൊരാൾക്കുണ്ടാത്തതുപരമമവമാമനാലെന്തകാര്യം (൪൦)

(അണിയറയിൽ) കുഷ്മം, കുഷ്മം.

ചൊല്ലോണ്ടോമനഭാവമാത്രമതുകൊണ്ടുരൂപകാശത്തിനെ
ക്കൈക്കൊണ്ടിങ്ങിനെയുള്ളരാമനെയറിഞ്ഞിടാജ്ഞാലാഭിയിൽ
ചിരിക്കുന്നൊന്നവിമുഗ്ധനായജനകൻകാണിക്കയാലമ്മമാർ
ഭുവപ്പെട്ടുതപിച്ചുതൻറിടമതുപെട്ടുനവിട്ടിടിനാർ (൪൧)

രാമൻ—ഈ താത, ഈ അരബമാരെ, ഈ ജനക.

അനഘതരമതായിസ്സുറുമാംഗലുമായി
ജനകരഘുകുലങ്ങൾക്കിന്നയൊത്തൊന്നരികൽ
കനിവതുബതവിട്ടിപ്പാചിയമെങ്കൽനിങ്ങൾ
കിനിവരുമൊരുകാരണ്യംവുമാതനെയല്ലൊ (൪൨)

(എന്ന എഴുന്നീല്ക്കുന്നു.)

കുശലവന്മാർ—താതൻ ഇതിലെ, ഇതിലെ.(വ്യസനത്തോ
ടുകൂടി ചാരി നടന്നു)

(എല്ലാവരും പോയി)

ആരാമകം കഴിഞ്ഞു.

ഏഴാമങ്കം.

(അനന്തരം ലക്ഷ്മണൻ പ്രവേശിക്കുന്നു)

ലക്ഷ്മണൻ—അല്ലയോ, ഭഗവാൻ വന്ദീകി ബ്രാഹ്മണരോ
ടും ക്ഷത്രിയരോടുകൂടിയ ചൗരജനപദന്മാരായ പ്രജകളെ എ

നോട്ടക്കൂടി വിളിച്ചു വരുത്തുകയും ദേവസ്വര പശുപക്ഷി പന്നഗ നായക സമൃദ്ധത്തോടുകൂടിയ സകല ചരാചര ഭൂതങ്ങളെയും തന്റെ പ്രഭാവംകൊണ്ടു ഇവിടെ വരുത്തുകയും ചെയ്തിരിക്കുന്നു. ജ്യേഷ്ഠൻ എന്നോടിങ്ങിനെ കല്പിക്കുകയും ചെയ്തു. ഉണ്ണി ലക്ഷ്മണ, അപ്പാരസ്സുകൾ തന്റെ കൃതിയെ അഭിനയിക്കുന്നതു കാണാൻ ഭഗവാൻ വാമീകി നമ്മോട അരുളി ചെയ്തിരിക്കുന്നു. അതുകൊണ്ടു ഗംഗാതീർത്തിലുണ്ടാക്കിയരംഗ ഭൂമിയിൽ പോയി സാമാജികന്മാരെ വേണ്ടപോലെ ഇരുത്തു” എന്നു. മത്സ്യമത്സ്യനായ എല്ലാവരെയും ഞാൻ അവരവരുടെ യോഗ്യതപോലെ ഇരുത്തുകയും ചെയ്തു. ജ്യേഷ്ഠനാകട്ടെ.

ചൊല്ലോണ്ടഭൂമി പാദത്തിലെഴുമ്പാഴുമാന്താൻ
കൈക്കൊണ്ടുകയ്യാതമമായമുനിപ്രതത്തെ
ഇക്കണ്ടാരാദികവിയോമുനിതന്നിലോറ
മുറക്കൊണ്ടഭക്തിയതി നാലിഹവന്നിടുന്നു (൧)
(അനന്തരം രാമൻ പ്രവേശിക്കുന്നു)

രാമൻ— ഉണ്ണി ലക്ഷ്മണ, ആട്ടം കാണാനുള്ളവരെ ഇരുത്തിയൊ.

ലക്ഷ്മി—ഉവ്വ.

രാമൻ—വത്സന്മാരായ ഈ കുശലവന്മാരേയും ചന്ദ്രകേതുവിനെപോലെതന്നെ ഒരു മാന്യസ്ഥാനത്തു ഇരുത്തു.

ലക്ഷ്മി—ജ്യേഷ്ഠന അവരിലുള്ള വാത്സല്യം കണ്ടിട്ടു ഞാൻ അങ്ങിനെ തന്നെ ചെയ്തു. ഇതാ ഈ വിളിച്ചിരിക്കുന്ന രാജാസനത്തിൽ ആർക്കും ഇരുന്നാലും.

രാമൻ—(ഇരിക്കുന്നു) (എല്ലാവരും ഇരിക്കുന്നു).

ലക്ഷ്മി—ഹേ, ഹേ, ഇനി ആരംഭിക്കുവിൻ.

സൂത്രധാരൻ—(പ്രവേശിച്ചിട്ടു) ഭൂതാത്മവാദിയായ ഭഗവാൻ വാമീകി ചരാചരാത്മകമായ ജഗത്തോട ആജ്ഞാപിക്കുന്നു. നോം ദിവ്യചക്ഷുസ്സുകൊണ്ടു നോക്കി പരിശുദ്ധമായും കരുണാഭൂതരസമായും ഒരു പ്രബന്ധമുണ്ടാക്കിട്ടുണ്ടു. അരിലുള്ള സംഗതികളുടെ ഗൌരവത്താൽ എല്ലാവരും ശ്രദ്ധവെക്കേണ്ടതാണു” എന്നു.

രാമൻ—ഇങ്ങിനെ പറയപ്പെട്ടിട്ടുണ്ടു. വേസ്തുതത്വത്തെ പ്രത്യക്ഷമായി കണ്ടിട്ടുള്ളവരാണു മഹഷിമാർ. അവരുടെ നാതപുത്ര പ്രധാനകളായും അമൃതസാരകളായുമുള്ള ബോധശക്തികൾക്കകപ്പെടും പ്രതിബന്ധമുണ്ടാകുമെന്നശങ്കിപ്പാൻപാടില്ല” എന്നു.

(അണിയറയിൽ) അയ്യോ ആയുപുത്ര, അയ്യോ കുമാരലക്ഷ്മണ, ഏകാകിനിയായി ഭാഗ്യഹീനയായി അശരണയായി ഹതാശയായി പ്രസവ വേദനയോടു കൂടിയിരിക്കുന്ന എന്നെ ഭൃഷ്ടമൃഗങ്ങൾ തിന്നുവാൻ ഭാവിക്കുന്നു. മന്ദഭാഗ്യയായ ഞാനിപ്പോൾ ആത്മാവിനെ ഗംഗയിൽ നിക്ഷേപിക്കുന്നുണ്ട്.

ലക്ഷ്മ — കഷ്ടം, ഇത എന്തൊ വേറെയൊന്നായിരിക്കുന്നുവല്ലോ. സൂത്രധാരൻ — വടിവുടയൊരുഗർഭപൂണ്ണമായോരുകാലേ

കൊടിയൊരുവിതന്നിൽ ഭൂപനാൽ തൃക്കതയായി
പെട്ടമഴപൊടിതാഭൂപുത്രിയാദേവിചാവാൻ
ത്വദിതിമടിവെടിഞ്ഞീഗംഗയിൽ ചാടിപ്പോ (൨)

(എന്നു പോയി)

രാമൻ — അയ്യോ ദേവി. ലക്ഷ്മണ, നോക്കൂ.

ലക്ഷ്മ — ആയു, ഇതു നാടകമാണ്.

രാമൻ — അയ്യോ ദേവി, ഭണ്ഡകാരണവ്യാസ പ്രിയസഖി, ഈ ഭാഗ്യം വേതിക്കു രാമനിൽനിന്നു സിദ്ധിച്ചതുതന്നെ.

ലക്ഷ്മ — ആയു, നാടകം കാണുക തന്നെ.

രാമൻ — വളരെയനായ ഞാൻ ഇതാ തെയ്യറായിരിക്കുന്നു. (അനന്തരം മടിയിൽ ഓരോ കുട്ടിയെ വെച്ചുകൊണ്ടിരിക്കുന്ന ഗംഗയാലും ഭൂമിയാലും അവലംബിതായി സീതപ്രവേശിക്കുന്നു.

രാമൻ — ഉണ്ണി ലക്ഷ്മണ, ഇതിന്നു മുമ്പിൽ അനുഭവിച്ചിട്ടില്ലാത്തതും അകാരണമായ ഞാൻ തമസ്സിൽ ഞാനകപ്പെടുന്നു. എന്നെ പിടിച്ചോളൂ.

വേദിക്കാലാസുമുഖിനീയുടനാശപസിക്ക

വൈദേഹിതേവലിയഭാഗ്യമിയന്നിടുന്നു

ജാതാദരം രാമകുലത്തണലായിരുന്ന

സീതേനിനക്കിരിവർപുത്രർജലത്തണലുള്ളിൽ (൩)

സീത — (ആശ്വസിച്ച്) ഭാഗ്യത്താൽ ഞാൻ രണ്ടു കുട്ടികളെ പ്രസവിച്ചു. അയ്യോ ആയുപുത്ര (എന്നു മുഹൂർത്തം)

ലക്ഷ്മ — ആയു, ആയു, നമുക്കു വലിയ ഭാഗ്യം സിദ്ധിച്ചു. രാജവംശത്തിന്നു കല്യാണമയമായ ഒരു മുളയുണ്ടായി. (നോക്കിട്ട) അയ്യോ കഷ്ടം, അധികമായി പ്രവഹിക്കുന്ന കണ്ണീരുകൊണ്ടു ആ കുലനായ ജ്യേഷ്ഠൻ മോഹാധനായിതന്നെ ഇരിക്കുന്നു.

ഭൂമി — മകളേ, ആശ്വസിക്കൂ, ആശ്വസിക്കൂ.

സീത — (ആശ്വസിച്ച്) ഭഗവതി, ഭവതിയും ഇവിടുന്നും ആമാണ്.

ഭൂമി—ഇവർ നിന്റെ ഭർത്തൃകലദേവതയായ ഗംഗാഭഗവതിയാണു.

സീത— ഭഗവതി, ഭവതിക്കു നമസ്കാരം നമസ്കാരം.

ഗംഗ— നിനക്കു സമുദിതംകൊണ്ടു സമ്പാദിക്കപ്പെട്ട കല്യാണസമ്പത്തുണ്ടാകട്ടെ.

ലക്ഷ്മ— നമ്മൾ അനുഗൃഹീതന്മാരായി.

ഗംഗ— ഇവർ നിന്റെ അംബയായ ഭൂമീദേവിയാണു.

സീത— അയ്യോ അംബേ, എന്നെ ഇങ്ങിനെയായിട്ടാണല്ലോ കണ്ടു.

ഭൂമി— വത്ര മകളേ, വത്ര മകളേ. (എന്ന ആചിംഗനം ചെയ്തു മുഹൂർത്തം.)

ലക്ഷ്മ— ഭാഗ്യത്താൽ ഭൂമീദേവിയാലും ഗംഗാദേവിയാലും ആർച്ച അനുഗൃഹീതയായി.

രാമ— (നോക്കിട്ടു) ഇതു വളരെ വ്യസനകരമായിരിക്കുന്നുവല്ലോ. വാശപത്തെ ഭരിക്കുന്ന ഭൂമീദേവികൂടി വ്യസനിക്കുന്നു എന്നതിനാൽ പുത്രസ്നേഹം സർവ്വോൽകൃഷ്ടമായി. അഥവാ ഈ സംസാരത്തു സർവ്വധാരണവും അപത്യസ്നേഹാദിത്രപങ്ങളായ ബന്ധനങ്ങളോടുകൂടിയതും സകല ജീവകളുടേയും ഉള്ളിൽ ഇരിക്കുന്നതും ഹേദിച്ചുകളവാൻ പാടില്ലാത്തതുമാണല്ലോ.

ഗംഗ—വത്സേ ജാനകി, ദേവിഭൂതധാത്രി, സമാശ്വസിക്ക.

ഭൂമി— ദേവി, സീതയെ പ്രസവിച്ചിട്ട ഞാനെങ്ങിനെയാണു സമാശ്വസിക്കേണ്ടതു.

ഏറെക്കാലംനിശിചരർച്ചഴന്നുള്ളിരിപ്പുള്ളപൊള്ള

നോരീത്യാഗംപരമിവപൊറുക്കാവതോമേനിനച്ചാൽ

ഗംഗ—

ആരാണായ്തുപറയുകയിങ്ങിങ്ങവേപ്തയാലിജ്ജഗത്തിൽ

ചേരുംകൊയ്തചിതമൊടുതട്ടുതീട്ടുവാനിന്നുപാരിൽ (൪)

ഭൂമി— ഭാഗീരഥി, ശരിയാണു ഭവതി പറഞ്ഞതു. രാമഭട്ടൻ ഈ ചെയ്തതും യുക്തംതന്നെ.

ബാലപ്രായമതിൽവിടിചൊരുക്കത്താരുവിദേഹാവനീ

പാലപ്രൗഢനുമിന്നുഞാനുമനലൻതാനുംസ്വസന്താനവും

സ്ഥൂലപ്രേമമൊടൊത്തരണ്ണമതിലേക്കൊന്നിച്ചുഹോപോയതും

കേളിപ്പോളിവയൊക്കയുംപരമവൻനിസ്സാരമെന്നാക്കിനാൻ

സീത— ആർച്ചപുത്രനെ ഇനിക്കു കമ്മയുണ്ടാക്കി.

ഭൂമി— ഹീ, ആരാണു നിന്റെ ആർച്ചപുത്രൻ?

സീത— (ലജ്ജയോടും കണ്ണീരോടും കൂടി) അല്ലേങ്കിൽ അർബ്ബ പറയുന്നത ശരിയാണ്.

രാമ— അഞ്ചേ ഭൂമിദേവി, ഞാനിങ്ങിനെയുള്ളവൻതന്നെ.

ഗംഗ— ഭഗവതി പസുന്ധരേ, ഭവതി സംസാരത്തിന്റെ ശരീരമാണല്ലോ. അതുകൊണ്ടുതന്നെ അറിയാത്തവളുപോലെ ജാമാതാവിന്റെ നേരെ കോപിക്കുന്നത്.

പാരംപാരിപ്ലവന്നുപെരു കിയൊരയശസ്സുഗ്നിസംശുദ്ധിയോയി ന്നാരുംകാണാതെയുപജയിപതിമജനംവിശ്വസിപ്പാഞ്ഞെങ്കും പാരാതിക്ഷ്യാകുപരശേകലധനമതിയായ്ലോകമെല്ലാമെയുംകേളാരാധിക്കുന്നതാണിനതതിവിഷമമാവത്സ നിങ്ങളു കാട്ടും

ലക്ഷ്മ— എല്ലാ പ്രാണികളുടേയും അന്തഃകരണത്തെ തടവുകൂടാതെ അറിയുന്നവരാണല്ലോ ദേവതമാർ. വിശേഷിച്ചു ഗംഗയും. അതിനാലിതാ ഭവതിയെ ഞാൻ തോഴുന്നു.

രാമൻ— അഞ്ചേ, ഭഗീരഥഗൃഹത്തിൽ ഭവതിയുടെ പ്രസാദം ഇടവിടാതെ നിലനിൽ.

ഭൂമി— ദേവി, ഭവതിയുടെ ആളുകളിൽ എന്റെ പ്രസാദം എന്നും ഉണ്ട്. എന്നാൽ സഹിപ്പാൻ വയ്യാത്ത വിധത്തിലുണ്ടായ ശോകാപേഗത്താലിങ്ങിനെ പറഞ്ഞതാണ്. രാമഭദ്രന്റെ സീതാസ്നേഹത്തെ അറിയാഞ്ഞിട്ടല്ല.

ദൈവാലയോദ്ധാദിതിവത്സയയുവെടിഞ്ഞു

പേവുന്നമാനസമെഴുന്നൊരരാമഭദ്രൻ

ജീവിച്ചിട്ടുനിതതിമാനുഷയെയ്യുചുക്കേ

ജീവിശ്വപരസിജനപുണ്യമതുംനിമിത്തം

(6)

രാമൻ— ഗുരുജനങ്ങൾ അപത്യങ്ങളിൽ കരുണയോടുകൂടി യവരാണല്ലോ.

സീത— (കരഞ്ഞുതൊഴുതുകൊണ്ട്) അർബ്ബയുടെ അംഗങ്ങളിൽ എന്നേയുങ്കൂടി ലയിപ്പിക്കണം.

രാമൻ— മറ്റൊന്നു പറയട്ടെ.

ഗംഗ— ഹി, ഹി, അനേകായിരം സാവത്സരം ലയംകൂടാതെ ഭവിക്കട്ടെ.

ഭൂമി— മകളേ, നിന്റെ പുത്രന്മാരെ രക്ഷിക്കേണ്ട.

സീത— ഞാൻ അനാഥയാണ്.

രാമൻ— ഹൃദയമേ, നിന്നെയൊക്കെ കൊണ്ടാണു ഉണ്ടാക്കിയിരിക്കുന്നത്.

ഗംഗ— സനാഥയായ നീയും അനാഥയാകുന്നതെങ്ങിനെ

സീത—ഭാഗ്യവീനയായ ഇനിക്കു എങ്ങിനെയാണു സന്താപം.

ദേവിമാർ—

ഞങ്ങളുടെസംഗമതിനാലങ്ങയരൂപംശുദ്ധിയൊത്തുപാരിന്ന
മംഗളമതേകിടുന്നിന്നംഗത്തിനെനിനചെയ്തിടുനോനീ (പ)

ലക്ഷ്മി—ആയു, കേടുവെ.

രാമൻ—ലോകംകേൾക്കട്ടെ.

(അണിയറയിൽ കലശൽകേൾക്കുന്നു.)

രാമൻ—വളരെ അതുതമായിട്ടുനോ ഒന്നാണു.

സീത—എന്താണു ആകാശമിങ്ങിനെ ജ്വലിക്കുന്നതു.

ദേവിമാർ—മനസ്സിലായി.

പാത്താൽകൃശാശ്വനമകൗശികനങ്ങുരാമ

നിത്ഥംക്രമത്തിലിഹനല്ലഗുരുക്കളായി

വത്തിച്ചിടുനോരതിവീഴ്ചമഴുന്നജ്ഞാ

കാസ്രുങ്ങൾവന്നുവെളിവാചിചിളങ്ങിടുന്നു

(ൻ)

(അണിയറയിൽ)

പദതാർപണിയുനുദേവിസീതേ

ഗതിഞങ്ങൾക്കയിനിന്റെപുത്രരത്രെ

ഇതുപണ്ടഥചിത്രമങ്ങനോക്ക

ന്നതുനേരംരഘുനാഥനോതിയല്ലോ

(൧൦)

സീത—ഭാഗ്യത്താൽ ജ്ഞാകാസ്രുദേവതമാർ പ്രകാശിക്കുന്നു.

ലക്ഷ്മി—“എല്ലാപ്രകാരത്താലും ഈ അസ്രുങ്ങൾ ഭവതിയുടെ സന്താനങ്ങളോടു ചേന്നിരിക്കട്ടെ” എന്ന ആയുസ്സ് പറകയുണ്ടായി. രാമൻ—

കെല്പേറീടുന്നരിയപരമാസ്രുങ്ങളേനിങ്ങളെക്കൈ

കൂപ്പീടുനേൻകരുതു കിലമധേയ്യനായ്നിങ്ങൾമൂലം

എപ്പോഴെന്നാ കിലുമഴകൊടീവത്സരോത്താലടുത്ത

ങ്ങപ്പോഴെത്തിടണമയിഭവാന്മാർക്കുഭദ്രംഭവിക്കും (൧൧)

വല്ലാതെമോദാതുതമൊത്തശോക

കുല്ലോലമുക്കോടിച്ചകിഴിച്ച

ചൊല്ലാമമോചേതസിചേത്തിടുന്നു

ചൊല്ലാവതല്ലാത്തൊരവസ്ഥയിപ്പോൾ

(൧൨)

ദേവിമാർ—വത്സേ, നിന്റെ ഈ പുത്രന്മാരിപ്പോൾ രാമഭദ്രതുല്യന്മാരായി എന്ന അറിഞ്ഞാലും.

സീത—ഭഗവതിമാരെ, ആരാണിവർ ക്ഷത്രിയോചിതമായ കർമ്മം ചെയ്യുന്നത്.

രാമൻ—സുഖമായ് സിംഹമുനികാത്തിടുനൊരി
രഘുവംശവൽഗിനിയതായസീതയും
മകനാരു കർമ്മമതു ചെയ്തിടേണ്ടതെ
ന്നകതാമതികലറിയുന്നതില്ലാമോ (൧൩)

ദേവിമാർ—മകളെ നിനക്കെന്തിനാണ ഈ വിചാരം. ഈ കുട്ടികളെ മുലകുടിമാറായാൽ ഞങ്ങൾ ഭഗവാൻ വാണീകിയുടെ വക്കൽ ഏല്പിച്ചുകൊടുക്കാം. അദ്ദേഹം ഇവരുടെ ക്ഷത്രികൃത്യത്തെ ചെയ്യും.

കനിവുടയവസിഷ്ഠൻ കല്പനാമംഗിരസ്സി
മുനികളുടയമട്ടിൽത്തന്നെ വാണീകിതാനും
ജനകരഘുവംശങ്ങൾക്കിന്നഹോരണ്ടിനുംകേ
ളുനദിനമഴലാറിടുനൊരാചാര്യനല്ലോ, (൧൪)

രാമൻ—ഭഗവതിമാരുടെ ആലോചനവളരെ നന്നായി ലക്ഷ്യം—ആയ്, സത്യമാണ ഞാൻ ബോധിപ്പിക്കുന്നത്. അതാതു ലക്ഷണങ്ങൾകൊണ്ട ഈ കുട്ടികൾ കശലവന്മാരാണെന്ന ഞാൻ ഊഹിക്കുന്നു.

വാണീകിയായമുനിയെ യ്തിതീവർക്കുവേണ്ടും
കർമ്മങ്ങളും സകലമസ്രമതാത്തമോദം
ജന്മത്തിലേജ്ജവമൊടങ്ങലഭിച്ചിതിപ്പോൾ
ചെമ്മേവയസ്സുതരികഞ്ഞിതുപന്തിരണ്ട (൧൫)

രാമൻ—ഉണ്ണി ഇതിനാലെന്റെ മനസ്സു ഇളകിമറിഞ്ഞ ഞാൻ മുശാണായിരിക്കുന്നു.

ഭൂമി—മകളെവരു. പാതാളത്തെ ശുദ്ധീകരിക്ക

രാമൻ—അയ്യോപ്രേയസി, ഭവതി ലോകാന്തത്തെ പ്രാപിച്ചുവോ.

സീത—അറബയുടെ അംഗങ്ങളിൽ ഏതൊരു പരിചയമുണ്ടെന്നു ജീവലോകത്തിന്റെ ഇപ്രകാരമുള്ള അവസ്ഥാന്തരത്തെ അനുഭവിപ്പാൻ ഞാൻ ശക്തയല്ല.

രാമൻ—ഇതിന്റെ ശേഷം എന്താണുവോ?

ഭൂമി—മുലകുടി മാറുന്നതുവരെ കുട്ടികളെ ഏന്റെ ആവശ്യപ്രകാരം ഭവതി സൂക്ഷിച്ചാലോ, അതിന്റെ ശേഷം ഭവതിയുടെ യുക്തപോലെ.

ഗംഗ— അങ്ങിനെതന്നെ. (എന്ന ഗംഗയും ഭൂമിയും സിതയും പോയി.)

രാമൻ— കഷ്ടം, വൈദേഹി നശിച്ചുതന്നെപോയൊ. അയ്യോ ദേവി, ദന്ധകാരണ്യവാസപ്രിയസഖി, ഹാ ചാരിത്രദേവതേ, ഭവതി പരലോകത്തേക്കു പുറപ്പെട്ടുവല്ലോ. (എന്നമുഖിക്കുന്നു)

ലക്ഷ്മ— ഭഗവാൻ വാണീക, രക്ഷിക്കണെ, രക്ഷിക്കണെ. ഇതാണൊ അങ്ങയുടെ കാവ്യത്തിന്റെ പ്രയോജനം.

(അണിയറയിൽ)

ആട്ടത്തിനുള്ള സാധനങ്ങളെല്ലാം മാറ്റിക്കളയൂ. അല്പയോ ജംഗമസ്ഥാവരങ്ങളോടുകൂടിയ പ്രാണഭത്തുകളായ മന്ത്യാമാന്ത്യാന്മാരെ, ഭഗവാൻ വാണീകിമഹഷിയുടെ അനുജന്മാരുടെയായ ശുദ്ധികാരകമായ അതുളതത്തെ കണ്ടാലും.

ലക്ഷ്മ— (നോക്കിട്ട)

മന്ധത്താലേമഥനമതുചെയ്താലെഴുമെട്ടുവല്ലാ
തെന്നോഗംഗാസഖിലമിളകീടുന്നിതാകാശദേശേ
സന്തോഷിച്ചിസ്സരമുനിഗണംചേർന്നുഭ്രഗംഗമാരെ
ത്തൊന്മാശ്ചയ്തുംസഖിലമതിൽനിന്നായ്തനേവേരുന്ന (എന്നു)
(പിന്നെയും അണിയറയിൽ)

നന്നായറിഞ്ഞിട്ടകരസ്ഥതിലോകവന്ദ്യേ
മന്ദാകിനീമഹികളാണിഹത്തങ്ങളായ്
ഇന്നാദരണതവസന്നിധിതന്നിലപ്പി
ക്കന്തസുപുണ്യനിധിയാകിയസീതതന്നെ (എ)

ലക്ഷ്മ— അഹോ ഭാഗ്യം! ആശ്ചര്യം! ആശ്ചര്യം! ആയ്തനോക്ക നോക്ക. കഷ്ടം! ഇപ്പോഴുമായ്തൻ ശ്വാസംവിടുന്നില്ലല്ലോ. (അനന്തരം അരസ്ഥതിയും സിതയും പ്രവേശിക്കുന്നു)

അരു— ശാലീനശീലതവെടിഞ്ഞുകുറച്ചുവേഗം
ചാലേനടന്നിട്ടു കജാനടിചത്സയാംനീ
മാലുറചത്സനധികംപ്രിയമായനിൻക
യ്യാലേതലോടിനലമോടിമനപ്ലജീവൻ (എവ)

സീത—(സംഭ്രമത്തോടുകൂടി തലോടിക്കൊണ്ട) ആയ്തപുത്രൻ സമാശ്വസിച്ചാലും.

രാമൻ—(ആശ്വസിച്ച ആനന്ദത്തോടുകൂടി) അഹോ ഇതെന്താണ. (നോക്കിട്ട സന്തോഷാതുളതങ്ങളോടുകൂടി) ഏ, ദേവിയെ (ലജ്ജയോടുകൂടി ചിരിച്ചു) അഞ്ചായ അരസ്ഥതിയും ഋഗ്വേദം ഗംഗാന്താസമേതനായ എല്ലാഗുരുജനങ്ങളും സന്തോഷിക്കുന്നു.

അരു—ഉണ്ണി, ഇതാ ഭഗീരഥഗൃഹദേവതയായി സുപ്രസന്നയായിരിക്കുന്ന ഗംഗ.

(അണിയറയിൽ—) ജഗൽപതിയായ രാമഭട്ട, ചിത്രദർശനസമയത്തിൽ ഏന്നോടുപറഞ്ഞ വാക്കു കാണാലും. അങ്ങിനെയിരിക്കുന്ന ഭവതി പുത്രഭാര്യയായ ജാനകയിൽ അരുന്ധതി എന്നപോലെ മംഗളം വരുവാൻ വിചാരിച്ചാലും” എന്നു. എന്റെ ആ കടം തീൻ.

അരു—ഇതാനിന്റെ ഭാര്യയുടെ അംബയായ ഭൂമീദേവി.

(അണിയറയിൽ)—വത്സയെ പരിശുദ്ധിച്ചസമയം ആയപ്പോൾ പറകയുണ്ടായി- ഭഗവതി വസുന്ധരേ, ധ്യാപ്യപുത്രിയായ ജാനകിയെ സൂക്ഷിച്ചാലും” എന്നു. അതുകൊണ്ടു ഞാനപ്പോൾ പ്രഭുവായ വത്സൻ പറഞ്ഞതുപോലെ ചെയ്തു.

രാമൻ—വലിയ അപരാധിയായ എന്നാൽ ഭഗവതിമാർക്കു എങ്ങിനെയാണു ദയതോന്നിയതു. ഇതാ ഞാൻ നിങ്ങളെ നമസ്കരിക്കുന്നു.

അരു—അല്ലയോ പൗരജാനപദന്മാരെ, ഗംഗാദേവിയോലും ഭൂമീദേവിയോലും പ്രശംസിക്കപ്പെടുകയും എന്നാൽ അപ്പിക്കപ്പെടുകയും മുഖ്യമെന്നു അഗ്നിഭഗവാനാൽ ചാരിത്രശുദ്ധി നിർണ്ണയിക്കപ്പെടുകയും ബ്രഹ്മാദിദേവകളാൽ സ്തുതിക്കപ്പെടുകയും ചെയ്തു ആദിത്യകുലവധുവാരി ദേവയജന സമയമായിരിക്കുന്നസീതാദേവിയെ നിങ്ങൾ പരിഗ്രഹിച്ചാലും- ഈ കാർത്തിൽ നിങ്ങളെന്താണു വിചാരിക്കുന്നതു-

ലക്ഷ്മ—അരുന്ധതീദേവിയാൽ ഇപ്രകാരം നിന്ദിതന്മാരായിട്ടു എല്ലാപ്രജകളും പ്രാണിപശുക്കളും ആയ്ക്കു നമസ്കരിക്കുന്നു- ലോകപാലന്മാരും സപ്തർഷികളും പുഷ്പവൃഷ്ടികൊണ്ടു സർവ്വഭാവനം ചെയ്യുന്നു-

അരു—ജഗൽപതിയായ രാമചന്ദ്ര പൊന്മയപ്രതിമമാറി ഗീർവാധർമ്മമീയജനകർമ്മമായതിൽ നന്മതിങ്ങുമരുനിന്റെ നാഥയാംധർമ്മചാരിണിയെയാക്കണം

[ക്ഷണം (മൺ

സീത—(ആത്മഗതം) സീതാദുഃഖത്തെ കളവാൻ ആയ്ക്കുപുത്രന നല്ലവണ്ണം അറിയാം-

രാമൻ—ഭഗവതി കല്പിക്കുന്നതുപോലെ.

ലക്ഷ്മ—ഞാൻകൃതാത്മനായി.

സീത—ഞാൻജീവിച്ചു.

ലക്ഷ്മി—ആയുർ, നില്പുജ്ജനായലക്ഷ്മണ നിതാനമസ്കരിക്കുന്നു.
 സീത—ഉണ്ണി, ഇങ്ങിനെയാക്കയാണെങ്കിലും വളരെക്കാലം ജീവിച്ചിരുന്നുവല്ലോ.

അരു—ഭഗവൻ വാണീകേ, സീതാഗർഭത്തിൽനിന്നുതഭവിച്ച രാമഭദ്രന്റെ പുത്രനായ ഈ കുശലവന്മാരെ ഇവിടെ കൊണ്ടുവന്നാലും—

രാമലക്ഷ്മണന്മാർ—അതങ്ങിനെതന്നെ—

സീത—എവിടെയാണു എന്റെ ആ പുത്രന്മാർ.

(അനന്തരം വാണീകിയും കുശലവന്മാരും പ്രവേശിക്കുന്നു.)

വാണീകി—കുശലവന്മാരായ ഉണ്ണികളെ, ഈ മംഗ്യപതി നിങ്ങളുടെ അർപ്പനാണു— ലക്ഷ്മണൻ എളയർപ്പനും സീതാദേവി അംബയ്യും രാജപിയാല ഈ ജനകൻ അംബയ്യുടെ അർപ്പനമാണു.

സീത—(സന്തോഷത്തോടും വ്യസനത്തോടും അതുതത്തൊടുക്കൂടി നോക്കിട്ട) ഏ, അർപ്പണം.

കുശലവന്മാർ—അയ്യോ അർപ്പ, അയ്യോ അംബേ, അയ്യോ മാതാമഹ.

രാമലക്ഷ്മണന്മാർ—(സന്തോഷത്തോടുക്കൂടി ആലിംഗനം ചെയ്തിട്ട) ഉണ്ണികളെ, പുണ്യത്താൽ നിങ്ങളെക്കിട്ടി.

സീത— ഉണ്ണികൾ, ഉണ്ണിലവ, വരവരു, ജന്മംമാറിയ അംബയെ വളരുന്നേരം ഒന്നാലിംഗനം ചെയ്യൂ.

കുമാരന്മാർ— (അങ്ങിനെ ചെയ്തിട്ട) ഞങ്ങൾ കൃതാർത്ഥന്മാരായി.

സീത— ഭഗവൻ, ഞാൻ നമസ്കരിക്കുന്നു.

വാണീ—ഇങ്ങിനെ തന്നെ വളരെക്കാലം ജീവിച്ചിരുന്നുവല്ലോ

സീത— അർപ്പൻ, കുലഗുരു, ആയുർജനം, ഭർത്താവിന്റെ ശാന്താദേവി, ലക്ഷ്മണനോടുക്കൂടി സുപ്രസന്നനായ ആയുപുത്രൻ, കുശലവന്മാർ—ഇവരെ എല്ലാം ഒന്നിച്ചു കാണുന്നതിനാൽ ഞാൻ ആനന്ദംകൊണ്ടു പരിപൂർണ്ണയായി.

(അങ്ങിനെയിത് കലശൽ കേൾക്കുന്നു.)

വാണീ—(ഏഴുനീറം നോക്കിട്ട) ലവണാനക്കൊന്ന മധുരശ്വരനായ ശത്രുഘ്നൻ എത്തിയിരിക്കുന്നു.

ലക്ഷ്മി— മംഗളങ്ങൾ ഒന്നോടൊന്നു തൊട്ടുകൊണ്ടു നടക്കുന്നവതന്നെ.

രാമൻ—ഇതെല്ലാമനുഭവിച്ചുകൊണ്ടിരുന്നിട്ടുകൂടി ഇനി

പുഴ

ഉത്തരരാമചരിതം

വിശ്വാസമാകുന്നില്ല. അഥവാ അഭ്യുദയങ്ങളുടെ സ്വഭാവം ഇതാണല്ലോ.

വാന്മീ— രാമഭദ്ര, പറയൂ. ഇനിയും ഞാൻ നിനക്കു എന്തു വകാരമാണു ചെയ്യേണ്ടത?

രാമൻ— ഇതിൽപരം പ്രിയമായിട്ടു വല്ലതുമുണ്ടോ. എങ്കിലും ഇതിരിക്കട്ടെ.

(ഭരത വാക്യം.)

ചേർത്തിട്ടെരസമൊത്തൊരിങ്ങു ഭചരിത്രമേറിയശുഭത്തെത്താടും
ചീത്തപാപമതകത്തിലോകജനയിത്രിഗംഗയിചരൊത്തമോ
ബുദ്ധിമുത്തചരതതപവേദിമുനരീത്തുനല്ലഭിനയത്തിൽവി
ന്ദ്രസ്തുത്രപമൊടുമൊത്തവാക്കിതുപുകഴ്ത്തിട്ടെബുധരൈത്രയും (൨൦)

(എല്ലാവരും പോയി)

ഏഴാമങ്കം കഴിഞ്ഞു.

—o—o—o—

ഉത്തരരാമചരിതം

സമരപൂരം.

—o—o—o—

തൃശ്ശിവപേരൂർ

കേരളകല്പദ്രുമം അച്ചുകൂടത്തിൽ അച്ചടിച്ചത.

—o—o—o—

ശുദ്ധപത്രം.

ഭാഗം	വരി	അശുദ്ധം	ശുദ്ധം
	൪	മന്ന ക്ഷതിപർ	ക്ഷിതിപർ
	൮	൩ ൫ നിഴയൊട്ട	നിഴലോട്ട
	൯	൧ സപത്നാ	സപത്നാ
	൧൧	൧ ൫ ചൊയ്ക്കോപ്പ	ചൊയ്ക്കോപ്പ
	൧൧	൨൬ ചൊന്നഗ	ചൊന്നഗ
൧ ൦	൧ ൦	സിത	സീത
	൧൧	൧൧ വലീച്ച	വലീച്ച
൧൧	൧ ൫	പേരം	പോരം
	൧൧	൧൬ നന്ദീയിയെ	നന്ദിനിയെ
	൧൧	൨൮ സ്തനം	സ്താനം
൧൨	൧൮	രളവിലില	രളവിലവില
൧ ൫	൧ ൭	നേകിട്ടവാൻശപവാകൻ	നേകിട്ടവാൻശപവാകൻ
	൧൧	൧൮ യെന്നപോലെ	യതെന്നപോലെ
	൧൧	൧൯ തെടുവാൻ	തൊടുവാൻ
൧൬	൧൩	വേർ	വേർ
	൧൧	൧൪ പാവമുണ്ടാം	പാവമുണ്ടാം
	൧൧	൧൯ യനാംനാനിന്ന	യനായമ്പോട്ട
	൧൧	൨൩ അബ്രാഹ്മണ്യം ൨	അബ്രാഹ്മണ്യം ൨
൧൮	൧൨	വദദേവത	വനദേവത
	൧൧	൧൬ അത്രേ	അത്രേ
൧൯	൨ ൭	ചാൻ	ചാൻ
	൧൧	൩൧ ഞ്ചി	ഞ്ചി
൨ ൦	൧	വാന്മീകി	വാന്മീകി
	൧൧	൧൩ വാസന്തിയാണേ	വാസന്തിയാണോ
	൧൧	൧൬ നിനയ്ക്കി	നിനക്കി
	൧൧	൧൮ നിനച്ചിടുകിൽ	നിനച്ചിടുകിൽ

ഭാഗം	വരി	അശുദ്ധം	ശുദ്ധം
൨൧	ന	അവസാനിച്ചു	അവസാനിച്ചു
൨൩	ന	തപസ്സിനു	തപസ്സിനു
൨൪	൨൪	സിദ്ധക്ഷേത്ര	സിദ്ധക്ഷേത്ര
൨൫	൨൫	പ്പെടുമൊരു	പ്പെടുമൊരു
൨൬	൨൬	വർദ്ധിച്ചിടുന്നു	വർദ്ധിച്ചിടുന്നു
൨൭	൨൭	ജന്മിച്ചിട്ട	ജന്മിച്ചിട്ട
൨൮	൨൮	വന്നിടുന്നു	വന്നിടുന്നു
൨൯	൨൯	ശോക	ശോക
൩൦	൩൦	തീർന്നിരിക്കുന്നു	തീർന്നിരിക്കുന്നു
൩൧	൩൧	കൂടുന്നു	കൂടുന്നു
൩൨	൩൨	കളിയതു	കളിയതു
൩൩	൩൩	വരുമാ	വരുമാ
൩൪	൩൪	വരം	വരം
൩൫	൩൫	കരയുന്നേൻ	കരയുന്നേൻ
൩൬	൩൬	തമസ്—	തമസ്—
൩൭	൩൭	യത്നം	യത്നം
൩൮	൩൮	നല്ലമുതു	നല്ലമുതു
൩൯	൩൯	യന്മേവി	യന്മേവി
൪൦	൪൦	ശോഭ	ശോഭ
൪൧	൪൧	ഭസ്മലേശാങ്കിതോ	ഭസ്മലേശാങ്കിതോ
൪൨	൪൨	തോലമ	തോലമ
൪൩	൪൩	മിത്യാതി	മിത്യാതി
൪൪	൪൪	ലോകേ	ലോകേ
൪൫	൪൫	ബലത്തോട	ബലത്തോട
൪൬	൪൬	പാർത്തട്ടെ	പാർത്തട്ടെ
൪൭	൪൭	ജഡ്വൽ	ജഡ്വൽ
൪൮	൪൮	തിന്നേറെ	തിന്നേറെ
൪൯	൪൯	ഴക്കത്തു	ഴക്കത്തു
൫൦	൫൦	പുഗ്രമാമെ	പുഗ്രമാമെ
൫൧	൫൧	കോലാഹലം	കോലാഹലം

ഭാഗം	വരി	അശുദ്ധം	ശുദ്ധം
ന	൨	കുലാത്തവിട്ടു	കാർമ്മേഘവിട്ടു
ന	൭	തലസ്തൽ	ജഡസ്തൽ
൭	൧	വിനത	വിനത
൭	൫	ദോഷത്തെ	ദോഷത്തെ
൧	൨	തന്നത്തീടുന്നു	തന്നിത്തീടുന്നു
൭	൧	തൂർപ്പുവെ	തൂർപ്പുവെ
൧	൨	ഗ്ലോകങ്ങൾ	ഗ്ലോകങ്ങൾ
൭	൭	പേത്തേരിടം	പേത്തേരിടം
൭	൮	പക്ഷി	പക്ഷി (പക്ഷി)
൧	൧	വിട്ടിടിനാർ	വിട്ടിടിനാർ
൮	൦	ഭണ്ഡ	ഭണ്ഡ
൧	൨	ഞാൻ	വൻ
൮	൨	വത്തിച്ചിടുന്നു	വത്തിച്ചിടുന്നു
൮	൧	സംഭവായി	സംഭവായി
൮	൮	മുന	മുനി

കന്നമകത്തിൽ ഉപമത്തെ ഗ്ലോകത്തിന്റെ പാഠാന്തരം.

എല്ലാവരുംചൊല്ലാ

മില്ലാകുറങ്ങെന്തവരികില്ല

ചൊല്ലുകഴിഞ്ഞതായി

നല്ലാരുടെപാലെടുത്തുപോകും

ഉത്തരരാമചരിതം.

ഭാഷാഭാരതം.

സംസ്കൃതത്തിൽനിന്ന
ചമ്പത്തിൽ
മാതൃകാഭാഷാഭാരതം
ഭാഷാഭാരതം.

(കോപ്പി—൧൦൦൦.)

തൃശ്ശിവപേരൂർ
കേരളകലാഭാരതം അച്ചടക്കത്തിൽ
അച്ചടിച്ചു.

൧൦൦൦.

(All Rights Reserved.)

അവതാരിക.

മഹാകവികളിൽവെച്ചു അഗ്രഗണ്യനായി വശ്യവാക്യായ ശ്രീഭവഭൂതിയുടെ അത്യുത്തമമായ ഒരു കൃതിയാകുന്നു ഉത്തരരാമ ചരിതം.

“ഉത്തരരാമചരിതേഭവഭൂതിർവിശിഷ്ടതേ” എന്ന കവിക ലശിരോമണിയായ കാളിദാസനുകൂടി ഭവഭൂതിയിൽ ഒരു ബഹുമാനത്തെ ജനിപ്പിച്ചതായ ഈ നാടകത്തിലെ ഗുഡങ്ങളായ ഭാവങ്ങളെ അനേക വ്യാഖ്യാനങ്ങളുടെ സാഹായ്യത്തോടുകൂടി വായിച്ചാൽതന്നെയും ഗ്രഹിക്കുന്നതിന്നു പ്രയാസമാകുന്നു. അഥവാ ഗ്രഹിച്ചാൽതന്നെയും കവനമാർഗ്ഗത്തിലനേകവിധ നിബ്ബന്ധങ്ങളും അഭിപ്രായത്തെ ശരിയായി കാണിക്കുന്ന പദങ്ങൾ കിട്ടുന്നതിന്നു വളരെ പ്രയാസവുമുള്ള മലയാളഭാഷയിൽ അതുകളെ തത്തുല്യങ്ങളായി പ്രകടിക്കുവാനശക്യമെന്നുതന്നെ പറയേണ്ടിയിരിക്കുന്നു. ഇങ്ങിനെയിരിക്കെ വിശിഷ്ടതരമായ ഈ നാടകത്തെ അല്പജ്ഞനായ ഞാൻ മലയാളഭാഷയിലാക്കുന്നതിന്നു യത്നിക്കുന്നതായാൽ ആയത ഒരു സാഹസകൃത്യമായി തീരുമെന്ന ആശങ്കയിൽതന്നെ ഞാനോർക്കാതിരുന്നിട്ടില്ല. എങ്കിലും നമ്മുടെ മലയാളഭാഷയിലുള്ള ഗ്രന്ഥഭൗല്യവും ഭവഭൂതിയുടെ സമസങ്ങളായ അഭിപ്രായങ്ങളെ പത്തിനഞ്ചുവീതമായിട്ടെങ്കിലും മലയാളികളെ ഗ്രഹിപ്പിക്കേണമെന്നുള്ള അതിമോഹവും നിമിത്തമായി ഞാനിതിൽ പ്രവേശിച്ചതാകയാൽ ഇതിൽ സംഭവിക്കാവുന്ന തെറ്റുകൾക്കു മാന്യസുജനങ്ങൾ മാപ്പുതരുമെന്നു വിശ്വസിക്കുന്നു.

വിശേഷിച്ചു, ഭവഭൂതിയുടെ കൃതിയാണെന്നു പറഞ്ഞുകൊണ്ട ഈ മലയാളഭാഷാനാടകത്തെ ആട്ടുന്നത അനുചിതമാകയാലും മറ്റും പ്രസ്താവനയിൽ ഒരു നടിയെക്കൂടി പ്രവേശിപ്പിക്കുകയും, നടീസൂത്രധാരസംവാദംകൊണ്ടു കഥാബീജമായ

അവതാരിക

(സീതയ്ക്കുണ്ടായ) അപവാദത്തിന്റെ കാരണത്തെ വിശദമാക്കുകയും, സീതാപരിശുദ്ധിയെ പ്രത്യക്ഷപ്പെടുത്തുന്നതായ അന്തർനാടകത്തെ (ഏഴാമങ്കത്തിൽ കാണുന്നപ്രകാരം) ഒരു മഹാസഭയിൽ വെച്ചു അഭിനയിക്കുന്നതുവരെ അതിനെ ആർക്കും ഗ്രഹിപ്പിക്കുതെന്നുള്ള വാല്മീകിയുടെ അഭിപ്രായത്തേയും ജനങ്ങൾക്കു അപവാദത്തിലുണ്ടാകേണ്ടതായ ഭയത്തേയും മറ്റും സൂചിപ്പിക്കുകയും ചെയ്തിരിക്കുന്നു. ഇതുകൂടാതെ നാനിയിലും ഭക്തവാക്യത്തിലുമായി രണ്ടു പദ്യങ്ങളെക്കൂടി ചേർത്തിട്ടുണ്ട്. ഇതെല്ലാം പ്രകൃതത്തിനു കേവലം അസംബന്ധമായിരിക്കുന്നില്ലെന്നു തോന്നുന്ന പക്ഷം മാന്യജനങ്ങൾ ഈ ഭാഗങ്ങളെക്കൂടി സ്വീകരിക്കുമെന്നു വിചാരിക്കുന്നു. പലകാരണത്താലും വൈമന്യം തോന്നുന്നവർക്കു ഈ ഭാഗങ്ങളെ തള്ളിക്കളഞ്ഞു വായിക്കുകയും ചെയ്യാമെല്ലാം.

ഏതുചിന്തയെങ്കിലും ഈ പുസ്തകം മലയാളികൾക്കു സ്വീകാര്യോഗ്യമായി തീരുന്നതായാൽ എന്റെ ഈ ശ്രമം സഫലമായി എന്നു സന്തോഷിക്കാവുന്നതു തന്നെ.

മൂലഗ്രന്ഥത്തിൽ പല സ്ഥലങ്ങളിലും പാഠഭേദങ്ങൾ കാണുന്നുണ്ട്. എന്നാൽ അനേക വ്യാഖ്യാനങ്ങൾനോക്കി കഴിയുന്നതും പരിശോധിച്ചു സുചാർമാണെന്നു തോന്നുന്നതിനെ അനുസരിച്ചു കുന്നൂർ തജ്ജമ ചെയ്തിട്ടുള്ളത.

ഈ ഗ്രന്ഥം തജ്ജമ ചെയ്യുന്നതിന്നു എന്നെ ചില സ്നേഹിതന്മാരിടവിടാതെ ഉത്സാഹിപ്പിച്ചിട്ടുള്ളതുകൊണ്ടു അപരോടും ദയവുചെയ്തു ജാഗ്രതയോടുകൂടി ഈ ഗ്രന്ഥത്തെ പരിശോധിച്ചു അഭിപ്രായം അയച്ചുതന്നു മാനമഹാജനങ്ങളോടും ഞാൻ കൃതജ്ഞനായിരിക്കുന്നു. ഈ പുസ്തകത്തിലുള്ള നൂതനതകളെ മാന്യജനങ്ങൾ അനുഗ്രഹബുദ്ധ്യോ ചൂണ്ടിക്കാണിച്ചുതരുന്നതായാൽ ഇനി ഒരിക്കൽ അവയെ പരിചരിക്കാവുന്നതും അപരോടും ഞാൻ കൃതജ്ഞനായിരിക്കുന്നതുമാകുന്നു.

തൃശ്ശിവപേരൂർ
മാനന്ത മിഥുനം ൩-൦൦൦൦- } ചാത്തുകുട്ടിമന്നാടിയാര.

കെ ഓ ജി

വീരകേരള തമ്പുരാൻ തിരുമനസ്സിലെ

സദ്വിഹിതകേരളം.

രാ. രാ. കവി ചമ്പത്തിൽ ചാത്തുക്കുട്ടിമന്നാടിയാരവർകൾക്ക.

നിങ്ങൾ ഭാഷാഗന്തരം ചെയ്ത “ഉത്തരരാമചരിതം” ഞാൻ വായിച്ചുനോക്കിയതിൽ ആയത വളരെ ലളിതവും മൂലാത്മത്തോട യോജിച്ചതുമായി കാണുന്നത എന്ന നന്തോഷത്തോടെ പറയുന്നു. എന്നാൽ അതിൽ ചിലതുകൾ താഴെ ചേർക്കാം “സൗ ഹദാദിപുഥഗാശയാംപ്രിയം” = “ഇപ്പോൾ പാർവ്വതീയായാൽ ഹദയ മൊന്നായുള്ളമൽകാന്തയെ” “നേിവേശശ്ശൈലാനാന്തദിദമിതി ബുദ്ധിംദ്രവയതി” = “ഇപ്പുറത്തുനിന്നു സ്ഥിതികളുതിതുതാനെ നന്നാപ്പിച്ചിടുന്നു” മൂന്നാമങ്കത്തിലെ നെ, നവ, നൻ, ഗ്ലോകങ്ങൾ. ഇതിൽ “അന്നങ്ങിങ്ങമല്ലേ” എന്നു തുടങ്ങിയ പൂർവ്വം ലംവിശേഷിച്ചും മൂലത്തോട വളരെ നന്നായി യോജിച്ചിരിക്കുന്നു.

ഈ തഞ്ജമയിലെ ഗ്ലോകങ്ങൾ വാസനക്കാർ സ്വയമായി തോന്നിയ മാതിരിയിൽ നല്ല പഴക്കവും “ഭേദം” ഉള്ളതായി കാണുന്നു. വാക്യങ്ങളും ഭാഷാപരിഷ്കാരത്തിന്നു വാസ്തവത്തിൽ ആവശ്യമായ വിധത്തിൽ രസികനായിട്ടുണ്ട്. പിന്നത്തതിൽ മാർ വമുള്ള ചോറിൽ കുറിക്കുണ്ടായ കല്ലുകൾ കടിച്ചാലത്തെ അസഹ്യതപോലെ മുദ്രയും സമളവുമായ ഭാഷകളുടെ ഇടയ്ക്കു ആദി വൃദ്ധിയും ഭാവപ്രത്യയവും ചേർത്തവടങ്ങളെക്കൊണ്ടു വായനക്കാർക്കുണ്ടാക്കുന്ന കണ്ണുതുലയും കടിച്ചു മുറികളും പാദപൂരണത്തിന്നും പ്രാസങ്ങൾക്കും മാത്രമായി ചെയ്യുന്നതും അനന്തംങ്ങളും ആയ ഗോഷികളും ഉത്തരരാമചരിതത്തിന്റെ ഈ തഞ്ജമയിൽ ഇല്ലാത്തതിനാൽ വായിക്കുവാൻ വളരെ വളരെ സുഖമായിരിക്കുന്നു.

(൨)

നിങ്ങൾ ഒന്നാമതായി ചെയ്ത ജാനകീപരിണയത്തു്ജമ പു
ണ്ണജയമായിരിക്കുന്നു പക്ഷേ ഉത്തരമാചരിതം വിചാരിച്ചിരു
ന്നതുപോലെ അതിലധികം വിജയമായിരിക്കുന്നു എന്നാണ ഏ
ന്റെ അഭിപ്രായം.

Trichur Palace, }
26th May 1892. }

(Sd.) KERALA VURMAH,

First Prince of Cochin.

മഹാകവിയും പണ്ഡിതാഗ്രഗണ്യനുമായ

മ. രാ. രാ.

കുറുപ്പു മ

രാമവാരിയര വർകളുടെ

സദ്വിഹിതം.

—o—

മ. രാ. രാ. മഹാകവി ചമ്പത്തിൽ ചാത്തുക്കുട്ടി

മന്നാട്ടിയാമവർകൾക്കു:—

നിങ്ങൾ ഇനിക്കയച്ചതന്ന ഭാഷാനാടകപുസ്തകത്തെ ഞാൻ സന്തോഷത്തോടുകൂടെ സ്വീകരിക്കുകയും വായിക്കുകയും ചെയ്തു. മഹാനഭാവനായ ഭവഭൂതി എന്ന മഹാ കവിയുടെ കൃതികളിൽ അധികമായ ഭാവഗഹനതയോടുകൂടിയ കൃതി ഉത്തമമാകുന്നു. എങ്കിലും രണ്ടോ മൂന്നോ പ്രാവ്യാനങ്ങളേയൊഴുപ്പത്തിൽ തികഞ്ഞ ഒരുവന്റെ സാഹായ്യത്തേയൊ അപലംബിച്ചാൽ അതിന്റെ അർത്ഥം സുഗമമായി ഭവിക്കാം. അതിനെ അനുസരിച്ചു വേറെ ചിലശബ്ദങ്ങളെ ഗദ്യത്തിന്നു ഗദ്യമായിട്ടും പദ്യത്തിന്നു പദ്യമായിട്ടും വർത്തക വിധത്തിൽ വിന്യസിച്ചിട്ടുള്ള മഹനയ്യ സൗഷ്ഠവം ദൃഗ്ലഭമാകുന്നു. അത കേരളവാക്കുകൾകൊണ്ടു ഇങ്ങനെ നിർവ്വഹിക്കപ്പെട്ടത ഈ നവീനനാടക നിർമ്മാണത്തിനുള്ള കവിധർമ്മമുത്തയെ വെളിവിലാക്കുന്നതെന്നു നിർമ്മാണവും ചമൽകാമാതിശയവശാൽ ഒരു സമയം പറഞ്ഞുപോകാം. നിർമ്മാണത്തോടൊന്നിച്ച് അസൂയാദികളുടെ അവസ്ഥയെ പററി ഇനി വേറെ പറയേണ്ടമെന്നില്ലല്ലോ. നിങ്ങൾ ജാനകീപരിണയത്തിന്മേൽ ചെയ്ത യത്നത്തെ സഹൃദയന്മാർ പരമാനന്ദത്തിന്നു കാരണമായി തീർന്നിരിക്കുന്നതെന്നു ലോകത്തിങ്കൽ നിമാക്കേപമാകുന്നു. ഇപ്പോൾ ഉത്തമമാകുന്ന ചരിതത്തെ ഒട്ടും പ്രത്യാസപ്പെടാതെ ഇങ്ങനെ മലയാളഭാഷയിൽ

(൨)

ൽ നിബന്ധിച്ചത നിങ്ങൾക്കു എന്നും നില്ക്കുന്നതായും ഇതര
നായ കവികൾക്കു ഒല്ലുമായിയുമിരിക്കുന്ന യശസ്സിന്നു കാമ
ണമായി ഭവിക്കുമെന്ന നിസ്സംശയമായിത്താനഭിപ്രായപ്പെടുന്നു.

തൃശ്ശിവപേരൂർ
ഹസ്തമിഥുനം ൨-ാം നമ്പർ }

(ഒപ്പ്.)
കണ്ണൂർ ജൂണിയർ രാമവാര്യർ.

ശുദ്ധപത്രം.

ഭാഗം	വരി	അബലം	സുബലം
മ.മ	൨൯	തന്നാശത്തെ	തൻനാശത്തെ
മ.മ	൧൩	ഒന്നിന്നൊന്ന	ഒന്നിന്നൊന്നൊന്ന
൧൩	൧൧	യുടനൊൻ	യുടനൊൻ
൧൯	൫	സ്തോകപ്രിയ	സ്തോകപ്രിയ
൨൩	൧൯	യാണെല്ലാ	യാണെല്ലാ
൨൯	൨൩	ജഡസ്ഥാന	ജനസ്ഥാന
൩൨	൩	ചേന്നത, ഇപ്പോൾ—	ചേന്നത,
൩	൧൦	(എങ്ങിനെ എന്നാൽ)	എങ്ങിനെയെന്നാൽ
൩	൨൪	ലല്ലോ	ലല്ലോ
൩	൩൨	മറ്റുള്ള മഹഷികളും	മഹഷികളായമറ്റുള്ളവ
൪൩	൩	ധവളമായും	ധവളങ്ങളായും [൨൦
൫൧	൩	ചെയ്യുന്നതെ	ചെയ്യുന്നതെ
൩	൨൯	കോപ്പോട്ടുകൂടിപരി	കോപ്പോട്ടുകൂടിപ്പരി
൫൩	൨	വിചാരിക്കല്ല	വിചാരിക്കല്ല
൫൫	൪	പുത്രൻ,	ആയുപുത്രൻ,
൭൦	൨൭	സർവ്വനേരത്തു	സ്സർവ്വനേരത്തു
൩	൨൮	നന്നെദീഗ്ലം	നന്നെദീഗ്ലം
൭൧	൧൫	കൌസല്യ!	കൌസല്യേ!
൭൨	൧൩	ആരേ!	അരേ!
൮൦	൧൪	പ്രാപിച്ചു	പ്രാപിച്ചു
൮൮	൨	പ്ലമാനക്കലഹ	പ്ലമാനക്കലഹ
൯൧	൯	നക്കുന്നു)	നടക്കുന്നു)
൯൩	൧൭	വേർപെട്ടു	വേർപെട്ടു
൯൮	൧൪	നിന്നൊന്നാദിയ	നിന്നൊന്നാദിയി

ദൃഷ്ടിയിൽപ്പെട്ട മേൽക്കോണിച്ച് തെറ്റുകൾകൂടാതെ ചില സ്ഥലങ്ങളിൽ ഏ, ഈ പുളികളെ പ്രത്യേകമായി ഉപയോഗിച്ചിട്ടുള്ളതും അച്ചടിക്കുന്ന സമയം പൊട്ടിപ്പോയ ചില വളികളും വേണ്ടപോലെ എടുപ്പത്തിൽ മനസ്സിലാക്കുന്നതാകയാൽ അവയെ ഇവിടെ കാണിച്ചിട്ടില്ല.

പാഠാന്തരങ്ങൾ.

—o:~o:—

൧-ാമങ്കം ൯-ാം ശ്ലോകം ൪-ാം പാദം
രാമാംബമാരുമിചിട്ടനുഗമിച്ചുവല്ലോ

൧-ാമങ്കം ൧൪-ാം ശ്ലോകം
എന്നാൽസ്വതന്ത്രതയെയൊട്ടുകുറച്ചിട്ടുനി
തെന്നുംവിടാതിഹനടത്തിവരേണ്ടകൃത്യം
എന്നല്ലുപേക്ഷയിലഘങ്ങുവരുന്നകൃത്യ
മൊന്നല്ലസാഗ്നികഗൃഹസ്ഥനസംഖ്യമോത്താൽ

൧-ാമങ്കം ൨൦-ാം ശ്ലോകം ൪-ാം പാദം
ദൃഷ്ടൻതൊൻകനിയെന്നിയേകപടമാജ്ഞാലന്നനൽകുന്നിതാ

൧-ാമങ്കം ൨൦-ാം ശ്ലോകം ൫-ാം പാദം
ചെന്തിയോടൊത്തദീഗ്ദ്ധ്യസനമവശമാക്കുന്നല്ലേതകിപ്പു

൩-ാമങ്കം ൨൯-ാം ശ്ലോകം
പേടിപ്പുണ്ടൊരുവയസ്സുചെന്നമുഗദൃഷ്ടിപോലെമിഴിലോലമാ
സ്തേദിമുലമിളകുന്നഗർഭമതിനാൽനടപ്പതിനശകതയായ്
ആടൽപ്പുണ്ടൊരവരതൻറനല്ലൊളിവിയന്നുബാലബിസതുല്യമാ
ജ്ഞാദിയുള്ളമുദഃമനിയെപ്പലികൾതിന്നിരിക്കുമതുനിണ്ണയം

൨-ാമങ്കം ൧-ാം ശ്ലോകം ൧-ാം പാദം
ധീരൻസാരധിയാംസുമന്ത്രനടനോടിക്കുന്നവാഹങ്ങളാൽ

൩-ാമങ്കം ൩൩-ാം ശ്ലോകം
അന്നപ്രകാരമതിവിശ്വാസമുള്ളപരമാനന്ദപൂരമെവിടെ [ടെ
അന്യോന്യയത്നമെവിടെശ്ലാഘകൗതുകസംചേർന്നലീലയെവി
പിന്നെസ്സുഖത്തിലപിദഃഖത്തിലുംമനമതിന്നുള്ളചമ്യയെവിടെ
ഇന്നേവമായുമിളകീടുന്നജീവനിതടങ്ങുന്നതില്ലകറിയൻ

—o:~o:—

ഉത്തരരാമചരിതം.

ഭാഷാ നാടകം.

ഒന്നാമങ്കം.

ബ്രഹ്മണേനമഃ.

കിമ്ബജ്ഞാനങ്ങൾവേറിട്ടറിവതിനിരുകാണുങ്ങളോളീനന്നായ്
ധർമ്മാധർമ്മങ്ങളെല്ലാംതെളിവൊടുവിവരിച്ചാശുഭമോഹത്തെനീക്കി
സന്നാഹ്തത്തിൽ ചരിപ്പിച്ചുകമതിലതിസത്തായ ബോധംവളർത്തി
ബ്രഹ്മാനന്ദത്തെനൽകശ്രുതിസപദിഭവാനാർക്കുനൽകട്ടെമോക്ഷം

* പരമാത്മാവിൻകലയാൽ
പരമാമൃതയായഭാഷമമനാവിൽ
വരുവാനാദികവിഗുരു
ചരണസരോജംനമസ്കരിക്കുന്നേൻ (൨)
(നാദിയുടെ അവസാനത്തിൽ)

സൂത്രധാരൻ—വളരെ വിസ്തരിച്ചിട്ടാവശ്യമില്ല, ഇന്ന് ഭഗവാനാ
യ കാളപ്രിയനാഥന്റെ ഉത്സവത്തിൽ വന്നിരിക്കുന്ന മ
ഹാജനങ്ങളോടു ഞാൻ അറിയിച്ചുകൊള്ളുന്നു, മാനുന്മാരായ
ഭവാനാരിങ്ങിനെ ധരിക്കേണ്ടതാണ്, കാശ്യപഗോത്രത്തിൽ ജ
നിച്ചവനായി ശ്രീകണ്ഠനെന്നു വിശേഷനാമമുള്ളവനായി ത
ങ്കുവ്യാകരണമീമാംസാശാസ്ത്രതത്വജ്ഞനായി ജാതുകണ്ഠീപുത്ര
നായി വിശിഷ്ടനായി ഭവഭൂതി എന്നു പ്രസിദ്ധനായ ഒരു മ
ഹാകവിയുണ്ടായിരുന്നു.

* കല്പൻബ്രാഹ്മണനാകുമക്കവിയെവാഗ്ദേവീസ്വയംവശ്യയാം
മല്ലാക്ഷീമണിയെന്നവണ്ണമനുവർത്തിച്ചിടനാളാദരാൽ
ചൊല്ലേറാരസമോടുമക്കുവിവരൻ നിമ്മിച്ചതാംനാടകം
നല്ലോരുത്തമമായരാമചരിതംസ്വപ്നംനടിക്കുന്നുഞാൻ (൩)

(കേട്ടതായി നടിച്ചു)

അല്ലയോ മഹാജനങ്ങളേ! നിങ്ങൾ എന്താജ്ഞാപിക്കുന്നു? “ആ നാടകത്തെ മലയാളഭാഷയിലാക്കിട്ടുണ്ടെന്നറിയുന്നു അതായത് ഞങ്ങൾക്കധികം സന്തോഷമായിരിക്കും” എന്നു.

* ധീരൻ ശ്രീഭവഭൂതിതന്റെ രക്തത്തിൽ സാരസ്യമായുയ്ക്കാ-
 ള്ളാമജ്ജാദികളെത്രമാത്രമതിനെ ബ്ലാഷാന്തമാക്കിയ കിൽ
 നേരേഭംഗിയിലാകുവാൻ വിചാരമാണെന്നോപ്പിനെന്ന് അല്പമി-
 ന്നേരം ഞാൻ ഭവദാജ്ഞാമൃഗമതിനെത്തന്നെ പ്രയോഗിച്ചിടാം

(അണിയിറയ്ക്കുന്നോക്കിട്ടു)

ആയ്! വേഗത്തിലിങ്ങോട്ടുവരൂ.

നടീ— (പ്രവേശിച്ചു) ആയ് ഇതാ ഞാൻ. എന്തിനാണെന്നു
 ഇത്ര ബദ്ധപ്പെട്ടു വിളിച്ചുത?

സൂത്രധാരൻ— ഭാഷാന്തമെടുത്തീട്ടുള്ള ഉത്തരരാമചരിതത്തെ
 അഭിനയിക്കേണമെന്ന ഈ സാമാജികന്മാരാജ്ഞാപിക്കുന്നു.

നടീ— ഈ നാടകത്തേയും ഭാഷാന്തമെടുത്തീട്ടുണ്ടോ?

സൂത്രധാരൻ— ഉണ്ടു, ആ പുസ്തകം ഇന്നിന്നു കിട്ടിട്ടുണ്ടു.

നടീ— എന്നാലെന്തുകൊണ്ടാണു ആയ്ക്ക് ഈ കഥ എന്നെപ്പറ്റി
 അറിയിക്കാതിരുന്നതു?

സൂത്രധാരൻ— ആയ്ക്ക് ഞാൻ പറയാം ഒരു മഹാസഭയിൽ വെ-
 ച്ചു അഭിനയിക്കുന്നതിന്നുമുമ്പായി ഈ പുസ്തകത്തെ സംബ-
 ധിച്ചുള്ള യാതൊരു സംഗതിയും ആമയും അറിയിച്ചുപോക-
 രുന്നതു ആ കവി എന്നോടപ്രത്യേകം ആവശ്യപ്പെട്ടിരിക്കുന്നു.

നടീ— ആയ്ക്ക് ഇതിനുള്ള കാരണമെന്തായിരിക്കും?

സൂത്രധാരൻ— ആയ്ക്ക് കേട്ടാലും.

* സീതാദേവിയെ രാക്ഷസേന്ദ്രനതുപോലിഗ്രന്ഥവും വ്യാജമായ്
 ഏതാനും ചിലരോടു ചെന്നൊരുപുമാൻ തക്കയ്ക്കു ലാക്കിടിനാൻ

നടീ— ഇതുകൊണ്ടുന്താണു, മുഴുവനും കൊണ്ടുപോകട്ടെ എന്നാ-
 ലും അതു അന്യന്റേതാകുമോ.

സൂത്രധാരൻ— ഇങ്ങിനെ വിചാരിച്ചിട്ടല്ല.

* പിന്നെത്തന്നെ യാക്കുവാൻ നിജപദം ചേർന്നിടിലോനിന്ദ്രമാ-
 യെന്നും സീതയെന്നുപോലിതിനെയും ശങ്കിക്കുമല്ലോജനം
 എന്നു ഭയപ്പെട്ടിട്ടാണു.

നടീ—ശരിതന്നെ, അപവാദത്തെ എല്ലാവരും ഭയപ്പെടേണ്ടതാണല്ലോ. എന്നാൽ ഈ അപവാദത്തെ അത്ര ഭയപ്പെടേണമെന്നില്ല. എന്തുകൊണ്ടെന്നാൽ.

* ജന മിതിന്നുടൊസ്തവമാകവെ
മന മതികലരിഞ്ഞുരസിപ്പിടും
അനലശ്ശുദ്ധിവിശേഷമറിഞ്ഞവൻ
പുനരത്നക്കുയിലിപ്പിഫട്ടുചണം (ന)

സൂത്രധാരൻ—ആയ്തു ഭവതി പറഞ്ഞത ശരിതന്നെ.

നടീ—ആയ്തു ഈകവി ആരാണെന്നുകൂടി അറിഞ്ഞാൽകൊള്ളാം.

സൂത്രധാരൻ—ആകട്ടെ, എന്നാൽ

* ചാ ര ത്തു നിൽ കു മ ട്ടി ക്കൊ
ണ്ടാ മേ നോ താ മ ഹ സ്വ മായ്
മ റ ന്നാ പ്ല ട്ടി നീ യാർ കു
മ റി യി ക്കൊ പ്ല മൽ പ്രിയേ (ഒ)
(എന്ന ചെവിയിൽ പറയുന്നു.)

നടീ—(ചിരിച്ചു) ആയ്തു ഭവാനിപ്പോൾ പറഞ്ഞ പട്ടുത്തിൽ വിഷമവാദങ്ങളിലുള്ള വിഷമാക്ഷരങ്ങൾകൊണ്ടുതന്നെ ഈ പേരസ്സച്ചുമാകുന്നുണ്ടല്ലോ.

സൂത്രധാരൻ—(ആലോചിച്ചു അത്ഭുതത്തോടുകൂടി) ഉള്ളതുതന്നെ ആയ്തു! ഈ സാമാജികന്മാരെ സന്തോഷിപ്പിക്കുവാനായിട്ടു ഭവതി അല്പം ഗാനംചെയ്യൂ.

നടീ—അങ്ങിനെതന്നെ (ഗാനംചെയ്യുന്നു)

അളിനിരകൾമുഴക്കംസ്ഥാനമാംഗാനമോടും
തെളുത്തളവിചസുംപൂമന്ദമസാഭയോടും
തളിർവിരള കളാട്ടിക്കൊണ്ടുമന്ദമരുത്താ—
ലിളകിലതകളിപ്പോൾനന്തനംചെയ്തിടുന്നു (വ)

സൂത്രധാരൻ—ആയ്തു! ഗാനം വളരെ വിശേഷമായി. ഇനി ഭവതി വേഗത്തിൽ ചെന്ന സാമാജികന്മാരുടെ ആജ്ഞയെ നടന്നുവോടറിയിക്കൂ.

നടീ—കല്പനപോലെ (പോയി)

സൂത്രധാരൻ—ഈ ഞാൻ നാടകപ്രയോഗത്തിന്നുവേണ്ടി ആക്ഷാലത്തിൽ അയോദ്ധ്യയിലുള്ള കോളായിട്ടു രീനീരിക്കുന്നു.

(നാലുഭാഗത്തും നോക്കിട്ട) ഐ! ഐ! രാവണവംശത്തിനു നാശമേതുവായും വിശിഷ്ടനായുമിരിക്കുന്ന രാമമഹാമാജാവിന്റെ ഈ അഭിഷേകസമയം രാത്രിയും പകലും ഇടവിടാതെ ആനന്ദപ്രദങ്ങളായ നൃത്തഗീത വാദ്യാദികളോടുകൂടിയിരുന്നു വെല്ലൊ, ഇന്നെന്നാണു എല്ലാടത്തും നടന്മാർ സ്വസ്ഥനായിരിക്കുന്നത?

നടൻ—(പ്രവേശിച്ചു) ഭാവ! ലങ്കാസമരത്തിൽ ഉപകാരികളും മഹാത്മാക്കളുമായ വാനരന്മാരേയും മാക്ഷസന്മാരേയും ഈ അഭിഷേകമോത്സവത്തെ കൊണ്ടാടുവാനായി വന്നിരുന്നവരും നാനാദേശങ്ങൾക്കും പരിശുദ്ധിയുണ്ടാക്കുന്നവരും ആയ ബ്രഹ്മചികളേയും രാജചികളേയും മഹാമാജാവ സൽക്കരിച്ചു ഇവിടെനിന്നു സ്വഗൃഹങ്ങളിലെക്കയച്ചു, അവരെ ആരാധിക്കുവാനായിട്ടാകുന്നു ഇതുവരെ ഇവിടെ ഉത്സവം ഉണ്ടായിരുന്നത്.

എന്നുമാത്രമല്ല ഇപ്പോൾ.

* ജാമാതൃരാശ്രമത്തിൽ കൂതു കാണെതിന്നു
യാമോദമാന്ദനരന്ധ്രത്തിന്റെ വിന്യേ
ശ്രീമദ്വസിഷ്ഠരുടെ മേൽക്കൽ രാജാജിമാരാം
രാമാണ്ഡമാരിവിടെനിന്നു ഗമിച്ചു വെല്ലൊ (ൻ)

സൂത്രധാരൻ—ഞാനന്യദിക്കുകാരനാകയാൽ ചോദിക്കുന്നതാകുന്നു ഈ ജാമാതാവ ആരാണ്?

നടൻ— * ഒരുമകളുണ്ടായ ശരഥ
നരപാലനുശാന്തയെന്നു പണ്ടുവളെ
നരപതിദത്തുകൊടുത്തു
തരസാശ്രീലോമവാദന പതിക്കാൽ (മം)

വിഭണ്ഡകപുത്രനായ ഋശ്യശൃംഗമുനി ആകന്യകയെ വിചാരം ചെയ്തു, അദ്ദേഹം ഇപ്പോൾ പന്ത്രണ്ടു സംവത്സരങ്ങൾക്കുണ്ടവസാനിക്കുന്നതായ ഒരു സത്രം ആരംഭിച്ചിരിക്കുന്നു. അതിനുവേണ്ടിയാകുന്നു പൂണ്ണ ഗർഭമുള്ള സ്തംഭയായ ജാനകിയെ കൂടിയും ഉപേക്ഷിച്ചിട്ടു ഗുരുജനങ്ങളുടെ കൂടെ പോയിരിക്കുന്നത്.

സൂത്രധാരൻ—ഈ കഥകൊണ്ടു നമുക്കെന്താണു, വരു രാജഭാരത്തിലേക്കുതന്നെ നോം സ്വജാത്യാചാരത്തെ അനുഷ്ഠിച്ചുനായി ചെയ്യുക.

നടൻ—എന്നാൽ മഹാരാജാവിനെ സ്നേഹിച്ചുവെന്നായിട്ടു ദോഷലേ
ശപഥം ചെയ്തില്ലാത്ത ഒരു സ്നേഹാത്മീയതയെ വിദ്വാനായ അങ്ങു
ന്ന ആലോചിക്ക.

സുത്രധാരൻ—മാരിഷ!

* എന്തെന്നാലും മനമതിലുദിക്കുന്ന പോലെ കഥിക്കാം
മെന്തായാലും ജനമതിനുമയ്ക്കു തിരിയ്ക്കില്ല ദോഷം
പുണ്യൻ വാണീ, കവിതയ്ക്കു കൾക്കുള്ള സാധുതപമുള്ളിൽ
ചിന്തിപ്പാനായ്ക്കു നിയമമുള്ളവല്ലാവരും ദുഷ്ജനങ്ങൾ (൧൧)

നടൻ—“അതിദുഷ്ജനങ്ങൾ” എന്നാണു പറയേണ്ടതു, എ
ന്തുകൊണ്ടെന്നാൽ.

* ഓതുനുകഷ്ടമവനീശപാപത്തിനായ
സീതയ്ക്കു പോലുമുപചാരമൊരു ജനങ്ങൾ
മേതുക്കുപാപമഗ്രമത്തിൽ വസിച്ചതത്രെ
ചെയ്തഗ്നിശുദ്ധിയതിലോബധസംശയംപോൽ (൧൨)

സുത്രധാരൻ—ഈ കിംവദന്തി ഇനി വല്ലവിധത്തിലും മഹാരാ
ജാവിന്റെ സമീപത്തിലും ചെന്നേക്കുമൊ എന്നാൽ മഹാ
കഷ്ടമായിത്തീരും.

നടൻ—സർവ്വധാ ദേവന്മാരും മഹാഷികളും മംഗളമാക്കിത്തീർക്കാ.
(ചുറ്റിനടന്നു) ഹേ! ഹേ! മഹാരാജാവിപ്പോൾ എവിടെ എ
ഴുന്നള്ളിയിരിക്കുന്നു? (കേട്ടതായി നടിച്ചു) ജനങ്ങളിങ്ങിനെ
പറയുന്നു,

ജാമാതാക്കളെയിത്രനാളുമനുമാദിപ്പിക്കുവാനിങ്ങുവ
ന്നാമാദിച്ചുവസിച്ചിരുന്ന ജനകൻപോയി സ്വദേശത്തിനായ്
ആമാൽകൊണ്ടുതളന്നദേവിയെവിനോദിപ്പിക്കുവാൻ തൽഗൃഹേ
ശ്രീമാൻഭൂപതിചെന്നിടുന്നുതമസാധർമ്മാസനംവിട്ടിതാ— എന്നു.

(രണ്ടുപേരും പോയി)

ഇങ്ങിനെ പ്രസ്താവന.

(അനന്തരം ഇരുനകൊണ്ടു രാമനും സീതയും പ്രവേശിക്കുന്നു.)

രാമൻ—ദേവി! ആശ്ചര്യപ്പെട, ആശ്ചര്യപ്പെട. ആ ഗുരുജനങ്ങളും
നമ്മെപ്പിരിഞ്ഞിരിക്കുവാൻ ശക്തരാകുന്നില്ല.

• എന്നാൽ ഗാർഹസ്ഥ്യാശ്രമേ സാഗ്നികനാ-

കേന്ദ്രം മുട്ടിടാതെ ചയ്യേണ്ടതായി

ഒന്നല്ലേ ഹൃദയമുണ്ടാകയാൽ-

റൊന്നിന്നും സ്വാതന്ത്ര്യമുണ്ടാകയില്ല (൧൪)

സീതാ— ആയുപത്ര! ഇത ഞാനും അറിയുന്നുണ്ട്. എന്നപ്രകാരം
സുജനവിരഹങ്ങൾ സന്താപത്തെ ഉണ്ടാക്കുന്നവതെന്നാണ്.

രാമൻ— ഇതിങ്ങിനെതന്നെ. ഈ സംസാരഭാവങ്ങൾ ഹൃദയമ
മുണ്ടാക്കേണ്ടതല്ലേ എന്നുവന്നുണ്ടല്ലോ. അതുകൊണ്ടല്ലെ ബുദ്ധി
മാന്മാർ ഇതുകൂടി ജഗദ്ഗുണോടുകൂടിയവരായിട്ട സകല കാ
മങ്ങളേയും പരിത്യജിച്ചു വനത്തിൽ ചെന്നു വിശ്രമിക്കുന്നത്.

കുഞ്ചുകി— (പ്രവേശിച്ചു) രാമഭട്ട (എന്ന മുഴുവൻ പറ
യുന്നതിന്നുമുമ്പെ ശങ്കിച്ചുകൊണ്ട്) മഹാരാജാവേ!

രാമൻ— (മന്ദമാസത്തോടുകൂടി) ആയു! അച്ഛന്റെ പരിജന
ങ്ങൾ എന്നെക്കുറിച്ചു ചാർച്ചയായിട്ട “രാമഭട്ട” എന്നു വിളിക്ക
ുന്നതുതന്നെയാകുന്നു ഭംഗിയായിരിക്കുന്നത്, അരിനാൽ ശീ
ലിച്ചുവന്നുപോലെത്തന്നെ വിളിച്ചുകൊൾക.

കുഞ്ചുകി—ദേവ! ഋഗ്വേദം ഗാർഹസ്ഥ്യത്തിൽ നിന്ന അഷ്ടാവക്രമനി
ഷ്ടനെന്നുള്ളിയിരിക്കുന്നു.

സീതാ—ആയു! എന്നാൽ എന്തിനു താമസിപ്പിക്കുന്നു.

രാമൻ—വേഗം പ്രവേശിപ്പിക്ക. (കുഞ്ചുകിപോയി)

(അ നന്തരം അഷ്ടാവക്രൻ പ്രവേശിക്കുന്നു.)

അഷ്ടാവക്രൻ—നിങ്ങൾക്കു ക്ഷേമം ഭവിക്കട്ടെ.

രാമൻ—ഭഗവൻ! ഞാൻ വന്ദിക്കുന്നു ഇവിടെ ഇരിക്കാം.

സീതാ—ഭഗവൻ! അങ്ങേക്കു മസ്കാരം എന്റെ എല്ലാ ഗുണങ്ങളും
അവയുടെ ജാമാതാവും ആയുരായ ശാന്തയും ക്ഷേമ
ത്തോടുകൂടിത്തന്നെ ഇരിക്കുന്നില്ലേ?

രാമൻ—എന്റെ സോദരീഭർത്താവായ ഭഗവാൻ ഋഗ്വേദം ഗാർഹസ്ഥ്യത്തിൽ നിന്ന
അഷ്ടാവക്രൻ എന്ന സോമയാഗത്തെ അറിയുകയുണ്ടല്ലോ?

സീതാ—ഞങ്ങളെ സ്മരിക്കുന്നുണ്ടോ?

അഷ്ടാവക്രൻ— (ഇരുന്നിട്ട) ഉവ്വ, ദേവി! കർമ്മമായ ഭഗവാൻ
വസിഷ്ഠമഹർഷി ഭവതിയോടിങ്ങിനെ പറയുന്നു,

* ക്ഷിതിഭഗവതിനിന്നെപ്പൊരുവസേ ! മഹാത്മാ
ക്ഷിതിപതിജനകൻനിൻതാതനോബ്രഹ്മതുല്യൻ
അതിവിമലമഹോനിൻഭർത്തൃവംശംനിനച്ചാ
ലതിനടെഗുരുസൂര്യൻതാനുചിതാനാമല്ലോ (൧൫)
അതുകൊണ്ടു ഇനി വേറെ എന്താണു ഭവതിക്കുഗ്രാഹിപ്പാനു
ള്ളതു, കേവലം വീരനായ പുത്രനുണ്ടാകട്ടെ.

രാമൻ — ഞങ്ങൾ അനുഗ്രഹീതരായി.

* ഫലമനുസരിച്ചുവാദ്യം
പലലൗകികസജ്ജനങ്ങളുംചൊല്ലും
വലിയമഹാഷികരചൊന്നാൽ
ഫലമാവാക്കിന്റെരവിനിലോടിവരും (൧൬)

അഷ്ടാവക്രൻ — ഭഗവതിയായ അരുന്ധതിയും കൌസല്യാദികളായ
ദേവിമാരും ശാന്തയും പിന്നെയും പിന്നെയും ഇങ്ങിനെ പറ
ഞ്ഞയച്ചിട്ടുണ്ടു ഗേർകാലത്തിൽ സംഭവിക്കാവുന്ന വല്ല ആ
ഗ്രഹവും വത്സയ്ക്കുണ്ടാകുന്നുവെങ്കിൽ അതുടനേതന്നെ സാധി
പ്പിച്ചുകൊടുക്കേണ്ടതാണ്” എന്നു.

രാമൻ — ഇവളാവശ്യപ്പെടുന്നതായാൽ സാധിപ്പിച്ചുകൊടുക്കാം.

അഷ്ടാവക്രൻ — ഭർത്തൃസഹോദരിയുടെ പതിയായ ഋഗൃശൃഗമുനി
യും ദേവിയോടു പറവാനായിട്ടു ഇങ്ങിനെ പറഞ്ഞയച്ചിട്ടുണ്ടു,
വേസേ ! നീ ചുണ്ണുഗർഭമായിരിക്കുന്നതുകൊണ്ടാകുന്നു ഞാൻ
നിന്നെ ഇങ്ങോട്ടു വരുത്താതിരുന്നതു, നിന്റെ വിനോദത്തിന്നു
വേണ്ടിത്തന്നെയാകുന്നു വത്സനായ രാമഭദ്രനേയും അവിടെ
ഇരുത്തിട്ടുള്ളതു, അതുകൊണ്ടു ആയുഷ്കാലമായ നിന്നെ മ
ടിയിൽകളിക്കുന്ന പുത്രനോടുകൂടി ഞാൻ കണ്ടുകൊള്ളാം”

രാമൻ — (സന്തോഷപൂർവ്വം) അങ്ങിനെയാ
കട്ടെ. ഭഗവാൻ വസിഷ്ഠമഹാഷി എന്നോടു പറവാനായിട്ടു ഭ
ന്നം കല്പിച്ചിട്ടില്ലേ ?

അഷ്ടാവക്രൻ — ഉണ്ടു, കേട്ടാലും.

* ജാമാതാവുതുടന്നയാഗമതിനാൽഞാനിങ്ങിരിക്കേണ്ടതായ്
രാമ ! നീയൊരുബാലകൻപുതിയതായ്സിദ്ധിച്ചതാംരാജ്യവും
അമോദംപ്രജകൾക്കുനിത്യമുളവാക്കീടേണമകീർത്തിയും
ശ്രീമത്താകിയനിൻകുലത്തിനുമാമാസപത്തെന്നുതോർത്തിട്ടുക

രാമൻ—ഭഗവാൻ വസിഷ്ഠമഹർഷി എങ്ങിനെ കല്പിക്കുന്നുവോ അങ്ങിനെ ചെയ്യാം.

* ജനമോദത്തിനുവേണ്ടി
 ക്ഷണിച്ചു സുഖംസ്നേഹമോക്ഷിലിതമല്ല
 ജനകാത്മജയെപ്പോലും
 മനമതിലഴലിപ്പിനിക്കുവേക്കിപ്പാൻ (ഘ)

സീത—ഇതുകൊണ്ടുതന്നെയാണു രാജകുലരാജാക്കന്മാരിൽ ചെയ്ത
 അമനാണെന്നു ആയുപത്രനെ ഗ്ലാഘിക്കുന്നത്.

രാമൻ—എന്താ ആരവിടെ ഭഗവാൻ അഷ്ടാവക്രമുനിയെ വിശ്ര
 മിപ്പിക്കട്ടെ.

അഷ്ടാവക്രൻ—(ഏഴുനീറ്റുചുറ്റി നടന്നുകൊണ്ടു) അയ്യോ! കുമാ
 രലക്ഷ്മണൻ വന്നിരിക്കുന്നു. (ചോയി)

ലക്ഷ്മണൻ—(പ്രവേശിച്ചു) ആയുൻ ജയിക്കുന്നു ജയിക്കുന്നു. ആ
 യു! ആ ചിത്രകാമൻ നോം പറഞ്ഞുകൊടുത്ത പ്രകാരം ആ
 യുൻറെ ചരിതത്തെ ഈ വീഥിയിൽ ഏഴുതിയിരിക്കുന്നു. അ
 തിനെ ആയുൻ ദർശിച്ചാലും.

രാമൻ—ബുദ്ധിക്ഷയം പുണ്ടിരിക്കുന്ന ദേവിയെ വിനാദിപ്പിക്കു
 വാൻ വേണ്ടുന്ന ഉചിതപ്രവൃത്തികളെ വത്സന നല്ലവണ്ണം
 അറിയും. എന്നാൽ അത ഏതുവരെ ഏഴുതീട്ടുണ്ടു ?

ലക്ഷ്മണൻ—ആയുയുടെ അഗ്നിപരിശുദ്ധിവരെ.

രാമൻ—കഷ്ടം! കഷ്ടം!

* ജനകജനനത്താൽത്തന്നെ സംശുദ്ധയെല്ലാം
 പുനരിലളിപ്പിച്ചു ശുദ്ധിക്കുന്നതിനാണു വസ്തു
 അനലനമതുപോലെത്തീർത്ഥവാരിക്കുമോർത്തം
 ലഗ്നപതയെ വരുത്താനു വസ്തുക്കൾ വേണ്ടാ (ഘ)

യാഗഭൂമിയിൽ നിന്നു ജനിച്ച ഹേദേവി! പ്രസാദിക്കേണമെ ഈ
 അപവാദം ഭവതിയുടെ ജീവിതകാലം വരെക്കും നിലനിൽക്കും.

* എന്തു ചെയ്തു ജനങ്ങളിൽ കലധനനാമേകണത്രപ്തിയെ
 ചിന്തിച്ചിങ്ങിനെ ഹന്തത്താന ശുഭമാമാചാക്രമനോതിനേൻ
 കാന്തേനിന്നൊടുവേണ്ടതല്ല ശിരസ്സികൽധരിക്കേണ്ടതാം
 ഗന്ധാചേന്നൊരു നല്ല പുഷ്പമതിനെക്കാൽ കൊണ്ടു മട്ടീച്ചുത്താൻ

സീതാ—ചോകട്ടെ ആയുപുത്ര അതു ചോകട്ടെ, നേമിപ്പോൾ
അങ്ങയുടെ ചരിതത്തെ നോക്കുക.

(എന്ന ഏഴുനീറു ചുറ്റിനടക്കുന്നു)

ലക്ഷ്മണൻ—ഇതാകുന്നു ആ ചിത്രം.

സീതാ—(നോക്കിട്ട) ഇവരാമാണ്, ഉപമിഭാഗത്തിൽ തിങ്ങിനിന്നു
കൊണ്ട ആയുപുത്രനെ സ്തുതിക്കുകയെന്നതോന്നുന്നു.

ലക്ഷ്മണൻ—ഇതുകൾ പ്രയോഗസംഹാരമന്ത്രങ്ങളുള്ള ജംഭകാ
സ്രുങ്ങളാണ്. ഭഗവാൻ കൃശാശ്വനിൽനിന്ന വിശ്വാമിത്രമ
ഹഷ്ടിയെ പ്രാപിച്ചിരുന്ന ഇതുകളെ അദ്ദേഹം താടകാവധ
സമയത്തിൽ അനുഗ്രഹമായിട്ടായ്ക്കുവദേശിച്ചുകൊടുത്തു.

രാമൻ—ദേവി, ഈ ദിവ്യാസ്രുങ്ങളെ വന്ദിക്ക.

* പരാകറിനമാന്തപസ്സിനെവിരിഞ്ചിമുന്വാകമ

പ്ലാതനഗുരുക്കൾചെയ്തവിലവേദമക്ഷാത്മമായ്

കരായിരമതിൽപരംസമകൾചെന്നവിൻകണ്ടിതി

ശ്ശമാകൃതികളായ്തപോമയമതാംസ്വതേജസ്സിനെ (൨൧)

സീതാ— ഇതുകളെ ഞാൻ നമസ്കരിക്കുന്നു.

രാമൻ—ഇപ്പോൾ സർവ്വവിധത്തിലും ഇതുകൾ ഭവതിയുടെ സ
ന്താനത്തെ പ്രാപിക്കും.

സീതാ— ഞാൻ അനുഗ്രഹീതയായി.

ലക്ഷ്മണൻ—ഇതാകുന്നു മിഥിചാവൃത്താന്തം.

സീതാ—അഹോ വിട്ടരുന്ന പുതിയ നീലോല്പലംപോലെ ശ്രാമ
ളമായും കോമളമായും സ്നിഗ്ദ്ധമായും മുദുവായും മാംസളമായും
മുള്ള ദോന്തിന്റെ സൗഭാഗ്യംകൊണ്ട ആശ്ചര്യപ്പെട്ടു നി
ശ്ചയനായിരിക്കുന്ന അച്ഛനാൽ ദർശിക്കപ്പെടുന്ന സൗന്ദര്യ
ശോഭയോടും ശിവണ്ഡകങ്ങൾകൊണ്ട സുന്ദരമായിരിക്കുന്ന
മുഖമണ്ഡലത്തോടുകൂടി ലീലയാൽ പരമേശ്വരചാപത്തെ ഭ
ജനംചെയ്തിരിക്കുന്ന ആയുപുത്രനെ ഏഴുതിയിരിക്കുന്നു.

ലക്ഷ്മണൻ— ആദ്യേ നോക്കു നോക്കു.

* നിൻതാതൻജനകനിതാ

സ്വന്തമുപാദ്ധ്യായനാംശതാനന്ദനായ്

ഹന്ത!വസിഷ്ഠാദികളാം

ബന്ധുക്കളുമോദമോടുചൂജിക്കുന്നു

(൨൨)

രാമൻ — ഇതു കാണേണ്ടതുതന്നെ.

* കൊടുക്കുമോലപമെഥിലനാ
 ക്കിടയ്ക്കുഴം ചാർച്ചുസുഖത്തെയാക്കും
 കൊടുത്തതുംകൊണ്ടുതന്നിതിങ്കൽ
 മിടുക്കനാകെഴുകനേടനോത്താൽ (൨൩)

സീതാ — ആ സമയത്തിൽ വിചാഹദീക്ഷയോടുകൂടി ഗോദാനമം
 ഗളകമ്മത്തെ അനുഷ്ഠിച്ചിരിക്കുന്ന സഹോദരന്മാരായ നി
 ങ്ങൾ നാലുപേരാണിത. അഹം ആ പ്രദേശത്തിലും ആ
 സമയത്തിലും തന്നെയാണെ ഞാനിപ്പോൾ ഇരിക്കുന്നത എ
 ന്ന തോന്നുന്നു.

രാമൻ — അങ്ങിനെ തന്നെ.

* പരമോത്തമവാരിച്ചുള്ളസുഖപോലമോദം
 തരുമതിമുദവാണിൻ കങ്കണചേർന്ന മന്ദം
 തരുണി! മമകരത്തിൽശ്രീശതാനന്ദനല്പി-
 ച്ചൊരുസമയമതിപ്പോഴെന്നതോന്നുന്നുകാര്യേ (൨൪)

ലക്ഷ്മണൻ — ഇത ആയുധം. ഇതും ആയുധമായ മാന്ധവി
 യാണ്. ഇത വധുവായ ശൂരകീത്തിയാണ്.

സീതാ — വത്സ! പേരെ ഒരു സ്രീയുള്ളതാരാണ്?

ലക്ഷ്മണൻ — (ലജ്ജയോടുകൂടി മന്ദമാസംചെയ്ത് ആത്മഗതം)
 അയ്യ: ആയു ഉമ്മിച്ചയെ ചോദിക്കുന്നു, ഇരിക്കട്ടെ മറ്റൊ
 ന്നിനെക്കാണിച്ചുകൊടുക്കാം.

(പ്രകാശം) ആയു! നോക്ക ഇതു കാണേണ്ടതാണ്, ഇതാ ഭഗ
 വാൻ പരശുരാമൻ.

സീതാ — (സഭമിച്ചുകൊണ്ട) ഞാൻ നടുങ്ങിപ്പോയി.

രാമൻ — ജ്യേഷ്ഠ! അങ്ങയ്ക്കു നമസ്കാരം.

ലക്ഷ്മണൻ — ആയു! നോക്ക ഇതാ ഇദ്ദേഹത്തിനെ ആയുൻ
 (എന്നു. പകുതി പറഞ്ഞപ്പോൾ)

രാമൻ — (നിശ്ചയിച്ചുകൊണ്ട) വത്സ! ഇനിയും വളരെ കാണേ
 ണ്ടതുണ്ട്, അങ്ങോട്ടു കാണിക്ക.

സീതാ — (സ്നേഹബാഹുമാനത്തോടുകൂടി രാമനെ നോക്കിട്ട)

ആയു ചത്ര! ഈ വിധമുള്ള വിനയമാഹാര്യം കൊണ്ട അങ്ങു ന
 നല്ലപണ്ണം ശോഭിക്കുന്നു.

ലക്ഷ്മണൻ— അയോദ്ധ്യയിൽ വന്നെത്തിയ നമ്മളാണിത
രാമൻ— (കണ്ണീരോടുകൂടി) കഷ്ടം ഇപ്പോഴും ഞാനോക്കുന്നുണ്ട.

* അന്നപ്പുറമുണ്ടധികമോദമൊടാദിപ്പാ
നെന്നല്ലനാംപുതിയപതികളോടുകൂടി
നന്നായ്സുഖിപ്പതിനമോരമൊടബ്രമാരം
നന്ദിജമസ്സദിവസങ്ങൾകഴിഞ്ഞുവെല്ലോ (൨൭)

ആക്കാലത്തിൽ ശിശുവായിരിക്കുന്ന ഈ ജാനകിയും
* വീണിട്ടൊട്ടിടവിട്ടുമായിടകളിൽസ്വപ്നമുളച്ചുംമിഴി
ക്കാനന്ദത്തെവളർത്തദന്തനിമയാൽശോഭിച്ചവക്ത്രാഞ്ജയും
താനേചേർന്നവിലാസഭംഗിമുദതാലാവണ്യവുംപൂണ്ടുകൊ [൨൮]
ണ്ടാനന്ദാതിശയത്തെക്കൊണ്ടുതന്നെവിനംഗങ്ങളാൽനൽകിനാ
ലക്ഷ്മണൻ— ഇതാ മന്ദരാ.

രാമൻ— (കന്നംമിണ്ടാതെ കരന്നടന്നിട്ട) ദേവി ജാനകി!
* ശൃംഗിവേരപുരമായതിങ്കലു
ള്ളിംഗദീമരമിതാമമപ്രിയേ
ഇങ്ങവച്ചുസഖിയാംഗാഹൻപുരാ
മംഗലാംഗിമണികണ്ടനമ്മളെ (൨൯)

ലക്ഷ്മണൻ— (ചിരിച്ചാത്മഗതം) അയ്യോ! രണ്ടാമത്തമ്മയുടെ
വൃത്താന്തത്തെ ആയുൻ വിട്ടുകളഞ്ഞു.

സീത— അയ്യോ ഇതാണ ജടവിരിച്ച വൃത്താന്തം.

ലക്ഷ്മണൻ— * മനുക്ലമതിൽമുന്ദുണ്ടായഭൂപാലരെല്ലാം
തനയരിൽനിജരാജ്യശ്രീയെപ്പിച്ചുപിന്നെ
വനമതിലതിപുണ്യംവാസമംഗീകരിച്ചാർ
വിനയമൊടതുബാല്യേജ്യേഷുനംഗീകരിച്ചു (൩൦)

സീതാ— ഇതാ നിമ്മലവും പുണ്യവുമായജലമുള്ള ഗംഗാഭഗവതി.
രാമൻ— ഭഗവതി രഘുകുലദേവതേ ഭവതിജനമസ്താരം.

* മുന്നമദപംഗ്രാശംശ്രീ സഗരതനയരല്ലാൻറയജ്ഞാശാപമരം
ഞ്ഞാന്നാഴ്വെപ്പിളർക്കവിതകപിലകോപാഗ്നിയാതഭസ്മരായാ
തന്നാശത്തെഗ്നിക്കാതതികറിനതപചയ്ക്കനേകാണ്ടുകാലം [൩൧]
നിന്നുംഭസ്സാൽദിലീപാത്മജനവരെന്ന ചാക്കിനാൻസ്വഗ്ളഭോ
[൩൨] (൩൩)

അങ്ങിനെയുള്ള മാതാവായ ഭവതി സ്തൂലമായ ഈ ജാനകിക്കു

മംഗളം ഭവിപ്പാനായി അരുന്ധതിയെന്ന പോലെ എല്ലാസമയത്തിലും അനുഗ്രഹിക്കേണ്ടമെ.

ലക്ഷ്മണൻ— കാളിന്ദീതടത്തിൽ കൂടി ചിത്രകൂടത്തിന്നു പോകുന്ന മാർഗ്ഗത്തിൽ നില്ക്കുന്നതും ഭരദവാജൻ പറഞ്ഞുതന്നതും ശ്രാമമെന്നു പേരുള്ളതുമായ വടവൃക്ഷമാണിത.

രാമൻ— (ആഗ്രഹത്തോടുകൂടി നോക്കുന്നു)

സീത— ഈ പ്രദേശത്തെ ആയുർവൃന്ദൻ സ്മരിക്കുന്നുണ്ടോ?

രാമൻ—അറിയി! ഞാനെങ്ങിനെമറക്കുന്നു.

* കടലാതെത്തളൻപത്തുഗമനംകൊണ്ടെങ്കിലുംരമ്യമായ് കെട്ടിച്ചേർത്തുപുണർമദ്ദനസുഖംപാഠംലഭിച്ചുള്ളതായ് പൊട്ടിച്ചുള്ളബിസംകണക്കുബലമായംഗത്തെയെല്ലാമെടുത്തിട്ടെന്മാറതിലനറങ്ങിയതു നീയിട്ടിരിക്കിൽവെച്ചല്ലെങ്കിലും

ലക്ഷ്മണൻ—വിന്ധ്യാടവീപ്രവേശത്തിങ്കൽ നമ്മെത്തടുത്ത വിരാധനാണിത.

സീത—ഇതുനോക്കിയതുമതി. ആയുർവൃന്ദന്റെ കയ്യിലുണ്ടായിരുന്ന വിശ്വരൂപന്റെ നിഴലിൽനിന്നുകൊണ്ടു, ഞാൻ ദക്ഷിണാമുഖ്യത്തിൽ പ്രവേശിക്കുവാനാമർദ്ദിച്ചതിനെ നോക്കുക.

രാമൻ—

* മുന്നുകണ്ടതപോവനസ്ഥലമിതാവൈഖാനസന്മാരിതിൽ തന്നെപണ്ടുവസിച്ചുവൃക്ഷനിഴലിൽച്ചോലയ്ക്കുതീർത്തിലായ് തന്നുള്ളിൽശമമാൻകൊണ്ടതിഥിസൽക്കാരത്തിലുദ്യുക്തരായ് സ്തബ്ധനങ്ങളാരുക്കിവെച്ചാരുഗ്രഹസ്ഥന്മാരുമുണ്ടെന്നിതിൽ

ലക്ഷ്മണൻ—നാലുഭാഗത്തും തിങ്ങിനിൽക്കുന്ന വൃക്ഷസമൃദ്ധങ്ങളാൽ അലംകൃതമായും ശീതളമായും ശ്രാമളമായുമിരിക്കുന്ന അമന്യത്തിൽകൂടി പ്രവാഹിക്കുന്ന ഗോദാവരീചോഷത്താൽ മുഴങ്ങുന്ന ഗുഹകളുള്ളതും എല്ലാസമയത്തിലും വർഷിക്കുന്ന മേഘങ്ങളാൽ നീലവർണ്ണമായിത്തീർന്നതും ജനസ്ഥാനമദ്ധ്യത്തിലുള്ളതുമായ പ്രസ്രവണ പർവ്വതമാണിത.

രാമൻ—

* അക്കാലംസുഖമോടുമഗ്നിവിധിയിൽനംസൗമിത്രിചെയ്യുന്നനൽ സപ്താമത്തെവഹിച്ചുകൊണ്ടുബഹുനാൾപാഞ്ഞുതോക്കുന്നുവോ മൽക്കാരന്തേമധുരാംബുചെന്നൊഴുകുഗ്ഗോദാവരീസിന്ധുവും തൽക്കുചങ്ങട്ടിൽനാകുകൂിച്ചതുമയേമയ്ക്കണ്ണിയോക്കുന്നുവൊ(൩൨

എന്നുമാത്രമല്ല

* നാമോരോളജവല്ലികൊണ്ടുദൃഢമായാലിംഗനംചെയ്തി
പ്രേമത്തോടുകവിൾത്തടംകവിളിൽചേർത്തത്രയുംമനമായ്
സാമോദംക്രമമെന്നിയേപലതുമെന്നൊട്ടൊട്ടുചാല്പുറംവിധൗ
യാമംപോയതറിഞ്ഞിടത്തവിധമായ്നേകഴിഞ്ഞുനിശം
ലക്ഷ്യന്നൻ—ഇതാ പഞ്ചവടിയിൽശുദ്ധ്വന്നവം.

സീതാ—അയ്യോ ആയുപത്ര! അങ്ങക്കൊന്നൊന്നുള്ളയോഗം അവ
സാനിച്ചു.

രാമൻ—അയി വിരഹഭീരു! ചിത്രമാണിത.

സീതാ—എങ്ങിനെയായാലുംകൊള്ളാം ഓജ്ജനം ദുഃഖത്തെ ഉ
ണ്ടാക്കുന്നു.

രാമൻ—കഷ്ടം! ജനസ്ഥാനവൃത്താന്തം ഇപ്പോൾ നടക്കുന്നപോ
ലെ ഇനിക്കുതോന്നുന്നു.

ലക്ഷ്യന്നൻ—

* കാണുന്നീക്കമടുത്തുരാക്ഷസർമ മാച്ചാജനപൊന്നാനിനെ
ക്കാണിച്ചുനളവാക്കിവേണ്ടതതിൽനാചെയ്തുംശമിച്ചിലമാൽ
ക്ഷീണിച്ചുഗ്രജനന്നകാട്ടിയജനസ്ഥാനത്തിലെച്ചേച്ചുയാൽ
ക്ഷോണീപ്രസരംകരഞ്ഞുപോയ്ക്കുറുന്റുങ്ങിപ്പോയഹോചക്രവും

സീതാ—(കണ്ണീരോടുകൂടി) രഹുകലത്തെ ആനന്ദിപ്പിക്കുന്ന ദേവ
ന്മാൻനിമിത്തമായിട്ടത്രമാത്രംഅങ്ങനെയുസനിച്ചവല്ലെ.

ലക്ഷ്യന്നൻ—(അഭിപ്രായത്തോടുകൂടി രാമനെനോക്കിട്ട്)

ആയു! ഇതെന്താണ.

* ഹാരംപൊട്ടിയുതിന്നുമുത്തു കൾകണക്കുക്കൾവീണിട്ടിതാ
പാരിൽചിന്നിയൊലിച്ചിടനുഹൃദയംതിങ്ങിക്കവിഞ്ഞിങ്ങിനെ
പോരുന്നല്ലലകത്തൊതുക്കുകിലുമീനസാപുടംചുണ്ടുമി
ന്നേരത്തെല്ലുചലിച്ചിടനിതതിനാലാക്കംഗ്രഹിക്കാംക്ഷണം

രാമൻ—വത്സ!

* അക്കാലംപ്രിയയെപ്പിരിഞ്ഞഴൽമഹത്തെന്നാകിലുംഞാനതെ
ന്നൾക്കാമ്പിങ്കലൊതുക്കിനേൻപ്രതിവിധിക്കുള്ളോരുമോഹത്തിനും
ഇക്കാലംപുനരുത്ഭവിക്കുമഴപോമമ്ബ്രന്നപോലെയെ [ൽ

ന്നൾക്കാമ്പാശുഭമിക്കുമാറധികമായേകുന്നതാപത്തിനെ (നന്ദ)

സീതാ—ഹാ കഷ്ടം! കഷ്ടം! ഇപ്പോൾ ഏറവും വലിച്ചിരിക്കുന്നു

ഈ ഉദ്ദേശത്താൽ ഞാനും ആയുധപുത്രനെപ്പിരിഞ്ഞിരിക്കുന്ന
പോലെ എന്നു കാണുന്നു.

ലക്ഷ്മണൻ—(ആത്മഗതം) ഇരിക്കട്ടെ മരണാനിനെ കാണിച്ചു
കൊടുക്കും. (ചിത്രംനോക്കിട്ട്) [പ്രകാശം] അനേകായിരം
സംവത്സരങ്ങൾക്കുമുമ്പെ ജനിച്ച അതിമഹാനും പക്ഷിശ്രോ
ഷണമായ താതജടായുവിന്റെ ചരിത്രപരാക്രമങ്ങളുടെ ലക്ഷ്യ
മാണിത്.

സീതാ—മാതാ! പുത്രസ്തേ മഞ്ഞങ്ങങ്ങനല്ലവണ്ണപരിപാലിച്ചു.
രാമൻ—മാതാ! കാശ്യപവംശത്തിൽ ജനിച്ച പക്ഷിശ്രോഷു
അങ്ങപ്പോലെയുള്ള മഹാപരിശുദ്ധസജ്ജനം ഇനിയെവിടെ
സ്തംഭവിപ്പാൻപോകുന്നു.

ലക്ഷ്മണൻ—ഇതാകുന്നു ജനസ്ഥാനത്തിന്റെ പശ്ചിമഭാഗത്തിൽ
ദിന കബന്ധൻ വസിച്ചിരുന്ന ചിത്രകഞ്ജവാനെന്ന ദണ്ഡകാ
രണ്യപ്രദേശം. ഇതാകുന്നു ഋശ്യമൃകപർവ്വതത്തിലുള്ള മതംഗ
മുനിയുടെ ആശ്രമപ്രദേശം. ഇതാകുന്നു ശ്രമണയെന്ന പേ
രായ സിദ്ധശബരി. ഇതാകുന്നു ആ പമ്പാസരസ്സു.

സീതാ—ഇതാ ഇവിടെ ശോകാവേശത്താൽ ധൈര്യവും കോപ
വും ക്ഷയിച്ചിരിക്കുന്ന ആയുധപുത്രൻ നിലവിളിച്ചു കരഞ്ഞുകൊ
ണ്ടിരിക്കുന്നതായി എഴുതിയിരിക്കുന്നുവല്ലോ.

രാമൻ—ദേവി! ഈ പമ്പാസരസ്സു വളരെ ഭംഗിയുള്ളതാകുന്നു.

* അയ്യോജാക്ഷി! മരിച്ചാമംസഗണമാട്ടിടുന്നപക്ഷങ്ങളാൽ
വണ്ണമൂടിയതണ്ടുലഞ്ഞുവളിയിൽ കാണാവിധംഭംഗിയിൽ
അയ്യോജങ്ങളുമായപുറംനിറയുമിപ്പമ്പാപ്രദേശങ്ങളെ
കണ്ണീർവിഴുമുടൻനിറഞ്ഞിടമതിൻമദ്ധ്യത്തിലിക്ഷിച്ചുഞാൻ

ലക്ഷ്മണൻ—ഇതാ ആയുനായ ഹരദമാൻ.

സീതാ—വളരെക്കാലം പരോപദ്രവത്തെ അനുഭവിച്ചിരുന്ന ജീവ
ലോകത്തിനാശപാസനൽകി അത്യന്തോപകാരം ചെയ്ത മ
ഹാനുഭാവനായ ആ മാരുതിയാണിത്.

രാമൻ— * അമോഭാഗ്യമിതാധീരൻ
മഹാവിരൻമരുസുതൻ
ഊക്കിനാൽനമ്മെയുംധന്യ
മാക്കിനാൻഭവനത്തെയും

(നവ)

സീത— വത്സ! പുഷ്പിച്ചിട്ടുള്ള കുടുംബ വൃക്ഷങ്ങളിൽ താങ്ങാവം ചെയ്യുന്ന മയിലുകളോടുകൂടിയ ഈ പർവ്വതത്തിന്റെ പേരെന്താണ്? ഇതിലിതാ ഒരു വൃക്ഷപുഷ്പത്തിൽ തേജസ്സമുദധിമാത്രം ശേഷിച്ച വിളരിയ ദോഷകുന്തിയോടുകൂടി അല്പനേരം മൃഗയെ പ്രാപിച്ചിരിക്കുന്ന ആയുധത്രയ വത്സൻ ഏറ്റവും മോദനം ചെയ്തു താങ്ങിക്കൊണ്ടിരിക്കുന്നതായി എഴുതിയിരിക്കുന്നു.

ല— പരമം നീർമലതിന്റെ പൂമണമണത്തുള്ളോരിതാ മാല്യവാൻ ചരശ്രീനവനീലമേഘവിതിലല്ല ഗുഹങ്ങളിൽ തങ്ങുമെന്താ

രാ— പോരും പോരമിതുണ്ണി! ഞാനിതിനുമേൽ കാണാനശക്തനായോരും ചേതസിജനകീവിരഹമാൽ ചേരുന്നൊണ്ടാമതും

ലക്ഷ്മണൻ— ഇവിടുന്നങ്ങോട്ടു ആയുന്റെയും അരിവിശിച്ചുമായ വാനരന്മാരുടെയും മാക്ഷസന്മാരുടെയും അസംഖ്യങ്ങളായും ഒന്നിന്നൊന്ന ശ്രേഷ്ഠങ്ങളായുമുള്ള ആയുധകുടുംബങ്ങളുണ്ട്. ആയുധോ വളരെ ക്ഷിണിച്ചിരിക്കുന്നു അതിനാൽ അല്പം വിശ്രമിക്കേണ്ടതാണെന്നു ഞാനറിയിച്ചുകൊള്ളുന്നു.

സീത— ആയുധത്ര! ഈ ചിത്രദർശനം നിമിത്തം ഒരു ആഗ്രഹം ജനിച്ചിട്ടുള്ള ഇനിക്കു അല്പം അറിയിപ്പാണുണ്ട്.

രാമൻ— ആജ്ഞാപിക്കാമല്ലോ.

സീത— ഇനി ഒരിക്കൽ കൂടിച്ചെന്നു പ്രസന്നമായും ഗംഭീരമായും മിമിക്കുന്ന വനപ്രദേശത്തിൽ കളിക്കുന്നതിനും പരിശുദ്ധമായും നിർമ്മലമായുമിരിക്കുന്ന ഗംഗാജലത്തിൽ കുളിക്കുന്നതിനും ഞാനാഗ്രഹിക്കുന്നു.

രാമൻ— വത്സ ലക്ഷ്മണ!

ലക്ഷ്മണൻ— ഇതാ ഞാൻ തെയ്യാറായിരിക്കുന്നു.

രാമൻ— ഗർഭകാലത്തിൽ സംഭവിക്കാവുന്ന വല്ല ആഗ്രഹവും ഇവർക്കുണ്ടായാൽ അതുടനെ സാധിച്ചുകൊടുക്കേണ്ടതാണെന്നു ഇപ്പോൾതന്നെ ഗുരുജനങ്ങൾ പറഞ്ഞു ചിരിക്കുന്നു. അതിനാൽ ഇളക്കുകൂടാതെ സുഖമായി സഞ്ചരിക്കാവുന്നതായ ഒരു രഥത്തെ വരുത്തുക.

സീത— ആയുധത്ര! അങ്ങനുകൂടി വരണം.

രാമൻ— അയി കുറിയൊട്ടേ! ഇതും പറയേണമെന്നുണ്ടോ?

സീത— എന്നാലിനിക്കു വളരെ സന്തോഷം.

ലക്ഷ്മണൻ—ആയുസ് കല്പിക്കുന്നതുപോലെ ചെയ്യാം. (ചോയി)
രാമൻ—പ്രിയേ ഈ ജനലിന്റെ സമീപത്തിൽ അല്പനേരം ഇരിക്കുക.

സീതാ—അങ്ങിനെയാകട്ടെ, ക്ഷീണത്താലുണ്ടാകുന്ന നിദ്ര എന്ന് ആകുഷിക്കുന്നുവെല്ലോ.

രാമൻ— എന്നാൽ ഗാഢമായി എന്റെമേൽ ചാരി കിടന്നു കൊൾക.

* വേദത്രാസനിമിത്തമിപ്പൊഴുളവാംസേവാഭാബുവാൽതികളിൽ
പാദംകൊണ്ടുകിനിഞ്ഞ ചന്ദ്രമണിചേർന്നുണ്ടായഹാരത്തിനെ
വേദിപ്പിച്ചിടുമിരേംപ്രിയതമേവൈദേഹിയെൻജീവനാ
മോദനാൽകവതിന്നുവേണ്ടിയുടനെന്നൻകണ്ണത്തിലപ്പിക്കട്ടോ
(അപ്രകാരം ചെയ്യിച്ചുകൊണ്ടു ആനന്ദത്തോടുകൂടി)
പ്രിയേ ഇതെന്നാണു.

* ഹാഹാമേനിശ്ചയിപ്പാൻപണിയിതുസുഖമോ
ദുഃഖമോനിദ്രതാനോ
മോഹംതാനോമദംവാസുമുഖിവിഷമതിൻ
പ്രാപ്തിയോയെന്നമിപ്പൊൾ
ദേഹസ്സംഗർഭത്തോറുതരുണിമമവികാ-
രത്തിനാലിന്ദ്രിയൈഃഘം
മോഹിക്കുന്നമനസ്സിൽകളമൊഴിതെളിവും
മൃഗലംചേർന്നിടുന്നു (രം)

സീതാ— (മന്ദമാസത്തോടുകൂടി) അങ്ങനെയൊക്കെ എന്റെമേൽ സ്ഥിരമായ പ്രണയമുണ്ടു. അല്പാതെ വേറെയെന്നാണു?

രാമൻ—

* പുത്തൻതേന്മാഴി! നിന്റെയിസ്സുവചനം വാടീടുമെൻജീവനൽത്താരിന്നവികാസവുംപ്രിയതമേ!നല്ല നിതാനന്ദവും[നാം
അത്യന്തംസകലേന്ദ്രിയത്തിനുമോമോഹംവളർക്കുന്നുമേ
ചിത്തത്തിന്നുരസായനംപുനരിതെൻകണ്ണത്തിനോത്താസുധാ

സീതാ— പ്രിയംവദ! വരു ശയിക്കുക.

(എന്ന ശയനത്തിനായിട്ടു നാലുഭാഗത്തും നോക്കുന്നു)

രാമൻ—അയി പ്രിയേ എന്താണനേചക്ഷിക്കുന്നത്,

* കരംപിടിച്ചുനാൾമുതൽഗൃഹത്തിലുപവനത്തിലും
 വരാംഗി!ശൈശവത്തിലുംതഥൈവയേവനത്തിലും
 പരംനിനക്കുറങ്ങുചാൻമുട്ടുപധാനമോക്ഷമ-

റെറാരംബുജാക്ഷിയെത്തൊടാത്തരാമബാഹുവല്ലെയാ (൪൨)
 സീതാ— (ഉറക്കംതുങ്ങിക്കൊണ്ടു) അതങ്ങിനെതന്നെ ആയ്തുപു
 ത്ര! അതങ്ങിനെതന്നെ (ഉറങ്ങുന്നു)

രാമൻ — പ്രിയഭാഷിണി മാറിൽകിടന്നുറങ്ങിപ്പോയോ.

(നോക്കിട്ട സ്നേഹത്തോടുകൂടി)

എന്നിപ്പത്തിനലക്ഷ്മീസ്വയമിവരനയനങ്ങൾക്കുപീയൂഷധാരാ
 തനപംഗസ്സൾമോയെൻതനുവിനുബഹുവാംചന്ദനച്ചാരുതന്നെ
 എന്നല്ലിക്കൈഗളത്തിന്നതിശിശിരമതാംചാരുമാരനമുക്കി [ഛന്ദം
 നൊന്നല്ലെല്ലാംപ്രിയംതാനിവളുടെചിരമംമാത്രമോത്താലസ

(ഒരു പ്രതീഹാരി പ്രവേശിച്ചു)

ദേവ ! വന്നിരിക്കുന്നു.

രാമൻ — അയെ ആര ?

പ്രതീഹാരി—തിരുമനസ്സിലെആസന്നപരിചാരകനായദുർമുഖൻ.

രാമൻ—(ആത്മഗതം) ജനങ്ങൾ എന്നെക്കുറിച്ചെന്തു പറയുന്നു
 എന്നറിവാനായിട്ടാണെല്ലോ അന്തഃപുരപരിചാരകനായ ആ
 ദുർമുഖനെ അയച്ചിരുന്നത. [പ്രകാശം] വരട്ടെ.

(പ്രതീഹാരി പോയി)

(അനന്തരം ദുർമുഖൻ പ്രവേശിക്കുന്നു)

ദുർമുഖൻ—(ആത്മഗതം) ഫാ കഷ്ടം, കഷ്ടം ഈവിധം സീതാ
 ദേവിക്കു വന്നിട്ടുള്ള സൂരികുപോലും വയ്യാത്ത ലോകാപവാദ
 ഞ്ഞൊന്നെങ്ങിനെയാണ മഹാമാജാവിനെ അറിയിക്കുന്ന
 ത. എന്തുചെയ്യാം, ഭാഗ്യമീനനായ എന്നെ ഇതിനാണെ
 ല്ലോ നിയോഗിച്ചുത.

സീതാ—(സ്വപ്നത്തിൽ പറയുന്നു) ഫാ സൌഗ്ദ്യആയ്തുപുത്ര അങ്ങി
 പോളെവിടെയാണ.

രാമൻ—ഓ- ചിത്രദശനത്താൽ കാമുചന്ന ആ വിരഹാവസ്ഥ
 തന്നെയാകുന്നു ദേവിയെ സ്വപ്നത്തിലിങ്ങിനെ വ്യസനിപ്പി
 ക്കുന്നത.

(സ്നേഹത്തോടുകൂടി സീതയുടെ അംഗങ്ങളിൽ തടവിക്കൊണ്ടു)

* ഒന്നായും സൗഖ്യദുഃഖങ്ങളിലനുഗ്രഹണമായേ തുകാലത്തുമുൾപ്പു
വിനുള്ളാശ്വാസമായും രസമതുജരയാൽ ഭേദിയാതുള്ളതായും
പിന്നെ കാലേന തീർന്നാമറവുകളൊടുവിൽ സ്നേഹസത്തായുമെന്നും
ഭിന്നിക്കാതുള്ള പത്നീപ്രണയമധികപുണ്യത്തിനാലേലഭിക്കൂ ര്
ഭർമുഖൻ—(നോട്ടത്തുചെന്ന) മഹാരാജാവ ജയിക്കുന്നു.

രാമൻ—എന്താ കിട്ടിയത പറയൂ.

ഭർമുഖൻ—“രാമമഹാരാജാവത്തങ്ങളെ ദശരഥമഹാരാജാവിനെ
വിസ്മരിക്കത്തക്ക സ്ഥിതിയിലാക്കി” എന്ന എല്ലാജനങ്ങളും
ദേവനെ സ്തുതിക്കുന്നു.

രാമൻ—ഇതൊരു അതി സ്തുതിയാണ്. ഇനിക്കുള്ള ദോഷത്തെ പ
റയു എന്നാലതിന്ന പ്രതിവിധി ചെയ്യാമല്ലോ.

ഭർമുഖൻ—(കരഞ്ഞുംകൊണ്ട) മഹാരാജാവ കേട്ടാലും.

(ചെവിയിൽ പറയുന്നു)

രാമൻ—അഹഹ! വാക്കാകുന്ന വജ്രത്തിന്റെ പതനവേഗം അ
തിദുസ്സഹം തന്നെ. (മോഹിക്കുന്നു)

ഭർമുഖൻ—ദേവ! ആശ്വസിക്കണെ ആശ്വസിക്കണെ.

രാമൻ—(ആശ്വസിച്ചു)

* അയ്യയ്യോപ്രിയയന്ത്രഗേഹമതിൽ വാണുണ്ടായ ദുഷ്പേരിനെ
ത്തിയ്യിൽ കാട്ടിയൊരതുളപ്പണികളാൽ തീർത്തീടിനാളെങ്കിലും
പയ്യെപ്പിന്നെയുമെന്റെ ദുഷ്ടിയിവശാൽ പേപ്പട്ടിവാദിച്ചുതൻ
മെയ്യിൽ ചേർന്നു വിഷംകണക്കുപരന്നീടുനിതെല്ലാടവും (ര്)
അതുകൊണ്ട ഭാഗ്യഹീനനായ ഞാനെന്നാണിവിടെച്ചെയ്യേ
ണ്ടത. (ആലോചിച്ചു വ്യസനത്തോടുകൂടി) വേറെ എന്താണു.

* എന്നെങ്കിലും ചെയ്ത മഹാജനങ്ങളിൽ

നന്തുപ്പിന്നൽകുന്നതു സജ്ജനവ്രതം

എന്താതന്നാത്മാവിനൊടെന്നെയും വെടി

ഞ്ഞെന്തിന്നു പണ്ടീവ്രതമാചരിച്ചുതാൻ. (ര്)
ഇപ്പോൾ തന്നെ ഭഗവാൻ വസിഷ്ഠ മഹർഷി കല്പിച്ചയച്ചു മി

രിക്കുന്നു. എന്നുമാത്രമല്ല,

* ഇതുവരെ രവിവശം ശുദ്ധമായ്ത്തന്നെ കാത്തു

ക്കിതിപതികൾ മഹാനാരായമൽപൂർവ്വമെല്ലാം

അതിലൊരുമലിനതപം ഞാൻ നിമിത്തം ഭവിച്ചാൽ

ക്കിതിയിലഹമധന്യൻ ഹന്ത ഞാൻ തന്നെ നിന്ദ്യൻ (ര്)
ര്

ഓ ദേവി! ദേവയജന സംഭവേ! ഓ സ്വജന്മാനുഗ്രഹപവി
 ത്രിത വസുന്ധരേ! ഓ ജനകവംശനന്ദിനി! ഓ പാവകവ
 സിഷ്യാരുന്ധതീപ്രശസ്തശീലശാലിനി! ഓ രാമമയൈക ജീ
 വിതെ! ഓ മഹാരണ്യവാസപ്രിയ സഖി! ഓ താതപ്രിയെ!
 ഓ സ്നേഹപ്രിയവാദിനി! ഇപ്രകാരമുള്ള ഭവതിക്കകൂടി എങ്ങി
 നെ ഈവിധമുള്ള പരിണാമം സംഭവിച്ചു.

* ജനങ്ങളിൽശുദ്ധീഭവിച്ചുനിന്നാൽ
 ജനങ്ങൾചൊല്ലുന്നനിനക്കുദോഷം
 സനാഥരായ്ത്തീൻജനങ്ങൾനിന്നാ
 ലനാഥയാസ്തിബതമാഴ്ക്കു മാരായ്

(൪൮)

(ദമ്ബുവനെ നോക്കിട്ട) ദമ്ബുവ ലക്ഷ്യണനോടു ചെന്നു പറയു
 ഈ പുതിയ രാജാവായ രാമൻ കല്പിക്കുന്നു.

(ശേഷം ചെവിയിൽ പറയുന്നു)

ദമ്ബുവൻ—അഗ്നിപരീശുദ്ധയായി പവിത്രമായ രഘുകുലസന്താ
 നത്തെ ഗർഭത്തിൽ വഹിച്ചുകൊണ്ടിരിക്കുന്ന ദേവിയെ ദുഷ്ജ
 നങ്ങളുടെ വാക്കിനാൽ ഇപ്പോൾ തിരുമനസ്സുകൊണ്ടിത്ര വ
 ലുതായ കഷ്ടസ്ഥിതിയിലാക്കുന്നതെങ്ങിനെയാണു.

രാമൻ—കഷ്ടം കഷ്ടം! ദുഷ്ജനങ്ങളാണു ചൌരന്മാർ എന്നു എ
 ങ്ങിനെ പറയുന്നു.

* മനുക്ലമതിനോടില്ലാക്കുമ്പ്രിതിദൈവാൽ
 ജനമിതുപരവാനായ്ഹേതുചുണ്ടായിതാനും
 അനലനിലതിദൂരമെച്ചയ്ക്കൊരാശ്ചര്യ കർമ്മം
 മനമതിലിഹനേരെന്നൊരുതാൻവിശ്വസിക്കും

(൪൯)

എന്നാൽ ചെല്ലു.

ദമ്ബുവൻ—അയ്യോ ദേവി. (എന്നു പോയി)

രാമൻ—ഓ കഷ്ടം ഞാൻ അതി ബീഭത്സമായ കർമ്മത്തെച്ചെയ്യു
 ന ഒരു ക്രൂരനായിട്ടു രീൻ. എന്തെന്നാൽ.

* കഷ്ടിച്ചെടുവയസ്സുതൊട്ടിതുവരെക്കൗതൂഹലത്താൽവള
 ത്തിഷ്ടംപാമുദിക്കയാൽഘടയമൊന്നായുള്ളമൽകാന്തയെ
 കഷ്ടംസൗനികനാലയത്തിൽപളരുംപെണ്ണക്കിയെപ്പോലെ
 ദുഷ്ടൻഹാകനിയെന്നിയേകപടമായ്കാലന്നുനൽകുന്നുഞാൻ(൫൦)
 അതിനാൽ സ്വർഗ്ഗാർപ്പാൻ യോഗ്യനല്ലാത്ത മഹാപാപിയായ

ഞാൻ എന്തിനായിട്ട ദേവിയെ ഭൂഷ്യപ്പെടുത്തുന്നു.
(എന്ന സീതയുടെ ശിരസ്സിനെ മെല്ലെ പൊങ്ങിച്ചു കയ്യിനെ വ
ലിച്ചെടുത്തുകൊണ്ടു)

* വിടുക്കുകിനകമ്ംകൊണ്ടു ചണ്ഡാളനാമെ

നടലുടനയിമുശേശ്രൂണാരുണ്ടിവണ്ണം

ചടുലമിഴിമനോജേണ ചന്ദനഭ്രാന്തിമൂലം

കൊടിയവിഷമത്തെത്തന്നെ നീയാശ്രയിച്ചു (൫൧)
(ഏഴുനീറ്റ) കഷ്ടം കഷ്ടം ജീവലോകം ഇപ്പോൾ വീചരീതമാ
യിട്ടു തീർന്നു, ഇന്നവസാനിച്ചു രാമൻ ജീവിച്ചിരുന്നിട്ടുള്ള പ്ര
യോജനം, ഇപ്പോൾ ജഗത്തശൂന്യമായ വനമായി, സംസാര
വും നിസ്സാരമായി, ശരീരവും കഷ്ടപ്രായമായി, ഒരു ശരണവും
കാണുന്നില്ലൊല്ലാ, എന്തു ചെയ്യട്ടെ, എന്താനിപ്പത്തി എവി
ടെക്കു പോകട്ടെ, അല്ലെങ്കിൽ,

* ആതക്കത്തെപ്പരമനഭവിച്ചീടുവാൻതന്നെദൈവം

ചൈതന്യത്തെക്കുറിക്കുമതിയായുള്ളരാമനനൽകി

വേദംനൽകുന്നിതു മമബലാൽ പ്രാണനോമമ്മമെല്ലാം

ഭേദിപ്പിച്ചെൻഹൃദിനിഹിതമാം വഭ്രകീലംകണക്കു (൫൨)
ഛാ അംബേ അരുന്ധതി! ഛാഭഗവൻ വസിഷ്ഠമഹേഷ്! ഛാ ഭഗ
വൻ വിശ്വാമിത്രമഹേഷ്! ഛാ ഭഗവൻ പാപക! ഛാ അം
ബേ ഭൂമിദേവി! ഛാ താതജനക! ഛാ പിതാവേ! ഛാ അം
ബമാരേ! ഛാ പ്രിയസഖമഹാരാജസുഗ്രീവ! ഛാ സൗമ്യമാ
രുതേ! ഛാ അത്യന്തോപകാരം ചെയ്തു ലങ്കാധിപതേ വിഭീഷ
ണ! ഛാ സഖിത്രിജടേ! നിങ്ങളെയെല്ലാം ഈ ഭൂഷ്ടനായ രാമ
ൻ ഭൂഷിക്കുകയും അവമാനിക്കുകയും ചെയ്തു. അല്ലെങ്കിൽ
അവരെയെല്ലാം ഇപ്പോൾ വിളിക്കുന്നതിന്നു ഞാനാമാണ്.

* പാരിലവരതിമഹാമ്പാർ

ശ്രൂണതായ്ക്കുണ്ടിനെട്ടുഞാനവരെ

പേരുപറഞ്ഞുവിളിച്ചാൽ

ചേരുമവർശ്യവംശമഹാപാപം

(൫൩)

എന്തുകൊണ്ടെന്നാൽ,

* മെല്ലേസ്വപ്നഭയനിമിത്തമിളകുംസന്ധ്യസ്തഗർഭത്തിനാൽ

വല്ലാതിന്നുതളൻമാരിലതിവിശ്വാസാൽകിടന്നിങ്ങനെ

ഇല്ലത്തിന്നൊരുശോഭയാംപ്രിയയുറങ്ങുമ്പോളുപേക്ഷിച്ചുടൻ
കൊല്ലംവമ്പുലികൾക്കുഹന്തബലിയായേകുന്നിതീനിട്ടയൻ
(സീതയുടെ പാദങ്ങളെ ശിരസ്സിൽ വെച്ചു) ദേവി ദേവി രാമ
ന്റെ ശിരസ്സിൽ ഭവതിയുടെ പാദപത്മങ്ങൾക്കുള്ള അവസാന
നസ്സുമാണിത. (എന്നു കരയുന്നു)

(അണിയറയിൽ) രക്ഷിക്കണം- രക്ഷിക്കണം-

രാമൻ— ആരവിടെ ഇതെന്താണെന്നുനേപക്ഷിക്കട്ടെ.

(ചിന്നേയും അണിയറയിൽ)

* ചോരതപസ്സാടയമുനാ
തീർത്തിൽവസിച്ചിടുന്നമുനിസംഘം
ശരണംപ്രാപിക്കുന്ന

തരസാലവണന്റെരവീഡയാലങ്ങ (ഒരു)

രാമൻ— ആ: ഇപ്പോഴും രാക്ഷസവീഡയോ- എന്നാൽ കുറുഭി
-നസീ പുത്രനായ ആ ദുഷ്ടനെ ഉന്മൂലനം ചെയ്യാനായിട്ട ശ
രൂഷ്ടനെ അയക്കുന്നുണ്ടു. (അഞ്ചാടി നടന്നു ചിന്നെ
തിരിഞ്ഞിട്ടു) അയ്യോ! ദേവി ഈ സ്ഥിതിയിലായിട്ടാഭവ
തി ചോകുന്നത. ഭഗവതി ഭൂമിദേവി!

* ജനകന്യാപതിവംശത്തിനുമിശ്യാതിയേറും
മനുജപതിനുംനീക്കേമസർപ്പസ്വപമായി
അനഘ ചരിതയാമിസ്സീതയെപ്പൊറ്റവെല്ലോ
ജനകനുഴുതപ്പുണ്യക്ഷേത്രമാംയാഗഭൂവിൽ (ഒന്നു)

അത്രവിശിഷ്ടയായപുത്രിയെഭവതിരക്ഷിച്ചുകൊൾക (ചോയി)
സീതാ— ഹാ സൌമ്യ ആയുപുത്ര! അങ്ങിപ്പോൾ എവിടേയോ
ണ. (വേഗത്തിലെഴുന്നീറ്റു) ഹാ കഷ്ടം! കഷ്ടം! ദുസ്സപ്താ
കൊണ്ടുണ്ടായ ഭയത്താൽ വഞ്ചിക്കപ്പെട്ടവളായിട്ട ഞാൻ ആ
യുപുത്രനെ വിളിച്ചു കരഞ്ഞുപോയി. ഹാ കഷ്ടം! കഷ്ടം! ഉ
റങ്ങിക്കിടക്കുന്ന ഏകാകിനിയായ എന്നെ ഉപേക്ഷിച്ചു ആയു
പുത്രൻ പോയിരിക്കുന്നുവോ, എന്താണിപ്പോളിങ്ങിനെ ചെയ്
ത. ഇരിക്കട്ടേ, ഇനി അദ്ദോരത്തിനെ കാണുമ്പോൾ എ
ന്റെ ആത്മാവു ഇനിക്കു സ്വാധീനമാണെങ്കിൽ ഞാൻ കോ
പിക്കും. പരിജനങ്ങളുമാണവിടെ.

ദുർമുഖൻ— (പ്രവേശിച്ചു) ദേവികുമാര ലക്ഷ്മണൻ തേര തയ്യാ

താപസി— എന്തുപറയട്ടെ—

• നന്നായുള്ളൊരിരിപ്പുംവിനയമധരമായുള്ളവാക്കുംവിശിഷ്ടം
തന്നേമംഗല്യയെല്ലോമതിപരിചയമോശ്ശാല്യമാംനാൾക്കനാളി
എന്നല്ലെന്നുംരസത്തിന്നൊരുക്കുവരാതസ്ത്രരാൽവേട്ടമല്ലാ[ൽ
തെന്നശോഭിച്ചിടുനുകുപടരഹിതമായ്സമുരിത്രംപവിത്രം (൨)
(രണ്ടുപേരും ഇരിക്കുന്നു)

വനദേവതാ— ആയ്യേ! ഞാൻ ഭവതിയെ ആരായിട്ടാണ മന
സ്സിലാക്കേണ്ടത?

താപസി— ഞാനാത്രേയിയാണ്.

വനദേവത— ആയ്യേ ആത്രേയി! ഭവതി എവിടെനിന്നാണ
വരുന്നത്? എന്തിനായിട്ടാണ ഈ ദണ്ഡകാരണ്യത്തിൽപ്രവേ
ശിച്ചത?

ആത്രേ— അക്ഷരഭോതപനാദിയായവളമെത്രുത്യന്തസാരജ്ഞരി
ന്നിഷാട്ടികൾവസിപ്പുതുണ്ടവരിൽനിന്നാണായസാരങ്ങളെ
ഉൾക്കാമ്പികലരിഞ്ഞുകൊള്ളുവതിനാൽപ്പിക്വിചാൾപത്തിൽനി
ന്നിക്കാണ നവനാന്തരങ്ങളിൽനടന്നീടുന്നുഞാനിങ്ങിനെ (൩)

വനദേവതാ— മറ്റുള്ള മുനികൾ കൂടിയും വേദാന്തസാരത്തെ
ഗ്രഹിച്ചാനായിട്ട പരമാണ്യവചാദിയായ ആ വാല്മീകിമഹാ
ഷിയെത്തന്നെയൊന്നല്ലാ ആശ്രയിക്കുന്നത്. പിന്നെന്തി
നായിട്ടാണ ഭവതി ഈ ദീഗ്ദ്ധസഞ്ചാരപരിശ്രമത്തെ വഹി
ക്കുന്നത്.

ആത്രേയി—അവിടെ പഠിക്കുന്നതിന്ന വലുതായ വിഷ്ണു ഉ
ണ്ട അതിനാലാണ ഇത്ര ദീഗ്ദ്ധസഞ്ചാരത്തെഅംഗീകരിച്ചത.

വനദേവതാ—എന്താണവിഷ്ണു?

ആത്രേയി—ഏതൊ ഒരു ദേവത എല്ലാംകൊണ്ടും അതുഭൂതപ്പെട്ട
ത്തക്കതും മുലകുടി മാറിയ പ്രായത്തിലുള്ളതും ആയ രണ്ടുകുട്ടി
കളെ ഭഗവാനായ ആ വാല്മീകിമഹാഷിയുടെ സമീപത്തിൽ
കൊണ്ടുവന്നാക്കി. എന്നാൽ ആ കുട്ടികൾ ഋഷികളുടെ മാ
ത്രമല്ല സ്ഥാപരജംഗമങ്ങളായ സകലഭൂതങ്ങളുടേയും അന്തഃ
കരണങ്ങളെ വശീകരിക്കുന്നു.

വനദേവത—അയി അവരുടെ നാമധേയം എന്താണെന്ന അ
റിവുണ്ടോ?

ആത്രേയി—കുശനെന്നും ലവനെന്നുമുള്ള അവരുടെ നാമധേയത്തെയും പ്രഭാവത്തെയും ആദേവതതന്നെ പറയുകയുണ്ടായത്രെ.

വനദേവത—പ്രഭാവം എങ്ങിനെയുള്ളതാണ്.

ആത്രേയി—അവർ പ്രയോഗസംഹാരമന്ത്രങ്ങളുള്ള ജംഭകാസ്രങ്ങൾ ജനനത്തിൽതന്നെ സിദ്ധിച്ചിട്ടുണ്ടത്രെ.

വനദേവത—അമ്മാ ഇതത്യാശ്ചയ്തെന്നെ.

ആത്രേയി—ഭഗവാൻ വാല്മീകി വാസ്തവത്തിൽ ഉപമാതാവിന്റെ സ്ഥാനത്തെ വഹിച്ച ആ കുട്ടികളെ പോറ്റിവളർത്തി. ചൂഡാകർമ്മം കഴിഞ്ഞതിനുശേഷം വേദമൊഴിച്ചു മറ്റുള്ളവിദ്യകളെയെല്ലാം സാവധാനമായി പഠിപ്പിച്ചു. അനന്തരം ഗർഭമുത്പത്തിനെന്നാണു വയസ്സിൽ ക്ഷത്രിയന്മാർക്കുള്ള വിധി പ്രകാരം ഉപനയിച്ചിട്ടു വേദത്തെയും പഠിപ്പിച്ചു, ഗ്രാമിപ്പാനും ധരിപ്പാനും അതിസാമത്ഥ്യമുള്ള ആ കുട്ടികളോടൊപ്പം വരിക്കുന്നതിന്നു എന്നെപ്പോലെയുള്ളവർ സാധിക്കുന്നതല്ല.

എങ്ങിനെയെന്നാൽ—

തുല്യാചൊല്ലി കൊടുക്കുന്നിതു ഗുരുജഡനം പ്രാജ്ഞനം വിദ്യയെത്താനിപ്പാതാക്കിപ്പലവനം ഗ്രാഹണപടുതയേത്താൻ കൊടുക്കാറുമില്ല. തെല്ലും മങ്കട്ടബിംബങ്ങിനെ വിമലമണിക്കൊപ്പമായും ഗ്രഹിക്കുന്നില്ല. പണ്ഡിതന്മാർക്കൊണ്ടു വരികവരുമായേററവും ഭേദമുണ്ടാം (൪)

വനദേവത—ഇതാണോ അദ്ധ്യയനത്തിനുള്ള വിഷ്ണു.

ആത്രേയി—വേറേയും ഉണ്ട്.

വനദേവത—അതെന്താണ്?

ആത്രേയി—ബ്രഹ്മാർച്ചയായ അദ്വൈതം ഒരു ദിവസം മദ്ധ്യാഹ്നസമയത്തിൽ തമസാനദിയിൽ ചെന്നിരുന്നു. അപ്പോൾ അവിടെ ഇണയായി സഞ്ചരിക്കുന്ന രണ്ടു ക്രൗഞ്ചപക്ഷികളിൽ ഒന്നിനെ ഒരു പൂധൻ കൊല്ലുന്നതായി കണ്ടു. ഉടനെ അനുഷ്ടുപ്തന്ദസ്സിൽ ഏകാകത്രപേണ പരിണമിച്ചു വാഗ്ദേവി അദ്വൈതത്തിന്റെ മുമ്പാകെ നിന്നു പെട്ടെന്നു പറഞ്ഞു.

* മാനിഷാദപ്രതിഷ്ഠാത്ഥമഗമശ്ശാശപതീസ്സമാഃ

യൽക്രൗഞ്ചമിഥുനാദേകമവധീഃ കാരമോഹിതം—എന്നു.

വനദേവത—ആശ്ചര്യം! ഇത വേദത്തിൽനിന്നു വ്യതിരിക്തമായ ഒരു നൂതനമന്ദസ്സിന്റെ അവതാരമെന്നെ.

ആത്രേയി—അപ്പോരാതന്നെ ശബ്ദബ്രഹ്മത്തിങ്കൽ പ്രബോധം സിദ്ധിച്ചിട്ടുള്ള ആ മഹഷിയുടെ സമീപത്തിൽ സകലഭൂതസൃഷ്ടികുന്താവായ ഭഗവാൻ ബ്രഹ്മദേവൻ എഴുന്നള്ളി ഞ്ഞേ! അങ്ങ ശബ്ദബ്രഹ്മത്തിങ്കൽ പ്രബുദ്ധനായിത്തീർന്നിരിക്കുന്നു അതു കൊണ്ട രാമചരിതത്തെ കഥിച്ചാലും, എല്ലാറ്റിലും തടവുകൂടാതെ പ്രവേശിക്കുന്ന ജ്ഞാനദൃഷ്ടി അങ്ങേക്കുണ്ടാകും അങ്ങ ആദ്യകവിയായി ഭവിക്കുന്നു, എന്നിങ്ങനെ അരുളിച്ചെയ്ത അവിടെത്തന്നെ അന്തർലോകം ചെയ്തു. അനന്തരം ഭഗവാൻ വാല്മീകി മനുഷ്യരിൽ ഒന്നാമതായി ശബ്ദബ്രഹ്മത്തിന്റെ അപ്രകാരമുള്ള പരിണാമമായ രാമായണമെന്ന ഇതിഹാസത്തെ നിർമ്മിച്ചു.

വനദേവത—ആശ്ചര്യം! ലോകത്തിൽ അറിവിനുള്ള മാഗ്ഗമായി.

ആത്രേയി—അതുകൊണ്ടുമാണു വലുതായ വിപ്ലവമുണ്ടെന്നുമുറപ്പു പറഞ്ഞത.

വനദേവത—ശരിതന്നെ.

ആത്രേയി—ഭദ്രേ! ഞാൻ വിശ്രമിച്ചുകഴിഞ്ഞു. ഇനി അഗസ്ത്യാശ്രമത്തിനുപോകുവാനുള്ള വഴിയേതാണെന്നു പറയു.

വനദേവത—ഇവിടെനിന്നു പഞ്ചവടിയിൽ ചെന്ന ഈ ഗോദാവരിതീരത്തിൽ കൂടിപ്പോയാൽമതി.

ആത്രേയി—(കണ്ണീരോടുകൂടി) ഇതുതന്നെയൊ തപോവനം, ഇതുതന്നെയൊ പഞ്ചവടി, ഈ നദിയാണോ ഗോദാവരി, ഈ പർവ്വതമാണോ പ്രസ്രവണം, ഭവതിതന്നെയൊ ജനസ്ഥാനത്തിൽ വസിക്കുന്ന വാസന്തിയെന്നു വനദേവത.

വാസന്തി—ഇതെല്ലാം അങ്ങിനെതന്നെ.

ആത്രേയി—വത്സേ ജാനകീ !

* ക്ഷോണീപുത്രിതുടച്ചുയായ്കഥകൾനീചൊല്ലുന്നതിന്നൊക്കയും കാണുന്നവിഷയങ്ങളായിമനദീപുഷ്പാദിബന്ധുക്കൾതേ

കാണുന്നേമമിവരെന്നാമമവശേഷിച്ചുള്ളനീയീവനേ

വാണീടുന്നുവരാംഗികണ്ണിനെതിരായെന്നിന്നുതോന്നുന്നുമേ (ന)

വാസന്തീ—(ഭയത്തോടുകൂടി ആത്മഗതം) എന്താണു “നാമമവശേഷിച്ചുള്ളനീ” യെന്നുപറഞ്ഞത. (പ്രകാശം) ആയ്ക്കു സീതാദേവികു എന്തത്യാപത്താണു ഭവിച്ചതു ?

ആത്രേയി—അത്യാപത്തമാത്രമായിട്ടല്ല അപവാദത്തോടുകൂടിട്ടു
മാണ (എന്ന ചെവിയിൽ പറയുന്നു)

വാസന്തി—അഹഹ! ദൈവത്തിന്റെ പ്രഹരം ഭരണത്തന്നെ
(മോഹിക്കുന്നു)

ആത്രേയി—ഭദ്ര ! ആശ്വസിപ്പിക്ക ആശ്വസിപ്പിക്ക.

വാസന്തി—(ആശ്വസിച്ചിട്ട) ഹാ പ്രിയസഖി! ഹാ മഹാഭാഗേ!
സർവ്വഗുണങ്ങളോടുകൂടി ദൈവം നിന്നെ സൃഷ്ടിച്ചത ഈ സ്ഥി
തിയിലാക്കുവാനായിട്ടാണോ, രാമഭദ്ര! രാമഭദ്ര! അഥവാ ഇനി
അങ്ങെ വിളിച്ചിട്ടാവശ്യമില്ല. ആയുർ ആത്രേയി! ആക്കു
ട്ടിൽ കൊണ്ടുവന്ന പരിത്യജിച്ചിട്ട ലക്ഷ്മണൻ തിരിച്ചുപോയ
ശേഷം സീതാദേവിയുടെ സ്ഥിതിയെന്താണെന്നു വല്ലവർ
മാനവും ഉണ്ടോ.

ആത്രേയി—ഇല്ല ഇല്ല.

വാസന്തി—ഹാ കഷ്ടം കഷ്ടം! അരുന്ധതീ വസിഷ്ഠന്മാർ പരിചാ
ലിച്ചുകൊണ്ടു വരുന്ന രാജകുല കുടുംബത്തിൽ അതി വൃദ്ധക
ളായ രാജാക്കന്മാർ ജീവിച്ചിരിക്കാ ഇതെങ്ങിനെ സംഭവിച്ചു.

ആത്രേയി—ആ ഗുരുജനങ്ങളെല്ലാം അപ്പോൾ ഋശ്യശൃംഗാശ്രമ
ത്തിലായിരുന്നു. പന്ത്രണ്ടു സംവത്സരത്തോളമുണ്ടായിരുന്ന ആ
സത്രം ഇപ്പോൾ അവസാനിച്ചു. ഋശ്യശൃംഗൻ ആ ഗുരുജന
ങ്ങളെ സൽക്കരിച്ച യാത്രയാക്കുകയും ചെയ്തു. അനന്തരം ഭഗ
വതിയായ അരുന്ധതി “എന്റെ വത്സയില്ലാത്ത അയ്യോദ്ധ്യ
യിലേക്കു ഞാൻ വരുന്നില്ല”ന്നു പറഞ്ഞു ആ അഭിപ്രായ
ത്തെ രാമമാതാക്കളും അനുമാദിച്ചു. അപ്പോൾ അതിനെ
അനുസരിച്ച ഭഗവാൻ വസിഷ്ഠനും “എന്നാൽ നോം വാല്മീ
കി തപോവനത്തിൽ ചെന്നു അവിടെ വസിക്കുക” എന്നു അ
രുളിച്ചു.

വാസന്തി—പിന്നെ ആ രാജാവിപ്പോൾ എന്തു ചെയ്യുന്നു?

ആത്രേയി—ആ രാജാവ ആശ്വമേധയാഗം ആരംഭിച്ചിരിക്കുന്നു.

വാസന്തി—ഹീ! വിചാരിച്ചു ചെയ്തുവോ.

ആത്രേയി—ശിവ ശിവ കഷ്ടം കഷ്ടം!

വാസന്തി—എന്നാൽ യാഗത്തിൽ സാധധർമ്മചാരിണിയാമാണു?

ആത്രേയി—സപ്തംകൊണ്ടു നിർമ്മിച്ചിട്ടുള്ള സീതാപ്രതിമ.

വാസന്തി—അമ്മോ അത്യാശ്ചര്യം.

* ഉത്തമപുരുഷന്മാരുടെ

ചിത്തംവജ്രത്തിലുംതുലോംകുറിനം

നൽത്താരിലുംമുദ്രതമം

സത്യസ്ഥിതിപാക്കിലാക്കുറിയാം

(൭)

ആത്രേയി—വാരദേവനാൽ സംസ്കരിക്കപ്പെട്ട യജ്ഞാശ്വത്തെ വിട്ടിരിക്കുന്നു. അതിനെ മക്കിപ്പാൻ വേണ്ടുന്ന ആളുകളേയും ശാസ്ത്രപ്രകാരം നിശ്ചയിച്ചിട്ടുണ്ട്. അവയെല്ലാം നാഥനായിട്ടു ദിവ്യാസ്രസസ്രദായം ലഭിച്ചിട്ടുള്ള ലക്ഷ്മണ പുത്രനായ ചന്ദ്രകേതുവിനേയും ചതുരംഗ ബലത്തോടുകൂടി അയച്ചിട്ടുണ്ട്.

വാസന്തി—(സ്നേഹകൗതുകാശ്രുക്കളോടുകൂടി) കുമാരലക്ഷ്മണനും പുത്രനുണ്ടോ ആവു അമ്മേ! ഞാൻ ജീവിച്ചു.

ആത്രേയി—ആ യിടയിൽ ഒരു ബ്രാഹ്മണൻ തന്റെ മരിച്ച പുത്രനെ രാജദാമത്തിൽകൊണ്ടു വന്നു കിടത്തി മാറത്തടിച്ചും കൊണ്ടു അന്ത്യായം അന്ത്യഃയമെന്നു ചോദിച്ചു. അനന്തരം രാജാവിന്റെ ദുഷ്ടവൃത്തികൊണ്ടല്ലാതെ പ്രജകൾക്കു അകാലമൃത്യു സംഭവിക്കുന്നതല്ലെന്നു കരുണാനിധിയായ രാമഭദ്രൻ തന്റെ ദോഷത്തെ ആലോചിച്ചുകൊണ്ടിരിക്കുമ്പോൾ പെട്ടെന്നു ഒരു അശമിരിണിയായ വാക്കുൽഭവിച്ചു.

* ധർമ്മിതലമതികുൽഭവ! ശംബു കന്നെ

ജ്ഞാതപുഷ്പകനിപ്പോൾവൻതപംചെയ്തിടുന്നു

തപിതമവനെയെട്ടിക്കൊന്നുനീതന്നെധാത്രി

സുരതനയനെജീവിപ്പിക്കുമൊരാമചന്ദ്ര!

(൮)

എന്നിങ്ങിനെ കേട്ടുടനെ വസ്ത്രത്തെ ഏടുത്തുകൊണ്ടു പുഷ്പകവിമാനത്തിൽ കേറി ആ ജഗൽപതി ശുഭ്രതാപസനെ അന്വേഷിച്ചാനായി എല്ലാ ദിക്കുകളിലും വിദിക്കുകളിലും സഞ്ചരിച്ചു തുടങ്ങിയിരിക്കുന്നു.

വാസന്തി—ശംബു കന്നെ പേരായ ആ ശുഭ്രതാപസൻ ധൃമപാനം ചെയ്തുകൊണ്ടു ഈ ജനസ്ഥാനത്തിൽ തന്നെയൊന്നല്ലാതെ തപസ്സു ചെയ്യുന്നത. എന്നാൽ രാമഭദ്രൻ ഇനിയൊരിക്കൽക്കൂടി ഈവനത്തെ അലങ്കരിക്കും.

ആത്രേയി—ഭദ്രേ ! ഞാനിപ്പോൾ പോകുന്നു.

വാസന്തി—ആയു ആരത്രയി അങ്ങിനെയാകട്ടെ. നേരം ഉച്ചയായിത്തുടങ്ങി.

* മൃദേരിട്ടൊട്ടുഞെട്ടാൻപർനിറയെമദിച്ചാനഗണ്ഡങ്ങൾതേച്ചിട്ടാടുമ്പോളാശുഗാദാവരിയിലിഹപൊഴിക്കുന്നുതിരറ്റുമങ്ങും കൂടേരിപ്രാവുപൂക്കോഴികൾകരയുമിവരറിന്റെതോലിൽചരിക്കും കീടത്തെച്ചെന്നുകൊത്തുന്നിതുനിഴലിലിരുന്നശിമാത്തുംവഗ.ങ്ങൾ

(രണ്ടു പേരും പോയി)

(ൻ)

വിഷ്ണുഭാഷണം.

(അനന്തരം ദയയോടുകൂടി വസ്തുത്തെ ഉയർത്തി വിടിച്ചുകൊണ്ട രാമൻ പ്രവേശിക്കുന്നു)

രാമൻ—

* രേരേദക്ഷിണാമസ്ത!വിപ്രതനയൻജീവിക്കുവാൻവേണ്ടിനിഘോരംവസ്തു മയയ്ക്കുതുദമനിതൻനേരേമടിക്കേണ്ടെടൊ പാരംഗഭാരാത്തയാംക്ഷിതിജയയെക്കവിട്ടുകേകേമനാ മിരാമന്റെശരീരമാകിയനിനക്കെങ്ങുവന്നുകൂചാ (൧൦)

(പ്രയാസപ്പെട്ടു വെട്ടിട്ട) രാമന്റെ സ്ഥിതിക്കു തക്കതായ കൃത്യത്തെച്ചെയ്തു. ആ ബ്രാഹ്മണശിശു ജീവിക്കുമോ എന്നൊ. ദിവ്യപുരുഷൻ—(പ്രവേശിച്ചു) ദേവൻ ജയിക്കുന്നു ജയിക്കുന്നു.

* ക്ഷിപ്രംകാലനിൽനിന്നുപോലുമഭയംനൽകുംഭവാൻശിക്ഷിച്ചെല്ലപ്പോളശ്ശിതുചിന്നജീവനമിനിക്കുണ്ടായിദിവ്യതപവും തപാദങ്ങൾനമിച്ചിടുന്നുശിരസാശംഭു കനായുള്ളൊരാൻ ചൊൽപൊങ്ങുംസുജനങ്ങളാൽമരണമുണ്ടായാലതുംക്ഷേമമാം

രാമൻ—രണ്ടുകൊണ്ടും ഞാൻസന്തോഷിക്കുന്നു. എന്നാലങ്ങ അതുഗ്രമായി ചെയ്തു തപസ്സിന്റെ ഫലത്തെ അനുഭവിച്ചാലും.

* ചിരാത്സമ്പാദിക്കുന്നൊരുഗുരുതപഃപുണ്യഫലമായ് സ്ഥിരാഹ്ലാദത്തോടുംസകലവിധസമ്പത്തുകൾക്കും പരാനന്ദത്തോടുംവിലസുമതിതേജോമയമതാം വിരാട്ടിൽപോകെചെന്നവധിദിനംപാഴ്ന്നുവരായ്(൧൨)

ശംഭുക്കൻ—നിന്തിരുവടിയുടെ പ്രസാദംകൊണ്ടു സിദ്ധിച്ചതാ

ണ ഈ മഹിമ. തപസ്സുകൊണ്ടല്ല, എന്നാൽ തപസ്സും വലുതായ ഉപകാരം ചെയ്തു എന്നെന്നാൽ,
 * ആരാലും മൃഗ്യനായി ത്രിഭുവനപതിയായ് രക്ഷിതാവാരംഭവാനിന്നാരാഞ്ഞേ വരുകടന്നിട്ടനവധി ചഴിയെഴുതുന്നായിട്ടുമെന്റെ ചാരത്തെത്തീതപസ്സിൻ പലമിതു ചുനരല്ലെങ്കിലിദൃസ്യകാഖ്യം ഘോരാരണ്യം പ്രവേശിപ്പതിനിടവരുമോനാട്ടിൽ നിന്നീവിധംതേരാമൻ—എന്ത! ഇത ദണ്ഡകാരണ്യമാണോ. (൧൩)
 (എല്ലാടത്തും നോക്കിട്ട) കാ- അതെ.

[ന്നിൽ

* ക്ഷോണീഭ്രൂംതീർത്ഥഗർഭാശ്രമനദികൾകൊടുംകൊടുമുൾച്ചേന്നമുക്കുന്നുമുനമെന്നാൽ ചിരപരിചിതമാം ദണ്ഡകാരണ്യഭാഗം ചേന്നാൻ ശ്യാമമായിട്ടൊരുദിശിവെളിവാൽ ഭീമമായൊരൊരോമേടം വീണിടുന്നമഴുണിറ്റിരിനദികളുമിടാട്ടിലോരോസ്ഥലത്തിൽ ശംബുക്കൻ— ഇത ദണ്ഡകാരണ്യം തന്നെയാണു, ഇവിടെ വസിക്കുമ്പോളല്ലെ നിന്തിരുവടിയാൽ

* ശ്രുതന്മാരാരാക്ഷസ
 രീരേഴായിരവുമനുഭൂചണനും
 പോരിൽ ത്രിശിരസ്സാരണ
 ശൂരൻവരനും ക്ഷണേന ഹതരായി (൧൪)

അതുകൊണ്ടല്ലെ സിദ്ധക്ഷേത്രമായ ഈ ജനസ്ഥാനത്തിൽ എന്നെപ്പോലെയുള്ള ഭീരുജനങ്ങൾക്കു കൂടി നിർഭയമായിട്ടു സഞ്ചരിക്കുമാറായത.

രാമൻ—ഇവിടംകേവലം ദണ്ഡകാരണ്യമല്ല ജഡസ്ഥാനവുമാണു. ശംബുക്കൻ— അതെ, സകലപ്രാണികൾക്കും ഭയത്താൽ രോമാഞ്ചത്തെ ജനിപ്പിക്കുന്നവയും മരിച്ചിരിക്കുന്ന ദുഷ്ടമൃഗസമൂഹങ്ങളാൽ സങ്കുലങ്ങളായ പർവ്വതഗ്രാമകളുള്ളവയും ജനസ്ഥാനത്തോടു ചേർന്നുകിടക്കുന്നവയുമായ ഈ ദീഗ്ദ്ധാരണ്യങ്ങൾ തെക്കേദിക്കിനെ വ്യാപിച്ചിരിക്കുന്നു. എങ്ങിനെയെന്നാൽ.

* കേൾക്കുന്നുണ്ടു ഗ്രജന്തുലാപനിയവിടെയെന്നൊതെ നിശ്ശബ്ദമായി ദിക്കെല്ലാം സുഷുപ്തശാപിതവിഷമണത്താഗ്നികത്തുന്നതത്ര ഇക്കണ്ടിൽതെല്ലമില്ലേ ജലപവമിവിടെദ്രാമമോടോന്തശേഷം നക്കുന്നുണ്ടിപ്പൊരുമ്പാമ്പിനുടത്തനുചിയത്തുതഭവിച്ചുള്ളവെള്ളം

മറമൻ — * മുന്നിൽ കാണുന്നുണ്ടു ജനസ്ഥാനമിതികൾ
തന്നേമുന്നം വാണു പരൻതൻറെ ഗൃഹത്തിൽ
അന്നുണ്ടായിട്ടുള്ള വിശേഷങ്ങളുശേഷം
തോന്നീടുന്നുണ്ടിന്നു നടക്കുന്ന വിധത്തിൽ (൧൭)
(എല്ലാടത്തും നോക്കിട്ട) സർവ്വവിധത്തിലും വൈദേഹി രാമ
നിൽ പ്രിയമുള്ളവളായ്ത്തന്നെ ഇരുന്നു. ഇതുകൾ എത്ര മ
ഹാഘോരമാണുണ്ടാണു, ഇതിൽ പരം ഭയങ്കരമായിട്ടെന്നാ
ണുള്ളത. (കണ്ണീരോടുകൂടി)

* എന്നും സുഖേന മദഗന്ധമണത്തെ കുട്ടി
ലെന്നായ് ചുറ്റുന്നൊരു മിച്ചവസിപ്പിടാത്താൻ
എന്നോതി സീതയിഹ വണേസുവിച്ചു മുന്ന
മെന്നിൽ പ്രിയപ്രണയമായി ധമായിരുന്നു (൧൮)

* ഒരു വനമെന്നൊരാളിൽ സ്നേഹമൊയാലവന്നു
ഉള്ളൊരു നിരവസൗഖ്യദ്രവ്യമായൊരുതന്നെ
അരികിൽ മരുവിയൊന്നും ചെയ്തയില്ലെങ്കിലും താൻ
മരുവുമൊരു സുഖത്താൽ തന്നെ ദുഃഖത്തെ നീക്കം (൧൯)

ശബ്ദം — എന്നാൽ അതി ദുസ്സഹങ്ങളായ ഇതുകളെ നോ
ക്കിയതു മതി. മരിച്ചുകൊണ്ടുകൂകുന്ന മയൂരങ്ങളുടെ കണ്ണങ്ങൾ
കൊണ്ടു മനോഹരകാന്തിയുള്ള പച്ചത്തണ്ടുളാൽ വ്യാപിക്കപ്പെ
ട്ടും ഇടതു നീലപ്പൂന്നു നീലനിറമുള്ള മനോഹരവൃക്ഷസമൃദ്ധങ്ങ
ളാലലങ്കരിക്കപ്പെട്ടും സംഭരിക്കാതെത്തന്നെ സഞ്ചരിക്കുന്ന പല
വിധമൃഗങ്ങളാൽ ശോഭിക്കപ്പെട്ടും പ്രശാന്തമായും ഗംഭീരമായും
ഇരിക്കുന്ന ഈ മദ്ധ്യമാരണ്യത്തെ മഹാനദാവൻ ദർശിച്ചാലും.

* വാനീമത്തിൽ മരിച്ചു പക്ഷികളിരിക്കുമ്പോൾ കൊഴിഞ്ഞുള്ള നൽ
സുനങ്കൊണ്ടു സുഗന്ധമാർന്നതിതണുപ്പുള്ള പ്ലവളളത്തൊടും
താനേകാൽക്കൾ പഴുത്തു നീലനിറമൊം ജംബുവനേ മുട്ടിവൻ
ലോകത്തോടൊഴുകുന്നു ചോലകളിതാനാനാവഴിക്കീവനേ (൨൦)
അത്രയുമല്ല.

* പൊത്തുന്നതൊഴുത്തിൽ വാഴംകുരട്ടികൾ മദമാ
നേറാമാസ്യം ജംബുലേശം
ചിത്തം വണ്ണമുഴക്കം ലോപനിയെ തുന്നിനദം
കൊണ്ടു ദീപ്തിച്ചുമേന്മേൽ

ഈത്തക്കൊമ്പാനെപ്പാട്ടിച്ചിടവിതറിയതിൻ
 പാലാലിച്ചുൽഭവിക്കും
 ഗന്ധംവ്യാപിച്ചിടുന്നുണ്ടതിസുരഭിയതായ്
 ശീതമായ്ത്രക്കുമായും

(൨൧)

* ദന്തീന്ദ്രൻഗന്ധമൃക്കോദരസിമദജലംചേർന്നുവൃക്ഷങ്ങളോടും
 പാമ്പന്മാരുള്ളിൽവാഴുംമൃദുപവനനീളക്കുന്നകുഞ്ജങ്ങളോടും
 അന്തർമോദാൽകളിയിക്കിടിച്ചകുതിചവച്ചുള്ളമുത്തങ്ങനീരിൻ
 ഗന്ധത്തോടുംവിളങ്ങുംവനമിതുകതുകുന്നൽകയില്ലാക്കുതന്നെ
 രാമൻ — (ബാഷ്പത്തെ ഒരുക്കിക്കൊണ്ടു) പുണ്യലോകത്തിൽ നി
 ന്ന വന്നിരിക്കുന്ന വിമാനത്തിൽ കേറിച്ചെന്നാലും അങ്ങൈക്ക
 മാഗ്ഗത്തിൽ ക്ഷേമം ഭവിക്കട്ടെ.

ശംബുക്കൻ — എന്നാൽ ഞാനിപ്പോൾ പൂർണ്ണബ്രഹ്മവായിരായ
 അഗസ്ത്യമഹർഷിയെ ചെന്നു വന്ദിച്ചിട്ട ശാശ്വതമായ പുണ്യ
 ലോകത്തിന്നു ചെല്ലുന്നു. (എന്നു പോയി)

രാമ — * കണ്ടിടുന്നൊരു കാടിതോക്കിലതുതാൻസന്ദേഹമില്ലെതുമേ
 പണ്ടിക്കാടതിലല്ലെത്തങ്ങൾവളരെസ്സംസാരസൗഖ്യങ്ങളെ
 കൊണ്ടാടുന്നഗൃഹസ്ഥരായുമധികംധർമ്മത്തിലാസുകതിയുൾ
 കൊണ്ടാണു കരയുമേകസമയേമോദിച്ചുചാഞ്ഞുചിരം (൨൩)
 അത്രയുമല്ല.

* എങ്ങുംകേകികൾകൂകുമീമലകളുംമാൻകൂട്ടമേററുമദി
 ചുങ്ങിങ്ങോടിനടക്കുമീവനപുമനീക്കിച്ചതത്രേദൃഢം
 എങ്ങുംവഞ്ചുളവളിനീലനിചുളക്കൂട്ടങ്ങളുംഭംഗിയിൽ
 തിങ്ങിട്ടുള്ളനദീതടങ്ങളിവയുമുൻകണ്ടതാണിണ്ണയം (൨൪)

* വാരിദനിരപോലെയിതാ ഭൂമപ്രസ്രവണമെന്നുപേരായ
 ഗിരികുണന്നുഗോദര വരിയെന്നുസരിത്തതിന്നുണ്ടെന്നല്ലോ

പക്ഷിശ്രേഷ്ഠൻജടായുസ്സിതിനടെവലുതായുള്ളശൃംഗത്തിൽപാണു
 നിക്ഷോണീഭൂമുവട്ടിൽസുഖമോദമുലകളെത്തങ്ങളുംവണമെന്നും
 വൃക്ഷത്തിൻകോമ്പുഗോദാചരിയുടെസലിലേമുട്ടിയുശ്വാമമായും
 പക്ഷിക്കൂട്ടങ്ങൾശബ്ദിച്ചിവിടെയിടമുഴങ്ങുന്നകാടെത്രമമ്യം (൨൫)

ഓ ഇവിടെയാണല്ലോ ആ പഞ്ചവടി അതിലല്ല വള
 രെക്കാലം വസിച്ചതുകൊണ്ടു പലവിധങ്ങളായ സ്വപ്നവിഹാരം

രങ്ങളിൽ സാക്ഷികളായ പ്രദേശങ്ങളുള്ളതും, പ്രിയയുടെ പ്രിയസഖിയായ വാസന്തിയെന്ന വനദേവത വസിക്കുന്നതും, ഫാ! ഇതെന്തൊരാപത്താണ് രാമനു വന്നുചേർന്നത്, ഇപ്പോൾ—

* കാലംതെല്ലുകഴിഞ്ഞുപിന്തുപടരുന്തിപ്രവിഷംപോലെയും
കോലത്തിൽദൂതമാണ്യോടുന്നെന്നതാർച്ചിടംശരംപോലെയും
മേലേമുൻതൊലിമുടിമമ്മണിപുനഃപൊട്ടംവ്രണംപോലെയും
മാലിപ്പോൾപുതുതായിയേറെവലുതായേകുന്നതാപത്തിനെ

എന്നാലും പൂർവ്വബന്ധുക്കളായ ഈ പ്രദേശങ്ങളെക്കാണ്ക
തന്നെ (നോക്കിട്ട) അഹോ ഭൂസ്ഥിതികൾ ഭേദപ്പെട്ടു കാണുന്നു.
(എങ്ങിനെ എന്നാൽ)

* മൂന്നമ്പുക്കുടിനിറഞ്ഞുള്ളവിടെയതുകുറഞ്ഞും

കുറഞ്ഞുള്ളഭാഗം

നിന്നിടുനൂനിറഞ്ഞുംപുഴകൾപുളിനമാ

സ്തണ്ടൊഴുക്കുള്ളദിക്കിൽ

അന്നെന്നോപണ്ടുകണ്ടുള്ളൊരുവനമിതുതോ

ന്നുനമേവേറെയൊന്നാ

യെന്നാലിപ്പുറത്തിൻസ്ഥിതികളുതിതുതാ

നെന്നുറപ്പിച്ചിടുന്നു

(൨൭)

കഷ്ടം ഞാൻ ഇവിടെവെച്ചുതന്നെ തിരിച്ചുപൊയ്ക്കുളയാമെന്നു വിചാരിക്കുന്നു എങ്കിലും പഞ്ചവടിസ്തോമം എന്നെ ബലാൽകാരേണ ആകർഷിക്കുന്നപോലെ തോന്നുന്നു.

(വ്യസനത്തോടുകൂടി) ഈ പഞ്ചവടിയിലല്ലെ.

* വാണസീതയുമായ്സുവേനബഹുനാൾഞാൻഞങ്ങൾചിന്താ
വാണപ്പോഴുമിതികലെക്കഥകളാലെല്ലോകഴിച്ചുദിനം [ലയേ
പ്രാണപ്രേയസിയെക്കുളഞ്ഞമതനിച്ചിപ്പാവിചെന്നീവനം
കാണെന്നങ്ങിനെമാനിയാതെയിതിനെപ്പോകുന്നതിനെങ്ങിനെ
ശംബു കൻ—(പ്രവേശിച്ചു) ദേവൻജയിക്കുന്നു. ദേവ! നിന്തിരു

വടി ഇവിടെ എഴുന്നള്ളിട്ടുണ്ടെന്നു ഞാനറിയിച്ചപ്പോൾ ഭഗവാൻ അഗസ്ത്യമഹർഷി ഇങ്ങിനെ ചോന്നോടറിയിപ്പാൻ പറഞ്ഞയച്ചിരിക്കുന്നു. വിമാനത്തിൽ നിന്നിറങ്ങുമ്പോൾ ചെയ്യേണ്ടതായ മംഗളകർമ്മത്തിന്നു തയ്യാറായിട്ട വാത്സല്യത്തോടുകൂടി പോപാമുദ്രയും മറ്റുള്ള മഹർഷികളും അങ്ങയുടെ വരവി

നെ കാത്തുനില്ക്കുന്നു. അതുകൊണ്ടു ഇവിടെ വന്ന ഞങ്ങളെ സന്തോഷിപ്പിച്ചാലും. അനന്തരം അതിവേഗമുള്ള വിമാനത്തിൽക്കൂടി സ്വദേശത്തിൽചെന്ന അശ്വമേധത്തിന്നു തയ്യാറായിരിക്കുകയും ചെയ്യാമല്ലോ. എന്ന

രാമൻ— ഭഗവാൻ കല്പിക്കുന്നപോലെ ചെയ്യാം.

ശംബു—എന്നാൽ മഹാമാജാവു വിമാനത്തെ ഇതിലെ തിരിക്കാം.

രാമൻ— ഭഗവതി പഞ്ചവടി! ഗുരുജനാളന്തെയെ അനുഷ്ഠിപ്പാൻ വേണ്ടി രാമൻ ചെയ്യുന്ന ഈ അതിക്രമത്തെ ക്ഷണനേരം ക്ഷമിക്കണം.

ശംബു— ദേവ ദർശിച്ചാലും, ദർശിച്ചാലും.

* ഇക്രൗഞ്ചാവതപർവ്വതക്കുടിലിൽചാഴുന്നോരുലുകങ്ങൾതൻ പൂൽക്കാമധപനികേടുകീ ചകമതിൽകാകങ്ങൾമുകുണ്ടായ് പാർന്നുമയിലങ്ങുമിങ്ങുമിവിടെക്കുകുന്നകേകാമവം കേരകംപാമ്പു കരജീർണ്ണ ചന്ദനതരസ്സന്ധ്യപരങ്ങുന്നുതെ അത്രയുമല്ല, (൩൦)

* ഇക്കാർമേഘങ്ങൾതങ്ങിക്കൊടുമുടികളിരുണ്ടിട്ടിതാതെല്ലതെക്കാ ത്തിൽക്കുന്നവീണഗോദാവരിദരിയിൽമുഴങ്ങീടുമപ്പർവ്വതങ്ങൾ ഉഷ്ണകോടന്തമ്മിൽമുട്ടിത്തിരനിരചിതറിക്കൊണ്ടുകണ്ടുള്ളതാമി ദിക്കിൽപുണ്യങ്ങളാമപ്പഴകളുമതി.ഘോഷേണചേരുന്നുഘോരം

(എല്ലാവരും പോയി)

(൩൧)

രണ്ടാമങ്കം സമാപ്തം.

ഉത്തരരാമചരിതം.

—o—o—o—

ഭാഷാ നാടകം.

—◆—

മൂന്നാമങ്കം.

(അനന്തരം തമസ മുഖമുഖം എന്ന രണ്ടു നദികൾ പ്രവേശിക്കുന്നു)
തമസാ— സഖി, മുഖമുഖം! നീയെന്താണു സംഭവിച്ചവളെന്നുപോലെ യിരിക്കുന്നു.

മുളാ— ഭഗവതി, തമസേ! ഭഗവാൻ അഗസ്ത്യന്റെ ധർമ്മ
 നിരായ ചോപാമുദ്ര നദീശ്രേഷ്ഠയായ ഗോദാവരിയോടു ഹ
 വാനായിട്ട എന്ന അയച്ചിരിക്കുന്നു. എങ്ങിനെയെന്നാൽ,
 “ഭഗവതി, ഗോദാവരി! ഭവതിക്ക അറിയാമല്ലോ, പതിയെ
 തൃച്ചിച്ചമുതൽക്ക രാമഭദ്രനെ

* ഉരുഗാർഭീയംകൊണ്ടുഴൽ

പുറമേകൂട്ടാതകഞ്ഞാതുക്കു കയറൽ

തെപ്പടപാകംപോലെ

പ്രതിതാപംഘടിനിറഞ്ഞിരിക്കുന്നു (൧)

ഇഷ്ടജനത്തിന്ന ആവിധമെല്ലാം സംഭവിച്ച കഷ്ടംനിമിത്തമു
 ണ്ടായതും ഇടവിടാതെ മേൽക്കുമേൽ വലിച്ചുവരുന്നതുമായ
 ദീഗ്ദ്ധവ്യസനത്താലിപ്പോളോരും ക്ഷീണിച്ചിരിക്കുന്നു രാമഭദ്ര
 ന്, അവനെ കണ്ടിട്ട എന്നർ മനസ്സു വല്ലാതെ നടുങ്ങിപ്പോ
 യി. ഇപ്പോൾ രാമഭദ്രൻ ഇവിടെനിന്ന മടങ്ങിപ്പോകുന്ന വ
 ഴിക്ക പഞ്ചവടീവനത്തിൽ പ്രിയതമയുമായുള്ള സഹവാസ
 ത്തിന്റേയും സ്വഹൃദവിചാരങ്ങളുടേയും സാക്ഷികളായ പ്രദേ
 ശങ്ങളെ ചെന്നുകാണാം നിശ്ചയംതന്നെ. അവയെ കാണ
 വ്പോൾ പ്രകൃത്യാധീമനാണെങ്കിലും രാമഭദ്രനെ ഈ വിധമുള്ള
 അവസ്ഥയിൽ ദുർന്നിവാദമായി പ്രസരിക്കുന്ന ശോകത്തിന്റെ
 സംക്ഷോഭവേഗത്താൽ അടിക്കടി ചോചാലസ്വത്തിന്ന കാര
 ണങ്ങൾ സംഭവിച്ചേക്കാം. അതുകൊണ്ട ഭവതി അതിൽ ന
 ല്ല കാര്യംയോടുകൂടിയിരിക്കണം.

* പാശാണീരകണങ്ങൾചേർന്നവളരെശ്ശീതങ്ങളായ് ഞാമര
 ത്താരിന്നല്ലിയിലുള്ളനന്മണമണിഞ്ഞുള്ളോരുവായുക്കളെ
 സൈപാശാണീതികൊണ്ടിളക്കിമുദുവായ് രാമനുചോചാലം
 നേരത്തൊക്കെയച്ചുജീവനുസുഖംനൽകേണ”മെന്നിങ്ങിനെ

തമസ— ഇത സ്തോമത്തിന്റെ അവസ്ഥയ്ക്കു ചിതമായ ദാക്ഷി
 ണ്യംതന്നെ. എന്നാൽ രാമഭദ്രനെ ആശ്വസിപ്പിക്കുവാനുള്ള
 ഉപായം പ്രധാനമായിട്ടുള്ളതുതന്നെ ഇന്ന സമീപത്തിലുണ്ട്.

മുളാ— അതെങ്ങിനെ?

തമസാ— കേട്ടാലും, പണ്ട ലക്ഷ്മണൻ “സീതാദേവിയെ പരിത്യ
 ജിച്ചിട്ട വാല്മീകിതപോവനസമീപത്തിൽനിന്നു പോയപ്പോൾ

അവർ പ്രസവവേദന ആരംഭിച്ചിട്ടുള്ള തന്റെ ദേഹത്തെ മഹത്തായ ദുഃഖാവേശം മേൽവായിട്ട ഗംഗാപ്രവാഹത്തിങ്കൽ നിക്ഷേപിച്ചു. അപ്പോൾതന്നെ അവിടെവെച്ചു രണ്ടു കുട്ടികളെ പ്രസവിക്കുകയും ചെയ്തു. ഉടനെ ഭൂമിദേവിയും ഗംഗാഭഗവതിയും വന്നാദരിച്ചു സീതാദേവിയെ രസാതലത്തിലെക്കു കൂട്ടിക്കൊണ്ടുപോയി. അനന്തരം മുലകുടി മാറിയതിന്റെ ശേഷം ആ കുട്ടികളെ വാല്മീകിമഹർഷിയുടെ അടുക്കൽ ഗംഗാഭഗവതി താൻതന്നെ കൊണ്ടുവന്നെല്പിച്ചുകൊടുത്തു.

മുള— (വിസ്മയത്തോടുകൂടി)

* ഇത്തരമുള്ളജനത്തി

നെത്തുന്നവിപത്തുമുളതന്തന്നെ

ത്തേതുണപ്പാനതിൽവ

നെത്തുന്നുണ്ടുവമുള്ളയോഗ്യന്മാർ (ന.)

തമസാ— ഇപ്പോൾ ഈ ശബ്ദകുഴപ്പത്താൽ മേൽവായിട്ട രാമഭദ്രൻ ജനസ്ഥാനത്തിലെക്കു വരുമെന്ന സരയുവിന്റെ മുഖത്തിൽനിന്നു കേട്ടിട്ട ഭഗവതിയായ ഭാഗീരഥി, ഭഗവതിയായ ലോപാമുദ്ര സ്നേഹാർന്നിമിത്തം എങ്ങിനെ ശങ്കിച്ചുവോ അങ്ങിനെ ശങ്കിച്ചു, സീതാദേവിയോടുകൂടി എന്നോ ഒരു ഗ്രഹകൃത്യപ്രാജ്ഞ ഗോദാവരിയെ കാണാൻ വന്നിരിക്കുന്നു.

മുളാ— രാജധാനിയിലിരിക്കുമ്പോൾ പ്രജകൾക്കു അഭ്യുദയം വരുത്തുന്നതായ പല കാര്യങ്ങളിലും പ്രവേശിക്കുന്നതാകകൊണ്ടു രാമഭദ്രന്റെ ചിത്തവിക്ഷേപങ്ങൾക്കതിരണ്ടായേക്കാം. ഇപ്പോൾ ചേറെ ഒരു കാര്യത്തിലും പ്രവേശിക്കാതെ വ്യസനം മാത്രം സഹായമായിട്ടുള്ള അദ്ദേഹത്തിന്നു പഞ്ചവടീപ്രവേശം വലുതായ അനന്തമായി തീരുമെന്നുള്ള ഗംഗാഭഗവതിയുടെ ആലോചന വളരെ നന്നായിരിക്കുന്നു. എന്നാലിപ്പോൾ സീതാദേവി രാമഭദ്രനെ എങ്ങിനെ ആശ്വസിപ്പിക്കും.

തമസാ— ഭഗവതിയായ ഗംഗ ഇങ്ങിനെ പറകയുണ്ടായി. ദേവയജനസംഭവ ജാനകീ! ആയുഷ്കാന്മാരായ കുശലവന്മാരുടെ പന്ത്രണ്ടാം വയസ്സു തികയുന്ന ഇന്ന് ആ സംഖ്യയെ അറിയിക്കുന്നതായ മംഗളഗ്രന്ഥി ബന്ധനം ചെയ്യേണ്ടതാണല്ലോ. അതുകൊണ്ടു നിന്റെ ശപ്തരൂപത്തിൽ ഇതുവരെ ജനി

ചിട്ടുള്ള രാജ്ഞികളുടെ ആദിഗുരുവായും പാപാപഹനായും ഇരിക്കുന്ന ഭഗവാൻ ആദിത്യനെ നീ സ്വഹസ്തങ്ങൾകൊണ്ടുതന്നെ പുഷ്പങ്ങളുറ്റു പൂജിക്കണം, ഭൂമിയിൽ സഞ്ചരിക്കുന്ന നിന്നെ എന്റെ പ്രഭാവത്താൽ വനദേവതകൾക്കുപോലും കാണാൻ കഴികയില്ല പിന്നെ മനുഷ്യരുടെ കഥ പറയാനുണ്ടോ. എന്നു, പിന്നെ എന്തോടു ഭഗവതി കല്പിച്ചു. തമസേ! വധുവായും വത്സയായുമുള്ള ജാനകിക്കു നിന്റെ മേൽ വളരെ ഇഷ്ടമാണല്ലോ. അതുകൊണ്ടു നീതന്നെ അവൾക്കു സഹായമായിട്ടു കൂടെ പോകണം. എന്നു, ആകല്പനയനുഷ്ഠിപ്പാനായിട്ടു ഞാനിപ്പോൾ പോകുന്നു.

മുരളാ— ഞാനുമീച്ചത്താൻതെ ഭഗവതിയായ ലോപാമുദ്രയോടു ചേന്നറിയിക്കട്ടെ- രാമഭദ്രനും വന്നുതുടങ്ങിയെന്നു തോന്നുന്നു.

തമസ— ഇതാ, ജാനകി ഗോദാധരീഹൃദത്തിൽനിന്നു പുറപ്പെട്ട്

* പാരംവിളുത്തബലമാംകവിൾകൊണ്ടുമാഭ
ചേരുംമുഖേചിതറിവീണകചങ്ങളോടും
പോരുന്നുകാട്ടിലുടൽപൂണ്ടവിയോഗമാലോ
സ്മിതപിയാംവൃസനമോഇവളെന്നുതോന്നും (൪)

മുരളാ— ഇവളല്ല ആ ജാനകി?

* ബന്ധംവേർപെട്ടുപുത്തൻതളിരിനുസമമായ്യാടിയേറാംചടച്ചും
ചന്തംചേന്നംവിളുത്തുള്ളിവളുടെതന്നെവല്ലാമുൾത്താരുണക്കി
ചെന്തീയൊത്തുള്ളദീപ്തവൃസനമഹാവാടുനന്നൽകേതകിപ്പു
വന്താംഗത്തിലുണ്ടാംദളമരിന്നെമഹാഗ്രീഷ്മതാപംകണക്കു (൫)

(ചാറിനടന്നു മണ്ടുപേരും പോയി)

വിഷ്ണുഭാഗവതം കഴിഞ്ഞു.

(അണിയറയിൽ) അഹോ പ്രമാദം പ്രമാദം.

(അനന്തരം വൃസനത്തോടും ഉൽകണ്ഠയോടുംകൂടി കേൾക്കുന്ന നാട്ടുത്തിൽ പൂച്ചുറത്തുകൊണ്ടു സീത പ്രവേശിക്കുന്നു.)

സീത— അഹോ എന്റെ പ്രിയസഖിയായ വാസന്തിയുടെ വാക്കുണ്ടെന്നു തോന്നുന്നു.

(ചിന്നേയും അണിയറയിൽ)

* മുമ്പേതാനക്കിടാവെസ്വകരകലിതമാംസല്ലകീപല്ലവഞ്ചൈ
തുന്ധിപ്പെയ്യാട്ടിയെത്തുന്നതുപവനിജതാനേകിനന്നായ്ക്കുത്തി
സീതാ— അവന്നെന്താണ?

(പിന്നേയും അണിയറയിൽ)

* അരഭസ്സിൽ കാന്തയോടുംകൂതുകമാടുകൂടിക്കുന്നനേരംമദത്താൽ
വമ്പൻകുമാരിനമ്പ്രൻഭൂതമവനെയെരുന്നവന്നെത്തിമുന്നിൽ
സീതാ— (സംഭ്രമത്തോടുകൂടി അഞ്ചാടി നടന്നിട്ടു) ആയുപുത്ര
രക്ഷിക്കണ, എന്റെ ആ മകനെ രക്ഷിക്കണ. (ഭ്രമന
ടിച്ച പ്രസന്നത്തോടുകൂടി) ഹാ കഷ്ടം! കഷ്ടം! വളരെ കഠിനം
പരിചയിച്ചിട്ടുള്ള ആ അക്ഷമങ്ങൾതന്നെ പഞ്ചവടിദർശന
ത്താൽ പിന്നേയും ഭാഗ്യഹീനയായ എന്റെ നാവിൽനിന്നു
പുറപ്പെടുവോകുന്നു. ഹാ ആയുപുത്ര! (എന്ന മോഹിക്കുന്നു)

തമസ— (പ്രവേശിച്ചു) വത്സേ! ആശ്വസിപ്പിക്ക. ആശ്വസിപ്പിക്ക.

(അണിയറയിൽ) വിമാനരാജാവേ! ഇവിടെത്തന്നെ നില്ക്കൂ.

സീതാ— (ആശ്വസിച്ച് ഭയത്തോടും ഉല്ലാസത്തോടും കൂടി) ജല
സമ്പൂർണ്ണമായ മേഖത്തിന്റെ ഗർജ്ജിതം പോലെ ഗംഭീരമാ
യും മാംസഭരമായും ഇരിക്കുന്ന ഈ ശബ്ദം എവിടെ നിന്നാണു
കേൾക്കുന്നത്. ഇത എന്റെ കണ്ണുരസ്യങ്ങളിൽ പ്രവേശിച്ചു,
ഭാഗ്യഹീനയാണെങ്കിലുംഎന്നു വേഗത്തിലാശ്വസിപ്പിക്കുന്നു.

തമസ— (സ്തോമകൗതുകങ്ങളോടുകൂടി) അയി വത്സേ!

* എങ്ങോനിന്നുസ്സുടമാ

യിങ്ങിനെകേൾക്കുന്നനിസ്വപനത്താൽനീ

തിങ്ങിനകൊതിച്ചുണ്ടിളകിയ

തെങ്ങിനെയിടിയാൽമയൂരിയതുപോലെ (൭)

സീതാ— ഭഗവതി എന്താണു അസ്സുടമെന്നു പറയുന്നത്, ആയു
പുത്രനാണിങ്ങിനെ പറഞ്ഞതെന്നു സ്വരസംയോഗംകൊണ്ടു
നല്ലവണ്ണം ഞാനറിയുന്നുണ്ടു.

തമസ— തപസ്സുചെയ്യുന്ന ശംഭുകനെ ശിക്ഷിപ്പാനായിട്ടു ഇ
ക്ഷപാകവംശജനായ ആ രാജാവു ജനസ്ഥാനത്തിലെത്തി
ട്ടുണ്ടെന്നു കേൾക്കുന്നു.

സീതാ— ഭാഗ്യത്താൽ ആ രാജാവു രാജധർമ്മാനുഷ്ഠാനത്തിന്നു ന്യൂ
നത വരുത്തുന്നില്ലല്ലോ.

(അണിയറയിൽ)

* മരജ്ജിതമാണെന്നിവസവികളായ്ത്തീർന്നുവരും-
 യിരുന്നേനേതിങ്കൽപ്രിയതമയുമായുണ്ടുബഹുനാഥം
 പരന്നെങ്ങുംഗോദാവരിയരികിലുള്ളോരുഗിമിതൻ
 ഝരമേന്മേൽവീഴുംഗൃഹവിലസുമത്താഴ്വരയിതാ (വ)

സീതാ— (നോക്കിട്ട) ഹാ! ഹാ! ഇദ്ദേഹം പ്രഭാതകാലത്തിലുള്ള
 ചന്ദ്രമണ്ഡലംപോലെ വിളരിയും ക്ഷണിച്ചും ദുഷ്പ്രഭമായുമിരി-
 ക്കുന്ന ആകൃതിയോടുകൂടിയിരിക്കുന്നുവല്ലോ. സൗമ്യമായും
 ഗംഭീരമായുമിരിക്കുന്ന അനുഭാവത്താൽ മാത്രമാണത്ര ആ ആയു-
 പുത്രൻതന്നെ എന്നു ഞാനറിഞ്ഞത. ഭഗവതി തമസേ! എ-
 നെ താങ്ങിക്കൊൾക.

(തമസയെ ആലിംഗനംചെയ്ത മോഹിക്കുന്നു)

തമസ— (താങ്ങിക്കൊണ്ട) വസേ! ആശ്വസിക്ക്, ആശ്വസിക്ക്;
 (അണിയറയിൽ) ഈ പഞ്ചവടിദർശനത്താൽ—

* എന്നുള്ളൊരുത്തിമരുവെന്നാരശോകവഹനി
 നന്നായ്ജപിക്കുവതിനായ്ത്തുടരുന്നിതിപ്പോൾ
 എന്നല്ലതിന്റെരഹസ്യമൊഴുകുപോലെമോഹം
 മൊന്നായിമുപ്പടനെയെന്നെമറച്ചിടുന്നു (ൻ)

ഹാ പ്രിയേ ജാനകി!—

തമസ— (ആത്മഗതം) ഇതുതന്നെയാണത്ര ഗുരുജനങ്ങളും ശ-
 കിച്ചത.

സീതാ— (ആശ്വസിച്ചു) അയ്യോ ഇതെന്താണ?

(പിന്നെയും അണിയറയിൽ) ഹാ ദണ്ഡകാരണ്യചാസപ്രി-
 യസവി! ഹാ ദേവി! വിദേഹരാജപുത്രി! (മോഹിക്കുന്നു)

സീതാ— അയ്യോ! കഷ്ടം! കഷ്ടം! ഭാഗ്യഹീനയായ ഏതെന്ന വി-
 ക്കിച്ച കരഞ്ഞുകൊണ്ടും നീചോല്പലങ്ങൾ പോലെയിരിക്കുന്ന
 നേത്രങ്ങളെ അടച്ചുകൊണ്ടും ആയുപുത്രൻ മോഹിച്ചുവല്ലോ.
 അയ്യോ ഈ ദുസ്സഹമായ ശോകാവേഗത്താൽ നിശ്ചേഷ്ടനാ-
 യി അവശനായിട്ട ഭൂമിയിൽ വീണുകിടക്കുന്നു. ഭഗവതി തമ-
 സേ! രക്ഷിക്കണെ, രക്ഷിക്കണെ, ആയുപുത്രനെ ആശ്വസി-
 പ്പിക്കണെ. (എന്ന തമസയുടെ കാല്ക്കൽവീഴുന്നു)

തമസാ— (ഏഴുനേല്പിച്ചു)

* ചെന്നിജ്ജഗൽപതിയെയാശ്ശസമാശപസിപ്പി
 ഒന്നാമജേഭവതിതന്നെവിശുദ്ധശീല
 നന്നായ്സുഖേനതടവുന്നൊരുനിൻ കരത്താൽ
 തന്നേവത്രാഘകുമാരനുബോധമുള്ളിൽ (൧൦)

സീതാ— വരുന്നതു വരട്ടെ, ഭഗവതി കല്പിക്കുന്നതുപോലെ ചെയ്യാം. (സംഭ്രമത്തോടുകൂടി പോയി)

(അനന്തരം ഭൂമിയിൽ കിടന്നുകൊണ്ടും, കണ്ണീർ പൊഴിക്കുന്ന സീതയാൽ സ്पर्ശിക്കപ്പെട്ടുകൊണ്ടും, ആറ്റൊറ്റാശാസങ്ങളോടുകൂടി രാമൻ പ്രവേശിക്കുന്നു).

സീതാ— (അല്പം സന്തോഷത്തോടുകൂടി ആത്മഗതം) ത്രൈലോക്യനാഥന്റെ ജീവൻ പിന്നെയും തിരിച്ചുവന്നു എന്നതോന്നുന്നു.

രാമൻ— അയ്യോ ഇതെന്തൊരുശബ്ദം!

* വീണീടാമരിചന്ദനത്തളിരിനിൻ നീരോകശക്കിപ്പിഴി
 ഞ്ഞൊന്നൊക്കന്റെ കരങ്ങളുറ്റതമൊഴിച്ചിടുന്നനൽധാരയൊ
 പേവുജീവമനസ്സു കൾക്കുപരമാനന്ദത്തെനൽകിദൂതം
 ജീവിപ്പിക്കുമൊരൗഷധീരസമതോമാറത്തുചേരുന്നമേ (൧൧)

* ചേതസ്സിന്നസുഖേനമൃഗ്ദ്ധയെവളർത്താശാസമേകുന്നതാ
 മേതൽസ്पर्ശനമോക്കിൽ ഞാൻ പരിചയിച്ചിട്ടുള്ളതത്രേപുരാ
 വേദംകൊണ്ടുളവായമൃഗ്ദ്ധയെടുൻ ഭൂതകുളുണതീവിധം
 സ്തീതാനന്ദഭരത്തിനാലിതുവളർത്തിടുനുജാധ്യത്തിനെ (൧൨)

സീതാ— (ഭയത്തോടും വ്യസനത്തോടുംകൂടി കുറെ പിൻവാങ്ങിട്ട്)
 ഇതുതന്നെയും ഇപ്പോഴത്തെ സ്ഥിതിക്കു വളരെ അധികമായി.

രാമൻ— (ഇരുന്നിട്ട്) വത്സലയായ സീതാദേവിയായ് ഞാൻ
 അനുഗ്രഹീതനായിരിക്കുമോ,

സീതാ— ഹാ കഷ്ടം! കഷ്ടം! ആയുപത്രൻ എന്തിനായിട്ടാണു
 എന്നെ അന്വേഷിക്കുന്നത,

രാമൻ— ഇരിക്കട്ടെ നോക്കാം.

സീതാ— ഭഗവതി തമസേ! നോം കുറെ മാറിനിൽക്കുക. എന്നെ
 കണ്ടുവെങ്കിൽ അനുവാദം കൂടാതെ അടുത്തുചെന്നതിന്നു എ
 ഞ്ങൻ നേരെ അധികമായിട്ടു മഹാരാജാവു കോപിക്കും.

തമസാ— അയി വത്സേ! ഗംഗാഭഗവതിയുടെ വരപ്രഭാവത്താ
 ൽ വനദേവതകൾക്കുകൂടി നിന്നെ കാണാൻ കഴികയില്ലല്ലോ.

സീത— ഓ! ശരിതന്നെ.

രാമൻ— പ്രിയേ ജാനകി!

സീത— (കോപത്തോടും ഗൽഗദത്തോടുംകൂടി) ആയുപത്ര! ഇപ്പോഴത്തെ സ്ഥിതിക്കു ഈ വാക്കു അനുചിതമല്ല. (കണ്ണീരോടുകൂടി) അല്ലെങ്കിൽ ജന്മാന്താത്തിലേങ്കിലും സാധിക്കുമെന്ന വിചാരിപ്പാൻ പാടില്ലാത്തവിധത്തിൽ ദുർല്ലഭഭക്തനായി, ഭാഗ്യവാനായ എന്നെത്തന്നെ ഉദ്ദേശിച്ച വാത്സല്യത്തോടുകൂടി ഇങ്ങിനെ വിളിക്കുന്നവനായിരിക്കുന്ന ആയുപത്രന്റെ നേരെ കഠിനചിത്തയായ ഞാനെന്നതിനായിട്ടിങ്ങിനെ നിദ്യയായിരിക്കുന്നു. ഇദ്ദേഹത്തിന്റെ ഹൃദയം ഇനിക്കറിയാം, ഇദ്ദേഹത്തിന്നു എന്റെ ഹൃദയവും അറിയാം.

രാമൻ— (എല്ലാടത്തും നോക്കിട്ടു ബുദ്ധിക്ഷയത്തോടുകൂടി) ഹാ കഷ്ടം! ഇവിടെ ആരുമില്ല.

സീത— ഭഗവതി തമസേ! ഇദ്ദേഹം എന്നെ അകാരണമായിട്ടാണു തൃജിച്ചത എങ്കിലും ഈ വിധത്തിലിദ്ദേഹത്തിനെ ദർശിച്ചതുകൊണ്ടു എന്റെ ഹൃദയം ഇപ്പോൾ ഏതു സ്ഥിതിയിലിരിക്കുന്നു എന്നു ഇനിക്കു തന്നെ അറിഞ്ഞുകൂട.

തമസ— ഇനിക്കറിയാം വത്സ! ഇനിക്കറിയാം.

* നൈമാശ്വത്താലുദാസീനതയൊടുമഥതൻ

കാഞ്ഞാപാൽതവിച്ചും

പാരംഭീഗ്ലിച്ചതാമീവിരഹമതിലുടൻ

ചേച്ചുയാൽസ്തബ്ധമായും

സാരംപ്രേമംനിനച്ചിട്ടുകിയുമതിസൗ

ജന്യമൃലംതെളിഞ്ഞും

ലോരംതൽകൃത്യമോത്തോട്ടരിശമൊടുമിരി

ക്കുന്നനിൻചിത്തമിപ്പോൾ

(൧൩)

രാമൻ— ദേവി!

* ദേഹംചൂണ്ടാരുനിൻപ്രസാദമതുതാനെന്നിങ്ങുതോന്നുംവിധം

സ്നേഹംകൊണ്ടുനനഞ്ഞുശീതളമതായുള്ളോരുനിൻസ്സർഗം

ഹാമാനദിനിനൽകിട്ടനുപരമാനന്ദത്തെയിപ്പോഴുമെൻ

ദേഹാത്മാക്കളിലോരവുപുനരയേനീയെങ്ങുമാപ്രേയസി ഹർ

സീത— അഗാധമായ സ്നേഹാധിക്യത്തെ കാണിക്കുന്നവയും ആ

നന്ദത്തെ ജനിപ്പിക്കുന്നവയുമായുള്ള ആയുഷ്വത്രന്റെ ഈ വി
ലാപങ്ങളെ ഞാൻ കെട്ടു. ഇവയിലുള്ളവിശ്വാസത്താൽ അ
കാരണമായിപരിത്യജിച്ചതുകൊണ്ട നിന്ദ്രമായി രീന്നതാണെ
ങ്കിലും എന്റെ ജന്മലാഭത്തെ ഞാൻ ബഹുമാനിക്കുന്നു.

രാമൻ— അഥവാ പ്രിയതമയെവിടെ, സങ്കല്പത്തിലുള്ള അഭ്യോ
സസാമാത്മ്യംകൊണ്ട രാമനുണ്ടായ ഭ്രമമാണിത നിശ്ചയം.

(അണിയറയിൽ) പ്രമാദം പ്രമാദം.

* മുമ്പേതാനക്കിടാവെസ്വകരകലിതമാംസല്ല കീപല്ലവത്തെ
തുമ്പിക്കയ്ക്കാട്ടിയെത്തുന്നവവനിജതാനേകിനന്നായ്ക്കുത്തി

രാമൻ— (സ്നേഹത്തോടും ഭയസൂചത്തോടും കൂടി) ആ വത്സ
നെന്താണ്?

(പിന്നേയും അണിയറയിൽ)

* അംഭസ്സിൽകാന്തയോടുംകൂടുകമൊഴുകളിക്കുന്നനേരമദത്താൽ
വമ്പൻകുളീനനമ്പ്രൻദൂതമവനെയെരക്കുന്നുവെന്നത്തിമുനിൽ

സീതാ— അവനെ രക്ഷിപ്പാനില്ലോളമാണുള്ളത, (എ)

രാമൻ— പിടിയോടുകൂടി കളിക്കുന്ന എന്റെ പ്രിയയുടെ പുത്ര
നെ എത്രക്കുന്ന ആ ദൃഷ്ടനെവിടെ? (എഴുന്നീല്ക്കുന്നു)

വാസന്തി— (സംഭ്രമത്തോടുകൂടി പ്രവേശിച്ചു) രഘുനന്ദനനോ?

സീതാ— എന്റെ പ്രിയസഖിയായ വാസന്തിയോ?

വാസന്തി— ദേവൻ ജയിക്കുന്നു, ജയിക്കുന്നു.

രാമൻ— (നോക്കിട്ടു) ദേവിയുടെ പ്രിയസഖിയായ വാസന്തിയോ.

വാസന്തി— ദേവ! വേഗം വര, വേഗം വര. ഇവിടെനിന്ന ജ
ടായുഗിരിയുടെ തെക്കഭാഗത്തുള്ള സീതാതിരുമത്തിൽ കൂടി
ഗോദാവരിയിലിറങ്ങി ദേവിയുടെ ആ പുത്രനെ ദേവൻ ദർശി
ച്ചാലും.

സീതാ— ഹാ, താതജടായോ! അങ്ങുന്നില്ലായ്ക്കയാൽ ഈ ജന
സ്ഥാനം ശൂന്യമായിരിക്കുന്നു.

രാമൻ— അഹഹ! ഈ കഥാപ്രസംഗങ്ങൾ ഹൃദയമർമ്മങ്ങളെ
മോദിക്കുന്നവയാണല്ലോ.

വാസന്തി— ദേവ! ഇതിലെ, ഇതിലെ.

സീതാ— ഭഗവതാ! വനദേവതകൾകൂടി എന്നെ കാണുകയില്ലെ
ന്ന പറഞ്ഞത സത്യം തന്നെ.

തമസാ— അയി വത്സ! മറെറല്ലാദേവകളുടെ പ്രഭാവത്തെക്കാളും ഗംഗാദേവിയുടെ പ്രഭാവം ഉൽകൃഷ്ടമായിട്ടുള്ളതാകുന്നു, പിന്നെന്തിനു ശങ്കിക്കുന്നു.

സീതാ— എന്നാൽ നമ്മളും പിന്നാലെചെല്ലുക.
(ചുറ്റിനടക്കുന്നു)

രാമൻ— (ചുറ്റിനടന്നിട്ട) ഭഗവതി, ഗോദാവരി! ഭവതിക്കു നമസ്കാരം.

വാസന്തി— (നോക്കിട്ട) ദേവ! ദേവ! കാന്താസഹിതനായും വിജയിയായുമുള്ള ദേവിയുടെവത്സനെ ദർശിച്ച സന്തോഷിച്ചാലും.

രാമൻ— ആയുഷ്ഠാൻ ജയിക്കട്ടെ.

സീതാ— അഹോ ഇവൻ ഈ സ്ഥിതിയിലായോ.

രാമൻ— ദേവി! ഭാഗ്യത്താൽ ഭവതി വലു്കുന്നു.

* മൂന്നംബാചമൃണാളചാരുതരമാംകൊമ്പുള്ളോരേതാനയെൻ കന്നൽകണ്ണിയെടുക്കുമോചെയിയിൽനീ ചാത്തുന്ന നൽപല്ലവം ഇന്നീ മത്തഗജങ്ങളെദൂതമെത്രത്തോട്ടിക്കുമാനിനകൻ തന്നിൽച്ചേന്നിതുയൌവനത്തിലുളവാകേണ്ടംഗുണംസർവ്വവുംഹന്ന

സീതാ— കാണാൻ ഭാഗിയുള്ള ഈ പിടിയോടു പിരിയാതെത്തന്നെ ഇവൻ ദീഗലായുസ്സായിരിക്കട്ടെ.

രാമൻ— സഖി, വാസന്തി! നോക്കൂ, നോക്കൂ. കാന്തയെ അനുരഞ്ജിപ്പിപ്പാനുള്ള ചാതുര്യവും വത്സന്ന വശമായിട്ടുണ്ടു്,

* നേരംപോക്കായ്ക്കിഴിസുകുബ്ജമുടൻ

നൽകിയുപതമഗന്ധം

ചേരുംവെള്ളത്തെവായിൽപ്രണയമൊടഥതം

നേകിയുപാകമായി

നീറിൻനൽതുളളിചിന്നംനിജകരമതിനാൽ

സേകവുചെയ്തനാളം

നേരേനീണ്ടുള്ളനൽത്താമരയിലകടയാ

യിട്ടുപിന്നെപ്പിടിച്ചാൻ

(എ)

സീതാ— ഭഗവതി, തമസെ! ഇവനിപ്പോളീസ്ഥിതിയിലായിരിക്കുന്നു. എന്നാൽ ഇത്രയും കാലംകൊണ്ടു ആ കുശലവന്മാരേതു സ്ഥിതിയിലായി എന്ന ഞാൻ അറിയുന്നില്ലല്ലോ.

തമസാ— ഇവനെങ്ങിനെയോ അതുപോലെത്തന്നെ അവരും.

സീതാ— ഇങ്ങിനെ ഒരു ഭാഗ്യചീനയായല്ലോ ഞാൻ. നിറന്തരമായിട്ടു ആയുപുത്ര വിരഹാമാത്രമല്ല. പുത്രവിരഹവുമകൂടി അനുഭവിക്കേണ്ടിവരുന്നുവല്ലോ.

തമസാ— ഇങ്ങിനെയായിരിക്കാം ദൈവകല്പിതം.

സീതാ— ഞാൻ പ്രസവിച്ചതുകൊണ്ടു പ്രയോജനമെന്താണു, അല്പം ഇടവിട്ടു ധവളമായും മനോഹരങ്ങളായുമിരിക്കുന്ന ഭന്തമുകുളങ്ങൾകൊണ്ടും ശോഭിച്ചിരിക്കുന്ന ഗന്ധങ്ങൾകൊണ്ടും കൂടക്കൂടെ മുദ്രസ്ഥമായി പുറപ്പെടുന്ന മനോഹരമന്ദമാസങ്ങൾകൊണ്ടും ബന്ധിച്ചിരിക്കുന്ന ശിഖണ്ഡകൾകൊണ്ടും സുന്ദരമായും നിർമ്മലമായുമിരിക്കുന്ന എന്റെ ആ പുത്രമുഖകമലത്തെ ആയുപുത്രൻ ചുംബിക്കുന്നതിന്നു സംഗതി വന്നില്ലല്ലോ.

തമസാ— ദേവതാ പ്രസാദംകൊണ്ടു ഇനി അതിന്നും സംഗതി വരട്ടെ.

സീതാ— ഭഗവതി തമസേ! ഇങ്ങിനെ പുത്രന്മാരുടെ കാമ്ബവണതുകൊണ്ടു ചുരത്തി വീർത്തിരിക്കുന്ന മുലകളുള്ള ഞാൻ അവരുടെ അമൃതന്റെ സമീപത്തിൽ വസിക്കുന്നതിനാൽ ഈ ഒരു ക്ഷണനേരം സംസാരിപ്പിപ്പോയിത്തീർന്നിരിക്കുന്നു.

തമസാ— എന്തുചെയ്യട്ടെ, അപത്യമെന്നതു സ്നേഹത്തിന്റെ പരമവധിയാണെന്നു മാത്രമല്ല മാതാപിതാക്കന്മാർക്കു അന്യോന്യമുള്ള ഒരു ദ്രവ്യബന്ധമുമാണല്ലോ.

* പാരംഭംപതിമാർക്കു താമിപതിസ്നേഹമുരുഭവിക്കുമ്പോൾ ചേരമൊരാനന്ദംതാൻ തീരുന്നിത്പത്യമെന്നബന്ധനമായ് വാസന്തി— ദേവ! ഇങ്ങോട്ടും നോക്കൂ. (ഹൃദ്യ)

* പുത്തൻപീലികൾനല്ലഭംഗിയിൽവിടർത്തിക്കൊണ്ടുനന്നായ്ജളച്ചൊത്തിടുംശിഖചേന്ദനമകുടപോലെപ്രകാശിച്ചുമോ നൃത്തംചെയ്തമദിച്ചതന്റെവിടയോടൊത്തിക്കുടമ്പിന്റെമേൽ പൃഥ്വിപുത്രിവളർത്തിയോരുമയിൽകൂ ഹീനമോദിച്ചിതാ (ഹൻ)

സീത— (കൗതുകാസ്രങ്ങളോടുകൂടി) അതുതന്നെ ഇത, അതുതന്നെ ഇത.

രാമൻ— സന്തോഷിച്ചാലും, വത്സ! സന്തോഷിച്ചാലും.

സീതാ— അങ്ങിനെയൊക്കട്ടെ.

രാമൻ— * വട്ടംചുറ്റുമ്പൊളൊപ്പംപുടമതിനകമേ
 വൃത്തമായ് ചുറ്റുമക്ഷി
 ഞ്ഞൊട്ടൊട്ടുന്നചിപ്പിലതയുടെകളിയാൽ
 ഭംഗിമേന്മേൽവളർത്തി
 കൊട്ടംകൈത്താളമൊപ്പിച്ചുചനിമകൾകളി
 പ്പിക്കുമാനിന്നെയിപ്പോ
 ഞൊട്ടല്ലാതിപ്പുമുഖമുൻമനമതിൽമകനെ
 പോലെത്താനോർത്തിടുന്നേൻ (൨൦)

കഷ്ടം! തിര്യക്കുകൾകൂടി പരിചയത്തെ അനുസരിക്കുന്നുണ്ട.

* പുതിയകുസുമമോരോന്നുള്ളതാമിക്കടമ്പൻ
 മതിമുഖിജലമേകിപ്പണ്ടുരക്ഷിച്ചതത്രേ

സീത— (നോക്കിട്ട കണ്ണീരോടുകൂടി) ആയ്ച്ചത്രൻ ഇതിനെ ന
 ല്ലവണ്ണം അറിഞ്ഞു.

രാമൻ— * അതിനെമയിച്ചിതോക്കുന്നുണ്ടുതൻബന്ധുവിൽപോ
 ലിതിലതിപരിതോഷംപൂണ്ടിരിക്കുന്നുവെല്ലോ (൨൧)

വാസന്തി— എന്നാൽ ദേവൻ ഇവിടെ കുറെ ഇരിക്കുകതന്നെ.

* നന്ദിച്ചിക്കുളീവനത്തിനിടയിൽഭൂപുത്രിയോടുഭോ
 നൊന്നിച്ചനുശയിച്ചിരുന്നശിലയിക്കാണ്ണതല്ലോവിഭോ
 അന്നിക്കല്ലിലിരുന്നുജാനകിമൃഗങ്ങൾക്കായനേകംദിനം
 നന്നായ്കല്ലുകൊടുത്തതോർത്തവവിടുന്നില്ലിന്നുമിദിക്കിനെ

രാമൻ— ഇതു കാണുന്നതിന്ന ഞാൻ ശക്തനല്ല. (൨൨)
 (എന്ന കരഞ്ഞുകൊണ്ട മറ്റൊരോടത്തിരിക്കുന്നു).

സീത—സഖിവാസന്തി! നീയെന്താണീച്ചെയ്തത, ഇതിനെ ആ
 യ്ച്ചത്രനും ഇനിക്കും കാണിച്ചതരികയൊ, അയ്യോ കഷ്ടം
 അയ്യോകഷ്ടം, ആ ആയ്ച്ചത്രൻ തന്നെ ഇദ്ദേഹം, ആ പഞ്ച
 വടീവനവുമിതുതന്നെ, പ്രിയസഖിയായആവാസന്തിയുമിവൾ
 തന്നെ, പല വിധത്തിലുള്ള ക്രീഡകളിൽ സാക്ഷികളായിരുന്ന
 ആ ഗോദാവരീവനപ്രദേശങ്ങളും ഇവതന്നെ, പുത്രതുല്യങ്ങ
 ളായ ആ മൃഗപക്ഷിപുഷ്പങ്ങളും ഇവ തന്നെ, അനുണ്ടായിര
 നപൾ തന്നെയാണ ഈ ഞാനും, ഇതുകളെയെല്ലാം ഞാൻ
 കണ്ടുകൊണ്ടു തന്നെ ഇരിക്കുന്നുണ്ടെങ്കിലും ഭാഗ്യമീ നയായ

ഇനി ഈതാനും ഇല്ലാത്തതുപോലെത്തന്നെ ഈ വിധമാ
ണെല്ലാ ജീവലോകത്തിന്റെ ദശാപരിണാമം.

വാസന്തി—സഖി സീതേ! നീ കാണുന്നില്ലേരാമന്റെ അപസ്ഥായം.

* സ്വൈരംകാണാനിനക്കെങ്കിലുമെവനധികം

ഭാഗിച്ചേൻപുലശ്രീ

ചോരനംഗങ്ങളാൽനിൻമിഴികളിൽനവമാ

യെന്നമാനന്ദമേകി

ആരാമൻശ്ശാ കമൃലംവിളറിവിവശനായ്

ഹന്തപാരംചടച്ചാൻ

നെരേന്ദ്രക്കിടിലാമെന്നൊരുവിധമറിയാമെങ്കിലും

ദൃക്പ്രിയൻതാൻ

(൨൩)

സീതാ— കാണുന്നുണ്ട സഖി! ഞാൻ കാണുന്നുണ്ട.

തമസാ— പ്രിയനെ കണ്ടുകൊണ്ടു തന്നെ ഇരിക്കുകയുണ്ട.

സീതാ— ഹാ ദൈവമേ ഇദ്ദേഹം എന്നെപ്പിരിഞ്ഞു ഞാൻ
ഇദ്ദേഹത്തിനെപ്പിരിഞ്ഞു ഇങ്ങിനെ ഭവിക്കുമെന്ന സ്വപ്ന
ത്തിൽ പോലുംആരെങ്കിലുംവിചാരിച്ചിരുന്നുവോ, അതിനാൽ
വത്സലനായ ആയുധത്രനെ അപ്രജ്ഞത്തിൽ കാണുന്നപോ
ലെ ഒഴുകുന്ന കണ്ണനീരുകളുടെ ഇടയിലായിട്ടു കുറച്ചുനേരമെ
ങ്കിലും ഞാൻ കാണട്ടെ. (എന്നു തൃപ്തിയോടുകൂടി നോക്കുന്നു.)

തമസാ— (സ്നേഹാശ്രുക്കളോടുകൂടി ആലിംഗനം ചെയ്തിട്ട്)

* ആനന്ദപ്രസന്നങ്ങൾമൂലമുളവാമശ്രുക്കൾചാത്തുംസദാ

തേനോലുംമൊഴിതൃപ്തികൊണ്ടുവലുതായിട്ടുണ്ടുവെളുത്തുംസുതേ

താനേനസ്നേഹരസംപൊഴിച്ചുമൊരുപാൽതോടെന്നതോന്നുംവിധം

ആനന്ദസുന്ദരമായനിൻമിഴി നനച്ചിടുന്നനിൻകാതനെ (൨൪)

വാസന്തി—

* ചിന്തതേനുള്ളവൃക്ഷഫലമലർനിരകൊ

ണ്ടഗല്പമേകട്ടെന്നൊ

യുന്നിദാംഭോരുചത്തിൽമണമൊടുവനവാ

യുക്കൾവിശട്ടമന്ദം

ഒന്നിച്ചിപ്പക്ഷിപുനംപ്രമദമാടിഹകു

കട്ടെകണ്ണങ്ങൾപൊക്കി

ട്ടിന്നിശ്രീരാമദേവൻപുനരപിവിഹിനേ

വന്നിരിക്കുന്നതാനെ

(൨൫)

രാമൻ— വരു, സഖി വാസന്തി! ഇവിടെ ഇരിക്കാമല്ലോ.

വാസന്തി— (ഇരുന്നിട്ട കണ്ണീരോടുകൂടി) മഹാരാജാവേ! കുമാരലക്ഷ്മണൻ കുശലമല്ലേ?

രാമൻ— (കേൾക്കാത്തവിധത്തിൽ)

* മല്ലാക്ഷീമണിയേതുപക്ഷഃമൃഗവൃക്ഷങ്ങൾക്കുനീവാരവും
പുല്ലംവെള്ളവുമെന്നുതൻമുദുകരംകൊണ്ടുകിരക്ഷിച്ചുവോ
വല്ലാത്തോരുവികാരമുള്ളിലവയെക്കൊന്നെന്നേരത്തിതാ
കല്പംകൂടിയുടഞ്ഞുപോംവിധമുദിക്കുന്നത്രുവംപോലെമേ (൨൬)

വാസന്തി— മഹാരാജാവേ ഞാൻ ചോദിക്കുന്നത കേട്ടില്ല. കുമാരലക്ഷ്മണൻ കുശലമല്ല.

രാമൻ— (ആത്മഗതം) അയ്യോ എന്നു മഹാരാജാവേ എന്ന സ്തോമസ്തുത്രമായി വിളിക്കുന്നു, ലക്ഷ്മണനെക്കുറിച്ച് മന്ത്രം ചൊല്ലുണ്ടുളാൽ തൊണ്ടയിടറിക്കൊണ്ട കുശലം ചോദിക്കുന്നു, അതുകൊണ്ടു ഇവൾ സീതാവൃത്താന്തത്തെ അറിഞ്ഞിട്ടുണ്ടെന്ന ഞാൻ വിചാരിക്കുന്നു. (പ്രകാശം) അതെ കുമാരൻ കുശലം തന്നെ. (എന്നു കരയുന്നു)

വാസന്തി—അയി ദേവ! എന്തുകൊണ്ടാണു വോൻ ഇത്രദാരുണനായിട്ടു രീരുന്നത.

സീതാ— സഖി, വാസന്തി! നീയെന്നാണിങ്ങിനെ പറയുന്നത. എല്ലാവർക്കും, എന്റെ പ്രിയസഖിക്കു വിശേഷിച്ചും ആയുധത്രനോട പ്രിയമായി സംസാരിപ്പാനല്ലേ തോന്നൂ.

വാസന്തി—

* ന്നാവെൻകണ്ണിന്നുനീ താൻമമതനുവിനുനീനല്ലപീയുഷമമെൻ
ജീവൻനീതാൻദിവിയമേഘമുദയമതകേന്ദ്രനിസുന്ദരരേഗി
ഏവനീയിഷ്ടവാക്യംപലതുമനുസരിച്ചോതിയൊന്നിച്ചുവാണൊ
ല്ലാവത്തെത്തന്നെ—കഷ്ടശിഖശിഖയിനിത്തൊന്നെന്തിനേതു
(എന്നു മുഖിക്കുന്നു) [നശേഷം (൨൭)]

രാമൻ— വാക്യം നിറുത്തിയതും മോഹിച്ചതും വേണ്ടേടത്തു തന്നെയാണു. സഖി! ആശ്വസിപ്പൂ, ആശ്വസിപ്പൂ.

വാസന്തി— (ആശ്വസിച്ചിട്ട) ദേവ! അങ്ങനെയൊക്കെയാണു ഇങ്ങിനെ അന്യായമായി പ്രവൃത്തിച്ചത.

സീത— സഖി വാസന്തി! മതിയാക്കൂ, മതിയാക്കൂ.

രാമൻ— ജനങ്ങൾ സമ്മതിക്കുന്നില്ല, അതുകൊണ്ടുതന്നെ.

വാസന്തി— അതിന്നു കാരണമെന്ത?

രാമൻ— അതെന്തൊരു അവസ്ഥ തന്നെ അറിഞ്ഞുകൂടൂ.

തമസാ— അവളെ ശകാരിച്ചുത ഉചിതമായി.

വാസന്തി— * അതികഠിന! യശസ്സിന്നല്ലെ യോമോഹമെങ്ങെ
ക്കിതിലുമധികമായിട്ടെന്തു ദുഷ്ടിയിൽ
സ്ഥിതിയവളുടെയെന്തൊരു നാശമാണതുകൊട്ടിൽ
ക്ഷിതിമമണലോന്നെന്തൊത്തിടുന്നുകഥിക്ക (൨൮)

സീത— സഖിവാസന്തി നീ തന്നെയാണു കഠിനയും ദാരുണയും
മായിരിക്കുന്നതു. ഇങ്ങിനെ ഓരോന്നൊക്കെ പറഞ്ഞുകൊണ്ടു
നീ ആയുധത്രയം തപിപ്പിക്കുന്നുവെല്ലോ.

തമസാ— പ്രണയവും ദുഃഖവുമാണു ഇങ്ങിനെ പറയിക്കുന്നതു.

രാമൻ— സഖി ഇതിലൊന്നാണു വിചാരിപ്പേണ്ടതു.

* പേടിച്ചുള്ളിളമാൻമിഴിക്കുസമമായേത്രങ്ങളോരോചലി
ച്ചാടംഗഭർത്താവിനാലൊരടിവെപ്പാൻകൂടിവയ്ക്കാതെയായ്
ആടൽപ്പെട്ടൊരു കന്യതന്നുടെ ബിംബം പോലെത്തളന്നോരവും
വാടിടുംമുദുമേനിയെപ്പലികലംഭേക്ഷിച്ചിരിക്കേണ്ടു (൨൯)

സീത— ആയുധത്ര! ഞാനിതാ ഇപ്പോഴും ജീവിച്ചിരിക്കുന്നുണ്ടു.

രാമൻ— അയ്യോപ്രിയേ ജാനകീ! ഭവതി എവിടെയാണു.

സീത— അയ്യോ കഷ്ടം കഷ്ടം ആയുധത്രൻ കൂടി നിലവിളിച്ചു
കരയുന്നുവെല്ലോ.

തമസാ— ഡേസേ! ഇങ്ങിനെ ചെയ്യുന്നതിപ്പോൾ ആവശ്യം ത
ന്നെ, ദുഃഖിച്ചിട്ടുള്ളവർ ആ ദുഃഖശമനത്തിന്നു വേണ്ടത ചെയ്യേ
ണമെല്ലോ, എന്നതാണു

* കമകൾകവിയുമാറായ്ക്കളമേന്തുംകളത്തി
ന്നൊരുവഴിപരിരക്ഷയ്ക്കോവുവെക്കുന്നതെല്ലോ
തെരുതെയഴുതീങ്ങുമാനസത്തിന്നൊക്കെ
കരയുകിലതുതന്നെതെല്ലൊരാശപാസഹേതു (൩൦)

വിശേഷിച്ചുംമാമഭ്രാന്ത സാംസാരം പലവിധത്തിലുള്ള കഷ്ടങ്ങളോ
ടുകൂടിയതായിരിക്കുന്നു.

നന്നായ്ശുഷ്കാന്തിയോടുംക്ഷിതിതലമവനംചെയ്യണമെന്നിമുലം
വന്നിട്ടുള്ളല്ലവുപുവിനെവെയിൽകസുമംപോലെവാട്ടുന്നകഷ്ടം
വിന്നെത്താനായ്തൃജി ചിട്ടൊരുതരമതുമില്ലാശപസിപ്പാൻകര
ട്ടിന്നെന്നാലുംകരഞ്ഞീയഴലതുകറയുന്നാകിലോലാഭമെത്ര [ഞ്ഞി
രാമൻ—അഹോ കഷ്ടം കഷ്ടം, (൩൧)

* മോഹിക്കുന്നതളുന്ന്മുട്ടലുടനെയിടുന്നില്ലചെയ്യുമന്ത-
ദ്വാഹത്താൽവെന്തിടുന്നതനുപുനരതന്നീറായിടുന്നില്ലതാനും
ഹാഹാപൊട്ടുന്നചിത്തംവളരുമഴലിനാൽവേർപെടുന്നില്ലരണ്ടായ്
ദേഹമമ്മംപിളർന്നിതുവിധിയിനിയുംവേർപെടുന്നില്ലജീവൻ
സീത—ഇതിങ്ങിനെതന്നെ. (൩൨)

രാമൻ—അല്ലയോനഗരത്തിലും നാട്ടിലും വസിക്കുന്ന മാന്യജന
ങ്ങളെ,

* ഇല്ലത്തിൽപ്രിയവാഴ്ചയെന്നതുഭവാനാക്കിഷ്ടമല്ലായ്കയാൽ
പുല്ലായിടുകുളഞ്ഞുശുശ്രൂവിപിനേപശ്ചാത്തപിച്ചില്ലത്താൻ
വല്ലാത്തുള്ളകുന്നമുൻപരിചയിച്ചോരോന്നുമിരിക്കുകയാൽ
തെല്ലിപ്പോരുകയെന്നുതാനഗതിയാക്കുകപ്രസാദിക്കുവിൻ
തമസാ—ശോകസമുദ്രത്തിന്റെ ആപുരണം അതിഗംഭീരത
ന്നെ.

വാസന്തീ—ദേവ! കാര്യംകഴിഞ്ഞുപോയില്ലെ, ഇനി ധൈര്യപ്പെ
ട്ടിരിക്കൂ.

രാമൻ—സഖി ! എന്താണിത്രപരവാനുള്ളത ധൈര്യമെന്നു.

* പാരിങ്കൽനിന്നുമവല്ലഭവേർപിരിഞ്ഞി
ട്ടീമാറുവത്സരമിതാതികയുന്നിരിപ്പോര
പാരംനശിച്ചവിധമായ്പ്രിയതന്റെറപേരു
മീരാമദേഹമതിലിപ്പൊഴുമില്ലെജീവൻ (൩൪)

സീത—ആയുപുത്രന്റെ ഈ വാക്കുകൾകൊണ്ടു ഞാൻ മോഹി
ച്ചുപോകുന്നു.

തമസാ—വത്സേ ! അതങ്ങിനെതന്നെ.

* പ്രേമാർച്ചായ്പ്രസന്നഭാരണമായുമുള്ള
രാമന്റെവാക്കിതതിയായ്പ്രിയമല്ലവത്സേ
നേനിൽകലൻവിഷധാരയതെന്നപോലെ
നന്ദനംതവശ്രുതിയിൽവന്നിതുവീണിടുന്നു. (൩൫)

രാമൻ — സഖിവാസന്തി!

* ഉൾഗവിഷമെന്നംഗേകദംവിധത്തിലുമുജപലി
 ചൊരുകണവിലങ്ങായെന്നുള്ളിൽതറച്ചവിധത്തിലും
 പെരുകിവരുമിദഃഖംമമ്മംപിളർക്കിലുംബലാൽ
 പരമിതുസഹിച്ചില്ലേണാനിക്ഷണംവരെമാനസേ(൩൬)

സീത—ഭാഗ്യചീനയായ ഞാൻ പിന്നേയും ഇങ്ങിനെ ആർച്ചപു
 ത്രനെ പ്രസന്നിപ്പിക്കുന്നവളായിട്ടു തീരുന്നവെല്ലോ.

രാമൻ—ഞാനിങ്ങിനെ ഇളക്കംവരാത്തവിധത്തിൽ മനസ്സിനെ
 ഉറപ്പായി സ്കന്ദിപ്പിച്ചുകൊണ്ടിരിക്കുന്നുണ്ടെങ്കിലും പണ്ടു പരി
 ചയിച്ചിട്ടുള്ള പലവിധങ്ങളായ പ്രിയവസ്തുക്കളെ ദർശിച്ചതു
 കൊണ്ടിപ്പോൾ എന്റെ ദഃഖം ഇതാ വല്ലാതെ വർദ്ധിച്ചു
 പൊങ്ങിവരുന്നു. എങ്ങിനെയെന്നാൽ,

* തള്ളിത്തിങ്ങിക്കലങ്ങിപ്പെരുക്കമഴലിനെ
 തെല്ലൊതുക്കുന്നതിന്നാ
 യുള്ളത്തിൽതൽക്ഷണംഞാൻപലവിധമിഹച
 യനയതന്തെയെല്ലാം
 ചെള്ളത്തിൻവേഗമേറുംഗതിമണലണയെ
 ത്തട്ടിനീക്കുന്നപോലെ
 തള്ളിത്തള്ളിപ്പറക്കുന്നിതുബതവലുതാ
 യുള്ളചേതോവികാരം (൩൭)

സീത—തടുക്കുവാൻ പാടില്ലാത്തവിധത്തിൽ ദാരുണമായിട്ടുകി
 മറിഞ്ഞുപരുന്ന ആർച്ചപുത്രന്റെ ഈ ദഃഖത്താൽ സ്വന്തദഃ
 ഖം നിറഞ്ഞിരിക്കുന്ന എന്റെ ഹൃദയം വല്ലാതെ ഇളകിയി
 രിക്കുന്നു.

വാസന്തി—(ആത്മഗതം) കഷ്ടം ഇദ്ദേഹം വലുതായ ആച
 ത്തിലകപ്പെട്ടിരിക്കുന്നു. അതിനാലിപ്പോൾ ഇദ്ദേഹത്തിന്റെ
 മനസ്സിനെ മരൊന്നിൽ പ്രവേശിപ്പിച്ചേക്കാം. (പ്രകാശം)
 ദേവ! പണ്ടു വളരെക്കാലം പരിചയിച്ചിട്ടുള്ള ഈ ജനസ്ഥാ
 നപ്രദേശങ്ങളെ ദർശിച്ച ആത്മാവിനെ ആനന്ദിപ്പിച്ചാലും.

രാമൻ—അങ്ങിനെയാകട്ടെ (എന്നു ഏഴുനീറം ചുറ്റിനടക്കുന്നു).

സീത—വിനോദിപ്പിക്കുവാനുള്ള പ്രിയ സഖിയുടെ ഉപായങ്ങൾ

ദുഃഖത്തെ വർദ്ധിപ്പിക്കുന്നവയായിത്തന്നെത്തീരുമെന്നാണു ഞാൻ വിചാരിക്കുന്നത്.

വാസന്തി—ദേവ ! ദേവ !

* അന്നങ്ങിങ്ങുമദ്ധ്യേപ്രിയയുടെവരവുനോക്കിവാണു കളിക്കുന്നനത്തെക്കണ്ടുഗോദാവരിയിലവരവിളംബിച്ചുപോയപ്പനേരം പിന്നെപ്പോരുമ്പൊഴുപ്പുതവവദനമതിൽഭാവഭേദത്തെവീക്ഷി [ടും] ചൊന്നങ്ങിപ്പത്തമൊട്ടിൽ ചടിവിലവരുകരംകൂപ്പിനാറുംഭംഗിയോ സീതാ—സഖിവാസന്തി നീ മഹാകുരിന്തന്നെ. ഹൃദയമമ്മത്തിൽ തറച്ചിരിക്കുന്ന അസ്രുത്തെ നീയിങ്ങിനെ വിടിച്ചിളക്കിട്ട ഭാഗ്യചീനയായ ഏനേയും ആർച്ചപുത്രനേയും പിന്നേയുംപിന്നേയും തവിടിക്കുന്നുവെല്ലോ.

രാമൻ—കോപനെ ! ജാനകി! ഭവതിയെ അങ്ങു മിണ്ടുമല്ലാംകാണുന്നുണ്ടെന്നതോന്നുന്നു, ഭവതിക്കുറെ മേൽ ദയതോന്നുന്നില്ലെല്ലോ.

* അയ്യയ്യോപിളരുനുദേവി ഹൃദയംകത്തുനാചിത്തംസദാ മെയ്യിൽസന്ധികൾവേർപെടുന്നുഭവനംതോന്നുന്നുമേശ്വര്യമായ് എന്നാത്മാവുമയങ്ങിമങ്ങിയിരുളിൽതാഴുന്നുവോമുഹൂർത്തം പിന്നെല്ലാംമറയുന്നുഭാഗ്യരാമിതൻഞാനെന്തുചെയ്യേണ്ടുമാ

(എന്ന മുഹൂർത്തം.)

സീതാ—അയ്യോ കഷ്ടം കഷ്ടം പിന്നേയുംമോഹിച്ചു ആർച്ചപുത്രൻ വാസന്തി—ദേവ ! ആശ്വസിക്ക് ആശ്വസിക്ക്.

സീതാ—ഓ ആർച്ചപുത്ര ! സകലജീവലോകമംഗളങ്ങൾക്കും ആധാരമായിരിക്കുന്ന അങ്ങയുടെ ജന്മലാഭത്തിന്നു ഭാഗ്യചീനയായ എന്റെ നിമിത്തമായിട്ടല്ല കൂടക്കൂടെ ജീവനുണ്ടോ ഇല്ലയോ എന്നു സംശയിക്കത്തക്കവണ്ണം ഭയങ്കരമായ ദശാപരിണാമം ഭവിക്കുന്നത്, അതിനാൽ അയ്യോ ഞാൻ ഹതയായി (എന്ന മുഹൂർത്തം.)

രാമൻ—വത്സേ ആശ്വസിക്ക് ആശ്വസിക്ക് ഇനിയും രാമഭദ്രനെജീവിപ്പിക്കുവാനുള്ളഉപായം നിന്റെകരസ്സുൾത്തന്നെയാണല്ലോ.

വാസന്തി—ഇദ്ദേഹം ഇപ്പോഴും ഉദ്ധരിക്കുന്നില്ലല്ലോ. ഹാ പ്രിയസഖി സീതേ ! നീയെവിടെയാണു നിന്റെ പ്രാണനാഥനെ ആശ്വസിപ്പിച്ചാലും.

സീത—(ആശ്ചര്യപ്പെട്ടിട്ട് സംഭ്രമത്തോടുകൂടി അടുത്തുചെന്ന രാമന്റെ ഹൃദയത്തിലും നെറ്റിയിലും സ്പർശിക്കുന്നു)

വാസന്തി—ഭാഗ്യത്താൽ രാമഭദ്രൻ വീണ്ടുചെയ്ത നൃത്തപ്രാപിച്ചു. രാമൻ—

* പുറത്തുമുട്ടനുള്ളിലും മമശരീരധാതുക്കളിൽ
പുരട്ടുമമുതെന്നപോലഹരതരോന്നമീസ്സർന്നം
വരത്തിമമജീവനെസ്സുപദിചിനെയും മൃഗയെ
പ്പെരുത്തൊരുസുഖേനമരൊരുവിധത്തിൽ നൽകുന്നുമേ (൪൦)

(ആനന്ദത്താൽ കണ്ണുടച്ചുകൊണ്ട്) സഖി വാസന്തി! ഭവതി ഭാഗ്യത്താൽ വലിക്കുന്നു.

വാസന്തി—ദേവ! അതെങ്ങിനെ.

രാമൻ—സഖി മരൊന്താണു ജാനകിപിന്നെയും വന്നിരിക്കുന്നു.

വാസന്തി—അയി ദേവ രാമഭദ്ര! അവളെവിടെ.

രാമൻ—(സ്വർസുഖത്തെ നട്ടിച്ചു) നോക്കു ഇതാ മുമ്പിൽത്തന്നെ ഉണ്ടല്ലോ.

വാസന്തി—ദേവ മമ്മങ്ങളെ ഹെദിക്കുന്നവയും ഭയങ്കരങ്ങളുമായ ഈ നിരത്ഥകവാക്കുകൾ കൊണ്ടു പ്രിയസഖീഭുവന്താൽത്തന്നെ ദഹിച്ചിരിക്കുന്ന ഭാഗ്യചീനയായ എന്നെ പിന്നെയും എന്തിനായിട്ടിങ്ങിനെ ദഹിപ്പിക്കുന്നു.

സീത—ഞാൻ അകന്നുപോയേക്കാമെന്നു വിചാരിക്കുന്നു. എന്നാൽ എന്റെ കയ്യു ചിരപ്രണയത്താൽ സൗമ്യമായും ശീതളമായും ദീഗ്ദ്ധകാലമായനുഭവിച്ചുവരുന്ന ദാരുണസന്താപത്തെക്കൂടി ക്ഷണത്തിൽ നശിപ്പിക്കുന്നതായുമിരിക്കുന്ന് ഈ ആയുപുത്രസ്സർന്നംകൊണ്ടു വല്ലഭേപത്താൽ ഘടിപ്പിച്ചിട്ടുള്ളതെന്നപോലെ വിയർത്തും അപശമായും ഏറവും ജഡമായും വിറയുന്നു.

രാമൻ—സഖി എന്താണു ‘നിരത്ഥകവാക്കുകൾ’ എന്നു പറയുന്നതു.

* മൂന്നുകോപ്പോടുകൂടി പരിണയസമയത്തേതുകൈ
ഞാൻ പിടിച്ചേ
നന്നല്ലാമേതുകൊണ്ടു മുതശിശിരമാംസ്സർന്നം
സൗഖ്യം ലഭിച്ചേൻ

സീത—അങ്ങിപ്പൊഴും ആ വിധത്തിൽതന്നെ ഇരിക്കുന്നു.

രാമൻ—

ഇന്നക്കെതന്നെനാനമുദതരലവലീപല്ലവം
പോലെമൂം
നന്നായ്പ്രാലേയവഷോപലശിശിരമിതാമൽകരേ
ലബ്ധമായി (൪൧)
(എന്ന പിടിക്കുന്നു.)

സീത— ഓ കഷ്ടം കഷ്ടം, ആയുപത്ര സ്പർശത്താൽ മോഹിച്ചിരിക്കുന്ന ഇനിക്കു പ്രമാദം സംഭവിച്ചുവെല്ലോ.

രാമൻ—സഖി വാസന്തി! ആനന്ദം കൊണ്ടിന്ദ്രിയങ്ങൾ തളന്നിട്ടുള്ള ഞാൻ സന്തോഷാതിശയത്താൽ പരവശനായ്ത്തീർന്നിരിക്കുന്നു അതുകൊണ്ടു ഭവതി ഇവളെ പിടിച്ചുകൊൾക.

വാസന്തി— കഷ്ടം ചിത്തഭ്രമം തന്നെ.

സീത— (സംഭ്രമത്തോടുകൂടി കൈവിടുവിച്ചു അകന്നു പോകുന്നു)

രാമൻ — ഹേ! കഷ്ടം പ്രമാദം ഹേ! കഷ്ടം പ്രമാദം

* ഇളകിവിയർത്തിജഡമായ്
തളിരൊത്തൊരുജാനകീ കരസോമസാ
ഇളകിവിയർത്തിജഡമായ്
തളരുന്നെൻകയ്യിൽനിന്നുപോയ്ക്കോയി (൪൨)

സീത—അയ്യോകഷ്ടംകഷ്ടം ഇദ്ദേഹത്തിന്റെ ദൃഷ്ടികൾ അന്ധിരങ്ങളായും നിഷ്പന്നങ്ങളായും വിഷയഗ്രാമണശക്തിയില്ലാതെ പരിഭ്രമിക്കുന്നു, ഇപ്പൊഴും ഇദ്ദേഹം ആത്മാവിനെ സ്വസ്ഥാനത്തിലാക്കി ഉറപ്പിക്കുന്നില്ലെല്ലോ.

തമസാ—(സ്നേഹത്തോടും മന്ദമാസത്തോടുംകൂടിയതുകത്തോടുംകൂടിനോക്കിട്ടു)

എന്തു ത്രിശൂന്യനാപ്രിയന്റെതരവസ്സരിച്ചസൗഖ്യത്തിനാൽ കമ്പിച്ചൊട്ടുചിയർത്തമേനിയിലിതാരോമാഞ്ചവുഞ്ജാതമായ് മുമ്പിൽപെന്തൊരുവൃഷ്ടിയേറ്റു കലി കാസന്മൂണ്ണമായ്കാറ്റിനാൽ കമ്പിക്കുന്നകടമ്പുപാലിവൾവിളങ്ങിടുന്നുതെസാമ്പ്രതം (൪൩)

സീത—(ആത്മഗതം) അഹൊ അവശമായിരിക്കുന്ന എന്റെ ഈ ആത്മാവു നിമിത്തം ഭഗവതിയായ തമസ എന്നെ ലജ്ജിപ്പിക്കുന്നു, “നിന്നെ ഇങ്ങിനെ പഠിപ്പിച്ചിരിക്കുക, നീ ഇല്ല

ഹത്തിനെ കണ്ടിട്ടിങ്ങിനെ ആഹ്ലാദിക്കുക രണ്ടും നല്ലചേർച്ചയുണ്ടു് എന്ന ഭഗവതി വിചാരിക്കല്ല.

രാമൻ—(നാലുഭാഗത്തും നോക്കിട്ട) കേരടത്തുമില്ല തന്നെ. ദൈവദേവി! ഭവതി നിർദ്വയയാണോ.

സീതാ—ഞാൻസത്യമായിട്ടുനിർദ്വയതന്നെ, അങ്ങയെ ഈ സ്ഥിതിയിലായിട്ട കണ്ടുകൊണ്ടുഞാൻ പ്രാണനെ ധരിക്കുന്നുണ്ടല്ലോ.

രാമൻ—ദേവി! ഭവതി എവിടെയാണു, പ്രസാദിക്കണെ, ഈ സ്ഥിതിയിലുള്ള ഏതൊരു പരിത്വജിക്കുന്നത ഭവതിക്കുചിതമല്ല.

സീതാ— ആയുപത്ര! ഇത വിപരീതം പോലെയാണല്ലോ ഇനിക്കു തോന്നുന്നത.

വാസന്തി— ദേവ! പ്രസാദിക്കണെ പ്രസാദിക്കണെ, സ്വാഭാവികമായുള്ള അസാധാരണ ധൈര്യംകൊണ്ടു, അളവറ്റ വിരഹം താപത്താൽ തളന്നിരിക്കുന്ന ആത്മാവിനെ ഉറപ്പിക്കുക. എന്റെ പ്രിയസഖിയായ സീത ഇവിടെഎവിടെ ഉണ്ടാകുന്നു.

രാമൻ— ഇല്ലെന്നു സ്പഷ്ടംതന്നെ. അല്ലെങ്കിൽ വാസന്തിയെങ്കിലും എങ്ങിനെ അപമെ കാണാതിരിക്കും. എന്നാലിതസ്വപ്നമായിരിക്കുമോ, ഞാൻ ഉറങ്ങിട്ടുണ്ടായിരുന്നില്ലല്ലോ. അഥവാ രാമന്നരക്കും എവിടെ. സർവ്വധാ പലപ്പോഴുമുള്ള സങ്കല്പത്താൽ നിർമ്മിക്കപ്പെട്ട ആ ഭ്രമം തന്നെയാണു കൂടക്കൂടെ എന്നായിങ്ങിനെ വഞ്ചിക്കുന്നത.

സീതാ— ദാരുണമായ ഞാൻ തന്നെയാണു ആയുപത്രനെ വഞ്ചിച്ചത.

വാസന്തി— ദേവ! ഇതാ ഇവിടെ.

* കാക്കജടായുവുടച്ചൊരിരിമ്പു രഥത്തെ യമസ്ഥി കൾമാത്രമതായ് പള്ളിമുഖന്റെ പിശാചമുഖങ്ങളായ വരങ്ങൾ കിടപ്പവയും പക്ഷമുത്തരിവീഴ്ത്തി ജടായുവെ ചിന്നൽ വരിച്ചൊരു കാമുകി കിഴ്പോലക്ഷി തിന്നിനിതന്നെയെടുത്തിവിടുന്നു കതിച്ചു നേസിലേമാ

സീതാ— (ഭയപ്പെട്ടുകൊണ്ടു) ഹാ ആയുപത്ര! താതന്നെ കൊല്ലുന്നു, എന്നെയും അപഹരിക്കുന്നു, രക്ഷിക്കണെ രക്ഷിക്കണെ.

രാമൻ— (വേഗത്തിൽ എഴുന്നീറ്റ) എടാ പാപി! താതപ്രാണനേയും സീതയേയും അപഹരിക്കുന്ന ദുരാത്മാവേ! നീയെവിടെക്കു പോകുന്നു.

വാസന്തി— രാക്ഷസവംശത്തെ നശിപ്പിച്ച ഹേ ദേവ ഇപ്പോ

ഴം രാക്ഷസൻ അങ്ങയുടെ കോപത്തിനു വിഷയമാണോ.

സീതാ— അഹോ കഷ്ടം ഞാൻ ചിത്തഭ്രമമുള്ളവളായിട്ടു രീനം.

രാമൻ— ഇപ്പോൾ ഞാനിങ്ങിനെ പറഞ്ഞത കേവലം നിമത്ഥ ക വാക്യമത്രെ.

*വീരനാരായണപോർച്ചയ്ക്കുവിരതമധി കംവിസ്മയംനൽകിയുപ
ണ്ടോരോമാർഗ്ഗങ്ങളോത്തുംമിപുവധമതിരായുള്ളസ്വതാവിയോഗം
നേരംപോക്കായ്ക്കുമിപ്പോഴൊന്നുവിധമതിരില്ലാത്തതാമിവിയോഗം
പോരമിങ്ങതിരുന്നിട്ടിതുചൊഴുതുസമീക്ഷുന്നതിന്നെങ്ങിനേങ്ങാ
[൯ (൪൫)]

സീതാ— ‘അതിരില്ലാത്തത’ എന്നുള്ളതുകൊണ്ടു ഭാഗ്യമീനയാ
യ ഞാൻ ഹതയായി. (എന്നു കരയുന്നു)

രാമൻ— ഹാ കഷ്ടം.

*ഇന്നസ്സഗ്രീവസമ്പ്രദായംകവി കളുടെബലംജാബവൽബുദ്ധിയെന്നീ
മുനംപറിച്ചുചല്ലുന്നതിനുബതമരുത്സുനാചംശകതനല്ല.
നന്നായ്ക്കാഴ്ത്തുന്നിമ്മിപ്പതിനനളനമാളല്ലസൗമിത്രിബാണം
ചെന്നേൽക്കില്ലേവമുള്ളതൊരുദിശിമരുവീടുന്നനീപ്രാണനാഥേ
സീതാ— ഈ വാക്കിനാൽ ഇനിക്കു ആ പൂർവ്വവിരഹത്തിൽ ബഹു
മാനമുണ്ടെന്നു.

രാമൻ— സഖി വാസന്തി! സഹൃത്തുക്കൾക്കു ഇപ്പോൾ രാമന്റെ
ദർശനം കേവലം വ്യസനകരമായെന്നായിരിക്കും. ഞാനെത്ര
നേരം ഭവതിയെ ഇങ്ങിനെ കരയിക്കാം. അതിനാൽ പോകു
ന്നതിന്നായിനിക്കുവാദം തരു,

സീതാ— (ഉദ്ദേശത്തോടുകൂടി തമസയെ ആലിംഗനം ചെയ്തിട്ട)
ഭഗവതി തമസ! ആയുപത്രൻ ഇപ്പോൾ പോകുമല്ലോ.

തമസാ— വത്സേ! ആശ്വസിപ്പിക്ക ആശ്വസിപ്പിക്ക. ആയുഷ്ഠാനമാ
യ കശലവനാരുടെ വർഗ്ഗന്മാരി മംഗളത്തിന്നായിട്ടു ഗംഗാ
ദേവിയുടെ സമീപത്തിൽ നമുക്കും പോകേണ്ടതാണല്ലോ.

സീതാ— ഭഗവതി ! പ്രസാദിക്കണെ ദുർല്ലഭദർശനനായിരിക്കുന്ന
ആയുപത്രനെ ക്ഷണനേരംകൂടി ഞാൻ കണ്ടുകൊള്ളട്ടെ.

രാമൻ— ഞാനിപ്പോൾ അശ്വമേധത്തിനു വേണ്ടി ഒരു ധർമ്മ
പത്നിയെ ഉണ്ടാക്കിത്തന്നു:—

സീതാ— (ഉദ്ദേശത്തോടുകൂടി) ആയുപത്ര! അതാരാണ.

രാമൻ— സ്വപ്നംകൊണ്ട സീതയുടെ ആകൃതിയിലായിട്ട,

സീതാ— (ദീഗ്ദ്ധശ്വാസത്തോടും കണ്ണീരോടുംകൂടി) ഇപ്പോൾ അങ്ങനെയൊന്നു പുത്രൻ, അയ്യോ പരിത്യജിച്ചതിനാലുള്ള ലജ്ജയേയും വ്യസനത്തേയും ആയുപത്രനിപ്പോൾ എന്റെ ഹൃദയത്തിൽനിന്ന എടുത്തു കളഞ്ഞു.

രാമൻ— അതിനെക്കൊണ്ടും കണ്ടുകൊണ്ട ബാഷ്പധാരയാൽ നനഞ്ഞിട്ടുള്ള എന്റെ കണ്ണിനെ ആനന്ദിപ്പിക്കട്ടെ.

സീതാ— ആ പ്രതിമതന്നെ ധന്യ, അത ആയുപത്രന്റെ ബഹുമാനത്തിന്നു പാത്രമായും ആയുപത്രനെ വിനോദിപ്പിച്ചുകൊണ്ട ജീവലോകത്തിന്റെ ആശാനിബന്ധനമായും തീർന്നുവെല്ലോ.

തമസാ— (മന്ദമാസ സ്തോമാശ്രുക്കളോടുകൂടി ആചിംഗനം ചെയ്തിട്ട) അയി വത്സേ! ഇപ്രകാരം നിന്നെത്തന്നെയൊന്നു നീ സ്മരിക്കുന്നത.

സീതാ— (ലജ്ജയോടുകൂടി മുഖം താഴ്ത്തി ആത്മഗതം) ഭഗവതിയുടെ പരിമാസത്തിന്നു പാത്രമായി ഞാൻ.

വാസന്തി— ഇങ്ങിനെ നമുക്കു തമ്മിൽ കാണാൻ സംഗതി വന്നത വലുതായ അനുഗ്രഹം തന്നെ, എന്നാൽ പോകുന്നതിനെ കുറിച്ചു, കാര്യമായി വരാത്തവിധത്തിൽ പ്രവൃത്തിച്ചാലും.

സീതാ— ഇപ്പോൾ വാസന്തി ഇനിക്കു പ്രതികൂലയായി തീർന്നു.

തമസാ— വരു വത്സേ! നമുക്കും പോവുക,

സീതാ— (കഷ്ടത്തോടുകൂടി) അങ്ങിനെതന്നെ വരാം.

തമസാ— നീയെങ്ങിനെയാണു വരുന്നത, എന്തെന്നാൽ, കാണാനുള്ളതിവാഞ്ചരകൊണ്ടുവലുതായ് ദീഗ്ദ്ധിച്ചതൻകാതനിൽ കോണുചെന്നതാമുവണ്ണമധുനാതോന്നുന്നനിൻ കണ്ണിനെ പ്രാണകൽകൊരിവിട്ടു മർദ്ദയുവണ്ണപണിപ്പെട്ടു നീ ഷോണിപുത്രിവലിച്ചെടുത്തവസാനിക്കുന്നതില്ലേതുമെ. (ര്)െ

സീതാ— ഉൽകൃഷ്ട പുണ്യത്താൽ ദർശിപ്പാൻ സംഗതി വന്ന ആയുപത്രന്റെ പാദാംബുജങ്ങൾക്കു നമസ്കാരം നമസ്കാരം.

(എന്നു മുഹൂർത്തം)

തമസാ— വത്സേ ആശ്വസിപ്പിക്ക ആശ്വസിപ്പിക്ക.

സീത— (ആശ്വസിച്ച്) മെഘത്തിന്റെ ഇടയിൽകൂടി പൂണ്ണചന്ദ്രനെ എത്ര നേരം കാണാൻ കഴിയും.

തമസ— കാര്യകാരണഭാവ വൈചിത്ര്യം ആശ്ചര്യം തന്നെ.

* കരുണമൊരുസന്താൻചേതുഭേദേനനാനാ

പരിണതിയെവഹിച്ചിടുന്നതേമാറിമാറി

തിരനുചഴിയെന്നീരൂപഭേദങ്ങൾകാണാ

സ്തരികിലുമവയെല്ലാംവെള്ളമത്രെന്നിനച്ചാൽ (ര പു)

രാമൻ— വിമാന രാജാവെ! ഇവിടെ ഇവിടെ

(എല്ലാവരും എഴുന്നീൽക്കുന്നു)

തമസ—(സീതയോടും) വാസന്തി (രാമനോടും)

* എന്നെപ്പോലെവസിച്ചിടുന്നവരുമായൊന്നിച്ചുഭൂദേവിയും

പിന്നെഗുഹയുമാദ്യനായകവിയാജ്ഞാരുവാല്പി കിയും

എന്നല്ലെന്നമരുന്ധതീസചിതനാധന്യൻവസിഷ്ടപ്പിതയും

തന്നീടട്ടെയനുഗ്രഹംതവസദാവനീടുവാൻമംഗളം (രൻ)

(എല്ലാവരുംപോയി)

മൃന്നം മങ്കംകഴിഞ്ഞു.

ഉത്തരരാമചരിതം.

—o:0:o—

ഭാഷാ നാടകം.

—◆—

നാലാമങ്കം.

—

(അനന്തരാ മണ്ടതാവസ കാരാമൻ പ്രവേശിക്കുന്നു.)

ഭരതൻ— സൗധാതക! ഇന്നു വളരെ അതിഥി ജനങ്ങൾ വന്നിട്ടുള്ളതിനാൽ വിശേഷമായും കൂട്ടുന്നതുകൊണ്ടു ഭഗവാൻ വാല്പികിമഹഷിയുടെ ആശ്രമപരിസരങ്ങളു മെണ്ണിയതനോക്കു, എന്തെന്നാൽ.

ചെറുപ്പമായുധുരമായുള്ളവാത്സവരിനൽകഞ്ഞിരപ്പിയൊട്ടൻ ചെറുജ്ഞാൻപ്രിയകുടിച്ചിട്ടുപിമ്പിമകുടിക്കുന്നിതാശ്രമമുഗം ചോറിൽ കലന്നനൂനെയിന്നണഞ്ഞാടുപരക്കുന്നിത്തങ്ങുമധുനാ തെറ്റാൻചീബദരിക്കാജ്ഞാൻചെത്തിഹവചിക്കുന്നഗന്ധവുമഹോ

സൗധാതകി— അനല്പായത്തിന്നു കാമണഭൂതന്മാരായിരിക്കുന്ന ആ വെള്ളത്താടിക്കാക്കു സ്വാഗതം ഭവിക്കട്ടെ.

ഭാനുമാത്തവൻ— (ചിരിച്ചു) എടോ, സൗധാതകേ! തനിക്കു ഗുരുക്കളിൽ ബഹുമാനത്തിനുള്ള കാമണം വളരെ വിശേഷമായിരിക്കുന്നു.

സൗധാതകി— എടോ, ഭാണധായന! വലുതായ പൂലസമൃദ്ധത്തിന്റെ നാമനായിട്ടിന്നുവന്ന ആ അതിഥിയുടെ പേരെന്താണ്?

ഭാണധായനൻ— ഛരി! എന്നു പരിഹസിക്കുന്നു, അരുന്ധതിയുടെ കൂടെ ദശരഥമഹാമാജാവിന്റെ ധർമ്മപത്നികളേയും കൂട്ടിക്കൊണ്ടു ഋഗ്വേദംഗാത്രമത്തിൽനിന്നു വന്നിരിക്കുന്ന ഭഗവാൻ വസിഷ്ഠനല്ലെ അദ്ദേഹം. താനെന്താണിങ്ങിനെ തുറുപ്പിപ്പാതെ പറയുന്നതു.

സൗധാതകി— എ, വസിഷ്ഠനോ?

ഭാണധായനൻ— അതെ.

സൗധാതകി— എന്നാൽ ഞാൻ വിചാരിച്ചിരുന്നതു ഇതൊരു വ്യാഖ്യമോ വുകമോ എന്നായിരുന്നു.

ഭാണധായനൻ— ഛരി, എന്നാണു പറഞ്ഞതു?

സൗധാതകി— അദ്ദേഹം വന്നു ഉടനേരത്തന്നെ പാവപ്പെട്ട ആ പശുക്കിടാവ ഹിംസിക്കപ്പെട്ടു.

ഭാണധായനൻ— മാംസത്തോടുകൂടിവേണം മധുപകുമെന്നുള്ള ആജ്ഞാവാക്യത്തെ ബഹുമാനിക്കുന്ന ഗൃഹസ്ഥന്മാർ ശ്രോത്രിയനായ്ക്കുണ്ടുന്ന അതിഥിക്കുവേണ്ടി ഒരു പശുക്കിടാവിനെയും ഒരു കാളയേയും ഒരു വലിയ അജത്തിനെയും ഹിംസിക്കുന്നു. ധർമ്മശാസ്ത്രജ്ഞന്മാർ വിധിച്ചിട്ടുള്ളതും ഇപ്രകാരമാണല്ലോ.

സൗധാതകി— എടോ താൻ തോറുപോയി.

ഭാണധായനൻ— അതെങ്ങിനെ?

സൗധാതകി— മഹാമാന്യനായ വസിഷ്ഠമഹർഷി എഴുന്നള്ളിയപ്പോൾ പശുക്കിടാവിനെ കൊന്നു, എന്നാൽ ഇന്നുതന്നെ വന്നിരുന്ന രാജഷിയാരുടെ ജനകൻ ഭഗവാൻ വാല്മീകിമഹർഷി തെരും തേനും കൊണ്ടു മാത്രമാണല്ലോ മധുപകം നൽകിയതു, പശുക്കിടാവിനെ പിന്നെ കൊല്ലാതെ വിട്ടുകളകയും ചെയ്തു.

ഭാസ്യായനൻ— മാംസം ഉപേക്ഷിക്കാത്തവർക്കുണ്ടു ഇങ്ങിനെ മഹഷികൾ വിധിച്ചിട്ടുള്ളതു; എന്നാൽ തത്രഭവാൻ ജനകൻ മാംസം ഉപേക്ഷിച്ചു ആളാണ്.

സൗധാതകി— അതിന്നു കാരണമെന്ത?

ഭാസ്യായനൻ— അദ്ദേഹം സീതാദേവിക്കാവിധംസംഭവിച്ച ദൈവദൂഷിപാകത്തെകേട്ടിട്ട അന്നുതന്നെ വൈഖാനസനായിരീൻ, ആ സ്ഥിതിയിൽതന്നെ ചന്ദ്രദീപതപോവനത്തിൽ വളരെക്കാലമായി തപസ്സുചെയ്തുകൊണ്ടുവരുന്നു.

സൗധാതകി— എന്നാലന്തിനായിട്ടിവിടെ വന്നിരിക്കുന്നു?

ഭാസ്യായനൻ— പണ്ടുതന്നെ പ്രിയസുഹൃത്തായിട്ടുള്ള വാല്മീകി മഹഷിയെ ദർശിക്കുവാനായിട്ടാണ്.

സൗധാതകി— ഇദ്ദേഹത്തിന്റെ സംബന്ധിനികളും ഇദ്ദേഹവുമായിട്ട തമ്മിൽ കാണുകയുണ്ടായോ, ആവോ.

ഭാസ്യായനൻ— കൌസല്യാദേവി താന്തന്നെ ചെന്നു വിദേഹാധിപനെ കണ്ടേണ്ടതാണ് എന്നു വെച്ച ഭഗവാൻ വസിഷ്ഠൻ ഇപ്പോൾതന്നെയാണു ഭഗവതിയായ അരുന്ധതിയെ കൌസല്യാദേവിയുടെ സമീപത്തിൽ അയച്ചതു.

സൗധാതകി— വൃദ്ധനായ ഇവരെല്ലാം ഒന്നിച്ചു കൂടുന്നതുപോലെ നമ്മളും മറ്റുള്ള കുട്ടികളോടുചേർന്നു കളിച്ചുകൊണ്ടു ഈ അനല്പായമഹോത്സവത്തെ കൊണ്ടാടുക.

(രണ്ടാളുംചുറ്റിനടക്കുന്നു).

ഭാസ്യായനൻ— ബ്രഹ്മജ്ഞനായി പൂരാതനരാജഷിയായ ആ ജനകൻ ഭഗവാനായ വാല്മീകിവസിഷ്ഠനാണു ചെന്നു വന്നിട്ടിട്ട ഇപ്പോളിതാ ആശ്രമത്തിന്നുപുറത്തുള്ള ഒരു വൃക്ഷമൂലത്തിലിരിക്കുന്നു.

* നിത്യംസ്വപുത്രിയെന്നിനമുളവായശോക
മത്യന്തതാപമകതാരിൽവളർക്കയാലെ
പൃഥ്വിശനിജ്ജനകനഗ്നിയകത്തെമിഞ്ഞു
കത്തുശമീതരുവിനോടെതിരായിടുന്നു

(൨)

(എന്ന രണ്ടാളും പോയി)

വിഷ്ണുഭം കഴിഞ്ഞു.

(അനന്തരം ജനകൻ പ്രവേശിക്കുന്നു)

ജനകൻ— * എൻപുത്രിക്കാവധംവന്നൊരുദമിതമഹോ
 ദിസ്യഹംതന്നെചിത്തം
 വൻപുണ്ണാക്കിത്തവിപ്പിച്ചിടുമതിനെനിന
 ചുൽഭവിച്ചുള്ളശോകം
 പണ്ടുണ്ടായുള്ളതെന്നാകിലുമതുപുതുതായ്
 മൃച്ഛയുള്ളീച്ചവാളാൽ
 മണ്ടായ്മംപിളർന്നതിനുസദൃശമാ
 യിന്നമേകുന്നതാപം (൩)

കഷ്ടം! കഷ്ടം! ഈ വിധം ദിസ്യഹമായ വ്യസനകൊണ്ടും വാ
 ല്ചുംകൊണ്ടും പരാകസാന്തപനാദികളായ തപസ്സുകൾകൊ
 ണ്ടും രക്തമാംസാദികളെല്ലാം ഉണങ്ങി ഒന്നിന്നും ഉപയോഗ
 മില്ലാതിരിക്കുന്ന എന്റെ ഈ കെട്ടശരീരം ഇപ്പോഴും വീണു
 പോകുന്നില്ലല്ലോ. ആത്മഹത്യചെയ്യുന്നവർ സൂര്യപ്രകാശ
 മില്ലാത്ത അന്ധതാമിസ്രമെന്ന ആ ഘോരനരകം അനുഭവി
 ക്കേണ്ടിവരുമെന്നാണല്ലോ ഋഷികളും പറയുന്നത്, എല്ലാസമ
 യത്തിലും വിചാരിച്ചുവിചാരിച്ചു മനസ്സിൽനിന്നു വേർപെടാ
 തെ പുതിയതെന്നപോലെ ദാരുണമായ്ക്കിന്നിരിക്കുന്ന എന്റെ
 ഈ ദഃഖാവേഗം ഇപ്പോഴും ശമിക്കുന്നില്ലല്ലോ. അയി, ദേവ
 യജനസംഭവേ! ദേവീ സീതേ! കഷ്ടം! ലജ്ജയാൽ സ്വപ്ന
 മാന്ത്രിചാപിക്കുവാൻകൂടി പാടില്ലാത്ത വിധത്തിലിങ്ങിനെ ഒരു
 ദശാപരിണാമം നിനക്കു ഭവിച്ചുവെല്ലോ ഹാ, ഹാ, പുത്രീ!

* ചിരിക്കുംമധ്യത്തിൽകരയുമിതിനേതുംനിയമമി
 ല്ലായ്ക്കുതെറ്റിക്കൊണ്ടമൃതസമമസ്സച്ഛമൊഴിയെ
 സ്സരിച്ചുപ്പൊകാണാംചിലചെറിയപല്ലിങ്ങിനെലസി
 ചിരിക്കുംബാല്യേനിൻമുഖകമലമോർക്കുന്നിത്തുണാൻ (൪)

ഭഗവതി ഭൂമിദേവി! സത്യമായിട്ടും ഭവതി മഹാകുറിനതെന്ന

* എന്നുംഗംഗാവസിഷ്ഠപത്നീമുനിമാരെല്ലനീയഗ്നിയും
 നന്നായ്സവിശ്രുദ്ധയെന്നറിയുമാവംശാദ്രനാംസൂര്യനും
 മൂന്നംവിദ്യയെവാക്കുപോലവളെനീപെറ്റിട്ടവൾക്കാവിധം
 വന്നിട്ടുള്ളതിദഃഖമെങ്ങിനെമഹാശൂരസഹിക്കുന്നുനി (൫)

ഉം ഒന്നിച്ചു തന്നെ പൊങ്ങിപ്പറന്നു, മൃഗബന്ധനം വേർപെട്ടിരിക്കുന്ന ഹൃദയത്തെ യഥാസ്ഥിതിയിലാക്കുന്നതിന്നു ഇനിക്കു ശക്തിയും ഉണ്ടാകുന്നില്ല.

അരുന്ധതി—അതങ്ങിനെ തന്നെ.

* സൽബന്ധുവെപ്പിരിയുകിൽ പരമാർത്ഥമല്ല
ലുപ്തനായിട്ടവിടാതൊഴുകാടുമുള്ളിൽ
ഉൾപ്രേമമുള്ളവരടുക്കുകിലാശുവലി
മുപ്പോളുമോപലവഴിക്കതൊലിച്ചുവാടും (വ)

കൗസല്യ—വത്സയായ വധുവിന്റെ സ്ഥിതി ഇങ്ങിനെയായിരിക്കുമ്പോൾ ഞാനെങ്ങിനെയാണു ആ രാജ്ഞിയുടെ മുഖം നോക്കുന്നതു.

അരുന്ധതി—

* മതിമാൻനിങ്ങൾക്കുള്ളൊരുമാന്യപ്രിയബന്ധുവായ ജനകനിതാ
ആയാജന്യവല്യുമുനിയോടാർക്കു യാതൊന്നുണ്ടു ഗ്രഹിച്ചമഹാൻ
കൗസല്യ—ഇദ്ദേഹം മഹാരാജാവിന്റെ ഹൃദയനന്ദനും വത്സയായ വധുവിന്റെ പിതാവും ആയ ആ രാജ്ഞിതന്നെ. ഹാകുപ്പും കുപ്പും സന്തോഷകരങ്ങളായ വസ്തുക്കളൊന്നുമില്ലാത്ത ഇപ്പോഴാണല്ലോ ഇദ്ദേഹത്തിന്റെ ദർശനം സംഭവിച്ചതു, ഹാ ദൈവമേ അതൊന്നും ഇനിക്കില്ലാഴിപ്പാതായല്ലോ.

ജനകൻ—(അടുത്തുചെന്നു) ഭഗവതി അരുന്ധതി! വിദേഹകുലത്തിൽ ജനിച്ച സീമലാപജനായ ഞാൻ അഭിവാദ്യം ചെയ്യുന്നു,
* ധന്യൻപൂജ്യർത്ഥവെച്ചുപൂജ്യനമലാത്മവെങ്കിലും നിൻപ്രിയൻ
നിന്നാലല്ലവിശുദ്ധനെന്നു കരുതിക്കൊള്ളുന്നതാത്മാവിനെ
എന്നുംലോകശുഭപ്രദേനിവിലഭംവദിക്കുമീനിൻപദം
വദിക്കുന്നുശിരസ്സിനാലുടനന്വഃ കാലത്തിനെപ്പോലെഞാൻ

അരുന്ധതി—പരബ്രഹ്മതേജസ്സു അങ്ങെ പ്രകാശിക്കട്ടെ, രജോഗുണത്തിങ്കൽനിന്നു വേർപെട്ടു പ്രകാശിക്കുന്ന ആ ദേവൻ അങ്ങെ രക്ഷിക്കുകയുണ്ടായട്ടെ.

ജനകൻ—ആയുഗാഘോ! ഈ പ്രജാപാലന്റെ മാതാവിന്നു കുശലമല്ലേ?

കൗസല്യ—(ആത്മഗതം) ഞങ്ങളെയെല്ലാം അതികഠിനമായി ശകാരിച്ചു. (പ്രകാശം) രാജ്യേ! ഈ വൃസനം കൊണ്ടു തന്നെ

വളരെക്കാലമായിട്ട് രാമഭദ്രന്റെ മുഖചന്ദ്രദർശനം കൂടി ഉപേക്ഷിച്ചും അതിഭൂവിതയായുമിരിക്കുന്ന ദേവിയെ അങ്ങനെയെന്നിയും ഇങ്ങനെയെന്ന ഭൂവിപ്പിക്കുന്നത ഉചിതമാണോ, രാമഭദ്രന്റെ പുഷ്പത്താ ഒരു മഹത്തായ കഷ്ടകാലംകൊണ്ടു അല്പബുദ്ധികളായ ജനങ്ങൾ കത്സിതമായ കിംവദന്തിയെ എല്ലാടത്തും പരത്തി, അഗ്നിപരിശുദ്ധിയെ വിശ്വസിക്കുന്നതുമില്ല, അതിനാൽ ഈ കഠിന കൃത്യം ചെയ്തുപോയതാണ്.

ജനകൻ—ആഃ, നമ്മുടെ പുത്രിയെ ശുദ്ധീകരിപ്പാൻ ഈ അഗ്നിയെന്നു പറയുന്നവനാ, കഷ്ടം! ജനങ്ങളിങ്ങിനെ പറയുന്നതാമനാൽ അവമാനിക്കപ്പെട്ട നമ്മെ പിന്നെയും അവമാനിക്കുകയാണു.

അരുന്ധതീ—(ദീപ്തശ്വാസംവിട്ട) അതങ്ങിനെതന്നെയാണ്, വസയെക്കുറിച്ചു പറയുമ്പോൾ അഗ്നി അഗ്നി എന്നുള്ളക്ഷരങ്ങൾ വളരെ നിസ്സാരങ്ങൾ തന്നെ “സീത” എന്ന മാത്രം പരഞ്ഞാൽ മതിയാകുന്നതാണ്, ഹാ വത്സവ!

* ബാലാൻ മരിച്ചുവെന്ന് നിയമിതമുണ്ടെന്നു ഭൂവികൊണ്ടാലോചിക്കിച്ചിരിക്കുകതിവളരെത്തോന്നുന്നതിൽസ്വയം ബാലാൻ യാതൊന്നാരിയെങ്കിലും മോലാകൈകവന്ദ്രാഗ്രണം മുഖത്താൻ ഗുണികൾക്കുപുഷ്പതവയോലിംഗങ്ങൾകൊണ്ടല്ലെടൊ കർമ്മസല്യ— അയ്യോ വേദനകൾ വല്ലാതെ പൊങ്ങിവരുന്നു (മുറിക്കുന്നു)

ജനകൻ— ഹാ കഷ്ടം ഇതെന്താണ്.

അരുന്ധതീ—രാജ്യം വേറെയെന്നാണ്,

* അന്നത്തെസ്സുഖശ്ശിശുക്കളതു മല്ലുക്കാലമാഭൂവനം വന്നു കാമ്പിലുദിച്ചു സന്ധവരനായുള്ളങ്ങയെക്കൊണ്ടൊരാൾ [൧൦] ഇനീലോരവിപത്തിൽനിൻസഖിയഹോമോഹി ചൂവീണീടിനാ നന്നോരോ മളമല്ലയോ പുതിയപൂപ്പൊലേസ്സതീമാനസം (൧൨) ജനകൻ— കഷ്ടം കഷ്ടം സർവ്വവിധത്തിലും ഞാൻ മഹാ ക്രൂരനായിട്ടു വീണിരിക്കുന്നു, പ്രിയസഹൃത്തിന്റെ പ്രിയപതിയെ വളരെക്കാലം കഴിഞ്ഞിട്ടിങ്ങനെ കാഴ്ചാൻ സംഗതി വന്നപ്പോൾ കൂടിയും സ്നേഹത്തോടുകൂടിയല്ലെല്ലാ ഞാൻ കാണുന്നത്,

* നന്നായുള്ളൊരുബന്ധുമാൽപ്രിയസുഹൃത്തൻമാനസംരൂപിയാ
മെന്നാനന്ദമശേഷജീവിതഫലമദ്ദേഹവുഞ്ജീവനും
എന്നല്ലായതിലുതുപേരുംപ്രിയനുമായിന്നില്ലെയൊമാന്യനാം
മന്നൻപള്ളിരഥൻനിനയ്ക്കുകിലിനിക്കെന്തായ്വിച്ചില്ലമോ
കഷ്ടം! ഇവൾതന്നെയല്ല ആ കൌസല്യ,

* അന്നിത്തനപംഗിയാൾക്കുമഹസി കണവനും

ശണ്യയുണ്ടാംചിലപ്പോ
ഒന്നാൽപ്രത്യേകമായിട്ടിവരുടെശകാ
രത്തിനുംപാത്രമാംതൊൻ
പിന്നെക്കോപപ്രസാദാദികളുടെനില
തൊൻനിശ്ചയിക്കുന്നപോലെ
ത്തന്നെചിന്തിപ്പതെന്തിന്നവമമഹദയം
ഹന്തവേവിച്ചിടുന്നു

(൧൪)

അരുന്ധതി—ഈ കഷ്ടം ഇവളുടെ ഹൃദയം വളരെനേരമായിട്ടു
ശ്വാസം വിടാതെ നിശ്ചലമായിരിക്കുന്നുവല്ലോ.

ജനകൻ—ഈ പ്രിയസഖീ!

(കമണ്ഡലുവിൽ നിന്ന വെള്ളമെടുത്തു തളിക്കുന്നു.)

കഞ്ചുകി—

* മുമ്പിൽതൻപ്രിയബന്ധുപോലെവളരെസ്നേഹ്യങ്ങളാണിച്ചത
ന്നമ്പേറുന്നതുകൂടാവമധി കംകാണിച്ചുധാതാവുതാൻ
പിമ്പല്ലാമൊരുമേതുചെന്നിയെമഹാക്രൗര്യേണതട്ടിക്കള
ഞ്ഞമ്പമ്പാവിപരീതനായ് വളർത്തിടുന്നുചോകക്കുമോ (൧൫)

കൌസല്യ— (ബോധംപിടിച്ചിട്ട) ഏ! വത്സേ! ജാനകീ! നീ യെ
വിടെയാണു, വിചാര കാലത്തിലുള്ള സംസ്കാരത്താലുണ്ടായ
ശോഭയാലേററവും അലംകൃതമായും പ്രകാശിക്കുന്ന നിമ്ബല
മന്ദമാസത്താൽ മനോഹരമായുമിരിക്കുന്ന നിന്റെ മുഖകമ
ലത്തെ ഞാനിപ്പോഴും സ്മരിക്കുന്നു, മകളേ! ഉദിച്ചുവരുന്ന ച
ന്ദ്രകിരണങ്ങൾ പോലെ മനോഹരങ്ങളായ നിന്റെ അംഗ
ങ്ങളാൽ ഇനി ഒരിക്കൽകൂടി എന്റെ ഉത്സംഗത്തെ അലംക
രിക്ക. “ഇനിക്കു മുഖമെ രമ്യകലത്തിൽ ജനിച്ച മഹാമാക്കു
ല്ലാം ഇവൾ വധുവാണ്, എന്നാൽജനകനായിട്ടുള്ള വേഴ് വ

ഴിക്കു ഇനിക്കിവരം പുത്രിതന്നെ” ഇങ്ങിനെ എല്ലാപ്പോഴും മ
ഹാരാജാവു പറഞ്ഞിരുന്നു.

കുഞ്ചുക്കി—ദേവി! പറയുന്നത ശരിയാണ്.

* ക്ഷിതിപാലനമകുളഞ്ചുപേര
ഉളതിലേറാംപ്രിയനായിരമാമഭദ്രൻ
അതുപോലെ വധുക്കൾനാലിലുംഭൂ
സുതയേറാംപ്രിയയായിശാന്തപോലെ (൧൬)

ജനകൻ—ഓ പ്രിയസഖ മഹാരാജദശരഥ! ഇങ്ങിനെ സർവ്വവി
ധത്തിലും എന്റെ ഹൃദയത്തെ പ്രാപിച്ചിരിക്കുന്ന അങ്ങ
നൊന്നെങ്ങിനെ മറക്കുന്നു.

* നന്നായ്ജിപ്പതെല്ലോപതിവിഹവമബ
സുകുളെച്ചാച്ചയിങ്കൽ
കന്യാമാതാപിതാവെന്നിവരതിനെതിരാ
യങ്ങുചുജിക്കുമെന്ന
ആയങ്ങെക്കൊണ്ടുപോയിഹതവിധിയതുപോ
ലാശുസംബന്ധവിത്തും
പോയെല്ലോപാപിണാനിബ്ബവനമകമതി
ൽത്തന്നെവാഴുന്നുകഷ്ടം (൧൭)

കൌസല്യ— വത്സേ ജനക! ഞാനെന്തുചെയ്യേണ്ടു, വഭ്രുലേ
പംകൊണ്ട ദുഃഖമായ് ഘടിപ്പിച്ചുപോലെ ഉറപ്പുള്ള എന്റെ
ഈ ഹതജീവൻ ഭാഗ്യഹീനനായ എന്നെ വിട്ടുപോകുന്നില്ല
ല്ലോ.

അരുന്ധതി— ആശ്ചര്യമേ രാജപുത്രി! എല്ലാപ്പോഴും ഇങ്ങിനെ ക
രഞ്ഞുകൂടാ, എന്നുമാത്രമല്ല അന്നു ഋഗ്വേദംഗാത്രമത്തിൽവെ
ച്ചു നിങ്ങളുടെ കുലഗുരു അവസാനം ശുഭമായിട്ടു ഭവിക്കുമെ
ന്നു അരുളിച്ചെയ്തതോർക്കുന്നില്ല, ആകാലവും സമീപിച്ചു
പോയി.

കൌസല്യ—ഭഗവതി ആ മനോമഥം കടന്നുപോയില്ല.

അരുന്ധതി—രാജപുത്രി! എന്നാൽ ഭവതി അതു വെറുതെ പറ
ഞ്ഞതാണെന്നു വിചാരിക്കുന്നുവോ, സുഷുന്ത്രിയേ! ഭവതി അ
തിനെ മറിച്ചു വിചാരിക്കേണ്ട, അതങ്ങിനെതന്നെ സംഭവി
ക്കാതിരിക്കയില്ല.

* ക്ഷണീസരിസംശയിക്കരുതേടോസൽബ്രഹ്മതേജസ്സിനാൽ
തന്നുള്ളിൽതെളിയേറമുള്ളമുനിമാർചൊല്ലുന്നവാക്യങ്ങളിൽ
എന്നാമഗലയാലകുളിയവരോതിടുന്നവാക്കുകൾ
ണ്ടെന്നല്ലൊന്നുമാത്രം യിലുവർഹലിക്കാതുളളവാക്യങ്ങളെ (ഘ)
(അണിയറയിൽകോലാഹലം)

(എല്ലാവരും ചെവികൊടുത്തു കേൾക്കുന്നു)

ജനകൻ— ഇന്ന ശിഷ്യാനദ്ധ്യായമാകയാൽ യഥേഷ്ടമായി കളി
ക്കുന്ന കുട്ടികളുടെ കോലാഹലമാണിത്.

കൌസല്യ— ബാല്യത്തിൽ തന്നെയാണ സൌഖ്യം സുലഭമായി
ടുള്ളത്. (നോക്കിട്ട) അഹോ ഇവരുടെ മദ്ധ്യത്തിലുള്ള ഈ കു
ട്ടി ഏതാണു, ഇവൻ രാമഭദ്രന്റെ കൌമാര കാന്തിയോടു തു
ല്യമായിരിക്കുന്ന കാന്തികൊണ്ടു ശോഭിതങ്ങളായും സുഘട്ടിത
ങ്ങളായും മനോഹരങ്ങളായും മുദിതങ്ങളായുമുള്ള അംഗങ്ങൾ
കൊണ്ടു നമ്മുടെ നേത്രങ്ങളെ ആനന്ദിപ്പിക്കുന്നുവല്ലോ.

അരുന്ധതി— (സന്തോഷത്തോടും ഉൽകണ്ഠയോടുംകൂടി ആത്മ
ഗതം) ഇതുതന്നെയാണ ഭാഗീരഥി ഗോപ്യമായി പറഞ്ഞ കു
ണ്ഠാമൃതമായ ആചർമ്മമാനം, എന്നാൽ ആയുഷ്ഠാനാരായ കു
ശലന്മാരിലാണിവെന്നു മനസ്സിലായില്ല.

ജനകൻ—

* വണ്ണംകൊണ്ടുല്പശ്രീസമനതിരുചിറൻ
കാകപക്ഷിങ്ങൾകൊണ്ടും
പുണ്യശ്രീകൊണ്ടഹോതൻസഖികളിലഴകേ
കുന്നനൽകോമളാംഗൻ
തിണ്ണമോമഭദ്രൻപുനരചിശിശുവാ
യ്തിന്തോയെന്നുതോന്നും
വണ്ണകാണുന്നനേരംമിഴികളിലമൃതം
യ്തിന്നിതാരിക്കുമാരൻ (ഘ)

കഞ്ചുകി— ഈ ബാലകൻ ക്ഷത്രിയ ബ്രഹ്മചാരിയാണെന്നു തോ
ന്നുന്നു.

ജനകൻ— അങ്ങിനെതന്നെ. എന്തെന്നാൽ,

* അമ്പിൻനൽകങ്കപത്രകുടുമയിലുംസുന്ദാവനാഴിദപയത്താൽ
പിൻഭാഗംമൃദേറഭസിതലവമുരസ്സികൽമാനിന്റെതോലും

കാണുന്നതല്ലമുവ് ചാടരയിലതിനുള്ളിൽമാഞ്ജിഷ്ടവസ്ത്രം [സ്ത്രം
പാണിപന്ദപത്തിലാലിൻനെടിയൊരുവടിയുണ്ടക്ഷമാപ്യധന
ഭഗവതി അരുന്ധതി, ഈ കുട്ടി ഏതെന്നാണ ഇവിടെക്കു തോ
ന്നുന്നത.

അരുന്ധതി— ഞങ്ങളും ഇപ്പോൾ തന്നെയാണിവിടെ വന്നത.

ജനകൻ— ആയ്ഗുഹ്യ! ഇനിക്കിതറിവാൻ വളരെക്കുറേയു കമു
ണ്ട, അരിനാൽ ഭഗവാനായ വാല്മീകിയോടുതന്നെ ചെന്നു
ചോദിക്ക, “ചില പൂലന്മാരിതാ നിന്നെക്കാണാനാഗ്രഹിച്ചു
കൊണ്ടിരിക്കുന്നു” എന്ന ആ കുട്ടിയൊടും പറയു.

കഞ്ചുകി— കല്പനപോലെ (എന്ന പോയി)

കൗസല്യ— അങ്ങനെയുപറയുന്നു. “ഞാനങ്ങിനെ പറഞ്ഞു. ഇ
പ്പോൾവരും” എന്നോ.

അരുന്ധതി— ഇപ്രകാരമുള്ള സൃഷ്ടിവിശേഷത്തിന്ന സൗശീല്യ
മില്ലാതിരിക്കുമോ.

കൗസല്യ— (നോക്കിട്ട) ഗൃഷ്ടിയുടെ വാക്കു വിനയത്തോടുകൂടി
കേട്ടുടനെ ജ്വലിക്കുമാരന്മാരെ വിട്ട ഇതാ ആ വത്സനിങ്ങോ
ടുവരുന്നു.

ജനകൻ— (നല്ലവണ്ണംനോക്കിട്ട) അഹോ ഇതെന്തൊരാശ്ചര്യം.

* ലീലാചോലതതാഴ്ചയെന്നിവകലനാൽകൃഷ്ടമാമാത്ത്വമി
ബ്ബാലനാണ്ടസമത്വരായതരിയംസാധിക്കയല്ലന്യരാൽ
മൂലത്തോടുവലി ചിട്ടുന്നിതിളകാതുള്ളെൻറ ചിത്തത്തെയി
ബ്ബാലപ്രീതിയിരുമ്പിനെറ്റുതമയസ്സാന്തംകണക്കിക്കുണും

ലവൻ— (പ്രവേശിച്ച ആത്മഗതം) പൂജ്യന്മാരാണെങ്കിലും ഇ
വരെ നാമധേയവും താരതമ്യവും കലവും അറിയാതെ ഞാ
നങ്ങിനെയാണു സ്വപഥയായിട്ട അഭിവാദ്യം ചെയ്യേണ്ടത.
(ആലോചിച്ചു) ഇപ്രകാരമായാൽ വിരോധമില്ലെന്ന പൂല
ന്മാർ പറഞ്ഞുകേട്ടിട്ടുണ്ട. (വിനയത്തോടുകൂടി അടുത്തുചെന്ന)
ഇത ലവന്റെ ശിരസ്സുകൊണ്ട നിങ്ങൾക്കുള്ള നമസ്കാരപരം
പരയാണു

അരുന്ധതിയും, ജനകനും—ഉണ്ണിക്ക ദീഗ്ദ്ധായുസ്സും മംഗളവും
ഭവിക്കട്ടെ.

കൗസല്യ— പുത്ര! ദീഗ്ദ്ധായുഷ്ഠാനായി ഭവിക്ക,

അരുന്ധതി— ഉണ്ണി! വര. (ലവനെ മടിയിൽ വെച്ചു ആത്മഗതം) ഭാഗ്യത്താൽ ഏകൻ ഉത്സംഗം മാത്രമല്ല വളരെക്കാലമായിട്ടുള്ള മനോഹരവും സമ്പൂർണ്ണമായി.

കൌസല്യ— പുത്ര! ഇങ്ങോട്ടാവരു (മടിയിലിരുത്തിട്ടു) അല്പം വിടനിരിക്കുന്ന നിലോല്പലംപോലെ ശ്യാമളമായും ഉജ്വലമായുമിരിക്കുന്ന ഭോമബന്ധംകൊണ്ടു മാത്രമല്ല താമരയല്ലി തിന്നിട്ടുള്ള അരയന്നത്തിന്റെ കണ്ണത്തിൽനിന്ന മനോഹരമായൊപ്പൊട്ടുന്ന ഭീഗ്വനിനാദത്തോടു സദൃശമായിരിക്കുന്ന സ്വരംകൊണ്ടും ഇവൻ രാമഭദ്രനെ അനുസ്മരിക്കുന്നു, വിരിഞ്ഞതാമരപ്പൂവിന്റെ അന്തർഭാഗപോലെ മനോഹരമായിരിക്കുന്ന ഈ ശരീരസ്പർശവും അതുപോലെ തന്നെയിരിക്കുന്നു. വത്സ! നിന്റെ മുഖചന്ദ്രനെ ഞാനൊന്നു നോക്കട്ടെ, (താടി പിടിച്ചു പൊക്കി നോക്കിട്ട കണ്ണീരോടും അഭിപ്രായത്തോടുംകൂടി) രാജപേഷ! അങ്ങനെ കാണുന്നില്ല. സൂക്ഷിച്ചു നോക്കുമ്പോൾ ഇവന്റെ മുഖം വത്സയായ വധുവിന്റെ മുഖചന്ദ്രനോടും തുല്യമായിട്ടു തന്നെകാണുന്നു.

ജനകൻ— കാണുന്നുണ്ടു, സഖി! ഞാൻ കാണുന്നുണ്ടു.

കൌസല്യ— അയ്യോ ഭാര്യ പിടിച്ചുപോലെ ഏന്റെ മനസ്സു എന്തെല്ലാമോ വിചാരിച്ചു വളരെ അസംബന്ധം പറയുന്നു.

ജനകൻ— (നോക്കിട്ട)

* കാണുന്നതുകൾക്കുറവുപാഠനമിബ്ബാലങ്കലാന്നിച്ചിതാ
വാണിടുന്നതുപോലെനമതുതാനാകാരവുംശോഭയും
ഓതുംവാക്കുതന്നെതാഴ്ന്നതാൻപുണ്യാനഭാവദിയും
ചേതസ്സന്തിളകീട്ടമോപലവഴിക്കോടുന്നമാദൈവമേ വവ

കൌസല്യ— ഉണ്ണി നിന്റെ അമ്മയുണ്ടോ? അച്ഛനെ ഓർമ്മയുണ്ടോ?

ലവൻ— ഇല്ല ഇല്ല.

കൌസല്യ— എന്നാൽ നീ ആരുടെയാണ്?

ലവൻ— ഭഗവാനായ വാല്മീകിയുടെ,

കൌസല്യ— മകനെ മുഴുവനും പറയൂ.

ലവൻ— ഇനിക്കിത്രമാത്രമേ അറിവുള്ളൂ.

(അണിയറയിൽ) മേ മേ സൈന്യങ്ങളേ! നിങ്ങളിൽ ഭര

ത്തന്നെ ആശ്രമത്തിന്റെ സമീപത്തിലെങ്ങും പോകരുതെന്ന കമാരനായ ചന്ദ്രകേതു ആജ്ഞാപിക്കുന്നു.

അരുന്ധതിയും, ജനകനും— അഹോ യജ്ഞാശപത്തെ രക്ഷിപ്പാനായിട്ട വന്നിരിക്കുന്ന ചന്ദ്രകേതുവിനെ ഇന്ന കാണാൻ സാഗതി വരുമല്ലോ അതിനാൽ ഇതൊരു സുഭിന്നം തന്നെ. കൌസല്യ— വത്സലക്ഷ്മണന്റെ പുത്രൻ ആജ്ഞാപിക്കുന്നു എന്ന അമൃത ബിന്ദുക്കൾപോലെ മധുരങ്ങളായ അക്ഷരങ്ങൾ കേൾക്കുന്നു.

ലവൻ— ആയ്! ഈ ചന്ദ്രകേതു എന്നതാണു ?

ജനകൻ—ദശരഥപുത്രനായരാമലക്ഷ്മണന്മാരെനീയറിയുമോ?

ലവൻ— അവർ തന്നെയല്ലെ രാമായണകഥാപുരുഷന്മാർ ?

ജനകൻ— അതെ.

ലവൻ— പിന്നെ ഞാനെങ്ങിനെ അവരെ അറിയാതിരിക്കുന്നു.

ജനകൻ— ആ ലക്ഷ്മണന്റെ പുത്രനാണു ഈ ചന്ദ്രകേതു.

ലവൻ— ഊർമ്മിയുടെ പുത്രൻ, എന്നാൽ രാജപുത്രനായ ജനകന്റെ പുത്രിയുടെ പുത്രൻ.

അരുന്ധതി— (ചിരിച്ചു) ഉണ്ണി കഥയിലുള്ള പരിചയത്തെ പ്രത്യക്ഷപ്പെടുത്തി.

ജനകൻ— (ആലോചിച്ചിട്ട) ഉണ്ണി കഥയിൽ ഇത്രസമത്വം നാണെങ്കിൽ ഞാനൊന്നു ചോദിക്കാം ഉത്തരം പറയൂ. ആ ദശരഥ പുത്രന്മാർക്കു ഏതേതുഭായ്ചമരിൽ എത്ര പുത്രന്മാരാണുണ്ടായിട്ടുള്ളതു. അവരുടെ നാമധേയങ്ങളെന്താണു ?

ലവൻ— കഥയിലെ ഈ ഭാഗം ഞങ്ങളാകട്ടെ അന്യന്മാരാകട്ടെ കേട്ടിട്ടുതന്നെയില്ല.

ജനകൻ— കവി ഉണ്ടാക്കിട്ടു തന്നെയില്ലെന്നുണ്ടോ.

ലവൻ— ഉണ്ടാക്കിട്ടുണ്ടു, എന്നാലത വെളിപ്പെടുത്തിട്ടില്ല, അതിലെത്തന്നെ ഒരു ഭാഗത്തെ വളരെ രസത്തോടുകൂടി അഭിനയിക്കത്തക്കവണ്ണം വേറെ ഒരു പ്രബന്ധമായിട്ടും ഉണ്ടാക്കിട്ടുണ്ടു, അതിനെ ഭഗവാൻ വാല്മീകി മഹർഷി സ്വയംസ്തംഭരംകൊണ്ടു തന്നെ എഴുതി നൃത്തഗീതവാദ്യശാസ്ത്ര കർത്താവായ ഭരതമുനിക്കയച്ചിരിക്കുന്നു.

ജനകൻ— എന്തിനായിട്ടു ?

ലവൻ— ഭഗവാനായ ആ ഭാരതമുനി അപ്സാരസ്രീകളെക്കൊണ്ടു
അഭിനയിപ്പിക്കുമെന്നുവെച്ചാണത്രെ.

ജനകൻ— ഇതെല്ലാം ഇനിക്കു കൗതുകത്തെ ജനിപ്പിക്കുന്നു.

ലവൻ— എന്നുമാത്രമല്ല ആ പ്രബന്ധത്തിൽ ഭഗവാനായ വാ
ല്മീകി മഹർഷിക്കു വളരെ ആദരമാണു, അദ്ദേഹം ആ പുസ്തകത്തെ ചില ശിഷ്യന്മാരുടെ കയ്യിൽ കൊടുത്താണു ഭാരതാശ്രമത്തിലെക്കയച്ചിട്ടുള്ളതു, അപായമൊന്നും വരാതിരിപ്പാനായിട്ടു അവരുടെകൂടെ ചാപധാണിയായിട്ടു എന്റെ ഭാരതാവിനേയും അയച്ചിട്ടുണ്ടു.

കൗസല്യ— ഉണ്ണിക്കു ഭാരതാവും ഉണ്ടോ?

ലവൻ— ഉണ്ടു, ആ ആയുധ കശനെന്നാണു പേരു.

കൗസല്യ— ജ്യേഷ്ഠനെന്നതുമായി.

ലവൻ— അങ്ങിനെതന്നെ. പ്രസവക്രമംകൊണ്ടു അദ്ദേഹം ജ്യേഷ്ഠനാണത്രെ.

ജനകൻ— ആയുഷ്മാനായ നിങ്ങൾ ഏതുപെറ്റുണ്ടായവരാണെന്നു.

ലവൻ— അതെ.

ജനകൻ— ഉണ്ണി പറയു- വെളിപ്പെടുത്തിട്ടുള്ള കഥയുടെ അവസാനം എന്താണു.

ലവൻ— പെരുമാരുണ്ടാക്കിത്തീർത്ത അപവാദംകൊണ്ടു വല്ലാതെ വ്യസനിച്ചു രാജാവിനാൽ ഉപേക്ഷിക്കപ്പെട്ടു പ്രസവവേദന സമീപിച്ചുമിരിക്കുന്ന ദേവയജനസംഭവയായ സീതാദേവിയെ ഏകാകിനിയായിട്ടു കാട്ടിൽ പരിത്യജിച്ചു ലക്ഷ്മണൻ തിരിച്ചുവന്നു എന്നാണു.

കൗസല്യ— ഹാ വത്സേ! മുശാചന്ദ്രമുഖീ! ഏകാകിനിയായ നിന്റെ പുഷ്പംപോലെ കോമളമായ ശരീരത്തിന്നു ദൈവ ഭർത്താ! ലാസംകൊണ്ടു ഇപ്പോഴുള്ള പരിണാമമെന്താണു.

ജനകൻ— ഹാ ഹാ വത്സേ!

* അന്നൊന്നാമതുപോരമാംപരിഭവംപ്രാപിച്ചുനീതപ്തയായ്
പിന്നീടാപ്രസവത്തിലുള്ളൊരുമഹാദുഃഖത്തിനാലാർത്തയായ്
മുന്നിൽചെന്നുപിസിംഹമെന്നിവയണഞ്ഞീടുംവിധൗഭീതയാ
യെന്നെത്തന്നെവിളിച്ചുകൊണ്ടുടനടൻരോദിച്ചിരിക്കുമാറും

ലവൻ— (അരന്ധ്രത്തിലേക്ക്) ആയോ! ഇവരാണെ ?

അരന്ധ്രം—ഇത കൌസല്യയാണ്, ഇദ്ദേഹം ജനകനാണ്.

ലവൻ— (ബഹുമാന സ്നേഹകൌതുകങ്ങളോടുകൂടി നോക്കുന്നു)

ജനകൻ— അയ്യോ ദുഷ്ടലോകമായ ചൗരന്മാരുടെ ദമയ്തം
ദ, അയ്യോ രാമരാജാവിന്റെ സാഹസ പ്രവൃത്തി,

* ഉൾക്കാമ്പിൽപ്പോരവല്ലഭപ്രാമരസദശ

മിദുഃഖമോത്തോത്തുടിക്കും

മൽക്രോധാഗ്നിശിതരൂപമയമെരിയുവാൻ

ചാപശാപങ്ങൾകൊണ്ടും

(൨൩॥)

കൌസല്യ— ഭഗവതി! രക്ഷിക്കണെ രക്ഷിക്കണെ, കോപിച്ചിരി

ക്കുന്ന രാജാവിനെ പ്രസാദിപ്പിക്കണെ,

അരന്ധ്രം— * പ്രായേണമാനികഥമനസ്സവമാനലേശം

പ്രാപിക്കിലിങ്ങിനെഭവിപ്പതുസമ്പ്രദായം

പാരിന്നധീശതവനന്ദനനല്ലെരാമൻ

പാവങ്ങൾചൗരവരംപരിപാല്യരല്ലെ (൨൪)

ജനകൻ— * ആരണ്ടുണ്ടാൻക്ഷമിച്ചുൻരഘുവരനിലവൻ

മത്സ്യതൻതന്നെയെല്ലൊ

ചൗരന്മാരിൽദിജസ്രീവികലശിശുമഹാ

വൃദ്ധരെട്ടല്ലതാനും

(൨൪)

ചിലകുട്ടികൾ— (സംഭ്രമത്തോടുകൂടി പ്രവേശിച്ചു) കുമാര! കുതി

ര കുതിര, എന്ന ഒരു ജന്തു നാട്ടിലുണ്ടെന്ന കേൾക്കുന്നില്ല.

ഇപ്പോളതിനെ ഞങ്ങൾ പ്രത്യക്ഷമായിട്ടു കണ്ടു.

ലവൻ— കുതിരയെക്കുറിച്ച യാഗവാധിയിൽ പശുചാമ്പ്രകരണ

ത്തിലും യുദ്ധവിധിയിലും പഠത്തിട്ടുണ്ടല്ലൊ, ഇത എങ്ങി

നെയിരിക്കുന്നു പറയുവിൻ.

കുട്ടികൾ— കേൾക്ക

* പിന്നിൽതുങ്ങുന്നവാലുണ്ടതിവലുതതിനെസർവ്വനേരത്തുമാട്ടും

നന്നെദീഗ്ദ്ധകേഴുത്തെന്നറികുതിരകളുമെണ്ണിയാൽനാലുതന്നെ

തിന്നുന്നതുപുല്ലിനെത്താൻപുനരതുകളയംവിഷുമാങ്ങയ്ക്കുതുല്യം

ചൊന്നാലാവില്ലദൂരത്തടവിയിലതുപോകുന്നനാംപോകവാവാ

(എന്ന അടുത്തചെന്ന കൈകളേയും തോലിനേയും വി

ട്ടിച്ചുവലിക്കുന്നു)

ലവൻ— (കൈതുകോപരോധവിനയങ്ങളോടുകൂടി) ആയുന്മാരേ! നോക്കവിൻ നോക്കവിൻ ഇവരിതാ എന്നെപ്പിടിച്ചുകൊണ്ടുപോകുന്നു. (എന്ന വേഗത്തിൽ നടക്കുന്നു)

അരുന്ധതിയും ജനകനും— ഉണ്ണി ആഗ്രഹത്തെ സാധിപ്പിച്ചുകൊൾക.

കൌസല്യ— ഭഗവതി! ഞാനിവനെക്കൊന്നാതെ ജീവിച്ചിരിക്കുമെന്നുതോന്നുന്നില്ല. അതുകൊണ്ടു കുറെ അങ്ങോട്ടു ചെന്നു പോകുന്ന ആയുഷ്കാലം കാണുക.

അരുന്ധതി— വേഗത്തിൽ ഭൂതത്തെത്തിയ ആ വെറിയനെ എത്തിനെ കാണാൻ സാധിക്കും.

കുഞ്ചുക്കി— (പ്രചേശിച്ചു) “അറിയേണ്ടകാലമായാൽ അത നിങ്ങൾ തന്നെ അറിയും” എന്നാണു ഭഗവാൻ വാല്മീകിമഹർഷി അരുളിച്ചെയ്തത്.

ജനകൻ— ഇതെന്തൊ അതിഗംഭീരമായ ഒരു സംഗതിയായിട്ടു സംഭവിക്കും, ഭഗവതി, അരുന്ധതി! സഖി, കൌസല്യ! ആയു, ഗൃദ്ധ്യേ! നോംതന്നെചെന്ന ഭഗവാനായ വാല്മീകിയെ കാണുക. (വൃദ്ധന്മാരെല്ലാംപോയി)

കുട്ടികൾ— കുമാര! ആ ആശ്ചര്യത്തെ കണ്ടാലും.

ലവൻ— ഞാൻകണ്ടു, ഇത അശ്വമേധത്തിനുള്ള കുതിരതന്നെയാണെന്നു അറികയ്യുംചെയ്തു.

കുട്ടികൾ— അതെങ്ങിനെ അറിഞ്ഞു?

ലവൻ— എന്തൊ വിസ്തരിച്ചു! നിങ്ങളും അശ്വമേധപ്രകരണം പഠിച്ചിട്ടുണ്ടല്ലോ. ഏതു കവചധാരികളും ഏതു ദണ്ഡധാരികളും ഏതു തുണിധാരികളും രക്ഷകന്മാരായിരിക്കേണമെന്ന അതിൽ പറഞ്ഞിട്ടുള്ളതോർക്കുന്നില്ല, ഈ സൈന്യങ്ങളും ആ സംഖ്യയോടു യോജിച്ചാണല്ലോ കാണപ്പെടുന്നത്. ഞാൻ പറഞ്ഞതിൽ വിശ്വാസമില്ലെങ്കിൽ ചെന്നുചോദിച്ചുകൊൾവിൻ.

കുട്ടികൾ— ഹേ ഹേ! ആളുകളാൽ ചുറ്റപ്പെട്ടിങ്ങിനെ സഞ്ചരിക്കുന്ന ഈ കുതിര എന്തിനുള്ളതാണു.

ലവൻ— (ആഗ്രഹത്തോടുകൂടി ആത്മഗതം) അഹോ അശ്വമേധമെന്നത വിശ്വവിജയികളായക്ഷത്രിയന്മാരുടെ ഉജ്ജ്വല

മായിട്ടുള്ളതും സകല ക്ഷത്രിയന്മാർക്കും പരിഭവത്തെ നൽകുന്ന
തും ആയ ഉൽകൃഷ്ടത്തെ ഉറച്ചുനോക്കുവാനുള്ള ഒരു നികഷമാണു.
(അണിയറയിൽ)

* രഘുശാപമേഴുഭവനത്തിലുമേകവിമ
നായുള്ള പണ്ഡിതവംശവിനാശകന്റെ
സ്വീയംജയക്കോടിയതാണഥവാസ്വവീര്യം
ഭൂയഃപരത്തുവതിനുള്ള പരസ്വമെത്ര (൨൭)

ലവൻ— (വ്യഥയോടുകൂടിയവനെന്നപോലെ) അയ്യോ കോപം
ഗിയെ ജപിപ്പിക്കുന്ന അക്ഷരങ്ങൾ.

കുട്ടികൾ— എന്തു പറയട്ടെ കമാരൻ ബുദ്ധിമാൻതന്നെ.

ലവൻ— എന്തോ എന്തോ ഭൂമിയിൽ ക്ഷത്രിയന്മാരില്ലാത്തതായ
യൊ എന്താണ നിങ്ങളിത്ര ഘോഷിക്കുന്നത.

(അണിയറയിൽ) ആരേ! മഹാരാജാവിനെതിരായി ക്ഷത്രിയന്മാ
രെവിടെ?

ലവൻ— ഹീ, കഥയില്ലാത്തവരേ!

* ലോകത്തിലാഗ്രചതിതാനൊരുവീരനെങ്കി
ലാകട്ടെ ഭീഷണിയിതെന്നിനകസുമോത്താൻ (൨൮)
ഹാകഷ്ടമെന്നിനപുഥാപറയുന്നുചെന്ന
വേഗത്തിലക്കോടിയെയിങ്ങു ഹരിച്ചിടുന്നേൻ

എന്തോ കമാരനാമെ ! കല്ലെടുത്തൊറിഞ്ഞ ഈ കുതിമയെ ഇ
ങ്ങോട്ടു തിരിയുവിൻ സാധുവായ ഇത നമ്മുടെ മറയ്ക്കുത്താൽ
ചേൻ സഞ്ചരിച്ചു കൊള്ളട്ടെ.

ഒരു പുരുഷൻ— (ക്രോധത്തോടും ഗർവ്വത്തോടുംകൂടി പ്രവേശിച്ചു)
ഹീ ! എന്തു ചാപല്യം കാണിക്കുന്നു ? നിയന്ത്രിതാണു പറഞ്ഞ
ത? നിദ്വയന്മാരും ക്ഷമയില്ലാത്തവരുമാകുന്നു സൈനികന്മാർ.
ഗർവ്വത്തോടു കൂടിയുള്ള വാക്കു ഒരു ശിശുവിന്റെറയായിരുന്നാ
ലും അവർ സഹിക്കുകില്ല. ചാപപാണിയായിരിക്കുന്ന രാജകു
മാരൻ ചന്ദ്രകേതു 'സൌമ്യങ്ങളായ അരണ്യപുഷ്പഭാഗങ്ങളെ
കൊതുക്കത്തോടുകൂടി ദർശിച്ചുകൊണ്ടു വരുന്നുണ്ടു, അദ്ദേഹം
ഇവിടെ എത്തുന്നതിന്നു മുമ്പെ ഈ വൃക്ഷങ്ങളുടെ ഇടയിൽ
കൂടി വേഗത്തിലോടി കൊൾവിൻ.

കുട്ടികൾ— കമാര! നമുക്കിങ്ങതാലു ചേണ്ടു, കമാരന്റെ നേരെ

ശസ്ത്രങ്ങളിളക്കിക്കൊണ്ടു സൈനികന്മാർ കലശൽ കൂട്ടുന്നു.
ആശ്രമ പദം കുറെ ദൂരത്തിലുമാണു. അതുകൊണ്ടു വരു നമു
ക്കു മാഞ്ചാട്ടമായിട്ടു ഇവിടെനിന്നു കാടിക്കളയാം.
ലവൻ— (ചിരിച്ചു) ശസ്ത്രങ്ങളിളക്കിയാലെന്താണു—
(വില്ലിൽത്താണു കെട്ടിക്കൊണ്ടു)

* ഭട്ടേരപ്പോരമാകുംഘരഘരവമോടഗ്രഭാഗങ്ങൾ ചുറ്റി
ക്കെട്ടിട്ടാടുന്നതാണാൽ നടുവുടനൈവളത്തിടുമിച്ചാപദണ്ഡം
കുട്ടക്കൊന്നായ് ഗ്രസിപ്പാനലറിംസനയെദ്രാഷ്ടുമുട്ടുന്നമട്ടിൽ
പെട്ടന്നാട്ടിപ്പിളക്കുംവികടയമുഖത്തോടുന്നേരായിട്ടൊട്ടെ (ഘർ)
(എല്ലാവരും ഉചിതംപോലെ ചുറ്റി നടന്നുപോയി)

നാലാമങ്കം കഴിഞ്ഞു.

ഉത്തരരാമചരിതം.

ഭാഷാ നാടകം.

അഞ്ചാമങ്കം.

(അണിയറയിൽ)

ഭോ ഭോ സൈനികന്മാരെ നമുക്കു ആശ്രയം ലഭിച്ചു.
* ധീരൻസാരഥിയും സുമന്ത്രനോടനേപായിച്ചു ചാമങ്ങളാൽ
പാരംവേഗമിയന്നതേരതിലിരുന്നസാമമുൾക്കൊണ്ടിതാ
പാരിൽ ചക്രമിടഞ്ഞുടൻകൊടിമരംസ്വപ്നം ചലിച്ചീടവെ
പോരുന്നണ്ടിഹ ചന്ദ്രകേതുപടയിൽപ്പാലിക്കുവാൻ നമ്മളെ (ഘ)
(അനന്തരം സാരഥിയായ സുമന്ത്രനോടുകൂടി രഥാത്രസ്ഥനായും
അത്തുത സന്തോഷ സംഭ്രമങ്ങളോടു കൂടിയും ചന്ദ്രകേതുപ്ര
വേശിക്കുന്നു)

ചന്ദ്രകേതു— ആയ്സുമന്ത്ര ! ദശിച്ചാലും.

* കണ്ടാൽസൂര്യകുലേജനിചൂശിശുവോയെന്നുള്ളസന്ദേഹമി
ന്നുണ്ടാക്കുമുനിബാലനേഷതനിയേകുണ്ടീനുകുണ്ടളിൽ
ടണ്ടകാമഭയകരലാപനിവളത്തതുഗ്രബാണങ്ങളെ
ക്കൊണ്ടെൻസൈന്യശരീരസന്ധികൾപിളന്നുകുന്നമേകൊതു കം
ആശ്ചര്യം, ആശ്ചര്യം. [൨

*കാടിപ്പാടിത്തിമത്തുപടയുടെനടുവിൽപഞ്ചപൃഥ്വാഗ്രമൊട്ടൊ
ട്ടാടിക്കൊണ്ടൊട്ടുകോവിച്ചുരണനിറമിയന്നുള്ളവക്ത്രാഭയോടും
കോടിശ്ശബ്ദിച്ചുചില്ലിൻതലകളണയുമാറമ്പുഃമന്മേൽചൊരി
മുട്ടുന്നനാലുപാടുംമമഭടമെമിടുകേറുമീവിരബാലൻ(൩) [ത്തും
സുമന്ത്രൻ— ആയുഷ്ഠൻ,

*മുന്നിൽദേവകൾദൈത്യമെന്നിവരടുക്കാതുള്ളവീര്യത്തിനാൽ
നിന്നെപ്പോലെവിളങ്ങിടുന്നശിശുവാമീവിരനെക്കാക്കയാൽ
മുന്നംകെഴുകയാഗമക്ഷയിലമക്കനാമമദ്രിക്കുവാൻ

മിന്നംചാപമടുത്തരാമനെമനക്കാമ്പിൽസ്മരിക്കുന്നുണ്ടാൻ (൪)
ചന്ദ്രകേതു—ഈഭരകുട്ടിയെഎത്രക്കുവാൻവളരെപ്പേർകൂടിപുറപ്പെ
ട്ടിരിക്കുന്നു എന്നുള്ളതുകൊണ്ട എന്റെ മനസ്സു ലജ്ജിക്കുന്നു.

*ചോരിന്നുത്സാഹമോടെൻപടകൾകമമതിൽഘോരശബ്ദങ്ങൾമി
ച്ചാരാവത്താൽമുഴങ്ങുകനകമണികളാടുന്നതേർക്കൂട്ടമോടും [ന്നി
മാരിക്കൊപ്പംമദത്തെച്ചൊരിയുമൊരു കരിക്കാറുമായാശുചെന്നി
ട്ടാരംസാഹായ്യമില്ലാത്തൊരുശിശുവെവളഞ്ഞീടിനാമത്രകഷ്ടം
സുമന്ത്രൻ— വത്സ! ഇവരെല്ലാം ഒന്നിച്ചു കൂടിട്ടതന്നെ ഇവനെ
ന്നാണു, പിന്നെ റോജ്ജായാലൊ.

ചന്ദ്രകേതു— ആയ്! വേഗത്തിലോടിക്കുക- ഇവൻ നമ്മുടെ ആ
ശ്രിത ജനങ്ങളെ വല്ലാതെ മദിച്ചു തുടങ്ങിയിരിക്കുന്നുവെല്ലോ.
എങ്ങിനെയെന്നാൽ,

* വേടിപ്പുറ്റിഗുഹാന്തരത്തിലാറുംകുണ്ടീനുകണ്ണങ്ങളെ
ക്കൂടിദുന്ദുഭിഘോഷമിശ്രഗുണനാദത്താൽതകത്തിശ്ശിശു
കാടുംഘോരകബന്ധമുണ്ഡനിമയെത്തുപ്ലാന്തകന്തന്റെവാ
യാടുമ്പോളുതിരുംവിധംദൂരമറുത്തിപ്പാർമിൽവീഴുന്നിതാ (൩)

സുമന്ത്രൻ— (ആത്മഗതം) ഇങ്ങിനെയുള്ളവനോടുകൂടി ദാമ്പ്യ
ലും ചെയ്യുന്നതിന്നവത്സചന്ദ്രകേതുവിനെ ഞാനെങ്ങിനെഅ
നുവദിക്കേണ്ടു. (ആലോചിച്ചു)അഥവാ ഇക്ഷ്വാകു ഗുഹത്തിൽ

വളൻ വൃദ്ധനല്ലെ ഞാൻ, യുദ്ധം നേരിടുകയും ചെയ്തു ഇനി
വേറെയെന്താണ ഗതി.

ചന്ദ്രകേതു— (വിസ്മയ ലജ്ജാസംഭ്രമങ്ങളോടുകൂടി) ഹീ എന്റെ
സൈന്യങ്ങൾ നാലുഭാഗത്തും പിന്തിരിഞ്ഞോടിപ്പോയി

സുമന്ത്രൻ— (രഥവേഗത്തെ നടിച്ചു) വത്സ! ആ വീരനിതാ
സംസാരിച്ചാൽ കേൾക്കേണ്ടതെന്തെങ്കിലും സമീപത്തിലായി.

ചന്ദ്രകേതു— (കാമുകേട നടിച്ചിട്ടു) ആയു ഇദ്ദേഹത്തിന്റെപേ
രെന്തെന്നാണ ആഖ്യായികന്മാർ പറഞ്ഞത?

സുമന്ത്രൻ— വത്സ! ലവനെന്താണ.

ചന്ദ്രകേതു— * വിമാത്രേശുമേലവ!

ചോരാടുനെന്നുഹന്തഭടമോടായ്

ചോരിനൊന്നാണ്ടിവിടെ

പ്ലോരികതേജസ്സുതേജസിശമിക്കും

(൭)

സുമന്ത്രൻ— കുമാര! നോക്കു നോക്കു,

* പെട്ടെന്നുണ്ണിവിളിക്കയാൽതവഭടക്കൂട്ടത്തെമന്ത്രിപ്പതും

വിട്ടിട്ടൊട്ടുഗളംതിരിച്ചുടനിതാനോക്കുന്നവീരാർകൻ

കുട്ടിക്കേസരികുംഭീകുംഭപടലംഗർപ്പണതാഡിച്ചുടൻ

പൊട്ടിക്കുന്നളവംബരത്തിലിടികേട്ടൊന്നങ്ങനോക്കുംവിധംവു

(അനന്തരം ഗർപ്പത്തോടുകൂടി വേഗത്തിൽ നടന്നു

കൊണ്ടു ലവൻ പ്രവേശിക്കുന്നു)

ലവൻ—നല്ലത, രാജപുത്ര നല്ലത, സത്യമായിട്ടും അങ്ങ ഇഷ്ടപാ
കു വംശത്തിൽ ജനിച്ച ആൾതന്നെ, അതിനാലിതാ ഞാൻ
വന്നിരിക്കുന്നു.

(അണിയറയിൽ വലിയ കോലാഹലം കേൾക്കുന്നു)

ലവൻ — (ആവേശത്തോടുകൂടി തിരിഞ്ഞു നോക്കിട്ടു) ഇപ്പോൾ
തോരോടിയ സേനാപതികൾ പിന്നെയും ഗർപ്പത്താൽ തിരി
ച്ചുവന്ന യുദ്ധത്തിനായിട്ടു എന്റെ പിന്നിലടക്കുന്നുവൊ,
ഹീ എന്തൊരു കഥയില്ലാത്തവരാണിവർ.

* പാരെല്ലാടംനടുത്തുപടിപടകൾമുഴക്കിട്ടമീഘോരഘോഷം [൪൦
പാരാതെൻക്രോധതാപ്രജപലനശിഖകളാൽനഷ്ടമാകട്ടെയിപ്പോ
പാരംശൈലങ്ങൾമുട്ടിട്ടുള്ളകീഴമ്പഡവാവഹിനിയാൽകല്പകാലേ
ഘോരംകാരോറുകീഴ്ത്തുമറിയുമുദധിതൻവാരിപ്പുരങ്ങൾപോലെ

(എന്ന ചുറ്റി നടക്കുന്നു)

ചന്ദ്രകേതു— ഘോ ഘോ കുമാര.

* അത്യാശ്ചയ്ഞെനൽകുന്തഃവഗ്ദ്ധണമതിനാൽ
പ്രീതിവദ്വിജ്ഞമുലം
സത്യംനീയെൻസഖാവായ്പ്രിയസഖമമസ
വ്യാസപചുന്തിൻറയെല്ലൊ
ഇത്ഥംനീയെന്തിനായിൻ പടയൊടുകലഹി
ക്കുന്നനിൻവീര്യഗർവ്വം
പ്രത്യക്ഷത്തിൽപരീക്ഷിപ്പതിനനികഷമാ
യുണ്ടിതാചന്ദ്രകേതു (൧൦)

ലവൻ— (സന്തോഷത്തോടും സംഭ്രമത്തോടും തിരിഞ്ഞിട്ടു) അ
ഘോ മഹാനഭാവനായ സൂര്യകല കുമാരൻറ വീരവാദ പ്ര
യോഗം പ്രസന്നമായും കുറിനമായുമിരിക്കുന്നു. അതിനാൽ
ഇവർ ചോകട്ടെ, ഇദ്ദേഹത്തിനെതന്നെ ഒരു സമ്മാനിക്കാം.
(പിന്നേയും അണിയറയിൽ കോലാഹലം)

ലവൻ— (ക്രോധത്തോടും വെറുപ്പോടുംകൂടി) ആഃ, കൂടക്കൂടെ ഇ
വർ വീരസംവാദം ചെയ്യുന്നതിന്നു വിഘ്നമുണ്ടാക്കിക്കൊണ്ടപ്പോ
ന്നെ ചീത്തയാക്കുന്നു. (അവരുടെ നേരെ ചെല്ലുന്നു)

ചന്ദ്രകേതു— ആയ് നോക്ക ഇതുകാരണങ്ങളാണ.

* സൈപരംചർചമെടുത്തുഭംഗിയിലഹം
കുമാരത്തിനാൽനോക്കിയെൻ
നേരിട്ടുഭടരാത്ത്വപിന്നിലണയും
നേരത്തിലങ്ങോട്ടുമായ്
പാരതോടിനടക്കമിശ്ശിശ്ശുതനാ
സീമൻറവില്ലുള്ളതായ്
ഘോരക്കാരാതിലങ്ങുമിങ്ങമിളകും
കാരോടുനേരാകുമേ (൧൧)

സുമന്ത്രൻ— കുമാരനെത്തന്നെ അവനെക്കൊന്നുന്നതിന്നും ശക്തനാകു
ന്നുള്ള ഞാൻ വിസ്മയംകൊണ്ടു കേവലം പരവശനായി തീ
ന്നിരിക്കുന്നു.

ചന്ദ്രകേതു— ഘോ ഘോ! രാജാക്കനാമെ!

മാറിൽ ചമോത്തരീയം വിവസി യമുദമയോടുമേകാകിയായി
 പ്ലാരിപ്ലാദാതിയാമിശ്ശിശുവിനൊടെതിരാസ്സംബ്രയില്ലാത്തനിങ്ങൾ
 ചേരത്താരുണ്യമോടുകൂടി താഗമമാത്രധരായുട്ടയിട്ടും [൧൨
 പോരിന്നൊണ്ണ നതോത്താൽ ബഹുഭവാനാർക്കുമെന്നല്ലിനിക്കും
 ലവൻ—(ക്ഷോഭത്തോടുകൂടി) ഏ- എന്റെ മേലിത്ര ദയയുണ്ടോ
 (ആലോചിച്ചിട്ട) ഇരിക്കട്ടെ കാലതാമസം വരാതിരിപ്പാനാ
 യിട്ട ഈ സൈന്യങ്ങളെ ഇപ്പോൾ ജംഭകാസ്രം കൊണ്ടു
 ഭിഷ്ഠിക്കാം (എന്ന ധ്യാനം നടിക്കുന്നു).

സുമന്ത്രൻ—ഇതെന്താണു അകാരണമായിട്ടു നമ്മുടെ സൈന്യ
 ങ്ങളുടെ കോലാഹലം ശമിക്കുന്നു?

ലവൻ— ഇനി ഈ കരുമ്പട്ടവന്റെ സാമത്വം എത്രയുണ്ടു
 നു നോക്കട്ടെ.

സുമന്ത്രൻ— (സംഭ്രമത്തോടുകൂടി) ഉണ്ണി! ഈ കുമാരൻ ജംഭകാ
 സ്രത്തെ മന്ത്രമൂലം പ്രയോഗിച്ചു എന്നിരിക്കു തോന്നുന്നു.
 ചന്ദ്രകേതു— ഇതിലെന്തു സംശയം.

* കന്നായേനുള്ള മിന്നൽ പ്രഭയുമിരുമൊത്തു ഗതേ ജസ്സമൃദ്ധം
 തന്നേ ചിമ്പിത്തുറക്കും മിഴികളിലഴലേകുന്നു നോക്കുന്ന നേരം [ലെ
 എന്നല്ലെൻ സൈന്യമെല്ലാമിതു പൊഴുതിളകാതത്ര ചിത്രങ്ങൾ പോ
 തന്നേ നിൽക്കുന്നു പാത്താൽ നിയതമിതുമഹാജംഭകാസ്രപ്രഭാവം
 ആശ്ചര്യമാശ്ചര്യം! [൧൩

* തിങ്ങിപ്പാതാളമധ്യേ നിറയുമിരുളിനും തപ്തമാലിപ്പിമേന്മേൽ
 പൊങ്ങിടും പിമുളയ്ക്കും സദശനിറമിയന്നീടുമിജ്ജംഭകാസ്രം
 തിങ്ങുന്ന ചോരചോരപ്രളയപവനനോരാശുപാട്ടിത്തരിക്കും
 മിന്നൽക്കാർചേൻ വിസ്മയക്കൊടുമുടി നിരപോലന്തരിക്കുത്തിലെ
 [ആം (൧൪)

സുമന്ത്രൻ— എന്നാൽ ഇവന്നു ജംഭകാസ്രങ്ങൾ സിദ്ധിച്ചിട്ടുള്ള
 താരിൽ നിന്നായിരിക്കാം.

ചന്ദ്രകേതു— ഭഗവാൻ വാല്മീകിയിൽ നിന്നാണെന്നു ഞാൻ വി
 ചരിക്കുന്നു.

സുമന്ത്രൻ— അദ്ദേഹത്തിന്നു അസ്രങ്ങളിൽ പരിചയമില്ല, ജംഭ
 കാസ്രങ്ങളിൽ വിശേഷിച്ചും. എന്തുകൊണ്ടെന്നാൽ

* മൂന്നമിവയെക്കുശാശാപൻ
തന്നെസൃഷ്ടിച്ചുകേശികനേകി
പിന്നെയിവയാവഴിക്കായ്
വന്നുവസിക്കുന്നുരാമഭദ്രകൽ (൧൫)

ചന്ദ്രകേതു—സതഗുണത്താലേറവും വലിച്ചിരിക്കുന്ന തപപ്ര
കാശമുള്ളവരും മന്ത്രജ്ഞന്മാരും ആയ മറുയോഗ്യന്മാർക്കും
സ്വയമായിട്ടിത ലഭിച്ചേക്കാം.

സുമന്ത്രൻ— ഉണ്ണി ജാഗ്രതയോടുകൂടിയിരിക്ക ആ വീരനിതാവ
ന്നുപോയി.

കുമാരന്മാർ—(അന്യോന്യം) അഹോകുമാരൻ പ്രിയദർശനൻ ത
ന്നെ (സ്നേഹാനുരാഗങ്ങളോടുകൂടി നോക്കിട്ട)

* മൂന്നംജനാന്തരത്തിൽദൃഢപരിചയമുണ്ടായതോ
സതഗുണത്താൽ
തോന്നീടംപ്രീതിയോകണ്ടുവുടനെയുദിച്ചു
ജ്ജ്വരാസക്തിതരണൊ
ഇന്നേതുംദൈവഗത്യാമമപുനരവില്ലാത്ത
സംബന്ധമോയെൻ
മുന്നിൽക്കണ്ടോരുനേരത്തിവനെമമമന
സ്സോമ്ബവെക്കുന്നിതെന്തൊ. (൧൬)

സുമന്ത്രൻ — കരാൾക്കു മറ്റൊരാളിൽ രസമയിരായ പ്രീതിയുണ്ടാ
കുന്നത പ്രായേണ ലോകസ്വഭാവമാണു. ഇതിനെയാണു ലൌ
കികന്മാർ താരാമൈത്രകമെന്നും ചക്ഷുരാഗമെന്നും പറയുന്നതു.
ഇതു ഫേതുക്കൂടാത്തുണ്ടാകുന്നതും ഇന്നവിധമെന്നുനിശ്ചയിപ്പാൻ
പാടില്ലാത്തതുമായ ഒരു പ്രണയമാണെന്നു വിചാരിച്ചുവരുന്നു.

* നിഷ്കാമണംസ്നേഹമഹോഭവിച്ചാൽ
നില്ക്കില്ലെത്താന്നുമതിന്നുനേമേ
ഉൾക്കാമ്പിൽമമ്ങ്ങളെയൊശ്ശചേർത്തു
കോക്കുന്നിതാപ്രേമമതായതന്തു (൧൭)

കുമാരന്മാർ—(അന്യോന്യം ഉദ്ദേശിച്ചു)

* മിന്നംനിമ്ബരത്നമൊത്തമുദുചാമിഞ്ചാലകന്തന്റെമൈ
തന്നിൽഘോരശരങ്ങളെങ്ങിനെമടിച്ചിടാതയക്കേണ്ടുതൊൻ

മുന്നിൽക്കണ്ടുവിക്കുമാരനെയൊന്നൊന്നുപുൽകീട്ടുവാ
നെന്നുപോലെന്നൊരുവാഞ്ചരുകൊണ്ടുപുളകംതിങ്ങുന്നിതംഗങ്ങളിൽ

എന്തുചെയ്യാം

[൧൮

* പാരംഗപ്പിച്ചിരിക്കുന്നിവനൊടുഗതിയെന്തസ്രുമല്ലാതെയിന്നീ
വീരൻനെരിട്ടയക്കാത്തൊരുശരമതിനാൽചിന്നെയെന്തുളളുകാര്യം
പോരിന്നായസ്രുമേന്തിട്ടിനിയൊഴിയുകിലിഞ്ചാലനേന്തോതുമെ
ശ്രോംവീരസ്വഭാവംനിയതമതുതടുക്കുന്നുവേഴ്കുമത്തെ [നെ
സുമന്ത്രൻ— (ലവനെ നോക്കിട്ട കണ്ണീരോടുകൂടി ആത്മഗതം)
മനസ്സു നീ യെന്താണു വേറെ വിധത്തിൽ ശങ്കിക്കുന്നത.

* നിന്നാഗ്ര മത്തിന്നുടവിത്തിനെ ഞാൻ

മുന്നേനശിപ്പിച്ചുകുളഞ്ഞുദൈവം

മുന്നംനശിപ്പിച്ചൊരുവള്ളിയിങ്കൽ

പിന്നെപ്രസൂനംകഥമുതലിക്കും

(൨൦)

ചന്ദ്രകേതു— ആയ്സുമന്ത്ര ഞാൻ തേരിൽ നിന്നിറങ്ങുന്നു.

സുമന്ത്രൻ—എന്തു കാരണത്താൽ?

ചന്ദ്രകേതു—അങ്ങിനെചെയ്താൽ ഈവീരപുരുഷനെ ബഹുമാനി
ച്ചു പൊലെയായി എന്നുമാത്രമല്ല ആയ്ക്കുത്രിയ ധർമ്മത്തെപ
രിപാലിച്ചുപോലെയുമായെല്ലൊ രഥികൾപാദചരികളോടെതു
ക്കുന്നത ന്യായമല്ലെന്നാണെല്ലൊശാസ്ത്രജ്ഞന്മാർപറയുന്നതും.

സുമന്ത്രൻ—(ആത്മഗതം) കഷ്ടം ഞാൻ വല്ലാത്ത ദുഃഖത്തി
ലകപ്പെട്ടു,

* ന്യായത്തിനൊത്തൊരുനടപ്പിനെവേണ്ടെന്നും

യീയുള്ളവൻപറവെത്തങ്ങിനെകഷ്ടമിപ്പോൾ

വയ്യാത്തതായൊരതിസാഹസമായുകാര്യം

ചെയ്യുന്നതിന്നുപുനരെങ്ങിനെസമ്മതിക്കും

(൨൧)

ചന്ദ്രകേതു—പൂജ്യന്മാരായ അഹരന്മാരുകൂടി ധർമ്മത്തിൽസംശയം
വരുമ്പോൾപിതാമഹന്റെ പ്രിയസഖനായ ആയ്നോടാണെ
ല്ലൊ ചൊരിക്കുന്നത. പിന്നെന്താണു ആയ്നിത്രആലോചിക്കു
ന്നത.

സുമന്ത്രൻ—അല്ലയോ ആയുഷ്മൻ! ധർമ്മത്തിന്നു യോജിച്ചു ത
ന്നെയാണു നീയഭിപ്രായപ്പെട്ടത.

- * ഇതുവത്സ! യുദ്ധമതിലുള്ളനീതിതാ
നിതുതന്നെശാശ്വതമതായധമ്വം
ഇതുതന്നെസൂര്യകലജാതരാകവേ
പതിവായുടത്തിയൊരുവീരധമ്വം (൨൨)

ചന്ദ്രകേതു — ആയുന്റെ വാക്കു ഉചിതമായിട്ടുള്ളതുതന്നെ.

- * ഇതിഹാസപുരാണങ്ങളു
മതിസത്തായുള്ളധമ്ശാസ്രമതാ
സൂര്യകലത്തിൻസ്ഥിതികളു
മായ്നല്ലാതെമറെവന്നറിയാം (൨൩)

സുമന്ത്രൻ — (സ്നേഹത്തോടുകൂടി ആലിംഗനം ചെയ്തിട്ട്)

* വിണ്ണോർനായകനെജ്ജയിച്ചവനെയുംകൊന്നോരുനിന്താതനാ
മുണ്ണിക്കുരചെറുപ്പമിപ്പൊഴുമഹോതസ്സനുവാംവത്സനം
തിണ്ണക്ഷത്രിയവീരധമ്വമതനുഷ്ടിക്കുന്നുവെന്നാകിലി
വണ്ണസൂര്യകലപ്രതിഷ്ഠയെയഹോപ്രാപിച്ചഭാഗ്യത്തിനാൽ
ചന്ദ്രകേതു — (പ്രസന്നത്തോടുകൂടി) [൨൪]

- * പ്രതിഷ്ഠയെന്നിയേരമൃത്തമൻഭവിക്കയാലിനി
പ്രതിഷ്ഠയെന്നുഹന്തനാംജനിച്ചവംശമായതിൽ
ഇതിസ്മരിച്ചമൽപിതാക്കളായമരദൃസുപേ
മതിപ്രയാസമോടുവാണിടുന്നുകേണകേണമോ (൨൫)

സുമന്ത്രൻ — അഹഹ ചന്ദ്രകേതുവിന്റെ ഈ വാക്കുകൾ ഹൃദയ
മർമ്മങ്ങളെ ഹേദിക്കുന്നു.

ലവൻ — ആശ്ചര്യം മസം ഇടകലർന്നിരിക്കുന്നു.

* നാനംചന്ദ്രോദയത്തിൽകുമുദിനിയതുപോലിന്നിവന്തന്നെവീക്ഷി
ച്ചാനന്ദിക്കുന്നുനേത്രംപുനരിഹകരമോപോരിലുള്ളാഗ്രഹത്താൽ
താനേതിങ്ങിത്തിളച്ചിടനകൊടിയമദംപുണ്ടുതധംകാരഘോര
ദ്ധാനംവലിച്ചുണാണുള്ളാരുനെയധനുസ്സികലിച്ചുപ്പെടുന്നു
ചന്ദ്രകേതു — (ഇറങ്ങുന്നതായി നടിച്ചു) ആയു! സൂര്യകലത്തിൽ
ജനിച്ച ചന്ദ്രകേതു നമസ്കരിക്കുന്നു.

സുമന്ത്രൻ — * കാകസ്ഥനുള്ളവിധമുജ്ജിതമാസ്തിവിത്ര
മാകുംമഹാസ്സജിതമായിവരട്ടെനീകൽ
ലോകാവനത്തിനുവരാഹമതായദേവ
നേകദൈവത്സനമണൈകശലത്തെമേനേൽ (൨൬)

എന്നുമാത്രമല്ല.

* നിന്നെതപൽകലനാഗനായവിചാലിക്കട്ടെയുദ്ധാങ്കണേ
നന്ദിക്കട്ടേധാങ്കൽനിൻകലഗുരുശ്രീമാൻവസിഷ്ഠിയും
വഹ്നിനാഗ്നിപവിസ്താക്ഷ്യബലവുഃചേരട്ടേനികൽസ്വയം
തന്നീട്തവരാമലക്ഷ്മണധനുർവ്യാഘോഷമന്ത്രംജയം (൨൮)
ലവൻ— കുമാര! രഥത്തിലിരുന്നാൽ തന്നെയാണു അങ്ങയ്ക്കു വള
രെ ശോഭയുണ്ടാകുന്നത. ഇത്ര അധികം ആദരിക്കേണമെ
ന്നില്ല.

ചന്ദ്രകേതു— എന്നാൽ മാഹാസഭാവനായ അങ്ങും മറ്റൊരു ര
ഥത്തെ അലങ്കരിക്ക.

ലവൻ— ആയ്! രാജകുമാരനെ രിദിയെ രഥത്തിൽ കേറുക.

സുമന്ത്രൻ— ചന്ദ്രകേതുപറഞ്ഞതിനെ ഉണ്ണിയും അനുസരിക്ക.

ലവൻ— ഈ സ്വന്തം ഉപകരണങ്ങളിലിരിക്കണതാണു വിചാരി
പ്പാനുള്ളത. എന്നാൽ കാട്ടിലിരിക്കുന്ന ഞങ്ങൾ രഥത്തിൽ
കേറി നടക്കുന്നതിന്നു ശീലിച്ചിട്ടില്ല.

സുമന്ത്രൻ— ഉണ്ണി! ഗർവ്വത്തിനും മയ്യാദയ്ക്കും ഉചിതമായിട്ടു സം
സാരിപ്പാൻ നിനക്കു നല്ലവണ്ണം അറിയാം. ഇങ്ങിനെയുള്ള
നിന്നെ ഇക്ഷ്വാകുവംശജാതനായ രാമഭദ്രൻ കണ്ടുവെങ്കിൽ
അദ്ദേഹത്തിന്റെ ഹൃദയം സ്നേഹകൊണ്ടുളിഞ്ഞുപോകും.

ലവൻ— ആയ്! ആ ഖജി സുജനമാണെന്ന ഞാൻ കേട്ടിട്ടുണ്ട്.
(ലജ്ജയോടുകൂടി എന്ന പോലെ)

* ഏവംയാഗംമുടക്കുന്നെരുപരിഷയിലുൾ

പ്പെട്ടൊരാളല്ലത്താനും

ഭൂവികൽപുഷ്പനാമക്ഷിതിപതിയെയെവ

ന്തന്നെമാനിക്കയില്ല

എന്നാലശ്വത്തമക്ഷിപ്പവരിഹസകല

ക്ഷത്രിയനാമെയുഃചേ

ഞാനാക്ഷേപിച്ചുവാക്കെൻഹൃദയമതിൽവികാ

രഞ്ഞയുണ്ടാക്കിയല്ലം

(൨൯)

ചന്ദ്രകേതു— (മന്ദമാനത്തോടുകൂടി) അച്ഛന്റെ പ്രതാപാൽ
കഷ്ഠത്തിൽ കൂടിയും അങ്ങക്കു അമച്ഛമേ.

ലവൻ— അമച്ഛമുണ്ടോ ഇല്ലയോ അതിരിക്കട്ടെ. ഞാനിതൊ

ന്നു ചോദിച്ചുകൊള്ളുന്നു. രാജാവായ ആ രാജാവിനെ ശാന്തനെന്നാണല്ലോ കേട്ടിട്ടുള്ളത്. അദ്ദേഹം ഗർവ്വിക്കുന്നതല്ല. അദ്ദേഹത്തിന്റെ പ്രജകളിലും ഗർവ്വമുണ്ടാകയില്ല. പിന്നെ ന്താണ അദ്ദേഹത്തിന്റെ ഭടന്മാർ രാക്ഷസവാക്കിനെ പറയുന്നത്.

* ചൊല്ലുമുനീന്ദ്രമരാക്ഷസവാക്യമെന്നു
വല്ലാത്തദുഷ്ടകിതവാക്യതിയമണ്ടിനേയും
എല്ലാവിരോധവുമിതികൽമുളച്ചിടുന്നു
കില്ലിപ്പവിത്തുമിതുതാനശുഭത്തിനെല്ലാം (൩൦)

ഈ കാരണത്താലാകുന്നു അതിനെ നിന്ദിക്കുന്നത്, എന്നാൽ ഇതിനു വിപരീതമായിട്ടുള്ളതാണെ സ്മരിക്കുകയും ചെയ്യുന്നു.

* ധീരന്മാരിൽസത്യവുംപ്രിയവുമായുള്ളോരുവാക്യത്തിനെ
പ്ലാരിതധേനുചിത്തന്നുചൊല്ലുമിതിനാലുണ്ടാത്തഭംസവും
ചേരുന്നല്ലോരുകീർത്തിച്ചുമഖിലംസിദ്ധിക്കുമെന്നല്ലാതെ
ഭൂതത്താടുമംഗലംദുരിതവുമാതാനേനശിക്ഷേന്ദ്രതം (൩൧)

സുമന്ത്രൻ — പരിതുദ്ധസ്വഭാവനായ ഈ വാല്മീകിശിഷ്യൻ ഔഷകളിൽനിന്നു സിദ്ധിച്ച സംസ്കാരത്തിന്നനുരൂപമായിട്ടു പറയുന്നു.

ലചൻ — അല്ലെങ്കിൽ ചന്ദ്രകേതാ പിന്നെ അങ്ങനത്താണ ചോദിച്ചത്, “അച്ഛന്റെപ്രതാപോൽകഷ്ണത്തിൽകൂടിയുംഅങ്ങനെ അമഷ്ണമാ” എന്നൊ, എന്നാൽ ഞാൻ ചോദിക്കുന്നു ക്ഷാരത്രധർമ്മങ്ങൾ ഇന്നിന്നവർക്കു ഉണ്ടാകാമു എന്ന നിയമിക്കപ്പെട്ടിട്ടുണ്ടോ?

സുമന്ത്രൻ — ഇക്ഷ്വാകു വംശജാതനായ ആ മഹാരാജാവിനെ നീ അറികയില്ല. അതിനാലാണിതിനെ പറയുന്നത്, അതുകൊണ്ടു അതിപ്രസംഗം മതിയാക്കൂ.

* രാത്രിദിച്ഛണ്ണിയുധിസൈന്യവിമർദ്ദനത്താ
ലോജസപിയെന്നുവെളിച്ചായറിയിച്ചുസത്യം
ആജാമദഗ്നനെജയിച്ചുമാരാകലേവ
മാക്ഷപവാക്യമുരചെയ്തതിനർന്നല്ല. (൩൨)

ലചൻ — (ചിരിച്ചുകൊണ്ടു) ആയ്! ജാമദഗ്നനെക്കൂടി ജയിച്ചാളാണ ആ രാജാവ എന്നു എന്താണിത്ര ഘോഷിക്കുന്നത്.

* പൊയ്യല്ലൂക്കിഹവാക്കിലന്തണജനങ്ങൾക്കെന്നതെങ്ങുംശ്രുതം
കയ്യിനുള്ളൊരുവീട്ടുമോകരുതിയാലാക്കുത്രിയനാക്കുതാൻ
കയ്യിൽശസ്രമെടുത്തൊരന്തണനതാമാജാമദഗ്ധൻരണം
ചെയ്യാതന്നശമിച്ചുമാനമിതിനാലാക്കുത്രിയന്നെന്തഹോ
ചന്ദ്രകേതു — (ക്ഷോഭത്തോടുകൂടി) ആയ് ആയ്! ഉത്തരോത്തര
മായി സംസാരിച്ചതുമതി.

* എങ്ങുന്നോപുതുതായിറങ്ങിയമഹാഗംഭീരനാണിപ്പമാ
നീങ്ങോക്കാമുനിജാമദഗ്ധനമഹാനിസ്സാരനാകുന്നുപോൽ
തിങ്ങാമംഗലമേകിയേഴുഭവനങ്ങൾക്കുഭയംതീർത്തുകൊ
ണ്ടങ്ങുംവിങ്ങിയതാതപ്പുണ്യചരിതകേട്ടിട്ടുമില്ലിപ്പമാൻ
ലവൻ — രഘുപതിയുടെ ചരിതത്തെയും മഹാത്മ്യത്തെയും ആ
രുതന്നെ അറികയില്ല. എന്നാലും കുറച്ചൊന്നു പറയുന്നുണ്ടു,
അല്ലെങ്കിൽ വേണ്ട.

* നന്നല്ലുപുലചരിതത്തിൻവിചാരമതു
വണ്ണിപ്പതെന്തിനുവുമാ
സുന്ദരൻറഭായ്തയഹനിച്ചിട്ടുമാനുപതി
സൽകീത്തിയുള്ളൊരുമഹാൻ
എന്നല്ലുപണ്ടുവരയുലത്തിൽമൂന്നടികൾ
പിൻവെച്ചതുംചതുരനായ്
ചെന്നന്നബാലിയെവധിച്ഛോരുകൗശലപു
മാക്കുംജഗത്തിലറിയാം (൩൫)

ചന്ദ്രകേതു — ആഃ താതാപവാദംകൊണ്ടു മയ്യാദിയെ ലഘിച്ചു
വനെ! വല്ലാതെ ഗവിക്കുന്നുവോ.

ലവ — അയ്യേ എന്റെനേമതെന്ന പുരികംവളച്ചുനോക്കുന്നുവോ
സുമന്ത്രൻ — രണ്ടുപേർക്കും കോപംജ്വലിച്ചുപോയി. എന്നെന്നാൽ,

* പെട്ടെന്നാകുതകമ്പംകുടമകളെയിളക്കുന്നുരക്ഷേതാല്പലത്തോ
ടൊട്ടെപ്പമ്യംവഹിച്ചീടിനമിഴികൾചുവക്കുന്നുതാനേക്കുണത്തിൽ
തെറ്റുന്നാടുന്നചില്ലീചതയുടെകളികൊണ്ടുകുമളിനൂവെന്നും
ചുറ്റിങ്ങുംഗംപരക്കുംസരസിജമതിനാതുല്പയായിൻവക്ത്രം (നന്നു
കുമാരന്മാർ — എന്നാൽ വരു യുദ്ധത്തിന്നു യോഗ്യമായ സ്ഥല
ത്തേക്കു ചെല്ലുക. (എന്ന എല്ലാവരുപോയി)

അഞ്ചാമങ്കം കഴിഞ്ഞു.

ഉത്തരരാമചരിതം.

ഭാഷാ നാടകം.

ആരാമകം

(അനന്തരം വിമാനത്തിലിരുന്നുകൊണ്ടു)

വിദ്യാധരൻ— അയ്യോ അകാശനായി പ്രചണ്ഡകലാഹത്തി

നൊരുമ്പെട്ടു, ക്ഷാരപ്രകാശം പ്രകാശിപ്പിക്കുന്ന ഈ സൂര്യകലകുമാരന്മാരുടെ വിക്രാന്ത ചരിതങ്ങൾ ദേവാസുരന്മാരെക്കൂടിയും അതുതത്താൽ വിമുഗ്ധനാക്കിത്തീർക്കുന്നു.

എന്തെന്നാൽ, പ്രിയേ നോക്കു നോക്കു.

* ആട്ടാകാഞ്ചനകിങ്കിണീത്ഥണന്യണൽകാരങ്ങൾചേരുംവിധം കോടിജ്വാകട്ടുലോഷമാണ്നൈടുതാംചാപംവലിച്ചുവെറുവു മൃഗാഗ്രങ്ങൾചലിക്കുമാറിവരുടൻബാണംചാമിഞ്ഞവരും പേടിക്കുംവിധമാടുമീരണമയോമൃക്കുനതേമേൽക്കൂടാൽ (൧)

* വമ്പിച്ചുപോരിലിഹമംഗളമാശ്ശരണ്ടു

ഡിംഭുക്കുമാപ്പുമുളവാകുവതിന്നുവേണ്ടി

ഗംഭീരമായിടിയൊടൊത്തിഹധൂഢമെന്നു

ജംഭിച്ചിതുവർപുരട്ടുനിദ്രിലോരലോഷം (൨)

അതുകൊണ്ടു ഇടവിടാതെ വിരിഞ്ഞും മറ്റോഹരങ്ങളായുള്ള സ്വപ്നപത്മങ്ങളുടെ സമൃദ്ധങ്ങളുടെ കലൻ ഭംഗിയുള്ളതും കല്പകവൃക്ഷങ്ങളുടെ പുതിയ പൂമാടുകളുടെ പുന്തൻകൊണ്ടു സൗരഭ്യമുള്ളതുമായ പുഷ്പവർഷം ഈ വിരന്മാരിൽ പതിക്കട്ടെ. വിദ്യാധരി— അയ്യോ ഇതെന്താണു ചെയ്യുന്നതിന്നു പിണയകൾ കൊണ്ടു നിറഞ്ഞപോലെ ആകാശം ക്ഷണത്തിൽ മഞ്ഞനിറമായി തീർന്നിരിക്കുന്നു.

വിദ്വാധരൻ— ഇതെന്നാണു ഇപ്പോൾ,

* തപശ്ചാപുതൻറതിരിയെന്നൊരുമലേ
പെട്ടാശ്ചാരുമരണപ്രഭയൊത്തകാന്ത്യാ
ചുട്ടീടുവാൻഡടിതിവിഷുപമഷ്ടമുന്തി
പെട്ടന്നുതൻനിടിലുച്ചിതുന്നിരിക്കാം (൩)

(ആലോചിച്ചു) ഓ, മനസ്സിലായി. വത്സനായ ചന്ദ്രകേതു
ആഗേയാസ്രുഞ്ഞു പ്രയോഗിച്ചു. അതിന്റെ അഗ്നിശിഖര
സമുഹങ്ങൾ ചിതറുന്നതാണിത്. ഇപ്പോൾ,

* കുരിഞ്ഞകേതുചാമരങ്ങളോടുകൂടിയാശുപിൻ
തിരിഞ്ഞുപോയിതാവിമാനമണ്ഡലങ്ങളാകവ
എരിഞ്ഞുതീലപജത്തിലുള്ളകൂറുകൾക്കകംകുമാര
ചൊരിഞ്ഞപണ്ണമുള്ളഭംഗിനൽകിടുന്നതൽക്ഷണം (൪)

ആശ്ചര്യം ചിതറുന്ന വജ്രവണ്ഡങ്ങൾ പോലെ ഭയങ്കരങ്ങളാ
യ വലിയ തീപ്പൊരികളെ പൊട്ടിത്തെറിപ്പിച്ചുകൊണ്ടും ഇട
തിങ്ങി ഉയരുന്ന ജപാലാമാലകളാൽ നക്കിക്കൊണ്ടും ഭയങ്കര
മായ അഗ്നിഭഗവാൻ പ്രാപിച്ചുതുടങ്ങി. ഇദ്ദേഹത്തിന്റെ മൂട
എല്ലാടത്തും കഠിനമായിരിക്കുന്നു. അതിനാൽ എന്റെ ദേ
ഹംകൊണ്ടു പ്രിയയെ മറച്ചു വേഗത്തിൽ ഭൂതത്തു പൊക്കു
ളയാം. (അങ്ങിനെ ചെയ്യുന്നു)

വിദ്വാധരി— ഭാഗ്യത്താൽ നിമ്മിച്ചമായ മുത്തുസരപ്പോലെ ശീ
തളമായും മനോഹരമായും ദേഹത്തിലെല്ലാം പ്രാപിച്ചു
രിക്കുന്ന നാഥന്റെ ഈ ശരീരസ്സർവ്വംകൊണ്ടുണ്ടായ ആനന്ദ
ത്താൽ അല്പംകുറഞ്ഞിട്ടുള്ള എന്റെ മൃദാക്കെ നശിച്ചു
പോയി.

വിദ്വാധരൻ— അയി, ഞാനെന്നാണിതിൽ ചെയ്തത്. അല്ലെ
ങ്കിൽ,

* ഭയവനടനൊരാളിൽസ്നേഹമായാലവന്നു
ജ്ജ്വാലനിരുപമസൗഖ്യദ്രവ്യമായാളുതന്നെ
അരികിൽമരുവിയാന്നുചെയ്തയില്ലെങ്കിലുംതാൻ
മരുവുമൊരുസുഖത്താൽതന്നെടുവെത്തനീക്കം (൫)

വിദ്വാധരി— ഇതാ ഇടതിങ്ങി ഇളകിമറിയുന്ന മിനൽകൊടിക
ളുടെ വിലാസംകൊണ്ടു അലംകൃതങ്ങളായും മരിച്ചിരിക്കുന്ന മ

യിലുകൂടെ കണ്ണങ്ങൾപോലെ ശ്വാമങ്ങളായുമിരിക്കുന്നമേഘങ്ങൾ ആകാശത്തിലെങ്ങും വ്യാപിക്കുന്നു.

വിദ്വാധരൻ— അയ്യോ! കുമാരലവൻ പ്രയോഗിച്ച വാർത്താസ്രുത്തിന്റെ പ്രഭാവമാണിത്. ഇതാ ഇടവിടാതെ വീഴുന്ന വാരിധാരാസമൃദ്ധങ്ങൾകൊണ്ടു ആഗ്നേയാസ്രം ശമിച്ചുപോയി.

വിദ്വാധരി— ഇനിക്കു വളരെ വളരെ സന്തോഷമായി.

വിദ്വാധരൻ — അധികമായാലേതും ദോഷകരമെന്നു. എന്നെന്നാൽ വലിയ കൊടുങ്കാറ്റുകൊണ്ടു ഇളകി അതി ഗംഭീരമായി ഘോഷിക്കുന്ന മേഘങ്ങൾനിമിത്തം വലിച്ചിരിക്കുന്ന കൂരിരുട്ടുകൊണ്ടു നിബിഡമായി ബന്ധിക്കപ്പെട്ടിരിക്കുന്ന പ്രാണിജാലം ലോകത്തെയെല്ലാം ഒന്നിച്ച ഭക്ഷിപ്പാനായി തുറന്നിരിക്കുന്ന ഭയങ്കരമായ സഹോരരുദ്രന്റെ കണ്ണത്തിനുള്ളിലു കപ്പെട്ടുഴലുന്നപോലേയും പ്രളയകാലത്തിൽ യോഗനിദ്രകൊണ്ടു സകലദാമങ്ങളേയും ബന്ധിച്ച മഹാവിഷ്ണുവിന്റെ ഉദരത്തിലുകപ്പെട്ടപ്പോലേയും വല്ലാതെ വിറയുന്നു. നല്ലത വത്സ ചന്ദ്രകേതോ! നല്ലത. വായവ്യാസ്യത്തെ വേണ്ടദിക്കിൽ തന്നെയൊന്നു പ്രയോഗിച്ചുത.

* പെരുകിയവായുവിനാൽചെ

ന്നൊരുദിക്കിലുടൻചയിച്ചുമേഘനിര

പരതപജ്ഞാനത്താൽ

പമോത്താവിൽപ്രപഞ്ചമതുപോലെ (ന)

വിദ്വാധരി— നാഥ! ഇദ്ദേഹം ആമാണു സഭ്രമത്തോടുകൂടി പൊങ്ങിച്ചു കൈകൊണ്ടു ഉത്തരീയത്തിന്റെ ഒരു തലയെ ഇളക്കിക്കൊണ്ടും ഭൂത്തിൽനിന്നുതന്നെ മധുരവചനങ്ങളാൽ യുദ്ധവ്യാപാരത്തെ പ്രതിഷേധിച്ചുകൊണ്ടും ഈകുമാരന്മാരുടെ ചലുത്തിൽ വിമാനത്തെ ഇറക്കുന്നു.

വിദ്വാധരൻ— (കണ്ടിട്ടു) ഇദ്ദേഹം ശംഭുക്കനെ സംഹരിച്ചു തിരിച്ചുവരുന്ന രഘുപതിയാണു.

* ചാരുതപംകലരുംമഹാപുരുഷവാക്കാകണ്ഠ്യതൽഗൗരവാൽ
ഘോരംപോരുടനവെടിഞ്ഞഥമഹാധീരൻലവൻശാന്തനായ്
വീരൻചക്ഷുണനന്ദനൻവിനതനാസ്തിന്നിടിനാൻസാമ്പ്രതം
സൈപരണനസംഗമേനന്ദചരണ്ടാകട്ടെസന്തംഗളം (ഒ)

എന്നാൽ നോം ഇവിടുന്ന പോയുക.

(രണ്ടുപേരും പോയി)

വിഷ്ണു ഓരോ കഴിഞ്ഞു.

—o:0:o—

(അനന്തരം രാമനും ലവനും വിനതനായ

ചന്ദ്രകേതുവും പ്രവേശിക്കുന്നു)

രാമൻ— (വിമാനത്തിൽനിന്നിറങ്ങിക്കൊണ്ടു)

* മനുവിനുടേകുലത്തിൽ ചന്ദ്രനാം ചന്ദ്രകേതോ

തനയവരികവേഗാപുൽകനീഗാഢമെന്ന

ഘനഹിമമതുപോലെ ശ്ലീതമാംനിന്റെ രാമയ്യ

ലനിശമെരിയുമെന്നുൾച്ചുട്ടമാറട്ടെവത്സ (പ്ര)

(എഴുന്നീപ്പിച്ച സ്നേഹത്തോടും കണ്ണീരോടുകൂടി ആലിംഗനം

ചെയ്തിട്ട) ദിവ്യാസൂത്രജ്ഞാൽ അലംകൃതമുന്തിയായ ഉണ്ണിക്ക

കുശലമല്ലെ?

ചന്ദ്രകേതു—അത്യുത്തമക്രിയനും പ്രിയദർശനമായ ലവന്റെ

ലാഭാഭ്യുദയംകൊണ്ടു കുശലമെന്നു. അതിനാൽ എന്നെ

പ്പോലെയൊ എന്നെക്കാൾ വിശേഷമായിട്ടൊ പ്രശസ്തനായ

ഈ മഹാവിരനെ പ്രസന്നമായ കണ്ണുകൊണ്ടു കാഴ്ചൻ ദർശി

ക്കേണ്ടതാണെന്ന ഞാനറിയിച്ചുകൊള്ളുന്നു.

രാമൻ— (ലവനെനോക്കിട്ട) ഭഗ്യത്താലുണ്ണിയുടെ സ്നേഹിതൻ

അതിഗഭീരാകൃതിയായിരിക്കുന്നു. ഇവൻ,

* ഇത്രിലോകപരിരക്ഷചെയ്യവതിനസ്പ്രേമമുടൽപൂണ്ടതോ

ക്ഷാത്രധർമ്മമുടൽപൂണ്ടുവേദപരിരക്ഷണത്തിനതുനിഞ്ഞതൊ

ത്തുചേർന്നുസുഗുണൗഘമാനിവിലചാടവത്തുടൈവുഞ്ജമോ

ഗാത്രമിബ്ബവനപുണ്യവസ്തുനിവരംവഹിച്ചിഹവസിപ്പതൊ

ലവൻ—അയ്യോ പുണ്യങ്ങളായ അനുഭാവദർശനങ്ങളോടുകൂടിയ

ഈ മഹാപുരുഷൻ

* അതിഭക്തിസ്നേഹങ്ങളു

മാശ്വാസവുമാശ്രയിക്കുമാലയമൊ

അത്യുൽകൃഷ്ടധർമ്മമൊ

രാകാരംപൂണ്ടതോപ്രസന്നമതായ്

(നാ)

ആശ്ചര്യം.

* കണ്ടപ്പോഴിപ്പുമാനക്കലഹര ചിശമിങ്ങുന്നിതഗ്ഗുച്ഛമങ്ങോ
മണ്ടന്നുമാനസത്തിൽസുഖമയരസവുന്താഴ്ത്തു ചേർന്നിടുന്നു
ഉണ്ടായിട്ടുന്നിതെന്നോപരവശതയിനിക്കേക്കിലോഹുഡമായി
ടുണ്ടാതിതർങ്ങിൽപ്പോലൊരുമമിമമഹാനാരിലുംശ്രേഷ്ഠമായി
രാമൻ— ഇതെന്താണു ഒരുമിച്ചുതന്നെ ദുഃഖത്തെ നശിപ്പിക്കുക

യും എന്തൊരു കാരണത്താലാതമാവിനെ സ്നേഹിപ്പിക്കുക
യാചെയ്യുന്നു. അഥവാ സ്നേഹം, നിമിത്തത്തെ അവലംബി
ച്ചു ഉണ്ടാകു എന്നുള്ളതപ്രമാണിക്കത്തക്കതല്ല എന്നെന്നാൽ,

* ഏതോമേതുമനസ്സിലുള്ളതുഘടിപ്പിക്കുന്നുവസ്തുക്കളെ
പ്രീതിക്കുശ്രയമാകയില്ലവളിയിൽകാണുന്നധർമാദികൾ
ശിതാഹ്ലാദയമാകിലാശു കിനിയുന്നില്ലേശശാങ്കോപലം
പ്രാതസ്സന്ദൂനദിക്കിലാശുവിടരുന്നില്ലേസരോജങ്ങളും (൧൨)

ലവൻ— ചന്ദ്രകേതൊ! ഇദ്ദേഹം ആരാണു.

ചന്ദ്രകേതു— പ്രിയവയസ്യ! താതപാദനല്ല.

ലവൻ— എന്നാൽ ധർമ്മപ്രകാരം ഇനിക്കും അങ്ങനെ തന്നെ.
എന്തുകൊണ്ടെന്നാൽ അങ്ങനെ 'പ്രിയവയസ്യ' എന്ന വി
ളിക്കുന്നുവെല്ലോ. എന്നാൽ നിങ്ങൾക്കിപ്രകാരം വിളിക്കേ
ണ്ടവരായിട്ടു നാലുപേരുണ്ടല്ലോ പ്രസിദ്ധനായ രാമായ
ണകഥാപുരുഷന്മാർ. അവരിൽ വെച്ചു ഇദ്ദേഹം ആരാണു.

ചന്ദ്രകേതു— ജ്യേഷ്ഠതാതപാദനെന്നെന്നറിഞ്ഞാലും.

ലവൻ — (ഉല്പാസത്തോടുകൂടി) രാജനാഥനോ, ഭാഗ്യത്താൽ
ഈ ദേവനെകാണാൻ സംഗതിചെന്നതുകൊണ്ടു ഇതൊരു സുദി
നം തന്നെ. (വിനയകൌതുകങ്ങളോടുകൂടി നോക്കിട്ടു) താ
ത! വാല്മീകിശിഷ്യനായ ലവൻ നമസ്കരിക്കുന്നു.

രാമൻ— ആയുഷ്ഠൻ വരു. വരു (സ്നേഹത്തോടുകൂടി ആലിംഗ
നം ചെയ്തിട്ടു) ഉണ്ണി അതിവിനയം മതി മതി. അനേകം
പ്രാവശ്യം ഗാഢമായിട്ടെന്നു ആലിംഗനം ചെയ്യൂ.

* സൈപരംവിടന്നനളിനോദരപത്രമൊത്ത

ചാരുതപമാദ്യമിയന്നതവാംഗസംഗം

ചോരുന്നചന്ദ്രയുതചന്ദനധാരപോലെ

പാരംസുഖാതിശയമിങ്ങുളവാക്കിടുന്നു

(൧൩)

ലവൻ— (ആത്മഗതം) ഇദ്ദേഹത്തിന്നു കാരണമെന്തെന്നു
എന്നെക്കുറിച്ചിവിധം സ്നേഹമുണ്ടായിരിക്കുന്നു. എന്നാൽ മൃഗ
നായത്താനോ ആയുധസ്വീകാരത്തോളം സംഭവിച്ച ദുഷ്ടോഗ
ത്താൽ ഇദ്ദേഹത്തിന്നെത്തന്നെയാണദ്ദോഷിച്ചത. (പ്രകാശം)
താതപാദൻ ലവന്റെ ഇപ്പോഴത്തെ അറിവില്ലായ്മയെ ക്ഷമി
ക്കുന്നു.

രാമൻ— വത്സൻ എന്തപരാധം ചെയ്തു?

ചന്ദ്രകേതു— അശപരക്കുകന്മാര അച്ഛന്റെ പ്രതാപോൽകഷ്
ത്തെ പ്രകാശിപ്പിച്ചതുകേട്ടിട്ട ഇദ്ദേഹം വീരസ്വഭാവത്തെ
ക്കൊണ്ടിട്ടു.

രാമൻ— ഇത ക്ഷത്രിയനലങ്കാരമല്ലേ,

* അന്യന്മാർക്കുള്ളതേജഃപ്രസരമതുസാധി
കിലുതേജസ്വിനാനം
തന്നേസിദ്ധിച്ചതല്ലാതവനടനളവാ
ക്കുന്നതല്ലിസ്വഭാവം
നന്നായ്സൂര്യൻജ്വലിക്കുന്നളവുനികൃതമാ
യെന്നപോലെത്തുകൊണ്ടാ
ണസൂനംസൂര്യകാന്തോപലമടനൈവമി
ക്കുന്നുതേജോഭരത്തെ

(൧൪)

ചന്ദ്രകേതു— താത! ഈ വീരനെ അമച്ഛവും രേലങ്കാരമായിരിക്കു
ന്നു, അത്രമാത്രമല്ലപ്രിയസ്നേഹിതൻ പ്രയോഗിച്ച ജ്വംഭകാസ്രം
കൊണ്ടു എല്ലാടത്തും സൈന്യങ്ങൾ സ്കന്ദിച്ചുപോയി.

രാമൻ— (നോക്കിട്ട) ഉണ്ണി ലവ! അസ്രുങ്ങളെ സംഹരിക്കു. ച
ന്ദ്രകേതോ! നിയ്യം ചെയ്ത ഒന്നും പ്രവൃത്തിപ്പാൻ കഴിയാതെ
ലജ്ജിച്ചുനില്ക്കുന്ന സൈന്യങ്ങളെ സമാധാനപ്പെടുത്തു.

ലവൻ— താതന്റെ കല്പനപോലെ (എന്ന ധ്വാനം നടിക്കുന്നു)

ചന്ദ്രകേതു— അച്ഛന്റെ കല്പനപോലെ. (ചേരി)

ലവൻ— അസ്രം പ്രശാന്തമായി.

രാമൻ— വത്സ! പ്രയോഗിപ്പാനും സംഹരിപ്പാനും മന്ത്രങ്ങളുള്ള
ഈ അസ്രങ്ങൾ ഗുരുപദേശവഴിയായിസിദ്ധമാകേണ്ടവയാണ്.

* പുരാകരിനമംതപസ്സിനെവിമിഞ്ചിമുന്വാകമ
പുരാതനഗുരുക്കൾചെയ്തവിലവേദരക്ഷാത്മമായ്
ഭായിരമതിൽപരസമകൾചെന്നവിൻകണ്ടിതി

ശ്ലോകൃതികളായ് പാമയമതാംസ്വതേജസ്സിനെ (൧൭)
അനന്താം ഈ ദിവ്യാസ്മരത്രത്തെ ഭഗവാൻ കൃശാശ്വൻ ആ
യിരത്തിലധികം സംവത്സരം ശിഷ്യനായിരുന്ന ഭഗവാൻ വി
ശ്വാമിത്രനുപദേശിച്ചു, അദ്ദേഹം ഇനിക്കും. ഇങ്ങിനെയാണു
ഇതു വന്നിട്ടുള്ള ക്രമം. കുമാരനു പിന്നെ ഏതുപാരമ്പര്യമനു
സരിച്ചാണു ലഭിച്ചതു എന്നറിഞ്ഞാൽ കൊള്ളാം.

ലവൻ — ഞങ്ങൾക്കു ഈ അസ്രുങ്ങൾസ്വതേ സിദ്ധിച്ചവയാണു.

രാമൻ — (വിചാരിച്ചു) അത്യുൽകൃഷ്ടമായ പുണ്യപരിപാകംകൊ
ണ്ടുണ്ടായ എന്തോ ഒരു മാമിയായിരിക്കാം. 'ഞങ്ങൾക്കു' എ
ന്ന പദത്തെതിന്റെ സാരമെന്താണു?

ലവൻ — എന്തെന്തൊരുണ്ടായ ഭ്രാന്താക്കളാണു ഞങ്ങൾ.

രാമൻ — എന്നാൽ ആ ഉണ്ണി എവിടെ?

(അന്നിയറയിൽ) മേ ഭാണ്ഡായന! ഭാണ്ഡായന!

* ആയുഷ്ഠാൻലവനുണ്ണിച്ചെയ്തതും അന്ദ്രപുരൻസൈന്യങ്ങളോ
ടായിട്ടോ പറയുന്നതെന്തുതന്നെയെന്നോഭവാൻസ്തേഹിത
എന്നാലെന്നധിരാജശബ്ദവിചാരമെന്നു മിഷ്ടം
മിന്നുക്കുത്രിയശസ്രവഹ്നി കളമിന്നൊന്നായ് ശമിച്ചിട്ടു മേ

രാമൻ — * ആരാണാശ്ലിശ്ശുവിദ്രുനീലമണിയൊ

തംഗപ്രഭാപൂണ്ണനായ്

സൈപരന്തൻലപനികാണ്ടുതന്നെപുളകം

നൽകുന്നുമേമേനിയിൽ

പാരന്നീലനിറംകലന്നവമാം

ധാരാധരംധീമതാ

മാരാപേണകടമ്പിലാശ്ശുരകളു

ളുട്ടത്തനൽകംവിധം

(൧൭)

ലവൻ — ആയുനയെ ഇദ്ദേഹമാണു കശണനുപോരായ എന്റെ
പ്രേഷുൻ, ഭർതാശ്രമത്തിൽനിന്നു തിരിച്ചുവരികയാണു.

രാമൻ — (കൈതു കത്തോടുകൂടി) ഉണ്ണി! ആയുഷ്ഠാനായ അവനെ
ഇങ്ങോട്ടുതന്നെ വിളിക്കു.

ലവൻ— അങ്ങിനെതന്നെ. (എന്ന ചുറ്റിനടക്കുന്നു)

(അനന്തരം കുശൻ പ്രവേശിക്കുന്നു)

കുശൻ— (അതുതസന്തോഷധൈര്യങ്ങളോടുകൂടി വില്ലിനെ ആസ്സാലനംചെയ്തുകൊണ്ടു)

* വൃത്രാതിക്കുപോലുംപടയിലഭയസമ്മാനമെപ്പോഴുമേകി
ദൃഷ്ടനാദൊടിപ്പിപ്പതിനടന്നെരിയുഷ്ണാത്രതേജോഗിയോടും
വത്തിക്കുമിത്രഗോത്രോത്ഭവനൃപരെണത്തിന്നുകിട്ടിയിലിന്നെൻ
കുത്തുംപോരാസ്രഭീപ്തിപ്പൂടതടവിയൊണ്ടുള്ളവില്ലിന്റെറഭാഗ്യം
(ബലപ്പെട്ട ചുറ്റി നടക്കുന്നു)

രാമൻ—ഈഷ്ടത്രിയക്കുട്ടിയിൽ മഹത്തായ ഒരു പൗരവ്ശം കണ്ടു
പ്പെടുന്നു.

* നോട്ടപുല്ലായ്ഗണിക്കുന്നിതുസകലജഗൽ

സത്പസാരത്തെന്തെന്നും

ധാർഷ്ട്യപ്രാപ്തിദുരപ്പൊള്ളൊരുഗതിധരയെ

ത്താഴ്ത്തുമോയെന്നതോന്നും

കുട്ടിക്കാലത്തുപോലാഗിരിയൊടുസമമാം

ഗൗരവത്തോടുകൂടി

പ്പെട്ടനിങ്ങോട്ടുപോരുനൊരുശിശുവിചനം

വീരമോഗ്ദ്ധതാനൊ

(൧൯)

ലവൻ— (അടുത്തുചെന്നു) ആയുൻ ജയിക്കുന്നു.

കുശൻ— ആയുപ്പൻ! എന്നതാണു യുദ്ധംയുദ്ധമെന്ന ഒരു വർത്തമാനം കേട്ടത?

ലവൻ— കുറച്ചുണ്ടായി, അത്രത്ര സാരമില്ല. ആയുൻ ഈ മഹത്തായ ഗർവ്വത്തെ വിട്ട ഇദ്ദേഹത്തിങ്കൽ വിനയത്തോടുകൂടി വത്തിക്കേണ്ടതാണ്.

കുശൻ— എന്നിനായിട്ട?

ലവൻ— മഹാജാപായ രഹുപതിയാണു ഈ നില്ക്കുന്നത. അദ്ദേഹം നമ്മെക്കുറിച്ചു സ്നേഹിക്കുന്നു. ആയുനെ അടുത്തു കാണുന്നോഗ്രാഹിക്കുകയും ചെയ്യുന്നു.

കുശൻ— (ആലോചിച്ചു) വസ്ത്രാശ്രമധർമ്മപരിപാലകനായ ആരാമായണകഥാനായകനോ?

ലവൻ— അതെ.

കുശൻ — ആ മഹാത്മാവിന്റെ പുണ്യദർശനം ആഗ്രഹിക്കത്തക്കതുതന്നെ. എന്നാൽ നോം എന്തു ചെയ്യാതെ അനുസരിച്ചു ഞങ്ങളോടൊത്തുവന്നുവെന്നു കണ്ടുതന്നതൊന്നായിരുന്നില്ല.

ലവൻ — അച്ഛനെ എത്ര പ്രകാരമൊ ഉപചാരം കൊണ്ടു അപ്രകാരം തന്നെ.

കുശൻ — എന്താ അതെങ്ങിനെ?

ലവൻ — സുജനാഗ്രഗണ്യനായ ഊർമ്മിളാപുത്രൻ ചന്ദ്രകേതു ഏതൊരു പ്രിയവയസ്സുണ്ടെന്നു വിളിച്ചു സ്നേഹിതനാക്കിയിരിക്കുന്നു, അതുകൊണ്ടു അദ്ദേഹത്തിന്റെ സംബന്ധവഴിയായി ഈ രാജ്യം നമുക്കു ധർമ്മതാത്പരതയെന്നു തന്നെയാണല്ലോ.

കുശൻ — ഇപ്പോൾ ക്ഷത്രിയന്റെ നേരിട്ടു വിനയത്തോടു കൂടിയിരിക്കേണ്ടതായി.

ലവൻ — അനുഭവഗാംഭീർവ്വകൃതികൾ കൊണ്ടു ഊർമ്മിക്കാവുന്ന പലവിധ ലോകോത്തരചരിതാതിശയങ്ങളുള്ള ഈ മഹാപുരുഷനെ ആയുർ ദർശിച്ചാലും-

കുശൻ — (നോക്കിട്ടു)

* വളരെ പ്രസന്നരൂപം വലിയവിശുദ്ധപ്രഭാവമത്യാശ്ചര്യം
വന്ദ്യൻമാരായണകവി വാഗ്ദേവിയെ നല്ലദിക്കിലുപയോഗിച്ചു
(അടുത്തുചെന്നിട്ടു) താത! പാലീകി ശിഷ്യനായ കുശൻ നമസ്കരിക്കുന്നു-

രാമൻ — ആയുഷ്ഠൻ! വര, വര-

* വാമിനിറഞ്ഞുള്ളനവ

കാരിനുസമകാന്തിയുള്ള നിൻ കായം

സൈപരംപുൽകുവതിനായ്

പാമപ്രീത്യാകൊതിച്ചിടുനേൻഞാൻ (൨൧)

(ആലിംഗനം ചെയ്തു ആത്മഗതം) ഈ ബാലകനെന്റെ പുത്രനായിരിക്കുമൊ,

* തിങ്ങിപ്പോയിത്തീർന്നിട്ടു മലവഴിയൊ

യോൻ വാത്സല്യമോന

പ്രാഗ്ഗണ്ഡാലി ചണ്ഡാവളിയിലിഹവസി

ക്കുന്ന ചൈതന്യമോമേ

തുംഗാനന്ദാൽദ്രവിച്ചുള്ളൊരുമഹാദയം
 കൊണ്ടുസൃഷ്ടിച്ചതോത
 നുംഗസ്സുൾത്തലാലെന്നടലിലമുതൊഴി
 ക്കുന്നുപോയിക്കുമാമൻ (൨൨)

ലക്ഷൻ—താത ! വെയിലിന്റെ ചൂട ഭുസ്സുഹമായിരിക്കുന്നു, അതു കൊണ്ടു ഇവിടെ ഈ സാലപുഷ്പത്തണലിൽ കുറച്ചുനേരം താതനെഴുന്നള്ളിയിരുന്നാലും.

രാമൻ—ഉണ്ണിയുടെ ഇഷ്ടപോലെ.

|(എല്ലാവരും ചുറ്റിനടന്നിരിക്കുന്നു.)

രാമൻ—(ആത്മഗതം.)

* ഇതെന്തൊരുമഹാതുളതംവിനയമോടുതാനെങ്കിലും
 ഗതിസ്ഥിതിയിരിപ്പതൊട്ടൊരുസമസ്തഭാവങ്ങളും
 ദൃതംകുശനുമോക്കിലീലവനുമുണ്ടുസാമ്രാജ്യമെ
 ന്നതിസ്സുടമതായിനിത്യ റിവൃതന്നിടുന്നുണ്ടോ (൨൩)

ഇവരുടെ—

* ഉണ്ണിദ്രാജ്ഞമതിന്നുനല്ലമധുചിൻബിന്ദു ക്കളാൽപോലെയും
 മിന്നുംനല്ലമണിക്കു ചരുകിരണക്കൂട്ടങ്ങളാൽപോലെയും
 ചിന്നംകെഴുതുകകാന്തിയുള്ളതനുവിനേററംസ്വതസ്സിദ്ധമാം
 സൗന്ദര്യപ്രഭയാൽവിശിഷ്ടമൊരലംകാമംഭവിക്കുന്നുതേ (൨൪)

ഇവരിൽ രഘുപാകമാമനാർക്കുള്ളൊരായയും ധാരാളമായികാണുന്നു.

* താരുണ്യംചേർന്നപാശാവതഗളസദൃശശ്രോമളംചാരഗാത്രം
 നേരേനന്നായിരപ്പുള്ളവയവമെരുതിൻസ്കന്ധമൊത്തംസയുഗം
 പാശംശാന്തസ്വഭാവത്തൊടുമുഗപതിനോക്കുന്നപോലൊട്ടനക്കം
 ചേരാതുളളൊരുനോട്ടംലനമധുമുദംഗലാപനീക്കൊത്തശബ്ദം
 (സൂക്ഷിച്ചുനോക്കിട്ട) അയേ ഇവരുടെ ആകൃതി എന്റെ ആകൃ
 തിക്കൊത്തിരിക്കുന്നു എന്നുമാത്രമല്ല,

* ക്ഷോണീനന്ദിനിതന്റെയംസ്സുടതരംസാദശ്രമിഞ്ചാലിൽ
 കാണുന്നുണ്ടതുനല്ലവണ്ണമറിയാംസൂക്ഷിച്ചുനോക്കിട്ടകിൽ
 ചേണാൻള്ളൊരുതനാംബുജസമശ്രീചേർന്നശോഭിക്കുമെൻ
 പ്രാണപ്രേയസിതന്റെവക്ത്രമധുനാതോന്നുകാണാംവിധം

* മുത്തുപോലമലദന്തകാന്തിവിളയാട്ടമോഷ്ടദളമുദ്രയി
നോത്തുകാക്കിലതുതന്നെന്ത നമതുതന്നെയിശ്രവണപാശവും
നേത്രയുഗ്മമിതരക്തനീലനിറമൊത്തുചേന്നൊരുവിധത്തിലാ
ണിത്രതന്നെയൊരുഭേദമെങ്കിലുമിതിന്റെഭംഗിയതുതാനമോ
വാല്പീകി വസിക്കുന്ന ആ കാട്ടുതന്നെയൊണിത, ഇവിടെയാണെ
ല്ലോ പണ്ടു ദേവിയെ പരിത്യജിച്ചുത. ഇവരുടെ ആകൃതി
യും ദേഹവും ഇങ്ങിനെ ഇരിക്കുകയും ചെയ്യുന്നു. എന്നുമാ
ത്രമല്ല ജംഭകാസ്രങ്ങൾ ഇവർക്ക് സ്വതേപ്രകാശിച്ചുമിരിക്കു
ന്നു. ഇതിലപ്പം ആലോചിച്ചാണുണ്ടു, പണ്ടു ചിത്രദർശന
സമയത്തിൽ പ്രസംഗവശാൽ ഞാൻ അസ്രുങ്ങളെ അനു
വദിച്ചിട്ടുണ്ടായിരുന്നത ഒരു സമയം സാമപമായി തീന്നു
തായിരിക്കാം. ഈ അസ്രുങ്ങൾ പാരമ്പര്യവഴിക്കല്ലാതെ
പൂർണ്ണമാർഗ്ഗപോലും സിദ്ധിച്ചിട്ടുള്ളതായി ഞാൻ കേട്ടിട്ടു
മില്ല. ഹൃദയത്തിനുള്ള ഈ സുഖാതിശയമൊ പലവിധാ
മങ്ങൾക്കൊണ്ടും ഇളകി മറിയുന്ന എന്റെ ആത്മാവിനെ
വിശ്വസിപ്പിക്കുകയും ചെയ്യുന്നു. ദേവിയുടെ ഗർഭം രണ്ടാ
യി പിരിഞ്ഞിട്ടുണ്ടായിരുന്നത പ്രായേണ ഞാനറികയും
ചെയ്തിട്ടുണ്ടു. (കണ്ണീരോടുകൂടി)

* പണ്ടുണ്ടായുള്ളമാഗംപരിചയമതിനാൽ

പൂണ്ണമായിട്ടുചമ്പൻ

കണ്ടെത്താത്തസ്ഥലത്തുജന്മസ്ഥലമൊ

ലജ്ജയാൽകണ്ണിലെന്നും

ഉണ്ടായിട്ടന്നമൽപ്രേയസിയുടെജന്മം

തപ്പിത്താൻമുമ്പറിഞ്ഞതൻ

മണ്ടായിട്ടുള്ളഗർഭസ്ഥിതിപുനരവളം

തെല്ലനാൾചെന്നറിഞ്ഞാൾ

(൨൮)

(കരഞ്ഞിട്ട) എന്നാൽ ഏതെങ്കിലും ഒരു ഉപായമഴിക്കു ഇവരോട
ചോദിച്ചെങ്കിലാ

ലവൻ—താത ഇതെന്നാണു.

* ഭവനമാഗളമായഭവനുഖം

നയനതോയകണങ്ങൾനിറഞ്ഞമോ

തുമിനബിന്ദുഗണങ്ങൾനിറഞ്ഞിടം

നളിനഭംഗിവാമിച്ചതുസാംപ്രതം

(൨൯)

കുശൻ—അയിവത്സ !

* സീതാദേവ്യാവിനാശ്രീരഘവരനമ്മാ

ദുഃഖമല്ലാതെപാത്ഥം

പേതുളളതോന്നമത്രേപ്രിയയുടെവിരമം

നാടുവങ്കാടുപോലെ

താളക്കാസ്സേമബന്ധംവിരഹമിതതിരി

ല്ലാത്തതാണിപ്രകാരം

ചോദിക്കുന്നതരമായണകഥയറിയാ

തുളളാരാപംപോലെയുണ്ണി

(൩൦)

രാമൻ—(ആത്മഗതം)ഇവരുടെ വാക്കുകൾ ഏന്റെ വിചാരമാ
 ഗ്നിക്കേണ്ടുന്ന നിൽക്കുന്നു. അതുകൊണ്ട് ഇനി ചോദിച്ചിട്ടു
 പാടില്ല. ദശാഹരദയമെ! നീയെന്താണ അകാരണമാ
 യിട്ട സ്നേഹംകൊണ്ട് ചഞ്ചലമായിരിക്കുന്ന ഒരു വികാര
 ണ്തെ വഹിക്കുന്നത. ശോകാവേശത്തെ ഹൃദയത്തിലൊതു
 ക്കുവാൻ കഴിയാത്തതാൽ ഞാൻ ഇപ്രകാരം ശിശുക്കൾ
 ക്കും കൂടിയതോന്നത്തക്ക സ്ഥിതിയിലായെല്ലാം. ഇരിക്ക
 ടെ ഇതിനെ മറച്ചുകളയാം. (പ്രകാശം) വത്സാമാരെ! ഭഗ
 വാൻ വാല്മീകിയുടെ സമസ്തരീതിലാസമായിട്ടും സൂര്യവം
 ശത്തിന്റെ ചരിത വണ്ണനമായിട്ടും രാമായണമെന്ന ഒരു
 പ്രബന്ധമുണ്ടെന്നു കേൾക്കുന്നുവെല്ലാം, അതിലുള്ള കൌതു
 കംകൊണ്ടു ഏവിടെയെങ്കിലും അല്പംകേൾക്കുന്നതിന്നു
 ഞാനാഗ്രഹിക്കുന്നു.

കുശൻ—ആ ഗ്രന്ഥം ഞങ്ങൾ മുഴുവനും വായിച്ചു കഴിഞ്ഞിട്ടില്ല,
 ബാലചരിതം അവസാനിക്കുന്ന അല്പായത്തിലെ രണ്ടു
 ശ്ലോകങ്ങളിപ്പോൾ കേൾക്കുന്നു.

രാമൻ—ഉണ്ണിച്ചൊല്ല.

കുശൻ—*പ്രകൃതത്വപ്രിയായസീതാരാമസ്യാസീന്മാമാത്മനഃ ।

പ്രിയഭാവസ്സതുതയംസ്വഗുണൈരേവവർധിതഃ॥(൩൧)

* തത്ത്വൈവരാമസ്സീതായാഃപ്രാണേദ്യോചിപ്രിയോഭവൽ ।

ഹൃദയംതേചജാനാതിപ്രീതിയോഗംചരസ്സരം॥(൩൨)

{ *പ്രേമംസ്വയമാത്മനേശ്രീമാൻരാമനുദിച്ചുജാനകിയിൽ
ഭ്രമകളുതിനെത്തൻഗുണസാമത്വംകൊണ്ടുതന്നെവലുതാക്കി
*രാമനിലാത്മാവെക്കാൾപ്രേമമുദിച്ചുതഥൈവസീതയ്ക്കും :
പ്രീതിപരസ്സമുള്ളതുചേതസ്സിനമാത്രമേഗ്രഹിക്കാവൂ (൩൨)

രാമൻ—കഷ്ടം അതിഭയങ്കരമാകുംവണ്ണം ഹൃദയമമ്മങ്ങൾ വല്ലാ
തെ പിളർന്നുപോകുന്നു- ഹാ ദേവി അന്നത്തെ പ്രീതി
യോഗം ഇങ്ങിനെതന്നെയായിരുന്നുവല്ലോ- അഹോ അ
ഹേതുകമായിട്ടുള്ള അവസ്ഥാവ്യത്യാസത്താൽ വിപരീത
സ്വഭാവങ്ങളായിട്ടു വ്യസനത്തിലായവസാനിക്കുന്ന ഈ
സംസാരവൃത്താന്തങ്ങൾ എന്നെ തപിപ്പിക്കുന്നു-

* അന്നത്തെസ്സുഖപ്രദഃഖങ്ങളിലുമിരുന്ന
സ്സിൻറയോജിപ്പമോറം
നന്നായിശ്വാസമൂലംപെരുകിയകുതുകാ
നന്ദമാൻള്ളിരിപ്പും
അന്യോന്യപ്രീതിയുതങ്ങളുമെവിടെമഹാ
കഷ്ടമീവണ്ണമായി
ട്ടിന്നുംവേർവെട്ടുപോകാതെഹൃദിചലി
ക്കുന്നിതിപ്പാപിജീവൻ (൩൩)

അഹേതുകഷ്ടം!

* തിരക്കിക്കൊണ്ടെന്നൻപ്രിയതമയിലൊന്നിച്ചുടൻദി
ച്ചിരിക്കുമ്പോഴോരോരോസുഗുണനിമയാൽചാരുതരമായ്
സ്മരിപ്പാൻവയ്യാതുള്ളൊരുസമയമേതെങ്കിലതുതാൻ
സ്സ്മരിപ്പിച്ചു കഷ്ടംഹൃദയമതിലിബ്ബാലവചനം (൩൪)

*നന്നായ്തേത്രനിമാർത്തമചിലദിവസംകൊണ്ടഹോതെല്ലതെ
യ്ക്കുനമന്ദമുള്ളച്ചെൻപ്രിയയുടെമുഖത്തെല്ലന്നുവിസ്തീർണ്ണമായി [ല്ലാ
കന്നായ്പ്രായാദിലാഷപ്രണയമിവകലന്നന്നകാമാഗ്നിചിത്തം
തന്നിൽസ്സംപൂർണ്ണമായുംപ്രിയയുടെതന്നവിൽസന്നമായുംവിളങ്ങി

കൾ—ഗംഗാതീരത്തിലുള്ള ചിത്രകൂടവനത്തിൽ ശ്രീധിക്കുമ്പോ
ൾ രഘുപതി സീതാദേവിയോടു പറഞ്ഞ ശ്ലോകമാണിത്-

* തപദർശനമിവവിന്യസ്തശ്ശിലാപട്ടോയമഗ്രതഃ |
യന്ത്യായദഭിതഃപുഷ്പൈഃപ്രവൃഷ്ടഃപരേസരഃ || (൩൫)

{ സുമനികളെനന്നായ്ക്കേനമംവാരിവെച്ചി
 { ചുമിതസുഷമയോടുംമുന്നിൽവെച്ചെന്നപോലെ
 { സമതയോടവിളങ്ങുന്നല്ലൊമിക്കല്ലുകണ്ടാൽ
 { സുമുഖിതവശയിപ്പാനുള്ളതാണെന്നതോന്നം (൩൩)

രാമൻ— (ലജ്ജാസ്ഫുർത്തസ്തോമപ്രസന്നങ്ങളോടുകൂടി) കഥയില്ലാത്തവരാണല്ലോ കുട്ടികൾ, കാട്ടിൽ വസിക്കുന്നവരായാൽ പിന്നെ പറയാനുണ്ടോ, ഹാ ദേവി ആ കാലത്തുള്ള വിശ്വാസാദികളിൽ സാക്ഷിയായ ആ പ്രദേശത്തെ സ്മരിക്കുന്നുണ്ടോ ഹാ കഷ്ടം! കഷ്ടം! !

* നന്നായ്ഗംഗയിൽനിന്നു മന്ദമനയ്ക്കാരോരറുന്നീലാളകം ചിന്നമ്പോൾപ്രതേല്ലതെല്ലമറയ്ക്കമാലേന്ദുവാൽകാന്തമായ് കണ്ണത്തിന്നൊരുഭൃഷയില്ലകവിളിൽകാശ്മീരില്ലെങ്കിലും കണ്ണിന്നുസവമായ്യിയത്തുചിലസുന്ദിൻവക്ത്രമോക്കുന്നുണ്ടാൻ (സ്തംഭിച്ചുപോലെയിരുന്ന പ്രസന്നത്തോടുകൂടി) അഹോ ആശ്ചര്യം!

* പാമംചിന്തിച്ചുചിന്തിച്ചൊരുവിധമുളവായ്
 മുന്നിലുണ്ടെന്നതോന്നം
 നേരത്താശ്വാസമല്ലംപ്രിയജനമുളവാ
 ക്കുന്നുവേർപാടിലുന്താൻ
 നേരേകണ്ടോരുപമരയുകിലുലകം
 ജിണ്ണമാംകാടതാകം
 നീറുന്നുണ്ടെന്നതോന്നംഘോരമുടനമി
 ത്തിയ്യിൽവെന്തെന്നപോലെ (൩൪)
 (അണിയറയിൽ)

* ശ്രീമാമാംബകളൊത്തരുന്ധതിയുമാവാല്പീകിവൈദേഹനാമാമാജഷ്ഠവസിഷ്ഠനംശിശൂരണംകേട്ടോരവുഭീതരായ് ഭൂമത്താശ്രമമാകയാൽതപരിതചിത്തനാമതെന്നാകിലും പോരുന്നജരയുള്ളമേനിവളരെക്ഷീണിച്ചിതാമന്ദമായ് (൩൫)

രാമൻ— ഭഗവാന്മാരായ അരുന്ധതീവസിഷ്ഠന്മാരും അംബമാരും ജനകനും ഇവിടെത്തന്നെയോ, കഷ്ടം! ഇവരെ ഏങ്ങി നെയ്യാണു ഞാൻ കാണുന്നത്, (പ്രസന്നത്തോടുകൂടി നോക്കിട്ട്)

അഥ താതജനകനുകൂടി ഇവിടെ വന്നിട്ടുള്ളതിനാൽ ഭാഗ്യവശം നന്നായ ഞാൻ വളരുകൊണ്ടു താഡിതനായി.

* ഞ്ഞാലുംസംബന്ധമെന്നോത്തതിമുദമിയലും
ശ്രീപസിഷ്ഠാദ്യരോടും
മക്കൾക്കുള്ളോവിവാരോധാസവകതുകികളും
താതയോസ്സംഗതത്തെ
ഇക്കണ്ണാൽകണ്ടൊന്നിപ്പിത്രസഖമുഖമി
ക്കപ്പുകാലത്തുകണ്ടും
ദുഃഖാൽപൊട്ടിത്തരിച്ചില്ലടലുടനഥവാ
രമനാലെന്തശക്തം (൪൦)

(അണിയറയിൽ) കഷ്ടം. കഷ്ടം.

* നന്നായുള്ളനഭാവമൊന്നതനയിൽശോചിച്ചുകൊണ്ടിവിധം
നന്നെക്കീഴ്ന്നതാമരപ്രവരനെക്കണ്ടിട്ടുപെട്ടന്നമോ
നിന്നൊന്നാദിയലമ്പരന്നജനകൻപിന്നെഗ്രഹിപ്പിക്കയാ
പൊന്നായ്നാഴൽകൊണ്ടുചോരമുട്ടന്നപ്രാപിച്ചരാമാംബാർ
രാമൻ — ഹാ താത! ജനക! ഹാ അർബ്ബമാമെ!

* ജനകമല്ല കലത്തിൻകേമസർവ്വസ്വമായി
ദുരപമഗുണമല്ലാംചെന്നൊരാവസ്തുവിങ്കൽ
കനിവൊരുലവമില്ലാ തുള്ളൊരിപ്പാചിതന്നോ
ടനുചിതമിനിനിശ്ശരക്കുള്ളകാരണ്യപുരം (൪൨)

ഇവരെ ചെന്നുകാണുകതന്നെ. (എന്ന എഴുന്നീല്ക്കുന്നു)
കുശലവന്മാർ — താതൻ ഇതിലെ. ഇതിലെ.

(വ്യസനത്തോടുകൂടി ചുറ്റിനടന്ന എല്ലാവരും പോയി)

അത്രാമങ്കം കഴിഞ്ഞു.

ഉത്തരവാദചരിതം.

ഭരണാനുമതി.

00 9 0 2 88 0.

(അനന്തരം ലക്ഷ്മണൻ പ്രവേശിക്കുന്നു.)

ലക്ഷ്യം— ഭോ ഭോ ഭഗവാൻ വാല്മീകിമഹർഷി ഞങ്ങളോടു കൂടി നാട്ടിലും നഗരത്തിലും വസിക്കുന്ന ബ്രാഹ്മണ ക്ഷത്രിയ സമേതന്മാരായ ജനങ്ങളെ ക്ഷണിച്ചും, ദേവാസുമതിയ്ക്കു മുമ്പേ നായകന്മാരോടുകൂടി നിവിലങ്ങളായ സ്ഥാവരജംഗമ ഭൂതസമൂഹങ്ങളെ, തന്റെ പ്രഭാവംകൊണ്ടും ഇവിടെ വരുത്തിയിരിക്കുന്നു. ആയ്തൻ എന്നോടിങ്ങിനെ കല്പിച്ചു മിരിക്കുന്നു. “വത്സലക്ഷ്യം! ഭഗവാൻ വാല്മീകി തന്റെ കൃതിയെ അപ്സരസ്രീകളെക്കൊണ്ടു അഭിനയിക്കുന്നത കാണ്മാനായിട്ടു നമ്മെ ക്ഷണിച്ചിരിക്കുന്നു, അതിനാൽ ഗംഗാതീരത്തിലുള്ള രംഗസ്ഥാനത്തിൽചെന്നു സാമാജികന്മാരെ യഥാക്രമം ഇരുത്തേണ്ടതാണ്” എന്നു. അതിനാൽ ഞാനിപ്പോൾ മന്ത്ര്യാമന്ത്രിയുളള സകല ഭൂതസമൂഹങ്ങളേയും ഉചിതങ്ങളായ സ്ഥാനങ്ങളിലിരുത്തുകയും ചെയ്തു.

* എന്നുനിവാസമിഹരാജപദാശ്രമത്തി
ലെന്നാലുമേവമതികഷ്ടമുനിവ്രതത്തെ
നന്നായ്ക്കൊമിച്ചിടുമൊരാളുനിതാവരുനി
തെന്നാമനുംകവിയിലുള്ളൊരുഗൌരവത്താൽ (൧)

(അനന്തരം രാമൻ പ്രവേശിക്കുന്നു)

രാമൻ— വത്സ ലക്ഷ്മണ! നാടകം കുറഞ്ഞൊരുവരെല്ലാം ഇരു
ന്നുവെ?

ലക്ഷണൻ— ഉച്ച.

രാമൻ — എന്നാൽ വത്സനാമായ ഈ കുശലവന്ദനാമേയും ചന്ദ്ര കേതുചിനെപ്പോലെ മാനുസ്ഥാനത്തിലിരുത്തേണ്ടതാണ്.

ലക്ഷ്മണൻ — ആയ്തന്ന ഇവരിലുള്ള വാത്സല്യത്തെ അറിഞ്ഞ ഞാനങ്ങിനെതന്നെ ചെയ്തിട്ടുണ്ട്. ഇതാണ് വിമിച്ചിട്ടുള്ള രാജാസനം ഇതിലായ്ക്കുന്നിരുന്നാലും.

(രാമൻ ഇരിക്കുന്നു) (എല്ലാവരും ഇരിക്കുന്നു)

രാമൻ — എന്നാൽ ആരംഭിച്ചുകൊള്ളട്ടെ.

സൂത്രധാരൻ — (പ്രവേശിച്ചിട്ട്) ഭോ, ഭോ, ഭൂതാത്മവാദിയായ ഭഗവാൻ വാല്മീകി സ്ഥാപരജംഗമാത്മകമായ ജഗത്തിനോടാജ്ഞാപിക്കുന്നു. “നാം ദിവ്യചക്ഷുസ്സുകൊണ്ടറിഞ്ഞിട്ടു കരുണാതുളതമസങ്ങളുള്ള പരിശുദ്ധമായ ഒരു രൂപകം നിമ്മിച്ചിട്ടുണ്ട്. കായ്തഗൗരവമുള്ളതുകൊണ്ടു അതിലെല്ലാവരും ശ്രദ്ധവെക്കേണ്ടതാണ്” എന്നു.

രാമൻ — ഇത പറകപ്പെട്ടിട്ടുണ്ട്. “ധർമ്മങ്ങളെ പ്രത്യക്ഷമായറിഞ്ഞിട്ടുള്ളവരാകുന്നു ഋഷികൾ, ഭഗവാനായ അവരുടെ അമൃതസാരങ്ങളായും സത്പതണപ്രധാനങ്ങളായുമുള്ള പ്രജ്ഞാസരങ്ങൾ പ്രവേശിക്കുന്നതിന്നു വല്ല ദിക്കിലും തടസ്ഥമുണ്ടായേക്കുമൊ എന്നു ശങ്കിപ്പാനിടയില്ല” എന്നു.

(അണിയറയിൽ) ഹാ ആയ്തപുത്ര! ഹാ കുമാരലക്ഷ്മണ! ഏകാകീനിയായും ഭാഗ്യഹീനയായും അശരണയായും അമണ്ണത്തിൽ പ്രസവവേദന ആരംഭിച്ചുമിരിക്കുന്ന എന്നെ ദൃഷ്ടമുഗങ്ങൾ ഭക്ഷിപ്പാനാഗ്രഹിക്കുന്നു. അതുകൊണ്ടു ഭാഗ്യഹീനയായ ആ ഞാനിപ്പോൾ ഗംഗയിൽ ദേഹത്തെ തൃജിക്കുന്നു.

ലക്ഷ്മണൻ — (ആത്മഗതം) കഷ്ടം ഇതെന്തൊ ചേറെ ഒന്നാണ്.

സൂത്രധാരൻ — * ഭൂവാലനാക്കൊടിയകാട്ടിലുടൻവെടിഞ്ഞ
ഭൂപുത്രിയാംരഘുകലേശപരധർമ്മപതീ
ആപന്നയാൽപ്രസവവേദനചേൻദിച്ച
താപനിമിത്തമുടൽഗംഗയിലിട്ടിട്ടുന്നു (൨)
(എന്നു പോയി)

രാമൻ — ഹാ ദേവി! ലക്ഷ്മണ! രക്ഷിക്ക.

ലക്ഷ്മണൻ — ആയ്ത! നാടകമാണിത,

രാമൻ — ഹാ ദേവി! ദണ്ഡകാരണ്യവാസപ്രിയസുഖി! രാമൻ

നിമിത്തമല്ലെ ഈ കഷ്ടാവസ്ഥ ഭവതിക്കുവന്നത.
 ലക്ഷ്മണൻ— ആയ്! പ്രബന്ധാത്മത്തെ ദർശിച്ചാലും.
 രാമൻ— വഭ്രഹുദയനായ ഞാൻ ഇതാ സജ്ജനായിരിക്കുന്നു.
 (അനന്തരം ഓരോ കുട്ടികളെ മടിയിൽ വെച്ചിട്ടുള്ള ഗംഗാ
 ഭൂമിമളാൽ താങ്ങപ്പെട്ടുകൊണ്ടു സീതാദേവി പ്രവേശിക്കുന്നു)
 രാമൻ—വത്സലക്ഷ്മണ എന്തെന്നറിവാൻപാടില്ലാത്തതും അകാ
 രണമായി സംഭവിച്ചതുമായ ഒരു കൂമിരുട്ടിൽ ഞാൻ പ്രവേശി
 ക്കുന്നപോലെ തോന്നുന്നു. എന്നെത്താങ്ങിക്കൊൾക.
 ഗംഗ— * സമാശ്വസിപ്പിക്കാശുശുഭേധരാസുതേ
 സമസ്തഭാഗ്യങ്ങളുമൊത്തുചേർന്നതേ
 തപമംബുവിൽപെറ്റിതുമാംബവാമ്പയം
 സമുദ്ധരിക്കുന്നൊരുദാമകദപയം (ന.)
 സീത—(ആശ്വസിച്ച്) ഭാഗ്യത്താൽ രണ്ടുപുത്രന്മാരെ ഞാൻ
 പ്രസവിച്ചു. അയ്യോ ആയുപുത്ര ! (മുഹൂർത്തം.)
 ലക്ഷ്മണൻ—(പാദങ്ങളിൽവീണിട്ട)ആയു ആയു നോം ഭാഗ്യ
 ത്താൽ വലിക്കുന്നു. മംബവാംശത്തിന്നു മംഗളങ്ങളായ അർക്ക
 മങ്ങളുണ്ടായി. (നോക്കിട്ട) ഹാ ഹാ ഇളകിവരുന്ന കണ്ണീ
 രുകളുടെ പ്രവാഹത്താൽ പരവശനായിട്ട ആയുൻമോഹി
 ച്ചുപോയിരിക്കുന്നു. (എന്നു വിശ്വസിക്കുന്നു.)
 ഭൂമി—വത്സേ! ആശ്വസിപ്പിക്ക ആശ്വസിപ്പിക്ക.
 സീത—(ആശ്വസിച്ച്) ഭഗവതി! നിങ്ങളുമാണുവരാമാണ.
 ഭൂമി—ഇവർ നിന്റെ ശപത്തുകൾ ദേവതയായ ഭഗവതി ഭാഗീര
 മിയാണ്.
 സീത—ഭഗവതി നിങ്ങൾക്കു നമസ്കാരം.
 ഗംഗ—ചാരിത്രത്തിന്നുചിതമായ കല്യാണസംപത്തുണ്ടാകട്ടെ.
 ലക്ഷ്മണൻ—ഞങ്ങൾ അനുഗ്രഹീതരായി.
 ഗംഗ—ഇവരാണ് നിന്റെ മാതാവായ ഭൂമിദേവി
 സീത—ഹാ അമ്മെ ഈ സ്ഥിതിയിലായിട്ടൊ എന്നെക്കൊന്നാ
 ന് സംഗതിവന്നത.
 ഭൂമി—വര,വത്സ,വര,മകളേ,
 (എന്നസീതയെ ആലിംഗനംചെയ്തു മുഹൂർത്തം.)
 ലക്ഷ്മണൻ—(സന്തോഷത്തോടുകൂടി) ഭാഗ്യത്താൽ ഭൂമിദേവിയെ

ലും ഗംഗാദേവിയും ആയു അനുഗ്രഹീതയായി.

രാമൻ—(നോക്കിട്ട) ഇത ഏറ്റവും വ്യസനകരമായിട്ടിരിക്കുന്നു
വെല്ലൊ എല്ലാം ഭരിക്കുന്ന ഭൂമിദേവി കൂടി വ്യസനിക്കുന്നു എ
ന്നുള്ളതുകൊണ്ടു പുത്രസ്നേഹം മറെറല്ലാസ്നേഹങ്ങളെക്കാളും
ശ്രേഷ്ഠമായി. അഥവാ ഈ സംസാരത്തു സർവ്വസാധാ
രണമായിട്ടുള്ളതും സ്നേഹത്താൽ ബന്ധിക്കപ്പെട്ടിട്ടുള്ളതും മേ
ടിച്ചുകുളവാൻ പാടില്ലാത്ത വിധത്തിൽ സർവ്വ പ്രാണികളു
ടേയും ഉള്ളിൽ കിടക്കുന്നതുമാണല്ലോ.

ഗംഗ—വത്സേജാനകി! ദേവിഭൂതധാത്രി! ആശ്വസിപ്പിൻ ആ
ശ്വസിപ്പിൻ.

ഭൂമി—(ആശ്വസിച്ചു) ദേവി! സീതയെ പ്രസവിച്ചിട്ട ഞാനെന്തി
നെ ആശ്വസിക്കുന്നു.

* അന്നാരാക്ഷസമദ്ധ്യവാസമുള്ളവായ്പുത്രീക്കുണ്ടാമതാ
യിന്നീത്യാഗകരോരദഃഖവുമഹോകഷ്ടംസഹിക്കാവതൊ

ഗംഗ—

* നന്നായോർക്കവസുന്ധരേചിധിവശാൽകുമാനരൂപങ്ങളാ
യ്ക്കുനീടുന്നഫലങ്ങളെത്തടയുവാൻപാരികലാമാളമോ (൪)

ഭൂമി—ഭാഗീമഥി ഭവതി പാഞ്ഞത ശരിതന്നെ എന്നാൽ രാമഭട്ട
നിങ്ങിനെചെയ്ത നന്നായോ.

* ചെറിയവയസിതന്നേചെയ്തപാണിഗ്രഹത്തി
ന്നരിമുജനക,നീന്താ,നഗ്നി,ചിത്താനുവൃത്തി
പരഗതിയെവരുത്തിടുന്നസന്താനലാഭം
പരമവനിചയൊന്നുതന്നെയോർത്തിചയല്ലോ (൫)

സീത—ഇനിക്കു ആയുപുത്രന്റെ രാമയുണ്ടാക്കി.

ഭൂമി—മരീ ആശാണനിനക്കായ്പുത്രൻ.

സീത—(ലജ്ജയോടും കുണ്ഠിരോടുംകൂടി) അമ്മ എങ്ങിനെ പഠ
യുണ്ടവോ അങ്ങിനെതന്നെ.

രാമൻ—അഞ്ചെ ഭൂമിദേവി! ഞാനിങ്ങിനെയുള്ളവൻതന്നെ.

ഗംഗ—ഭഗവതി വസുന്ധരേ! ഭവതി സംസാരത്തിന്റെ ശരീര
മാണല്ലോ പിന്നെന്താണെന്നും അറിഞ്ഞുകൂടാത്തവളെ
ന്നപോലെ ജാമാതാവിന്റെ നേരേ കേറിക്കിടന്നത.

* ഘോരംപാരിൽപരന്നുചെങ്കിയൊരയശ

സ്സഗ്നിസംശുദ്ധിയേറാം

ഭൂതന്തായുള്ളലങ്കാപുരമതിലതിലി

ങ്ങാർഷിശ്വാസമുണ്ടാം

പാദേസ്സാഭ്യമായുള്ളവിലജനസമാ

രധനംതന്നെയല്ലോ

സാരംശ്രീരാഘവനാടൈക്കുകലധനമാ

ക്കട്ടിമറെറത്തുചെയ്യും

(൩)

ലക്ഷ്മണൻ—സർവ്വപ്രാണികളുടേയും അന്തഃകരണവൃത്തികളെ ന
ല്പവണ്ണം അറിയുന്നവരാണല്ലോ ദേവതകൾ, ഗംഗ വിശേ
ഷിച്ചും, അതുകൊണ്ടു ചേരിക്കിതാ നമസ്കാരം.

രാമൻ—അഞ്ചെ! ഭവതി ഭഗീരഥകുഡുംബത്തിൽ ഇടവിടാതെ ഭ
വതിക്കുള്ള പ്രസാദത്തെ ഇപ്പോഴും അനുവർത്തിച്ചു.

ഭൂമി—ദേവി! ഭവതിയുടെ സ്വന്തമായ ഭഗീരഥകുലത്തിൽ ജനി
ച്ചവരോട ഞാനെന്നും പ്രസന്നയായ്ക്കൊണ്ടു ഇരിക്കുന്നു, എന്നാ
ൽ സാരിപ്പാൻ വയ്യാത്തവിധത്തിൽ സംഭവിച്ച ശോകാവേ
ഗത്താലിങ്ങിനെ പറഞ്ഞതാണ്. പിന്നെ രാമഭദ്രനെ സീത
യിലുള്ള സ്നേഹവും ഞാനറിയാതിരിക്കുന്നില്ല.

* തനുജയെമമവത്സൻദൈവഗത്യാചെയടിഞ്ഞി

ട്ടനിശമഴൽനിമിത്തംമാനസംവെത്തുനീറി

അനുപമനിജയെയ്തുംകൊണ്ടുജീവിച്ചിടുന്ന

ജനതതിയതിമാത്രംചെയ്തപുണ്യങ്ങൾകൊണ്ടും

(൪)

രാമൻ—ഗുരുജനങ്ങൾ പുത്രന്മാരിൽ കരുണയുള്ളവരാണല്ലോ.

സീത— (കരഞ്ഞു തൊഴുതുകൊണ്ടു) അമ്മേ! അമ്മയുടെഅംഗങ്ങ
ളിൽ എന്നെ ലയിപ്പിക്കണം.

രാമൻ— ഇതല്ലാതെ വേറെ എന്തു പറയും.

ഗംഗ— ശിവ ശിവ കഷ്ടം കഷ്ടം, ആയിരം സംവത്സരം ലയി
ക്കാതെ തന്നെ ഭവിക്ക.

ഭൂമി— മകളേ! നിന്റെ പുത്രന്മാരെ രക്ഷിക്കേണ്ട.

സീത— ഞാൻ അനാഥയാണല്ലോ.

രാമൻ— ഹൃദയമേ! നീ വഭ്രമയംതന്നെ.

ഗംഗ— നാഥനുള്ള നീ എങ്ങിനെ അനാഥയാകുന്നു.

സീത— ഞാനെങ്ങിനെയാണ നാഥനുള്ളവളാകുന്നത.

ഗംഗയും ഭൂമിയും—*അഖിലജഗതംഗളമാ

മാത്മാവിനെനിന്ദിച്ചെത്തുന്നതിനനി

അസൂയസംഗവുമിപ്പോ

ളാധിക്യചേത്തുനിൻപവിത്രതയിൽ (൮)

ലക്ഷ്മണൻ— ആയ്! കേട്ടുവാ.

രാമൻ— ജനങ്ങൾ കേൾക്കട്ടെ.

(അണിയറയിൽ കോലാഹലം)

രാമൻ— ഏന്തൊ, അത്രയുളതമായ ഒന്നാണ.

സീതാ— എന്താണിങ്ങിനെ ആകാശം ജപിക്കുന്നത.

ഗംഗയും ഭൂമിയും— മനസ്സിലായി.

മുനംകൃശാശപൻകശികാത്മജനും

പിന്നെക്കുനിഞ്ഞമ്മുനിരാലവനും

നന്നായ്ഗ്രഹിപ്പിച്ചൊരുജംഭകങ്ങൾ

തന്നെസ്സരിക്കുന്നിതുമുത്തിയോടും

(൯)

(അണിയറയിൽ)

* അവനിതനയയൊക്കുംദേവിസീതേനമസ്തേ

ഭവതിയൊടതിമോദാൽ ചിത്രസംഭർനത്തിൽ

ഭുവനപതിമഹാത്മാരാലവൻചൊന്നവണ്ണം

തവതനയമെവന്നിന്നാശ്രയിക്കുന്നുഞങ്ങൾ

(൧൦)

സീതാ— ഭാഗ്യത്താലസ്രുദേവതകൾ പ്രകാശിക്കുന്നു.

ലക്ഷ്മണൻ— അന്ന ആയ്ൻ പറകയുണ്ടായി ഇപ്പോൾസർവ്വവി

ധത്തിലും ഇതുകൾഭവതിയുടെസന്താനത്തെപ്രാപിക്കും'എന്ന

ഗംഗയും ഭൂമിയും—

* ഇത്ഥംനിങ്ങൾപരിഗ്രഹിച്ചതയിദിവ്യാസ്രുങ്ങളെത്തള്ളിൽ

പ്രത്യേകിച്ചുളവാക്കിധന്യതനമസ്താരങ്ങൾനിങ്ങൾക്കിതാ

അത്യന്തംകൃപയോടുമുണ്ണികൾനിനച്ചീടുന്നനേരത്തുവ

ന്നെത്തിടേണമടുക്കലെന്നുമുളവാണിങ്ങൾക്കുസന്തംഗളം(൧൧)

രാമൻ—* തെരുതെയെളകിയുമിപ്പോൾ

പരമാനന്ദാതുളതങ്ങളിടചേന്നും

വരുമൊരുകരണമസത്തിൻ

തിരനിരവല്ലാത്തവസ്ഥനൽകുന്നു

(൧൨)

ഗംഗയും ഭൂമിയും—വത്സേ! നിന്റെ പുത്രന്മാരിപ്പോൾ രാമഭദ്രനോടു തുല്യനാമായി തീൻ എന്ന അറിഞ്ഞാലും.

സീതാ— ഭഗവതിമാരെ! ഇവർ ക്ഷത്രിയോചിതമായ സംസ്കാരം ചെയ്യാനാണുള്ളത.

രാമൻ—* ധന്യൻവസിഷ്ഠമുനിതാൻപരിക്ഷചയ്തു
വന്നിടുമീമാലുകലഞ്ഞവളുഞ്ചസീതാ
തന്നാത്മജകുമാരസംസ്കൃതിചെയ്തുതിന്നാ
മെന്നുതടത്തിലറിയാതുഴലുന്നകഷ്ടം (൧൩)

ഗംഗയും ഭൂമിയും— മകളെ നിനക്കന്തിനാണീവിചാരം, മലകുടിമാറിയാൽ പിന്നെ ഈ ഉണ്ണികളെ ഭഗവാൻ വാല്പീകിയുടെ വക്കൽ ഞങ്ങൾ ഏല്പിക്കാം. അദ്ദേഹം തന്നെ ഇവർക്ക് വേണ്ടുന്ന ക്ഷത്രിയോചിത സംസ്കാരങ്ങളെച്ചെയ്തു കൊള്ളും.

* മനുവംശത്തിൽവസിഷ്ഠൻ
ജനകകുലത്തിൽതഥാശതാനന്ദൻ
ഏങ്ങിനെഗുരുവാണെന്നാ
ലങ്ങിനെവാല്പീകിരണ്ടിലുംഗുരുതാൻ (൧൪)

രാമൻ— ഭഗവതിമാരുടെ ആലോചന വളരെ നന്നായി.

ലക്ഷ്മണൻ— ആയ്! സത്യമായിട്ട് ഞാനറിയിക്കുന്നു, അതാതു ലക്ഷണങ്ങൾകൊണ്ടു ഈ കുട്ടികളാണു കശലവന്മാരെന്നു ഞാനറിയുക.

* ഈണ്ടുബാലരുമഹോബ്ധവീരരോത്താ
ലീമാരുചേന്നവയസാബ്ധകോമളന്മാർ
ജന്മത്തിലേസപതമിവർക്കുലഭിച്ചിതസ്രം
വാല്പീകിതാനുപനയാദിയിവർക്കുചെയ്തു (൧൫)

രാമൻ— ഈ കാരണങ്ങളാൽതന്നെ ഞാനും ചഞ്ചലചിത്തനായിട്ടു വിമുഢനായി തീർന്നിരിക്കുന്നു.

ഭൂമി— വരു വത്സേ! രസാതലത്തെ പരിശുദ്ധമാക്ക.

രാമൻ— അയ്യോ പ്രിയേ! ഭവതി ലോകാന്തരത്തെ പ്രാവിച്ചുപോയോ.

സീതാ— അമ്മേ! അമ്മയുടെ അംഗങ്ങളിൽ എന്നെ ലയിപ്പി

ചാലും. സംസാരത്തിന്റെ ഇപ്രകാരമുള്ള അവസ്ഥാന്തരത്തെ അനുഭവിപ്പാൻ ഞാൻ ശക്തയാകുന്നില്ല.

രാമൻ— ഇനി എന്താണാവൊ സംഭവിക്കുന്നത്.

ഭൂമി— പുത്രന്മാരുടെ മുലകുടി മാറുന്നവരെ ഏന്റെ നിയോഗപ്രകാരം നീ ആത്മാവിനെ രക്ഷിക്ക. പിന്നെ നിന്റെ ഇഷ്ടപ്രകാരമാവാം.

ഗംഗ—അങ്ങിനെതന്നെ.

(എന്ന ഗംഗയും ഭൂമിയും സീതയും പോയി)

രാമൻ— ദേവിക്കു വിലയംതന്നെ ഭവിച്ചിരിക്കുമൊ, അയ്യോ ദേവി, ദണ്ഡകാരണ്യവാസപ്രിയസഖി, അയ്യോചാരിത്രദേവതേ ഭവതിലോകാന്തരത്തെയ്തു പുറപ്പെട്ടുവല്ലോ. (എന്ന മൂർച്ഛിക്കുന്നു)

ലക്ഷ്മണൻ— ഭഗവാൻ വാല്മീക! രക്ഷിക്കണെ, രക്ഷിക്കണെ, ഇതാണൊ അങ്ങയുടെ നാടകത്തിന്റെ പ്രയോജനം.

(അണിയറയിൽ) രംഗസാമനങ്ങളെല്ലാം മാററിവെക്കട്ടെ. അല്ലയോ ചരാചരങ്ങളോടുകൂടിയ മത്ത്യാമത്ത്യാന്മാരായ പ്രാണികളെ! ഭഗവാൻ വാല്മീകിമഹഷിയുടെ ആജ്ഞയാലുണ്ടാകുന്ന ഈ അത്യുജ്വലവും പവിത്രവുമായ വൃത്താന്തത്തെ കണ്ടാലും. ലക്ഷ്മണൻ— (നോക്കിട്ട്)

* ഗംഗാഭസ്മം മഥനമതിനാലെന്നപോലെ കലങ്ങി
പൊങ്ങിടുന്ന സുമുനികളും തിങ്ങിയാകാശദേശേ
ഗംഗാപുത്രി ഭഗവതികളോടൊത്തുകൊണ്ടൊത്തുമനം
പൊങ്ങിടുന്ന സലിലമതിൽ നിന്നെന്നെന്താശ്ചര്യമോത്താൽ

(പിന്നേയും അണിയറയിൽ)

[൧൬

* മന്ദാകിനീമഹികളാണിഹത്തെക്കൊന്നു
ധന്വേധരിക്കണമരുന്ധതിലോകവന്ദ്യേ
നിന്നന്തികത്തിലധുനാഭവനൈകപുതാ
നന്നായിതാവധുസമർപ്പിതയായിസീതാ (൧൭)

ലക്ഷ്മണൻ— ഭാഗ്യത്താൽ ആശ്ചര്യമാശ്ചര്യം, ആയ്! കണ്ടാലും കണ്ടാലും, കഷ്ടം ആയ്നില്പോഴും ശപാസംവിടുന്നില്ലല്ലോ.

(അനന്തരം അരുന്ധതിയും സീതയും പ്രവേശിക്കുന്നു)

അരുന്ധതി— * അയിവത്സേനീലജ്ജാ
മയമാംശീലംവെടിഞ്ഞുചെന്നടനെ
പ്രിയമാംകയ്യാൽതടവി
സ്വയമെൻവത്സനനൽകകാശാസം (൧൮)

സീതാ— (സംഭ്രമത്തോടുകൂടി സ്പർശിച്ചുകൊണ്ട്) ആയുപുത്രൻ
ആശ്വസിച്ഛാലും.

രാമൻ— (ആശ്വസിച്ച് ആനന്ദത്തോടുകൂടി) അഹോ ഇതെന്താ
ണ. (നോക്കിട്ട സന്തോഷാത്മതങ്ങളോടുകൂടി) ദേവിയൊ,
(ലജ്ജാമന്ദമാസങ്ങളോടുകൂടി) അർബധായ അരുന്ധതിയും
ഋഗൃഗൃഗംഗശാന്താസഫിതന്മാരായ എല്ലാ ഗുരുജനങ്ങളും സ
ന്തോഷിക്കുന്നു.

അരുന്ധതി— വത്സ, ഇത ഭഗീരഥഗൃഹദേവതയായും പ്രസന്ന
യായുമുള്ള ഗംഗാഭഗവതിയാണ്.

(അണിയറയിൽ)

ജഗൽപതേ രാമഭട്ട! ചിത്രദർശന സമയത്തിൽ എന്നെ ഉദ്ദേ
ശിച്ചു പറഞ്ഞിട്ടുള്ളതോർക്കുന്നില്ലെ എങ്ങിനെയെന്നാൽ, അേ
ങ്ങിനെയുള്ള മാതാവായ ഭവതി സ്തംഭയായ ഈ ജാനകിക്കു മം
ഗളം ഭവിപ്പാനായി അരുന്ധതിയെന്നപോലെ എല്ലാ സമ
യത്തിലും അനുഗ്രഹിക്കേണമെ” എന്ന, ഞാനാക്കടം വീ
ട്ടിയിരിക്കുന്നു.

അരുന്ധതി— വത്സ! ഇത വത്സന്റെ ശപശ്രവായ ഭഗവതി ഭൂ
മിദേവിയാണ്.

(അണിയറയിൽ)

പണ്ട വത്സയെ പരിത്യജിക്കുമ്പോൾ ആയുഷ്വാൻ എന്നോടു
പറകയുണ്ടായില്ലെ. എങ്ങിനെയെന്നാൽ, അത്ര വിശിഷ്ട
യായ പുത്രിയെ ഭവതി രക്ഷിച്ചുകൊൾക” എന്ന. അതുകൊ
ണ്ട ഞാനിപ്പോൾ പ്രഭുവും വത്സനുമായ ആയുഷ്വാൻ പറ
ഞ്ഞതിനെ അനുഷ്ഠിച്ചു കഴിഞ്ഞിരിക്കുന്നു.

രാമൻ— ഈ മഹാപരാധിയായ ഞാൻ ഭഗവതിമാരുടെ ദയ
യ്ക്കു പാത്രമായൊ, നിങ്ങളെ നമസ്കരിക്കുന്നു.

അരുന്ധതി— അല്ലയൊ ചൌരജനപദന്മാരെ! ഗംഗാഭഗവ
തിയാലും ഭൂമിദേവിയായും പ്രശംസിക്കപ്പെട്ടുകൊണ്ട അരുന്ധ

തിയായ എന്റെ കയ്യിൽ സമീപിക്കപ്പെട്ടവളായും പണ്ടേതന്നെ അഗ്നിഭഗവാനാൽ നിർണ്ണയിക്കപ്പെട്ട പുണ്യചാരിത്ര ശുദ്ധിയുള്ളവളായും ബ്രഹ്മാദി ദേവന്മാരാൽ സ്മരിക്കപ്പെട്ടവളായും ദേവയജനത്തിങ്കൽനിന്ന സംഭവിച്ചവളായും സൂര്യവംശത്തിലെ പശുവായും ഉള്ള സീതാദേവിയെ സ്വീകരിക്കാമെന്നുള്ള കാര്യത്തിൽ നിങ്ങൾ എന്തിനെന്നാണു വിചാരിക്കുന്നത് ?

ലക്ഷ്മണൻ — ആയുര്യായ അരുന്ധതിയാൽ ഇപ്രകാരം അധിഷ്ഠിപ്പിക്കപ്പെട്ട പ്രജകളും സകല പ്രാണിവർഗ്ഗങ്ങളും ആയുര്യെ നമസ്കരിക്കുന്നു, ലോകപാലന്മാരും സപ്തർഷികളും പുഷ്പവൃഷ്ടികൊണ്ടു സംഭാവനം ചെയ്യുന്നു.

അരുന്ധതി — ജഗൽപതേ രാമഭദ്ര!

* കൃതവിൽപുതയതായ്ചൊൻ
പ്രതിമയതിൻ പ്രകൃതിയായനിൻ പ്രിയയെ
ക്ഷിതിവരധർമ്മപോലെ
ദൂതമുപയോഗിക്കധർമ്മചാരിണിയായ് (ഹൻ)

സീതാ — (ആത്മഗതം) സീതാഭഃഖത്തെ കളയുവാൻ ആയുര്യത്രന്ന നല്ലവണ്ണം അറിയാം.

രാമൻ — ഭഗവതി കല്പിക്കുന്നേപോലെ?

ലക്ഷ്മണൻ — ഞാൻ കൃതാത്മനായി

സീതാ — ഞാൻ ജീവിച്ചു.

ലക്ഷ്മണൻ — ആയുര്യ നില്പുള്ളനായ ഈ ലക്ഷ്മണൻ നമസ്കരിക്കുന്നു.

സീതാ — വത്സ! ഈ വിധം ജ്യേഷ്ഠഭക്തിയോടു കൂടിത്തന്നെ വളരെക്കാലം ജീവിച്ചിരുന്നാലും.

അരുന്ധതി — ഭഗവൻ വാല്മീകേ! സീതാഗർഭത്തിൽ സംഭവിച്ച രാമഭദ്ര പുത്രന്മാരായ ഈ കുശലവന്മാരെ ഇങ്ങോട്ടു കൂട്ടിക്കൊണ്ടു വരികതന്നെ (പോയി)

രാമലക്ഷ്മണന്മാർ — (നോക്കിട്ടു) അതങ്ങിനെ തന്നെ.

സീതാ — (ബാഷ്പാകലയായിട്ടു) ഏവിടെയാണു എന്റെ ആ പുത്രന്മാർ.

(അനന്തരം വാല്മീകിയും കുശലവന്ദനവും പ്രവേശിക്കുന്നു)
 വാല്മീകി— വത്സന്മാരായ കുശലവന്ദനരേ! ഈ രഘുപതി നിങ്ങളുടെ അർപ്പനാണു, ലക്ഷ്മണൻ എളയർപ്പനാണു, സീതാദേവി അംബയാണു, രാജഷിയാണു ഈ ജനകൻ മാതാമഹനാണു.
 സീതാ— (സന്തോഷ വ്യസനാത്മതങ്ങളോടുകൂടി നോക്കിട്ടു) അപ്പൊ.

കുശലവന്ദൻ— ഹാ താത ഹാ അമ്മ ഹാ മാതാമഹ.
 രാമലക്ഷ്മണന്മാർ— (സന്തോഷത്തോടുകൂടി ആലിംഗനം ചെയ്തിട്ടു) ഉണ്ണികളെ പുണ്യത്താൽ നിങ്ങളെ ലഭിച്ചു.
 സീതാ— ഉണ്ണി കുശ! ഉണ്ണി ലവ! വരു വരു. ജനം മാറിയ അമ്മയെ വളരെ നേരം ആലിംഗനം ചെയ്തിൻ.

കുശലവന്ദൻ— (ആലിംഗനം ചെയ്തിട്ടു) ഞങ്ങൾ കൃതാർത്ഥന്മാരായി.

സീത—ഭഗവൻ ഞാൻ നമസ്കരിക്കുന്നു.
 വാല്മീകി—വത്സേ! ഈവിധത്തിലായിട്ടുതന്നെ വളരെക്കാലം ജീവിക്കൂ.

സീത—അഹോ അർപ്പൻ, കുലഹര, ആയുജനം, ഭർത്താവോടുകൂടി ശാന്താദേവി, ലക്ഷ്മണനോടുകൂടി സുപ്രസന്നനായ ആയുപുത്രൻ, കുശലവന്ദൻ ഇവരെ എല്ലാം കേൾച്ചു കാണുന്നു അതിനാൽ ആനന്ദംകൊണ്ടു ഞാൻ പരിപൂർണ്ണയായി.

(അണിയറയിൽ കോലാഹലം)

വാല്മീകി—(ഏഴുനീറുന്നോക്കിട്ടു) ലവണനെ സംഹരിച്ച മധുരേശ്വരനായ ശത്രുഘ്നൻ വന്നിരിക്കുന്നു.
 ലക്ഷ്മണൻ—മംഗളങ്ങൾ ഒന്നോടൊന്നു സംബന്ധിച്ചുവരുന്നവയെന്നല്ലെല്ലാ.

രാമൻ—ഇതെല്ലാം ഞാനനുഭവിക്കുന്നുണ്ടെങ്കിലും ഇനിക്കൊന്നിലും വിശ്വാസമുണ്ടാകുന്നില്ല.

വാല്മീകി—രാമഭദ്ര! ഹായു ഇനി ഞാനെന്തൊരു പ്രിയത്തെയാണു വത്സനുപകരിക്കേണ്ടതു.

രാമൻ—ഇതിൽപരമായിട്ടും പ്രിയമുണ്ടോ എങ്കിലും ഇതുകൂടി ഉണ്ടാകട്ടെ.

(ഭരതവാക്യം)

* ലോകേപാപമകററിയാശ്ശസുകൃതം
 നൽകേണമേമേൽക്കുമേൽ
 ഗംഗാഭ്രമികളെന്നവണ്ണമനിശം
 മംഗല്യയാമിഷ്ടമാ
 കൂടേണംബുധമാനസത്തിനതിയം
 യദേണ്ടമട്ടാകിലും
 വാക്കാബ്രഹ്മമറിഞ്ഞൊരാദികവിതൻ
 വാക്കാമതിൽകെഴുതുക (൨൦)
 അത്രയുമല്ല.

* ക്ഷേമനൽകുന്ന്വണ്ണാശ്രമവിധിനിലനിൽ
 ക്ഷേണമാചന്ദ്രതാരം
 പ്രേമത്തോടനുഗ്രഹമാർപ്രജകളുടെഹിതം
 പോലെരക്ഷിച്ചിടേണം
 ഷാമകൂടാതെവേണ്ടുവിധമിഹമഴയും
 പെയ്യണലോകമെല്ലാ
 മാമോദംപൂണ്ടസുയരകലഹരചികരവി
 ട്ടൊത്തുവാണീടവേണം (൨൧)
 (എന്ന എല്ലാവരുംപോയി)
 ഏഴാമങ്കം കഴിഞ്ഞു.

ഉത്തരരാമചരിതം

ഭാഷാഭാഗവതം

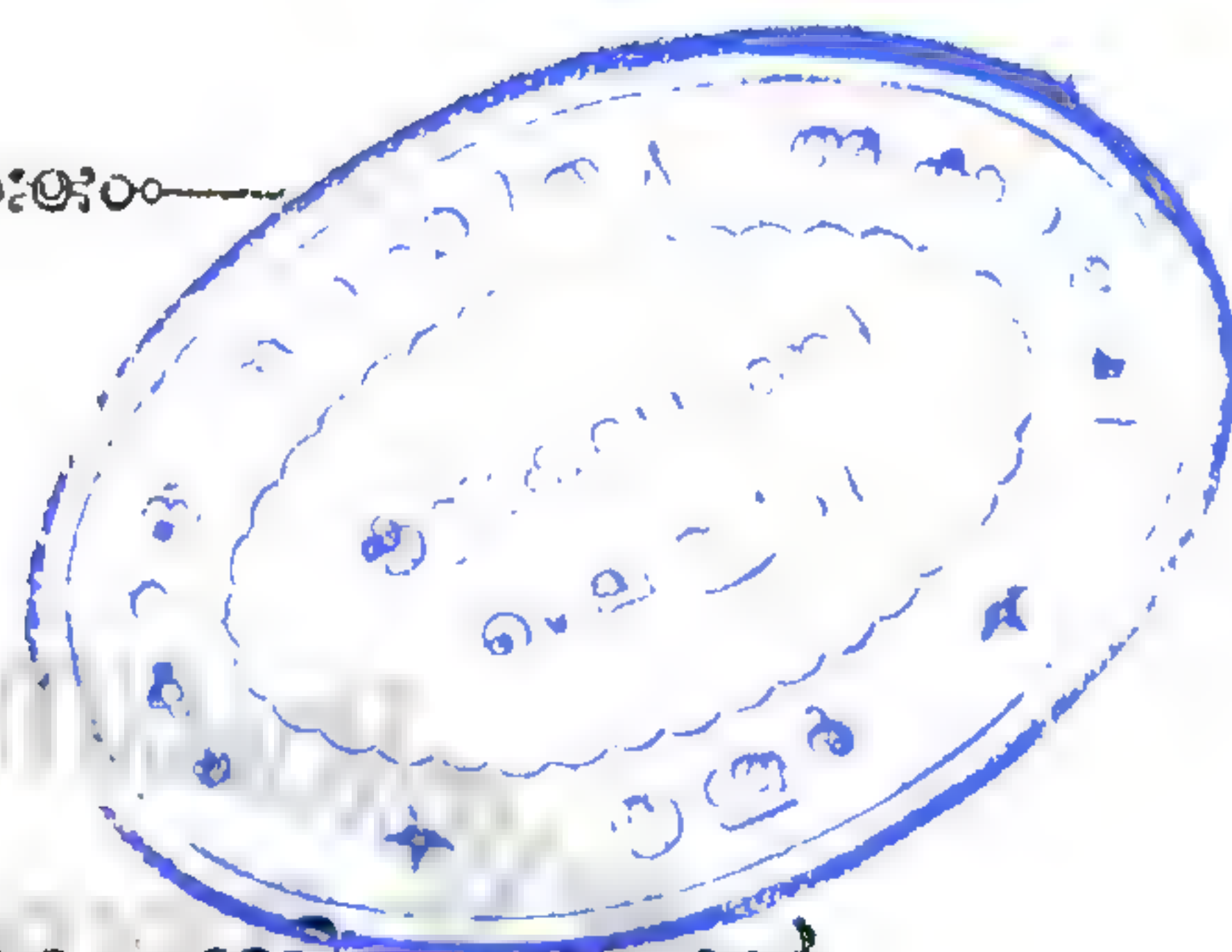
സമ്പൂർണ്ണം.

ഉമാവിവാഹം.

ഭാഷാസാഹിത്യം

—൦൦൦൦—

കൊടുങ്ങല്ലൂർ കൊച്ചുണ്ണിത്തമ്പുരാൻ
തിരുമനസ്സുകൊണ്ടു
കല്പിച്ചുണ്ടാക്കി
സ്വന്തചിലവിന്മേൽ

തൃശ്ശിവപേരൂർ

കേരളകല്പദ്രുമം അച്ചുകൂടത്തിൽ അച്ചടിച്ചത.
൧൦൬൬.

[All-rights reserved.]

ഉമാവിവാഹം.

ന ട ക ട

ക ന ട മ ക ട .

—ഐഐ—

ഫരി: ശ്രീ ഗണപതയെ നമഃ.

അവിഷ്ണുമസ്തു.

—ഐഐ—

ശ്രീമഹാദേവ്യെ നമഃ

വാരാഹത്തിങ്കൽവാർദ്ധക്യശൽവജ്രവസനംകുങ്കുമംകൊങ്കതെച്ചി
പ്ലമണ്ഡംകാന്തിമരോച്ഛാമതിലനലൻനല്ല പാമ്പെല്ല ചമ്ം
സോമശ്രീ ശോഭവണ്ണീർജടകളിരുപുറത്തിങ്കലുതികൾതേജ
സ്സോമൽസൗന്ദര്യമെന്നീഗുണമുടയഹരന്തമ്പദംകമ്പിടുന്നേൻ
അത്രുതന്നെയല്ല,

വല്ലാതുജ്ജരസേനവാനവർവരന്മാരൊത്തുമാരാന്തകൻ
നില്ലാത്തങ്ങവരുമ്പൊളുളളവലുതായോരാപ്പൊയ്ക്കുംവിധൗ
കല്യാണത്തിനു കോപ്പണിഞ്ഞുകുതു കാൽവാഴുന്നകുന്നിനകൾ
കുല്ലാസത്തൊടുദിപ്പുസംഭ്രമത്തെൻപൊത്തണപ്പിക്കണം (൨)

ഡംഭേരൂംവിത്തപൻതിത്തൊരുവിവിധപദാത്മങ്ങളെഭംഗമെന്ത്യ
ജംഭിച്ചാത്ത്യാചിലത്തിട്ടടനഥവളരുംകുത്തുകൊണ്ടത്തലോടെ
ഗംഭീരാരാവമിട്ടങ്ങനെയനപരിതൻവിന്യാത്തമ്പിലോടും
കുംഭീന്ദ്രാസ്യൻറകുമാത്തൊടുപടപൊരുതുംകമ്പയെകമ്പിടുന്നേൻ

കാടൊക്കെത്തണ്ടിമണ്ടിക്കമലനയനനെക്കണ്ടു കിട്ടാഞ്ഞുകൂട്ടം
കൂടിക്കൊണ്ടങ്ങുഗോപീജനമഥപുളിനേവാണടൻ കേണിടുമ്പോൾ
കോടിക്കാമപ്രകാശംതടവിടുമുടലിൻധാടിയോടെത്തിയോരാ
ക്കോടക്കാർച്ചണ്ണനെനെക്കരുണയൊടുകടാക്ഷിച്ചുരക്ഷിച്ചിടേണം

പ്രേമപ്പെട്ടവിളങ്ങണംമമഹൃദിശ്രീവിഷ്ണുമായേതിരി
ഞ്ഞൊമൽപന്തടിയുംചുമന്നചൊടിയുംകേടററനിന്മോടിയും —

ശ്രീമൽപുവൊളിമേനിയുംകളമൊടാക്കാമാരിയേയുംമഴ
ക്കാമഭ്രാന്തതിലിട്ടമുക്കിയവിചാസത്തിന്റെസത്തുസദാ (൫)

മയ്യണ്ണാൾമൗലിമാലാമണികളുടെ
ലലാടത്തൊട്ടംചിത്തതാരിൽ
തക്കംകൂടാതെതാരിൽതരണിയുടെസുതൻ
തന്നൊട്ടംപിന്നെമോദാൽ
മുക്കണ്ണൻതന്റെമൃഗാവാട്ടമഴകൊഴുകും
പാവ്വതീപാദമോട്ടം
തക്കംപോലെത്തിണങ്ങുംകുടിലകളർമതി
ജ്ഞിനെക്കുന്വിടുനേൻ (൬)

(നാമ്പ്രന്തത്തിൽ സുത്രധാരൻ പ്രവേശിക്കുന്നു.)

സുത്രധാരൻ—(നേരേനോക്കിട്ട സന്തോഷത്തോടുകൂടി.)
സാരാസാരമറിഞ്ഞിടംപാമ്പൊഴുംദോഷങ്ങളെച്ചൊല്ലയി
പ്പോരോരോഹണമുള്ളതാസകലചുംതോഷിച്ചുചോഷിച്ചിടം
ഈരാജേന്ദ്രസദസ്യരെത്രാണവാന്മാരണിതോരംവിധൗ
പാതിങ്ങിപ്പർവ്വതത്തെക്കുരുതപത്തിന്റെകുത്താണമൊ

(നാലുപുറത്തും നോക്കിട്ട)

ഭംഗ്യാരംഗംമഴങ്ങുവടിസുരുചിരമാംഗീതവാദ്യപ്രയോഗം
നഞ്ചാരംനമ്പിയാരംനലമാടിമതകക്കുന്നുവായ്ക്കുന്നമോദം
ശ്രംഗാരംപാമേരുന്ന കിൽകഴൽമുരളികാമളിവേണവീണാ
ശ്രംഗാരാവങ്ങൾകേട്ടിസ്സഭപരമമസംപൂണ്ടുകൊണ്ടാടിടുന്നു (൮)

(അണിയറയിലേക്കു നോക്കിട്ട)

പട്ടാണമ്പോട്ടുകുടുംപുനരതുതെളിയാഞ്ഞിട്ടഴിക്കുകചത്തെ
ക്കെട്ടംപെട്ടന്നഴിക്കുകറിതൊട്ടമുടനേമായ്ക്കുമീവണ്ണമായി
കഷ്ടംകാലംകഴിക്കുന്നിതുകറിനമെടോനേരമോപാതിരാവാ
യൊട്ടംനില്ക്കാതെവേഗാലിനിച്ചരികചലാപംഗിനീരംഗദേശേ
നടി—(വന്നിട്ട)

ചൊല്ലൊങ്ങിടംസക്കോരിവർതവതരുവാൻ
മൽക്കരേനൽകിടയാർ
നൽപ്പത്രംകണ്ടുകിട്ടാഞ്ഞെണ്ണിയറയതിൽത്താ
നൊക്കയുംനോക്കിനോക്കി

ഉൾപ്പുവാടിഭൂമിഃ ചൂനധികമതുവശാൽ
താമസംവന്നതാണി
ങ്ങിപ്പോൾകിട്ടീധരിച്ചിടണമുടനീതുചാ
ങ്ങിച്ചുവായിച്ചിടേണം (൧൦)

സൂത്ര—(ഏഴുത്തവാങ്ങി വായിക്കുന്നു.)

“ഭംഗ്യാശൃംഗപുരേശപരോത്സവമതിന്നായിട്ടുളളതുനി
ന്നിങ്ങാമോദമൊടൊത്തണഞ്ഞൊരുസദിസ്യന്മാർ പരമ്മാനസ
തിങ്ങുംപ്രേമമിയന്നമാധവനടശ്രോഷ്ഠൻധരിച്ചിടുവാൻ
ഭംഗംവിട്ടെഴുന്നനല്ലൊരുമഹാസത്തായകത്താണിത (൧൧)

“ഉമാവിവാഹാഭിധമായനാടകം
ക്രമാലശേഷംസരസംനടിക്കുന്നു
അമാന്തമില്ലാതിതുസാമ്പ്രതംനട
പ്രമാണിയായോരുഭവാൻനടത്തണം” എന്ന

നടി—(കേട്ടിട്ട) ഈ നാടകം ആരുണ്ടാക്കിയതാണ്.

സൂത്ര—

ഇക്കുവാകിയരാജ്ഞിതന്റെറതനയൻകുഞ്ഞുണ്ണിഭൂപന്റെറനൽ
തൃക്കാൽസേവകനായശിഷ്യനമലൻദേവഃഘസേവാമതൻ
ചൊൽക്കൊള്ളുന്നൊരുകോടിലിംഗവരൻകൊച്ചുണ്ണിഭൂപാലനാ
ണിക്കാപ്യംവിരചിച്ചതെന്നറികനീമാങ്കുണ്ണിമാർമൌലികേ (൧൨)

നടി— ഹ്— ഹ്—

നന്ദാകവീന്ദ്രവിബുധൈന്ദ്രഗണങ്ങളെല്ലാം
നന്നായ്സ്തുതിച്ചിടുമൊരീക്കവിരാജകാപ്യം
നന്നാകമിങ്ങുനടിപ്പതിനായ്സദിസ്യ
രിന്നാജ്ഞചെയ്തതിയോഗ്യമതീവഭാഗ്യം

സൂത്ര—

കൊച്ചുണ്ണിക്കിതിപന്റെറനൽക്കവിതയാണീനമ്മളാണാടുവാൻ
മെച്ചുനായികലോകനായികയതാണീമടുതാൻനായകൻ
പുളിക്കില്ലസദിസ്യർനല്ലഗുണവാന്മാരായേപണ്ടുത്ത
നിച്ഛിച്ചോരുഗുണങ്ങളിനിഹതികഞ്ഞിട്ടുണ്ടുപിട്ടല്ലമെ

നടി—ശരിയാണിതുസർവ്വവുംനിനച്ചാൽ
പരിതോഷംമമചാരമേറിടുന്നു

പരിഃ പാടി നിയന്ത്രണചയുണാഞ്ഞാ
നരിയോരങ്ങുതളിഞ്ഞതോതിടേണം (൧൬)

സൂത്ര— നീലത്തഴക്കഴലിനിസ്തുലശോഭയോടു
ചേലൊത്തൊരിസ്സഭകൊഴുപ്പതിനിപ്പൊരമോദാൽ
ചാലൊത്തവാണിവിളയാടിമീവസന്ത
കാലത്തെവാഴ്ത്തിവട്ടിചോടയിചാടിടേണം

നടി— ഉല്ലാസത്തോടുഭംഗാവലിഗുണഗണവും
പൂക്കളായുള്ളൊരമ്പും
വില്ലാമന്ദാനിലസ്യന്ദനവുമിവചമ
ജീവസന്തംഘദന്തെ
വല്ലാതേത്തുംപ്രമോദാൽത്രിഭുവനമഖിലം
വെല്ലുവാൻകോകിലത്തിൻ
ചൊല്ലാലിപ്പോരവിളിജ്ഞാനിതുനിജസഖി
കന്ദപ്പനെടുപ്പമോടെ (൧൭)
(അണിയറയിൽ)

അമായംമണിടുംരതിയുടയടുക്കുകകളഞ്ഞാൻ
സമാധാനചൊല്ലിക്കളമൊടുകളഞ്ഞാശുചരുവൻ
അമാന്തംകാണിപ്പിങ്ങതിനയിവസന്തപ്രിയസഖ
പ്രമാദംകൂടാതങ്ങരഞ്ഞൊടിയടങ്ങിടുകമുദാ (൧൮)
(എന്ന രണ്ടാളും കേൾക്കുന്നു)

സൂത്ര— (നോക്കിട്ട)
അല്പൽപ്പെട്ടൊരുകാന്തതെന്നൊടുസമാധാനങ്ങളോരോതരം
ചൊല്ലിക്കൊണ്ടിതചൂതബാണനിമവന്നെത്തന്നുകത്തുമുദാ
ഉല്ലാസാലിനവേണ്ടകാൽമഖിലംചെയ്തിടുവാൻനോക്കുമൽ
കല്യാണാംഗിനടക്കയല്ലിനടിമാർചൂടന്നചൂഡാമണെ (൧൯)
(എന്ന സൂത്രധാരനും നടിയും പോയി)

പ്രസ്താവന കഴിഞ്ഞു.

(അനന്തരം കാമദേവനും രതീദേവിയും പ്രവേശിക്കുന്നു)

കാമൻ— കല്യാണഗാത്രിതവ ചാരുമുഖപ്രസാദ
മില്ലാതെവന്നതിനുകാരണമെന്തിദാനീം
ചൊല്ലീടുകായതുശുഭേമടിചിട്ടതിന്നി
ന്നല്ലാസമോടൊരുനിച്ചുത്തിവരുത്തുവൻഞാൻ (൨൧)

രതി—

ധീരശ്രീനീലകണ്ഠൻതിരുവടിയൊടുപോരാടുവാൻ പാത്തുകണ്ടാ
ലാരംപോരെന്നിരിക്കെക്കുസുമശരഭവാനായതിന്നായിദാനീം
ആരംഭിക്കുന്നതാപത്തിനുപെരുചഴിയാക്കിരുമങ്ങക്കതെന്താ
ത്താരിൽപാരംവിചാരത്തൊടുമുടനഴൽകുന്നിച്ചുമന്ദിച്ചിടുനൊൻ

കാമൻ— മോഹംനിമിത്തമിതിനെങ്കിലുമെങ്കിലേറെ
സ്നേഹംകലർത്തവചാക്കമൃതാണിനിക്ക
ഹാഹന്തനീപരിചയംപെരുതാകയാലെൻ
മാഹാത്മ്യമിനുകരളിൽകരുതുന്നതില്ലെ (൨൨)

മൽപ്പുവമ്പോറുമോഹിച്ചുപകലിരവു
പശമയെപ്പത്മനാഭൻ
കെല്ലോടേമാറിലേത്തുന്നിതുവിധിസുതയൊ
ന്നിച്ചുമേളിച്ചിടുന്നു
ഉൾപ്പൂവേറുമിപ്പിച്ചുധൂപശിശുധരൻത
ന്നെവെന്ന്മീടുവൻഞാ

നിപ്പോൾ കാക്കായതിന്നുള്ളൊരുസുരചിരമെൻ
കൗശലംപേശലാംഗി. (൨൩)

രതി— ഇന്നാക്കാലാരിയായിത്രിപുരമഥനനാ
യോരുസംഹാരരൂഢൻ
തന്നെത്തൊപ്പിക്കുവൻഞാനിതിസപദിഭവാൻ
ചൊന്നതെത്തുന്നതാത്മൻ
കുന്നിച്ചോഗവുമുള്ളിൽതവമഹാദയ
ത്തെപ്പരിക്ഷിക്കുവാനോ
നന്നല്ലീസ്സാഹസംചെയ്തതതിനു
വണങ്ങീടുവൻകൊടിലക്ഷം (൨൪)

ചെമ്മേ പണ്ടീശ്വരൻ തൻ തിരുവുടൽ
 മുഴുവൻ കാണുവാൻ വിഷ്ണുതാനം
 ബ്രഹ്മാ ചുംകൂടിയ തിമുതുവിഹലമതാ
 സ്തന്നതോക്കുന്നനേരം
 ബ്രഹ്മശ്രീനായകന്മാരുടെയുതികൾ
 കളഞ്ഞങ്ങുമിശ്ശംഭുതനോ
 ടുമേഘാലേൽക്കിലാപത്തണയുമതിനു
 കോപ്പിട്ടിടൊല്ലൊട്ടുമിപ്പോൾ

(൨൬)

അതുതന്നെ പോരാ

തളിരുടൻ തളരുതവചാരമെ
 കളയുവാൻ കളിയല്ലതുടങ്ങാലാ
 അളികനേത്രനോടേൽക്കരുതേറമി
 ന്നിളകിടന്നുവലത്തു പുറമേ

(൨൭)

കാമൻ— നിന്നോളം കാൽബോധം ത്രിജഗതിനലമോ
 ടോക്കിൽ മററാക്കുമില്ലി
 നെന്നോമൽ പ്രാണനാഥേ ശരീശരി
 നിതരാം നിന്മതം സമ്മതിച്ചേൻ
 എന്നാലും തെല്ലുകൂടിക്കുവലയനയനേ
 തത്പമായ്ക്കാൽ സാരം
 നന്നായൊല്ലിടുവൻ ഞാനതു വിടുഷിമനം
 വെച്ചുമാനിച്ചു കേൾക്ക

(൨൮)

അല്ലേ കാമൻ കേൾക്കണം അതിശക്തനായിരിക്കുന്ന താര
 കംസരന്റെ അസഹ്യമായ ഉപദ്രവത്തെ ഞങ്ങൾ ബ്രഹ്മാവി
 നോടു ചെന്നറിയിച്ചു. അപ്പോൾ ബ്രഹ്മാവ അരുളിച്ചെയ്തു, ഭഗ
 വാൻ ശ്രീപരമേശ്വരന്റെ പുത്രനല്ലാതെ കണ്ടാരുവിചാരിച്ചാലും
 ഈ താരകനെ കൊല്ലുവാൻ കഴിയില്ല. അദ്ദേഹത്തിന്റെ ബീജ
 ത്തെ ധരിയ്ക്കാൻ പാർവ്വതിക്കല്ലാതെ ആർക്കും ശക്തിയില്ല. അതു
 കൊണ്ടു ഭഗവാനെ കൊണ്ടു പാർവ്വതിയെ വേളികഴിപ്പിക്കാൻ
 നിങ്ങൾ ഉത്സാഹിക്കിൻ, എന്നു. ഈ കാൽബോധം സാധിപ്പാൻ അങ്ങ
 ന്നതന്നെ ഞങ്ങൾക്കൊരു ശരണമുള്ളു.” എന്നും മറ്റും സാക്ഷാൽ
 ദേവേന്ദ്രൻ ആ ദേവസഭയിൽ വെച്ചു എന്നോടു പറഞ്ഞത നീ
 കേട്ടില്ലെ.

ആത്തിപ്പെട്ടോരുലോകത്രയസുഖമതിനാ
 യിട്ടുസാക്ഷാത്സുരേന്ദ്രൻ
 പേർത്തുംപ്രാത്ഥിച്ചുകാൽശിവശിവകളവാ
 നോക്കിലിന്നാർക്കുതോന്നും
 കീർത്തിക്കുഭൂമിധർമ്മത്തിനുമിതിലധികം
 നല്ലതേതാനുമുണ്ടോ
 കീർത്തിക്കീമാംസവിണ്ഡാകൃതിയതുമതിമാ
 നാർക്കുമാമാന്യമാമോ (൨൯)

രതി— എന്നാലങ്ങിനെയാട്ടെ (രണ്ടാളും നടക്കുന്നു)
 കാമൻ—(നോക്കിട്ട)

ചൊല്ലാൻറൊരൈൻറസഖിയായിട്ടമീവസന്ത
 മുല്ലാസമോടിവിടെവന്നുകളിക്കുമുലം
 ചൊല്ലാവതല്ലഴകുതിവനമായതിന്നെൻ
 കല്യാണഗാത്രികളുമോടതുകാണുകാനേ (൩൦)

ഭംഗംകൂടാതെഭൂരിപ്രമദമദചലൽപക്ഷിപക്ഷങ്ങൾതട്ടി
 ബ്ലംഗ്യാതാഴത്തുവീഴുംപുതുമലർസതതംചേൻമിന്നുന്നമുലം
 മങ്ങാതാകാശമാഗ്നംസകലവുമധുനാപുത്തുവെന്നത്രതോന്നും
 മംഗല്യശ്രീവസന്താഗമകൃതവിപിനൈശപയ്യമാശ്വയ്യമായ്ക്കു
 പാരംപുഷ്പമിണിങ്ങിടംലതകളോടൊത്തിദിജേന്ദ്രവ്രജം
 ചാരശ്രീമധുവുങ്കുടിച്ചുകളിയാടിടുന്നു കാളാമദാൽ
 ധീരശ്രീമുനിമാനസാദി കളമീമന്ദാനിലപ്രാവോൽ
 പാരാതിന്നിളകുന്നുചിത്രതരമീക്കെല്ലാൻപുഷ്പാകരം (൩൧)

തുമ്പിക്കൈകൊണ്ടുതുച്ചാചിടികൾമുതു
 പിടിച്ചിട്ടുപിന്നോട്ടുചേന്നീ
 കൊമ്പന്മാർതാമരപ്പൊയ്ക്കയിലഴകിലിതാ
 കേളിയാടുന്നുകാനേ
 പെൺപ്രാപുറമുളിമുളിത്തിറമൊടിധതിര
 ഞ്ഞീട്ടമാൺപ്രാവുമൊന്നി
 ചുമ്പോടേകാമലീലാസുഖമതനുഭവി
 ക്കുന്നനൽക്കുന്ദധാസേ (൩൨)

പുത്തൻതേന്മാവിനുള്ളോരിളയതളിർ .

തെളിഞ്ഞത്രതൻകന്തമന്ദം

കൊത്തിത്തിന്നോരുശേഷംപുനരതിഥം

ഭജിതൃന്നപുണ്യോകിലങ്ങൾ

അത്ത്യാന്തരേകേളിയാടിക്കൊടുക്കെടുതി

പെടുത്തമ്പിടെക്കമ്പിനോടേ

മുത്തൊത്തൊമൽമുണാളംകുതുകമൊടു

കൊടുക്കുന്നകോകംവിശോകം

(൩൪)

കാമംപുണ്ടഥകാമധേനുവിനെഴുംവാലിന്റെറമുലത്തിലുൾ

പ്രേമാൽനാറിരസിചൂനന്ദിവൃഷഭംനന്ദ്രാനടക്കുന്നമേഘ

കോമളിത്തരമുള്ളഭൂതനിവഹംകണ്ടോരുപണ്ണങ്ങൾതൻ

പൂമൈചേപ്പുതിനങ്ങമിങ്ങമധുനാപായുന്നജായേമുദാ (൩൫)

രതി— ശരിതന്നെ— ഇപ്പോൾ ഈ കാട്ടിലുള്ളതിൽ ഒന്നിനെക്കൊണ്ടു കാമംകൊണ്ട മനസ്സിലാക്കുകയുണ്ടാകുന്നുണ്ടല്ലോ.

കാമൻ— എന്റെസഖിയുടെ ശക്തിയെസമ്മതിച്ചില്ല.

രതി— വരട്ടെ— ഇതെന്താണിപ്പോൾ പെട്ടെന്നിങ്ങിനെയായത.

മിണ്ടുന്നില്ലവഗങ്ങൾവന്ദദേവചേരമുഗളുട്ടവും

വണ്ടുംവല്ലികളുംനിനയ്ക്കിലിളകുന്നില്ലിനതെല്ലെങ്കിലും

കണ്ടാൽകാടിതുകാന്തചിത്രമെഴുതിത്തീർത്താരുകാടാണതെ

ന്നണ്ടാപക്ഷമതേവനംപരമിതിന്നെന്നോർക്കുമ്പ്രഭോ ( )

(മുൻപുറത്തുനോക്കിട്ട)

പാരതേവാനരന്തന്നടയൊരുമുഖപുണ്യംകൈത്തലത്തിൽ

ചൂരൽക്കോലാചുപ്പേരിനമിഴിയിണയുൾത്തന്നെനുള്ളഭുള്ളം

പാരംഭദ്രാക്ഷമാല്യങ്ങളുമിതജടാഭാരപുണ്യമേവമിയ്ക്കാ

ളാരാണീശ്ലോഷികാട്ടംഗണമൊടിവനിതാകണ്ണരുട്ടനുധൃഷ്ടൻ

കാമൻ— (പതുക്കെ)

അയ്യോതൊള്ളതൊന്നിവണ്ണമുചെയ്തിടൊല്ലതെറ്റായ്ക്കരം

നയ്യോർവിടുകനന്ദികേശപരന്താണിദ്രേഹമുദ്രുൽപ്രഭൻ

ഇയ്യൊളൊന്നുതുരിച്ചുനോക്കിയതുകൊണ്ടാണിവനംസർവ്വവും

പൊയല്ലിങ്ങിനെയാതെന്നുകരുതിക്കൊള്ളണമുള്ളത്തിൽനി

(അമ്മിനെചെയ്ത നേരേനോക്കിട്ട)

ഭീനതപംകലരാത്തയെന്തുമധികംകേൾവുന്നകാലാരിതൻ
 ധ്യാനസ്ഥാനമതാണുപോവുകനമുക്കുങ്ങോട്ടനങ്ങാതുടൻ
 മാനത്തപ്പെട്ടമായതാക്കിമണികേളദ്രിക്കുതിന്നന്തിക
 സ്ഥാനത്തുള്ളമരങ്ങളാൽതന്നമറയ്ക്കാൻനോക്കലാക്കാണിത

(കുറച്ച അടുത്തുചെയ്യുന്നു)

തി— (നോക്കിട്ട)

വരിയൻപുലിതന്റെതോൽവിരിച്ചു
 ജെജുവാനോർതരുതൻതറപ്പറത്ത
 അരുളുന്നമഹാസമാധിയോടാ
 ഗോളംപ്രാതൽകഴിച്ചദേവദേവൻ (രഫ)

അന്ധാമഹേശ്വരൻ മനസ്സിനുള്ള
 ഗാഢീയ്യധൈര്യങ്ങൾ നിനച്ചുകണ്ടാൽ
 അംഭോധിയും ഭൂമിയരേന്ദ്രനും തോ
 റമ്പീടുമേ സമ്പ്രതി കമ്പമോടെ (൪൨)

അയ്യോ ഇനിപ്പിട്ടേമത്തിന്റെനേരേ നോക്കാൻതന്നെ വ
യ്യ- (എന്നു കാമദേവന്റെ ചിന്തിൽ പറ്റി നില്ക്കുന്നു)

കാമൻ.— അമ്പ ഇദ്ദേഹത്തിന്റെ ഒരു ഗാഢീയ്ക്കും. ആക്കും
അങ്ങോട്ടു അടുപ്പാൻവയ്യ.

മാലമ്പ്രേണേക്ഷ്നീനോരുടൽമടിയിൽമലൻറിങ്ങിനേപങ്കജശ്രീ
കോലുഹസ്തങ്ങൾബാലാമൃതകരനരുക്കംമാറുടൻനിറീനിറി
ഫാലാക്ഷിത്തിയ്യരിഞ്ഞാളിനരുചികളുറപ്പുളിരിപ്പെന്നിതെല്ലാം
ചാലേചേരഹരന്തൻമാധിമകളെനിനച്ചീടിലുംപേടിയുണ്ടാം ()

സ്കടികക്കുരുമാലചേർന്നു
ജടയിൽപാമ്പു കഥമുക്കിൻതലയ്ക്കൽ
ഭ്രമമൊഴിയുന്നകണ്ണിനെല്ലാ
മുടയോരിപ്പുരവൈരിധീരവിൻ

മാരിയ്ക്കാരഭിയാതുളളോരുഘനപടലംപോലെയുംതെല്ലമോളം
ചേരാതുളളുണ്ണിയെപ്പോലെയുമടനിച്ചകംകാറുപറാത്തദിക്കിൽ
നേരാസ്തിന്നങ്ങു കത്തുന്നൊരുതവചനമെന്നപ്പോലെയുംകാലകാലൻ
പാശാതിപ്പോൾവസിക്കുന്നിതുപവനജയംചെയ്തുചാഞ്ചപ്പുമെന്തു
(അനന്തരം സമാധിയിലിരിയ്ക്കുന്ന ശ്രീപരമേശ്വരൻ പ്രവേശിക്കുന്നു.)

കാമൻ — കടുക്കുമിഞ്ചു തിനിമിത്തമൊട്ടു
മടുക്കുവാൻചെയ്തുതന്നെപോരാ
മിടുക്കരില്ലിങ്ങിമനിൽക്കുവാനും
തുടയ്ക്കുകുടംവിറകൊണ്ടിദാനീം (രന്ധ)

അയ്യോ ഞാനെന്നതാണ ചെയ്യേണ്ടത. ഇനിക്ക ഭയംകൊണ്ട അനന്താൻവയ്യാതെകണ്ടായല്ലോ.

കാളിടുന്നവയിൽകൊണ്ടുവാടിടും
താളുപോലെതളരുന്നുമേനിമേ
ആളിടുംകൊടിയപേടികൊണ്ടിനി
ക്കോളതല്ലിചിടെനിൽക്കിലൊട്ടുമേ (ര്ഭ)

ആവു- അയ്യോ ഇ നിക്ക ക്ഷീണംകൊണ്ടാണും വയ്യ -
(വില്ലുമമ്പും കയ്യിൽനിന്നുചീണതറയാതെ ഭയപാരവശ്യം നടിയ്ക്കുന്നു)

(അണിയറയിൽ) — ഇന്നപതിച്ചുപോലെതന്നെ നേരമായില്ല. അതുകൊണ്ട നോക്കു കുറച്ചു പൂവറക്കു.

കാമൻ — (കേട്ടിട്ട)
കേണീടുവേണവെല്ലാംകളുനിനദമെഴും
കോകിലംകാകനാകം
വീണീടുവിണമോഹിച്ചഴുകിയൊരുശുക
ങ്ങൾക്കുശോകമുഴുക്കും

ചേണാനോരീസ്വരംകേൾക്കുകിലതിശയ
മല്ലാതെചാല്പുന്നതെന്തൻ
ക്ഷീണത്തെത്തീർത്തുകൊണ്ടിങ്ങിനെകളമൊടിതെ
ങ്ങുനൊമ്പൊങ്ങുന്നതിപ്പോൾ

(പിന്നെയും അണിയറയിൽ) — അങ്ങിനെതന്നെ.
കാമദേവൻ — (നോക്കിട്ട)

തരുണതരണിബിംബത്തിങ്കൽനിന്നകരിയ്ക്കു
ന്നരുണകിരണജാലംമങ്ങുമംഗാഭയോടാ
ഇരുസവികളൊടൊത്തുകൊണ്ടുനൽകൊണ്ടൽകൂപ്പു
ന്നൊരുമണികഴലാളുണ്ടിന്നിതാവന്നിടുന്നു (൪൯)

(അനന്തരം ജയവിജയമാരോടുകൂടി പൂവരുത്തുകൊണ്ടശ്രീ
പാർവ്വതി പ്രവേശിക്കുന്നു)

ജയ— സവിപാർവ്വതി ഈ അശോകവള്ളിനോക്കൂ.

കാമൻ— ആ ഇന്ദ്രൻപറഞ്ഞപാർവ്വതിയാണിത.

(സൂക്ഷിച്ചുനോക്കി തലകുലുക്കിക്കൊണ്ട.)

അയ്യായെന്തൊരുഭംഗിയാണിതിവരതന്മേനിയ്ക്കു ഞാനീവ
പെയ്യംരൂപഗുണങ്ങളുള്ളൊരുവളെ കണ്ടിട്ടതില്ലെങ്ങുമെ

(തലയൊന്നുചൊക്കിപ്പിടിച്ചു)—

ഇയ്യോമത്മറിമാൻ കിശോരമിഴിയെക്കാലാരികണ്ടിടുകിൽ
കയ്യോടായവനെജ്ജയിയ്ക്കുവനഹംപൊയ്യല്ലകയ്യ കിന്നാൽ

രതി—(നോക്കിട്ട.)

അയ്യായെന്തൊരുഭംഗിയാണിതിവരതന്മേനിയ്ക്കു ഞാനീവിധം
പെയ്യംരൂപഗുണങ്ങളുള്ളൊരുവളെ കണ്ടിട്ടതില്ലെങ്ങുമെ
പൊയ്യല്ലിത്തരമുള്ളൊരീത്തരുണിയെക്കാണുന്നവാരെന്നയി
ങ്ങയ്യയ്യേവചളാണിതെന്നവിചരംനിന്ദിച്ചിടുംനിശ്ചയം (൫൧.)

അങ്ങോട്ടുവല്ലാത്തൊരുപേടിക്കൊണ്ടു

മിങ്ങോട്ടുവായ്ക്കുന്നൊരുലജ്ജകൊണ്ടും

മങ്ങാതെന്നോക്കാൻമമവയുന്നന്നാ

യ്ക്കുങ്ങിപ്പതുങ്ങിട്ടിഹപാക്കുന്നല്ല

(൫൨.)

പാർവ്വതി—എന്താണിതിനൊരുവിശേഷം,

ജയാ—ഇവിടുന്ന ചവിട്ടാതെ കണ്ടതന്നെ ഇതുനിറച്ചുപൂത്തി
രിക്കുന്നു.

ശ്രീപാർവ്വതി—(നോക്കിട്ട) എയ് പറയുവണ്ണംതന്നെ.

(നാലുചുറ്റത്തുനോക്കിട്ട) എല്ലാഅശോകലതകളും പൂത്തിട്ടു
ണ്ട. എന്താണിത വസന്തംവരേണ്ടദാലമായില്ലല്ലോ.

ജയ—തരുണതരവസന്തശ്രീയുതാനെത്തിടേണ്ട
 നൊരുസമയമതിന്നുമുമ്പിലങ്ങമ്പിൽവന്നാൾ
 പരമശിവനമനീടുന്നദിക്കാണിതെന്നോ
 ത്തുരുതരകുതു കുമ്പുണ്ടിന്നനിയെന്നചോലെ (൫൩.)
 (ശ്രീപാർവ്വതിലജ്ജനടിയ്ക്കുന്നു.)

ജയ— തലമുടിയൊടുവണ്ടുംവള്ളിച്ചുമെയ്യാടുംപൂ
 ങ്കലകൾമുലകളോടുംപല്ലവംപട്ടിനോടും
 നലമൊടുശരിയാണീവഞ്ചുളത്തയ്യ ഫംസാ
 കലിതരുചി നടക്കിൽതന്നപി കേൾനിന്നൊടൊക്കും

ശ്രീപാർവ്വതി—ഇനിയ്ക്കു നടക്കാമെന്നമാത്രമല്ല ഈ ലതയേ
 കാളോരുവിശേഷം. ഞാൻ സംസാരിക്കുകയുംമറ്റും ചെയ്യുന്നില്ല.

ജയ—ക-അതശരിതന്നെ.

വിജയ—മറേതെന്താണ മഹേശ്വരനെക്കാമിയ്ക്കു അല്ലെ.

ശ്രീപാർവ്വതി—(ദേവ്യപ്പെട്ട) ഞാൻ നിന്നോടൊന്നും മി
 ങ്ങാൻ വന്നില്ല.

കാമൻ—തെല്ലൊന്നതോഴിയൊടുകോപമിയന്നിടുന്നീ
 കല്യാണിതന്നടെവളഞ്ഞൊരു ചില്ലിതന്റെ
 തുല്യതമില്ലതിരകൾക്കെന്നിനയ്ക്കിൽ(എ)എന്റെ
 വില്ലെങ്ങുപോയ്ത്രപയൊടോടിയൊളിച്ചുവെന്നോ

(ചോട്ടിലേയ്ക്കുനോക്കിട്ട വില്ലിനോട.)

തണ്ടാർദളാക്ഷിമണിയാമിവൾതന്റെ ചില്ലി
 കണ്ടിട്ടുനീച്ചുസനിയാവുകയല്ലവേണ്ട
 വേണ്ടാവിവാദമിതുനിന്റെ സഹായിയാണി
 കണ്ണുകുറുത്തവനെവെല്ലുവതിന്നുവില്ല (൫൩.)

(ഉത്സാഹത്തോടുകൂടിവില്ലെടുത്തുകലയ്ക്കുന്നു.)

ജയ— സഖി പാർവ്വതി ഈ അശോകംവിട്ട വണ്ട ഇവിടു
 ഞ്ഞ നേരെവരുന്നു.

ശ്രീപാർവ്വതി—ഈ വണ്ടിനെക്കൊണ്ട വലിയ ഉപദ്രവമാ
 യി തീൻവല്ലോ എന്താണ വേണ്ടത.

വിജയ —ആ കളിത്താമരപ്പൂവ അതിന്റെ അടുക്കലേയ്ക്കു

കാട്ടു എന്നുപോടിക്കോളാം.

ജയ—വിജയെ ചമ്പകപ്പുവല്ലെ വണ്ടിനിഷ്ടമല്ലാത്തത.

വിജയ—ഇപ്പോൾ കാട്ടിത്തരാം (എന്ന വണ്ടിന്റെ നേരെ കളിത്താമരപ്പൂവ പാർച്ചിയുടെ കയ്യ പിടിച്ചുകാട്ടിക്കൊടുത്തു)

ശ്രീപാർച്ചി—ആവുവണ്ടിനുകലമാറിഇതുപായകൊള്ളാം.

ജയ—ഇതെന്തുവിദ്യയാണു

വിജയ—ഇതൊരുവിദ്യയല്ല.

ഗൌരീമുഖത്തിനുള്ളൊരുസൗമ്യാനുരൂപവർണ്ണമാം

പാശാതപകജ്ഞിനപാശാദിഗ്ദ്ധമെന്നുതോന്നീടും (ഭദ്ര.)

ജയ—എന്തു ഇതൊക്കെ ഇവളറിഞ്ഞുവെച്ചിട്ടുണ്ടല്ലോ.

വിജയ—ഇതിവാനെന്നാണുപ്രയാസം. ഇതിവളുടെ പുറത്തുള്ള സ്വഭാവമല്ല.

ജയ—ഇവളുടെ അകത്തുള്ളതു പ്രമുഖമല്ല.

വിജയ—ഉവ്വ.

ജയ—എന്നാൽ കേൾക്കട്ടെ.

ശ്രീപാർച്ചി—ജയെ വിജയയോടെത്താണു നീ ചോദിക്കുന്നത. ഇവൾക്കു നല്ലകമ്പമാണു. ഏകദേശം അറിയരുതെ മറ്റൊരാളുടെ ഉള്ളിലുള്ളതു പറയാതെകണ്ടു മനസ്സിലാചില്ലെന്നു.

വിജയ—ഇനിയ്ക്കു കമ്പമില്ല.

ശ്രീപാർച്ചി—എന്നാലെന്റെ ഉള്ളിലുള്ളതു നീയെന്തുതന്നെണ്ടാണു അറിഞ്ഞത.

വിജയ—

മെല്ലെക്കുന്നരിമാർഗിരീശ ചരിതാവാടുമ്പോൾനിന്നാനനം

വല്ലാതേവികസിപ്പിക്കൊണ്ടു മഴകിൽക്കാലാരി കാണുംവിധമു

കല്പേനിന്നുടൊപദേദമതിനെക്കൊണ്ടുംകഴിഞ്ഞില്ലകേൾ

ചൊല്ലാമിന്നലെരാത്രിയിൽസഖിശുഭസ്വപ്നാകുതികൊണ്ടുതവ

ശ്രീപാർച്ചി—(നാണിച്ചുകൊണ്ടുവിചാരം) എന്റെ ഉള്ളിലുള്ളതൊക്കെ ഇവളറിഞ്ഞുവല്ലോ.

ജയ—നമ്മൾക്കു പോവാൻ നേരമായി.

വിജയ—(മേല്പൊട്ടുന്നോക്കിട്ട) ഒ- പോവാൻവൈകി (ശ്രീപാർച്ചി പരിഭ്രമിച്ചു നടക്കുന്നു.)

ശ്രീപാർച്ചി—(യോഗമതിയാക്കിട്ടുവിചാരം.)

പരമാത്മധ്യാനത്താൽ പരമാനന്ദം പരം പൈതൃക്കു
പരമതുകൊണ്ടാസ്സതിയുടെ വിരഹജമാമല്ല ലിപ്തതല്ല മേ.

(അനന്തരം നന്ദികേശപരൻ പ്രവേശിക്കുന്നു—)

നന്ദി—(വിചാരം) ഭഗവാന്റെ സമാധിയഴിഞ്ഞു പാർവ്വതി
വരുന്നുണ്ടെന്നറിയില്ല കതന്നെ (അടുത്തുചെന്നിട്ട്)

ഘട്ടാകാരാസുശീലം നിശിതമതിമനശ്ശു ഭവിദാക്ഷിണ്യമേററം
വിദ്യാധൈര്യം വിവേകം വിനയമിവകളൊക്കുന്നകുന്നിൻകുമാരി
അദ്യശ്രീനീലകണ്ഠത്രിപുരഹരഭവൽപാദശുശ്രൂഷചെയ്താ
നദ്രുൽഭക്ത്യാ വരുന്നുണ്ടിരുസഖികളൊടൊന്നിച്ചുമന്നിച്ചിടാതെ

ശ്രീപരമേശ്വരൻ—(കണ്ണിലൂക്കി സമ്മതിക്കുന്നു)

നന്ദി—(പാർവ്വതിയോട്) അകത്തെയ്ക്കു കടക്കാം.

(ശ്രീപാർവ്വതിയും സഖിമാരും ശ്രീപരമേശ്വരന്റെ അടുക്കൽ
ചെല്ലുന്നു.)

ജയവിജയമാർ—കുന്നിൻകുമാരിയുടെ തോഴികളായ ഞങ്ങൾ

കുന്നിച്ചിടുന്ന ശലശേഷവുമാശുതീർപ്പാൻ

ചന്ദ്രകലാധരഭവൽപദപങ്കജത്തിൽ

മന്ദിച്ചിടാതിഹമഹേശ്വരകമ്പിടുന്നു (നൃപ)

എന്ന (നമസ്കരിച്ചിട്ട്, പുഷ്പാഞ്ജലിവിതരുന്നു.)

കാമൻ—മുക്കിന്നുമുന്നലകിലുള്ള ജനത്തിനെല്ലാം

മുക്കുന്നമോദമുള്ള വാക്കിയെഴുന്നഗന്ധം

വാഴ്ത്തുന്നൊരിപ്പതിയ പുഷ്പസമൃദ്ധമെൻക

യ്യ കിന്നുനല്ലൊരനുകൂലതരംതരമേ (നൃപ)

ശ്രീപാർവ്വതി—(വന്ദിക്കുന്നു)

കാമൻ—മങ്ങാതണിഞ്ഞമലർമാലകൾ തൂങ്ങുമാറു

ഭംഗ്രാകരിങ്കഴലെഴുത്തലയൊന്നുതാത്തി

ശൃംഗാരസാരമായി മാമലമങ്കമാനി

ജംഗാരലോചനപദങ്ങൾ വണങ്ങിടുന്നു (നൃപ)

ജയിക്കാൻ തരംവരും എന്നാണു തോന്നുന്നത.

(ശ്രീപാർവ്വതി—താമരക്കുരുമാലഹൃദയക്കുന്നു)

ക്ഷോണീധരേന്ദ്രസുതൻ കരപല്ലവത്തിൻ

ശോണപ്രകാശമതുതട്ടുകകാരണത്താൽ

ചേണാൻറാരിരുചിരപങ്കജബീജമാല
മാണിക്യമാലയതുപോലെവിളങ്ങിടുന്നു
(ശ്രീപാർവ്വതി മാല കാഴ്ചവെക്കുന്നു)

(നൃത്)

ശ്രീപരമേശ്വരൻ— ഇലയോപുവോപലമോ
ജലമോഎന്തെങ്കിലുംമഹാഭക്ത്യാ
നലമൊടൊരുത്തൻതന്നാൽ
വലിയൊരുസന്തോഷമാണരികൽമമ

(എന്ന മാല എടുക്കാൻഭാവിയ്ക്കുന്നു)

കാമൻ—അയ്യൊനല്ലൊരുതരമിത്തിയ്ക്കുംകണ്ണനെജ്ജയിച്ചീടാൻ
ഇയ്യിടയിൽതാൻചരനൊടൊമയ്യിൽസന്തോഷനാസ്രമെയ്തേണം

എന്ന (അസ്രമംതൊടുക്കുന്നു)

(ശ്രീ പരമേശ്വരൻ ശ്രീപാർവ്വതിയുടെമുഖത്തുനോക്കിട്ടവിചാരം)

തൊണ്ടിയ്ക്കൊക്കുന്നചുണ്ടുസ്തിതസിതരുചിയും

പൊൻകുരുത്തോലചുറ്റി

ടുണ്ടാക്കിത്തീർത്തനൽകണ്ഡലമുരസിവിളങ്ങു

ന്നഗണ്ഡങ്ങൾരണ്ടും

വണ്ടൊക്കുംചില്ലിവില്ലാട്ടുമസിതകടാക്ഷ

ങ്ങളുംചേർന്നിടുന്നീ

ക്കൊണ്ടൽക്കാർവേണിയാതെന്നുടെസര

സമുഖംകാങ്കിലേണാക്കുന്നോടും

(നൃത്)

(ശ്രീപാർവ്വതി ലജ്ജിക്കുന്നു).

ജയ—(സ്വകായ്മായിട്ട വിജയയോട)പാർവ്വതിയുടെആഗ്ര
ഹം സാധിച്ചു ഇല്ല.

വിജയ—ഉറയ്ക്കുവായോ.

കാമൻ—കല്പമല്ലൊലാടുകൊത്തൊഴുംമനം

നല്ലവണ്ണമികിച്ചമഞ്ഞുടൻ

കല്പനാഹാരനാശിനീടുനിതാ

വില്ലെടുത്തവരിൽമുമ്പനായിത്താൻ

(നൃത്)

നന്ദി—(വിചാരം)

കുയിൽമൊഴിമണിയാമിത്രൊരിയെക്കണ്ടുചെന്തി

നയനതിരുമനത്താരിന്നുമാറുന്നിടത്തൊ

(ഭഗവാനോടുനേരിട്ടെന്നപോലെ)
 നിയമിതയമനിന്മാഹാര്യമാഹാദൂത്രം
 ജയജയജയശംഭോവിശ്വനാഥാനിശംഭോ (നന്ദൻ)
 ശ്രീപദേശപരൻ—(മനസ്സാപ്പിച്ചിട്ട) (വിവാഹം)ഐ:-ആ
 യായായി ചിത്ത ചിത്ത:-മഹാകഷ്ടംതന്നെ- എന്നതാണിങ്ങിനെ
 വരാൻകാരണം നോക്കട്ടെ (നാലുപുറത്തുംനോക്കുന്നു)

നെഞ്ചിൽതെല്ലൊന്നുപോലുമേതൊരു
 കലാതരസന്മാഹനഃസ്രം
 ചഞ്ചൽതന്നിലസൽഭൂലതയൊടൊരി
 മിടുനംലുപിപ്പിൽതൊടുത്ത്
 എഞ്ചിത്തംലക്ഷ്യമാക്കിട്ടഴികൊടുച
 വിയോളംവലിച്ചാത്തശൗര്യം
 തഞ്ചത്തിൽതാണകൊണ്ടിങ്ങിനെമറവിൽ
 വസിയ്ക്കുന്നിതാകുന്ദബാണൻ (ഒ)

ഈ കള്ളന്റെ പ്രയോഗമാണിതല്ലെ (കോപിയ്ക്കുന്നു) സ്രീ
 കളോക്ക പേടിച്ച പരിഭ്രമിച്ച കണ്ണടച്ചു പോയി.

നന്ദി—

സന്ധ്യാഭംഗംപോലെവല്ലാത്തതുടുത്തടയറുവന്ന ദേവന്റെവിശ്വാ
 വെന്തിടുമ്മാറുനിറുന്നിടിലമിഴിതാക്കുന്നുചാക്കുന്നകോപാൽ
 എന്തീഭാവപ്പകച്ചെഴുതുന്നവസരമധുനാ—(നോക്കിട്ട-അത് ആത്മന
 സ്സിലായി ഈ കള്ളക്കാരന്റെ അപകടംകൊണ്ടാണ)—ജപാല
 മഃപ്രോഗ്രനാമി ചെന്തിരൊട്ടുസ്സുപഭാവത്തൊടുധടിതിചതിയ്ക്കുന്നു
 പാരാതെപാരിൽ (മെ)

(കാമദേവൻ പേടിച്ചോടിപ്പോയി. പിന്നാലെ അഗ്നിയുംപോയി)
 (ആകാശത്തിൽ)

അരുതരുതുകോപമിവനുടലെത്താമിങ്ങൊരുവുറപ്പുണ്ടാകേണോ
 കരുതുകദയതിരുവുള്ളിൽതെരുതെരുദിയങ്ങിനുള്ളപ്പൂന്നു
 നന്ദി— ദേവകളുടെ പ്രാർത്ഥനയാണിത്—

ചിത്തമുഴുത്തഭയമോത്തുകുതിച്ചുപായം
 ചിത്തോരുദവന്റെരതിമോഹനമായദേഹം
 എത്തിപ്പിടിച്ചതിഭയകരനായവഹി
 കത്തിക്കരിച്ചുപൊടിഭസ്മമരംകൊണ്ടൊല്ലൊ (നെ)

ശ്രീപരമേശ്വരൻ-നന്ദി—

തരമായുരുമോതപസ്സുചെയ്യാൻ
തരളാധാംഗികളൊത്തിരിപ്പവന്ന

നന്ദി—എറാൻ. ഇല്ല,

ശ്രീപര—തരുണീജനവജ്ജനത്തിനായി

ത്തരസാനോക്കിവിടുന്നുപോകയല്ലി (൭൪)

നന്ദി— എറാൻ അങ്ങിനെതന്നെ(എല്ലാവരും പോയി)

കാമദാഹമെന്ന ഒന്നാമങ്കം കഴിഞ്ഞു.

—o:~o:—

ഉമാവിവാഹം.

രണ്ടാമങ്കം.

—o:~o:—

(അനന്തരം വിദ്വാധരൻ പ്രവേശിക്കുന്നു.)

വിദ്വാധരൻ—സ്വർഗ്ഗത്തിനുമിതിനുമായിട്ടുതാണൊരു ഭേദം.
ഞാനിപ്പോൾതന്നെ കണ്ടാണല്ലോ വരുന്നത. ഇനിയിങ്ങാരുഭേ
ദവും തോന്നുന്നില്ല.

ഏത്യാപ്രകാരസൽഗോപുരവിപുലലസൽസൗധജാലാദിയെല്ലാം
വിദ്യോതിക്കുന്ന ചിന്താമണിഗണമതുകൊണ്ടാണുപാർക്കുവെച്ചിട്ടും
വിദ്വാന്മാർവേദശാസ്ത്രാദിയിലനവധിപേരുണ്ടുകല്പദുകൊണ്ടാ
ണുദ്യാനംസ്വർഗ്ഗമോടൊത്തിടുമിതുമിമവാൻതമ്പുരംകമ്പമെന്നെ
ന്നുതന്നെയല്ല—

മഞ്ഞിന്റെറശകുതിയതുകാരണമിസ്ഥലത്തിൽ

കണ്ടാക്കിമാർപുഷ്പനസ്സനകംഭയഗമം

നെത്തെത്തുചേർത്തുപുണരുമ്പൊഴുതുൾക്കുരുണിൽ

സഞ്ചാരമാംസുഖമൊരമ്പതിരട്ടികൂടും (൭൯)

ഇതാ എന്റെ ഭവനം അകത്തേയ്ക്കു കടക്കുകതന്നെ (കടന്നു
നേരേ നോക്കിട്ടു)

ചിന്നപ്രകാശമിയലുംമണിഭൂഷണങ്ങ
 ഉന്മൂനമേറവുമണിഞ്ഞു നിറഞ്ഞമോദാൽ
 ധന്വ്യാംഗനാകലശിരോമണിമന്ദമിപ്പോ
 ജെന്നസ്തിതഞ്ഞാടെതിരേറിതവന്നിടുന്നു. (91)

(അനന്തരം വിദ്വാധരി പ്രവേശിക്കുന്നു)

വിദ്വാധരൻ — കട്ടിതപമേറിയൊരുനിനൂലചേർത്തുനന്നാ
 ഞ്ഞിപ്പിടിക്കുകമടിക്കരുതൊട്ടുമിപ്പോൾ

വിദ്വാധരി — (ആലിംഗനംചെയ്യുന്നു.)

വിദ്വാധരൻ — ചട്ടറനിൽകുചതടിപരിരംഭമൂല
 മൊട്ടല്ലമന്മനസിതേന്മൊഴിമോദഭാരം ()

വിദ്വാധരി — എന്താണിത്ര നേരംവൈകിയത.

വിദ്വാധരൻ — കാമവിരഹതപ്തയായ രതിയുടെ ദുഃഖംക
 ണ്ടിട്ട ഞാൻകറച്ചുനേരം അന്ധനായിനിന്നുപോയി.

വിദ്വാധരി — രതിയ്ക്കുവന്ന ഞെരു ദുഃഖം കേൾക്കുന്നവർക്കുടി
 സഹിപ്പാൻ വയ്യാത്തതാണ്. എന്തെല്ലാം പറഞ്ഞുകൊണ്ടാണ് ര
 തിദുഃഖിയ്ക്കുന്നത്.

വിദ്വാധ — മോഹാലസ്യംകളഞ്ഞീടരുതതിഥനമു

ക്കിച്ചുമാണെ നിവണ്ണം

ഹാഹാഞാനെത്രചെല്ലിടിലുമിതുബത

കേൾക്കാത്തതെന്തേവസന്ത

മോഹിപ്പിയ്ക്കുന്നൊരസ്മൽപതിയുടെ

കുളർമൈചുട്ടുപൊട്ടിച്ചുവാറെൻ

ദേഹംവിട്ടോരവന്തെന്നാടുകുറിയതയാൽ

തുല്യനായിട്ടുവാനോ

(92)

ഹാരാതീരേഴുലോകാന്തരമതിൽമരുചുംസുന്ദരന്മാർക്കുശേഷം

പാരമുഖ്യോപമാനംതവസഖിയുടെനൽഗാത്രമത്സ്യന്തമുജ്ജ്വം

പാരിപ്പോൾ പാരമായിശ്ശിവശിവധരണിരേണുജാലങ്ങുളോടും

പാരകാരോറു ചിന്നിച്ചിതറിയിതപറക്കുന്നതിമട്ടിലായി (93)

മാനത്തങ്ങിനെമന്ദമന്ദമുയരുംചേണാൻറേണോക്കുന്നേ

മാനിക്കാത്തവരേയുമാസകലവുമിപ്പോതെകൊല്ലഭവോൻ

ദീനതപംസമിയാതെകണ്ടുകരയുന്നീ ചൂന്ദനക്കണ്ടുകൊ

ണ്ടുനംവിട്ടൊരുവഗമോടുമഴുനീറിടാത്തതെന്താണമോ ()

എന്തായാലും ചെറിയൊരു പാട്ട് കേൾക്കുക
 കരം കൂടിയേൽക്കുന്ന നേരം
 ചെന്തിയ്ക്കിൻ ജപാലത്തട്ടുന്നതിനു സദാ
 മായ്ക്കുന്നതൊൻ ചെന്തിട്ടു
 ചെന്തൊന്നാണെന്ന് മരിക്കിപ്പോകുമ്പോൾ

കുറവില്ലായവന്തൻശരത്തിൻ
സന്താപത്തിന്നുപൈചാകിലുമിഹ
പുളിമോരിനുപോവാത്തപോലെ—എന്ന

വിദ്വാധരൻ— ഇതാരുടെ കച്ചയാണ.
ശുകശോകന്തേടാവിരവിനൊടമോവിണകരയ്യം
വികണ്ഠക്കണ്ഠണ്ടാമഴലമകഴങ്ങുകഴലുകൾ
പ്രകമ്പചേന്നോരിമുറ്റലമൊഴികേട്ടെങ്കിലതുമ
പ്രകമ്പാരംവേവുകറിയതരകല്പിനമധുനാ (പ്രവൃ)

വിദ്വാധരി— നോക്കരുടേയാണെന്നറിവാൻ പുറത്തേക്കിറ
ങ്ങുക. (രണ്ടാളും നടക്കുന്നു—വിദ്വാധരി നോക്കിട്ട്) ഇതാ ഈ നി
ലാവുമിററത്ത സവികളോടൊരുമിച്ച പാവുതി ഇരിക്കുന്നു.
വിദ്വാധരൻ— (നോക്കിട്ട്)

ഹരഹരസുമശാഹരന്റെവിരഹമഹാതകസങ്കടത്താലെ
കരളതുകരിഞ്ഞു കിഞ്ചനകരയ്യംഗെഴുവിലാപമാണിതഹോ
ഇവിടെ നോക്ക നില്ക്കുണ്ടെ: അങ്ങോട്ടുതന്നെപോവ. (രണ്ടാ
ളും പോയി)

(വിഷ്ണുഭം കഴിഞ്ഞു)

—o:~o:—

(അനന്തരം ജയവിജയമാരോടുകൂടി ഇരുന്നുകൊണ്ട ശ്രീപാ
വുതി പ്രവേശിക്കുന്നു)

ശ്രീപാവുതി— എന്തയ്യോചെയ്തുതിപ്പോൾ— (എന്ന കണക്കിടി
ചൊല്ലുന്നു.)

ജയ— ഹിമകരമുഖിയാഭേപല്ലവമുത്തുപുഷ്പം
ഹിമരസമിവയെല്ലാംമെയിൽനന്നായണിഞ്ഞ
ഹിമശിലയിതിൽമന്ദംനീശയിച്ചാലുമിപ്പോൾ
ഹിമഗിരിതനയേനിന്നംഗതാപംഗമിപ്പാൻ (ൻറ)

വിജയ—സരസിജശരതാപംകൊണ്ടുമാൽപുണ്ടിടത്തൻ
പരിമുറ്റലശരീരത്തെയുമിപ്പോളനക്കാൻ
ഉരുതരമെടുതല്ലാതുള്ളൊരില്ലെലകന്യ
യുരുതരുതണിവാണെന്നുള്ളതോതേണമോത്താൻ (ൻച)

ജയ— എന്നാൽ നോക്കണിയിക്ക (ചന്ദനംപുശ്ശുന്നു)

പാർവ്വതി—

വിഷമം മലയജരസമിതു വിഷമിപ്പാൻ മെയ്യു ചുട്ടു കത്തുന്നു
വിഷധരകുലസംഗത്താൽ വിഷമിതിനുണ്ടായി യെന്നുണ്ടോ

വിജയ— (തളിരണിയിക്കുന്നു)

പാർവ്വതി—

ചെന്തിയ്ക്കിൻ ജപാലയെടുത്തെന്തിഹവെല്ലെന്നു നിങ്ങളെൻതരുവിൽ
സന്തതതാപമിരോത്താൽ വെന്തു മരിയ്ക്കുന്നതാണെന്നു മനോ

(വിചാരിച്ചിട്ട്)

ഇന്നിപ്പൊളെൻതരുവിലിങ്ങിനെതിയ്യുവല്ല
തിന്നുള്ളകാരണമറിഞ്ഞു പറഞ്ഞിടാം ഞാൻ
ധന്യൻ പൂരാരിഭൂസിതപ്രിയനിങ്ങെരിഞ്ഞോ
രെന്നംഗഭസ്മമതണിഞ്ഞിടുമെന്നതല്ല

(നർ)

വിജയ— (മുത്തുമാലയണിയിച്ചിട്ട്)

മുത്തുമാലയിതുകൊണ്ടുവന്നിതോ
മുത്തുമാലയികുറച്ചുകന്നിതോ

പാർവ്വ— ഇസ്ഥിതിയ്ക്കിവിടെദൃശ്യയാ യൊരെ
ന്നസ്ഥിതക്കുമൊടുഭേവനേകണം

(നർ)

ജയ— (പൂമാലയണിയിച്ചിട്ട്)

ഇച്ഛകലൻസുമങ്ങുൾകുറച്ചകലത്താക്കിടുന്നിതോനിന്മാൽ

പാർവ്വ— വിച്ചകമലർനിരകാമപ്പിച്ചകമലരിൽക്കലമ്പലാക്കുന്നു

ജയ— മഞ്ഞതാംശിലയിതിൽകിടക്കനീ
മഞ്ജുളാംഗിതവമൈതണുക്കവാൻ

പാർവ്വതി— (കിടന്നിട്ടുരുണ്ടുകൊണ്ടു)

കണ്ഠബാണശിഖിതന്റെശക്തിയാൽ
കാഞ്ഞിടുന്നിതുടലേറാമിപ്പൊഴും

കുന്തത്താൽ മമദേഹമാസകലവും

കുത്തിട്ടതിന്മേലൂമേൽ

ചന്തത്താൽ മുളകുണ്ടരച്ചുടന്നുടൻ

തെററന്നുപറിയ്ക്കയോ

ചെന്തിയ്ക്കിൻകനൽവാരിമേൽച്ചൊ

രികയോഹാഹാവിഷാതേക്കയോ

എന്തയോപരിതാപമിന്നിതുകളുഞ്ചി

ടാൻതുനിഞ്ഞിടുവിൻ

(ൻ)

ജയവിജയമാർ— (വിശരിയിൽ പനിനീർ തളിച്ച വീശുന്നു)

വിജയ— പാർവ്വതി ഇവിടുനില്പോൾ മനസ്സുങ്ങോട്ടു ചിട്ട ഈ കാമത്തിച്ചുടൊക്കെ ശരീരംകൊണ്ടുസഹിച്ചുതുടങ്ങിട്ടു കുറച്ചുനേരമായില്ല. ശരീരരക്ഷയ്ക്കിനി കുറച്ചുനേരംധൈര്യംചിട്ടിച്ചു കൊണ്ടു മനസ്സുകൊണ്ടുസഹിക്ക. വലത്തെ ചുമല ഭാഗ്യംഎടുത്തിട്ടു കഴിച്ചാലെടത്തെ ചുമലിലിടുക. എടത്തെ ചുമല കഴിച്ചാൽ വലത്തെ ചുമലിലിടുക, ഇങ്ങിനെമാറിമാറിയായാലല്ല കുറച്ചുഭേദം.

(കാവക്കാരത്തിപ്രവേശിച്ചിട്ടു)

ഇന്നരിമയൊടിതുകേൾക്കുകകിന്നരിമാരിഹപുറത്തുവാതുകൽ സുന്ദരിയങ്ങേക്കാണമാൻവന്നുനാഴികയതായിനിൽക്കുന്നു

പാർവ്വതി— എന്നാലവരെ കൂട്ടിക്കൊണ്ടുവത്ര—

കാവക്കാരത്തി— കല്പനപോലെ (പോയി)

പാ—മനസിജതാപംപരജനമനുഭവിക്കാത്തൊരുമുടലുകാപ്പാനും ഇനിയൊരുനാഴികനേരംമനമേനീതാൻസഹിച്ചിരിക്കേണം

(മനസ്സുറപ്പിച്ചു എണ്ണിററിരിക്കുന്നു)

ജയ—(നോക്കിട്ടു)

ആയുരതായിടുചിപളുടയെയ്യു മതായോരുമേഘപടലത്താൽ ശൈത്യമെഴുംകാമാനലസൂര്യനശേഷംമറഞ്ഞുപോയിപ്പോൾ

വിജയ —

മാനഞ്ചേനമഹീധരാധിപതിതൻനൽപുത്രിയായുള്ളൊരി

മാനഞ്ചുംമിഴിതാതസാമൃദ്ധികംപ്രത്യക്ഷമാവുമവിധം

ഈനംചൊറണയാഞ്ഞൊത്തൽമറവാക്കിടുന്നുസർവ്വതെയും

നൂനപേതസിധൈയ്യമുള്ളവർസഹിക്കുംവേണ്ടിവന്നീടുകിൽ

പാർവ്വതി— മഞ്ഞുകല്ല്കൊക്കെ അലിഞ്ഞുപോയി ഇല്ല.

ജയ— ഉപ്പു

പാർവ്വതി— നന്നായി. ഈ ശീതോപചാരസാധനങ്ങളെ യൊക്കെ കളയൂ

ജയ— അങ്ങിനെതന്നെ എന്ന (അതുചെയ്യുന്നു)

(അനന്തരം രണ്ടു കിന്നരിമാർ പ്രവേശിക്കുന്നു)

കേരളത്തി—പരഭൂതികെനോക്ക. ഈ നിലാചുമിററം ബഹുവി
ശേഷംതന്നെ.

നിലചുംകിരാതികളുമിഹ

നലമൊടുശശികാന്തിമണികൾകൊണ്ടല്ലൊ

പലചിത്രപ്പണിയെഴുമി

സ്ഥലമതിനൊട്ടല്ലകാണെവിസ്താരം

പരഭൂതിക— രാഗമാലൈ ശെരി

മഞ്ഞൊലുംമതിബിംബകാന്തിനികരംതട്ടിട്ടലിഞ്ഞിടുമി
മഞ്ജുശ്രീശശികാന്തരതാമിതൊലിപ്പിണ്ണുംജലശ്രോണിയും
മഞ്ഞുംചന്ദനചന്ദ്രപൂണ്ണമിളിതശ്രീയന്ത്രവാതങ്ങളും
ഭഞ്ജിക്കാതെഴുമിസ്ഥലത്തിലണകിൽതിയ്യംതണുത്തീടുമെ

രാഗമാല— ഇതുനോക്ക.

കോട്ടംവിട്ടൊരു ചന്ദ്രകാന്തമണിയാൽകെട്ടിപ്പടുത്തുള്ളൊരി
ചൂട്ടാരിടിനതിണ്ണതൻപുറമതിൽതിക്കിത്തിരക്കിപ്പരം
പെട്ടോരിപ്രതി ബിംബമെന്ന കളവുംപൂണ്ടിപ്പൊളിനൂ കുറുച
നൊട്ടല്ലിങ്ങുപസിച്ച്നിന്നിതുമതന്നാസ്യംഭഞ്ജിച്ചിടുവാൻ (൧൦൫)

പരഭൂതിക— രാഗമാലൈ പാർവ്വതിയെവിടെയാണ.

രാഗമാല— (സൂക്ഷിച്ചുനോക്കിട്ട)

താരാധിനാഥമണിവേദിയതികൽമുല്ല

ത്താരായതിണ്ടുതലയണ്ണയതിനലേവം

ചാരിട്ടിതാപ്രിയസഖീയുഗമൊത്തിരിയ്ക്ക

നൊരിക്കൾശാംഗിമണിമാമലമങ്കയല്ലെ (൧൦൬)

പരഭൂതിക— ശെരിതന്നെ. അതെ. ഇനിക്കാദ്യം കണ്ട
പ്പോൾമനസ്സിലായില്ല. കഷ്ടം, ഇദ്ദേഹമെങ്ങിനെയാണിങ്ങിനെ
യായത നോക്ക.

കാതില്ലൊന്നോപകയ്യിൽതരിവളയിചയില്ലിക്കുമാരിയ്ക്കിദാനീം
പാദത്തിങ്കൽചിചമ്പിപ്പരിയൊരുമണിമാലാദി കണ്ണത്തിലില്ല
സാദേദേഹത്തിനൊട്ടല്ല ധാരാളവെളുത്തായിവണ്ണുന്നിനച്ചാ
ലേതാണ്ടൊന്നുണ്ടിവരുകിന്നഴലതുചെറുതല്ലെന്നതുംനിണ്ണയി

രാഗമാല—എന്തുദണ്ഡമാണിപ്പോളിവരക്കുള്ളത. [കാം

പരഭൂതിക— ദണ്ഡമാണെന്നറിവാൻതന്നെ ഞങ്ങൾ വി
ന്നെ എന്തു ദണ്ഡമാണെന്നെങ്ങിനെയാണറിയാ.

പുരുധിരമാനസമതികുലുള്ളതും
പരിചിത്സമുദ്രമതിനുള്ളിലുള്ളതും
അറിയുന്നതെങ്ങിനെജനങ്ങൾകാണുകി
യ്ക്കാരുഭാവഭേദമതുമില്ലിവൾക്കൊരാ (൧൦൮)

(രണ്ടാളുമടുത്തചെന്നിട്ട)

ഗുണങ്ങളെക്കൊണ്ടുകള്ളനാരി
ഗുണത്തെയെന്നല്ലസമസ്തരേയും
തൃണീകരിക്കുംഭവതിക്കെഴുംകാ
ലിണയ്ക്കിതാണെങ്ങവണങ്ങിടുന്നു (൧൦൯)

പാർവ്വതി— നിങ്ങളിരിയ്ക്ക, പാടുതട്ടങ്ങുകതന്നെ. (കിന്നരി
മാരിരിക്കുന്നു)

പാർവ്വതി— ജയ കുഴിത്താളവും, വിജയ മൃദംഗവും കൊട്ടട്ടെ.

ജയ— (കുഴിത്താളം കൊട്ടുന്നു. മറവർ കുഴിത്താളമൊപ്പി
ച്ച ജോടുതംബുരവും മൃദംഗവും ശ്രുതിച്ചുടുന്നു.)

പാർവ്വതി— ഇപ്പോൾ ശ്രുതി നല്ലവണ്ണം ചേൻ. ഈ ശ്രു
തിചേൻ ശബ്ദം കേൾക്കാണെന്നാനന്ദമാണ്. നാലാളുകൾ കൂ
ടി കരയുകയാണെങ്കിലും വേണ്ടില്ല ശ്രുതിയൊന്നാണെങ്കിൽ
കേൾക്കാൻ രസമുണ്ടെന്നത ശരിയാണ്.

കിന്നരിമാർ—(നാട്ടു, ഗൌളം, വരാളി, ആരഭ, ശ്രീരാഗം,
കേദാരം, രീതിഗൌളം, ഫംസലുപനി ഈ ഘനരാഗാഷ്ടകത്തെ
ക്രമേണ പാടുന്നു.)

വിജയ—(മൃദംഗം കൊട്ടുന്നു)

പാർവ്വതി—(സന്തോഷിക്കുന്നു)

രാഗമാല—ഇനി ഏതരാഗമാണ് വേണ്ടത

പാർവ്വതി—

അന്തരമാമൃഷഭസുപരമന്തരമന്യേതമൈവധൈവതവും
ശുഭമതാംഗാസ്യാരംമല്യമമതുതന്നെകാകളിനിഷാദം (൧൧൦)

§ സരിഗമപധനിസയെന്നാ

മൊഹണസരണിസധപമഗരിസസനിപധനിസ

പരിചിന്നൊടെന്നവരോഹണ

സരണിയിതരിമയൊടൊത്തൊരുരാഗമതാട്ടെ (൧൧൧)

പരഭൃതിക— (സ്വകാര്യമായിട്ട) ധീരശങ്കരാഭരണത്തിങ്കൽ
നിന്ന ജന്മമായ ശങ്കരാഭരണമല്ലെ ഇത-

രാഗമാല— പിന്നെയൊ-

വിജയ— (ശ്രീപാവുതിയോടു സ്വകാര്യമായിട്ട) ശങ്കര രാ
ഗമുണ്ടെങ്കിലുള്ളിലുള്ളതതന്നെ പുറത്തേക്കു പറയായിരുന്നു. ക
ഷ്ടം എന്നാകട്ടാ- ശങ്കരാഭരണരാഗമല്ലയുള്ളൂ.

കിന്നരിമാർ— (രാഗാലാപനം ചെയ്തിട്ട പല്ലവി പാടുന്നു)
ഭരണനിപുണചാരിമാംശങ്കര-(എന്ന.)

പാവുതി— (ഒന്നുകൂടി മനസ്സുറപ്പിക്കുന്നു)

രാഗമാല—

സംഗതികളോടുമടുമിങ്ങിനെനന്നായിണക്കിവായിപ്പാൻ
ഭംഗിയതല്ലൊട്ടുന്ത്രിശോംഗനമാക്കുംമിടുക്കില്ല (൧൧൨)

പരഭൃതിക—

തീരുമാനമുറചെയ്തിടാമെടൊതീരുമാനമിതുകേട്ടുവെങ്കിലൊ
തീരെമാനമെഴുമപ്പരോമദംതീരുമാനനമവർക്കുവാടിടും (൧൧൩)

പാവുതി— (കിന്നരിമാർ മുത്തുമാല സമ്മാനംകൊടുത്തി
ട്ട) ഇവരുടെപാട്ടിന്റെറജാതിയും മനോധർമ്മവുമെന്ന. കണ്ണം വി
ന്നെ പറയാനില്ലല്ലോ.

രാഗമാല— ഇദ്ദിക്കിൽ മഞ്ഞിന്റെറശക്തികൊണ്ടുള്ള ക
ഫദോഷംകൊണ്ടു ഒരു തെളിവാൻ വളരെ പ്രയാസം.

പരഭൃതിക— (ഹിന്തുസ്ഥാനികാപ്പി- ചെമ്പട)

പാലയപാപഹരമഹേശ്വര—

പാലയ—

കാലയമാഖിലനാഥപരാൽപര

ബാലശശാങ്കധര—

പാലയ—

§ സരിഗമപധനിസ എന്നാമോഹണം. സധപമഗരിസസ നിവ
ധനിസ എന്നവരോഹണം. ഇതൊക്കെയുള്ള രാഗമാവട്ടെ.

ദക്ഷമഖാതിഭയകരശങ്കര

രക്ഷിതസന്നികരമൊഴം—

പാലയ-

(എന്നുള്ള കീർത്തനം പാടുന്നു.)

രാഗമാല— (നാദനാമക്രിയ— ചെമ്പട)

കാലകാലദേവപാലയ

ബാലചന്ദ്രമൗലേശങ്കര—

കാല-

ലോകമിത്രമാലനേത്ര

ശോകാവഹതേവദനം—

കാല-

അവിരതകരുണാഭവനദേവ

ആവിലതപമിതൃതീർക്കേണമേ—

കാല-

(എന്ന പാടുന്നു.)

പാർവ്വതി— ഇതുനന്നായി.

കിന്നരിമാർ— ഇവിടുത്തെ പാട്ടുകൂടി കുറച്ചുകേട്ടാൽ കൊള്ളാമെന്നുണ്ട.

ജയ—അതിപ്പോൾവേണ്ട. പാർവ്വതിയ്ക്കു വളരെ ക്ഷീണമുണ്ട.

കിന്നരിമാർ— പല്ലവിയും മറ്റുവെണ്ട. ഒരു കീർത്തനമായാലും മതി. ഇവിടുത്തെ പാട്ടുകേട്ടാൽ കൊള്ളാമെന്നു നന്നെ ആഗ്രഹമുണ്ട.

പാർവ്വതി— അങ്ങിനെതന്നെ കുറച്ചുപാടാം. (എന്ന നീലാംബരിമാൾ ആലാചിക്കുന്നു.)

രാഗമാല— (വിചാരം) സാക്ഷാൽ സരസ്വതിയുടെ പാട്ടുകൂടെ ഇത്രനന്നല്ല.

പരഭൃതിക— (വിചാരം) ഇതുകേട്ടാൽ കല്പകൂടി അലിയും.

കിന്നരിമാർ— (സ്തംഭം)

ഞങ്ങളുടേയുംഗുണമെഴുമങ്ങയുടേയുംമനോജ്ഞഗാനത്താൽ

ഞങ്ങൾക്കിങ്ങലഭിച്ചതുഭാഗ്യമുത്താനന്താനല്ലൊ (ഫഹർ)

പാർവ്വതി— (നീലാംബരി— ത്രിപുട)

ചാമദേവവരദേഹിദേവ

കാമദേവാന്തകശഭോ

കാലയമധികരുണാവിഭോ

ചാലേശിവചന്ദ്രമൗലേ—

(എന്ന എടനെത്തെപ്പാട്ടിനെക്കണ്ട പാടുന്നു.)

ജയവിജയമാർ— (വിചാരം) അയ്യോ— ഈ ദുഃഖമൊതുക്കി പാടാനിപ്പൊൾ പാവുതി വല്ലാതെകണ്ടു കണ്ണിടുന്നുവല്ലോ.

കിന്നരിമാർ— (വിചാരം) ഇത്രയൊക്കെയുള്ളവർ ഇങ്ങിനെ എടനെത്തുപൊട്ടേണമെങ്കിൽ എത്രവലിയ ദണ്ഡമായിരിക്കണം. അയ്യോ വിചാരിക്കാൻവയ്യ. (സ്തംഭം) ഇനി പാട്ടുതയാക്കാം. ജയപറഞ്ഞപ്പോഴും ഞങ്ങളിത്ര വിചാരിച്ചില്ല. (കരഞ്ഞുകൊണ്ടു) കഷ്ടം ഇപ്പോൾ ഞങ്ങൾ കാരണമായിട്ടു ഇവിടുന്നു കുറച്ചുദണ്ഡിച്ചുവല്ലോ.

പാവുതി— അതുകൊണ്ടാണമില്ല. നിങ്ങളുടെവാക്കിനെ കേൾപ്പാനിപ്പോൾ ഇനിക്കു ശക്തിയില്ലല്ലോ. എന്നുള്ള വിചാരംകൊണ്ടാണു ഞാനിപ്പോൾകുറച്ചു ദണ്ഡിക്കുന്നതു.

പരഭൂതിക— (സ്വകാശമായിട്ടു) പരമാർത്ഥകാരത്തിനെ നുതന്നെയല്ല— നേരംപോക്കിനായിട്ടുംകൂടി താൻനന്നെക്കേൾക്കും അങ്ങിനെയാണിവിടുത്തെ പ്രകൃതിയെന്നിപ്പോൾ നല്ല നിശ്ചയം വന്നില്ലെ— നോക്കൂ— സൗശീല്യഗുണത്തിന്റെ ഒരു രീതി.

രാഗമാല— സൗശീല്യഗുണത്തിന്റെമാത്രമല്ല. സമ്പത്തുംതാഴ്മയുംദാനവുമഴകുമഹോദയവുംഗാംഭീര്യത്തേജസ്സമ്പത്തുംസന്തതോത്സാഹവുമതികൃപയുംബുദ്ധിയുംമുഗ്ദ്ധവാക്കുംകമ്പംകൂടാതെസൽഭാഗ്യവുമിവയുടെനൽപ്പത്തിയുംകീർത്തിയുംകേളമ്പോടിവണ്ണമാർക്കുള്ളതുനിവിചിതജഗന്നാഥനെന്നാസ്തിതന്നെ

കിന്നരിമാർ— എന്നാലിനി ഞങ്ങൾഉടനെവന്നുകൊള്ളാം

പാവുതി— അങ്ങിനെയാട്ടെ— (കിന്നരിമാർപോയി)

പാവുതി— ജയം ഞാനെഴുതിട്ടുള്ള ഭഗവാന്റെ സ്വരൂപം എവിടെയാണു.

ജയ— ഇവിടെതന്നെയുണ്ടല്ലോ. (എന്ന ചിത്രപടത്തെ എടുത്തുകൊണ്ടുചല്ലുന്നു.)

പാവുതി— (മേടിച്ചു വളരെനേരംനോക്കി വണ്ണിച്ചു മണ്ടമൂന്നു ദിഗ്വശാസമിട്ടിട്ടു)

എല്ലാദയശിവഭവാനുപരിപൂണ്ണനാണു

നല്ലോമഹാമതിയെഴുന്നവർചൊല്ലിടുന്നു

മെല്ലെബുദ്ധിവാൻമാഗമെഴുന്നൊരെന്നെ

ഞെല്ലുംമഹേശതെളിവോടറിയാത്തതെന്നെ (പുറത്തു)

ജയ— വാണിക്കാതകമേറുന്നറിവുമലമാം
 ശിലവുലക്ഷ്മികണ്ടാൽ
 നാണിക്കുന്നോരുസൗന്ദര്യവുമലമാ
 ഗുണസർവ്വവുസർവ്വകാലം
 കാണിക്കുന്നീക്കമില്ലാതെഴുമിവളെ
 വെടിഞ്ഞിടുമങ്ങയ്യയുക്തം
 സ്ഥാണുതപഃഹന്തസർവ്വജ്ഞതയനുചിത
 യെന്നെന്തതയുക്തിയുക്തം (൧൧൭)

പാർവ്വതി— ശിവ- ശിവ- നേരമ്പോക്കായിട്ടും വലിയത്ര
 കളകളെ കൊണ്ടിങ്ങിനെ പറയരുത.

ജയ— എന്താണത-

പാർവ്വതി— ഇനിക്കിഗ്നണങ്ങളുണ്ടോ ഇല്ലയോഎന്നുള്ള ആ
 ലോചന അവിടെ ഇരിക്കട്ടെ-

ഇമ്മായാകൃതമാംഗുണഭ്രമമതില്ലൊട്ടുംമനക്കാമ്പതിൽ
 ചെമ്മേയാതൊരുദേവനുള്ള ചരണംസേവിച്ചിട്ടുംമന്ത്രിനും
 വന്ദാഹാര്യമെഴുന്നവനുവരുമോപാത്താൽഗുണഭ്രാന്തിനീ
 യിമ്മാപാപമൊഴിപ്പതിനുശിവനാമത്തെജ്ജപിക്കാദരാൽ ()

വിജയ— എല്ലായ്പ്പോഴുംഭവൻതൻതിരുവടികൾഭജി
 ക്കുന്നൊരിങ്ങങ്ങളിൽചെ
 റിപ്പാകാരണ്യമെന്നിങ്ങിനെവരുവതി
 നിന്നെന്തോഽബന്ധമോത്താൽ
 ചൊല്ലാൻിടുന്നദേവാസുരമുനിമനുജ
 നാരിചങ്ങയ്യെഴുന്ന
 സ്വപ്നാംകല്യാണശീലാലയശിവ
 ചിലവാഞ്ചൊയിതോപോററിശംഭോ (൧൧൯)

പാർവ്വതി— എന്താണപറഞ്ഞത കരുണാസാഗരനായി ക
 രുണാമയനായിരിക്കുന്നആൾക്ക കരുണ കടുങ്ങുമോ.

വിജയ— എന്നാൽ എന്താണിപ്പോൾ അദ്ദേഹം നൊമ്മ
 ടെനേരെ ദയവെക്കാത്തത.

പാർവ്വതി— വേണ്ടതുപോലെ ഭജിക്കാഞ്ഞിട്ടുതന്നെ.

വിജയ— എന്നാൽ എങ്ങിനെയാണ ഭജിക്കേണ്ടത.

പാർവ്വ-പഞ്ചേന്ദ്രിയങ്ങളെ മനസ്സോടടക്കിവെച്ചു
 പഞ്ചാഗ്നിമദ്ധ്യമതിൽനിന്നുതവിച്ചുകൊണ്ടു
 പഞ്ചാസ്യനായപരമേശ്വരനെസ്മരിച്ചു
 പഞ്ചാക്ഷരംജപമൊടൊത്തുജ്ഞിച്ചിടേണം (൧൨൦)

വിജയ— അയ്യോ അതൊക്കെ നൊമ്മൾക്കു സാധിക്കുമൊ
 പാർവ്വതി— സാധിക്കോ എന്നുന്താ- വേണമെങ്കിൽ സാ
 ധിക്കും- എല്ലാത്തിനും മനസ്സല്ലേപ്രമാണം.

ജയ— ഇവിടെയ്ക്കു സാധിക്കുമായിരിക്കും. വേണമെങ്കിൽ
 സ്വഭാവത്തെത്തന്നെ ജയിക്കാനും കഴിയുമല്ലോ.

വിജയ— ഇവിടുത്തെ അമ്മ സമ്മതിക്കണ്ട.

പാർവ്വതി— ആ ചിഹ്നം ഇനിക്കും ഉണ്ട. ഇങ്ങിനെഉള്ള കാ
 യ്ക്കുള്ള മുടക്കാൻ അതിസ്സേവക്കാരും അസൂയക്കാരും ആവുന്നേ
 ടത്തോളം ഉത്സാഹിക്കും. (ആലോചിച്ചിട്ട) നന്മയ്ക്കുവേണ്ടി അ
 മ്മയേയും വിടേണമെന്നുതന്നെ വയ്ക്കുളളു.

വിജയ— ശരിയാണ്. വേണ്ടതങ്ങിനെതന്നെയാണ്. പ
 ക്കു ഇതിനവളരെ ഞരക്കമുണ്ട.

ജയ-കാമദേവനുടമെയ്യു ചുട്ടൊരിവാമദേവനതിധീരമാനസൻ
 കാമമോടിഹവശത്തിലാകുമോകാമമുൾക്കടതപസ്സുചെയ്തിലും

പാർവ്വതി— ഭഗവാനെ ഭക്താവാനേണമെന്നുള്ള വിചാര
 മെകദേശം- ചന്ദ്രനെപ്പിടിക്കുന്നമെന്നുപൊലെയാണ്. എങ്കി
 ലും തപസ്സുകൊണ്ടു സാധിക്കുമെന്നാണുപ്രമാണം.

“യദൃഷ്ടംയദൃശംയദൃഗ്ഗ്വയമൃദുസ്തരം
 തത്സർവ്വംതപസഃപ്രാപ്തംതപോഹിദരതിക്രമം” എന്നല്ല.

(അണിയറയിൽ)

രാവെല്ലാംസരസീരുമാക്കികളുടച്ചുണ്ടുതാപംസഹി
 ചേവംഭാവമെഴുന്നപത്മിനിതപസ്സുതുഗ്രമായ്ക്കേയ്ക്കയാൽ
 കൈവിട്ടങ്ങുഗമിച്ചാമർഭഗവാൻരണ്ടാമതുംവേൾക്കുവാ

നാവിദ്വ്വേഗമതായരാഗമൊടിതാനന്നായുരുന്നണ്ടഹോ— എന്ന
 ജയ— ഉപശ്രുതിനന്നായി.

പാർവ്വതി— നോക്കിനിക്കളിക്കാൻ പോവുക. (എല്ലാവരുംചോയി.)

തപോനിശ്ചയം എന്ന രണ്ടാമങ്കം കഴിഞ്ഞു.

ഉമാവിവാഹം.

മൃ ന ൦ മ ക ൦.

—o—o—o—

(അനന്തരം ഹരിക്കാരൻ പ്രവേശിക്കുന്നു.)

ഹരിക്കാരൻ—കരയുഞ്ചതവായിൽനിന്നുചാട്ടം

നരയുഞ്ചനപിടിച്ചൊരിനടപ്പും

ജരയുമമപല്ലുചോയവായും

നരയുഞ്ചാക്ഷകിലത്രയുഞ്ചിചിത്രം (എന്ത)

എന്നോളം വയസ്സായിട്ടുള്ളതുകൾ ഇപ്പോൾ ഈ പട്ടണത്തിലില്ല. ഇരിക്കുന്നപ്പോൾതന്നെ ഞ്ഞെക്കുമുണ്ട എങ്കിലും പറ്റാത്തതെന്നു പറയുന്ന പാർവ്വതി ഇന്നതന്നെ കാട്ടിലേക്കു പോവാൻ ചിട്ടുണ്ടോ എന്നറിയേണമല്ലോ. (നടന്നുകൊണ്ടു എല്ലാവരും നോക്കിട്ട) ഈ പട്ടണമിങ്ങിനെ ഞാൻ കണ്ടിട്ടില്ല.

പാട്ടില്ലാത്തതില്ലാത്ത കളിയില്ലാത്ത ലാലാക്കുമേ

കോട്ടംവിട്ടൊരു ബാലപാലനെയുമില്ലാത്താഹമില്ലാന്നിനും

കാട്ടിൽച്ചെന്നുതപസ്സിനായും ഗമിച്ചിടനുവെന്നിങ്ങിനെ

കേട്ടിട്ടില്ലാവാസി കൾക്കധികമായുൾത്താപമുണ്ടാകയാൽ

പരോപകാരത്തിനതൽപ്പരതപവും

പരമിടക്കംഗുണമേറാമിന്നിയും

ചിരംവിളങ്ങുന്നിവൾപോയിട്ടുണ്ടാശി

പുരംതവിയ്ക്കാതെഭവിപ്പതെങ്ങിനെ

(എന്ത)

(ആലോചിച്ചിട്ട)

എങ്ങിനെയാണ ഈ പാർവ്വതി കാട്ടിൽചെന്നു കഴിച്ചിട്ടുക.

ചന്തംചിത്തന്നരിയൊരു കളിത്താമര പൂവിനേന്തും

ഗന്ധനേടുന്നഴകിലണയുന്നോരുവണ്ടിങ്കൽനിന്നും

എന്തെന്നില്ലാത്തുരുഭയമെഴുന്നീക്കുമാരിയ്ക്കനേകം

ജന്തുപ്രാതംതടവുമടചിവാസമത്യന്തകഷ്ടം

(എന്ത)

മന്ദമന്ദഃസഖിവിശരിക്കൊണ്ടുവീശുന്നനേര
 തൊന്നാഞ്ഞായാലതുചൊഴുതതിൻകാരുതാനേരവേഗാൽ
 നന്നായ്യാട്ടുന്നിവളിനിമഹാവതവഷാതപംകൊ
 ണ്ടുന്നിദ്രതത്തൊട്ടകഥമഹോവന്തപചെയ്യുമോത്താൽ

(ഈ മൂന്ന ദീപ്തശ്വാസമിട്ടിട്ട കണ്ണീരോടുകൂടി) ഈ വയസ്സുകാ
 ലത്ത ഇനിയ്ക്കിതൊക്കെ കാണേണ്ടിവന്നുവല്ലോ.

നന്നായ്യാതുകുചംകുടിച്ചമടിയിൽപാക്കുന്വഴംചെന്നിട്ട
 നെന്നെക്കുണേകിലേറുവേഗമൊട്ടക്കൽചേർന്നുകൊണ്ടിങ്ങനെ
 എന്നെത്തോളിലെടുത്തിടേണമഴകോടങ്ങെന്നുബാല്യത്തിലീ
 കുന്നൽക്കണ്ണികഥിയ്ക്കുമിന്നതുനിനച്ചുൾത്താരുകത്തുനമെ

(ആലോചിച്ചിട്ട) വരട്ടെ പ്രസന്നിക്കാൻ സൂക്ഷ്മദരിയുമുമ്പി
 ൽ പരിഭ്രമിച്ചാൽ പന്തിയാവില്ലല്ലോ. അമ്മയുടെ വാക്കിനെ കേ
 റുകാതകണ്ടിരിക്കില്ല എന്നതന്നെയാണല്ലോ, വിശ്വസിക്കണ്ടത.
 (വലത്തുപുറത്തേക്കുനോക്കിട്ട) ഇതായി പാർവ്വതിയുടെ ഭവനം. അ
 കത്തേക്കു കടക്കുകതന്നെ. (കടന്നിട്ട) മോളിലൊ ചോട്ടിലൊ എ
 വിടെയാണാവൊ ഇപ്പോൾ പാർവ്വതി.

(അണിയറയിൽ)

അങ്ങിനെ അഹൻ സമ്മതിയ്ക്കാതെ ഇരിക്കില്ല” (എന്ന.)
 ഹരിക്കാരൻ—പാർവ്വതിമോളിലാണ്. ഒച്ചകേൾക്കുന്നുണ്ടു.

(അണിയറയിൽ)

“സമ്മതിച്ചു എന്നതന്നേയല്ല, ഇങ്ങിനെ വേണമെന്ന പ
 റഞ്ഞിട്ടു പിന്നെ ഇവിടുത്തോട പറയാൻ കുറച്ചു പറഞ്ഞുയച്ചി
 ട്ടുണ്ട്” (എന്ന)

ഹരി— വിജയയാണീപറയുന്നത എന്നുതോന്നുന്നു.

(അണിയറയിൽ)

ബാലേതീ വ്രതപസ്സിനായുതി നിനക്കിവണ്ണമുണ്ടാകവാൻ
 ബാലേന്ദുജപലശേഖരനെരകൃപയുമുജ്ജ്വലപുണ്യങ്ങളും
 ചാലേമൽക്കലഭാഗ്യപുരംത്രിഭുവനത്തിന്നായ്സുഖംനരകിടും
 കാലത്തിൻഗതിതാനുമാണയിശ്ശഭേമതുക്കളോക്കുംവിധൗ

അതുകൊണ്ടുശ്രേദ്ധ്യശിശ്രൂ”മെന്നു
 ഉളുതിനെത്തന്നെ നിനച്ചുവെങ്കിടാതെ

ധൃതിപൂണ്ടുതപസ്സുചെയ്തുകൊള്ളു
 നന്തിനായ്ക്കോകവനത്തിനിന്നുതന്നെ — എന്ന
 റി— ഇനിപ്പാവ്തി ഇന്നെങ്ങിനെ എങ്കിലും പോവാതെ
 ഇരിയ്ക്കിപ്പൂ. അഹന്റെ സമ്മതംകൊണ്ടു അമ്മയുടെ വിരോധം
 നിസ്സാരമായല്ലോ. ഇനിഎന്താണ് വേണ്ടതു വ്യസനിയ്ക്കുതന്നെ.
 അല്ലാതെകണ്ട ഒരു വഴിയും കാണാൻ തെരുക്കുതന്നെ.

ഇന്നാർജ്ജുനനിവിടെനിന്നുവനത്തിലേയ്ക്കു
 നന്നായ്ത്തപസ്സിനുജവേനഗമിച്ചിടുനേൻ
 എന്നെന്നോടോമനയതാമലമങ്കചൊല്ലു
 മന്നേരമാവ്യസനമിങ്ങുസഹിയ്ക്കുവയ്യേ (൧൩൧)
 അതുകൊണ്ടു തിരിച്ചുപോവുകതന്നെ (എന്നുപോയി.)
 (വിഷ്ണുഭം കുഴിഞ്ഞു.)

(അനന്തരം ജയവിജയമാരോടുകൂടി ശ്രീപാവ്തി പ്രവേശിക്കുന്നു.)

ജയ— പാവ്തിയുടെ ഉദാരം തന്നെയാണു ഒത്തതു.

വിജയ— ഇവിടുത്തെ അർക്കുന്ന അരിവും ധൈര്യവും ഉ
 ണ്ടെങ്കിലും അതിസ്സേമകൊണ്ടു ഇത്രവേഗത്തിൽ സമ്മതിയ്ക്കിപ്പ
 ന്നായിരുന്നു എന്റെ പക്ഷം. ഇതൊരുതൂതംപോലെ തോന്നുന്നു.

കൃത്യാകൃത്യവിവേകവും സുദൃഢമായ് കൃത്യത്തിലുത്സാഹവും
 വ്യത്യാസങ്ങൾഭവിച്ചിടാതെ ഹൃദയേമരോതിൽ വിദ്വേഷവും
 ഇത്യാദ്യഗ്രഹണങ്ങൾനല്ലൊരവിധിയിരതപചുങ്കൂടിടും
 സത്തുകൾക്കുസദാവിചേരമതിനെന്താശ്ചതുമാർത്യാശയേ

ജയ— ഇന്നെപ്പോഴാണു പുറപ്പെടേണ്ടതു പാവ്തി. അർക്കുന്ന
 ന്താണു കല്പിച്ചുയച്ചിട്ടുള്ളതു.

വിജയ— ഏഴുനാഴികപുലരുമ്പോൾ ഇന്നു യാത്രപുറപ്പെടാ
 ന് മുഹൂർത്തമുണ്ടു. അപ്പോൾ പുറപ്പെടത്തക്കവണ്ണം ജാഗ്രതയാ
 യി ഇരിക്കാനാണു.

ജയ— എന്നാൽ ബദ്ധപ്പെടണം. ഇനിരണ്ടുമുന്നു നാഴിക
 യേതമേസമുളളു.

പാവ്തി— പുറപ്പെടാനെന്നതാണു വട്ടക്കൂട്ടാനുള്ളതു. ചേണ
 മെങ്കിൽ ഇപ്പോൾതന്നെ പുറപ്പെടാം.

വിജയ—തപസ്സിനു പോകുമ്പോൾ എന്താണിവിടുന്നു കൊണ്ടുപോവാനുള്ളത്. ചമത, പല്ല, മരവിരി ഈ വക വസ്തുക്കൾ കാട്ടിൽ ഉണ്ടാവുന്നതല്ല.

ജയ—അതല്ല. ഇഷ്ടമായിട്ടുള്ള ആളുകളോടൊക്കെ യാത്ര പറയേണ്ട.

പാർവ്വതി—അതും വേണ്ട. അതി സ്നേഹക്കാരാൽ ഇത സമ്മതിക്കില്ല. പിന്നെ അവർ പറഞ്ഞത കേട്ടില്ലെന്നു വരുത്തേണ്ട. അതല്ലേനല്ലത.

ജയ—അതെ.

(അനന്തരം ഉപമാതാവായ സുശീല പ്രവേശിക്കുന്നു.)

പാർവ്വതി—(കെട്ടിപ്പിടിച്ച്) നോക്കിവിടെ ഇരിക്കുക (എല്ലാവരും ഇരിക്കുന്നു.)

പാർവ്വതി—(വിചാരം) ഇതിപ്പോൾ വലിയ ദുഃഖമായിരിക്കുന്നു.

സുശീല—(കഷ്ടം വെച്ചു കൊണ്ടു കണ്ണീരോടുകൂടി) കഷ്ടം ഈ പാർവ്വതിയുടെ ബുദ്ധി ഇങ്ങനെയാവുമെന്ന ഞാൻ ലേശം വിചാരിച്ചിട്ടില്ല (പാർവ്വതിയും സഖിമാരും കീഴ്പ്പെട്ടു നോക്കി മിണ്ടാത കണ്ടിരിക്കുന്നു) അമ്മയെ പോലെ വലിയതായിട്ട ഒരു ദൈവമുണ്ടോ. അതൊക്കെ പാർവ്വതിക്കു അറിയുകയും ചെയ്യാം. എന്നിട്ടും അമ്മ പറഞ്ഞതു കേൾക്കേണ്ടെന്നു തോന്നിയില്ല. (പാർവ്വതിയും മറ്റും മുമ്പിലത്തേപ്പോലെ തന്നെ ഇരിക്കുന്നു.) ആ ദ്രുമിളിന്നു ജനശ്രുതി കേട്ടപ്പോൾ ഞാൻ ഭോഷ്ടാണെന്നാണു വിചാരിച്ചത്. പിന്നെ അന്യമായി പറഞ്ഞപ്പോൾ അങ്ങിനെ വിചാരിക്കാൻ വയ്യാതെ കണ്ടായി. ഇപ്പോഴും പാർവ്വതിയുടെ ഒരു നേരമ്പോക്കുണ്ടെന്നു ഞാൻ വിചാരിക്കുന്നുള്ളു. എന്താണെന്നല്ല ഇത്ര അറിവും ഗുണവും ഉള്ള ആളുകളുടെ ബുദ്ധി മറിച്ചുവരുവാൻ വയ്യല്ലോ.

പാർവ്വതി—(വിചാരം) എന്താണൊന്നിതിനുശേഷം പറയേണ്ടത്.

സുശീല(വിചാരം) പാർവ്വതി ഒന്നും മിണ്ടുന്നില്ല. (സ്വയം) പാർവ്വതിയ്ക്കു രസക്കുയം വരില്ലെന്നുള്ള ഉറപ്പുകൊണ്ടാണു ഞാൻ ഉള്ളിലുള്ളതൊക്കെ പറഞ്ഞത്.

പാർവ്വതി—(വിചാരം) മിണ്ടാതെ കണ്ടിരുന്നാലും ദുഃഖം.

വിജയ—(വിചാരം) പറയുക തന്നെ. (സ്വയം) വസ്തുത

യൊക്കെ രൂപമുണ്ടായിട്ടു പിന്നെ എന്താണിങ്ങിനെ പറയുന്നത.
നിങ്ങളുടെ വാക്കിനെകേൾപ്പാൻ നിവൃത്തിയില്ലാഞ്ഞിട്ടല്ലേ പാ
വ്വതി ഇങ്ങിനെ നിശ്ചയിച്ചുത.

സുശീല—എന്താണനിവൃത്തിയില്ലായ്ക്ക.

വിജയ— നിറഞ്ഞിടംപ്രേമമൊടിങ്ങുനിങ്ങൾ
പറഞ്ഞിടുന്നീമൊഴികേ കട്ടുവെന്നാൽ
എരിഞ്ഞിടംചിത്തജതാപമേറു
കരിഞ്ഞുപോമിക്കമലാക്കിയവേഗം (൧൩൨)

സുശീല—നിങ്ങളിപ്പോൾ സുകൃതംചെയ്യേണ്ടെന്ന പറയു
ന്നുണ്ടോ. അവരവരുടെ ശരീരത്തിന്റെ ശക്തികൂടി നോക്കേ
ണമെന്നല്ലേ ഞങ്ങൾ പറയുന്നുള്ളു. ഇവിടെ പരദേവതകളെ
കുടിവെച്ചിട്ടില്ലേ. അവരെ സേവിച്ചാൽ എല്ലാകാര്യവും സാധി
ക്കുമല്ലോ. പിന്നെയെന്തിനാണ തപസ്സുചെയ്യുന്നത.

വിജയ—

കേൾക്കേണവലുതായിടുന്നസുകൃതത്താൽസാധ്യമാംകാര്യമി
ങ്ങോർക്കുമ്പോൾചെറുതായിടുന്നസുകൃതത്താൽസാധ്യമായിട്ടുമോ
നില്ക്കാനേജലധാരചെങ്കി ചമരുന്നതുപ്രചിത്തജപം
ചിക്ഷണങ്ങൊരുളിച്ചെള്ളമതിനെ ഞൊട്ടാപടങ്ങീടുമോ

സുശീല—നിങ്ങൾ ഉപായംവിചാരിക്കുമ്പോൾ അതിന്നു
ള്ള അപായത്തെ എന്താണ വിചാരിക്കാത്തത.

അത്യന്തകോമളമതാമിവരതന്റെദോഷ
മതുപ്രമാകിയതപസ്സിനുശക്തമാമോ
പുത്തൻപ്രസൂനകൃതമാകിയമഞ്ജുമാല്യം
മത്തേഭവസ്ഥമതിനായ്ക്കു തിയാകുമോതാൻ (൧൩൪)

അതുണ്ടാണ്ട കാര്യം സാധിക്കില്ലെന്നതന്നേയല്ല വളരെ
വ്യസനത്തിന്ന എടയാകുകയുംചെയ്യും.

പാർവ്വ—ചാലേനല്ലവഴിക്കുപോയിടുമവർണ്ണീശപരാനുഗ്രഹാൽ
മാലുണ്ടാവുകയില്ല മാലിനധികമേതുക്കളുണ്ടാകിലും
ശുലാഭിപ്രഥരത്തിനാലുമലൻപ്രഭാഭവേലൻമരി
ച്ചീലല്ലോബലമന്തുദോബലമാദൈവാനുകൂല്യബലം

സുശീല—അമ്മ പറഞ്ഞാൽ കേൾക്കാതിരിയ്ക്കുന്നത ഒരു നല്ല പഴിയാണോ.

പാർവ്വതി—അച്ഛൻ പറഞ്ഞാൽ കേൾക്കാതിരിക്കുന്നതോ.

സുശീല—ഇനിയ്ക്കിതിന്റെ അത്ഥം മനസ്സിലായില്ല.

ജയ—പ്രേതാരക്ഷതികളുമാരോ ഭന്താരക്ഷതിയെഴുവനെ

പുത്രാരക്ഷതിവാല്യേ നസ്രീസപാതന്ത്ര്യമഹതി”

എന്നുള്ള പ്രമാണംകൊണ്ടു ഇദ്ദേഹത്തിന്റെ അച്ഛൻ തപസ്സിന്നു പോണമെന്നു പറഞ്ഞിരിക്കുമ്പോൾ ഇദ്ദേഹമോ ഇദ്ദേഹത്തിന്റെ അമ്മയോ അതു കേൾക്കാതെ ഇരിക്കുന്നത ഒരന്യായം എന്നാണ്.

പാർവ്വതി— എന്റെ അത്ഥം ഞാൻ പറയാം. അച്ഛൻ പറഞ്ഞാൽ കേൾക്കാതെ ഇരിക്കുന്നത ചിലപ്പോൾ നല്ല പഴിയാവുമെന്നു പ്രശ്നാഭചരിതത്താൽ സ്പഷ്ടമല്ല- അതുകൊണ്ടു മേലിൽ ഗുണത്തിന്നു കാരണമായിട്ടുള്ള പഴിയാണു നല്ലപഴി. അതുകൊണ്ടു അച്ഛൻ പറഞ്ഞതെന്നും അമ്മപറഞ്ഞതെന്നും അല്ലുന്നതും എന്നാണ് അത്ഥം.

സുശീല— പാർവ്വതിയോടു യുക്തിപരവാൻ സാക്ഷാൽ സരസ്വതിതന്നെ വിചാരിച്ചാലും കഴിയില്ല. അങ്ങിനെയിരിക്കുമ്പോൾ ഞാനെന്നതു പറയുന്നത. (വിചാരം കണ്ണീരൊടുക്കി) ഇനി എന്താണവേണ്ടത. ഇദ്ദേഹം കാട്ടിലേയ്ക്കു ചേവോണെങ്കിൽ പിന്നത്തെ കഥയെന്നാണു (എടുത്തെത്തുവാട്ടിപ്പച്ചം)

പന്തമ്പോടുകൂടിയ്ക്കുകൊണ്ടു മധികം ക്ഷീണിക്കുമങ്ങുന്നിനി
ചുന്തംവിട്ടുവനത്തിൽവാണഥതപാചെയ്യുന്നതോക്കുങ്ങിനെ
(അണിയറിയിൽ)

എന്തെന്നിത്രതിരക്കുതിപ്പടിയതിൽപുത്ഥീധരാധീശപര
ന്നന്തഭാഗമതിൽകടക്കണമതിന്നാത്ഥിങ്ങൾമാറിടുവിൻ- എന്ന

പാർവ്വതി— അച്ഛൻ വന്നുതുടങ്ങി.

സുശീല— (പരിഭ്രമിച്ചു എണീറ്റുപോയി)

(അനന്തരം ഹരിക്കാരനും ഹിമവാനും പുരോഹിതനും പ്രവേശിക്കുന്നു)

ഹിമവാൻ— (ദീഗ്ദ്ധശ്വാസമിട്ടിട്ട വിചാരം)

ചട്ടരോരുതപസ്സുചെയ്യവതിനാണെന്നാകിലുംഗൌരിവേർ
പെട്ടിട്ടിന്നഗമിക്കുമെന്നതുനിനച്ചുള്ളിങ്ങുപൊള്ളുന്നമെ
ഇഷ്ടപ്പെട്ടവർ നല്ലകൗതുമതിനായിത്തന്നെയൊന്നെങ്കിലും
പെട്ടെന്നുപിരിഞ്ഞിട്ടുപൊള്ളുവാംദുഃഖമഹാദുസ്സഹം

(സ്പഷ്ടം) പാവുതിയുടെതപസ്സു വിപ്ലവകൂടാതെ ഫലിക്കാൻ
എന്താണ ഇപ്പോൾധർമ്മം ചെയ്യേണ്ടത.

പുരോഹിത— ശ്രീഭൂതിഭൂഷഭജനംഗുണമുള്ളവർ

ഗോഭൂതിലാജ്യവസനാനാഹിരണ്യദാനം

ഭോഭോസ്വശക്തിസമമായിവചെയ്തിലിച്ഛാ

ലാഭോദയത്തിനുവരില്ലവികല്പമല്ലം

ഹിമവാൻ (ആലോചിച്ചിട്ട)

ശവ്വൻതൻപദപത്മസേവവിരവിൽചെയ്യിക്കുവാൻനാമുൻ

ദിവ്യാസാവിവർത്താട്ടമാമുനികളെശ്ശീഹ്രംവരുത്തിടണം

നിർവാദംഗുണമുള്ളപാത്രമതിനായിക്കാലമേകീടണം

സവ്വസ്വപംമഗൌരിതന്നുടെതപസ്സേറാംഫലിച്ചീടുവാൻ

ഈ വിവരം മന്ത്രികളോടു പറയൂ.

ഫരിക്കാരൻ— കല്പനപോലെ.

ഹിമവാൻ— ഞ്ഞു ദാനങ്ങളൊക്കെ ഇപ്പോൾ ഇവിടുത്തെ
ന്നെ ചെയ്യാൻ കൊള്ളാം.

പുരോഹിതൻ— അങ്ങിനെതന്നെ.

(ഫരിക്കാരനും പുരോഹിതനും പോയി.)

ഹിമവാൻ—അകത്തേക്കു കടക്കുകതന്നെ. (അതുചെയ്യുന്നു.)

പാവുതി— (സഖികളോടുകൂടി ആചാരാപചാരങ്ങളെ
ചെയ്യുന്നു.)

ഹിമവാൻ—(ഇരുന്നിട്ട) പാവുതിയാത്രപുറപ്പെടാൻ വെണ്ട
തൊക്കെ ഒരുങ്ങിയില്ല.

പാവുതി— ഉവ്വ.

ഹിമവാൻ—നിങ്ങൾക്കു നിങ്ങളുള്ളപ്പോൾ മറ്റാരും സഹാ
യം വേണ്ടതില്ലല്ലോ.

വിദ്യ— വേണ്ടെന്നില്ല.

ഞങ്ങൾക്കുവേണ്ടുന്നൊക്കെയുമിപ്രകാരം
മങ്ങാതെ ചേർത്തുവിരവോടുകൂടുംഭവാനെൻ
ഭംഗംവരാതെവിലസുംഭയയൊന്നുവേണ
മിങ്ങപ്പൊഴുംപ്രബലമായസഹായമായി (൧൪൦)

ഫരിമവാൻ — പാർവ്വതിയുടെ അമ്മക്കിപ്പൊഴും സമ്മതമാ
യിട്ടില്ല.

ജയ — ഇല്ല.

ഫരിക്കാരൻ — (പ്രവേശിച്ചിട്ട) തമ്പുരാട്ടിയുടെ ഒരു തിരു
ചെഴുത്തുണ്ട്.

ഫരിമവാൻ — ആർക്കൊടുപ്പാനാണ്. പാർവ്വതിക്കോ-

ഫരിക്കാരൻ — അതെ.

പാർവ്വതി — (ഭക്തിയോടുകൂടി എഴുത്തുവാങ്ങിച്ചുവായിക്കുന്നു)

വായ്പ്പോസ്സെന്തിനാലാണിഹതദവൃതപ

സ്സിന്നാത്താൻചൊന്നതെല്ലാ

മോക്ഷസ്വേദംസാരമില്ലെന്നറിയിത്തുഭാമം

നിന്മതംസമ്മതമേ

പക്ഷേനേരിട്ടനിത്യെന്നൊടുമലമകളേ

യാത്രചൊല്ലുമ്പൊഴുണ്ടാ

മുറക്കോഭഞ്ഞസ്സമിപ്പാൻവിചമമതുവശാ

ലിങ്ങുഞാൻ പാത്തിട്ടുനേൻ (൧൪൧)

ഫരിമവാൻ — (കേട്ടുസന്തോഷിക്കുന്നു)

ജയ — (വിചാരം) അമ്പാകരുസ്സെഹം. ഇതുവളരെനന്നായി.

വിജയ — (വിചാരം) അമ്പാ ഒരു ഊഹം.

പാർവ്വതി — (വിചാരം) കഷ്ടം ഇതിന്റെ ഉത്തരാഭംമാ
ക്കെ മഷീയിട്ടുപോലെ ഇരിക്കുന്നു. ആട്ടെ ഇങ്ങിനെയെങ്കിലും അ
മ്മസമ്മതിച്ചുവല്ലോ.

ഫരിമവാൻ — ഞങ്ങൾക്കൊക്കെ വളരെ സന്തോഷമായി.

പാർവ്വതി — ഈ വിവരത്തെ അമ്മയെ അറിയിക്ക-

ഫരിക്കാരൻ — കല്പനപോലെ (എന്ന പോയി-)

(ആകാശത്തിൽ ആത്മസ്വപരത്തോടുകൂടി)

വസ്വേദംമലമകത്തങ്ങളോടുവേർപെട്ടങ്ങുപോയിട്ടുവാൻ

കമ്പംവിട്ടുസമ്മതിക്കുകയതില്ലിങ്ങുള്ളൊരുദൂഷം

തന്ത്രാണങ്ങൾഗമിച്ചിടുമ്പോളതുനിർത്താനായ് ശ്രമിച്ചിടുവാ
നമ്പോടാക്ഷികാരമില്ലിഹജനിച്ചിടുള്ളജന്തുക്കളിൽ

ഹിമവാൻ— (നോക്കിട്ട) പൗരന്മാരൊക്കെവന്ന നിറ
ഞ്ഞിരിക്കുന്നു. കുട്ടികളും പെണ്ണുങ്ങളും വയസ്സന്മാരും മറ്റുമൊ
ക്കെയുണ്ടു. ഹൊ-ഇവർക്കു ഇന്നവ്യസനമെന്നില്ല. ഇവരെ എങ്ങി
നെയൊന്നു പറഞ്ഞു സമ്മതിപ്പിക്കേണ്ടത. ഇത്ര വളരെ ആളുകൾ
കൂടിഇങ്ങിനെനിലവിളിയ്ക്കുമ്പോൾ പറഞ്ഞാൽ കേൾക്കാൻതന്നെ
പ്രയാസം. എന്തൊന്നു വേണ്ടത. ഇവർ പാവ്കിയുടെചിന്നാലെ
കാട്ടിലേക്കു പുറപ്പെടുമെന്നാണു തോന്നുന്നത, അതിനൊരു നിവൃ
ത്തിയുണ്ടാക്കണമല്ലോ.

പാവ്കി— ഓരോ പെണ്ണുങ്ങളുടേയും വൃദ്ധന്മാരുടേയും മറ്റും
വ്യസനത്തെ ഒരു വിധം സഹിച്ചാലും ഇതു സഹിക്കാൻവയ്യ.

വിജയ— ശരിയാണുത.

അങ്ങനേകിയപട്ടമുജപതരാലങ്കാരവുംസൽഗുണം
തിങ്ങുപുസ്തകവുംവിളങ്ങിനകളിക്കൊപ്പംധരിച്ചങ്ങിനെ
തേങ്ങിത്തേങ്ങിയിതാകരഞ്ഞുഴലുമിഞ്ചാലക്കുഴംസങ്കടം
മങ്ങാതിപ്പൊഴുതൊന്നുകാണുകിലഹോകല്പംകരഞ്ഞീടുമെ

ജയ—ഇവരെക്കൊല്ലാടെ കാട്ടിലയ്ക്കുമ്പോന്നാൽ കാടും നാ
ടും തമ്മിൽ മാറിപ്പോവുമെന്നാണു തോന്നുന്നത.

(പുരോഹിതൻ പ്രഃവശിക്കുന്നു. എല്ലാവരും ആചാരോപ
ചാരചെയ്തു ഇരിക്കുന്നു)

ഹിമവാൻ—ദാനങ്ങളൊക്കെ വിധിപോലെ ചെയ്തില്ല.

പുരോഹിതൻ— പ്രാജ്യപ്രഭാവഗുണജാലമെഴുംദവാന്റെ
രാജാധികാരമതുകേവലമങ്ങുവിട്ട
സർവ്വസ്വവുംസ്വദിത്താനധുനാകൊടുത്തേ
നുവ്വീസുരക്ഷവിധിപോലെവിശിഷ്ടബുദ്ധേ

ഹിമവാൻ—അതെന്തേ! കൊടുത്തില്ല.

പുരോഹിതൻ— അതു മേടിച്ചാൽ ആഭാരംകൊണ്ടു തപസ്സി
നുവിഷ്ണുമാവുമെന്നുള്ളവിചാരത്താൽ ആരും മേടിയ്ക്കുന്നുണ്ടായില്ല.

ഹിമവാൻ—അയ്യോ എന്നാലിനി എന്തൊന്നുവേണ്ടത. പാ
വ്കിയ്ക്കുവേണ്ടി എന്റെ സർവ്വസ്വവും ദാനംചെയ്യാൻ സംഗതി
പരിഭവിക്കുന്നുണ്ടോ.

ജയ— (സ്വകാശമായിട്ട്) പാർവ്വതിയെക്കുറിച്ചുള്ള സ്നേഹം അമ്മയേക്കാൾ അച്ഛനു നന്നെ ഏറുമെന്നാണു തോന്നുന്നതു.

വിജയ—എയ്. ഇവരിൽ ഒരാളേക്കാൾ ഒരുൾക്കു സ്നേഹമേറുമെന്നു പറയാൻവയ്യ. ഒരുരളത്തരുടെ മട്ടോരോന്നാണെന്നു യുള്ളു.

ലാളിത്തംചിലർബാലരെച്ചിലാടിത്താമസവിദ്യാത്ഥമാ
 ത്തേളിത്തായ്ചിലർവിട്ടിടാചിലർസദാധർമ്മങ്ങൾചെയ്യിച്ചിടും
 മേളിച്ചേറാവുമുട്ടുമന്ത്രപരന്മാരാല്പമായുട്ടിടും
 കേളിക്കർമ്മമതിന്നശേഷമതിസ്നേഹംനിമിത്തംദൃഢം (൧൪൫)

പാർവ്വതി—ഇതിങ്ങിനെതന്നെയാണു.

പുരോഹിതൻ—മേടിത്താൻ ആളില്ലാഞ്ഞിട്ടു കൊടുത്തില്ലെന്നുള്ളതുകൊണ്ടു പുണ്യത്തിന്നു കുറവുവരില്ല.

ഹിമവാൻ—പരശിവഭജനം വേണ്ടതുപോലെയാക്കേണ്ടതുടങ്ങിച്ചില്ലെ-

പുരോഹിതൻ—ഇപ്പോൾ ഇതു പ്രത്യേകിച്ചു തുടങ്ങാനാണു മില്ലല്ലെ- ദേവകുളം മഹാഷികുളം മരൊല്ലാവരം കാമദേവദാഹാനന്തരംതന്നെ ഈ കാശ്മീരേഴശിച്ചു ശിഖനെസ്സേവിച്ചു തുടങ്ങിട്ടുണ്ടല്ലെ- പാർവ്വതിയുടെ യാത്രകൊണ്ടുള്ള വൃസനസംഭ്രമങ്ങളെക്കൊണ്ടു ഞാനീവിവരം മറന്നിട്ടാണു മുന്വിചങ്ങിനെ പറഞ്ഞതു-

ഹിമവാൻ—ഒ- ശെരിതന്നെ- (ആകാശത്തിൽ ആത്മസ്വരത്തോടുകൂടി “വന്ദേദും മലങ്ക” എന്ന ശ്ലോകം ചൊല്ലുന്നു-

ഹിമവാൻ—ഇവരെങ്ങിനെതന്നെയാണു സമാധാനപ്പെടുത്തേണ്ടതു-

പുരോഹിതൻ— (ദേവ്യംഭാവിച്ചുകൊണ്ടു)

താപംകെട്ടുകൊണ്ടുധർമ്മമതിന്നുവേണ്ടി
 നൈപുണ്യമേറുമിവൾപോമളവിൽതടുത്താൽ
 കോപമുഴുത്തുടനെന്നിങ്ങളെയൊക്കെയുംഞാൻ
 ശാപാഗ്നികൊണ്ടുചൊടിഭസ്മമാക്കുമോപ്പിൻ

ഹിമവാൻ—ഇതുകൊണ്ടൊന്നുംസാധ്യമില്ല ഇവർക്കു അതിനുമാത്രം വൃസനമുണ്ടു.

ബാല്നാർനിജധർമ്മമായൊരവിവേകത്തിനലജ്ജസ്സു നൽ
പാലോലുംമൊഴിമാർഗ്ഗതിക്കുതരുണനാർവൃദ്ധരായുള്ളവർ
കേഃലുംക്ഷീണമതിനുകെല്ലാടുവിരോധതപംവരുമ്മാരോ
മാലോടിനുകരഞ്ഞിതാകലശൽകൂട്ടീടുന്നകണ്ടിലയോ (൧൪൭)

പുരോഹിതൻ — ശെരിശെരിതാവകവചനം
പരിചൊടിവർക്കിനാദൃസ്സാമമതോത്താൽ
മരണത്തേക്കാൾഗൗരീ
വിരാമമതാണെന്നതോന്നു

ഇനി എന്താണവേണ്ടത.

ഹിമവാൻ — ഇനിജ്ഞാനംതോന്നുന്നില്ല പാർവ്വതിയുടെ പി
ന്നാലെ കാട്ടിലേക്കു പോവാനാണിവരുടെ ഉത്സാഹം. ഇത വലി
യ ഭഗ്ഗവതുമായി തീർന്നു.

പാർവ്വതി — ഇവർ പിന്നാലെ പോന്നോട്ടെ. പിന്നെ ഭഗ്ഗവത
മൊന്നുമില്ലാതെകണ്ടാക്കാം.

പുരോഹിതൻ — എങ്ങിനയാണത വഴിയിൽവെച്ചുറങ്ങു
മ്പോൾ തരുന്നോക്കി ഇവരെയാക്കെ കബളിക്കുന്നതെന്നല്ല.

പാർവ്വതി — അതെ, അല്ലാതെകണ്ടനിവൃത്തിയില്ല.

പുരോഹിതൻ — ഇതുകൊള്ളാം. (എല്ലാവരും രഥഘോഷ
ശ്രവണത്തെനടിയ്ക്കുന്നു.)

ജയ — (നോക്കിട്ട)

ഉള്ളിൽഭേജോടുത്തുള്ളിത്തുള്ളിക്കൊണ്ടതിജവത്തിലോടീടും
വെള്ളക്കുതിരകൾനാലൊത്തുള്ളൊരുതേരൊന്നിതാവരുന്നുണ്ട.

പുരോഹിതൻ — പാർവ്വതിയ്ക്കു പോവാനുള്ളതേരെത്തി. നേര
മൊന്നുനോക്കട്ടെ. (അതുചെയ്തിട്ട) ഒ-കാലായി.

വലിപ്പിച്ചിടുംബലമെഴുത്തുഭയോഗമുള്ള
മൃഗോദയോല്പമുഖമാംചരരാശിയായി
ഭഗ്ഗവതുമായിത്തൊട്ടയിചോരയോത്തു
മൃഗേന്ദ്രമൃഗനെനിനമൃഗയാത്രചെയ്തു. (൧൪൮)

(പാർവ്വതിയും സഖിമാരും യാത്രാകൃത്യങ്ങളെചെയ്യുന്നു)

പാർവ്വതി — (തൊഴുതുംകൊണ്ടവിചാരം)

മല്ലായുധരിപോന്നതകല്യാണഗുണചാരിധേ
സല്ലോകപൂജ്യസർവ്വേശകല്യാണാതരികാതുമേ (൧൪൯)

(എന്ന പ്രാർത്ഥിക്കുന്നു)

പുരോഹിതൻ — (പാർവ്വതിയുടെ മുഖത്തുനോക്കിക്കൊണ്ടു വിചാരം)

മാരന്തന്നുടൽ ചൂട്ടവിട്ടുനതയാമെന്നെയുമാസ്വാമിയെ
നേരീടുപ്രണയപ്രകോപവുമഹോചേതുമഹാരാഗവും
നേരായുള്ളൊരുഭക്തിയുംഗിരിശനിൽ കൂടി ധിഗ്ജ്വരിതൻ
ഭൂരിധ്യാനമിതിന്നെഴുംമഹിമയെച്ചൊല്ലാവതല്പക്ഷമെ

(പാർവ്വതിയാത്രപുറപ്പെടുന്നു)

വിജയ — (ചെവിടോർത്തുകൊണ്ടു ആനന്ദത്തോടുമതുതത്തോടുകൂടി)

വിന്നാവേണുദംഗശംഖപടമാരാചങ്ങൾനാകത്തിലും
ചേണാന്നിങ്ങുമഴങ്ങിപ്പോകുന്നു

ജയ — (സുഖംനടിച്ചുകൊണ്ടു) ശുഭശാസ്ത്രീശ്വരനുമന്ദാനിലൻ
ഹിമവാൻ — (അത്യാനന്ദാശ്ചയ്ക്കുണ്ടോടുകൂടിനോക്കിക്കൊണ്ടു)

വീണിടുന്നിതുചുഷ്പചൂഷ്ടിധരയിൽ

പുരോഹിതൻ — (ഹോളിച്ചേക്കുന്നൊക്കിക്കൊണ്ടു)

കൃഷ്ണപുരന്തംബരേ

താണിടാതെവലത്തുവെച്ചിതപറന്നിടുന്നെന്നൊക്കയും

(എല്ലാവരും നടക്കുന്നു)

പുരോഹിതൻ — ഇങ്ങിനെ നടന്നാൽ മൂപ്പത്തിരണ്ടു അടി
വെണ്ണമ്പോൾ തേരിൽ കേരം പാകമാവില്ലെ-

പാർവ്വതി — ഇത്രവളരെ വൃദ്ധന്മാർ നിലത്തുനില്ക്കുമ്പോൾ
എങ്ങിനെയാണു തേരിൽ കേരേണ്ടത-

ഹിമവാൻ — എന്നാൽ വേണ്ട-

പുരോഹിതൻ — നൂറുവില്ലാടോളമെങ്കിലും ഇടയിൽനില്ക്കൂ
തെക്കണ്ടതെന്നു നടക്കണം. അതിന്നു ഹൈന്ദവന്മാരുടെതിരക്കുകൊണ്ടു
വിരോധമാവുമൊ-

പാർവ്വതി — ഇല്ല- നില്ക്കൂതെക്കണ്ട നടന്നുകൊള്ളാം-

(എല്ലാവരും പോയി)

തപോധാനമെന്ന മൂന്നാമങ്കം കഴിഞ്ഞു.

ഉമാവിവാഹം.

ന റ ല ട മ കു റ

—o—o—o—

(അണിയറയിൽ)

ആച്ചു ഇനി അസാരം ഭേദമായി.

താരേശമൗഢിഭഗവാന്റെവിധങ്ങളേവം

പാരാതറിഞ്ഞുഗരുഡന്റെഗളത്തിലേറി

ചാരംജവത്തൊടുമാപതിയായനാക്കുവാൽ

നാരായണൻനലമൊടിങ്ങഴുനെള്ളിടുന്നു (എരു)

(അനന്തരം ശ്രീനാരായണൻ പ്രവേശിക്കുന്നു)

ശ്രീനാരായണൻ— (നേരെനോക്കിട്ട) ഇദ്ദേഹത്തിന്റെ

അവസ്ഥ ഇപ്പോൾ ഇങ്ങിനെയാണല്ലോ.

കിടക്കുംവേഗാലേറാരത്തൊടിയിരിക്കുംവിവശനാ

യ്ക്കടക്കുംധ്യാനിയ്ക്കുംവടിവിൽനെടുവീപ്പോടടുത്തു

കുടുങ്ങിപ്പോയാനീസ്മരഹരനമീമട്ടിലധുനാ

ദൃഡംകാമൻകേമൻശിവശിവമാദൃസ്സാമനമോ (എരു)

(അനന്തരം ഈ വിധംതന്നെ പ്രവൃത്തിച്ചുകൊണ്ട ശ്രീപരമേശ്വരൻ പ്രവേശിക്കുന്നു)

ശ്രീപരമേശ്വരൻ— (നേരെനോക്കി ഒരു ദിഗ്ഖശാസമിട്ട) അപ്പോ സപ്തഷികളിവിടുന്ന പോയിട്ട രണ്ടനാഴികയെ ആയുളള. രണ്ടുഗുഹപോലെ പോരാ ഇനിക്കു തോന്നിയത. ആച്ചു ഇങ്ങിനെ യാണെങ്കിൽ രണ്ടിൽചിലപാനം ദിവസം എങ്ങിനെ ഞാൻ കഴിച്ചുളളും. അസാധ്യംതന്നെ. (രണ്ടുമുന്ന ദിഗ്ഖശാസമിടുന്നു)

ശ്രീനാരായണൻ—(ശ്രീപരമേശ്വരനെ നോക്കിട്ട ആലോചിച്ചിട്ട)

ഗൌരീപാദഗുണങ്ങൾകൊണ്ട ധികമായിത്തത്തിൽവലം ചിട്ടം മാറത്തന്നെയതല്ലമേതു മരണീസ്സഭാംഗതിയുണ്ടാകുവാൻ

പാമംമുൻപകിൻറന്നെയുമയോശ്രീദുർഗ്ഗതന്നെയും
ചേരുന്നോരുതപ്രവാഹമതുമുണ്ടിപ്പിങ്ങുകില്ലൊട്ടമെ (൧൫൬)

അല്ലെങ്കിൽ കാമാരിയായ ഇദ്ദേഹത്തിനോട കാമൻ വി
ചാരിച്ചാലെന്തുകഴിയും. (ഒന്നുകൂടി ആലോചിച്ചിട്ട) ഈ കാൽ
ത്തിൽ ഇദ്ദേഹം ഇങ്ങിനെ കിടന്ന പരിഭ്രമിയ്ക്കുന്നതിന്നൊരതുത
മില്ല. പാർവ്വതിയുടെ തപസ്സും മറ്റും അവിടെ ഇരിയ്ക്കട്ടെ- അതു
കൂടാതെകണ്ടതന്നെ എത്രവളരെ ഭക്തന്മാരാണ് ഇതുതന്നെ പ്രാ
ത്ഥിച്ചുകൊണ്ടിദ്ദേഹത്തിനെ സേവിക്കുന്നത്.

ശ്രീപരമേശ്വരൻ — (ധ്യാനിച്ചുകൊണ്ട)

അല്ലേദേവമഹാഷിമന്ത്യാഗ്നമേനിങ്ങൾക്കെഴുംകാമമ
ങ്ങല്ലാംനൾകുവതിന്നിനിക്കധികമായ്ക്കുകുന്നമാൽകുന്നതാൻ
കല്യാണത്തിനുസന്മുളുത്തമധുനാചിന്തിയ്ക്കിൽമുന്നാൾകഴി
ഞ്ഞല്ലാതില്ലിഹനമെന്നുമുനിമാർചൊല്ലുന്നിതെന്നാവതും
നാളീകായധകേൾക്കുന്നിൻദയിതതൻഭക്ത്യാപ്രസാദിച്ചുഞാ
നാളുംകോപമൊടെന്നിലെയ്യിടരുതെന്നദിച്ചുന്നിനെപ്പരം
ലാളിപ്പാൻ മമവൈകിടന്നു ഹൃദയേനാൾമുന്നതിന്നിപ്പരം
വേളിക്കില്ലമുളുത്തമെന്നുമുനിമാരോതുനിതെന്നാവതും (൧൫൭)

ധന്വേസുന്ദരിധർമ്മരൂപിണിമഹാധാത്രിധരേന്ദ്രന്റെനൽ
കന്വേനീനുടെദാസനായമരുവാനുത്സാഹമൊട്ടല്ലമേ
എന്നല്ലായതിനായുരിഭ്രമിനിസ്തേറുന്നമുന്നാൾകഴി
ഞ്ഞെന്നല്ലാതെവിചാഹമിങ്ങരുതുപോൽചിന്തിയ്ക്കിലെന്നാവതും

ഗരുഡൻ — (ആകാശത്തിൽനിന്ന ഭൂമിയിൽ ഇറങ്ങിട്ട വ
ചാമം) ആവുഃ.

തധകാരത്തോടുസപ്താംബുധികളുമിളക
ന്നെന്റെപക്ഷപയത്തിൻ
വൻകാരോറിട്ടുവേരറിമതരനികരം
മന്നിൽവീഴാതെകണ്ട
കങ്കേളിപ്പമലർക്കാവിതിനടൈനടുവിൽ
പാർക്കുമിശന്റെപാശ്വ

ത്തിങ്കൽക്കുപ്രപഞ്ചിയ്ക്കുന്നതിനുബത

പണിപ്പെടുത്താൻപാമിപ്പോൾ

(൧൫൮)

ശ്രീനാരായണൻ — (ഗരുഡന്റെ കഴുത്തിൽനിന്ന ഇറങ്ങിട്ട്) എന്നാൽചെന്നാലുമിനിത്താൻനിന്നെ ചിന്തിച്ചിടുംവരെ നന്ദിച്ചുദൃഷ്ടാമി കളെത്തിനിച്ഛാലിലചെയ്തീ (൧൬൧)

ഗരുഡൻ—കല്പനപോലെ (എന്നപോയി.)

ശ്രീനാരായണൻ— ഇനി നേരമേക്കാ പഠത്തെ ഇദ്ദേഹത്തിന്റെ ഈ മനസ്സംഭ്രമംകുറയ്ക്കാൻ നോക്കട്ടെ. (ശ്രീപരമേശ്വരന്റെ അടുക്കൽചെന്നിട്ട്) ഇപ്പോഴും ഇദ്ദേഹം എന്നെ അറിയുന്നില്ല. (ഉറക്കെ)

എന്തിപ്പോൾനൈടുവിപ്പൊടിങ്ങിനെവിയന്തുകൊണ്ടുഴന്നീടുവാൻ ബന്ധംമറന്നമനസ്സിലുത്തിവിരവോടെന്തിരൂചിന്തിപ്പതും

(വിചാരം) എന്നേ, ഇപ്പോഴും ഒരു വൃത്യാസവുംവന്നിട്ടില്ല (ശ്രീപരമേശ്വരനെ കല്പിക്കുകൊണ്ടു പൂത്തിൽ)

എന്തെന്നോറവുമന്തികത്തിൽമരുവീടുന്നിഷ്ടനാമെന്നെയും

സന്തോഷത്തൊടുകണ്ടിടാത്തതുപോൻബാലേന്ദുമൗലേസഭേ

ശ്രീപരമേശ്വരൻ— (ഞെട്ടിയുണർന്നാട്ടത്തിൽ നോക്കിട്ട് മനസ്സീതത്തോടുകൂടി) അല്ല, നാരായണൻവന്നിട്ട് കുറച്ചുനേരമായിരുന്നുണ്ടോ?

ശ്രീനാരായണൻ—ഉവ്വ.

ശ്രീപരമേശ്വരൻ— ഞാനറിഞ്ഞില്ല. എന്റെ മനസ്സിപ്പോൾ വല്ലാതെകണ്ട പരിഭ്രമിച്ചവശായിരിക്കുന്നു.

ശ്രീനാരായണൻ—(മന്ദമാസത്തോടുകൂടി)

അത്യന്തദുസ്സഹപരാക്രമമേറുമാറു

ശത്രുക്കളിൽപ്രഥമനാകിയകാമനേയും

കത്തിക്കരിച്ചബഹുധീരനതാംഭവാന്റെ

ചിത്തത്തിനെങ്ങിനെപരിഭ്രമമിന്നുവന്നു (൧൬൨)

ശ്രീപരമേശ്വരൻ— (കുറച്ചു ലജ്ജിക്കുന്നു.)

ശ്രീനാരായണൻ—ഇതുകൊണ്ടിപ്പോൾ ലജ്ജിക്കാനൊന്നുമില്ല. ഞാൻ മുമ്പിൽതന്നെ പറഞ്ഞിട്ടില്ലേ “തെയൊത്തണ്ണധാരയെന്ന”

ശ്രീപരമേശ്വരൻ— ഇനിയ്ക്കിപ്പോഴും അങ്ങിനെ ഒന്നു രാഗമില്ല. പക്ഷേസഹിക്കാൻ വയ്യാതകണ്ടുള്ള ദയയുണ്ടു അത്രേയുള്ളു.

ശ്രീനാരായണൻ (പുഞ്ചിരിയിട്ടു.)

ശ്രീപരമേശ്വരൻ.—എന്താചിരിക്കുന്നത ഇനിക്കരാഗമില്ല
കറച്ചുസ്നേഹമുണ്ടത്രേയുള്ളു എന്നും മറ്റും പറയുന്നതതന്നെ രാഗ
മുള്ളവരുടെ ഒരു ലക്ഷണമാണെന്നു വെച്ചാണോ.

ശ്രീനാരായണൻ.—ആട്ടേ ഇതൊരുലക്ഷണമാണോ.

ശ്രീപരമേശ്വരൻ.—അതെന്തെങ്കിലുമായട്ടെ. ഇനിയ്ക്കിപ്പോ
ൾ കാഴ്ചമായിട്ട ദയകൊണ്ടാണ പരിഭ്രമം രാഗക്കൊണ്ടല്ല. അ
തെന്താണെന്നല്ല. രാഗത്തിന്നു പിന്നെ വിശേഷിച്ചൊരു കാരണ
വുമുണ്ടായിട്ടില്ല. ദയയ്ക്കെല്ലാം അങ്ങിനെയല്ലതാനും.

— ശ്രീനാരായണൻ.—ദയയ്ക്കെന്താണ ഒരു കാരണമുണ്ടായിട്ടു
ള്ളതു.

ശ്രീപരമേശ്വരൻ.—അതിന്നൊരു കാരണംപൊരാ അന്നേ
കംകാരണങ്ങൾ ഉണ്ടായിട്ടുണ്ട. പറയാം കേൾക്ക—
കാമോജ്ജീവനമായതിന്നുമനുരേന്ദ്രോന്മുലനാശത്തിനും
സാമോദംവിധിതൻവചസ്സനുസരിച്ചത്യാദരത്താൽഭവാൻ
പ്രേമഞ്ചെന്റൊരുഗൗരിതൻപരിണയം ചെയ്യേണമെന്നോറവും
കാമംപൂണ്ടതൊഴുന്നുത്തങ്ങൾസതതംകാരുണ്യവാരാന്നിടെ

ഇങ്ങിനെ ത്രൈലോക്യത്തിലുള്ള ആളുകളൊക്കെ കൂടി വള
രെക്കാലം ഭജിച്ചാൽ ദയയില്ലാതകുണ്ട വരുമോപിന്നെ.

വെള്ളത്തിൻമദ്ധ്യഭാഗേഹിമസമയമതിൽ

ഗ്രീഷ്മകാലത്തിലേററം

പൊള്ളംപഞ്ചാഗ്നിമദ്ധ്യേമഴയതിൽമറ.

വില്ലാതെയുള്ളോരുദേശേ

ഉള്ളിൽഭക്ത്യാവസിച്ച് ഇങ്ങിനെവളരെയുഗം

ഘോരമാകുന്നപഞ്ച

യ്ക്കുള്ളോറീശ്വരീതന്നിൽകരുണമനസി

കല്പിന്നമില്ലാതെയൊമോ

എന്നു

ശ്രീനാരായണൻ.—ആട്ടെ പാവ്തി ഇത്രകേമമായിട്ട തവ
സ്സുചെയ്ത ഈ ആഗ്രഹം കൊണ്ടാണെന്ന എങ്ങിനെ നി
ശ്ചയിക്കും.

ശ്രീപരമേശ്വരൻ.—അതുപറയാം.

തോലുംമേഘലയുജ്ജ്വാലവുങ്കയ്യിൽപിലാശിന്റെനൽ
 കോലുംഭസ്മവുമേവമങ്ങുപനയിച്ചോരുണ്ണിതൻവേഷമായ്
 ശൈലേന്ദ്രാത്മജതൻതപോവനതലംതന്നിൽപ്രവേശിച്ചുഞാൻ
 ചാലേചാർച്ചിതന്നുറപ്പുകൾപരംമോദാൽപരീക്ഷിക്കുവാൻ
 വനാഹാത്മ്യമൊത്തപോവനമതിൽചേരുന്നവൃക്ഷവൃജം
 സന്മോദത്തൊടുവേണ്ടതൊക്കെവഴിപോക്കുകൊള്ളെടുക്കുന്നതും
 തമ്മിൽജാതിവിരോധമോടുമരുവുജന്തുക്കളുത്തങ്ങളിൽ
 ചെമ്മേപാരമിണങ്ങിടുന്നതുമഹാങ്കണ്ടങ്ങുകൊണ്ടാടിനേൻ

ആരോമൽസൽപുരാണോത്തമതരകഥയെ

കീരജാലങ്ങൾപാടു

നേരംഷ്ട്രതൃഷ്ണപുത്രപ്രണയമിവകൾ

തൊട്ടുള്ളതെല്ലാംമറന്ന

നീരാടുംനേത്രമോടുംകിടികരടിഗജം

വ്യാഘ്രസിംഹങ്ങളെ

ജോരോരോസതപജാലംപുളകമിളകിത

മായിന്നുകേൾക്കുന്നകണ്ടൻ

ശ്രീനാരായണൻ—ഹോ ഹോ ആ സ്ഥലത്തിന്റെ മഹാ
 ത്വം വളരെ കേമംതന്നെ. പിന്നെ പിന്നെ-

ശ്രീപ—എന്നെക്കണ്ടോരുനേരത്തുടന്നൊരതിഥി

യെത്തുന്നതുണ്ടെന്നിവണ്ണം

നന്നായ്ക്കാലുനൊരോമൽകിളിയുടെവചനം

കേട്ടുസന്തുഷ്ടയായി

നന്ദാമാനിച്ചുകൊണ്ടിനെപലകുശല

പ്രശ്നമോടെത്തുമായി

ദന്ദപത്തോടൊത്തുധാത്രിധരസുതയെതിരേ

റീടിനാൾഗാഢഭക്ത്യാ (ഹനൻ)

അക്കാതരാക്ഷിമണിയാൾവിധിപോലെചെയ്ത

സൽക്കാരമേറൊരരനാഴികയങ്ങടങ്ങി

അക്കാലമിങ്ങിനെപറഞ്ഞിതുഞാനവൾക്കു

ഉൾക്കാമ്പുതൻഗുണമതിന്റെപരീക്ഷചെയ്യാൻ (ഹം)

നന്നല്ലേലമിങ്ങയേചമതപുല്ലിത്യാദിയെല്ലാംലഭി

സ്തന്നിപ്ലേസുഖമാസ്തപശക്തിസമമായപ്ലേതപഞ്ചസ്തതും
ഇന്നിപ്ലേദയസർവ്വഭൂതമതിലുംനിന്നാനസത്താരില
ങ്ങെന്നെല്ലാംകുശലങ്ങളായവളൊടായോദിച്ചുചോദിച്ചുഞാൻ

ശ്രീനാരായണൻ—ചോദ്യത്തിന്റെ തുടർച്ചകൊള്ളാം. ന
ന്നെ അകന്നുനിന്നുകൊണ്ടാണ്. സമ്മതിച്ചു ഇങ്ങിനെതന്നെ
യാണ് വേണ്ടത. പിന്നെപിന്നെ.

പരമേശ്വരൻ— പിന്നെ തപസ്സോടുകൂടീട്ടു അവളെ കുറ
ച്ച പ്രശംസിച്ചിട്ടു

നന്നാസ്തിചെയ്തോരീസ്തക്രിയപരമുപകാരം

നമുക്കെന്നതോത്താ

ലൊന്നായിനമ്മളെന്നങ്ങിരിക്കവേതിയിൽ

തിങ്ങുമിസ്സേഹമൂലം

എന്നാലൊന്നേറ്റമുള്ളിൽക്കുമതടവിയ

നിന്നോടുചോദിച്ചിടുന്നേ

നിന്നായ്കവിപ്രജാതിസ്തടയചപലത

യ്ക്കാത്തസൽപ്പാത്രമാംഞാൻ

(൧൭൩)

ചന്തംനല്ലാഭിജാത്രംതരുണതധനമിത്യാദിചേരുന്നൊരങ്ങ
ന്നെന്തിന്നീക്കാട്ടിൽവന്നിവിധമനുചിതമായ്തപംചെയ്തിടുന്നു
ചിത്തുംപ്രമംകലനംള്ളൊരുവനെവരനാക്കിടവാനെങ്കിലോനി
ചിന്തിക്കുംമുമ്പിൽവന്നിട്ടയിതവകഴൽകൂപ്പാത്തതാരത്തമാംഗി

അതുകൊണ്ടു അങ്ങിനെ ഒരുഗ്രഹംകൊണ്ടും തപസ്സുചെ
സ്സാൻഅങ്ങയ്ക്കു സംഗതിവരില്ല.

വാക്കേവംഞാൻപറഞ്ഞപ്പോൾ വായ്ക്കുമുൾക്കോളമോടുടൻ

ദീഗ്ദ്ധശ്വാസമതൊന്നിട്ടാൾ ദീഗ്ദ്ധാക്ഷിമണിയാമവൾ

ശ്രീനാരായണൻ— ഉള്ളുകർത്തു പറഞ്ഞാലിളകാത്താളു
ണ്ടോ. പിന്നെപിന്നെ.

ശ്രീപരമേശ്വരൻ— ഇപ്പോൾ ഈ ചുടുള്ള നെടുവീർപ്പുകൊ
ണ്ടു തപസ്സിന്റെ കാരണമിതുതന്നെയാണെന്നു വിചാരിയ്ക്കേ
ണ്ടത. എങ്കിലും ഇനിയ്ക്കിവിടെ സംശയംരീരുന്നില്ല. എന്താ
ണെന്നല്ല. നിനക്കൊരാളെ പ്രാർത്ഥിക്കേണ്ടിയാൻതന്നെ വള
രെ പ്രയാസം. അങ്ങിനെയിരിക്കുമ്പോളെങ്ങിനെയാണു പ്രാ

തമ്പിച്ചാൽ കിട്ടാതെകണ്ടുവരുന്നത. അങ്ങിനെയുവെച്ചു നിനക്കു അങ്ങിനെ ഒരാളുണ്ടെങ്കിൽ അവൻ സാമാന്യത്തിലധികം കുറിയെന്നും വിസ്തരിച്ചുമാണ നിശ്ചയംതന്നെ.

പൂവൊന്നിടുംമുദുതയുമലർമങ്കതോരൂ
ചോവുന്നനല്ലൊരഴകുകലരതവാംഗം
ഏവംചടച്ചുവെയിൽകൊണ്ടുരുക്കുന്ന കണ്ടാ
ലാവളസാരമതുമങ്ങിളകാതെയൊമോ (൧൭൭)

കഷ്ടം ഇനിയുമിങ്ങിനെ എത്രദിവസമാണ നിനക്കു ബുദ്ധിമുട്ടേണ്ടിവരുന്നത. എന്നാലിനിയ്ക്കു കുറച്ചു തപസ്സുണ്ടു. നിന്റെ ഇഷ്ടം സാധിയ്ക്കാനായിട്ട ഞാനതിന്റെ പാതി തരാം. പക്ഷെ ആ ആളാണെന്ന് യോഗ്യനാണോ എന്നു ഇനിയ്ക്കുകൂടി അറിഞ്ഞാൽകൊള്ളാമെന്നുണ്ടു.

ശ്രീനാരായണൻ—൭- ഉള്ളിൽതട്ടുന്ന ചോദ്യമാണിതു.

ശ്രീപ— ഏവംകടന്നുഹമുരച്ചതുകേട്ടനേരം
ഭാവംപകർന്നുവളുതൻസവിതന്റെനേരെ
രാവങ്ങുപോകുമളവിൽതെളിയുന്നപത്മ
ശ്രീവിങ്ങിടുംമിഴികൾകൊണ്ടഴകോട്ടനോക്കി (൧൭൮)

പരംഗിതജ്ഞാനമുള്ളിൽപരംകൂട്ടുന്നൊരാസ്സവി
പരുങ്ങിടാതെകണ്ടപ്പോൾപറഞ്ഞാളെന്നൊടിങ്ങനെ
എല്ലാദേവകളേയുമേറമവമാനിച്ചിട്ടുമാരന്റെമൈ
മെല്ലെബുദ്ധമതാക്കിയോരുഭവനെബുദ്ധതാവതരുകീടുവാൻ
വല്ലഭതുള്ളൊരുകാമമോടുമതുസാധിപ്പാനുപായങ്ങൾമ
ററില്ലാഞ്ഞിങ്ങിനെവാശിച്ചുണ്ടിവരതപം ചെയ്യുന്നുപൊയ്യല്ലമേ

ശ്രീനാരായണൻ—ഇതുകൊണ്ടിവളുടെ തപസ്സിന്റെ പ്രയോജനം ഇന്നതാണെന്നറിയാറായി.

ശ്രീപരമേശ്വരൻ—ചിന്നെയും ഞാൻ ചോദിച്ചു.

ശ്രീനാരായണൻ—ഹ് ഹ -അവസാനിച്ചില്ല- കേൾക്കട്ടെ- ചിന്നെചിന്നെ-

ശ്രീപ--- ഉല്ലാസമോടിതൊരുനൽപരിഹാസവാക്കു
തല്ലേമഹാവിദ്യചിന്തെന്നഹമോതിയപ്പോൾ
മെല്ലെന്നുതന്റെജപമാലസരോജമൊട്ടും
വെല്ലുംകരാഗ്രമതിലുട്ടുമയേവമോതി (൧൭൯)

അങ്ങനുകേട്ടവിധമുന്നതമാംപദത്തി
 ലിങ്ങുണ്ടകാമമതിനാണതപസ്സിതോരം
 തിങ്ങുംമനോരഥമതിന്നുജഗത്രയത്തി
 ലെങ്ങത്തുവാൻവിചമമുള്ളതു കല്യബുദ്ധേ (ഘോ)
 ശ്രീനാരായണൻ—(ചിരിച്ചുകൊണ്ടു) ഇപ്പോൾ തൃപ്തിയാ
 യില്ലേമേ.

ശ്രീപരമേശ്വരൻ—മുഴുവനുമായിട്ടില്ല.
 ശ്രീനാരായണൻ—(വിചാരം)
 തന്നിൽതൻദയിതെങ്ങൊഴുംസുദൃഢമായുള്ളോരുരാഗംകഥി
 യ്ക്കുന്നോരുക്തിവിലാസമേവമൊളിവാക്കിക്കൊണ്ടുകേൾക്കുന്നതാ
 നന്നായ്യാഹമെഴുന്നനേരമമൃതംസേവിപ്പതുനിന്തുവാ
 നിന്നോത്താലെഴുതല്ലൊരുത്തനുമതെന്നല്ലോപ്രസിദ്ധംഭൂവി

ശ്രീപരമേശ്വരൻ—പിന്നെയുംഞാനിങ്ങിനെപറഞ്ഞു.

ശ്രീധാസ്താനംശ്ശശാനംശവഭസിതചയം
 നൽക്കുറിക്കൂട്ടുകഷ്ടം
 ചൂടാണെല്ലുനാഗംവലിവരവലയം
 ചേലയാജ്ഞോലുപിന്നെ
 പേടിപ്പിയ്ക്കുപിശാചാദി കൾസവികളിത
 ഞ്ഞൊക്കയുംചേന്നിരിപ്പാൻ
 നാടൊക്കെത്തെണ്ടുടിങ്ങ് മനിലഭിരുചിയോ
 ഹാവിചിത്രംവാചിത്രം.

ചാലേമഹാചാരഗുണങ്ങൾചേരും
 ബാലേന്ദുവിന്നെന്നതുപോലതന്നെ
 ബാലേനിനക്കുംഹരനോടുചേൻ
 മഃലേൽക്കുവാൻസംഗതിയാക്കൊലാനീ (ഘോ)
 ശ്രീനാര—യോ യോ- പാർവ്വതിയ്ക്കിങ്ങോട്ടുള്ള അനുരാഗം ഉ
 റപ്പിച്ചാലും ഉറപ്പിച്ചാലുമന്യേയ്ക്കു മതിയാകുന്നില്ല അല്ലെ.

ശ്രീപരമേശ്വരൻ—എന്നല്ല ശേഷം കേൾക്കു മുഴുവനുംഅ
 റിയേണ്ടതല്ലെ.

കണ്ണതപംവിട്ടുഞാനിങ്ങിനെപലതുകഥിയ്ക്കുമ്പോഴേ
 ണ്ണെലകണ്യ

യുണ്ടായെന്നോടുകാപാൽകവലയസമമാർ
 കണ്ണിചാരുണ്യമേരി
 തൊണ്ടിയൊക്കുന്ന ചുണ്ടിൻവിരയതധികമാ
 യെൻറവാക്കിന്നശേഷം
 പേണ്ടുവണ്ണസമാധാനമതവരപരിചിൽ
 ചൊല്ലിനാൾകില്ലതന്ത്ര

എന്നേകഷ്ടവിശാചശപാനമെവിവരംതാൻപറഞ്ഞിട്ടുമയ്യോ
 തോന്നുന്നില്ലെന്നിനക്കെന്തിനുമരണമഹാവശ്യകമുണ്ടുണ്ടോ
 എന്നേ ചാപിന്നെയുംതാൻപലതുപറയുവാൻ ചുണ്ടനക്കുന്നനേര
 ശ്രീനാരായണൻ—താനവിടെയുണ്ടെങ്കിൽ അപ്പോൾ അ
 ങ്ങയുടെ വായപൊത്തിപ്പിടിക്കുമായിരുന്നു (ചിരിച്ചുകൊണ്ടു) അ
 ധികപ്രസംഗത്തിന്നു ഒരുസാനം വേണ്ട.

ശ്രീപരമേശ്വരൻ—വായപൊത്തിതെക്കണ്ടതന്നെ അവളു
 വസാനിപ്പിച്ചു. കേൾക്കൂ.
 തെന്തെല്ലാശ്ലീശ്ശാന്തപ്പാനവരസവിധൊടുമുളിടിനാൾഗാഢരോ
 പിന്നെ ആലോചിച്ചിട്ടു. [ഷം]

അല്ലെങ്കിൽതാനിവിടെനിന്നുഗമിച്ചിട്ടുനേർ
 തെല്ലൊന്നിവണ്ണമുറച്ചെയ്യവളേറുവേഗം
 മെല്ലെന്നുനിന്നിളകിടുകുളർകൊക്കുതൻറ
 തല്ലേററഴിഞ്ഞരിയവല്ലുലഭംഗിയോടെ (ഹൃദ)

ശ്രീനാരായണൻ—ശെരി വായപൊത്തു നതിനേക്കാൾ വ
 ളരെ അധികാനന്നായി ഈ ഉപായം എന്നല്ല ഇത്രനന്നായിട്ടു
 റൊന്നുമില്ല.

ശ്രീപര—ഇത്രതന്നെപരീക്ഷിച്ചുണ്ടിരുന്നില്ലെന്നുണ്ടോ.
 ശ്രീനാരായണൻ—അരില്ല ഇത്രതന്നെവേണം. ഈ വി
 ഷയത്തിൽ ഭൂമിയ്ക്കാൻ വളരെ എടുപ്പമല്ല ആട്ടേ അപ്പോൾ
 അങ്ങു എന്നാണു പ്രവൃത്തിച്ചത.

ശ്രീപരമേശ്വരൻ—മററൊന്നു പ്രവൃത്തിയുണ്ടു. (സ്വ
 തേയുള്ള രൂപമെടുത്തിട്ടു.)

ശാന്ത്യാവിളങ്ങിനന്നിനക്കുതപസ്സുകൊണ്ടു
 ഞാനെന്നയെന്നവിരവോടിതവിറുട്ടിനേൻ

സ്വാനേവിവാദമിതുവിട്ടിതുനാഥമുതൽക്കു
കാനേധരിയ്ക്കുതവദാസനതായെടോഞാൻ
എന്നുപറഞ്ഞ ഞാനവളെപിടിച്ചുനിൽക്കി
ശ്രീനാരായണൻ—അല്ല, പാർവ്വതിയുടെകാലിന്ദേലല്ല അ
ങ്ങനെ പിടിച്ചതെന്നുണ്ടോ.

ശ്രീപരമേശ്വരൻ—അയ്യോതെറ്റിപ്പോയി. അവൾ പോ
വാൻഭാവിച്ചപ്പൊഴത്തെ പരിഭ്രമംകൊണ്ടു ഞാൻ അത കാത്തി
ല്ല. കയ്യിന്ദേലെപിടിച്ചുള്ളൂ. ആട്ടേ ഇനി ആയിക്കൊള്ളാം.
ശ്രീനാരായണൻ—ഇപ്പോൾ ഇവിടുത്തെ സേവ എന്നേ
ക്കാൾ നന്നെ കൂടുമെന്നുണ്ടോപാർവ്വതിയ്ക്കു.

ശ്രീപരമേശ്വരൻ—
ഇന്നെന്നീവണ്ണമെന്നോടനന്ത്യാചോദിച്ചിടുന്നതും
ഒന്നല്ലേനമ്മളുൾത്താരിൽനന്നായിനിച്ചിടംവിധം
ശ്രീനാരായണൻ—നമ്മളൊന്നാണെന്നുവെച്ചാലും ഇങ്ങി
നെ ചോദിക്കരുതെ. തന്നെക്കാൾ തന്നെ പ്രമാണമാണ ഭാര്യ
അങ്ങിനെയുള്ളൊക്കളില്ല.

ശ്രീപരമേശ്വരൻ—മതിമതി തന്റെ പരിഹാസം. ഇതി
നൊക്കെ ഉത്തരംപറയുവാനിപ്പോൾ അവസരമില്ല.

ശ്രീനാരായണൻ—എന്താത.

ശ്രീപരമേശ്വരൻ—കുറെ ചു കാലംകൂടികഴിച്ചുകൂട്ടണമെല്ലോ
എന്നുള്ള പരിഭ്രമംകൊണ്ടു പരിഭ്രമമാണുള്ളിൽ അതുതന്നെ.

ശ്രീനാരായണൻ—
ആലോചിയ്ക്കുമ്പോഴീയല്ലകാലംവേഗാൽകഴിയ്ക്കുവാൻ
കാലാരിയായൊരങ്ങേയ്ക്കുംചാലേയത്തംഭവിച്ചിതോ
ശ്രീപരമേശ്വരൻ—തന്റെപലിതത്തിനുള്ള സമയംനന്ന
പൂച്ചെക്കു വിളയാട്ടം എലിക്കു പ്രാണവേദന അല്ലേ.

ശ്രീനാരായണൻ—അത്ര സഹിയ്ക്കാൻവയ്യായുണ്ടെങ്കിൽ
അവളെ അപ്പോൾ തന്നെ കാളപ്പറത്ത കേറ്റി ഇങ്ങോട്ടു
കൊണ്ടുപോരായിരുന്നില്ലേ. ഹിമവാനുംമറ്റും അറിഞ്ഞിങ്ങി
നെമുറയ്ക്കുവേണമെന്നു എന്തിനാണു നിശ്ചയിച്ചത.

ശ്രീപരമേശ്വരൻ—പാർവ്വതിയുടെ അഭിപ്രായത്തെ അനു
സരിയ്ക്കാനാണു. അതുകൊണ്ടു വൈഷമ്യമൊന്നുമില്ല. പിന്നെ

ഈ സപ്തഷ്ഠികളാണു ഇനി മൂന്നു ദിവസത്തേക്കു മുഹൂർത്തമില്ലെന്നൊക്കെ പറഞ്ഞു ഭഗവദ്ഗോവിന്ദത്തിൽ.

ശ്രീനാരായണൻ—(ചിരിച്ചുകൊണ്ടു) ആഹ്—കൊള്ളാം

ശ്രീപരമേശ്വരൻ—നേരമ്പോക്കല്ല ദയകൊണ്ടും അതുന്നിമിത്തം ജയിക്കുവാൻ വയ്യാത്ത കാര്യമെന്നൊക്കൊണ്ടും ഇനിയുണ്ടാകുന്ന ഉരിക്കപ്പൊറ്റിയില്ലാതെകണ്ടായി. (ആകശത്തിൽ ലക്ഷ്യം വെച്ചിട്ടു)

ദയേനിനക്കു മിക്കാലം ദയയില്ലാതെയാക്കിത്തോ

അയ്യോ മനസ്സോടൊന്നിടത്തു പ്രയോഗിയ്ക്കരുതെന്നു

ശ്രീനാരായണൻ—എയ്— ഇദ്ദേഹത്തിന്റെ പരിഭ്രമംകുറെ ചുരുക്കുന്നതുടങ്ങിയല്ലോ. ആദ്യം വഴിയുണ്ടു. (സ്വപ്നം) പാവു തിയുടെ പ്രകൃതിഗുണത്തിന്റെ പോലെ ആകൃതിഗുണത്തിന്റെയും അനുഭവം ഇനിയുണ്ടാകുന്നതുപോലെ വല്ല ഉപായങ്ങളുണ്ടോ.

ശ്രീപരമേശ്വരൻ—അന്നൊന്നു സാധിച്ചു നോക്കാം. (കുറെ ചുറ്റിക്കൊണ്ടു) ആരാണ് ചിട്ട.

നന്ദികേശ്വരൻ—(ചിത്രമെഴുതുന്ന സാമാനങ്ങളോടുകൂടി പ്രവേശിച്ചിട്ടു) അടിയൻ.

ശ്രീപരമേശ്വരൻ—അതൊക്കെ ഇവിടെ കൊണ്ടുവെക്കൂ.

നന്ദികേശ്വരൻ—(അതു ചെയ്യുന്നു)

ശ്രീനാരായണൻ—(നന്ദികേശ്വരനെ നോക്കിട്ടു) കൊള്ളാം. ഇയ്യോവേണ്ടിപ്പോ. എള്ളു എന്നു പറഞ്ഞാൽ എണ്ണ കൊണ്ടുവരും. അത്ര ബുദ്ധിമാനാണ്.

ശ്രീപരമേശ്വരൻ—അങ്ങോട്ടുതന്നെ ചെല്ലൂ. (നന്ദികേശ്വരൻ പോയി.)

ശ്രീപരമേശ്വരൻ—(ഏഴുതികൊണ്ടു)

നിറഞ്ഞിട്ടു ബാഷ്പജലം നിമിത്തം

മറഞ്ഞുപോകുന്നതു കാരണത്താൽ

അറിഞ്ഞുകൊണ്ടിട്ടു കരേവയെല്ലാം

തിരഞ്ഞുകൊണ്ടിങ്ങിനെ പ്രയാസം (ചുറ്റും)

ശ്രീനാരായണൻ—ഇനിയൊന്നു കാണാതെ കഴിയില്ല. സാവധാനത്തിലിരുന്നെഴുതു.

ശ്രീപരമേശ്വരൻ—(ഏഴുതുന്നു)

ശ്രീനാരായണൻ— നോക്കിട്ട. അല്ല കുറിയ്ക്കുകകഴിഞ്ഞെയു
 ജ്ജ. നോക്കട്ടേ. (എന്ന ചിത്രപടം മേടിച്ചുനോക്കിക്കൊണ്ടു)
 അംഗോപാംഗങ്ങളെല്ലാംവിരവൊടെഴുതിയോ
 രിക്കുറിപ്പിന്നുമുണ്ടി
 ഞങ്ങളൊക്കണാതകണ്ടുള്ളഴകതുപറയു
 നെന്നതിനിച്ഛായമിട്ടാൽ
 അങ്ങക്കുള്ളോരുചിത്രപ്പണിയുടയമഹാ
 പാടവംകാട്ടുവാനായ്
 ഭംഗ്യാഗൗരീകിണങ്ങാത്തൊരുഗുണമുതിരിൽ.
 ചെറു ചേർന്നുതൂങ്ങോ

ശ്രീപരമേശ്വരൻ—

ചാരുചായമിനിയിട്ടുകഴിഞ്ഞി
 ഞ്ഞുരിയോടഴകിലൊത്തുനോക്കിയാൽ
 പോരവംസനഭവാനെഴുത്തിനെ
 നേറെയെന്നൊടുകഥിക്കുമെങ്ങോ (ഹൻമ)
 (അണിയറയിൽ) പൈതാളികൻ.

വയ്യാഹാര്യങ്ങളെക്കൊണ്ടനലസിതകരാ
 ദിക്കെഴുംകാന്തിയെത്തൻ
 ജന്മത്തിൽതാൻജയിച്ചിട്ടതിനെമുഴുവനും
 തച്ചുപായിച്ചിദാനീം
 ചെമ്മേതാരുണ്യമോടുംതരുണിരുചിവിളങ്ങുന്നു

ശ്രീപരമേശ്വരൻ— (കേട്ടിട്ട) തിങ്ങാഗുണത്താൽ

വെണ്മാലാജാലമോടിച്ഛിട്ടമഴകെഴുമാ

ക്കുന്നതൻകന്യപോലെ

(ഹൻമ)

ശ്രീനാരായണൻ— (കേട്ടിട്ട) നാലുപുറത്തും നോക്കിക്കൊ
 ണ്ടു കാ- ഉച്ചയായിനേരം.

നന്നായ്ക്കുണപ്പാശുതവിച്ചവർത്തനീട്ടമിഹായചടച്ചുപാരം
 ചിന്നന്നവെൽകൊണ്ടു(ശ്രീപരമേശ്വരൻ)

തപസ്സുകൊണ്ടാ കുന്നിൽകിടാവെന്നതുപോലെകഷ്ടം (ഹൻമ)

ശ്രീനാരായണൻ—

ഏറേറ്റസ്സഹമായിട്ടെന്നൊരുദിനേശന്തൻമയുഖത്തിനാൽ
 കേറുംതാപമൊടിധരിത്രിയതിമാത്രംരൂക്ഷയായ്ജീൻതെ

ശ്രീപരമേശ്വരൻ—

പാതാതപ്പൊളസഹൃദാവമതിയന്നീടുന്നൊരൊൻവാക്കിനാൽ
പാരസർവ്വധരാധരാധിപതിതൻപെണ്ണെതൽപോലേസഖേ
ശ്രീനാരായണൻ—

പലപലമൃഗസംഘംതാപഭാരംകെടുപ്പാൻ
ജലമൊഴുകിടുമാറോടൊക്കുവാനോടിടുന്നു

ശ്രീപരമേശ്വരൻ—

വലിയൊഴുകൊഴുകിക്കൊണ്ടിതാമുന്ധിയിൽനില്ക്കും
മലമകളൊടുചേരാനിന്നുഞാനെന്നപോലേ

(എന്ന വേഗത്തിൽ എണീട്ട മൂന്നു നാലടി വെക്കുന്നു)

ശ്രീനാരായണൻ— (എണീട്ട)

എ - വരട്ടെ വരട്ടെ നില്ക്കു നില്ക്കു എന്ന (ശ്രീപരമേശ്വരൻ
ന്റെ കയ്യിനേൽ പിടിക്കുന്നു)

ശ്രീപരമേശ്വരൻ— ഐ. സങ്കല്പഭ്രമംകൊണ്ട കുറച്ചു ഗോ
ഷ്ഠിതപം കാട്ടിപ്പോയി. (രണ്ടാളും ഇരിക്കുന്നു.)

ശ്രീനാരായണൻ—

ആരാൽമൃഗവ്രജമിതാമൃഗതൃഷ്ണതീർത്ത
നിരാശികണ്ടതിജവത്തൊടുത്തിടുന്നു

ശ്രീപരമേശ്വരൻ—

പാരംഭമെത്തൊടി ധന്താൻമമതൃഷ്ണതീർത്ത
ഗൌരീശരീരമിതുകണ്ടുവെന്നപോലേ (ചുൻ)

ശ്രീനാരായണൻ—

ചിത്തത്തിൽകടുചാലുമിപ്പൊളുറിയുന്നീലുഗ്രസന്താപമി
പ്പത്തൻപുമലർവാടിചേന്നതുവശാൽത്താനാശ്രിതാനന്ദന

ശ്രീപരമേശ്വരൻ—

അത്യന്തംരസമോടുശൈലസുതയാജ്ഞേനീടുടൻതാനിനി
കത്തുന്നോരുമനോജ്ഞതാപമിതറിഞ്ഞീടാത്തവണ്ണംസഖെ

ശ്രീനാരായണൻ— നോക്കിനി മാല്യാഹ്നികത്തിന്നുപോവ
(എല്ലാവരും പോയി)

കാരുണ്യസംഭ്രമം എന്ന

നാലാമങ്കം കഴിഞ്ഞു.

ഉമാവിവാഹം.

അഞ്ചാമങ്കം.

(അനന്തരം ഒരു പെണ്ണു പ്രവേശിക്കുന്നു)

പെണ്ണു— (എല്ലാവരും നോക്കിട്ട) ഒരു വേനൽക്കു ഒരുവരി
ഷമെന്നുള്ളത ശരിതന്നെയാണു.

മുമ്പിൽപാവുതികാട്ടിലേക്കിവിടെനിന്നിട്ടങ്ങുചോകുമാറിനും
വമ്പിച്ചോരുവിഷാദമാംവിഷമകത്തുറപ്പെട്ടൊരിപട്ടണാം
അന്വോട്ടിപ്പൊഴുമാവിവാഹസുമഹാദിവ്യോത്സവാനന്ദമാം
ജംഭിച്ചോരുമൃതാംബുരാശിയിലഹോനീന്തുനിതേന്തുംമദാൽ

അന്വ- ഇപ്പോൾ ഈ നഗരത്തിന്റെ ഒരു ശോഭ അതി
കേമംതന്നെ.

സുനാലകരണങ്ങളാൽസരസമായ്പൂത്തുകൊടിക്കൂറായാം
ചീനപ്പട്ടകളാൽതളിത്തുമധികംമിന്നിടുമിപ്പട്ടണം
ആനന്ദത്തൊടുകാണി കറക്കനയനങ്ങൾക്കൊക്കെയുംനൽഫലം
താനെതന്നെകൊടുക്കയാലിഹഫലി ചിട്ടുണ്ടതെന്നുണ്ടുമം
അത്രതന്നെയല്ലാ.

മിത്രൻപോലുല്ലസിക്കുമണിഗണമതിനാൽ

തീർത്തനൽതോരണത്തിൻ

കത്തുതീകപ്പമേകാപ്രഭയതിൽമുഴുക

നിപ്പരംകെല്ലൊടിപ്പോൾ

ചിത്തേഗൗരീതപഃപ്രാഭവമഴകൊടുക

ണ്ടത്രയുറകുതുക്കച്ചേ

ണ്ടിത്ഥംതീവ്രാഗ്നിമദ്ധ്യസ്ഥിതിയൊടിഹതവി

ക്കുന്നതാനെന്നതോന്നും

(൨൦൧)

(നേരേനോക്കിട്ട) ആരംഭിപ്പവന്നത. ലക്ഷ്മിയല്ലെ.

(അനന്തരം ലക്ഷ്മി പ്രവേശിക്കുന്നു)

ലക്ഷ്മി— ആവു. ശിവ. ശിവ. എന്തൊരു തിരക്കാണ് അകത്തു. എന്റെ ശരീരമൊക്കെ വല്ലാതേ കണ്ടുതെരിഞ്ഞപ്പോയി ആ നടുക്കുവെച്ചതന്നെ തെരിഞ്ഞ ചത്തുപോകുമെന്ന വിചാരിച്ചു ഞാൻ. ഒരു വിധത്തിലിവിടെവന്ന വശായല്ലോ. ഭാഗ്യം.

(നെരേനോക്കിട്ട) എയ്- നാരായണിയൊ- നാരായണിയെ കണ്ടില്ലാ എന്താണാവോ എന്ന തമ്പുരാട്ടി കല്പിച്ചു.

നാരായണി— അയ്യോ ഞാനീതിരക്കിൽ എങ്ങിനേ അകത്തേക്കു കടന്നുചെല്ലും.

ലക്ഷ്മി— പിന്നെ തമ്പുരാട്ടിതന്നെ അതും അരുളിച്ചെയ്ത അവാക്കു പിറക്കുമാസം പത്തായി. ഈ തിരക്കിൽ വരാൻ വയ്ക്കാഞ്ഞിട്ടായിരിക്കും എന്നു.

നാരായണി— വിവരങ്ങളൊക്കെ ഇത്ര സൂക്ഷ്മമായിട്ടു അറിവാൻ ഇതുപോലെ ആരാണ് (ലക്ഷ്മിയുടെ മുഖത്തുനോക്കി ചിരിച്ചുകൊണ്ടു)

ചാരുരത്നമയമായകുണ്ഡലം
ഭ്രമോദമൊരു കാതിലിട്ടുടൻ
സൈപരമിങ്ങിനെ നടുത്തുണീ
ഭീരുപേഷമിതു നന്നുനന്നെടൊ. (൨൦൨)

ലക്ഷ്മി— (കാതിൽ തപ്പിനോക്കിട്ട) അയ്യോ എടുത്തുകൊണ്ടിരിക്കുകയോട പോയല്ലോ. എങ്ങിനെയൊന്നു പോയതെന്നു സംശയിക്കാനില്ല. ഈ തിരക്കിലുന്തും തള്ളും കൊണ്ടുതന്നെ. കഷ്ടം നല്ല കാരടായിരുന്നു. ഇനി ഈ കാരടം ഉരുക്കുതന്നെ. (അത ചെയ്യുന്നു)

നാരായണി— അകത്തു വലിയ കുലശലാണ് അല്ലേ.

ലക്ഷ്മി— ഓ-

ചിലരുടെ വളകൾത്തരിച്ചും ചിലരുടെ മൂക്കുത്തി ഞാത്തിവെപ്പാഴി ചിലരുടെ കാരടകൊഴിച്ചും പലകുലശലുമിത്തിരക്കുചേർന്നു [ച്ചും

നാരായണി— പാങ്ങായപൊൻകുണ്ഡലമോടവിട്ടു
തുണിക്കിടക്കുതവകണ്ണുപാശം
ഭാഗ്യം കചംകൊണ്ടു മറച്ചുകൊൾക
മങ്ങാതെന്നീകേളിതു സമ്പ്രദായം (൨൦൪)

ലക്ഷ്മി—(അതു ചെയ്തിട്ട) ഞാനൊരു ദിവസവും കൊരടി
ടാതെ ഇരിക്കാറില്ല. ഇന്നു വിശേഷദിവസം അശേഷം പട്ടിണി!
എന്ന കൂട്ടത്തിലായി.

(അനന്തരം ഒരു കാവൽക്കാരത്തി പ്രവേശിക്കുന്നു)

കാവൽക്കാരത്തി—(ലക്ഷ്മിയോട)

പരമിത്തിരക്കിലിരുന്നിന്നൊരു കൂട്ടരിഞ്ഞരിച്ചുപോയെന്ന
ഒരു വാർത്ത കേൾക്കുക എന്നൊരു കൂട്ടം കൂട്ടത്തായവരെന്നേൻ

എന്ന പറഞ്ഞുകൊടുക്കണമെന്ന ചെറിയതമ്പുരാട്ടി കല്പി
ച്ചതന്നു അയച്ചതാണിത (എന്നു കൂടെ ലക്ഷ്മിയുടെ കയ്യിൽ കൊ
ടുക്കുന്നു)

ലക്ഷ്മി—(വാങ്ങിച്ചിട്ട) നാരായണി ഇത നോക്ക.

നാരായണി—(നോക്കിട്ട) മറ്റൊരു കൂട്ടിനേക്കാൾ ഭാഷ
യും കല്പകളും അധികം നന്ന.

ലക്ഷ്മി— അതിനെന്താണു കേൾക്കുത. ഇത വിചാരിക്ക.
എന്റെ കാതിലെ കൂടെ പോയതൊന്നരിയുമുമ്പിൽ അവിടുന്ന്
എങ്ങിനെ അറിഞ്ഞു. ഇതൊക്കെ കാണുമ്പോൾ അവിടക്കു ദി
വ്യ ചക്ഷുസ്സുണ്ടെന്നു തോന്നും. എല്ലാ കൂട്ടംകൊണ്ടും അമ്മെക്കൊട്ടിലും
അച്ഛനെക്കൊട്ടിലും വളരെ ഗുണം കൂടും പറയുതിക്ക.

നാരായണി— അമ്മയേക്കൊട്ടിലും അച്ഛനേക്കൊട്ടിലും വള
രെ ഗുണം കൂട്ടുമെന്നു തന്നെയല്ല ഇത്ര ഗുണങ്ങളുണ്ടായിട്ട ഇന്നു
ആരാണുള്ളത.

വാമാശിഷാശമുണ്ടോവെട്ടിച്ചുടയൊരുവാശ്ശാടിചാണിയ്ക്കുതന്നോ
ധീരതപകുന്നിനോണ്ടോജലനിധിതന്നയെക്കാഗസൗന്ദര്യമുണ്ടോ
കാരണ്യജ്ഞാനരക്ഷാപടതകളധുനാസർവ്വലോകേശനോണ്ടോ
താരണ്യത്തുള്ളപൊക്കംഗുണഗണമെഴുമിപ്പാവുതിയ്ക്കുള്ളപോലേ

ലക്ഷ്മി—

ഇങ്ങിനെയുള്ളൊരുപാവുതിചങ്ങാതിയതായ്ക്കുവിടവാൻമാത്രം
മറ്റൊന്നെന്താമഹാപ്രഭയൊരുമംഗളമെന്നൊന്നുചെയ്തുമുജ്ജനം

നാരായണി— അവിടുത്തെ കളിപ്പിക്കു കുറിയിടിക്കു ആഭര
ണങ്ങൾ അണിക്കു ഇതൊക്കെ കഴിഞ്ഞിട്ടില്ല.

കാവൽക്കാരത്തി— ഉവ്വ.

നാരായണി— ഇപ്പോൾ എന്താണു അവിടെ പ്രകൃതം

കാവൽക്കാരത്തി—

കാരോതാപസപതിമാരുമധി കംബസുതപമാൻഞെഴു
നോരോപവൃതപതിമാരുമഴകായ്ക്കുന്ദിച്ചിടംഗൗരിയെ
പാരാതകമരികൽവെച്ചുപരിലാളിച്ചേറാമാശീർവ്വച
സ്സാരൂഡപ്രണയകേമിയ്ക്കുകയതാണിപ്പോളനപ്പോസ്സവം.

കുരട ഇടീച്ചിട്ടവെണം പോരാൻ എന്നാണ കല്പന.

ലക്ഷ്മി— (കുരട കാതിൽ ഇടുന്നു)

കാവൽക്കാരത്തി— എന്നാൽ ഞാൻ പോട്ടെ. ഇനിയ്ക്കു
പലജോലിയാണ. അങ്ങാടിപ്പിള്ളയും നാട്ടുപിള്ളയും കൂടിയൊ
ലൊക്കിപ്പല്ലല്ലോ (എന്ന പോയി.)

നാരായണി—ഇങ്ങിനെയാക്കേയാണെങ്കിലും ഈ പാവു
തിയുടെ ഒരു കൂട്ടാമാത്രം ഇനിക്കു ബോധിച്ചില്ല.

ലക്ഷ്മി— ഉം- എന്താണു്?

നാരായണി—ഈ പരമേശ്വരന്റെ നേരേയുള്ള അനുരാ
ഗംതന്നെ. അതെന്താണെന്ന പറയാം.

ഉദാരകാരനതാകിലുംശിവനിരപ്പാളിത്തപമങ്ങുണ്ടുപോൽ
ചിരദുഃഖന്നഗമഃണുപോൽവളയുടക്കുംചേലതോലാണുപോൽ
കൂറാൻവാഹനമാണുപോൽചുടലയിൽചേരുന്നൊരാച്ചാരമാ
ണോരംപൂശുവതിന്നുപോൽമിഴിയിലുവൈഷ്ണവമാട്ടുണ്ടുപോൽ

ലക്ഷ്മി—ഞാനും ഇതൊക്കെ ജനങ്ങൾ സംസാരിച്ചുകേട്ടിട്ടു
ണ്ടു്; പക്ഷെ ഇനിയ്ക്കിതിൽവിശ്വാസമില്ല.

നാരായണി— ഉം-

ലക്ഷ്മി—പാവുതിയുടെ ബുദ്ധിക്ക് പിഴ വരില്ല. എന്നുള്ള നി
ശ്ചയംതന്നെ.

നാരായണി—ആട്ടെ നോക്കിപ്പോൾ കണാമല്ലോ.

ലക്ഷ്മി— എന്നാൽ നൊമ്മൾക്കിപ്പോൾതന്നെ മാളികയു
ടെ മുകളിൽകേറി സ്ഥലംപിടിക്ക. അല്ലെങ്കിൽ ഇനി തിരക്കു
കലശലാവും.

നാരായണി—അങ്ങിനെതന്നെ (രണ്ടാളുംനടക്കുന്നു.)

നാരായണി—ഈ വാതിൽ സാക്ഷയിടാഞ്ഞാൽ എന്നെ
ഞെരിക്കും. (എന്ന സാക്ഷയിടുന്നു.)

(അണിയറയിൽ കളകളും.)

കുഴങ്ങുന്നതുകിൽബഹുജനമഹോശംഖനിനദം
 മുഴങ്ങുന്നശംഭോപരമശിവപാഥീതിസരസം
 തൊഴുന്നസല്ലോകംത്രിപുരഹരനാംവിശ്വപതിത
 നെഴുന്നെള്ളത്തായെന്നഴകിനൊടുതൊന്നുനൂറ്റിമെ
 (രണ്ടാളുംകൂടിനടന്നിട്ട ജനാലയിൽകൂടിപ്പുറത്തേക്കു നോക്കുന്നു.)

നാരായണി—

കറകാതിലണിഞ്ഞുമൊറ്റമുലയിൽപ്പൂച്ചന്ദനംപൂശിയും
 കറകാർകുഴൽപാതികെട്ടിയുമഹോമേൽമുണ്ടുചുറ്റാതെയും
 കറക്കണ്ണഴുതാതെയുംപലതരംപെണ്ണുങ്ങൾതിണ്ണുംഭ്രമി
 ചേറ്ററംവേഗമൊടെത്തിട്ടുന്നിതുമുദാമുക്കണ്ണനെക്കാണുവാൻ ( )

ലക്ഷ്മി—

കാളുന്നകാന്തികലരംസുരവാണത്തെ
 കാളംവലിപ്പമൊടുഭംഗിവിളങ്ങിടുന്ന
 കാളപ്പുറത്തുവിലസുന്നിതു കാളകണ്ഠൻ
 കാളാംബുദാളിചികരേകളമോടുകാക്ക (൨൧൨)

നാരായണി—(നോക്കിട്ട) ഇദ്ദേഹമാണ ശ്രീപരമേശ്വരൻ.

ലക്ഷ്മി—പിന്നെയോ.

നാരായണി—

പൊട്ടാണല്ലോലലാടസ്ഥലമതിൽമിഴിയില്ലിങ്ങതോലല്ലുപ്പാൻ
 പട്ടാണല്ലോശിരസ്സിൽകൊടിയജടകളല്ലല്ലൊളികേശമല്ലോ
 ഒട്ടുംഭോഷംകമിപ്പാൻനഹിനഹിഗുണജാലങ്ങൾതിങ്ങുന്നതുണ്ടീ
 മട്ടാണല്ലോമഹേശൻജനമൊഴിയതിനാൽമുമ്പിലപ്പംഭ്രമിച്ചേൻ

പ്രൗഢശ്രീസൗമ്യഭാവത്തൊടുവിലസിട്ടമീ
 ശ്ലങ്കരൻവിശ്വനാഥൻ
 ഗാഢക്രോധേനപുഷ്പായുധനെയെരിപൊരി
 ചെന്നതുണ്ടാകയില്ല
 കേടില്ലാതുല്ലസിതന്നഴകൊഴുകിട്ടമീ
 ദ്രേവനെക്കണ്ടുവല്ലാ
 താടൽപ്പെട്ടാത്തലജ്ജന്യദിതിമലർശരൻ
 ഹന്തതാൻതന്നെചത്താൻ (൨൧൫)

മാമാജ്യംപരമേദമീപ്തമാമന്തനോടുശൈലേശ്വരൻ
 മോമപോലിമചാർച്ചയുണ്ടതുവശാൽവംശത്തൊടുക്തൃഷ്ണായ്
 ദേവത്തിന്നുമുദൃതപമേരവുമതുണ്ടെന്നാകിലുംഗൗരിയി
 ദ്രോമകാന്തനതായ്ക്കുറുചിതമായല്ലോതപഞ്ചയ്യതും (൨൧൩)

ലക്ഷ്മി—

അഴകൊടുമരനെക്കൊട്ടംകഴൽപോഷത്തൊടുഗിരീന്ദ്രനെതിരോ
 വഴിപോലഥതിരുമുമ്പിൽവഴികാട്ടിക്കാണ്ടിതാനടക്കുന്നു

ചക്രായുധന്റെഗുണമേറിയതുകരത്തിൽ

തുകയ്ക്കൊണ്ടുതരമോടുവിടിച്ചുകൊണ്ടു

പൊക്കംപെരുത്തുവൃഷഭന്റെപുറത്തുനിന്നി

ട്ടിക്കാലമീശനിളതന്നിലിറങ്ങിപ്പോ

(൨൧൪)

ഇനി അകത്തേക്കു എഴുന്നള്ളുകയായി.

നാരായണി— എന്നാൽ നൊക്കുംപൊയ്ക്കാ, തിരക്കുണ്ടെങ്കി
 ലും വേളിയുടെക്രിയ കാണാനുത്സാഹിക്കണം.

ലക്ഷ്മി— അങ്ങിനെതന്നെ.

(മണ്ടാളുംപോയി)

(പ്രവേശകം കഴിഞ്ഞു.)

—o—o—o—

(അനന്തരം ശ്രീമൂർത്തികളും ഹിമവാനും പ്രവേശിക്കുന്നു.)

ഹിമവാൻ— ഇതിലെ ഇതിലെ.

(എല്ലാവരും നടക്കുന്നു)

(അണിയറയിൽ) എ- എ- എന്തുലഹളയാണിത.

കൊള്ളുണ്ടുരലുകൊണ്ടുരണ്ടുവിബുധനാരോവിചാരിക്കുവിൻ

തള്ളുന്നെന്തുസുരേന്ദ്രചന്ദ്രബലമോടുത്തുനതെത്തിങ്ങിനേ

പൊള്ളിയ്ക്കാതകലത്തു ധാരകശുചകാരോകടുത്തിടൊലാ

കൊള്ളിപ്പിയ്യധികപ്രസംഗമമരണാങ്കൈമാറിടുവിൻ

വേണമെങ്കിൽ അത്യാവശ്യം മഹാഷിമാർ കടന്നോട്ടെ (എന്നു)

(അനന്തരം നാരദനും സപ്തർഷികളും പ്രവേശിക്കുന്നു.)

മഹാഷിമാർ—ചരിചൊടുമുതസേവീച്ചേരമുക്കേറിടുന്തീ

സ്സുരവരരുടെയുന്തെള്ളമയ്യോസാമിപ്പാൻ

കരിയിലയതുതിന്നുന്നോരുനോക്കാക്കുമാർത്താ

ലരുതരുതിമചല്ലാതെല്ലാതെല്ലാന്നുറങ്ങി ( )

ത്രിമുത്തികൾ- (മാരപ്പിമാരെനോക്കി മന്ദസ്ഥിതം ചെയ്യുന്നു)

ഹിമവാൻ- (വന്ദിക്കുന്നു)

മഹാഷിമാർ—

മുരഹരജയവിഷ്ണോദേവലോകേശവന്ദേ.

പുരഹരചരമാത്മൻ പാർവ്വതീനാഥപാഹി.

ഗിരിശനന്ദഗുരുതപഃപുണ്ഡ്രപുണ്ഡ്രാംബുരാശേ.

ഗിരിതീലകഭവാനനുഞ്ഞാർഭംഗ്യാതൊഴുന്നു

ഹിമവാൻ- (ലജ്ജിക്കുന്നു)

ത്രിനാദൻ— (വിചാരം) എത്രദിവസമായി സാമാന്യരായ
പോലെ ഒരു യുദ്ധംകണ്ടിട്ടു. ഈ ചേളികഴിഞ്ഞ ഭഗവാനു ഒരു
പുത്രനുണ്ടായാലൊരു യുദ്ധംകാണാൻ സംഗതി വരുമായിരിക്കും.
അയ്യോ ഇനി അതിന്നു കുറേതാമസമുണ്ടല്ലോ. എന്നാകാട്ടാ.
ഒരു നിവൃത്തിയില്ല. അത്രത്തോളം ഉപായത്തിലുള്ള വല്ലയുദ്ധവും
കണ്ട കാലംകഴിച്ചു കൂട്ട. (ആചോചിച്ചിട്ടു) ഇപ്പോൾ ഇങ്ങിനെ
ചെയ്യുകതന്നെ. (നാലു പുറത്തു നോക്കി അതുതന്നെ നടിച്ചുകൊണ്ടു
സ്തംഭം)

അതുതമതുതഃകാരോശിപ്പാദികളല്ലാല്ലതിപ്പാശ്ച

കെല്ലാടിതിൻഗുണമല്ലാംസപ്തേന്ദ്രനമോതുവാൻമിടുക്കില്ല

(എന്ന കയ്യുകളുടെ നഖം കൂട്ടി ഉരസി കൊണ്ടു അണിയറ
യിലേക്കു നോക്കി തലകുണക്കിക്കൊണ്ടു)- അയ്യയ്യ ബഹുരസം
ബഹുരസം.

ധിക്കാരത്തൊടുതള്ളിടുന്നബലമോടിങ്ങിനനുംചന്ദ്രനും

സീലാരത്തൊടുവാങ്ങിടുന്നവരണസ്സൽത്തിനാൽപാവകൻ

കുപ്പൊടൊരുമിച്ചുചേർന്നിതരിരക്കിടുന്നകാവൽസ്ഥല

ത്തിക്കാലത്തഴകുള്ളചൂരലിതിളക്കിടുന്നനന്ദീശപരൻ (൨൨൩)

(അണിയറയിൽ)

പടുതപമോടിങ്ങിനെതള്ളിയുന്നതി

ട്ടുത്തിടുന്നെന്തിനകന്നുനില്പിൻ

തടുത്തിടുംതൊന്നിനിയങ്ങൊരാളെ

കുടത്തുവാൻകല്പനവേണമല്ലോ— എന്നു (൨൨൪)

നാദൻ—(വിചാരം)

അയ്യോ ദൈവകളല്ലാതും ചേടിച്ചുകുന്നതുടങ്ങി. ഉപ്പു: ഈ മുപ്പു:

കൊരങ്ങമുകുറിവിടെ നില്ക്കുമ്പോൾ ഇത നല്ല നേരമായില്ല.
 ഫലമില്ലിതുകൊണ്ടിനിയിമലമകളെസ്സരനദീധരൻവേട്ടാൽ
 പലതരമേഷണിക്കൂട്ടിച്ചിലനേരമ്പോക്കുനമുണ്ടാക്കാം ()
 അത്രത്തോളം ക്ഷമിക്കതന്നെ.

പുരോഹിതൻ—(പ്രവേശിച്ചിട്ട) ഇവിടെയാണു കൈവട്ടം
 കൂട്ടിയിരിക്കുന്നത.

(എല്ലാവരും അങ്ങോട്ടു നടക്കുന്നു)
 (അനന്തരം ശ്രീഭഗവതിയും സരസ്വതിയും മേനയും ശ്രീപാർവ്വ
 തിയെക്കൊണ്ടു പ്രവേശിക്കുന്നു)

(അണിയറയിൽ)

ഉല്ലാസമോടിവിടെനില്ക്കിലുമീവിശേഷ
 മെല്ലാംകനത്തകുതുകത്തൊടുകണ്ടുകൊൾവാൻ
 ഇല്ലാവിരോധമൊരുവന്നുമിതെന്തുപിന്നെ
 വല്ലാതെനിങ്ങളിഹവന്നതിരക്കിടുന്നു (൨൨൩)

നാമദൻ— ജയവിജയമാർ ദേവസ്രീകളോടും നന്ദികേശവ
 രൻ ദേവകളോടും മറ്റും പറയുന്നതാണീകേൾക്കുന്നത.

(എല്ലാവരും ഉചിതപോലെ ഇരിയ്ക്കുന്നു)

(പുരോഹിതൻ—ശ്രീപരമേശ്വരനെക്കൊണ്ടും ശ്രീപാർവ്വതി
 യെക്കൊണ്ടും മറ്റും വേണ്ടതുപോലെ ക്രിയകൾ ചെയ്യിക്കുന്നു.)

ശ്രീനാരായണൻ— (മുഖദർശനസമയത്തിൽനോക്കിട്ട.)

ഉന്മേഷാലങ്ങുമിങ്ങുപരിചൊടുപെരുകീ
 ടുന്നതീവ്രാനുരാഗം
 സന്മാദത്താൽചൊരിഞ്ഞുകടമിഴികളട
 ണ്ണുപ്രകാശംവിളഞ്ഞും
 തമ്മിൽചേരുന്നനേരംതരളതയധിക
 ന്തേടിയുമോടികണ്ഠ
 ണ്ണമട്ടുംഭോജമൊക്കുന്നിവർമിഴികൾവിള
 ണ്ണുവിണ്ണുണഭംഗ്യാ

പുരോഹിതൻ—

ധർമ്മരാജരിപുവായിടുന്നൊരി
 ധർമ്മരൂപിപതിയോടുചേർന്നു

ധർമ്മത്തിനെ ചരിച്ചുകൊടുക്കുന്നി
നിമ്നേന്ദ്രമുഖിസർവ്വകാലവും

(൨൨൮)

ശ്രീപാർവ്വതി (നല്ലവണ്ണം കേൾക്കുന്നു.)

ബ്രഹ്മാവ— ജയജയപരമേശ്വരമാർത്താണ്ഡോ.

ശ്രീനാരായണ— ജയജയപർവ്വതകന്യകാത്മനാഥ.

മഹാശിവാർ— ജയജയശിവസാംബപാർവ്വതിശംഭോ

ജയജയപാർവ്വതിസന്തതം പ്രസദി (൨൨൯)

ശ്രീഭഗവതി—

അർക്കൻനിങ്ങളിലേററുമുള്ളബഹുമാനത്താൽ സ്വപാദങ്ങളെ
മുക്കിപ്പോക്കിയിരിക്കുകയും ചെയ്തിട്ടില്ലാത്തവേശ്വരൻ
ദോഷമില്ലാത്തതെങ്കിലും മമഭവസ്സേവാദിലാഷംപരം
നില്പാഞ്ഞിട്ടിതതാമരക്കുടവിടിച്ചിടുന്നുകേടെന്നിയേ (൨൩൦)

(എന്ന ശിവനും ശ്രീപാർവ്വതിയ്ക്കും കുടവിടിക്കുന്നു)

ശ്രീസരസ്വതി—

നൈർണ്യസ്ഥിതിപൂണ്ടിടുന്നൊരുഭവാനാമസ്മിതിച്ചിടവാ
നാർക്കംവയതുവേണ്ടനിങ്ങളെഗുണങ്ങൾക്കുറമില്ലായ്കയാൽ
കാർക്കന്മാരുവയൊക്കെയും പറയുവാൻവയ്യാതുംവേണ്ടമോ
ദോഷമില്ലാക്കിലതാനാമിങ്ങുമുഴുവൻവാഴ്ത്താൻമിടുകില്ലമേ

(ഹിമവാൻ—വിചാരം.)

പൂജിയുന്നതിനാൽ ദാഹിപ്പട്ടിത്താൻകാമിച്ചിടുന്നോർകളും

പൂജിയുന്നിതുപൂണ്ണഭക്തിനതരാജ്യപോട്ടമൽപുത്രിയെ

— രാജാധീശനതാമരന്റെമഹാപിപട്ടത്തിലാത്രാശയം

യോജിയുന്നിതുഗൗരീഗൗരവമിനിസ്സെന്താന്നിനിപ്പട്ടവാൻ

മേന—(വിചാരം) കഷ്ടം എന്റെ ഒരു കഥയില്ലായ്ക്ക ഇത്ര
വലുതായിട്ടുള്ള ഐശ്വര്യത്തിന്നു കാരണമായ തപസ്സിനെ മു
മ്പിൽത്താൻ വിരോധിച്ചുവല്ലോ.

മൃഗങ്ങൾക്കുള്ളതിലുള്ളൊരുഗാഡസ്സേഹമതുംദൃഗം

പ്രൗഢന്മാർക്കുഗുണങ്ങൾക്കുകേടായിത്തന്നതീർന്നിടം

ത്താൻ മുമ്പിൽ തപസ്സിനുവിരോധംപറഞ്ഞതിനെ പാർവ്വ
തി കേൾക്കാത്തത എത്ര നന്നായി ഒരു സീമയില്ല. ഇപ്പോഴു
ത്തെ എന്റെ ഈ ആനന്ദത്തിന്റെ വലിപ്പം വിചാരിച്ചാൽ

അപ്പോഴത്തെ വൃസനം ഒരു സാരമില്ല. എന്നതന്നെയല്ല മുമ്പിൽ വൃസനംതന്നെ ഉണ്ടായിട്ടില്ലെന്ന പറയണം.

(ശ്രീപാപ്തരിയോട നേരിട്ടപ്പോലെ)

ഇത്രമാത്രമരിയായമോദമെഞ്ചിത്തതാതരിൽവളർത്തകാരണം
പുത്രിനിന്നിലധികപ്രസാദമിങ്ങത്തിടുന്നതിനൊരൊമില്ലയേ
അണിയറയിൽ— ശങ്കരശിവശിവശംഭോ

ശങ്കരശൈലേന്ദ്രപുത്രിശിവദയിതേ

കിങ്കരരാമദിയങ്ങടെ

സങ്കടവുമതീർത്തുകാത്തുകൊള്ളണമെ

(എന്ന എല്ലാവരുകേൾക്കുന്നു)

ശ്രീപരമേശ്വരൻ—ആരാണവിടെ.

നന്ദികേശ്വരൻ—(പ്രവേശിച്ചിട്ട) അടിയൻതന്നെ.

ശ്രീപരമേശ്വരൻ—ദേവകളിൽപ്രമാണികളെ ഇങ്ങോട്ടു ക
ട്ടത്തി അയക്ക.

നന്ദികേശ്വരൻ—എറാൻ (എന്നപ്പോയി)

(അന്നന്തരം ഇന്ദ്രൻ ചന്ദ്രൻ മുതലായ ദേവകൾ പ്രവേശിച്ചി
ട്ട തുമ്പുണ്ടിടത്തേയും മറ്റും വരുന്നു.)

ശ്രീപരമേശ്വരൻ—(ശ്രീനാരായണനോടും ബ്രഹ്മാവിനോ
ടും) നിങ്ങൾഇവരെ സമാധാനപ്പെടുത്ത.

അവർ—അങ്ങിനെതന്നെ.

ശ്രീനാരായണൻ—നിങ്ങൾക്കിപ്പോൾഎന്തസങ്കടമാണുള്ളത.

ഇന്ദ്രൻ—ഞങ്ങളുടെ ആലോചനക്കുറവുകൊണ്ടു കാമൻ
മരിച്ചുപോയല്ലോ എന്നുള്ള സങ്കടമാണിപ്പോൾ നാടിക്കാൻ
വയ്ക്കത്ത.

ശ്രീനാരായണൻ—കാമന്റെ മരണത്തിനുള്ള കാരണം
നിങ്ങളുടെ ആലോചനകുറവല്ല. ഇന്നതാണെന്ന ഞാൻ പറ
യാം.

മുന്നകാമൻനിമിത്തബേതനിജസുതയാംതാണിയിൽരീപ്രരാഗം
ചിന്നിപ്പിന്നിടൊതുക്കിട്ടടനഖിലജഗൽപൂജനാമീവിമിഞ്ചൻ
നന്നാശ്ലീഭസ്മാകെനഃഴ കിന്നൊടിചനെല്ലുകയെന്ദ്രേശപിച്ചാ
നെന്നിട്ടാണിപ്രകാരമേടിവിമനസിജൻ ചത്തതെന്നോത്തുകൊ

(രവിൻ.

ഇത്രം—

മുരഘരക്തവയോടുമിവിടുന്നരുളിച്ചെയ്തോരുവചനപീയൂഷം
പരിചെയ്തസേവിച്ചിട്ടെൻപരിതാപമശേഷമങ്ങുപോയിപ്പോൾ

ബ്രഹ്മാവ—ഭഗവാൻ നേത്രാഗ്നിയിലിങ്ങിനെ ദഹിച്ചതു
കൊണ്ടു കാമനവലുതായിട്ടുള്ള ശ്രേയസ്സവരും.

ദേവകൾ—(ആദരവോടുകൂടി) അതെന്താണെന്നു കേട്ടാൽ
കൊള്ളാം.

ബ്രഹ്മാവ—

മന്നിൻഭാരംനശിപ്പിച്ചതിനുമിതപാപക്ഷയാദിജ്ഞാതായി
ദിന്നിശ്ചിതജ്ഞാനായിട്ടുള്ളയിലവതരിച്ചിട്ടുമിങ്ങുകൊരി
അന്നീദ്രേവന്റെപുത്രത്വമൊടുക്കെജനിച്ചിട്ടുമിതമന്മഥന്താ
ണെന്നാൽസൗന്ദര്യമുഖ്യാവിപഗ്നചുമിടവന്നിട്ടിരട്ടില്ലമല്ലോ

ദേവകൾ—

ശ്രീസേവ്യന്മാർഭവാനാരദിതൊഴുമടിയങ്ങൾക്കുടൻമേലിലാറും
ഭാസിജംസൽഗുണയെല്ലതിനഴലധുനാതന്നതുംനന്നിതത്രെ
ശാസിച്ഛംബാലമെക്കൊണ്ടുറവുടയമഹത്തുക്കളുമ്പോടുവിദ്വാ
ദ്വാസക്ലേശംസഹിപ്പിച്ചിട്ടുമിതുസതതപ്രേമിയിൽസിദ്ധമല്ലോ
ശ്രീനാരാ— അത്യന്തശക്തികലരുംസുതന്നിന്നിയുണ്ടാം

മൃത്യുഞ്ജയനാമുനരാബ്ജഗവൽകുമാരൻ

അത്യഗ്രഭൈത്യനിധനംസമരേകശിഷ്ടം

പുത്യാസമോക്ഷിത്വമോവിധിതൻവിധിജ്ഞ.

അതുകൊണ്ടു നിങ്ങൾക്കാക്കും ഇനി ഭട്ടം ദുഃഖം വേണ്ട
(ദേവകളെല്ലാവരും സന്തോഷിച്ചുകൊണ്ടു തൊഴുന്നു.)

ശ്രീപരമേശ്വരൻ— (ദേവകളോടുംമഹാഷിമാരോടും) എ
ന്നാലങ്ങിനെയാട്ടെ. (ദേവകളും മഹാഷിമാരുംപോയി.)

ഹിമവാൻ— ഇവരെയാക്കുവേണ്ടതുപോലെ സൽകരി
ക്കാൻ ഞാനും പോട്ടെ.

ശ്രീപരമേശ്വരൻ—അങ്ങിനെയാട്ടെ.

(പരോഹിതനോടുകൂടി ഹിമവാൻപോയി)

മേന— നമ്മൾക്കും സൽകരിക്കേണ്ടാളുകൾ വളരെയുണ്ടല്ലോ

ശ്രീഭഗവതി—ശെരി ശെരി വേഗത്തിൽപോവാ.

(പാർവ്വതിയൊഴിച്ചു ശേഷം സ്ത്രീകളൊക്കെപോയി)

ശ്രീനാരായണൻ—(സ്വകാജ്ഞമായിട്ട്) ഞാൻ ഇനി സമയപോലെവന്നു കണ്ടുകൊള്ളാം.

ശ്രീപരമേശ്വരൻ—എന്താണിങ്ങിനെ പറയുന്നത. എല്ലാ ജ്യോഴ്സും സമയമല്ലെ.

ശ്രീനാരായണൻ—(ചിരിച്ചുകൊണ്ട്) അതൊക്കെ ഇനി സ്റ്റുറിയാം. (നടന്നുകൊണ്ട് ബ്രഹ്മാവിന്റെ നേരേനോക്കിട്ട വിചാരം) ഈ കാത്തുവിഡ്ഢി ഇവരെ കുറച്ചു മുച്ചിപ്പിള്ളമെന്നാണു തോന്നുന്നത. ഈ വക ഉടുക്കുകയൊന്നും അറിയില്ല. വലിയ യോഗ്യരായിരിക്കും ആർക്കൊന്നും മിണ്ടാൻവയ്യ. ഇങ്ങിനെ ചില വിദ്വാന്മാരുണ്ട്. ഇവരെക്കൊണ്ട് ചിലപ്പോൾ നല്ല ബുദ്ധിമുട്ടാവും. (ആലോചിച്ചിട്ട്) കറെകഴിഞ്ഞാൽതന്നെ പോയ്ക്കൊളും. (എന്നു പോയി.)

(ശ്രീപരമേശ്വരനും ശ്രീപാർവ്വതിയും ബ്രഹ്മാവിനെ വന്ദിക്കുന്നു)

ബ്രഹ്മാവ— മഹാരിദയിതേഗൗരിചാരുശീലേനിണ കിനി പാമാതുണ്ടായ്ക്കൊന്നല്ലവീരനായൊരുനന്ദനൻ

(എന്നു അനുഗ്രഹിച്ചിട്ടവിചാരം) ഇദ്ദേഹത്തിനെ എന്തെന്നു ഗ്രഹിക്കേണ്ടത. ഒന്നുതോന്നുന്നില്ല. (സ്തംഭം) എന്താണൊന്നിവിടെക്കു ഇനി ഈജ്യപ്തേയേണ്ടത.

ശ്രീപരമേശ്വരൻ—

മെല്ലെപ്പൊഴുത്ത്രിദശരോടെ തനല്ലുപായം

ചൊല്ലീട്ടുശക്തിയൊടു ചെത്തിതിവണ്ണമെന്ന

കല്യാണമായിതുമുക്കിനിയിച്ചുമാനു

മില്പിങ്ങുചെയ്തതിനമോപരിപൂണ്ണമായി

(൨൪൨)

എന്നാലുമിതിരിക്കട്ടെ. ഭരതവാക്യം

വിന്നുതിട്ടാതത്രമഹാജനത്തെവണങ്ങിട്ടേവടിചൊടുലോകം

ഗുണങ്ങളല്ലാജ്ജനമായതിന്നമിന്നങ്ങിട്ടേകലിയങ്ങുപോട്ടേ ( )

(എന്നു എല്ലാവരും പോയി)

വി വ റ ഹ റ സ വ മ ന

അ ബ റ മ ക റ ക ശി ണ്തു .

കല്യാണിനാടകം

ഇക്കാവ്യകിയരാജകീര്യൻതന്നയൻകത്തു
ണ്ണിഭുപൻതന്നൽ തുകാൻസേവകനായ ശി
ഷ്യനമലൻഭവോദ്ധാസവാരതൻ ചൊൽ
ക്കൊള്ളുന്നൊരു കൊടിച്ചിംഗനൃപൻ കൊച്ചു
ണ്ണിഭുപാലനാ ണ്ണിക്യാപ്യംവിരവെടുത്തിൽ
റിവിൻമാലൊകരെല്ലാവരും.

ഗ്രന്ഥകർത്താവിന്റെ ചിലവിൽ
കൊച്ചി സെന്റമ്മാസ ആഴ്ചക്കുടരതിൽ
അച്ചടിപ്പിച്ചത.

പകർപ്പവകാശം രജിസ്റ്റർ ചെയ്തിരിക്കുന്നു.

കൊച്ചി—൧൦൦൦.

Printed at the St: Thomas Press,
No: 13, Tower Road,
Cochin.

Copy Right Registered.

1889

കല്യാണിനാടകം

പ്രഥമോങ്കം

ഹരിഃ ശ്രീഗണപതയൈനമഃ ശ്രീഭദ്രകാളൈനമഃ
അവിഷ്ണുമസ്തു

* എന്തിന്നിപ്പുദ്ധനായിടുന്നതുഹിനകരൻവെണ്ടവെണ്ടെ
നപെക്ഷി ചന്തമൊദാൽപരശ്രീ തടവിനതരുണൈന്നാക
നെശ്ശങ്കയെന്തെ ചന്തത്തിസ്ഥിപിരി ചെററച്ചമഴകിലെഴും
ഗൌരിതൻചാരുവണി ജ്ഞാനംകൂടാതെഭക്ത്യാമനമിളകിമറി
ഞ്ഞെപ്പൊഴുംകൂപ്പിടുന്നെൻ. (പ)

(നാട്ടുതത്തിൽ സൂത്രധാരൻ പ്രവേശിക്കുന്നു)
സൂത്രധാരൻ— * ചെന്നാൻകൂംഗപുരനാഥമഹാത്മ്യത്തെ
കാണുന്നതിന്നുഴകിൽ വന്നച്ചൊഡന്ദജാലം
ക്ഷീണംവെടിഞ്ഞമരുമീ സുഭനല്ലകൈമ
മാണിക്കിനിയ്ക്കുചില വിദ്യയെടുത്തിടെണം (പ)

(അണിയറയിലെക്കുന്നൊക്കീട്ട)വെഗത്തിലിവിടെവരൂ-
നടി — (വന്നിട്ട)-എന്തിന്നാണെന്നെ വിളിച്ചത-
സൂത്ര—ഓം സഭയിലൊരുനാടകമാടണം- അതിന്നാട്ടുകാരൊട
പറഞ്ഞുയ്പാനാണ്.

നടി—അതുവെണ്ണം എങ്ങിനെയായാലും ചിലർ ശകാരി
ക്കും- എത്രനല്ല വിദ്യയായാലും വെണ്ടില്ല- ആരും ശകാരി
ക്കരുക്കണ്ടു ഞാൻകണ്ടിട്ടില്ല -

സൂത്ര—ഇതശരിയാണ്.

* വാനാർവരൻതൻഗുരുനായകനെ
നൃഗംവെടിഞ്ഞീടിനവിദ്യയെയു
മാനിചിടാസമ്പ്രതിലൊകരെല്ലാ
നൃനന്ദപക്ഷ്വലപക്ഷമല്ലെ||

(൩)

എന്നാലും വിദ്യാപ്രയോഗം വെണമെന്നുതന്നെയാണെൻറ പക്ഷം എന്താണെന്നല്ല. ഇപ്പോൾത്തന്നെ ചിലർ സൂതിക്കും മരിച്ചാൽ പിന്നെ ക്രമേണശ്വേദം കരകയ്യും ചെയ്യും.

നടി—എന്നാലാരുണ്ടാക്കിയുമാണ് ഏതനാടകമാണു ആട്ടുവാൻ നല്ലതു-

സൂത്ര-* ആട്ടുവാൻ നന്നാകൊള്ളൂണി കൊടിലിംഗേശ്വരനിമ്മിതം കെടകന്നൊരു കല്യാണി നാടകം നല്ല ചല്ലഭം- (൪)

നടി—എന്നാലിവിവരം ആട്ടുക്കാരൊട പറയാൻപൊട്ടെ

സൂത്ര—അങ്ങിനെയാട്ടെ- (നടി-പൊയി)

സൂത്ര-(മുൻ പുറത്തുനൊക്കിട്ട)-ഐ! ശരൽക്കാലംവന്നു-

* പാശമാലിനമെറ്റം ജലധരാനി കരന്നീങ്ങിയ പ്ലോളിമാനീം ചാരുശ്രീരാജഹംസം നളിനിയൊടണചാനായിവന്നെത്തിടുന്നു॥ കെരളപ്പൻനായർ പോയിട്ടിറ തമിഴീരാമമെന്നാൻതമിഴിൽ ഭാരാക്ഷല്യാണിതന്നെ പുണരുവതിനിതാവന്നിട്ടുപൊലതന്നെ- (൫)

ഞാനുമിനി വെണ്ടകാലം നടത്താൻ പൊക്കുന്നു-

പ്രസ്താവന-

(അന്നത്തരം രാമമെന്നാൻ പ്രവേശിക്കുന്നു-)

രാമമെന്നാൻ— (തന്നെനൊക്കിട്ട-)

* തെല്ലും മണ്ണിലിഹമൊടിയതിന്നുമൊഹിമില്ലാത്തതൊരു മധുനാരസമൊടണിഞ്ഞുൻ കല്യാണിതന്നരികിലയ്ക്കൊട്ടമൊടിയൊന്നുമില്ലാതെ ചല്ലവതിനുണ്ടൊരു കൂസലുള്ളിഴ് (൫)

* കാന്തനില്ല ചിടയെന്നിരിക്കിലുപറാന്തൽവെണ്ടതിനുലൊക്കുണ്ടൊഹൊ॥ സപാത്തമായതിൽ വിചാരമെന്നിയെ ഞാന്തന്നിച്ചിഹകുതിച്ചുപായുവൻ (൭)

* ബുദ്ധസ്സുവേണമിരളിന്തെക്കെട്ടുഗില്പതിരിയ്ക്കുവൻ കട്ടിയും പടിയില്ലെങ്കിൽ കഷ്ടമുണ്ടാചിലപ്പോഴ് (൮)

(ബുദ്ധസ്സിട്ടുവടിയിട്ടുത്തകറച്ചുനടന്ന മുൻ പുറത്തുനൊക്കിട്ട)

* വെളിച്ചമുണ്ടൊന്നുവരുനുവെഗമൊളിച്ചുനിൽക്കായ്ക്കിലനന്തമാകും॥

കല്പ്യ:ണിനാടകം

ഒളിച്ചുഞാൻചെയ്യമിതാശ്രുപട്ട!

പൊളിച്ചിടംസമ്പ്രതിലൊക്കുമെല്ലാം॥ (൩)

ഓ! ചൂട്ടുകാരനടുത്തു- (കുറച്ചു പിന്നാക്കത്തന്നെ ഓടീട്ട്)

ഓ! വിടുക:ട്ടി ലൊളിക്കത്തന്നെ—(അതുചെയ്തു)

* ഏതൊരുവുപട്ടരയില്ലിഹചൂട്ടുകയി

ലുളളാരിവന്നുപുന്നരെങ്കിലുമിട്ടശാമം॥

ഉളളത്തിലിപ്പുരയ്ക്കനിൽ ഭയമുണ്ടിനിഷ്ഠ!

കളുത്തമളുതന്നുപെടിയതാരെയില്ല॥ (൧൦)

ചൂട്ടുകാരൻപൊയി—(തെല്ലനടന്നുട്ട)

* പട്ടിപ:ഞ്ഞിഹവരുന്നതുണ്ടുനെ

രിട്ടുകൊണ്ടുകടിപററുമൊമ

കെട്ടിടുന്നുജവമൊട്ടുത്തിതാ

പുട്ടുത്തുടൽകിലുങ്ങിടംവെ (൧൧)

ഇരട്ടുകൊണ്ടൊരു പസ്തു കാണാം. നില്ല ഭയം മായിതിന്നുണ്ടൊ
ണവെണ്ടത

* കടിപററാതിരപ്പാനായി വടിയാഞ്ഞാഗുവീശുവൻ

(വടിവീശുന്നു)

അടിപററീകുറച്ചുക്കൊണ്ടുടൻ പട്ടിതിരിച്ചുതെ (൧൨)

ഓ! രരപട്ടിയുടെകുരുകെട്ടുണ്ടാണെന്നൊക്കാരൻതൂട്ടുകൾ
വരുത്തുന്നമുഖവെഗത്തുനടക്കുകതന്ന (പരിഭ്രമിച്ചു
നടന്നിട്ട) ആവു! പടിവാതലച്ചിട്ടില്ലാ ഭാഗ്യംതന്നെ (മതിൽ
ക്കെട്ടിനകത്തുടന്നു കൊലായിൽ കേറിക്കൊലയിൽ കൂടി അ
കത്തേക്കു നൊക്കിട്ട)

* സപല്ലോകതൈ:രൂമണ്ടുവിധമുകൊഴുകുന്നിതു ക

ത്തന്നിലിപ്പൊൾ

പുല്ലാൽനിമ്മിച്ചനല്ലായയിൽനിന്നുവിമാനംകൊ

ച്ചൊടൊന്നിച്ചുകൊണ്ടു

മെല്ലെക്കല്പ്യ:ണിമെവുന്നിതു മദനജയശ്രീയശൊ

മാലപൊലി

ന്നല്ലാസത്താൻതന്നെക്കുന്നിതു പരമിപട്ടുകൊ

കൊയൽക്കണ്ണുണ്ടും (൧൩)

അനന്തരം കല്പ്യ:ണിയും കൊച്ചു പ്രവേശിക്കുന്നു) കൊച്ചു

(പി.പ.രം)

* പാരാതന്നെ: നൂറു: ഗംപേരുകിടമിറളും
 രാമമെന്നൊത്തഹശ്ശിൽ
 ഭാരംഭാല്പതിതപത്തൊടുപരിചൊടു
 ചെന്നാകിത്തന്നായിരുന്നു
 കൊരപ്പച്ചാക്കുകൂട്ടയിലവിതുകറയുലോ
 കഹാസംശമിയ്ക്കും
 പാരംസെനവ്വംഭവിയ്ക്കാതരമൊടുതഹശിൽഭാക്കു
 മിത്തന്നപിയാൾക്കും (൧൪)

(സ്പഷ്ടമായിട്ട്)

പാരാതന്നിന്റെപതിയായിട്ടമാവയസ്സൻ
 കൊരപ്പനില്ലവരുമിന്നിഹരാമമെന്നൊൻ
 സേപരംഭമിപ്പതിനന്നല്ലൊരുലാക്കുവന്ന
 നെരത്തിലെന്തിതുമ്പാപ്യസനിപ്പതുററി (൧൫)

രാമമെ— നവരസഭാഗികൾക്കിട്ടു
 നിവരസെല്ലാപമൊക്കെയുംകെൾപ്പാൻ
 ഇവിടമതിൽനിന്നിടുന്നെൻ
 ചെവികൾകൊടുത്തുപുമാരുന്നെരത്താൻ (൧൬)

കല്യാണി—ഒഴിയ്ക്കാതെകണ്ടെല്ലായ്ക്കൂ മാവല:ധിപറഞ്ഞു
 പറ്റുപിടുന്ന ആചയസ്സനില്ലാതെ ഇന്നമാത്രം ഭാഗ്യം
 കൊണ്ടു ഒരുതരംകിട്ടി ഇന്നെങ്ങാനുമട്ടേററം വന്നില്ലേങ്കി
 ലൊന്നെരംകറെ ആയല്ലൊഎന്നവിചാരിച്ചിട്ടാണു

രാമമെ— കഷ്ടം ഏന്റെറപ്പുഡി ഇവളിത്രരൂറിഞ്ഞിട്ടില്ലേ

കൊച്ചു—* നിന്നിപ്പേരുത്തൊരനുരാഗമെഴുന്നമെന്നൊ
 നിന്നിത്തരത്തിലണയാതമരുന്നതാണൊ
 ചെന്നാലനന്ദമണയുംട്ടു ധമനനിഞ്ഞു
 തന്നെയുമത്തലൊടുകാമികളെത്തുമെല്ലൊ (൧൭)

രാമമെ— കൊച്ചുപറഞ്ഞത ശരി-

കല്യാ—നന്ദാമലധികാധികൾക്കുമഴലെന്നീടുന്ന ലൊക
 ത്തിനും നന്നായിട്ടുസഭാപ്ലോഴംപണയമാംസക്കാർപണി
 കാരഹോ തൊന്നും നന്നരമുറക്കുമുണിപലഭിയ്ക്കാതാടൽതെടു
 ന്നകെളുപ്പു:ധീനനസ:പ്ലോമാച്ചിറരുമോസപ. മന്ത്രമി
 മരിക്കിലും

അതുകൊണ്ടാണവിചാരം

രാമമെ—ഇവളും ഒരു വഴിപിടിച്ചാണ പറയുന്നത

കൊച്ച—എന്താണ നിണക്കിത്ര പരിഭ്രമം അദ്ദേഹം വരിപ്പ
ന്നവിചാരിച്ചാൻ മാത്രം നെരമായില്ലല്ലോ മണി വെതല്ലെ
ത്രയുള്ളൂ

കല്യാണി—ആവൂ! അത്രെ ആയുളള രണ്ടമണിയായി എന്നാ
ണങ്ങാൻ വിചാരിച്ചത

കൊ— * സന്മാദിപ്രിയമായകാലമവിലാഭംവികടംവെത്തി
ന്ന യൌമനൽകമനന്തദൂരികരുണാവാനായിനില്ക്കുംദവാൻ ക
മ്മത്തിൻതലയിൽച്ചുരുട്ടുമതി നടുക്കോരുകറങ്ങട്ടെ ബ്രഹ്മാ
വെതവന്നതയുമിതു മറാക്കട്ടെ പാർക്കാവിധേന (മന്ത്ര)

(ആകാശത്തിൽ—ഉറക്കെ) ഏടികൊച്ച നിന്റെ നന്മ
രിടന്നു ഏന്ന-

കൊച്ച—ഓ! മുത്തശ്ശിയാണിപ്പറഞ്ഞത ഞാൻപൊട്ടെ

കല്യാണി—അയ്യോ! ഇനിക്കിനി നെരം ഒട്ടം പൊവില്ലല്ലോ

കൊ— * നത്സുഖത്തെനിണക്കകാരുത്സാഹിച്ചിനുകൊച്ചുതോ
ൻ, നിസ്സംശയംഗമിയ്ക്കുന്നെൻവത്സരംതൊടിയൊന്തവ (൨൦)

(പിന്നെയും ആകാശത്തിൽ) എന്താണ്ടിനിയു പിന്നെയും
അവിടെയിരുന്നു കുശുകുശുക്കണ്ഠ - എന്ന

കൊച്ച—ഇനിതാമരിച്ചാൽ ധർമ്മമാണവാതിൽതുറന്നുപൊയി

കല്യാണി—ഇപ്പൊഴെപ്പുസനംമുഴുവനായുള്ളൂ

രാമമെ—ഇനി ഇവളെ പ്രസന്നിപ്പിക്കയല്ല വിളിക്കു ത
ന്നെ(ഒരടിവച്ചിട്ട) ഓ! ഇപ്പൊൾ വിളിച്ചാലൊ ആ മുതുകി കെ
ൾക്കുമെല്ലാ- (കല്യാണിയെ നോക്കിട്ട)

* ആത്മിപുണ്ടുനേടവീട്ടിടുന്നിതാ വെത്തിടുന്നതളരുന്ന
തന്നപിയാൾ മന്ത്രിനെ റാമവിഷ്ണുമായരിന്നൊത്ത കാ
ങ്കിൽവിഷമൊവിഷാഭമൊ (൨൧)

* ചൊരന്മാർക്കു ചാൻവന്നറയിലഥകുടങ്ങുന്നനെരത്താഗാഹം
പാരതെരീപ്പിടിക്കുവെഴുതതിനുടമസ്ഥനുപൊലിന്നിനിയും
പാരംതാൻവന്നിടാങ്ങിട്ടിവളിപരിശോചിച്ചിടുന്നെരമിപ്പൊൾ
പാരംവിട്ടുരുവിയ്ക്കുന്നിതുഹരിസുഖവുംദുഃഖവുംരണ്ടു മൊപ്പം ൨൨

കല്യാണി—ഇനി എങ്ങിനെ നെരംകളയെണ്ടു ഞാൻത
ന്നെയായില്ലോ ഇവിടെ

(അറിയറയിൽ) നീ തന്നെ ഇരുന്നപ്പോഴുണ്ടു ഞാൻ വരുന്നുണ്ടു- എന്നു (പിന്നെ ഒരു അകത്തേക്കു കടക്കുന്നു)

കല്യാണി--(കണ്ടിട്ടപരിഭ്രമിച്ചു ഏണിട്ടിട്ട വിചാരം)

* പത്തുപാദപരിഭ്രമിച്ചു കസകരവെപ്പിടിയുംകാണിക്കുന്നതി കാഴ്ചക്കൊടുക്കുകയും കരമരിലൊരുനടപ്പിടിയുംപിൻപറഞ്ഞു നീ ഉപിട്ടൊരുപട്ടക്കുടമയുമൊരുമെൽമീശയുംചെന്ന്നിന്നി യാതൊരാണിപ്പൊന്നുവെപ്പരിചയമുണ്ടെന്നുതൊന്നുചിത്തേ(൨൩)

എവിടുന്നാണകണ്ടിട്ടുള്ളത-തൊന്നുനില്പാ

രാമമെന്നാൻ--പള്ളിവായനക്കാരൻവെങ്കല്പായരല്ലേ ഇതു എന്തിനാണൊവൊ ഇട്ടെമം ഇല്ലെങ്കിലിവിടെ ചാടിവന്നത ആട്ടെ സാധാരണത്തിലിയാ

വെങ്കല്പ--(വിചാരം) അമ്പാ- ഇവളുടെ ഒരു സൗന്ദര്യം അടുത്ത കണ്ടപ്പോൾ അധികം വിശേഷം തന്നെ

* അന്തിച്ചൊപ്പുകവന്നുപുലച്ചൊടിയും ചന്ദ്രൻതൊഴുന്നാ സ്വപ്നം പണ്ടൊക്കുമുലയുംകുറുത്തതലയുംസപ്താഭമാവ സ്തവം ചന്ദ്രന്റെയെഴുമി കരഗ മിഴിയെക്കണ്ടാൽ മന്നൊക്കുഗിയാൽവെന്തിട്ടാശുപിശുക്കനാധനമനംധാരാളിയായൊരുപൊ (൧൪)

* ഉല്ലാസമൊഴുത്ത മഗ്നാത്രിയാമി കല്യാണിയെക്കണ്ടുതുകാരണത്താൽവല്ലാതെകാമംഗിപിടിച്ചുനീറിനില്പാതെയൊക്കുമുണ്ടെങ്കിൽമയ്യോ (൨൫)

(സ്പഷ്ടമായിട്ട)

* നിന്നെപണ്ടുവെക്കണ്ടുതുകൽമദനൻതു കിട്ടുവാണമേറി ഞാനെവാടുന്നുകാഞ്ഞവിരസമുരുസലെന്നെന്നീതുള്ളിടൊല്ലേ ഏമ്മെപ്പാസ്സായവൻഞാൻ നരപതിഗുരു വാണെൻറമാമാത്മമൊതാം നമ്മെക്കണ്ടാൻദിവാൻകസകരിതരമെ നല്ലാചാപ്പിപ്പിനിട്ടും (൨൬)

രാമമെന്നാൻ--ഇട്ടെമത്തിനും ഇതു തന്നെയാണഭിപ്രായം ആട്ടെ ഇവളുടെ മാതിരി അറിയട്ടെ

കല്യാണി--(വിചാരം) രംവിഭാഗനെവെഗമിവടന്നുദാടി യുവനൊന്നാവഴി

വെങ്ക- * മാറൻചൊടിച്ചുകലവില്ലവലിച്ചുതൂക്കം കൂരവിനാൽമറ്റുപൊതുയുനുകാഞ്ഞ പാരംപ്രസാദമൊടുനിന്ന

ധരാമൃതത്തെ സ്നാനസ്നാനസാരനിലയെങ്കരിക്കാശുപാലം
(വിചാരം) നിന്താണിപഠേന്ദ്രനാമിട്ടാത്തതപരാദശിപ്പമ
കൊണ്ടായിരിയ്ക്കും-ആട്ട

(സ്പഷ്ടം) * വജ്രത്തുണ്ടുപരദേശിജനത്തിന്നെ തെക്കു
പ്ലിപ്പിളകിടണ്ടിളമാഞ്ചലാക്ഷി തിരുപ്രസന്നമുഖി
കെരളവാസിയാമീവെങ്കല്പരാധർമതിയാൽമലയാളിയത്രെ

* ശ്രവിച്ചതില്ലെങ്കിലിന്നുവെഴും ചുപച്ചിതൊന്നമുണ്ടോ
ഷിതത്തിൽ രവിസ്തോഴവാജിജയിയ്ക്കുമുണ്ടു ശ്രവസ്സി
നെശ്രീധകൾചൈകവെഗം (൨൩)

കല്യാണി—മുത്തശ്ശി അങ്ങപ്പറഞ്ഞു കിടക്കുന്നുണ്ടെങ്ങോ
നും കെട്ടാലെന്റെ കഥകഴിയ്ക്കും അതുകൊണ്ടിന്നതരമില്ല ഇ
നിയൊരുമിപ്രസമാവാം ഇപ്പോൾ വെഗംപൊയ്ക്കാളു

രാമ—ഉരുട്ടാനുള്ളവഴിനന്നായി

വെങ്ക—(വിചാരം) അങ്ങനെ: പ്രാധിപത്യം ചികിത്സിച്ചാ
ലേദണ്ഡമാറ്റളു ഇപ്പോൾഇവൾ വിശേഷംപറഞ്ഞുതുടങ്ങി
യല്ലോ വളരെ വിരൊധവുമില്ല (സ്പഷ്ടം)

* മുത്തശ്ശിയ്ക്കു വിരൊധമില്ലി തനകുലത്തന്നെയാണെന്നറവും
സത്യംവെടിയതെന്തിന്നോ പപനവൾക്കൊന്നിന്നുനൽ
കീടിനെൻ (൨൪)

കല്യാ—(വിചാരം) അയ്യോ! ഇന്നുംചുവമുട്ടായെല്ലോ

* നൽപീയു കലഭിയ്ക്കുംഗഭമിതമരുമെന്നാ തുരൻപാത്തിട്ട
മ്പോൾ കണ്ണുവീടുംകഷായം ജ്വരമതുയരുവാൻ വായിൽ
വീഴുന്നപൊലെ ഇപ്പോഴേത്തുവരൻതാനുഴിച്ചു കല്പ
മെന്നൊക്കുമെന്നതികത്തിൽ കെല്ലൊടിയായരെ വിട്ടതു
കഠിനമഹോ ഹന്തൊന്നെന്തുചെയ്യും (൨൫)

ഈ മുത്തശ്ശി ഉള്ളപ്പോൾ ഇനിയ്ക്കു ഇജ്ജനംസുഖമാവില്ലാ
നിശ്ചയംതന്നെ വെഗത്തിൽമരിക്കുകതന്നെയാണു മരം

രാമ—അയ്യോ! ഇന്നും ഉറപ്പാമായല്ലോ

* പരംവിചാരിച്ചീടാതെവരുമുദഃഖജ്ജ്വാണഹോ
നരൻമാക്കുസഹിച്ചീടാനരുതാതെവരുന്നത (൨൬)

വെങ്ക—നൽകത്തൻവാണി നിന്നെക്കുമാഭരണമിന്നയല്ലോ
ടനൾചിട്ടവൻചിത്തത്തിൽചിതമെടതൊക്കെയണിവൊ
നല്ലീച്ചിരുന്നീടണം (൨൭)

(കല്യാണിയുടെ കയ്യ പിടിക്കുന്നു)

രാമ — * രണ്ടാരവൻറപൊരി നന്തികൊതിയൊടുത്താൻ
നാണവുംമാനവുംവിട്ടിങ്ങൽപ്പെട്ടിയുരുട്ടത്തധികവിവശ
നായിട്ടുവന്നിട്ടിവണ്ണം കണ്ടുകൊണ്ടിങ്ങു നില്ക്കുമ്പോഴരിവ
ട്ടുടനൽതാമരക്കയ്യിവൻകൈ കൊണ്ടയ്യൊഴിയില്ലെന്നി
തുശിപശിവനെകണ്ടുനില്പാൻപ്രയാസം (നന്ദ)

കല്യാ — (വിചാരം) ഇപ്പോൾ വിരൊധം കാണിച്ചാൽ
ഗർവ്വമാണ സമ്മതമാണെന്നുണ്ടി. യുക്തനെന്നയാണതരം

രാമ — * കഷ്ടംകൈകുതുന്നതി പ്ലനസരിച്ചീടുന്നിതി ത്ത
ന്നപിയാൾ ! കിട്ടുപിത്തമരേങ്കിലാക്കിളുകയില്ലുപകാമ്പ
തൊക്കുവിധേന || ഒട്ടേറെപ്രിയയാമിവൾക്കുപരനിൽ
പ്രേമംജനിക്കുന്നതും ! ദുഷ്ടാന്തത്തിലറിഞ്ഞു ഞാന. ശർവ
ളുനുംപത്താരുകത്തുന്നുമെ- (നന്ദ)

പെണ്ണുങ്ങളെ വിശ്വസിക്കരുതെന്നുള്ളതിനെ യായിരുന്നു
ഞാൻ വിശ്വസിക്കാതിരുന്നത ഇപ്പോൾ നല്ലനുഭവംവന്നു.

(ആലോചിച്ചിട്ട്)

* ഉൾക്കാമ്പിലന്നുനിലിവൾക്കുനരാഗമുണ്ടെ ! നിക്കാര
നൊലയമുറച്ചതുകൊറ്റതന്നെ || മകാലുമാളു കൾപരന്റെ
മനസ്സുമാറി, ചിക്കുന്നറച്ചപകടത്തുടരുന്നുവെല്ലോ (നന്ദ)

എന്താണെന്നല്ലെ- മുത്തശ്ശിയെ പെടിച്ചിട്ടും ഇങ്ങിനെയൊ
ക്കെവെണമെങ്കിൽസംഭവിക്കാം

വെങ്ക — (കല്യാണിയെ ഇരുത്തുവാൻ കയ്യ പിടിച്ചു വലിക്കുന്നു)

കല്യാ — ആരേണമെടുത്തത ഇരുന്ന സാവധാനത്തില
ല്ലെ വെണ്ടത . ഞാനൊന്നു പുറത്തേയ്ക്കുപോയിവന്നിട്ടാവാം

(വാതൽതുറന്നു പുറത്തേക്കിറങ്ങുന്നു)

വെങ്ക — ഓ! നീതന്നെ പൊവെണ്ട ഞാനുംവരാം

കല്യാ — ഇനിക്കുതന്നെ പൊവാൻപെടീയില്ലാ എന്തു നല്ല
പരിചയമുള്ളിരിക്കട്ടെ ?

വെങ്ക — (വിചാരം) കുത്തിലിറങ്ങുമ്പോൾ പുരുഷന്മാരു
ണ്ടെങ്കിലീവകക്കാക്കുന്നമുണ്ടായിരിക്കും പൊവെണ്ട

രാമ — ഇപ്പോഴേങ്ങിനെ ഏകിലും ഇ പട്ടുടപിന്നാലെപൊ
വണം

(അതമെ യുന്നു)

കല്യാ—(വിചാരം) ആവു! മരിക്കാനുള്ള വിരോധംതീർന്നു ഇ നിവേശംകഴിക്കുതന്നെ കയറുതല്ലി എടുക്കട്ടെ (തമ്മിൽ കൂട്ടിമുട്ടിട്ട) ആണത?

രാമ—(വിചാരം) മിണ്ടാൻവരട്ടെ

കല്യാ—എന്താമിണ്ടരുതെ? (വിചാരം) ഇത ഭൂതമായിരിയ്ക്കുമെന്നുണ്ടോ? (സ്പഷ്ടം) അല്ലേഭൂതം!

* ചാവാനൊരുങ്ങിപ്പോകുന്നതന്നെ. | നീവെഗാൽക്കിന്നിടെണമെ || വെവുന്ന്ചിത്തം ടുഃഖത്താൽ, ജീവനിൽകൊതിയില്ലമെ || (൩൩)

രാമമെ— (ഒച്ചമാറിട്ട) എന്താണ അത്ര ടുഃഖം?

കല്യാണി—* മനസ്സിണങ്ങുന്നൊരാമമെന്നെ യിനിയ്ക്കു കാണാൻവളരെപ്രയാസം അനിഷ്ടരായുള്ളവർപൊകയില്ലെന്നകത്തുനിന്നൊക്കിലിതാണ ടുഃഖം (൩൪)

രാമമെ— (വിചാരം) ഇവൾക്കുഎന്റെ നെരെ നന്നെ നഷ്ടയുണ്ടെന്ന ഇല്ലൊപറഞ്ഞു നിശ്ചയംപറന്നു മറ്റൊരുടനെയുമില്ലെന്നും- (സ്പഷ്ടം)

* ഏണീവിചലാലനയനെതവസെറുപ്രമാകും കെണീടവെണ്ടരുതുസാഹസമുള്ളിൽ നിന്ന പ്രാണങ്ങൾപൊലകരുതുണൊരാമമെന്നൊ നാണിപ്പമാനരികചെതസി ഭൂതമല്ല (൩൫)

കല്യാണി—വിചാരിയ്ക്കാത്ത ടുഃഖത്തിന്ന വിചാരിയ്ക്കാത്ത സുഖവും വരുന്നുണ്ടല്ലോ- ക്ഷണംതെറ്റിയാൽ ടുഃഖമായെന്നെ ഒക്കെന്നും രംഗപരൻതന്നെ സഹായം.

രാമ—* രംഗത്തുള്ളൊരു കാണ്വൻമാർ ജീവിച്ചിരിയ്ക്കു പൊളനത്രവന്മാർ ചാവായിരിയ്ക്കുന്നതുഹന്തചിന്തിച്ചു വൊളമിടരുതുമായിടുന്നു (൩൬)

കല്യാണി—നൊക്കുകറച്ചനെന്നും രംഗരൽപുരയ്ക്കൽ ഒളിച്ചിരിയ്ക്കണം അല്ലെങ്കിലകരതൊരുരായരുണ്ടു ആ വിചാൻ പാത്തിറങ്ങിനൊക്കുപൊധകാണം (അങ്ങിനെചെയ്തിട്ട)

കല്യാ—* പൊണ്ണൻരായർപിടിച്ചുനന്നെവക്കുളാക്കിത്തീർത്താ രീമൻക്കരം പുണ്യംപുണ്ടുഭവാൻപിടിയ്ക്കുകനിവൊടൊന്നാശ്രന നാക്കുവാൻ ചണ്ഡാംശുഭ്രതിതപുമായിവിലസുവല്ലിയ്ക്കുഴംപല്ലവം തിണ്ണുന്നമഴയെറ്റുവെങ്കിലുടനെന്നന്നായ്ക്കുരംനിണ്ണയം ( )

(രാമമെന്നൊൻറെ കയ്യുമെങ്കയ്യവെണ്ണുന്നു)

വെങ്ക—അവൾവരെണ്ടെന്നുമായെല്ലോ എന്താവരാത്തത്?

* അനക്കമെന്തുകിലുമെന്നകെട്ടാൽ നിനയ്ക്കു മെന്തൊമ്പൾ
വന്നുവെന്നമനസ്സുഴന്നീവിധമെത്രയായികിനിയ്ക്കുകയും
ചതിപററിടുന്നു (രച)

ഇനിപുറത്തിറങ്ങിനൊക്കുകതന്നെ (തിരികളുത്തിപുറത്തിറങ്ങിനൊക്കിട്ട) ഇവിടെ എങ്ങുകാണാനില്ലല്ലോ അവളെവിടെപോയി

കല്യാണി—ഓ! രായർപുറത്തിറങ്ങിനൊക്കിതുടങ്ങി

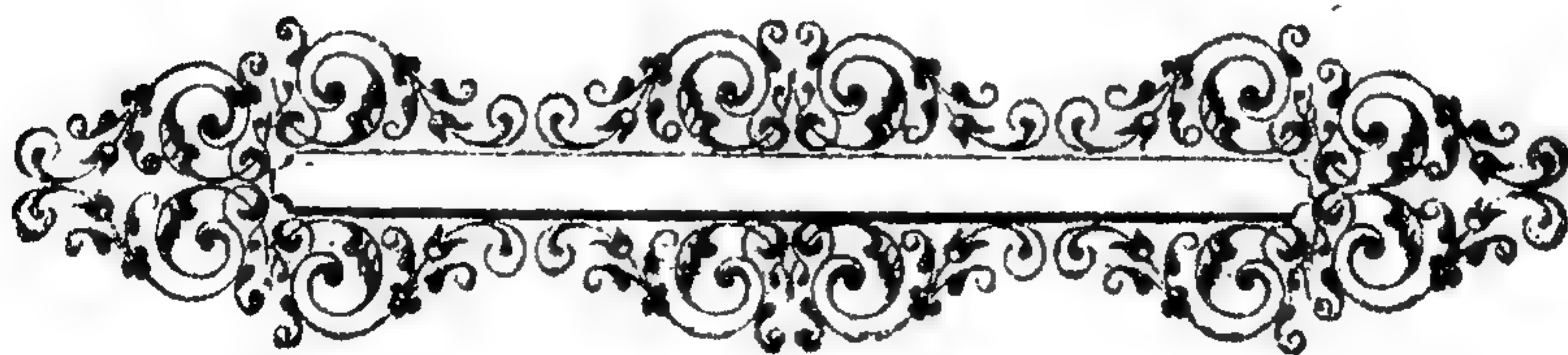
വെങ്ക—അവളെന്നെചതിച്ചു എന്നാണതൊന്നുനന്നത്. രാമലയാളസ്മൃതികൾ കണ്ടാൽനന്നെന്നകിലും കള്ളിമുഖം ആട്ടെ; ഇതൊക്കെ ഇവളുടെ മുത്തശ്ശിയൊടു പറയട്ടെ
(വെങ്കപ്പരായർപോയി)

കല്യാണി—ഓ! രാ.പിദപാൻ മുത്തശ്ശിയൊടു പറഞ്ഞു ഇപ്പോൾ വ്യവഹാരമാക്കും

രചമ— * വക്കത്തമെറിടുമിവൻമൊഴികെട്ടുമുത്തിതങ്കം
പാലഹുതയാക്കുമതിന്നുമുവിൽ പങ്കെരുവാസൂരണമാടു
വതിന്നുനൊക്കി പൂജാവിലെക്കുപുതുതെൻമൊഴിപൊക
യല്ലീ? (രച)

കല്യാണി—അങ്ങിനെതന്നെ (രണ്ടാളിമാപ്പം) നൊക്കുകയുകൊത്തപിടിച്ചുപൊവാ- (അതചെയ്തിട്ട എല്ലാവരുംപോയി)

ഒന്നാമങ്കം കഴിഞ്ഞു.

കല്യാണിനാടകം

ചിത്രീകൃതം :

(അനന്തരം കടയ്ക്കുന്നതൊഴുത ചങ്ങനായർ പ്രവേശിക്കുന്നു)

ചങ്ങനായർ — കഷ്ടം എന്റെ നിലയിലെഴുത്ത ഇങ്ങിനെയാണല്ലോ

* കൊണ്ടുപോയിലതെരട യ്യയരിയുപ്പെന്നല്ലൊഴംകെ
 ല്ലിന്നൊ | ടുണ്ടാക്കുമജമാനകല്പനകളെകെൾക്കുന്നിനി
 യ്ക്കോട്ടമെ || മിണ്ടാതിങ്ങു പസിയ്ക്കുവാനിടയുമില്ലയൊക്കെ
 ണപൊലുമി | വണ്ടിക്കാളയതിങ്കൽനിന്നു മധികം കേൾ
 നമുക്കാണമൊ || (രണ്ട)

* വണ്ടിത്തക്കുകൾ ചത്തൊ വണ്ടിക്കാരായുടെ ജനിയ്ക്കുന്നു
 വണ്ടിക്കാരമരിച്ചൊവണ്ടി കാളകളായിറക്കുന്നു? (രണ്ട)

രണ്ടുവകക്കാരുടെയും ജീവനൊന്നാണു നിശ്ചയംതന്നെ-
 ആട്ടെ ഇങ്ങിനെ ബുദ്ധിമുട്ടി വെലയടുത്താൽ എജമാനന്നു സ
 ന്നൊക്കുമുണ്ടോ- ലേശമില്ലാ- എല്ലാജ്ഞാഴം തെറിപറയെളു-ബു
 ഡിയില്ലാ-പകരം ശ്രീറിയുണ്ടു-വിചാരിച്ചാലല്ലൊന്നടക്കണം-
 വിചാരിച്ചത മുഴുവനും പരകയില്ലാ- വിചാരിച്ചത പൊലെയൊ
 ക്കെ ഇവൻ പ്രവൃത്തിക്കണം- എങ്ങിനെയാണു ഞായജമാന
 ന്റെ പാകം നൊക്കാ- ആരവിചാരിച്ചാലും കഴിയില്ലാ- ഇന്നലെ
 ഒരു മൃഗസ്ഥയജമാനൻ വന്നതുകൊണ്ടു അട്ടെമത്തിനെ ശ്ര
 ശ്രീഷിപ്പാൻ അങ്ങോട്ടൊടീട്ടും ഇങ്ങോട്ടൊടീട്ടും രാത്രി കണ്ണി
 ന്റെ പൊള കൂട്ടാൻ കഴിഞ്ഞില്ലാ- അച്ചിവിട്ടിയെ പൊയില്ല- അ
 തുമിരിക്കട്ടെ- ഇനി അപരത്തെല്ലാമാണൊവൊ എന്റെ നെരെ ക
 ശ്ലകവിചാരിയ്ക്കുന്നത- അതാണു വിചാരം- ഇന്നുമവളോട സമാ
 ധാനം പറവാൻ തരംകിട്ടില്ലാ എന്നാണു തൊന്നുന്നത- ആ വ
 നയജമാനൻ ഇന്നുപൊവില്ലെന്നാണുകേട്ടത- ഇല്ലാതെ വെട്ടെ
 ഇവിടെ എങ്ങാനും വെട്ടുകണ്ടാൽ കുറച്ചു പറയായിരുന്നു- ഞൊ
 ഇതാ വിചാരിച്ചല്ലൊഴെഴുത്തം

* ചെറുപിരണ്ടുമുഷിഞ്ഞൊരു കിരത്തുണിയും പുതച്ച ചുലന്തി
രംറപെരുത്തിട്ടമെന്നു പൊതുവതാമച്ചിയുണ്ടിപ്പവരുന്ന

(അനന്തരം പാറപ്രവേശിക്കുന്നു)

പാറ—രംറ തെണ്ടിക്കഴുവെറികളെ വിശ്വസിച്ചിട്ടുള്ളതമതി

ചങ്ങ—ഞാനെങ്ങും തെണ്ടാൻപൊയില്ലെ-പിന്നെ എന്താ
ണ്ടി നീ കാണുമ്പൊഴെയ്യും ചാടിക്കടിക്കുന്നത?

പാറ—എന്നാലിന്നലെനിങ്ങളെ വിടയായിരുന്നോ? നിങ്ങൾ
വരുമെന്ന വിചാരിച്ച ഞാൻ വാതിലടക്കാതെ കിടന്നിട്ട ക
ള്ളന്മാർ വന്ന കെറഞ്ഞുത എന്റെ ഭാഗ്യമല്ലേ?

ചങ്ങ—ഇനിക്കിന്നലെകണ്ണിന്റെപൊളകൂട്ടാൻകഴിഞ്ഞില്ലാ

പാറ—ഉവ്വേ! മനസ്സിലായിട്ടുണ്ട-വെറിട്ടൊരുമിക്കിൽ ചെ
ന്നാൽ വെളുക്കുവൊളം പിറുപിറെ കാരൊന്നു പറഞ്ഞു കൊ
ണ്ടിരിയ്ക്കും-ഇവിടെ വരുമ്പൊഴെയ്യും വൈകി എന്നാ വായി-
പിന്നെ പൊക്കുപൊലെ കിടന്ന ഉറങ്ങായി

ചങ്ങ—എന്താണ്ടി നീ വായിൽകെറി പറയുന്നത? ഞാൻ മു
ഴുവൻ പറഞ്ഞൊട്ടെ

പാറ—എന്നാൽ കെൾക്കട്ടെ

ചങ്ങ—യജമാനന്റെ അവിടെ ഇന്നലെ ഒരു ഉദ്യോഗ
സ്ഥയജമാനൻ വന്നിരുന്നു- വന്നപ്പൊഴെയ്യും അദ്ദേഹത്തി
ന്ന കാപ്പിവെണം പാല വെണം കാഞ്ഞവെളളം വെണം ഒരു
പത്താളികൾ കൂടിയാലും പാകം നൊക്കാൻ കഴികയില്ലാ യജമാ
നന്റെ തെറികെട്ടും അങ്ങൊട്ടും ഇങ്ങൊട്ടും ഓടീട്ടും ഉറക്കമൊഴി
ച്ചിട്ടും ഇന്നലെ ഞാൻ കഴങ്ങി- അതാണു വരാഞ്ഞത

പാറ—എന്തിനാണിങ്ങിനെ വെറുതെ യജമാനൻ നിങ്ങ
ളെ തെറിപറയുന്നത?

ചങ്ങ—എന്നെ തെറിപറഞ്ഞിട്ട വെണം ആ ഉദ്യോഗസ്ഥ
യജമാനന്നു വെള്ളമാനമാക്കാണെന്നു തൊന്നും

പാറ— യജമാനൻ വിശേഷിച്ചൊന്നുംതരികയില്ലെന്നല്ലേ
നിങ്ങൾ പറയാൻ? എന്നാലിത്രബുദ്ധിമുട്ടുള്ള ദിക്കിൽ എന്തിനാ
ണ ശ്രമിക്കുന്നത? തുവയെടുത്തുകിട്ടച്ചാലും തന്റെ ഇടം
കഴികയില്ലേ?

ചങ്ങ— * അറിഞ്ഞുനൽകില്ലപിശുക്കനാകയാൽ, കുറച്ചുമി
ഷ്ടീയജമാനനെങ്കിലും || ധരിക്കുസത്തൊന്നിതുവിസ്തൃതാ
കയാൽ, മറഞ്ഞുനിന്നെന്തുമെടുത്തിടാംപ്രിയെ (അന്ത)

പാറ്റ—ആട്ടെ നിങ്ങൾ ഇന്ന വരുമൊ?

ചങ്ങം—പിന്നെയൊ?

പാറ്റ—എന്നാൽ ഞാൻ പൊട്ടെ- നെരം കുറെ ആയി അടി
യ്ക്കാനൊരുപാട് മിററമുണ്ട്.

ചങ്ങം—പരട്ടെനിക്ക-ചൊതിക്കട്ടെ. യജമാനന്റെ അച്ഛിയുടെ
കാലിന്മേലൊരു വിഷഭയമുണ്ടായതൊക്കെ മാറിയൊ?

പാറ്റ—(കനപ്പിച്ചു) ഉച്ച (പിന്നെചിരിയ്ക്കുന്നു)

ചങ്ങം—ഇതിലെന്തൊ ഒന്നുണ്ടെന്നുതൊന്നു വെല്ലോ- എ
ന്താണ നീ ചിരിയ്ക്കുന്നത? പരമാത്മാംപറ.

പാറ്റ—(നാലു പുറത്തുനൊക്കിട്ട പതുക്കെ) വിഷഭയാ ത
ന്നെ ഉണ്ടായിട്ടില്ല.

ചങ്ങം—എന്നാലെന്താണീ സംസാരംവരാൻ? ഇങ്ങിനെ
യൊക്കെ ഭോഷ്ടുണ്ടാക്കിട്ടാളുൾക്കൊണ്ടതാണ കാര്യം?

പാറ്റ—ഒരു ദിവസം ഒരു പരദേശിപ്പട്ടണമിച്ച കിടക്കെ
ണമെന്ന മുത്തശ്ശിയുടെ ശാശുമുണ്ടാവുമെന്ന നിശ്ചയിച്ചിട്ട അ
തു കബളിപ്പാൻ കല്യാണിയമ്മതന്നെ മുളു കൊണ്ടു കാലുകുത്തി
പ്പെട്ടിട്ടിങ്ങിനെ സംസാരമുണ്ടാക്കിയതാണ.

ചങ്ങം—അ ഹാ- അങ്ങിനെയാണ?

* പെണ്ണുങ്ങൾതൻപ്രാജമറിഞ്ഞിടാനീ , പെണ്ണുങ്ങൾ
തന്നെമതിയാകയുള്ളൂ || സപ്പുങ്ങൾതൻകാലറിവാൻനി
നച്ചാൽ , സപ്പുങ്ങളല്ലാതെയൊരുത്തരുണ്ടോ? || (൪൭)

പാറ്റ—ഞാൻവെഗംപൊട്ടെ

ചങ്ങം—ഒ-

പാറ്റ—(പൊയി)

ചങ്ങം—ഇനിപൊവുകതന്നെ (കുറച്ച നടന്നിട്ട ചെവിടൊ
ത്തിട്ട) യജമാനന്റെ ഒച്ചയല്ലെ റം കെൾക്കുന്നത? അതെ-
യജമാനനിപ്പൊളീ ചീട്ടിൽവരാൻ സംഗതിയില്ലല്ലോ- നൊക്ക
ട്ടെ-പടിവാതലടച്ചിരിയ്ക്കുന്നുവെല്ലോ-

(അണിയറയിൽ) ഇപ്പഴത്തെനിശ്ചയംമുമ്പിലത്തെപ്പൊലെ
ഒന്നുമല്ല. ഇനിഎത്ര ആശ്രയിച്ചാലും നാം പൊവില്ല- എന്ന

ചങ്ങം—യജമാനനെന്താണിപ്പൊളിവിടെ വരാൻ (ആകാശ
ത്തിൽ കളകളം) ഇത്രാളുൾക്കൂടിചിരിയ്ക്കുന്നതെന്താണ? അ അ
അ. മനസ്സിലായി- നാണുമാരാര യജമാനന്റെ നാട്ടും കാട്ടുക
യാണ.

(പിന്നെയുമണിയറയിൽ) ഇവിടുന്ന കണ്ടിട്ടില്ലല്ലോ- പിന്നെ ഏങ്ങിനെയാണിവിടെയ്ക്കിതിന്റെ അറിവകിട്ടിയു? എന്നു.

ചങ്ങ — ഇപ്പോൾ രാമുണ്ണിമെന്നൊന്റെ നാട്ടും കാട്ടുകയാണു- മാതാമകമനാണ നല്ല മായവരുന്നുണ്ടു- അകത്തേക്കു കടന്നിത്തിരിക്കാണകതന്നെ (വാതലുന്തി തുറന്നകത്തേക്കു കടന്നു കടമിറക്കിനൊക്കീട്ടു) ആളുകൾ കൂടിയു കററമല്ല- നല്ലനേരം പൊക്കുണ്ടു.

* ഗോഷ്ടിത്തമൊടുതലയിട്ടു കലുക്കലുംകൊ കൂട്ടുന്നതും വരമ ഹാസപനവും നടപ്പു. ധാമ്യം പെരുത്തയജമാനനുടെയുമിടയിൽ നാട്ടും നടിച്ചിട്ടമിവന്റെയുമൊന്നുതന്നെ. (രവ)

(നാണുമാതാപ്രവേശിച്ചിട്ടു) എന്താണു പറയുന്നതു? കള്ളപ്പോരും മറ്റും നമുക്കുള്ള പൊലെ ഇവക്കുണ്ടാരുണ്ടോ? ഇവരെന്നു കള്ളത്തൊഴി കാട്ടിയോലും ആനാഴികയ്ക്കതു നാമറിയും.

നാണു — (രാമുണ്ണിമെന്നൊന്നായിട്ടു) ഇവിടുന്ന അറിയില്ലെന്നു ചിറ്റിച്ചിട്ടല്ല ഏങ്ങിനെയാണറിവ കിട്ടിയതെന്നറിവാൻ ചൊതിക്കു?

ചങ്ങ — രണ്ടാളുടെയും മായാ ഏങ്ങിനെ വരുന്നുണ്ടെന്നാണു അമ്പട-മാതാമക

നാണു — (കൊരപ്പനായിട്ടു) ആ കൊച്ചിന്റെ സംബന്ധക്കാരൻ തുപ്പൻനമ്പൂരി പറഞ്ഞിട്ടാണ നമുക്കറിവകിട്ടിയു.

രാമുണ്ണി — ഓരം നമ്പൂരിപ്പാടൻ മാർ പറഞ്ഞതു മുഴുവനും വിശ്വസിക്കുവല്ലോ അവർ മാറിപ്പരിച്ചു പറവാൻ മിടക്കുമാരാണു

കൊര — അറി- മറി. ഇട്ടേ മിടങ്ങിനെയല്ല നല്ല സൂക്ഷ്മഗ്രാഹിയായാണു.

രാമുണ്ണി — ഇവിടുന്നിത്ര ധാരാളമായിട്ടുകൊടുക്കു പൊതുവൾക്കു തഹാശിൽദാരെ വരുത്തിട്ടു എന്താണു കാര്യം?

കൊര — അതല്ലെനമുക്കിത്രാ മഷ്ടം?

രാമുണ്ണി — എന്നു ലുലി വിടുന്നൊരിയ്യു ലൊക്കു ക്ഷമിക്കണെ

കൊര — ഒരിക്കലും നാം ക്ഷമിച്ചിട്ടുള്ളു? ഇന്നി കുറച്ചു പറയാതെ കണ്ടുകഴിയില്ല. സഹിയ്ക്കുന്നില്ല നമുക്കു. അവളുപകാരസ്മരണ ലേശമില്ലാത്ത ചകയാണു- ചെട്ടയാണു-

* പണ്ടോടും നാം പലതുമടുകൊടുത്തുവെന്നാൽ വെണ്ടു? യവൾക്കുതന്നിയില്ലതൊടില്ല കഷ്ടം. കണ്ഠാതപമറ്റു ബ

ഇപ്രകാരമുള്ളതായി ! യുദ്ധം കൊണ്ടുണ്ടായതു വെ
ച്ചിടുന്നു. (൪൩)

* കൈക്കൊണ്ടുവന്നവർക്കു വരുമാനമുണ്ടുവെന്നു | തൊക്കെ
കൊടുത്തു പരിചൊടുപുലർത്തിയാലും || ഭദ്രകാളി കാന്തല
വലംശരവുമെന്തൊപാകം | നെറിക്കിട്ടു പശുക്കു പട്ടുതിരു
തിരില്ലമില്ലാ (൫൦)

* നിത്യം വിവേകമിയലുന്നതുമായിച്ചെന്നു | യുദ്ധം കൊടു
ക്കുമതു മുലമകത്തു പന്നാൻ || ബുദ്ധി ക്ഷയം മമവരം പടിച
ത്തപാലു | ശ്രദ്ധം നില്ക്കവരം കമലം കിടന്നുറങ്ങും (൫൧)

* കല്യാണിതെല്ലമിവനിൽ കന്നിയാത്തതൊന്നെ | കല്യാണി
തെന്നുവരുമൊതവ ചിത്തമയ്യോ || ഇല്ലാത്തതുകൾ ശരണം കരു
ണാലയെന്നി | യുദ്ധം തെക്കൊന്നിനിമലൻ കിടന്നിടണം ( )

* ചാരത്തിരുനൂലിലിട്ടിനെ ചൊല്ലിയാലും || പാരമ്യം കി
ച്ചിലൊട്ടമിട്ടു കച്ചുകിയാലും | പാരമ്യം കരകിലും കററം
നിന്നാൽ || ചെരിയലശവുമുപകൊള്ളാൻ വേദം (൫൨)

രാവുണ്ണി—ഇത്ര ചെട്ടയാണവർ?

കൊര—കഴിഞ്ഞില്ല കൈക്കൊണ്ടു വന്നവർക്കു ഭക്ഷ്യവും വ്യസനവുമില്ലെഴും
നമുക്കു സഹിക്കാൻ വയ്യ— (പല്ല കടിച്ചു കരഞ്ഞുകൊണ്ടു) അപ
ളിതൊക്കെ ഓരം കള്ളത്തയശിരദാരൊട പറഞ്ഞയച്ച സംസാ
രമാക്കും.

രാവുണ്ണി—ഇവിടുന്നാവുകൊണ്ടാണിത്ര നാളം ക്ഷമിച്ചതുത
ന്നെ അടിമയെക്കൊണ്ടൊരൊത്തന്നെ കിട്ടി ഇത്ര എങ്ങാക്ഷമിക്കില്ലാ.

കൊര—അങ്ങിനെ പറയൂ.

രാവുണ്ണി—ഇനിയുമവരാശ്രയിച്ചാലിവിടെയ്ക്കു മയവരുമാ
എന്ന സംശയമുണ്ടു!

കൊര—രാവുണ്ണി ഇനി അതവിചാരിയ്ക്കുണ്ടു. ഉറച്ചുകൊള്ളു
ത്തായിരം പവൻ തിരുമുക്കു ചുവച്ചാലും നമ്മുടെ ഓരം തിരുച്ചുളക്കു
ടതീക്കാൻ കഴിയില്ല.

രാവുണ്ണി—കറച്ചു ദിവസം കഴിഞ്ഞാൽ തന്നെ ഇതുറച്ചുകൂട.

കൊര—നാമാണെന്ന വിചാരിക്കാഞ്ഞിട്ടല്ല നിത്യ ഇങ്ങി
നെ പറയുന്നതു?

രാവുണ്ണി—ഇവിടുന്നാവുകൊണ്ടാരുറപ്പുണ്ടു.

(പതുക്കെ) ഇനിയും വെഗമെങ്ങോട്ട ചൊല്ലുമെന്നുതന്നെ,
(ആകാശത്തിൽ)

ഇനി ആ കുഞ്ഞ് കുറുപ്പുംകൊരപ്പനായരുമായിട്ടുള്ളതുകൂടി കൈക്കൊള്ളേ എന്നു.

നാണു—(കുഞ്ഞ് കുറുപ്പായിട്ട)

ചങ്ങ—(ചിരിച്ചുകൊണ്ട്) എടത്തുകാലിന്റെ ഞോണ്ടലും ചിരിക്കൊണ്ടും എളിയ്ക്കുള്ളവളുവു മൊക്കെയുമതുതന്നെ.

കുഞ്ഞ്—(രണ്ടുമൂന്നു ചുമയ്ക്കുന്നു)

കൊര—ആശാണവിടെ?

കുഞ്ഞ്—അടിയന്തന്നെ.

കൊര—ആര കുഞ്ചെവാ?

കുഞ്ഞ്—ഏറാൻ.

കൊര—അകത്തേക്കു കടക്ക.

കുഞ്ഞ്—(അകത്തേക്കുകടക്കുന്നു)

കൊര—എവിടുന്നാണീ വരുന്നത?

കുഞ്ഞ്—നാം പിച്ഛപ്പറമ്പിൽനിന്നാണു.

കൊര—ആ കുളിപ്പട്ടിയിൽ ഏന്തിനാണീ പൊയു?

കുഞ്ഞ്—വെറുതേതന്നെ.

കൊര—എന്താണവിടെ വിശേഷം?

കുഞ്ഞ്—ഒന്നു മരിച്ചു.

കൊര—എങ്കിലും?

കുഞ്ഞ്—* കല്യാണമജിസ്രോട്ടിഹാരമെന്നൊൻ | കല്യാണിയമ്മയ്ക്കുടന്നിന്നുതന്നെ || നല്ലൊരുമൊദാൽമുറിനൽകുമെന്നു | ഞല്ലാസമൊടുണ്ടോരുപത്തൊന്നും || (ശ്രീ)

കൊര—അ് ഹാ-അതുപോ? എന്നാലതൊന്നുപൊക്കണം അതിന്നെന്താണുവെണ്ടതു? നിയ്യതന്നെ ഉത്താഹിയ്ക്കു

കുഞ്ഞ്—അയ്യോ അടിയനെ ഉത്താഹിക്കുന്നത? കൃന്മകിച്ചാൽ ഗൊപുരംകത്തുമോ? വെണമെങ്കിലിവിടുന്നുതന്നെ ഉത്താഹിക്കണം.

കൊര—എന്നാലോ?

കുഞ്ഞ്—ഒഹൊനടക്കും.

കൊര—നാമിന്നലെരാത്രിയിലവിടെപൊയിരുന്നു.

കുഞ്ഞ്—എ-അതുപോ?

കൊര—അങ്ങൊട്ടല്ലാപൊയ്ക്കു അതിന്റെ അങ്ങവിട്ടിലെ യ്ക്കാപൊയത ആ മിററത്തുടൊണെന്നു കേൾക്കൂ.

കുഞ്ചു—അപ്പാഴ്?

കൊർ—* കെല്ലിനൊടവളെക്കുഴിപ്പ മകത്തെക്കണ്ടെന്നു
നിന്നെന്താ? ക്കിപ്രം വാതിലടച്ചാളപ്പൊൾ നമ്മുടെ
മുഖത്തുതന്നെയവൾ (ഭുഭു)

കുഞ്ചു—ഇതൊന്നും കൂടട്ടെ അവൾക്കു കല്പയുണ്ടെ? സ്വാ
തന്ത്ര്യമുണ്ടെ? ആമുന്തി നിശ്ചയിച്ചതല്ലാതെ അവിടെവല്ലതും
നടക്കുമെ? അവർക്കിവിടുത്തെ വചിയടക്കിയാണുതാനും.

കൊർ—അതുമാത്രമെ അവിടെസാമാന്യപൊലെയുള്ള
നാമുന്തിപനവധി യാളു കളൊട ഇനി അങ്ങോട്ടു പൊയില്ലെന്ന
തികച്ചപറഞ്ഞിട്ടുണ്ടല്ലോ ഇനി അപർചൊതിച്ചാൽ ഏതാണ
പറയേണ്ടത?

കുഞ്ചു—ഇവിടുന്ന എല്ലാവരൊക്കെകനവിട്ടു കളിക്കാൻപോ
യിട്ടല്ല അവരിങ്ങിനെചൊതിക്കുന്നത? ഒന്നു നല്ല ചാലാ
പിന്നെഇവിടുത്തൊഴിവകക്കാരും നെരിട്ടചാർക്കുൻ?

കൊർ—അവൾക്കു മനസ്സിലാത്തതിനെ?

കുഞ്ചു—അപളികുറുപ്പുകൂട്ടുന്നതൊക്കെ ഞ്ഞും തഹശിൽദാരു
ടെ വിട്ടുകൊണ്ടല്ല? ഇവിടുന്ന വിചാരിച്ചാലീ തഹശിൽദാ
രെ ഒന്നു പറിക്കാൻ കഴിയല്ലെ

കൊർ—അതാവും മെൽവടിച്ചല്ലോ ഹസ്തന്മാരെക്കെ ഇന്ന
നമുക്കു സ്വാധീനമാണു.

നാണു—കൊർപ്പൻനായർതമ്പുരാൻ യജമാനനവർകളുടെ
ശിഷ്യൻ ചങ്ങനായരിതാ നില്ക്കുന്നത കാര്യംമാക്കെരേറ്റി തൊ
നിതാപൊകുന്നതു.

(നാണുവെഗംപോയി)

ചങ്ങ—* തന്നിൽപ്രേമമേഴിഞ്ഞു പണ്ണിനന്നരാഗന്യന്റെ
സംബന്ധമായി, പിന്നെത്താനതൊഴിച്ചുവെഗംമാത്രം
പോയിച്ചൊരാകൾ. മന്ദാപിന്നയുമായവൾക്കുസര
സംസംബന്ധമായത്രയും, നന്നെല്ലായജമാനചെട്ടി
കൾനിന്നയ്യുപൊൾ ചിരിയ്ക്കുംജനം (ഭുന)

കുറമാണാളു കളിക്കുന്ന നാട്ടുംകാട്ടിപരിഹസിക്കുന്നത? ഒ
ന്നരംകുറെത്തയില്ലോ കൂട്ടാൻപല്ലാൻ തെരകൊണ്ടചെല്ലാൻ
ഒന്നരംവെക്കിയാൽ പട്ടർതെറിപറയും വെഗംപൊവുകതന്നെ
(കുടമെടുത്ത കുറച്ചുനടന്ന മെഴിലെക്കുന്നൊക്കിട്ട) ഇതാ എന്റെ

യജമാനനും മനോജയജമാനനുംകൂടി പ്രാഞ്ചയിൽ കസാലയിട്ടിരി
ക്കുന്നു.

* പരമീപഴിയെപൊയായ്, തെറിയതുയജമാനനിങ്ങുപഷി
ക്കേ|| പരിചിനൊടായതുമൂലം | തരമൊടുമനോപഴിക്കുപൊ
ക്കുന്നെന് || (൫൭)

(ചങ്ങനായർപൊയി) പ്രവേശകങ്കഴിഞ്ഞു
അനന്തരം കോരപ്പൻനായരും പത്മനാഭപണിക്കരുംപ്രവ
ശിക്കുന്നു

കോര—ഇന്നുപൊവെണ്ടാരണ്ടഭിവസംകഴിഞ്ഞിട്ടാവാം
പത്മനാഭ—അയ്യോ! അതപൊരാ ഇന്നുതന്നെപൊവണം
കോര—എന്താണിവിടെതാമസിപ്പാൻസൗഖ്യമില്ലെന്നുണ്ടോ
പത്മ—* തിണ്ണുംകുളിപ്പാനുമുണ്ടുവാനു | മുണ്ണാനുമെന്നല്ല
വിചത്തിനാകാം || കണ്ണാണിതിങ്ങുതുപൊലെസൗഖ്യം
വിണ്ണാൻപുരത്തിങ്കലുമില്ലെന്നും (൫൮)

കോര—എന്നാലെന്തിനാണിന്നുതന്നെപൊവുന്നത?
പത്മ—നാളെ ഒരഞ്ഞൂറരൂപയുണ്ടാക്കണം അങ്ങിനെയൊ
രു ബദ്ധപ്പാടുണ്ടു

കോര—അത്രയുളളാരുതിവിടെഉണ്ടാക്കാം
പത്മ—ഇവിടെയ്ക്കുഅതൊക്കെബുദ്ധിമുട്ടാചിലല്ല?
കോര—ശ്ലേഷ— അതൊന്നുമില്ലാഎല്ലായ്പ്പോഴും ഇവിടെചുരു
ങ്ങിയപക്ഷം ഒരായിരംരൂപയുണ്ടായിരിക്കും അല്ലകിത്നമുക്കു
സുഖമാവില്ലാ

പത്മ—ഇവിടെക്കൊക്കെഅങ്ങിനെകഴിയും- അതുചെയ്തതു
മാണ.

കോര—കുടാകൃഷ്ണ (അണിയറയിൽ) ഹൊൻഎന്ന-
(അനന്തരംകൃഷ്ണൻപ്രവേശിക്കുന്നു)

കോര—ഒരഞ്ഞൂറരൂപാഇതിൽനിന്നെടുത്തിവിടെനിരത്ത-

കൃഷ്ണ—ഹൊൻ-
(അലമാരിതുറന്നരൂപമുണ്ടാക്കിണ്ണിനിരത്തുന്നു)

പത്മ—നാണു-(നാണുപ്രവേശിച്ചിട്ട)എന്ത

പത്മ—രൂപാ എണ്ണമെടിച്ചപീട്ടിൽ ജ്യേഷ്ഠന്റെ കയ്യിൽ

കൊണ്ടുകൊടുക്ക-

നാണു—ഒ (രൂപമെടിച്ചപൊയി)

പത്മ—(കൃഷ്ണനൊടുപതുക്കെ)ഒരൊലയുമെഴുത്താനിയാകൊ
ണ്ടുപറഞ്ഞു-

കൊര — എന്താണു പറഞ്ഞു?

പത്മ — ശീട്ടെഴുതാനൊ ലയ്യുമെഴുത്താണിയും കൊണ്ടുപരാനാണു

കൊര — കൃഷ്ണാനീപൊ-ഒന്നുംകൊണ്ടുപരെണ്ടോ, വിപാപൊ-
നില്ലെണ്ടോ (കൃഷ്ണൻപൊയി)

പത്മ — അങ്ങിനെയായാലോ?

കൊര — അതൊക്കെന്നാമല്ല നിശ്ചയിക്കാൻ

പത്മ — അതെ-എന്നാലുമൊന്നെഴുതിത്തന്നാലെന്താണു ഭാഷം?

കൊര — അതുണ്ടു- നമുക്കൊരു സ്വകാര്യമായി ചിപ്പാനുണ്ടു
അതിന്നുതാമസമാവും

പത്മ — എന്നാലത്രെ വെണ്ടു കാര്യമെന്താണുകൾ കണ്ടു

കൊര — ഹരതഹശീഭാരെ കൊണ്ടുനമുക്കിരിക്കുപൊറ്റിയില്ലാ
ണ്ടായിരീൻ

പത്മ — എന്താണു?

കൊര — ഹരതഹശീഭാരെ കൊണ്ടുനമുക്കിരിക്കുപൊറ്റിയില്ലാ
ണ്ടായിരീൻ

പത്മ — ശിവശിവ! നന്നായി ഇവിടുത്തെത്തലോചനം
ബി യുക്കാരോടു ഇന്നു ഭാഷം പറയാൻ ലോകത്തിലാരെങ്കിലുമു
ണ്ടോ? ഇവരല്ല ഇല്ലെ പാസുപുക്കുൻമാർ യജമാനനെക്കൊ
ണ്ടുതന്നെ കടലാസ്സുകുളിപെന്തല്ലാമിവരടിപ്പിക്കുന്നു?

കൊര — അഹ

പത്മ — ഇവിടുന്ന് പരമനല്ലവണ്ണമറിയില്ലാ എന്നാണുതൊ
ന്നുന്നതെന്തുപറയം

* ന്യായം. അങ്ങനെയൊക്കെ നന്നായി മതിയുണ്ടെന്നു മുളയാരു
ഭൂതപ്രായം ചെന്നൊരു കളിയും ഇരുവിടെ യുദ്ധം ഹാനിനു
യെന്നപി കെട്ടം മായം വിട്ടോരധർമ്മങ്ങളിൽ വിമുഖതയും ചെ
ന്നിട്ടു നില്പൊഴത്തെ ബിംബക്കാരെ നിന്നു ചാലിനിയാ
രുവൻ മീദാഷവെണ്ടുന്നതൊന്നും (ഭൂന)

കൊര — * നല്ലൊരു ശരിയിതു ശരിയിതു കല്പമതെ കെൾക്കു പാ
ക്കിളതു പാശാ ചൊല്ലാം പിറ്റാറ്റാസമതല്ലാം പറപുഷമാ
യതിന്നാണു. (നൂറ)

പത്മ — ആലോചിച്ചുനോക്കുമ്പോൾ ഇവിടുത്തെ പക്ഷപാ
ലമെന്നയാണു അധികം ഒരു വിദ്യപരിച്ചാലെന്നു അഹമരി
യുപരപുഷമാ മഴിട്ടുതന്നയാണു കുന്നത്തു

കൊര—കുറച്ചുപിച്ച് കറച്ചു ഹമ്മതിയും പരപുര ചുമണ്ടും
പത്മ—(ചിർക്കുന്നു)

കൊര—ആട്ടെ ആലൊ ചിച്ച കാല്പത്തിന്ന നിപുത്തിയുണ്ടോ
വുമെ

പത്മ—(ആലൊ ചിച്ചിട്ട) ഉപ്പു-കൊഴു പാങ്ങിനെരകൊടായിവി
ധിക്കുന്നു എന്നും മറ്റൊക്കെക്കുമായിട്ടി ഞ്ഞശിഷ്ടാരൂപെരിലൊ
രുഹജി ആരെക്കൊണ്ടെങ്കിലും കൊടുപ്പിക്കു എന്നാലതുയജമാ
നന്റെ വാക്കെ വായിക്കുമ്പോൾ ഇതിൽ പറയുന്ന തൊക്കെ സ
ത്യമാണു തഹശീൽക്കാര മഹാശക്രമിയാണു ഞെ നിങ്ങളോട്ടു പൊ
രുമ്പൊളു ചിടെക്കൊരിയിരുന്നു അല്ലാതീതഹശീഷ്ടാരൂപെ
രും കൊണ്ടുനെക്കും സംക്കടപ്പെടുന്നതുകൊണ്ടു എന്നു പല്ലു പരെ
കൊണ്ടും പറയിച്ചിട്ടോ ഞാനതന്നെ പറഞ്ഞിട്ടോ ഇ വിടുരതത്തു
ഭിപ്രായം സംശയിപ്പിക്കും

കൊര—നാം തന്നെ വെണമെങ്കിൽ തിരുവെഴുത്തു യക്കോ

പത്മ—ഇ വിടുണോരു സ്ഥാനത്തിലുള്ളൊളല്ലെ- ഇങ്ങിനെ യു
ള്ള കാല്പത്തിലൊന്നും പ്രത്യക്ഷത്തിൽ പ്രവേശിക്കരുതു ഉപായ
ത്തിൽ കാല്പം നടത്തി യാതൊ പൊരും?

കൊര—* എങ്ങിനെയെല്ലാം ചിരവെട്ടുന്നിടത്തു തൊക്കു പറ
ഞ്ഞിടുന്നതൊ അങ്ങിനെ തന്നെ യതെന്നഭംഗിയത
ല്ലെ സഖെനമുക്കുള്ളൂ. (നൃപ)

കൃഷ്ണൻ—(വന്നിട്ട) ആകവിതക്കാരൻ നാരായണൻ നായര
വന്നിട്ടുണ്ടു

കൊര—ഉദ്യോഹിന്നാൽ കൂട്ടിക്കൊണ്ടുവ!

കൃഷ്ണൻ—(പോയി നാരായണൻ നായരൊരുമിച്ചുവരുന്നു)

കൊര—കൃഷ്ണ നിന്നു തുത്തൊ കാലായൊ എന്നു കട്ടിപ്പട്ടം വെ
ചുതിക്കു

കൃഷ്ണൻ—എന്തും—(പോയി)

പത്മ—ഇയിടയിലത്തെ കവിതകളെന്തല്ലാമാണു?

നാരായണ—ഇ വിടുത്തെ നെശ്ശാരൂടെ കെശാഭിപാദമുണ്ടു
ക്കിട്ടുണ്ടു

കൊര—നാം പറഞ്ഞിട്ടു തന്നെയാണു

പത്മ—എന്നാൽ കെൾക്കട്ടെ

നാരായണ—* കന്നൽക്കണ്ണികളാകവെ കഴൽതൊഴും കല്പാ
ണിതൻ നൽകാം തന്നെ പ്പെടിയതുണ്ടിരുട്ടിനന്നമുക്കിപ്പി
ങ്ങു കില്ലൊട്ടുമെ മന്ദിച്ചായതു മൂലമാണിതുവെളിച്ചത്തെക്കു

ചത്താൽവരാ തിന്നെരംപലഹാപരാദിയിൽമനംമങ്ങി
പ്രതാപനതര (൩൨)

- * നല്ലായയതന്നെത്രതൻകചഭരംകണ്ടിട്ടുതൻപുത്രിയാം, ക
ളിന്ദീനദിയാണിതെന്നു ഏതെയെമാർത്താണ്ഡനൊത്താദരാൽ
ആളുംപ്രേമിയന്നിതിന്റെറരിപുവാം ഡപാനപ്രജ്ഞെ
പ്പരം || കാളിന്നൊരുകരങ്ങൾകൊണ്ടിഹമുടിച്ചിട്ടുനൂപാടെ
ജവാൽ (൩൩)

- * പെണ്ണങ്ങൾക്കൊരു രത്നമാകുമിവൾ തൻപൂവെണിയൊ
ടൊപ്പൊഴും തിണ്ണംശ്ലാഘിച്ചുന ചാമരമതിൻ ടുഖംസഹി
യ്ക്കാവതൊദണ്ഡംചെത്തിതിന്നെപ്പുദാസ്യപതിമാർത്തുളിച്ചു
തുളിച്ചുകൊ, ഞെണ്ണപെട്ടജനങ്ങൾകൊണ്ടവ നടന്നി
ട്ടുനന്നാടൊക്കയും (൩൪)

- * കൊരപ്പുപുട്ടതന്റെറൊമിനിയതാങ്കല്യാണിതൻവെണി
യിൽ, പാശ്ചാത്യകലർന്നിൻപ്രണയമുണ്ടായിട്ടുവാനായു
ടൻ, പാരായതണിഞ്ചിടംസുമഗ്നംവെഡിക്കുവാൻ
വാലിയ, കാരെപ്പൊലെന്നച്ചിട്ടുനൂപരയെപാരാധരം
സാദരം, (൩൫)

- * കല്യാണീകചകാന്തികണ്ടു നിതരാനന്നിച്ചു വിഭവജ്ജനം
മേല്പുചണ്ടിയതെന്നുനിന്ദപരകിപ്പെരിട്ടൊരശ്ലേച്ഛപലം
അല്ലത്ത് പെട്ടജളപ്രജങ്ങുളിയില്ലിത്താരമുടത്തയെ, നൂ
ല്യാസംതൊടുച്ചതിന്റെറനടുവിൽപാക്കുന്നുഭോക്തൃമെ( )

- * പുത്തൻതെന്തൊഴിതന്റെറ പൂമുടിയടിച്ചൊടിച്ചപിണ്ഡങ്ങ
ളൊ, ടൊത്തീടുംമയിൻ ടുഖിയാസ്തിഷ്ടമെഴും നല്ലങ്ങ
ളെച്ചാകുവാൻ, കൊത്തിക്കെല്ലൊടുരിന്നിട്ടുന്നിതിടിമെട്ട
മ്പൊഴിതെററിപ്പൊൾത്താൻ, ചത്തീടുംദൃഢമെന്നുറച്ചു
നടന്നുചെയ്യുന്നുപെയ്യുമുദാ (൩൬)

- * വല്ലാതെമധുപാനമായതുവശാലാണീമിരൈപ്രജം, ക
ല്യാണീചികരത്തെയിങ്ങു ബഹുമാനിക്കാത്തതൊക്കുംവി
ധേനമെല്ലെങ്കൂളുകുടിച്ചിട്ടെന്നാരജനം ഭവൈന്ദ്രനെത്ത
ന്നെയും, പുല്ലൊളംബഹുമാനിയത്തുറിവുണ്ടെല്ലാക്ക
മെല്ലൊളവി (൩൭)

- * മധ്യത്തിൽതപുഹൈമപ്രതിമസുഷുമസ്വീമന്തപിതാംബര
ത്തൊ, ടൊത്തുംപക്ഷേപുതന്നെപ്പരിചിന്നൊടുജനിപ്പിച്ചു
മിങ്ങിഹപൊലെ, പുത്തൻകാർകപ്പമെകുംതമിരരുചികല

ന്നിന്നിതാത്മവിളംബരം | നീത്തന്നപീകേശകൃഷ്ണനിരുവ
ദിയെന്നമിടുന്നുവായ്ക്കുനന്ദകുമാര (നന്ദ)

പത്മ—കേശവസ്തന്നമി ദിയെന്നത്രയുണ്ടു?

നാരായണ—കുറച്ചുകൂടിയുണ്ടു കല്യാണിസഹസ്രമഃണുണ്ടു
ക്കിരിക്കുന്നത ആയിരം ഞ്ഞാകം തികയുണ്ടു?

പത്മ—ഒ- ഹൊ- മഹാവിസ്മയത്തെന്നു ഒക്കുകെമമായിട്ടു
ണ്ടു (സ്വകാശം) ഇയ്യൊക്കിതിന്റെ വല്ല ഗന്ധമുണ്ടു?

നാരായണ—കണ്ടില്ലെ ഇങ്ങിനെ ഉറക്കത്തു ഞ്ഞാക്കൊണ്ടി
രിക്കുന്നതു?

പത്മ—കൊരപ്പപ്രഭ എന്നെക്കെട്ടപ്പൊൾ കുറച്ചു ചിരിച്ചു അതമ
നസ്സിലായി എന്നാണതെന്നത

കൊര—ഒക്കെവിശേഷമായി- ഇല്ലെ?

പത്മ—ഉപ്പു അസ്സലായി-ഇന്നു പ ഇവിടെത്തെ കിടപ്പുസു
ഖമായില്ലെന്നുണ്ടു?

കൊര—ഉപ്പു നല്ലസുഖമായി എന്നാണിത ചൊരിക്കാക്കാരണ

പത്മ—ഇവിടന്നിപ്പൊൾ കുറച്ചു കണ്ണടക്കുന്നത കണ്ടിട്ടാ
ണ ചൊരിച്ചതു?

കൊര—പാട്ടുകെട്ടാലത്തെ പ്പൊലെ കവിതകെട്ടാപ്പാളത്തെ
സുഖലയംകൊണ്ടാണു കണ്ണടച്ചതു

നാരായണ—(സ്വകാശമായിട്ടു) നല്ലസുഖലയം കുറച്ചുകൂ
ക്കത്തന്നെക്കെട്ടു

പത്മ—(പൊട്ടിച്ചിരിക്കുന്നു)

കൊര—എന്താണ ചിരിച്ചതു?

പത്മ—ഇവന്റെ ഭരംഗ്രഹത്തിന്റെ ശക്തികണ്ടിട്ടുതന്നെ

കൊര—എന്താണതു?

പത്മ—രൂപതരിയിക്കണമെന്നിവൻ കയ്യുകൊണ്ടുകാട്ടുകയാ
ണ

കൊര—സമ്മാനംകൊടുക്കണമെന്നനാം വച്ചിട്ടുണ്ടു നാരാ
യണാ: ആകവിതാപുസ്തകമിവിടെതാ (ബുക്കുമെടിച്ചു അലമാരി
തൂറുന്ന അരിൽ വച്ചിട്ട അരിൽനിന്ന ഒരു നൂറുരൂപയും ഒരുപട്ട
ക്കുരമുണ്ടും ഒരുമൊതിരവും എടുത്തുകൊടുക്കുന്നു-)

നാരായണ—മെടിച്ചിട്ട (വിചാരം)

കല്യാണിപ്പെക്കിടാവെശ്ശുണ മമകവിതെന്നിങ്ങിളിക്കാല
മൊക്കും! ചൊല്ലാംകൊരപ്പനെവം പരമിരുവരെയും ഹ

ഞലാളിച്ചമുലം || തെല്ലെല്ലെല്ലാ കടപ്പാ പരമചിത്രതിലാം
മുത്തിയെല്ലൊലെയം മിത്താൻ | മെല്ലെന്നിയാളിനങ്കന്ന
തുമ്പവനെമങ്ങാതെ വാങ്ങുന്നമുലം (൭൦).

ആട്ടെപടരം രാമമെന്നാൻ തഹശിദാരെക്കൊണ്ടും ബഹുമാ
നിപ്പിക്കണം (സ്വാഭാ) എന്നാലങ്ങിനയാട്ടെ

കൊര—ഒ- നാരായണൻ പൊയ്ക്കൊണ്ടി

നാരായണൻ—(പൊയി)

പത്മ—എന്തിനാണിത്ര ചിലവറുത്തിങ്ങിനെ കവിതയുണ്ടാ
ക്കിക്കുന്നത?

കൊര—അപലംകിതിനൊക്കെ വളരെദ്രുമാണത്രേ

പത്മ—(വിചാരം) ഓംവിദവാൻ നല്ലഭിപാളിതന്നെ

* പെട്ടെന്നൊരായാരംതന്നെ | ചട്ടാറിടുമുറപ്പിക || പൊട്ടുന്ന
മിവനൊടിപ്പൊലം കഷ്ടംവാങ്ങായിരുന്നുമേ || (൭൧)

ആട്ടെഇനിഒരിക്കലാവാം (കൃഷ്ണൻവന്നിട്ടു) പഴയരിക്കാലായി
(എന്നപാതിപറഞ്ഞപ്പൊൾ) ഒ- അല്ലഅമരേത്തുകാലായി

കൊര—ശ്ലക്കയുന്മാക്കൊരു വകതിരിവില്ലാ എന്താണൊ
റിയാദ്യംപറഞ്ഞത?

കൃഷ്ണ—മുമ്പിലത്തെശീലക്കൊണ്ടങ്ങിനെപറപ്പട്ടതാ

കൊര—തക്കത്തരം പറയുന്നോ? ഇവന്റെചെപ്പിക്കരണ്ടു
കൊടുക്കട്ടെ (എണ്ണിട്ടുഒന്നരടിക്കുന്നു)

കൃഷ്ണ—(തടുത്തിട്ട് ഓടിപ്പോയി)

കൊര—ഞാനടിച്ചതടുക്കുമാറായൊന്നിണക്ക? (ആകാശത്തി
ൽനിന്ന) അടിച്ചാലെല്ലാവർക്കും ചെറുനടുപൊലെയൊന്നപി
ന്നെഎങ്ങിനെയൊന്ന തടുക്കാതിരിക്കുന്നതെന്ന

കൊര—(ചിറച്ചുകൊണ്ടു) ഇപ്പൊൾനിന്നെകഴിച്ചു കളയാംനൊ
ക്കിക്കൊ എന്ന (പൊയി)

പത്മ— * മല്ലൊടുമിങ്ങിവർതമ്മിൽ തല്ലിട്ടമൊശങ്കയുണ്ടിനി
യ്ക്കൊരാം | നല്ലൊരുനേരംപൊക്കിതുമെല്ലെ കഴ്യാൻഗമിച്ചി
ട്ടുണെൽ ഞാൻ || (൭൨)

(എല്ലാവരുംപൊയി)

രണ്ടാമങ്കം കഴിഞ്ഞു

കല്യാണിനാടകം

ത്രിതീയഃകഃ

(അനന്തരം തുപ്പൻനമ്പൂരിപ്പാട് പ്രവേശിക്കുന്നു)

തുപ്പൻ * ചാരുശ്രീ ചിത്തിവിത്തം സുവമരിജയമിത്യാദിസാ
ധിച്ചിടംധീ ചാരുനൊരുങ്ങനെകം ധരണിയിലതുകൊ
ണ്ടിപ്പൊളിപ്പതുതമ്മേ || നെരെല്ലാംഭിപുട്ടു ക്കളുവനുസദ
ശമുഹിപ്പെട്ടുക്കുന്തമശ്ശീൽദാരം ദിവാമമെന്നെൻ മമഹൃദിപ
രമാശ്വസ്തമുണ്ടാക്കിടുന്നു (൭൩)

(അണിയറയിൽ)

* നാരായണൻതാനമഹൊന്നമിയ്യ നന്നാരിമഹാബ്രാഹ്മണ
രതൻറെനെരെ കരുത്യമറ്റുപലനാതമശ്ശീൽ ഭാര്യസ്ത്ര
തിയ്യുന്നവനാരിദാനീം- (൭൪) എന്ന

ഒ! പട്ടപ്പിള്ളി ചൊമാതിരിയുടേ ഒച്ചയാണിത (നൊക്കീട്ട) ഇ
6 ദൃശം ഇങ്ങൊട്ടുതന്നെയുണ്ടുവരുന്നത

(അനന്തരം ചൊമാതിരി പ്രവേശിക്കുന്നു)

ചൊ—(നാരായണൻതാനമെന്നദന്നു കൂടിപ്പറഞ്ഞു, നൊക്കീട്ട)
ഐ! തുപ്പൻ! താനാണീ കളുത്തമശ്ശീൽ ഭാര്യസ്ത്രതിച്ചത?

തുപ്പൻ—(വിചാരം) ഒ! അതെ എന്ന പറഞ്ഞാലിട്ടെന്തിനെ
ന്നൊടൊട്ടാ രസമാവില്ലാ രസമായില്ലെങ്കിലെന്നാണു ഏൻറെ
ഭാതിയെന്നു മറ്റുമല്ലെല്ലോ പറയുകതന്നെ (സ്പഷ്ടം) അതെ

ചൊമാതിരി—താൻകുറച്ചുദൈമാണെന്നായിരുന്നു ഏൻറെവി
ചാരം താനും ഞാനും പ്രഹരപക്ഷികളുടെ പക്ഷമായിട്ട അവരെ
ഇങ്ങിനെസ്തുതിച്ചുതുടങ്ങിയെല്ലോ കഷ്ടം കഷ്ടം കഷ്ടം അ ക
ലിയുഗമല്ലെങ്കിലും അതിൻറെ ശക്തിയാണെന്നെ പറയാനുള്ള
ഇക്കാലത്തിനി ഏന്തെല്ലാമാണൊരൊ വന്നുകൂട്ടുന്നത അതൊ
ന്നും അനുഭവിക്കാതെ കണ്ടിന്നിവെഗം മരിക്കുതന്നെയുണ്ട
നല്ലത.

തുപ്പൻ—*ഭാര്യസ്ത്രതിട്ടുഞ്ചിലരതങ്ങറിയാതെപെട്ടു വാക്കെ
ന്നുറച്ചുവെറ്റതെപ്പുസരിച്ചിടൊല്ലെ || കെൾക്കണമിന്നു
ബഹുസു ക്ഷമരീത്തമശ്ശീൽ ഭാക്കില്ലൊക്കുമധികംഗുണ
മുണ്ടുതാനും (൭൫)

ചൊമാതി—ഈ കള്ളത്തവശ്ശിൽദാക്കുദോഷമില്ലെ? ഏകകൂ
നല്ലപൊത്തമ്പിള്ളിയെ ചങ്ങലവെപ്പിച്ചത? വെറുതെ

• താപത്താൽ ബ്രാഹ്മണഭ്രാന്തമാർ, കൊപപൂർവ്വ നിദാന
വും ശാപമെങ്കുന്നിവന്നെറ്റി മാപത്തുണ്ടാമസരയെ,
തുപ്പൻ—വെറുതെയാണോ ചങ്ങലവെപ്പിച്ചത?

ചൊമാ—ശിവ ശവ! ഇതുകുറിയം പാപപൊത്തമ്പിള്ളിചെയ്യ
മെന്നു തനിക്കതൊന്നീട്ടുണ്ടോ? ഇനിക്കതൊന്നുണ്ടല്ലോ നിശ്ചയം
യെന്നു.

തുപ്പൻ—ഇനിക്കൊന്നു തൊന്നുണ്ടല്ലോ അദ്ദേഹത്തന്റെ
പെരിൽതെളിവുണ്ടെന്നാണു കെട്ടുത

ചൊമാ—തെളിവുണ്ടാക്കാ നെന്താണു പ്രയാസം? നല്ലതട്ട
കൊള്ളുവാളാളുകൾ ഇതല്ലാ ഇതിലധികവും വെണമെങ്കിൽ
സമ്മതിക്കില്ലെ?

തുപ്പൻ—ഒണ്ണുപ്പിച്ചിട്ടാണു സമ്മതിച്ചതെന്നു എന്താണു നി
ശ്ചയം ചൊമാതിരികണ്ടുവോ?

ചൊമാതിരി—ഒക്കെ കണ്ടിട്ടാണു എല്ലാവരും നിശ്ചയിക്കു
ന്നു? ജനങ്ങൾ ധാരാളമായിട്ടു സംസാരിക്കുന്നില്ലെ? എന്നല്ല—ഈ
പൊത്തമ്പിള്ളി പൊല്ലിസ്സുമാരുടെ ഉപദ്രവംകൊണ്ടു മരിച്ചു എന്നു
തന്നെ പരക്കെ ജനങ്ങൾ സംസാരിച്ചില്ലെ?

തുപ്പൻ—ഉവ്വു അതുതന്നെയാണിനിക്കു ജനസംസാരത്തിൽ
വിശ്വാസമില്ലാത്തത ഇദ്ദേഹമില്ലാതെ മരിച്ചിട്ടില്ലെന്നു നിശ്ച
യമല്ലെ?

ചൊമാ—എന്നാലും ബ്രാഹ്മണരെ ഇങ്ങിനെ ചെയ്യാ?

തുപ്പൻ—ആമച്ചാടയൊക്കെ പണ്ടായിരുന്നു

ചൊമാ—ആട്ട ഏതാ തഹശീൽദാക്കു ഗുണമുണ്ടെന്നു പറഞ്ഞി
ല്ലതാൻ എന്താണു ഒരു ഗുണം പറയു കേൾക്കട്ടെ

തുപ്പൻ—ചൊല്ലാൻ ശാസ്ത്രങ്ങൾ പഠിച്ചു മല്ലേ കരംസ
ൽ ഗുണമൊടിഞ്ഞി. കെല്ലൊടുകാണാത്തതുമെറ്റുമുഹി ചൊ
ല്ലിച്ചെഴുംബുദ്ധിയതുണ്ടുവന്ന (തെ)

ചൊമാ—ഇങ്ങിനെയുള്ള ബുദ്ധിയുണ്ടെന്നു നിശ്ചയിച്ചാ
ൻ ഏതാ തഹശീൽദാർ എന്താണെന്നു പ്രവൃത്തിച്ചിരിക്കുന്നത?

തുപ്പൻ—അതപറയാം എലിത്തെയ്യാട എന്നൊരു വീട-ആ
വീട്ടിൽ കാൻ പരായിട്ട ചങ്ങ എന്നൊരുത്തനും അവന്റെ മരുമ
കനായിട്ട ശെഖരനെ എന്നൊരുത്തനും അവന്റെ ഉടപ്പിറന്നവളാ
യിട്ട ലക്ഷ്മിയെന്നൊരുത്തിയും ഉണ്ടായിരുന്നു. എന്നാലവർക്കു

നല്ലസുഖമാണു ആഠോഴായിരപ്പറമ്പെല്ലപാട്ടാവരും- അറുപതി നായിരത്തൊളം ഉറപ്പികകൊടുത്തവാങ്ങുണ്ടു-

* പൊരൊരൊന്നുനിനച്ചുനമ്മുടെപനശ്ശെരിപ്രമരന്മാർക്കു നമ്മെ
യെരുന്നാരികൾ മെന്തിയാസ്തിലസുമി ലക്ഷ്മിക്കുസംബ
ന്ധമായി ! സൈപരശ്രുപയതായിരംപലിശകൂടാതെകടാ
വാങ്ങിനാൻ || പാരംബസുവതായചങ്ങവൊടുതാനില്ലം
പണിയ്ക്കിപ്പോയാ (൭൧)

* ഇശ്വാനുകൂലംതറവാട്ടുനൊക്കും മെച്ചവന്നുകൊണ്ടുടനാ
ണ്ടുതൊറ്റം | അച്ചിക്കുവൊവസു പിടിച്ചുനൽകു മച്ചക്കുമെ
ന്നൊന്നതിനില്ലഭേദം (൭൨)

* കള്ളസ്സാക്ഷികൾക്കും കള്ളാധാരംചെയ്ത മടികൂട്ടം |
കള്ളക്കടിക്കുംശെഖര നെക്കൂട്ടംപെടിയില്ലകണ് വരെ

* മുട്ടാളനാകിയൊരുശെഖരനങ്ങുശെക്കും ശീട്ടംകളിച്ചഥപ
ണംവളരെക്കളഞ്ഞു | പെട്ടന്നുശങ്കപതുനന്നെ ചിലക്കി
യെന്നിട്ടെട്ടംകറഞ്ഞു മതില്ലൊരുമാറ്റകൂടി (൭൩)

* ചിക്കുന്നതാൻചൊന്നതുപൊലെയൊന്നും കെൾക്കായ്ക്ക
യാൽചങ്ങമുഷിച്ചിലൊടെ കാക്കശ്ശെമകാചിലവിന്നുപൊ
ലു മാക്കൂട്ടനാംശെഖരനെപോയി (൭൪)

* നിത്യമച്ചിക്കുന്നൽകീടാൻ വിത്തമില്ലായ്ക്കാരണം മത്ത
നാംശെഖരനപ്പോൾ ബുദ്ധിമുട്ടായിവന്നുതെ (൭൫)

ഇങ്ങിനെയിരിക്കുമ്പോൾ ഒരു വിഷുവിന്നാൾ രണ്ടുശെഖരൻ
കാലത്തു കഞ്ഞികഴിച്ചു അവന്റെ അച്ചിവിട്ടിൽ ചെന്നപ്പോ
ൾ അവരൊരു ജലപാനംകഴിച്ചിട്ടില്ലാ- എന്നതന്നെയല്ല അവ
ന്റെ പരിഗ്രഹത്തിന്റെതല്ല "പതിവായിട്ടിവിടെവന്നകി
ടപ്പാനല്ലാതെ കണ്ടതന്നെഎന്തിനുകൊള്ളാണ്ടോ അയിനിക്കാ
ട്ടിൽ മെന്നവന്നൊന്നെന്നിട്ടാൽമതിയോ? കാക്കശിനവില
പിടിക്കുമോ? തന്റെ അമ്മാമൻ തറവാട്ടുതലൊക്കെ അച്ചിക്കു
റകൊടുത്ത മുടിക്കുകയല്ലെചെയ്യുന്നത്? തന്നെഎന്തിനുകൊള്ളാം?
ഇന്നവിഷുവായിട്ടു ഞങ്ങളൊരു ജലപാനംകഴിക്കാതെകണ്ടി
ങ്ങിനെകിടക്കുന്നതുകണ്ടിട്ടാതന്നിക്കൊരുനാണമില്ലല്ലോ? കഷ്ടന്ത
ന്നെ, എന്നുംമറ്റുമവന്റെ നെരെനൊക്കിത്തന്നെ വളരെശ
ങ്കാരിച്ചു-

* പാരതെമാതുലനിലുള്ളൊരുവെരമൊന്ന ഞെറീമനസ്സി
ലവന്നിമൊഴികെട്ടന്നെപാരസേപദാപമതു കൊണ്ടുജവെ
നതാന്നെ കെറുക്കുരുതു നൊരൊന്നി കിടച്ചുപൊലേ-൨൩

എന്നിട്ടശബരൻ: 'വീട്ടിലിന്നുപകലെ സമൃദ്ധവയ്ക്കുന്നതൊക്കെപ്പകർന്നുകൊണ്ടുവന്ന നിങ്ങളെയൊക്കെ സുഖമായിട്ടുട്ടിയക്കാതൊൻ കാൻവര എൻറനെരെ എന്തെടുക്കും ഒന്നുകൊണ്ടെ- ഇന്നുപെല്ലിങ്ങിൽ പൊല്ലിസ്സു' എന്നു പറഞ്ഞു അപ്പൊൾതന്നെപൊയി വല്ലൊക്കെ കഴിഞ്ഞപ്പൊൾ നമ്മുടെവനശ്ശേരി പരിഗ്രഹത്തിന്ന വിഷ്ണുക്കുട്ടക്കൊടുത്ത കുറച്ചുകിടന്നുറങ്ങി മാളികയുടെ മുക്കിൽനിന്ന താഴത്തക്കിറങ്ങിവന്നു. അപ്പൊൾ കാൻവര ചങ്ങനാലകത്തെക്കുടന്നുചെന്നു. അവിടെവച്ചുവർതമ്മിൽകണ്ടവിശേഷാപറയുന്ന കൂട്ടത്തിൽ ചങ്ങ പറഞ്ഞു. 'ആ- ആ യിരംരൂപാതരു ചാനുള്ളത വിഷുചിന്നുമ്പിൽത്തരാമെന്നല്ലേ ഇവിട നനളിച്ചെയ്യിട്ടുള്ളത അതതെയ്യാറായൊ- ആ വൊ? വനശ്ശേരി- ഇല്ലാ- ഉടനെതെയ്യാറാക്കാ- ഒ! വലിയന്നെരുകെടായി. പിന്നെ ചങ്ങ- ഐ- അതൊന്നുമില്ല അടിയനപരിഭ്രമമില്ലത്ര പ ഉണ്ടാവുമ്പോൾമതി അതിനായിട്ടിവിടെന്ന ബുദ്ധിമുട്ടണ്ട എന്നു മററും തമ്മിൽ പറഞ്ഞു കൊണ്ട നിൽക്കുമ്പോൾ ശബരൻ സമൃദ്ധയുടെ വട്ടങ്ങളൊക്കെപ്പകർന്നു തലയിലൊറ്റിക്കൊണ്ട നാലുകുട്ടിലെക്കുടന്നു അതു കണ്ടപ്പൊൾ ചങ്ങ കെട്ടുപെട്ട 'എടാതെമാടിക്കഴുവെറി എങ്ങോടാണ്ടോ നിയ്യിതൊക്കെ കൊണ്ടുപോകുന്നതു' എന്നു പറഞ്ഞുകയ്യാങ്ങിക്കൊണ്ട അടുത്തുചെന്നു അപ്പൊൾ ശബരൻതലയിൽനിന്ന സാമാനങ്ങളൊക്കെയിറക്കി താഴത്തുവച്ചിട്ടു.

* തൊട്ടാലനൽമാങ്കയ്യിൽ | വെട്ടുകുത്തിയതാണമെ || വെട്ടും കാൻവരാണെന്നി | നൊട്ടുവെക്കുകയില്ലത്താൻ (൧൪)
അപ്പൊൾപനശ്ശേരി- ചങ്ങവിൻറ പിമ്പുറത്തുചെന്നിട്ട
* ശങ്കുടാതടുക്കല്ലെ | ചങ്ങചെയ്യാല്ല സാഹസം || ചങ്ങച്ചങ്ങുമതില്ലാത്ത | വക്കൻതെമാടിയാണിവൻ (൧൫)
എന്നു പറഞ്ഞു ചങ്ങ വിൻറകയ്യ പിടിച്ചു- ചങ്ങ - കയ്യു കരറിശെഖരൻറ ചെല്ലിയൊന്നുണ്ടിച്ചു അപ്പൊൾ ശബരൻ- ചങ്ങവിൻറ കഴുത്തിലായിട്ട കൊടുത്തുരുവെട്ട വെട്ടുകൊണ്ടപ്പൊൾ ചങ്ങ- അയ്യോ! എന്നു നിലവിളിച്ചുവീണ്ടു വീണപ്പൊൾ രണ്ടുമുന്നുകൂടിവെട്ടിക്കൊന്ന കത്തിപനശ്ശേരിയുടെ അടുക്കലേക്കിറങ്ങിയൊ! എൻറർമ്മാമനെ രംനമ്പൂരിവെട്ടിക്കൊന്നു! എന്നെ രഞ്ചെട്ടുപ്രാവശ്യം ഉറക്കുനിലവിളിച്ചു
ചൊരാ- ഇല്ലാ- ഇതിവൻ വലിയന്നെരുകെടല്ലേ ചെയ്തത ഇങ്ങിനെ ചെയ്യാ

തൃപ്തൻ—(ചിരിച്ചുകൊണ്ട്) ആവൊ കെൾക്കൂ ഇതൊക്കെ കണ്ടിട്ടു പനശ്ശേരിക്കു എന്താണവെണ്ടതെന്ന രൂപമില്ലാതെ കണ്ടായി റോ നിലവിളിക്കട്ടെ ലക്ഷ്മിദാസി വന്നു വാലിയക്കാരനൊടിവന്നു അപ്പൊഴെങ്കിലും അയിലത്തരത്തുകാരാടിവന്നു കണ്ടാണോ കണ്ടാണോ പത്തുനൂറ്റാളുകൂടിക്കൂട്ടാലും പനശ്ശേരിയുടെയും ശേഖരൻറയും മുണ്ടിനെയും മറ്റുമൊക്കെ ചൊരതെറിച്ച് പറ്റിപ്പിടിച്ചു നിലത്തൊക്കെ ചൊരപ്രളയമായിരിയ്ക്കുന്നു. - കടത്താലപ്പോത്തക്കുചാടി ചങ്ങരങ്ങൾനെ ചത്തുകിടക്കുന്നു ഇതൊക്കെ കണ്ടിട്ടു ആളുകളൊക്കെ വല്ലാതെ കണ്ടായി ശേഖരൻമാറത്തടിക്കുന്നുണ്ടു നലയിൽ പലനൂറു ഉതക്കെ നിലവിളിച്ചു കലശൽ കൂട്ടുന്നുണ്ടു അപ്പൊഴെങ്കിലും പൊല്ലിസ്സു കാർവന്നു ഒരുമെഡ്ഡാ നാലു കുന്നിന്റെ പ്രും അവർക്കുണ്ടാകട്ടെ ചാതിച്ചാപ്പാലം പനശ്ശേരി റോ പരമാത്മമൊക്കെ പറ്റത്തു ശേഖരൻ—ഭാവിച്ചുകൊണ്ടു എജമാനേ! രക്ഷിക്കണമേ എജമാനേ എന്റെ അമ്മമ്മനെ വെട്ടിക്കൊന്നതിൽ കൂറ്റനമ്പൂരിയാണു എജമാനേ അപ്പൊലും ഫെഡ്-എന്താണകാരണം? ശേഖരൻ—അമ്മമ്മനെ ഒരുയിരം രൂപ കൊടുപ്പാനുണ്ടീന നൂരി അതുകൊടുക്കാതെ കഴിപ്പാനാണു യജമാനേ! ഫെഡ്—തന്നിക്കൊന്നാണു നിശ്ചയം താൻ കണ്ടുവോ? ശേഖരൻ—ഉവ്വു യജമാനേ! അമ്മമ്മൻ പറഞ്ഞിട്ടു അമ്മായിക്കു സത്യയുടെ വട്ടമൊക്കെ പകർന്നുകൊണ്ടു കൊടുക്കുവാൻ അടുക്കളയിൽ വെച്ചു ഞാൻ പകർത്തുവാൻ അമ്മമ്മനും നമ്പൂരിയുമായി റോ രൂപയുടെ കാൽക്കൊണ്ടു തൂക്കുന്നതുകൊണ്ടു പിന്നെയിതൊക്കെ തലയിലെറ്റിക്കൊണ്ടിട്ടു പുറപ്പെട്ടു പാലം അയ്യോ! എന്നു അമ്മമ്മന്റെ ഒരു നിലവിളിക്കട്ടെ എന്താണെന്നൊക്കാനായിട്ടു ഞാൻ പരിഭ്രമിച്ചു വന്നുനൊക്കിയപ്പോൾ കഴുത്തിലൊരു വെട്ടുകൊണ്ടു അമ്മമ്മൻ മരിക്കുകയെന്നതു റോ നമ്പൂരിപിന്നെയും വെട്ടാൻ കയ്യെടുത്തതും കണ്ടു നമ്പൂരിയുടെ കയ്യുപിടിക്കാൻ ഞാനൊടിചെന്നപ്പൊഴെങ്കിലും നമ്പൂരിവെറഞ്ഞു രണ്ടു വെട്ടു വെട്ടി ചൊരതെറിച്ച് എന്റെ മുണ്ടിനെയും മറ്റുപറ്റിയ യജമാനേ! ഇങ്ങനെയാണു സത്യം യജമാനേ! ഇതിൽ ലേശം ഭാഷിപ്പൂ എജമാനേ! എങ്ങനെയാലും മേന്റെ അമ്മമ്മനെ ഞാൻ വെട്ടിക്കൊല്ലമോ യജമാനേ! അമ്മമ്മൻ മരിച്ചിട്ടിരിക്കുവളരെ സങ്കടമുണ്ടു യജമാനേ! എന്നും മറ്റും വളരെയൊക്കെ പറഞ്ഞു ഇവരുടെ പ്രകൃതിയെ അന്നെ—ഷിച്ചരിൽ ശേഖരൻ തന്നെയാണിതു ചെയ്തതെന്ന ഫെഡ് എന്നു തൊന്നിട്ടു ശേഖരനെ കുറച്ചു ഭണ്ണിപ്പിച്ചു

- * അന്ധനെക്കിയുടച്ചുനൽകുവണകൊണ്ടു ഗ്രന്ഥജല
 നെണ്ണി കൊണ്ടുപരിച്ചുമിശകരെന്നനൽക്കെട്ടുകേട്ടീടിനർ
 കണ്ണിൽത്തെച്ചിതരച്ചകല്പനമുതുകെ നിത്യഃലിഖായെററുപ
 ദണ്ഡിപ്പിച്ചിതു മണ്ഡപാണിഭംഗൈ പല്ലനപൊലീസ്സുകാർ
 * കറിയംകറിയം സഞ്ച നവത്തിനിടയിൽ തൂശികൾകെ
 ററുപത്തീലുകൾ തടി ലൻഗഭകൊണ്ടുചൊരകക്കുപടി
 യാഞ്ഞുററുമടന്മുതുകിടിച്ചു || (൨൭)

* കൂടുതൽ നന്നാക്കുവാനുപയോഗിക്കുന്നതിനായി തയ്യാറാക്കിയതിനെ തുടർച്ചയായും ॥ കൂടുതൽ നന്നാക്കുവാനുപയോഗിക്കുന്നതിനായി തയ്യാറാക്കിയതിനെ തുടർച്ചയായും (പ്രവൃ)

ചൊമാതിരി— അയ്യ! ഇതൊക്കെ കെട്ടിട്ടിരിക്കുവല്ലോ ക
ണ്ടാവാൻ

തുച്ഛൻ—തുടർന്നിനെക്കുറിച്ചു ചെയ്തിട്ടു അവൻ ലേശംസമ്മതിച്ചില്ല അവന്റെ ദുഷ്ടതയെപ്പറ്റിപ്പറന്നു

ചോദ്യം— ഹെറോ- ഹെറോ- കെമിക്കൽസ്

[illegible]

ക്കിക്കൊന്നിനക്കൊക്കെ വച്ചിട്ടേയുള്ളൂ ഇതിനിയോരിക്കൂട്ടം
റിപ്പറ അപ്പോഴായിക്കൊളമൊക്കെ യെന്നപറഞ്ഞയാദാസ്യ
ഴതി കുറസമ്മതമെടുപ്പിച്ചു ഉടനെ ചാജ്ജാക്ക! ഈ പനശ്ശേരി
യുടെ അപരന്റെ മഹൻ ഗോവിന്ദമെന്നെൻ തഹശീൽ ദാരാണ
ചാജ്ജാറുവാങ്ങിയത തഹശീൽ ദാർന്നന്നവൃസന്നിച്ചു എന്താ
ണസാധ്യം തെളിവ കെമമായിട്ടുണ്ടാകകൊണ്ടു പനശ്ശേരിയെ
കമ്മിറ്റാക്കി കുററന്നടന്നതിന്റെ പത്രം ഓദിവസം നശ്യ
കൊടതിയിൽ വിചാരണക്കുടുത്തു ശെഖരനാണിതിൽ സാ
ക്ഷി പനശ്ശേരിയുടെ പെരിൽ കലക്കുററം നല്ലവണ്ണം തെളി
ഞ്ഞു അപ്പോൾ പനശ്ശേരിയുടെ ഉള്ളിലുള്ള പ്രസന്നം ആസാ
ഹിക്കും

ചൊമ— ഈ അവസ്ഥവലിയ അവസ്ഥതന്നെ ഇങ്ങിനെ
യുള്ള പ്രസന്നം ആക്കുവരുത്തല്ലെ ഈശ്വരം-

തുപ്പൻ അങ്ങിനെയുള്ള പ്രസന്നത്തോടുകൂടി അദ്ദേഹമിട
ജീവപൂർവ്വമായിട്ടു നിന്നു അന്നു രാമമെന്നെൻ അവിടുത്തെ
ഒന്നാം ഗുഹസ്യനായിരുന്നു ജഡ്ജി വിധിക്കുമെന്ന നീശ്ചയം പ
ന്നപ്പോൾ രാമമെന്നെൻ ഏജമാനൻ! രം നമ്പൂരിയല്ലാ രം ന
ശ്ശിൽ കുററക്കാരൻ രം ശെഖരമെന്നാണെന്നു ഞിനിയ്ക്കുതോ
ന്നുന്നത എന്നപറഞ്ഞു ജഡ്ജി—എന്താണതിനെ തെളിവ
രാമമെന്നെൻ— ആ- കത്തി നല്ലവണ്ണം പരിശോധിച്ചാലറി
യാത്തതിനെ ലെത്രയുടെയും മറ്റുമൊണ്ടെങ്ങി പാറീട്ടുണ്ടു അ
തസത്യയുടെ വട്ടം പകർന്നുകൊണ്ടു പൊവുന്ന ശെഖരമെന്നെൻ
പിടിച്ചിട്ടു പരവാനാണ സംഗതി ഉറക്കമുണന്നു വരുന്ന നമ്പൂ
രിപിടിച്ചിട്ടു പരാനല്ലാ. ജഡ്ജി—അപ്പോൾ തന്നെ പനശ്ശേരി
യെ സമാധാനപ്പെടുത്തി ചൊരിച്ചപ്പോൾ അദ്ദേഹം കരഞ്ഞു
കൊണ്ടുളളതൊക്കെ പറഞ്ഞു. ഉടനെ ശെഖരനെ വരുത്തി എ
ന്താണൊടൊ രംകത്തിം രം ഉത്രളിയുടെ പാട്ടു കാണാൻ കാരണം
ഉറക്കമുണന്നു വരുന്ന നമ്പൂരിപിടിച്ചാലിതുവരുമൊ എന്നു ചൊ
രിച്ചു ഈ ചെട്ടം കെട്ടുപ്പോൾ തന്നെ ശെഖരൻ കുട്ടകുട്ടെവി
യത്തു മൊഹാലസ്യപ്പെട്ടു വീണു. എന്തിനാലൂരെ പറയുന്നതു ഉ
ടനെ കാൽ നെരുപൊലയെളിഞ്ഞു.

* ഇപ്പോൾ ചൊന്നൊരു കഥയാൽ ചൊല്ലേണ്ടിട്ടെന്നാരി
തഹശീൽ ദാർ || അല്ലെതരമതിയെന്നു വിപ്രകുലാഭാവി
യെന്നുമായില്ലെ (ചുസ്)

ചൊമാതിരി— റാകഥ സത്യമാണെന്ന തനിക്കുതന്നെ നിയമം?

തുപ്പൻ— ജനസംസാരത്തെ—

ചൊമാ—(ചിരിച്ചുകൊണ്ട്) ജനസംസാരത്തിൽ വിശ്വാസമില്ലെന്നതാണിപ്പോൾതന്നെയല്ലേ പറഞ്ഞത്?

തുപ്പൻ— എന്നാലേന്റെ സ്വാർത്ഥപര്യായം കൈക്കൊള്ളാൻ ഇപ്രകാരത്തിൽ കല്യാണിക്കു ഈ രാമമെന്നവനെക്കൊണ്ട് വിശ്വസ്തമാക്കിക്കൊടുക്കണമെന്നുള്ള വിചാരമാണ് ഇവളുടെ വാസ്തവം. കൊരപ്പൻനായരെക്കൊണ്ട് മതിയാക്കിക്കൊണ്ട് ആ വിഭാഗം ഞാൻ പറഞ്ഞു.

* ഒന്നുകൂടിക്കൂട്ടം വാസ്തവം വെളിപ്പെടുത്തും | മെന്മാലുമൊന്നിതുകടന്നുപറഞ്ഞിട്ടെന്നെൻ || നന്നായിധരാവിശ്വസ്തമാക്കുന്നവർ വാനിൽ | കന്നിച്ചിട്ടും പ്രണയമാണിതിനുള്ളമുഖം. (നം)

* ഭർമ്മാനിരാമനാകുകുളിവിട്ടുതന്നെശ്ശാ | രമ്മയ്ക്കുസമ്പ്രതി മുഴക്കത്തരഹസ്തമാണ് || സന്മാഗ്ധിയായൊരുവാനിനിയെ ഗ്രഹമല്ലാത്ത മാടിയൊരുമി വളരെത്താരു കൂടിയൊരു നമ

എന്നിട്ട എന്റെ മനോരാജ്യം പൊലെയെന്നു പറയില്ലയെന്നല്ല കൊരപ്പൻ രാമമെന്നവന്റെ നാമം ഭേദപ്പെട്ട മെൽവെളിപ്പെടുത്തുന്നതാകും വളരെ പ്രകാശത്തോടെ ഇവിടെയെന്റെ ഹൃദയത്തിൽ പ്രതിബിംബമാണ്.

ചൊമാ— നന്നായി— ഇവകളുടെ പണിപൊയ്യും ബ്രാഹ്മണശാപം ഓടിയുമാപത്തുവരും കൊരപ്പനല്ല ലൗകികമുണ്ടു നല്ലശിക്ഷയാണു കൊരപ്പനെ അനുഗ്രഹിച്ചാൻ ഞാൻ പറയട്ടെ

ചൊമാതിരി— (പോയി)

തുപ്പൻ— ഐ. മുഴുവൻ പറയു മുമ്പിലൊരിക്കലിത്തു വിഭാഗം | എന്നാൽ പൊട്ടെ ഈ വിഭാഗം കാര്യം പറയാൻ ഞാൻ പറയട്ടെ വെല്ലോ ആട്ടെ ഇനി രാമമെന്നവനെ കാഴ്ചപ്പെടുത്തുന്നതെന്നു (നടന്നിട്ടു നോക്കിട്ടു)

* കല്യാണിതൻ ജനകനാകിയ രാമനാത്തു | കല്യാണശീലം ഇന്നു വാരിധിരാമമെന്നാൻ || സല്ലാപമിങ്ങു പലതങ്ങിനെ ചെയ്യുകൊണ്ടു | മുല്ലാസമൊട്ടുമരുവുന്നിതു മുഖത്തു || (നം)

മുത്രാശങ്കകഴിച്ചിട്ടു കത്തെക്കടക്കും അതാണെന്നല്ലതും ഈ

കൊളത്തിലെക്കു പോവുകതന്നെ (തുപ്പൻ നമ്പൂരിപ്പോയി.)

— വിഷ്ണുഭട്ട: —

(അനന്തരം രാമമെന്നവനും രാമന്നായരും പ്രവേശിക്കുന്നു)

രാമമെന്നാൻ — തുപ്പൻ നമ്പൂരിപ്പട്ടീന്ന എഴുന്നള്ളിയല്ലോ
ല്ലോ എന്താണിത്രതാമസം?

രാമന്നായര — ലെഗാപരാമെന്നാണവിടുന്ന് രുളിച്ചെഴുക
എന്താണാവോ?

(അണിയറയിൽ) ഇതാതൊൻവന്നു എന്ന (അനന്തരം തു
പ്പൻ നമ്പൂരി പ്രവേശിക്കുന്നു)

രാമമെന്നാൻ — (എണ്ണിട്ടിട്ട) ഇവിടന്നീക്കുസാലയിലിരിക്ക

തുപ്പൻ — (ഇരുത്തിട്ട) രാമമെന്നവൻമിരിക്ക

(രാമമെന്നാൻ ഇരിക്കുന്നു)

തുപ്പൻ — (വിചാരം)

* മാനഞ്ചേൻ ധികാരമുള്ള പണിപ്പോ യദ്യോടുതമ്പ്രാണ
നാം | മാനഞ്ചാമിഴിയൊടൊഹിരഹമായിന്നൊരമന്നാ
കിപ്പു || ഈനചെററണയാരേഴുന്നഴൽ പുത്താക്കുന്നമി
ല്ലിന്നിവൻ || നൂനഞ്ചേതസിധൈയ്യമുള്ള പർവ്വിക്കത്തെ
യംസഹിക്കുംസഭ:- (നർക)

രാമമെന്നാൻ — അച്ഛനാകകൊണ്ട രാമന്നായരോടീവക
കായ്മൊന്നും കല്ല്യണി പറയില്ലത്രെ ഇവിടത്തോട ചൊതി
ച്ചാൽ വിവരമുഴവൻമറിയമെല്ലോ എന്റെ ഉദ്യോഗം പോയ
വിവരം അവളറിഞ്ഞു വെ?

തുപ്പൻ — ഉവ്വ

രാമമെന്നാൻ — എങ്ങിനെയാണറിഞ്ഞത അരളുടെ പി
ന്നത്തെ വിചാരമെന്തല്ല മാണ?

തുപ്പൻ — പറയാ

* തപശ്ശോഗത്തിന്നുവെണ്ടി പടമൊട്ടു നടക്കുന്നരാമൻറന്ന
ല്ലോ || തശ്ശോഗംപോക്കിവിട്ടെന്ധനപതിസമന്നായൊരു
ത്താൻ ചാരുശീലം || മംഗ്ലാഗന്തന്നെ നല്ല ഗുണമേന്മ നന്നി
പോക്കിന്നിയും നിയ്യവെണ്ടാ | തത്ത്വശ്ശോഗത്തിന്നുപോയാ
ലഹമധികമന്തരം പിടക്കുന്നില്ല (നർക)

ഇങ്ങിനെ കൊല്ലൻ നായർ വീരവാദം പറഞ്ഞിട്ടാ ണെരളി
വിവരം മെട്ടത-

രാമമെന്നാൻ — ഏന്നിട്ടോ?

ഉല്പന്നം * മുത്തശ്ശിയെക്കുറിനമായൊരുപെടികൊണ്ടാ | മുത്തൻപറഞ്ഞതുപിലൊന്നുമുച്ചിടാതെ # ചിത്തന്ദമിച്ചുമുഖചന്ദ്രനുവാട്ടമെകി | കത്തുന്നൊരത്തൽസഹിയാഞ്ഞവളെറ്റുപൊയാൾ. (൩൫)

പിന്നെക്കൊച്ചിന്റെ അടുക്കൽചെന്നു അല്പാൾ കൊച്ചു—എന്താണു കല്യാണി നിന്റെമുഖം വല്ലാതകണ്ടിരിക്കുന്നതായി നുചൊരിച്ചു കല്യാണി—കരഞ്ഞുകൊണ്ടു

* നാരിമണെടുപ്പായാമിനിയ്ക്കു പാരാതന്നമ്മടൾവരുന്നമെന്നെൽ കൊരപ്പന്നെൻപ്രാണസമൻറമാന യെര.ര.ഹശ്ശീൻപ്പണിപൊക്കിപൊച്ചും. (൩൬)

ഇനി അദ്ദേഹം ഇവിടെ താമസിക്കുമോ? ഇല്ലാ—

* ക്ഷീണംവെടിഞ്ഞുദായുളളോരുമുരതിമുഖം | പ്രാണേശനെപ്പുണരുവാൻതരമില്ലതാട്ടെ # ചെന്നൊന്നുമൊദദമാടി നിപ്രായനെന്നമുക്കു | കാണാനുമില്ലതരമിങ്ങിനെയായി യെല്ലോ (൩൭)

* ചട്ടറസൽഗുണ ഗണാംബുധികാന്തനാഞ്ചേർ | പെട്ടിട്ടിനിക്കിനി യിരിപ്പതിനില്ലമൊഹം # ഇഷ്ടാത്മജാലമതുമിങ്ങുഴലെറ്റമെക്കു | കഷ്ടന്നിനയ്ക്കിലിതിലെറ്റമസഹ്യമുണ്ടോ?# (൩൮)

* പാരംഭുഗയാമിനിയ്ക്കുസുഖമുണ്ടാപിപ്പതാട്ടെമഹാധീരശ്രീമതിമന്ത്രിമാന്യമണിയട്ടെഹത്തിനാഹന്തങ്ങൾ പാരാതിത്ഥമകിത്തിചെത്തൊരവളായ്കീർന്നിട്ടിനിക്കാൽ ക്ഷണംനേരംപൊലുമിരിപ്പാതങ്ങിനെ ശുചാകത്തുനുചിത്താമമ ( ) എന്തിനുവളരെപറയുന്നു.

* നീങ്ങാതൊരി.നിരുപമാന്തിസഖെസഹിപ്പാൻപാങ്ങില്ലവൾക്കുതുവശാലിടവിട്ടിടാത തെങ്ങിക്കരഞ്ഞവൾ ചടച്ചുചടച്ചുന്നല്ലെങ്ങിപ്പിശാചിനെതിരായതിനെന്തുവെണ്ടു( ) രാമമെന്നാൻ—(ഭീഷ്മശപാസമിട്ടിട്ട—വിചാരം) സ്ത്രീക്കുനുരാഗമുണ്ടെങ്കിൽപുരുഷനില്ല പുരുഷന്നുനരാഗമുണ്ടെങ്കിൽസ്ത്രീക്കില്ല. ദൈവഗത്യാരണ്ടുപെക്കുന്തമ്മിലനുരാഗമുണ്ടെങ്കിൽകാൻവക്കൊബന്ധുക്കൾക്കൊസമ്മതമില്ല. താളവരുമ്പൊൾ സൊരവരാ സൊരവരുമ്പൊൾതാളവരാ താളസൊരകൂടിവരുമ്പൊൾ നായയ്ക്കുവസരവരാ എന്നപൊലെതന്നെയാണിതൊക്കെല്ലാടെചെന്ന്വരാൻപ്രയാനാം ഞാനില്ലാതെത്താണുചെയ്യേണ്ടത (ആലാചിച്ചിട്ട) അപൾക്കൊരുശിശുത്തയക്കുകതന്നെ. (ക.ട)

ലാസ്സുംകീയും തുവ്വലുമടുത്തുവച്ചിട്ട) എന്താണെഴുതേണ്ടതും
അവൾക്കുസമാധാനം വരാൻകറച്ചുതമ്പ്രശംസയും കൂടിഎഴു
താതെകണ്ടുകഴിയില്ല (എഴുതുന്നു)

* അയിപ്രിയ തപക്പദപന്യഥ | സംസ്തർധന്യുദവ
നൈകമാന്യഃ || ഹാതുനശക്തോമൃമൃദഭദ്രം | നന്ദിധി
കാരാപുനരാഗബദ്ധഃ || (൧൦൧)

ഭഗവതി തപസ്സയോഗവിഷ്ണുപുഡാവശീകരണപരമേഷ
ധംധനം സമ്പാദയിതുംസമസ്തപസ്തുസാരഭൂതതപന മധുരാ
ശിസാര്യം കൈശ്യിന്ദൃതമസ്തജ്ഞാഭേദശാമി-പരമ്പരയാ
തപന്നിമിത്തോയംമധികാരനാശഇദാനീമയശസ്തമൊപിന
ചിരാഭവജ്ജനവിരഹവിഭാജന സഹവാസ ബഹുതര
ധനാഗമവിമലവിതയശാസ്ത്രപ്രാദയിത്യകീതിശ്രീഭാദകു
വ.

* സന്തതശ്ചയശങ്കിതൈ ജ്ഞാജ്ഞൈരൈരസുയാക
ലൈ | വ്യാപാസോഗുണവെദിണൈവിമലാസ്സമാന
യിത്യുന്തിമാം || അജ്ഞാനസമുദ്രമദ്ഭിപസചോരാ
ന്ധകാഭിഭി | സ്യാക്കംകിബഹുമാനയന്തിനജനാഭാ
സ്വപ്രഭാഭാസ്യം || (൧൦൨) വിം ശക്തശ്ചൈവഭാമി

* പശ്ചാമസ്യാപ്രിയവിരഹിതാഭക്തൈകൈവയാഹി കി
മെപ്രാണൈരിതിതവശുചാമാഭചിസ്സാഹസേഭക് || നാ
നൊപായൈർമമനസിംജാഭഃപദസ്സോപുഭസ്യ | ക
ബാസൈജ്ഞാഭിമതിമതാമാഭശാങ്കിന്നപശക്തം (൧൦൩)
(എഴുത്തുപുറം നമ്പൂരിപ്പാട്ടിലെ കയ്യെഴുത്തു കൈകൊടുക്കുന്നു)

തുപ്പൻ— (മെടിച്ച നൊക്കിട്ട വിചാരം)

കൊള്ളുന്ന എഴുത്തുതന്നെരൂപമില്ല പിന്നെ എന്തിനാണൊ
വൊ സംയുതത്തിലാക്കിയു ? ചെമ്പന്നകരുതീട്ടായിരിക്കും—
(ഇപ്പോൾ)—ഇതിലുടനീളംതരശരിയാണു-

* വിഭവമണ്ണിരപു മലൈ സമ്പ്രാപ്തമെജ്ജ്യാശയം ||
അജ്ഞാനപങ്കമഗ്നോതാ വുഡർത്തംചൊപിനകുമാരം (൧൦൪)
അതുകൊണ്ടൊരു പക്ഷത്തിലിവിടുന്ന പൊവുന്നത രാമമെ
നവന്ന നന്ന-

രാമൻനായര—ഈ എഴുത്തിന്റെരത്നം ഇവിടുന്ന അരു
ളിച്ചെയ്യണം എന്നാലെഅടിയന്ന പഴമനസ്സിലാവുളള-

തുപ്പൻ— (അത്ഭുതം പറയുന്നു)

രാമൻനായര— ശരി-കൃഷ്ണനാരുടെ കൂട്ടത്തിൽപ്പെട്ടാൽ വി
ഭവാൻമാർക്കുപുറംതന്നെ ഇവിടെ ഒരു കഥാകുട്ടിയുടെ ജന്മയുച

ത്തടിവസം ആലുക്കു ശ്രീ പരമേശ്വരൻ വികുകിച്ചു
പൊടുകൂടത്തു ഗോപസ്ത്രീകളെത്ര ഹവിസ്സുണ്ടാണു പണ്ടു
ഭഗവതിയെ ഭജിച്ചു - എന്നു മറ്റും ചൊരിച്ചു ഒരാശാനൊ
രശാസ്ത്രികളെ മടക്കിയൊടിച്ചു എന്നു -

രാമമെന്നൊൻ — * രാകെന്തുല്ലഭവി യാർക്കുകതാരിലുള്ള |
ശോകന്നശിപ്പതിന്നുമെന്നിയുമുണ്ടെഴുത്തിൽ || ലോകൊത്ത
രൊക്കിപടുവായിടുമങ്ങുവെണ്ട | പാകത്തിലൊക്കെയവ
ളോടിനിയൊതിടെണം - (൧൦൫)

തുപ്പൻ — ഞാൻ പറഞ്ഞുനൊക്കാം കൂടക്കൂടെ എഴുതയക്ക
ണം ഇനിക്കുമെൻവിലാസവെച്ചു ചുറ്റുമതി -

രാമമെന്നൊൻ — അങ്ങിനെതന്നെ

(അണിയറയിൽ — കൊലാഹലം എല്ലാവരുംകൊൾക്കുന്നു)

രാമൻനായര — (നൊക്കിട്ട -)

* ചൊല്ലൊങ്ങുശീമയിൽ രീന്തൊരുസുരചിരമാം മൊതിരം
ജോടുവെളു | കുപ്പായംതൊപ്പി പാപ്പാസ്സൊരുവടിചെറു
തായുളൊരീവെളുലെസ്സു || കെല്ലൊംകട്ടിമുണ്ടെന്നിവവി
രവിപണിഞ്ഞിപ്പെളുത്തൊരുപെരു | ഞൊപ്പുത്തമ്മിൽതക
ത്തങ്ങിനെകിസുപിസുവെന്നൊതിവെന്നെത്തിടുന്തൊന്ന
രാമമെ — എന്നാൽ താനീയെഴുത്തുകൊണ്ടു പൊയ്ക്കൊ
ള്ളു.

ജ്യ.

രാമൻനായര — ഒ - (എഴുത്തുമെടിച്ചു പൊയി)

(അനന്തരം ശങ്കരമെന്നൊൻ തുടങ്ങിയ ഇംഗ്ലീഷുകാർ പ്രവേശി
ക്കുന്നു)

ശങ്കര — ഐ - നമ്പൂരിപ്പാട ഇവിടെ എഴുന്നള്ളിയിരിക്കു
ന്നുണ്ടോ?

തുപ്പൻ — ഉപ്പ - ഇനിവെഗം പൊവ്വായി.

ശങ്കര — എന്താണടിയങ്ങുളൊടിവിടയ്ക്കു വിരൊധമാണെന്നു
ണ്ടു?

തുപ്പൻ — ഐ - അതൊന്നുമല്ല, നിങ്ങളുടെ കിസുപി
സു കിസുപിസുവെന്നപക്ഷികരയുന്നപൊലെ പറഞ്ഞുതുടങ്ങാ
യി. ഇനിയ്ക്കതൊരുവസ്തു മനസ്സിചാവില്ലാ അപ്പാൾ നന്നെമ
ക്കിയുമെന്ന വിചാരിച്ചിട്ടാണു.

ശങ്കര — അടിയങ്ങൾമലയാളത്തിലെ പറയുള്ളു എന്നാലോ?

തുപ്പൻ — എന്നാൽ ഞാൻ പൊവുന്നില്ല.

രാമ — നിങ്ങളെല്ലാവരും കൊടതിതുറപ്പുടക്കുകൊണ്ടു അവര

വരട്ടെ കൊടതികളിലെയ്ക്കായിട്ടു പൊവുന്നു അല്ലേ?

ശങ്കര—ഏസ്.

തുപ്പൻ—ഞാൻപൊച്ചായി

ശങ്കര—ഓ ഇനിപറയില്ല. പൊവെണ്ട

രാമ—ഞാനുന്നിങ്ങൊരുമിച്ചതന്നെവരാ

ശങ്കര—വർത്തമാനം ഞങ്ങളും കെട്ടു എന്താണിങ്ങിനെ വരാൻ കാരണം

തുപ്പൻ—നിങ്ങളെല്ലാവരെയും നിന്നാൽ പന്തിയാവില്ല (എല്ലാവരുംകൂടിയിരിക്കുന്നു)

കുറുപ്പ—എന്താണിങ്ങിനെ വരാൻ കാരണമെന്ന ചൊതിപ്പാനുണ്ടോ? അങ്ങിനെയല്ലേ ഞ്ഞാട്ടിലെ സ്വഭാവം

പണിക്കര—എങ്ങിനെയല്ലേ-

മാരാർ—പണിയുക്കുവെവിവരമില്ലായിരിക്ക

കുറുപ്പ—ഞാൻപറയാം

മാരാർ—(ഉപായത്തിൽ പുതുവാളെ ചൂണ്ടിക്കാട്ടുന്നു.)

കുറുപ്പ—ഞാൻതെറ്റി പറയുന്നുണ്ടെങ്കിൽ പുതുവാളുപറഞ്ഞാട്ടെ-

* ഭാവംഗ്രഹിച്ചുപലഭക്തി കഴിവുവർത്തു | സെവയ്ക്കുനില്പു വന്നല്ലവന്നെന്നുപെര || നെരൊന്നതന്നെകരുതിഗുണ ഭോഷമെല്ലാം | നെരിട്ടുപുവന്നിനുകന്നെന്നു പെര || (൧൦൭)

* ഭോഷം തരത്തിലുടനക്ഷീണിയുവർത്തു | നില്ക്കുന്ന സെവനെജമാനനുക്കണ്ണുതന്നെ ചിക്ഷുന്നുസെവകർമ്മ മെന്തെടുചെയ്കുവര മൊക്കെക്ഷമിയ്ക്കുമതുമിങ്ങതിമാന മെത്രെ || (൧൦൮)

* ആവൊളങ്ങുനമാത്മപക്ഷ മതിലായിടാൻപരപ്പീതിയെ ബ്രാവിച്ചിടിനവാക്പ്രവൃത്തിവിനയ നാനങ്ങുസത്യ നായ | ഭവബ്രഹ്മണദക്ഷിണൈവലപുരാണാചാരതാല്പര്യമേ നെപരഹാബദ്ധവെക്കുമൊട്ടു മിചിടത്തുതന്നി രീഷ്ടനടി || (൧൦൯)

* ഇടിക്കിൽചെൻവഴുണൊരു ജൂനികരം സമൃദ്ധംതാനു പായാൽ | വിപാനായിട്ടുവാനും ബഹുതാഗ്ദാനപാനായു വിച്ചിട്ടുവാനും || വിദ്രാഭാസാമുടക്കും പാനമെന്തെന്നമ ഞ്ഞൊക്കെയുംഭോഷമാക്കു | നല്ലൊഗിക്കുംതരത്തിൽശിവ ശിവപറവാൻ വയുടന്നു മമെല്ലാം. (൧൧൦)

* യുക്തിയുതകുന്തരമെന്നുപെര ബുദ്ധിയുഹംഭാവമതെ
 നുപെര॥ നരയു കാൽസ്ഥതയെന്നുപെര ധരിക്കുകൊഴ
 യ്തിഹംശിക്കയെന്നും ॥ (൧൧൧)

* ഉത്തമംകൊഴകാച്ചുടും, സിദ്ധിപ്പാൻസെവയുതഥാ॥
 ശുദ്ധംപുഥാചലംതന്നെ ॥ ബുദ്ധിസത്യാദിസദ്യുവും ॥ ( )

* മടവാർവഴിയാറിട്ടു | മടവാകതെസാമ്പ്രതം ॥ നടക്കു
 കാച്ചുമീനാട്ടി ലടക്കംപൊളിയല്ലമെ (൧൧൩)

മാരാർ— (സ്വകാച്ചുമായിട്ട-ശങ്കരമെന്നാട) പുതുവാളുടെ
 മുഖം വല്ലാത കണ്ടാവുന്നു- ഇനി മതിയാക്കിക്കു ഏന്തിനാണു
 വെറുതെ പറയുന്നതു?

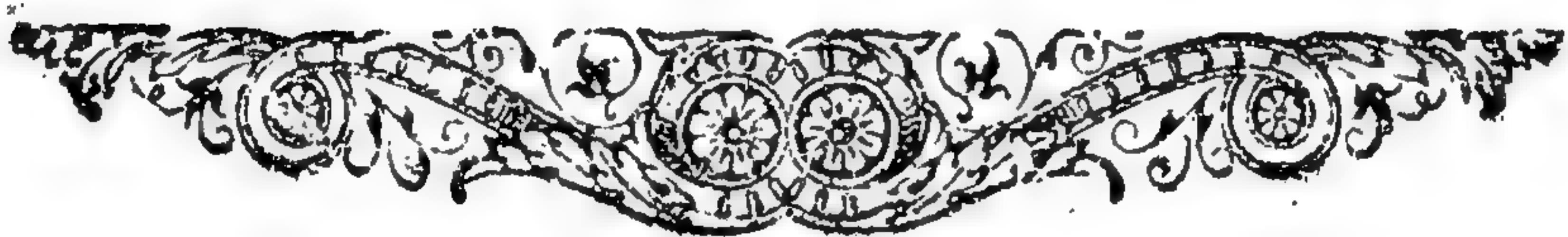
ശങ്കര—(സ്പഷ്ടം) കുറുപ്പ! പണിക്കരൊടിത്രപറഞ്ഞാൽമതി -
 പണിക്കര- ഇപ്പൊഴെങ്ങൊന്നായി

പുതുവാളു— * കൈലാസനാഥനയന്നാൻലതുലുമായ |
 വൈലാറിനല്ലസുഖമായിപറഞ്ഞിറങ്ങാൻ ॥ ലീലാരസ
 ത്തൊടിനിന്നൊക്ക കുറച്ചുലാത്താൻ, കൈലാമലത്തൊടിവി
 ടുന്നനടക്കയല്ലീ? ॥ (൧൧൪)

രമ—ഒരൊ (തുപ്പ-നമ്പൂരിയൊട) ഇവിടന്നെങ്ങൊട്ടാണു?
 തുപ്പൻ—ഞാനെന്നിങ്ങൊരുമിച്ചു തന്നെചരം

(ഘല്ലാവരംപൊയി)

മൂന്നാമങ്കം കഴിഞ്ഞു -

കല്യാണിനാടകം

ചതുരത്ഥങ്കം

(അനന്തരം ഭാമദാസൻ മാധവൻ പ്രവേശിക്കുന്നു)

ഭാമദാസൻ—ഇതുവലിയ ബുദ്ധിമുട്ടായ്യിന്നു മതി രാശിയിലാ
യിരിക്കുമെന്ന വിചാരിച്ചു രാമനെവനെക്കൊന്നാലയത്തെ
അങ്ങാട്ടെക്കുപോയി അവിടെച്ചെന്നല്ലോ അവിടുന്ന്വി
ട്ടിലക്കുപൊന്നു എന്നുകെട്ടി ആവി.പോന്നെറവിട്ടിൽചെന്നു അ
ല്ലോളവിടെയുളളാളുകൾപറഞ്ഞു ഇവിടെയില്ല പിച്ഛകുപ്പറമ്പി
ലേക്കുപോയി എന്നാണുകെട്ടെന്നു എന്നിട്ടില്ലാളിവിടെ എ
ത്തി ഇന്നി എങ്ങാട്ടെല്ലാമാണാവൊ പെ വെണ്ടിവരുന്നത

മാധവൻ—* ചിത്തമടിമുഴത്തിന്നീ | മദ്ധ്യപിൻവാങ്ങിടൊ
ല്ലതാൻ || ബുദ്ധിമുട്ടാതെകാഴ്ചയും | സിദ്ധിപ്പാൻകഴി
യില്ലെടൊ || (പ്രശ്നം)

ഭാമദാസൻ—വെണ്ടിയിൽ ബുദ്ധിമുട്ടിയാൽപൊരെ?

മാധവൻ—നൊമ്മളില്ലാൾ വെണ്ടാത്തതിങ്കിൽ ബുദ്ധിമുട്ടുന്നു
തൊ?

ഭാമദാസൻ—മരിരാശിയിൽ നിന്നിങ്ങാട്ടു പോരണ്ടിരുന്നി
ല്ലാ അവിടെയിനിയും നല്ലവക്കീലന്മാരില്ല അരിൽനന്നായി
ട്ടൊരാളെത്തക്കായിരുന്നു എന്നാണെൻറപക്ഷം

മാധവൻ—*ആരാമിതുന്നതെന്നപോലമിതെങ്ങല്ലാത്തവൻപാ
ക്കുകി | സേനാഭ്യപരമേന്തിനുള്ളഗുണാദിക്കുള്ളപൊലു
ഴിയിൽ || പാരപാൽപ്രഥമക്കുറിയ്ക്കുസമമായ്സ്വപാദ
കൊണ്ടെന്തമൊ | പാരാതെമതിരാമനെവനെഴുന്മാലാ
ക്കുകൊലുന്നതും. (പ്രശ്നം)

ഭാമദാസൻ—ഇതുപോലെ ബുദ്ധിയുളളാളില്ലെങ്കിലും നൊമ്മ
ടെ കായ്ത്തിന്ന മതിയായിട്ടുള്ള ഉണ്ടാവില്ലെ?

മാധവൻ—ഉച്ചായിരിക്കും എന്നാലുമൊന്നാണെൻറപക്ഷം
കായ്ന്നടത്തുന്നത ആവുന്നതെന്തൊ നിഷ്കർഷിച്ച ഉത്തമപ
ക്ഷത്തിൽവെണം അല്ലെങ്കിൽ ഒരുസമയം തൊറാൽ അങ്ങി
നെചെയ്യാത്തുട്ടാണു ഞാൻതൊറതെന്നബുദ്ധിയായിത്തന്നി
ട്ടായാ.

ഭാമോദര—അതുശരിയാണു

മധുവ—ഇനിഞന്നൊട ഒന്നുകൂടി പറയാം ഇതുകാഴ്ചയിലി
നിത്തനിക്കുവെച്ചിട്ടുള്ളതെങ്കിലുമില്ലാ

ഭാമോദര—|| ൮ ||

മധുവ—ഇന്നിവിടെ ഒക്കെകലക്കല്ലു ചാഴ്ചക്കുന്നതെ അ
തിലിരമമനവനാണു വകീൽ

ഭാമോദര—ചെയ്യെടവെടവമെന്താണു?

മധുവ—കൊല്ലുന്നതാണു ആവിട ചാക്കുവെച്ചു കല്ലാണി
യുടെ അച്ചുവെക്കുകയാണെന്നു

ഭാമോദര—പാക്കുവെക്കുകൊല്ലുന്നതാണു മറെ?

മധുവ— ൧൩

ഭാമോദര—എന്താണു കാരണമു?

മധുവ—ഇതാമമനവനാണെന്നു വിചാരിച്ചിട്ടാണത്രെ -

ഭാമോദര—ഇന്നിനെക്കുറിച്ചു നോക്കി നോക്കി നോക്കി

മധുവ—ഞാനങ്ങാടിയിലേക്കു കാരണമെന്താണെന്നു ചോദിച്ചാൽ
അവിടെ സംസാരിക്കുന്നതു കെട്ടുവാണു

ഭാമോദര—ഇതാ ഇത വിചാരിച്ചുകൊള്ളുന്നതാണു

മധുവ—(നോക്കിട്ട) മാനമനവനെറ വിചാരിച്ചു കിട്ടുന്നി
നായരിത്രാവകന്നു (അനന്തരം കിട്ടുന്നിനായരിത്രവെക്കിട്ടിട്ട്)
കിട്ടുന്നി—നീക്കു കെട്ടെടുത്തു പൊയുന്നതാണു

മധുവ—ഇങ്ങൊട്ടുതന്നെ

കിട്ടുന്നി—എന്തിനാണു-

മധുവ—മാമമനവനെക്കുറുന്നെൻ താണു

കിട്ടുന്നി—ഞാനങ്ങാടിക്കു- അവിടെമെന്താണു കെട്ടിത്തുടങ്ങി
കാണുന്നതാണു

മധുവ— || ൧൦ ||

കിട്ടുന്നി— * മേച്ചപ്പെടുത്തി മെന്താണെന്നു ചോദിച്ചാൽ കൊ
ച്ചമയൊടുമൊരുമിച്ചിതാമമനെൻ * മച്ചിന്നകത്തിലി
ടെവാണെന്നു സൂചകായ് മിച്ചാനു പറ്റാമെന്തെന്നു
അറിയാൻ (പ്രശ്നം)

അതാണെന്നു പറഞ്ഞു

മധുവ—(ഭാമോദരനോട്)- എന്താണെന്നു കെട്ടിച്ചുവന്നിട്ട
കാണുന്നതാണു

ഭാമോദര— അതെ-

കിട്ടുന്നി—അതാണെന്നു (കിട്ടുന്നിപോയി)

മധുവ—ഒന്നാക്കുമെന്താണു (എല്ലാവരും പോയി) വിട്ടുപോ-

(അനന്തരം രാമമെന്നവനും കല്യാണിയും കൊച്ചും പ്രവേശിക്കുന്നു.)

കൊച്ച—ഇവിടുത്തെനെരെഇവൾകുറച്ചുവെച്ചു.

രാമ—എന്താണത്.

കല്യാണി—(കൊച്ചിന്റെനെരെനോക്കിനെറിപ്പിച്ചുകൊണ്ടു)

കൊച്ച—*വരൻവരേണോകൃതിരാമമെന്നെൻവരാതിരിയ്ക്കു

ന്നതിന്നെന്തുബന്ധം|| പരാഗ്ഗനാസംഗരസംനിമിത്തം.

മറന്നുപൊയൊമമപുത്തമെല്ലാം. (ശ്ലോകം)

എന്നുംമറ്റും പരിഭവംപറഞ്ഞു കൊണ്ടിരിക്കുകയായിരുന്നു.

രാമ—എന്താണിവൾക്കുള്ളൊരുതൊന്നൊന്നാൻകാര്യം എഴുത്തു കിട്ടിയല്ലോപുതന്നെ ഞാൻപറച്ചുവെല്ലോ ഒട്ടുംതാമസിപ്പിച്ചിട്ടില്ലല്ലോ.

കൊച്ച—ഇവളുടെ പരിഭവംതന്നെ ഇനിക്കിവിടെനിന്നു നിടയില്ലാ പയിനെക്കുറന്നിട്ടില്ലാ കുട്ടിത്താ നില്പവിളിക്കുന്നു ഞാൻപൊന്നും. (കൊച്ചുപോയി)

രാമ—ചിലല്ലോപ ചിലകാര്യങ്ങളേക്കൊണ്ടിവിടെ വരാൻ താമസംവന്നു എന്നുതന്നെവന്നെക്കാം എന്നാലും നിയ്യിക്കുന്നതൊന്നും വിചാരിക്കരുത നിന്റെകാരൊരൊകഥ ഞാൻമറക്കില്ലാ.

* ചന്ദ്രശ്രീമുഖചന്ദ്രപുഷ്പരണിയിൽ ചന്തംവരുത്തിട്ടുവാൻ | മന്ദംമന്ദമണഞ്ഞു തരുകളിയാടിക്കൊണ്ടു നിന്നങ്ങിനെ || മുന്നന്നിയ്യനില്പവുന്നിരപമാന നെനഹിമ്യസ്ഥനാ | മെന്നിൽചത്തകടാക്ഷമാലമറിമാൻനെന്ത്രമറക്കില്ലഞാൻ || (ശ്ലോകം)

* ഏണാക്ഷീമണി മുന്നമെന്നെപുരമാം കെട്ടുത്രത്തിൽവെച്ചൊരവു | യോണാന്നീടിനനിന്ദുവെട്ടുരചിത്താൻലാക്കൊടുനൊക്കുണ്ടിടേ || കൊണൊടൊത്തൊരുനൊട്ടുവുത്തമുദാ കൊച്ചിക്കുഴഞ്ഞുട്ടുവു ന്നാണുപുണ്ടൊരുനാട്ടുവും ഹൃദിമരിച്ചാലും മറക്കില്ലഞാൻ || (ശ്ലോകം)

* വാട്ടം പിട്ടൊരുചങ്ങു കൊണ്ടു കരളിൽകത്തുന്ന കമാഗ്നിയെക്കാട്ടിടാതെകുടത്തതാപമൊടുനൊം മങ്ങിക്കുഴങ്ങാവിടേ || നാട്ടുകൊണ്ടുവിലംഗ്രഹിച്ചഥനയൊ പായാലുടൻനൊമ്മളേ | ഞ്ഞുട്ടിച്ചെത്തൊരുനിന്റെതൊഴിയെമറിച്ചല്ലെ മറക്കില്ലഞാൻ || (ശ്ലോകം)

(ഒന്നുംകൂടിപതുക്കെ)

* രാജാജ്ഞാൻകിടന്നതെങ്ങോടിനക ന്നാലിംഗനംചെയ്തു
ടൻ , പൂവില്ലപ്പുതമാൻ മുതന്നുധൂതിയുംവിട്ടങ്ങു പെട്ടന്ന
മൊ|| വാവെകൾശിഷ്ട ക്ഷിയെന്നമുതലാം പക്ഷത്തിലുപ
ണ്ടുനി | യുവാളുംവേതചെയ്യുകെളി മഹതാംമാണ്യമറ
ക്കില്ലത്താൻ || (൧൨൨)

* സല്ലാപന്തരൂപകാന്തിരതിചാതുർദ്വാരാദിയെന്നല്ലമൊ ക
ല്ലേനില്ലനടപ്പുപ്പിറകളും രൊഷപ്രഹർഷാദിയും || എ
ല്ലാം മൊഹനമാകയാലയിനിണക്കിങ്ങുളളതൊരൊന്നുമതി
ക്കല്യാണീമണിമാന്യമഞ്ജുളളമുടിക്കല്ലെമറക്കില്ലത്താൻ (൧൨൩)

* വെണമെന്നുപരമൊസഭാപരം | കെണിടുംമമപരാഗ
നാരതം || പ്രാണവേദനയതിക്കലത്തെടൊ , വീണചാ
യനവിനൊഭോകമെ|| (൧൨൪)

ഇനിക്കുണ്ടായ വ്യസനങ്ങളെ ഞാൻ കുറച്ചുപറയാം.

* ഇഷ്ടാർത്ഥമകിട്ടിടുംപൊഴുതിലും കീർത്താദിയാംസല്ലാപം
പെട്ടന്നിങ്ങണയുവഴം സുഖമതൊട്ടില്ലെന്നു മല്ലേനപ്രി
യെ || കഷ്ടപഃശംപമതിക്കലൻ ഭയിതയില്ലെല്ലൊപൂർവ്വ
സമ്പമെ | നൊട്ടെറത്തവിയാ തരക്കണമിരുന്നിട്ടില്ലപി
ട്ടല്ലത്താൻ || (൧൨൫)

* പീയൂഷാധരിമാർമണെ കുടിലയാമിമുനിയുംമുത്തനം |
ചെയ്യുന്നല്ലൊരുപഭുവങ്ങളുമുഴുവൻ ഹാ ഹാ സഹിച്ചിട്ട
വാൻ || വയ്യാഞ്ഞിട്ടമനംമറന്നു സഹസാ പ്രാണന്ത്യജി
ച്ചിട്ടമൊ | നിത്യേനുംപലതൊത്തുകത്തിഹൃദയം കാളാത്ത
നാളില്ലമെ || (൧൨൬)

കല്യാണി—ഞാനിങ്ങിനെ പറഞ്ഞതുകൊണ്ടൊന്നും തൊന്ന
രുത. അച്ഛൻമരിച്ച സങ്കടക്കൊണ്ടും ഇനിയുവർ ഞങ്ങളെ എ
ന്തല്ലാമാണൊവൊ ചെയ്യുന്നതെന്നഭയംകൊണ്ടുരക്ഷിപ്പാനൊ
രാളെക്കാണ്യക്കൊണ്ടും ഒക്കപ്പാടെന്നപ്രസന്നിച്ചു പറഞ്ഞ
താണ്.

രാമ—ശരിയാണിങ്ങിനെപരം- ആട്ടെ എങ്ങിനെയെല്ലാ
മാണിവർ രാമനെകൊന്നത.

കല്യാണി ശിവ ശിവ. അത വിചാരിയ്ക്കാൻവയ്യാ അത്ര
കഠിനമായിട്ടാണ്. (കരയുന്നു)

രാമമെ—കരയാതകണ്ടുകാഴ്ചപറയൂ,

കല്യാണി—എങ്ങിനെയൊക്കെയൊതെ കണ്ടിരിക്കുന്നത കുടി
യിലമ്മമരിച്ചതിന്റെശേഷം അമ്മനായിട്ടാ അമ്മയായിട്ടാ അ

ഛായനെയായിരുന്നു ചിലതൊക്കെവിചാരിച്ചിട്ട മനസ്സു വല്ലാതെകുണ്ടു കത്തുന്നു.

(അമ്മാനാട നെരിട്ടപറയുമ്പോലെ)

* താനൊന്നിത്തൊഴിതൊഴിക്കാണ്ടു ബാല്യമതിൽത്തൊന്നിയെക്കൂടി
 ഴമെനിമെന്ത്, മാന്ത്വംപിച്ചമടിയും മിങ്ങിശമാകുന്നതുമെ
 ന്നാകിലും || സന്തോഷിച്ചു ചിരിയ്ക്കുന്നതിനെ ഭവൻ
 ചെയ്തിട്ടതില്ലപ്രിയം | ചിന്താപ്രമ മിവണ്ണമില്ല കളവി
 ല്ലാതെന്റെതാതാക്കൾ || (൧൨൭)

* കൂത്തിനുപൊന്നമിഹകുണ്ണമുസംപംമെ | കൂത്താടണം പ
 ലതുമീഡിയ മെന്റെകാമം || ചെത്തിട്ടവാനയിപ്പാരുവ
 ബുദ്ധിമുട്ടി | നൊന്തൊത്തിനിയ്ക്കു ശിവനെ തുളനും ചി
 ത്തം || (൧൨൮)

ഞാൻഭുവികുണ്ണവെച്ചിത്ര ഭുവികുണ്ണം സുഖിക്കുമ്പോളിങ്ങി
 നെ സുഖിക്കാനും ഇനിത്തൊഴിയാം? (എന്ന ഭവനെ കരയുന്നു)

രാമ—(വിചാരം) ഇവൾക്കു സ്നേഹത്തിന്നു നല്ല ഉറപ്പുണ്ടു
 നിശ്ചയത്തന്നെ അത പലസാഗാതികൊണ്ടും സ്പഷ്ടമാവുന്നതാ
 (സ്പഷ്ടം)

* ധൈര്യംപിടിക്കണമൊരുത്തനാണോ ധൈര്യംധരാവാ
 സമതിനുപാർത്താൽ || ആയ്ക്കുകമിയ്ക്കുന്നതുമലകുഴിഞ്ഞു
 കാൽവിചാരിച്ചുകരഞ്ഞുവെന്നാൽ || (൧൨൯)

കഴിയുമെങ്കിൽ ഇതുചെയ്യാതൊഴിയിന്റെ പകരംചൊരിക്ക
 ണം അതാണവെണ്ടുത,

കല്യാ—ഞാൻവിചാരിച്ചാലെന്നു കഴിയും?

രാമ—ഉണ്ടായവിവരം കെൾക്കൂട്ട പിന്നെയൊക്കെ ഞാൻ
 നെരെയാക്കി കൊള്ളാം.

കല്യാ.ണ—മുത്തശ്ശി ഒരുഭിവസം സന്ധ്യസമയത്തിലെന്നെ
 ഒരുപാടു തല്ലി.

രാമമെ—എന്താണകാരണം?

കല്യാണി—കൊരപ്പന്നസാധിനമാവാത്തുട്ട-ഞാനല്ലൊ
 ുതന്നെ ഞാൻ അകത്തു വന്ന വാതലടച്ചു സാക്ഷിയിട്ടിടുന്നു
 ഞാനല്ലൊതകുണ്ടു ദേഷ്യപ്പെട്ട കിടക്കുന്ന വിവരം അമ്മൻ കെ
 ങ്ങിട്ട നാലഞ്ചുപും കൊണ്ടു വന്നീ വാതക്കൽ വിളിച്ചു അമ്മ
 ന്റെ ഒരു കെട്ടല്ലൊ ഈ വാതിൽ തുറന്നു അമ്മനകത്തു ക
 ടന്ന സമാധാനം പറഞ്ഞു തുടങ്ങുമ്പോഴെങ്കിലും അമ്മാനാട
 ഞാൻ വളരെ ആവലാതിപറഞ്ഞു അമ്മനതൊക്കെകെട്ട വി

ചാരപ്പെട്ട ഒന്നും മിണ്ടാതെ കണ്ടങ്ങിനെ ഇവിടെ യിരിക്കും
പൊധം കൊരപ്പൻ വന്ന വെഗമകത്തേക്കു കടന്നു കണ്ണു കി
ട്ടി കളുനെ എന്ന പറഞ്ഞു ഒരു മനയുളള പിശ്ശാങ്കത്തിക്കൊണ്ടു
അമ്മൻ കഴുത്തിലൊരു കുത്തുകത്തി അപ്പൊധം അമ്മൻ അ
യ്യൊ കല്യാണി! എന്ന നിലവിളിച്ചുകൊണ്ടു വീണ്ടു ഞാൻ
പരിഭൂരിച്ചു തീപ്പെട്ടി ഒരു വിളക്കു കൂട്ടത്തി അപ്പൊഴമനങ്ങി
നെ നിലത്തു കിടന്ന പരചക്രക്കൊള്ളുന്ന ഒരു പിശ്ശാങ്കത്തി മുഴ
വനും കഴുത്തിൽ കെററീട്ടുണ്ടു അമ്മനാണെന്നറിഞ്ഞപ്പൊധം കൊ
രപ്പൻ വല്ലാതെ കണ്ടായി അമ്മന്റെ സങ്കടം കണ്ടിട്ടു സഹി
ക്കാൻ വല്ലാഞ്ഞിട്ടു ഞാനറക്കു നിലവിളിച്ചുകൊണ്ടു കരഞ്ഞു
അപ്പൊധം മുത്തശ്ശി ആരാണ്ടി ഇവിടെ കിടന്ന തൊള്ളതൊറ
ക്കുന്നത ആരെയുമൊരുപെടിയില്ലാണ്ടു എന്നു പറഞ്ഞുകൊണ്ടു
അകത്തേക്കു കടന്നുവന്നു എന്റെ നെരെ തുറിച്ചു നോക്കി
കൊണ്ടു മിണ്ടരുതം മിണ്ടിയാൻ കണ്ടിട്ടുണ്ടു എന്ന പറഞ്ഞു കര
ച്ചിലാതുക്കിട്ടു ഇനിക്കൊതുങ്ങീല്ലാ അപ്പൊധം മുത്തശ്ശി എന്നെ
ചൂണ്ടിക്കാട്ടിക്കൊണ്ടു ഇങ്ങിനെയുള്ള ചെട്ടകൾ ഇരുന്നാൽ ഭൂമി
യൊക്കുപ്പാടെ നശിച്ചുപോകും ഇവളെ അങ്ങോട്ടു കൊന്നെങ്കി
ലൊ എന്ന പറഞ്ഞു പിന്നെ കൊരപ്പന്റെ വാലിയകാരൊട പ
റഞ്ഞു ഇവളുടെ വായയും കയ്യും കാലും ചെട്ടി അങ്ങപ്പറ്റത്തെ
ങ്ങാനും കൊണ്ടിടാൻ — അപ്പൊധം

* ഭംഗമകന്നുട്ടമ്മാൻ | മങ്ങാതെ നെപ്പിടിച്ചുബന്ധിച്ചു ||
അങ്ങൊരു കൊണിൻകൊണ്ടി | ടിങ്ങിനെയി ചിടെക്കിടക്ക
നിയെന്നാ? (മന്ദ്രം)

പിന്നെ ഒന്നും ഞാൻ കണ്ടിട്ടില്ലാ കൊച്ചു ആ അകത്തിരുന്ന
രും കിളിവാതലിൽ കൂടിയൊക്കെ കണ്ടിട്ടുണ്ടു.

(കൊച്ചുപ്രാവശിക്കുന്നു)

രാമമെ—(കൊച്ചിനോട) കല്യാണിയെക്കെട്ടിക്കൊണ്ടു പൊ
യി ഒരു മുക്കിലിട്ടതിന്റെ ശേഷം അ പരേന്തല്ലാമാണ ചെക്കുതു

കൊച്ചു—* അയ്യായ്യാശിവശിവരാമരാമശംഭോ | വയ്യിന്നി
ക്കഥ പറവാൻ ഏക്കുതെല്ലം || പൊയ്യല്ലിക്കറിനമതായകാപ്പു
മൊത്താൽ | തിയ്യുളാട്ടവശരമെവനും മന്ദിപ്പിൽ (മന്ദ്രം)

രാമമെ—വെറുതെയല്ല പൊതിക്കുന്നത- കെട്ടിട്ട കാട്ടു മുണ്ടു

കൊച്ചു—എന്നാൽ പറയാതെ കണ്ടു കഴിയില്ലല്ലോ പറയാം ക
ല്യാണിയെക്കൊണ്ടു പൊയതിന്റെ ശേഷം രാമൻ നായർ ക
ഴുത്തിൽ നിന്നീ പിശാങ്കത്തി വെഗത്തിലൂരി യെടുത്താൻ കൊ

കൂടാ വല്ലാതെ കണ്ട വെദനയാവുന്നു. ഇ തൂരിയെടുത്താലസാ
രം ഭേദമുണ്ടാവു മെന്നാണു തോന്നുന്നതു എന്നു പറഞ്ഞു അ
പ്പൊൾ മുത്തശ്ശി കൊരപ്പന്നൊടു ഇപ്പോളിവന്നു കൊല്ലണം ൧൦൦
വിചാനം. ഞീ കല്യാണിയെ വക്ഷുക്കിയിരിക്കുന്നതു എന്നു പ
റഞ്ഞു അപ്പൊൾ രാമൻ നായർ പ്രാണ ഭയത്തോടുകൂടിട്ട അ
യ്യോ നിങ്ങളെന്നെക്കൊല്ലല്ലേ ഞാൻ നിങ്ങൾ പറഞ്ഞതൊ
ക്കെ കൈക്കൊണ്ടു പിന്നെ എന്തിനാണെന്നു കൊല്ലുന്നതു എന്നും
മറ്റും ഉള്ളതെ ആശ്രയിച്ചു പറഞ്ഞുകൊണ്ടു തൊഴുതു തുടങ്ങി
അപ്പൊൾ മുത്തശ്ശി വെട്ടുകത്തികൊണ്ടു തൊഴുന്നുകയ്യിരുത്തുന്ന
വെട്ടി

രാമമെ—എടുത്തു

- * അഴകൊടുവിധിമയയെല്ലാം കഴുകിക്കഴുകിക്കളഞ്ഞുരീ
ത്തവളെ ॥ കഴവെറുമുത്തിനിന്നു കഴവെറുടുന്നതു
ണ്ടുകണ്ടോനീ ॥ (൧൩൨)

കൊച്ച—പിന്നെ ഇനിക്കു അങ്ങോട്ടു നൊക്കാൻ വയ്യാതെ
കണ്ടായി

- * പെടിച്ചുത്താൻകിടക്കിടന്നുവിറച്ചുകൊണ്ടു മുടിപ്പുതച്ചു
കമഴ്ത്തിവിടക്കിടന്നെൻ ॥ കെടറുക. തമതിനാൽകടൽമാല
കുത്തി ॥ ചാടിയിടുന്നതിഹാസ്കകിലാക്കുകാണാം ॥ (൧൩൩)

- * തുപ്പൻനമ്പൂതിരിപ്പാടു മാപ്പാൾത്തന്നെഭയാകലം ॥ ക്ഷി
പ്രംവാതൻതുറന്നിട്ടു അപ്പാതിരയിലൊടിനാൻ ॥ (൧൩൪)

കല്യാണി—ഇപ്പോഴുമതൊക്കെ വിചാരിച്ചിട്ടിനിക്ക് വല്ലാതെ
കണ്ടാവുന്നു

കൊച്ച—കല്യാണിയുടെ കാലിനേലുമുററും കയറുകൊണ്ടു കെ
ട്ടിയ പാടുണ്ടു

രാമമെ—(നൊക്കിട്ട)

- * നെന്മെനിവാകയുടെപുഷ്പമണങ്ങിടുന്ന നിന്മെനിയി
ങ്ങിനെമുറക്കിവരിഞ്ഞുകെട്ടാൻ ॥ ചെമ്മെനിനയ്യിലിഹ
തൊന്നുകയില്ലൊരാൾക്കും ॥ വയ്യെന്നിനെറുകയതല്ലരി
കൾക്കുപൊലും ॥ (൧൩൫)

- * കക്കണോചിതഗുണങ്ങളുള്ളോരീ നിൻകരത്തളിർവരി
ഞ്ഞവർക്കു ॥ ശുംഖലാങ്കിതശരീരരാക്കുവൻ ശങ്കയില്ലി
ഹശശാങ്കനെർമുഖി (൧൩൬)

(അണിയറയിൽ)

* ചുറ്റുംവളഞ്ഞുപുരതൻറപറത്തുനില്പിൻ | മിററത്തുനി
ങ്ങുപഴിപൊലമനസ്സിരുത്തി || അററംവെടിഞ്ഞചതി
യുളളാരുമുത്തിതന്നെ | ഞെററന്നകത്തിഹകടങ്ങുതീര
ഞ്ഞിടാഞ്ഞാൻ (൧൯൭)

ഗൊപാ—(നൊക്കിട്ട)

* കുറപ്പുപ്പിട്ടൊരുകൂററനിങ്ങു | പരിഭ്രമത്തൊടിഹവന്നിട
ന്നു || ധർമ്മംഭീതിവശാൽജനങ്ങുപ | വിറയ്ക്കുമിയാഴി
ടെമട്ടുകണ്ടാൻ (൧൯൮)

രാമ—(നൊക്കിട്ട) ഇൻസ്പെക്ടർ ഗോപാലമെന്നവന്നാണി
തു (അനന്തരം ഇൻസ്പെക്ടർ പ്രവേശിക്കുന്നു)

രാമ—എന്താണിത്രപരിഭ്രമം

ഗോപാ—ആ കള്ളിമുത്തയെക്കാണ്ണില്ലാ-

രാമ—എങ്ങിനെയാണത നിങ്ങളെകയ്യ വിട്ടപെയ്യു?

ഗോപാ—അവളെക്കളിപ്പിക്കുമ്പോൾ ആ കൺസ്ടേബിൾ
കുറച്ചുനേരമൊരാളൊടു വിശേഷവറഞ്ഞുകൊണ്ടുനിന്നു പി
ന്നെ നൊക്കിയപ്പോഴേക്കു കാണ്ണില്ലാതകണ്ടായി-

രാമ—അത കണ്ണുതെറ്റിയാൽ ചരിക്കുന്നവകയാണ -ആ
ട്ടേ- നിങ്ങളുപിന്നെ എന്തുചെയ്യൂ.

ഗോപാ—* കുറിയായിവൾവെഗമൊളിച്ചുപൊ | യുടനെ
യക്കരപററുമതൊത്തുത്താൻ || കടവുവാരമതിങ്കലശേഷ
വു | ന്നടവുചെയ്തിതാമസമെന്നിയെ || (൧൯൯)

രാമ—ഇവൾക്കൊടിപൊവാൻമാത്രം കായബലമുണ്ടോ?

ഗോപാ—ചെമ്പന്നകരുതിയാൽതരക്കെടില്ലല്ലോ

രാമ—ആട്ടേ! പിന്നെ

ഗോപാ—* പരിചൊടുടനങ്ങല്ലാം പരിശോധിച്ചുനില്ക്കല ||
തുരുശൊകമൊടിക്കാല | മരിശാവളരുന്നമെ || (൨൦൦)

അവളീവീട്ടിൽവന്നൊളിച്ചിരിക്കുന്നുണ്ടെന്നാണെൻറപക്ഷം.
കല്യാണിയുംകൊച്ചം—(ഭയപ്പെട്ടുകൊണ്ടു) അയ്യോ! മുത്തശ്ശി
ഇവിടെയുണ്ടോ?

രാമ—(ചിരിച്ചുകൊണ്ടു)

* വല്ലാത്തപ്പോഴെഴുന്നോരുമുത്തിയിപ്പോൾ | പൊല്പിസ്സു
കാരുടെരെമണ്ടതിലാകമുലം || തല്ലിപ്പുകക്കിലതുമല്ലറികൊ
ന്നമെചെ | യില്ലെന്നുറച്ചിടക നിങ്ങളുടേപ്പട്ടെണ്ടാ. ( )

ഗോപാ—* നല്ലബാല്യത്തിലെപ്പെടിയില്ലാതാവില്ലാരയ്യ ലം

രാമ—* അല്ലെസഖെപെടിമാത്രം മല്ലെസയ്യസ്സുപഭാവവും. ( )

ഗോപാ—ആട്ടെ- ഞാനിവിടെയൊക്കെനൊക്കട്ടെ-(നോക്കി
ട്ട) ഏങ്ങുംകാണാനില്ലല്ലോ? എന്താണവെണ്ടത

രാമ—ആ കുളത്തിന്റെ വക്കത്തൊക്കെ നല്ലവണ്ണം മാനുക്കൂടി
നൊക്കണമെന്നാണെന്റെ പക്ഷം പക്ഷം ഞാനും കൂടെ വരാം

ഗോപാ—അവിടത്തെ നൊക്കൂ മതിയാക്കിയില്ലാ- നൊക്കൂ
പൊവ,

രാമ—(കൊച്ചിനോട) നിങ്ങളിനി എന്താണഭാവിക്കുന്നത?

കൊച്ചു—കുളിച്ചമ്പലത്തിലെക്കുപൊവാൻ

രാമ—അതുകഴിച്ചു നിങ്ങളുൾ വരുമ്പൊഴത്തെക്കും ഞാനും വരാം

(കൊച്ചുംകല്യാണയും പൊയി-രാമമെന്നവനും ഗോപാലമെന്ന
വനും കുറച്ചു നടക്കുന്നു-)

ഗോപാ—എന്തൊരാപ്പാണി കെൾക്കുന്നതു?

രാമ—മുത്തിയെക്കണ്ടുകിട്ടി എന്നുണ്ടോ?

ഗോപാ—ഇതാ ഒരു കൺ ഏറ്റുബൾ കൊടി വരുന്നു

(അവൻ പ്രവേശിക്കുന്നു)

ഗോപാ—ഇതാരം വിഭാഗൊന്നു പറവാൻ ഭാവിക്കുന്നുണ്ടു

ഒര ക്ഷരം പറ്റപ്പെടുന്നില്ലാ നന്നെ കഷ്ടിക്കുന്നുണ്ടു

രാമ—കെ തപ്പു മാറ്റിട്ട സാധധാനത്തിൽ പറഞ്ഞാൽ മതി

കൺ ടെ ബൾ—(ഞെരുങ്ങിക്കൊണ്ടു) മുത്തിയെക്കിട്ടി

ഗോപാ—ഒരു കണക്കിൽ പറഞ്ഞു

കൺ ഏറ്റുബൾ—ഞാൻതന്നെയാണകണ്ടെത്തിയതു-

രാമ—അരളി വിഭാഗന്റെ കയ്യിൽ നിന്നാണെന്നുണ്ടോ
പൊയ്യ!

ഗോപാലൻ—അതെ-

രാമ—അതാണ ഇതു പറയാനിത്ര രസം താൻ നല്ലമിട്ടു കൺ

കൺ ഏറ്റുബൾ—ഇങ്ങൊട്ടു കൊണ്ടുവരാൻ പറയട്ടെ?

ഗോപാ—ഒ-(കൺ ഏറ്റുബൾ പൊയി)

രാമ—ഇതാ മുത്തിയെ കൊണ്ടുവന്നു തുടങ്ങി

ആ കാശത്തിൽ—ഇവളാവിഷക്കാട്ടിൽ ചെന്നിരുന്നു വെ
ല്ലോ അവിടെ ഒരാളും കാലിടുത്ത വയ്ക്കാറില്ലാ പാമ്പിന്റെ കൂടാ
ണ ഇവൾക്കൊരു പെട്ടിയില്ലെ പാമ്പിനെ പാമ്പ വെണ്മെക്കി
ലിവളെ പെട്ടിക്കണം പാമ്പിനെക്കാൾ എത്ര ശ്രദ്ധാണിവൾ
എന്ന-

രാമ—* പത്തു നൂറായിരം ലോക രൊത്തു നിറിച്ചിട്ടു നല്ലാലു

ഡിക്കു യലശമിളി മുത്തിയുത്തു നവിസൂയം॥ (അം)

ഗോപാ—അയ്യോ! ഇവൾ വലിയമരൈവകയെന്ന അങ്ങ
ൾ വിചാരിച്ചിട്ട ഇവളെക്കെട്ടെമാത്ര മൊന്നുപറയിക്കാൻ ക
ഴിഞ്ഞിട്ടില്ലാ (അനന്തരം കൈകൾ പിടിക്കുന്ന രണ്ടുകൺസ്ത്ര
ബൾമാരെടുക്കൂ മുന്നിയും പിന്നിലൊരു കൺസ്ത്രബളും പ്ര
വേശിക്കുന്നു) പിന്നിൽനില്ക്കുന്നവൻ ഇവളുടെകൂടെന്നാൻ തീ
ക്കട്ടെഞാൻ. (ഗമയുടെതുലകൊണ്ടു മുതുകൊന്നിടിക്കുന്നു)

മുത്തീ—അയ്യോ!

പിന്നൽ—ഇപ്പോഴും നല്ലവണ്ണം തീർന്നില്ലാ (ഒന്നുകൂടിഇടി
ക്കുന്നു)

മുത്തീ—അയ്യോ!

വലത്തെ—എടൊ! വളരെ ആയാലിവൾ ചത്തുപോവും
ഇടത്തെ—ഇവൾ ചാടില്ലാ- ഇവളേ കാലനകൂടി പെടി
യാണ

പിന്നിൽ—ഇവളേ കൊന്നിട്ടിരിക്ക എന്ത ശിക്ഷവന്നാലും
വെണ്ടില്ലാ (ഒന്നുകൂടിഇടിക്കുന്നു-മുത്തീവീഴുന്നു)

ഗോപാ—വെറുതെ ഉപദ്രവിക്കരുത

രാമ—ഐയോ! ഇവളെക്കെട്ടെ പൊട്ടെ കാണാൻ ലേശം ര
സമില്ലാ ചെട്ട പൊട്ടെ-

ഗോപ—നിങ്ങളുതിനെക്കൊണ്ടുപെരു

കൺസ്ത്ര—എന്നീക്കും, എന്നീക്ക കൂട്ടാക്കില്ലെ വെണോ?

ഗോപാ—അതിനെ വലിച്ചിഴച്ചു കൊണ്ടുപെരു-

(കൺസ്ത്രബളുമാർ മുത്തീയെ വലിച്ചിഴച്ചു കൊണ്ടുപോയി)

രാമ—ആവൂ! ആയെരപൊയല്ലോ

(ആകാശത്തിൽ)

* മേൽകൂടുന്നതെന്നുള്ളു കൊരപ്പൻതൻമഹാഗജം; സൈന്ധവ
രഥമിച്ഛപായുന്നു പാരംവഴിയിലൊക്കെയും. || (ശബ്ദം)

ഗോപാ—നൊക്ക വെഗമങ്ങേട്ടുപൊവാ

രാമ—അങ്ങിനെതന്നെ (പിന്നെയുമാകാശത്തിൽ)

* കല്യാണസ്ഥലവും കളാഭകലരം കാപ്പിതൃഷ്ണിത്താട്ടവും. മു
ച്ചുടാപൊട്ടിഭസ്മമാക്കിരയമൊടത്തുന്നമത്തഭപിപം || ഉൾ
ച്ചുടാടെതിരിട്ട കാണാമവരെക്കുത്തിത്തകർത്തിട്ടാവാൻ കൊ
ച്ചുടാടി ബതകല്ലുതട്ടിവഴിയിൽക്കല്യാണിവിണാമമേ ||

രാമ—(പരിഭ്രമിച്ചു)അയ്യോ! അബദ്ധംപിണയുമെന്നുണ്ടോ?

ഗോപാ—കൊരപ്പനായർ കല്യാണിയുടെ അച്ഛനെക്കുത്തി

ഭവ്യ

കല്യാണിനാടകം

കൊന്നു അർവൻറത്രേന കല്യാണിയെയും കണ്ണിക്കൊല്ലമെ
ന്നുണ്ടോ?

രാമ—ഫലിതമൊക്കെ പിന്നെയോവാം നൊക്കുങ്ങോട്ട വെ
ശമൊടിപ്പൊച്ചാ.

(രണ്ടാളും ഓടുന്നു)

രാമ—(വിചാരം)

* ഇപ്പൊഴുടനാതയെത്തടവങ്ങുനീങ്ങി, കണ്ടിച്ചുകീട്ടിയി
തുനാട്ടുടനപ്പൊഴക്കം || ഭുഷ്ടപ്പെടാവിധിയതെന്നുടെക
യിൽനിന്നു | തട്ടിപ്പറിച്ചുകുളവാതതുടരുന്നവെന്നോ? ()

സ്വപ്നം—തൊക്കുന്നിറച്ചിട്ടില്ല?

ഗോപാ—ഒരൊരം ആനയെക്കണ്ടാലപ്പൊൾ കഴിച്ചെങ്കാം
തൊൻ

രാമ—(വിചാരം) ഓടട്ടും ഓടിട്ടും അങ്ങൊട്ടെത്തുന്നില്ലാ
(നെന്നൊക്കീട്ട)

* ആവൃജയിച്ചുസുഖമായുടനളിർന്നീങ്ങു ജീവൻനമുക്കുമാന
മൊന്നുതണുത്തിതിപ്പൊൾ || രാമചാരനാരിമണികൊച്ചിന്നൊ
ടൊത്തുചാവാ | താവുന്നവെശംമാട്ടമൊടി ചരുന്നെന്നരെ

(അന്നന്തരം കൊച്ചും കല്യാണിയും പ്രവേശിക്കുന്നു)

കൊച്ച—കല്യാണിനിന്നുക്കു വീണിട്ട വല്ലതും പറിയൊ?

കല്യാണി—* കല്ലുകെട്ടിവിടപൊട്ടി | തെല്ലിതാകീരിചസ്ര
വം || അല്ലാരൊന്നുംഭവിച്ചില്ല | നല്ലകാലമതാകയാത ||()

രാമ—(കെട്ടിട്ട) എൻറ മനസ്സു കകാനീവൾ കിത്രയെങ്ങും
വരണ്ടു പക്ഷെഇപ്പൊളിതുകൊണ്ടു സംതഃക്കന്തെന്നയാണ
ഇത്രെപറിയുളളല്ലാ ഇതിലുറപ്പുരെയധികം വിചാരിച്ചു-

ഗോപാ—(കല്യാണിയെനൊക്കീട്ട- വിചാരം) ഇവളുടെ
ബ്രഹ്മസൂക്തി വിശ്വംഷന്തെന്നു.

* തലയുമുചയുവിലെക്കുടങ്ങും | വലയുവകൂമതുംമഹാമ
നൊജ്ഞം || നിലയുളളൊരുധിരല്ലെങ്കുമെല്ലാ | മലിയുപ
ഞ്ചിരിയുംമനൊഭിരാമം || (പ്രശ്നം)

* കലയൊടിയുന്നകണ്ണു ചന്ദ്ര | കലയൊടീജ്യയെഴുലലാ
ടമേശം || വലിയൊരു നിതംബമെന്നിവറ്റിൻ | വിലയൊ
താനരുതാക്കുമൊത്തുകണ്ടാൽ (പ്രശ്നം)

* കുറവറെറാരതക്കുമാത്തൽതക്കു | ന്നിറച്ചുംനിമ്ലമായ്വെ
ളിത്തപല്ലം || അറിവുളളവരുരെളിത്തു കണ്ടാൽ | തറവാ
ടപ്പടിതന്നതീറകത്തും (പ്രശ്നം)

* ഉടയ്ക്കുമൊടുപട്ടുകുപ്പു ! നന്ദിയുന്ന കളഹംസനായകൻ || പിടയുപരമത്തലൊത്തുതത്തി പ്പിടയുന്നിനടയും ശ്രീലൊകരമ്മ്യം, (൧൫൨)

രാമ— (അടുത്തുചെന്നിട്ടു) പിന്നെ യെങ്ങിനെ യാണകല്യാണിയെ ആനുകൂല്യംതെക്കണ്ട കഴിഞ്ഞത്.

കൊച്ചു—അപ്പൊഴെക്കും അനവധി ആളുകൾ കൂടി പിന്നാമ്പുറത്തെറിഞ്ഞു അപ്പൊളാനരങ്ങൊട്ടൊടി.

ഗോപാ—(രാമമെന്നവനെയും കല്യാണിയെയും ഒരുമിച്ചുനോക്കിട്ടു- വിചാരം) ഇ ചക്കരണ്ടാൾക്കും തമ്മിൽ നല്ല ചെച്ചയുടെ ഇങ്ങിനെതന്നെയാണു വെണ്ടതെന്നു തൊന്നും.

രാമ—ഗോപാലമെന്നു എന്താണുള്ളിൽ വിചാരിച്ചു രസിക്കുന്നതു?

ഗോപാ— (വിചാരം) കള്ളനപ്പൊഴെക്കും മനസ്സിലായി-
(സ്പഷ്ടം)

ചെരണ്ടുതുപൊലെ ചെന്നുതന്നെ.

കല്യാണി—(തലതട്ടുന്നു)

രാമ— (വിചാരം)

* മാനൊട്ടൊട്ടന്നകൻ കൊണ്ടുണ്ടന ക്കൊടെൻമുഖം നോക്കിവെളു ! ശ്രീ നട്ടുണ്ടായനൽപുഞ്ചരിയൊടുവദനംതാഴ്മിത്തന്ന പിതന്റെ || ഇന്നാട്ടുംകാക്കയാലെന്നുടെമിഴികൾതണുക്കുന്നുവല്ലാതകണ്ടാ ! വൈനാട്ടിൽപെട്ടമഞ്ഞു ക്കിലുമിതിനെതിരാകില്ലിനിക്കില്ലവാദം, (൧൫൩)
(ആകാശത്തിൽ)

* പെയ്യുമുദാഃഖം വൊടുപെയ്യുപിടിച്ചുപായു ! നീയുനരൊക്കുമൊടുചെയ്യുമുപദവത്തെ || അം യാസഹിപ്പതിനുവയിവന്നാഞ്ഞു കത്തി ! കയ്യിൽകിടച്ചുതവിലതവപാക്കിടുന്നു. (൧൫൪)

ഗോപാ— ഓ! അവിടെകലശ്ശുലായി നൊക്കു വെഗമടയ്ക്കാപ്പൊവാ

രാമ—ഇവർക്കു സഹായ മാരുമില്ലല്ലോ-

ഗോപാ—ശിഷ്യൻ കേശവനെ അയക്കുക കേശവാ.
(കേശവൻ പ്രവേശിച്ചിട്ടു) എന്ത ഇവരെ ഇവരുടെ വീട്ടിൽ കൊണ്ടുവരൂ.

കൊച്ചു— (രാമമെന്നവനോട്) വെഗംവരില്ലേ?

രാമംമ— സംശയമൊ,

(കെൾവന്നൊരുമിച്ചു കല്യാണിയും കൊച്ചും പൊയി)

രാമമേ— (വിചാരം)

* കുറച്ചുനൽചില്ലിവെച്ചുകൊണ്ടും, ചെരിച്ചിവണ്ണരസമൊടുമെന്നെ || ചിരിച്ചുപായത്തൊടുനൊക്കിനൊക്കി | അതിരിച്ചുപൊകുന്നിവളത്രേസന്നം, (൧൫൫)

ഗോപാ— വെച്ചാ—

(രണ്ടാളും കുറച്ചു നടക്കുന്നു)

ഗോപാ— (നെരെനൊക്കിട്ട്)

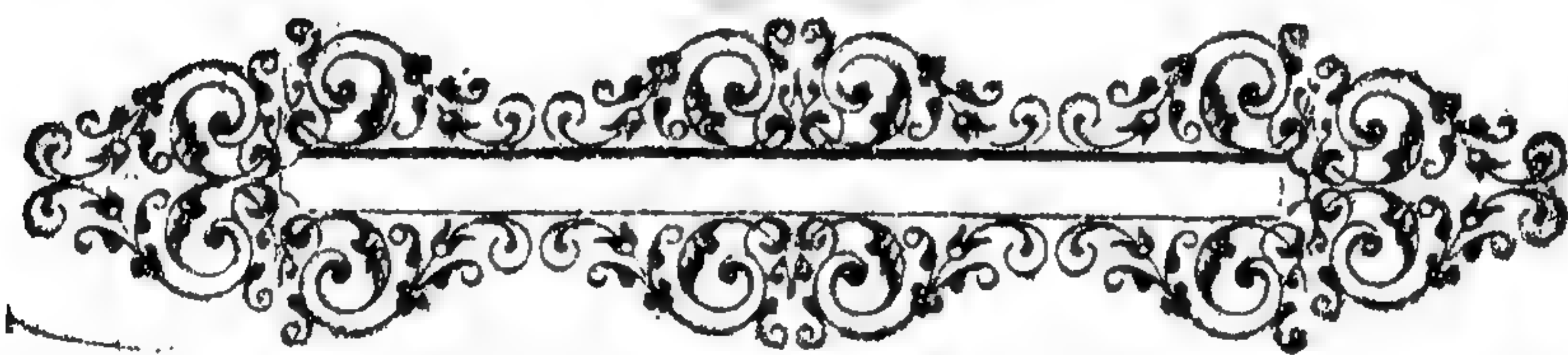
* അമ്പാമഹാരസികനാനതടിച്ചുനീണ്ടു | തുറപ്പിക്കരുതുടതുടെല്ലൊരുമുവിലെല്ലാം || വെച്ചിച്ചുയന്നുതലനല്ലവളത്തുകന്ന | കൊമ്പൊറുനീണ്ടുചെവിംകുമമിത്തൊക്കയെററം (൧൫൬)

രാമ— ഇയ്യൊനെ മുഖാൽകണ്ടിട്ടില്ലേ?

ഗോപാ—ഇപ്പോ. കെട്ടിട്ടുണ്ടു കൊരപ്പൻറമെരുക്കുടനെന്നു! കണ്ടല്ലൊൾം ഇരിനെ വെടിവയ്ക്കാൻ തൊന്നുന്നില്ലാ,

രാമ—ശരിയാണു അത്രുന്നുന്നതെന്ന ഇതിനെവെടിവയ്ക്കാതെകണ്ടു പിടിച്ചുകെട്ടിക്കാണുശാഹിക്കു നൊക്കുപൊവാ ഏല്പാവരും പൊയി,

(നാലാമങ്കം കഴിഞ്ഞു)

കല്യാണിനാടകം

പഞ്ചമൊങ്കടം

(അണി യറയിൽ)

* ഇക്കാലം നാവുപൊയിനിനമണികൾക്കൊന്നുമൊരും തകണ്ടായി വക്കീലന്മാരശേഷം ജഡ്ജിയവർകളും സ്വസ്ഥനായ് തിടന്നു നൊക്കിചൊല്ലുന്നന്നായി ജമൊഴിമഴ വൻകെംഗ്ലാടെയ്ക്കിട്ടുനൽകാ ആക്കൽപൊല്ലിസ്സുസേനാധിപമഹിതമൊമെലിഗൊപാലമെന്നെൻ (൧൫൭)
രംസാക്ഷിവിസ്താരം കഴിഞ്ഞുവെന്നാണതൊന്നുന്നതേ
ഇതൊണ്ട കല്യാണിയമ്മയെ കൊണ്ടുവരാൻ ചൊവ്വകരുണെ
എന്ന-

(അനന്തരം- ജഡ്ജിയും വക്കീലന്മാരും ഗൊപാലമെന്നവനും മറ്റൊപ്രാവശിക്കുന്നു)

അച്ചതമെന്നെൻവക്കീൽ—(എണ്ണിട്ടിട്ട) സാക്ഷിക്കാരനൊട
ഒരുചൊട്ടുപുറം ചൊടിപ്പാനുണ്ട-

ജഡ്ജി—ആളെ ചൊടിക്കാം.

അച്ചത—൧-ാം സാക്ഷിയുടെയും ൨-ാം സാക്ഷിയുടെയും മൊഴികൊണ്ട രര കററന്നടക്കുപൊട്ടവിടെ കല്യാണിയമ്മയുണ്ടെന്നു വന്നിട്ടുണ്ട എന്നാലീക്കല്യാണിയമ്മയെ ഇതിലന്നായഭംഗം സാക്ഷിയായിചെക്കാതിരിപ്പാൻ കാരണമെന്തു?

ജഡ്ജി—ഒരു കററന്നടക്കുന്നത പത്താളികൾകണ്ടിട്ടുണ്ടകി ലവരെയൊക്കെ സാക്ഷികളാക്കിചെക്കണം എന്ന നിയമമുണ്ടോ ജീ—രം ചൊട്ടുസാരമില്ലാ

അച്ചത—രംചൊട്ടു. പൊതുവിൽനിസ്സാരമാണെന്നു തൊന്നു മായിരിക്കും എങ്കിലും ഒരുതൂണുംസിദ്ധിപ്പാൻ വഴിയുക്കുന്നതാകയാൽ കൊടതിരരവദിക്കാത്തപക്ഷം വളരെസ്സുകുടമുണ്ട.

ജഡ്ജി—0-ആളെ ഉത്തരപറയൂ

ഗൊപാ—രംകല്യാണിഎന്നസ്ത്രീ ൧-ാംപ്രതിയുടെഭായ്യയും ൨-ാംപ്രതിയുടെമകളുടെമകളുമാകയാൽ നെരപറയുമെന്ന വിപോസമില്ലാത്തുടാണ-

അച്ഛത—(ഇരിക്കുന്നു)

ഗോപാ—(മുഴുവൻവായിച്ചു ഒപ്പിട്ടുകൊടുക്കുന്നു- നീങ്ങിനിന്നിട്ടു നൊക്കിട്ടു വിചാരം)

* വെക്കമ്പൊന്നമ്മടങ്ങുംരചിരരൂപിവിലാസങ്ങൾകൊണ്ടിങ്ങുവന്നി. നില്ക്കുമ്പൊക്കെവല്ലാതെപർശരശിഖിതൻ ചൂടിനാനാടലൊടെ || ഉൾക്കമ്പംചെത്തുകൊണ്ടിയ്യുഡുരമണമുവിത്തയുലാൾവെന്തമറക്കാൻ. മുക്കമ്പിക്കാലിണങ്ങുന്നധിയകടപിടിച്ചിനിതാവന്നിടുന്നു (പ്രഭുവ)

രാമ—(വിചാരം)

* നാനാജാതികളുംനിറഞ്ഞുവിലസുന്നിക്കൊടതിക്കളളതിൽതാനെചെന്നുനയുന്നതിന്നരിഭയ നിങ്ങളുരുങ്ങിദൂരം || ഞാനെങ്ങെന്നതുമങ്ങുമിങ്ങുമധുനാ നൊക്കിപ്പതുക്കെപരമാനെയുംമിഴിമറുലിയാമി. ചതുണഞ്ചീടുന്നു കൂടുംശുദ്ധ || ()

ജഡിജി—(വിചാരം)

* രേതരല്ലാമെന്നെന്നൊക്കുന്നതു കരുതുമൊടെന്നങ്ങുമിങ്ങുനരത്തിൽ. പാരെല്ലാന്നൊക്കിനൊക്കിപ്പരിഹസിതരസംതമ്മിമന്ദംചിരിച്ചു || നെരില്ലാരുന്നമുക്കെന്നൊരുതെളിവൊടഹംഭാമുൾക്കൊണ്ടുശുദ്ധ. നെരില്ലാത്തൊരുനൽതെൻമൊഴിയിവൾവിരവൊടത്തുവന്നെത്തിടുന്നു || ()

(അനന്തരം കല്യാണിപ്രവേശിക്കുന്നു)

അച്ഛത—(നൊക്കിട്ടു-വിചാരം)

* ഇവൾതന്നംഗഭംഗിയ്ക്കി. പൂവസാനംമന്നൊഹരം || ഇവൾകാരണമായിട്ടി. വ്യപഹാരമതുവേരാം (പ്രസംഗം)

കല്യാണി—(ജഡിജിയെക്കണ്ടിട്ടു വിചാരം) ഓ! ആ വെക്കിട്ടായരാണജഡിജി ഇദ്ദേഹമിനിക്കെന്തല്ലാമാണൊവെ ഓശ്മലം ഉണ്ടാക്കിത്തീക്കുന്നതു

രാമ—(വിചാരം) ഇവളിതാ ഇല്ലൊൾജഡിജിയെക്കണ്ടിട്ടുപെട്ടിച്ചു വല്ലാതെകണ്ടുപർഭ്രമിക്കുന്നു-

* മടവാർകുലമെന്തലിയാമിവൾക്കീ. വടിവെറുപ്പുതുമെനിവെത്തിടുന്നു || തുടരുന്നിതുകാൽനടന്നിടുമ്പൊൾ. തുടരുന്നെന്തിനിയെന്നസംഭ്രമത്താൽ (പ്രസംഗം)

ജഡിജി—(വിചാരം)

* ഭൊക്കൊരിപ്പുലപലലൊകരെച്ചുതിക്കാൻ. ലാക്കുറുത്തവമമൊന്നുവച്ചുകെട്ടാം || ഉറക്കുറുത്തതിലെലമുളളതൊന്നിദാനീ. നൊക്കിക്കൊതവകണവൻറമുവിൽവച്ചു (പ്രസംഗം)

കൊരപ്പൻ—(കല്യാണിയെക്കണ്ടിട്ട-വിചാരം)

• കൊല്ലുന്നിനയ്ക്കിലൊരുപത്തുകഴിഞ്ഞുനാമീ ! കല്യാണിതന്നടെയകാന്തനതായശേഷം॥ എല്ലാറ്റിനത്തിലുമിരിക്കിതുക്കന്തമാണു ! വല്ലാതകണ്ടതുനിനച്ചുകുന്നുചിത്തം॥ ( )

നമ്മെ ഇന്നൊ നാളയൊ തുക്കൻവിധിക്കുമായിരിക്കും അതുകൊണ്ടൊരുവസ്തുവില്ലാ ഇനിയ്ക്കു ഇവളെഒരുമിവസമനുഭവിച്ചിട്ടാണെങ്കിൽ

മുത്തീ—(കല്യാണിയെനോക്കിക്കൊണ്ടു)-നോക്കിക്കൊന്നിട്ട് ഇനിക്കി ചിട്ടന്ന പുറത്തിറങ്ങാൻതരംകിട്ടട്ടെ-

കല്യാണി—(മുത്തീയെക്കണ്ടുപെടിക്കുന്നു)

ജഡിജി—ശാസ്ത്രികളെ കൂട്ടിത്തകെറി സത്യംചെയ്യിക്കു

ശാസ്ത്രി—-o-കൂട്ടിത്തകെറു

കല്യാണി—(കൂട്ടിത്തകെറിനിൽക്കുന്നു)

ശാസ്ത്രി—കൊടതിയിൽനിന്നും 101 പറയു

കൊടതിയിൽനിന്നും-o-പറയു?

കല്യാണി—കൊടതിയിൽനിന്നും

ശാസ്ത്രി—കല്പിച്ചുചൊരിക്കുന്ന

കല്യാണി—കല്പിച്ചുചൊരിക്കുന്ന

ശാസ്ത്രി—സാക്ഷിസംഗതിയെപ്പറ്റി

കല്യാണി—സാക്ഷിസംഗതിയെപ്പറ്റി

ശാസ്ത്രി—ഒക്കെയും

കല്യാണി—ഒക്കെയും

ശാസ്ത്രി—സത്യമായിബോധിപ്പിച്ചുകൊള്ളാം

കല്യാണി—സത്യമായിബോധിപ്പിച്ചുകൊള്ളാം

ശാസ്ത്രി—അസത്യംയാതൊന്നുംബോധിപ്പിക്കില്ലാ

കല്യാണി—അസത്യംയാതൊന്നുംബോധിപ്പിക്കില്ലാ

ശാസ്ത്രി—ഇതിന്നീശ്വരൻസാക്ഷി

കല്യാണി—ഇതിന്നീശ്വരൻസാക്ഷി

അച്ചതമെന്നവൻ (എണ്ണിട്ടിട്ട) പാപപ്രതികർക്കിരിയെടത്ത കൊരപ്പന്നായരെഅറിയൊ?

കല്യാണി—ഉച്ച.

അച്ചതമെ—o-പ്രതി പിച്ഛപ്പറമ്പിൽ ചെരക്കി എന്ന സ്ത്രീയെഅറിയൊ?

കല്യാണി—ഉച്ച.

അച്ചതമെ—നാപ്രതി കൊണ്ടുകയ്യുക്കുപ്പിനെ അറിയാട്ടു

കല്യാണി—ഉവ്വ-

അച്ചതമെൻ—നാപ്രതി ചക്കാവറമ്പിൻ ചങ്ങനായരെ അറിയി?

കല്യാണി—ഉവ്വ-

അച്ചതമെ—തെങ്ങുകാട്ടിൽരാമനായരെ അറി യൊ?

കല്യാണി—ഉവ്വ-

അച്ചതമെ—രാമനായരുംശേഷംപെരുതനിൽവല്ല കല്യാണിയായവിവരംസാക്ഷിക്കാരത്തിക്കറി വുണ്ടോ?

കല്യാണി—ഉവ്വ-

അച്ചതമെ—അതെന്നാണ

കല്യാണി—കഴിഞ്ഞു കൂടുക ൦൫-ാംന

അച്ചതമെ—എങ്ങിനെയുള്ള കലശലാണുണ്ടായു

കല്യാണി—(ഒന്നുംമിണ്ടുന്നില്ല)

ജഡിജി—ചൊല്ലത്തിന്റെ അർത്ഥം മനസ്സിലായില്ലെന്നുണ്ടോ?

കല്യാണി—മനസ്സിലായില്ല

ജഡിജി—അന്നത്തെ ദിവസം ഇവരെന്താണൊരുപഹളചെയ്ത

യുത

കല്യാണി—രാമനായരെ മറെറവർകൊന്നും

ജഡിജി—എവിടെവെച്ചു

കല്യാണി—എന്റെ അകത്തുവെച്ചു

ജഡിജി—ഏതനാമയത്തിൽ

കല്യാണി—അസൂമിച്ചെട്ടമണിസമയത്തിൽ

ജഡിജി—രാമനായരല്ലോ ഉവിടെവരാൻ സാധിക്കുക?

കല്യാണി—ഞാൻ വ്യസനിച്ചുകിടക്കുന്നു എന്നുകെട്ടിട്ടു സമാധാനം പറഞ്ഞുന്റെ വ്യസനനരീക്കണമെന്നവിചാരിച്ചിട്ടാണല്ലോ ഉവിടെവന്നത

ജഡിജി—നിന്റെ വ്യസനം തീർക്കണമെന്നതൊന്നാൻ രാമനായർ നിന്റെ അത്രമാണു?

കല്യാണി—അതാ

ജഡിജി—(വിചാരം) രാമൻ നായർ ഇവളുടെ അമ്മനാണത്രെ അവകൾക്കു അമ്മണ്ടോ? (ചിറയ്ക്കുന്നു-സ്പഷ്ടം) കൊരപ്പനായരല്ലോ ഉവിടെവരാൻ കാരണമെന്ത?

കല്യാണി—ദിവസവുമൊന്നെത്തവിടെവരാറുണ്ടു

ജഡിജി—ദിവസവുമൊന്നെത്തവിടെവരാൻ കൊരപ്പൻ നിന്റെ അത്രമാണു?

കല്യാണി—(ഒന്നുമിണ്ടുന്നില്ലാ)

ജഡിജി—കെൾക്കട്ടെ-ആരാണു?

കല്യാണി—(പിന്നെയുമൊന്നുമിണ്ടുന്നില്ലാ)

ജഡിജി—ഛീ-കൊടുതിക്കവസരക്കൊടുവുന്നൂ (മെഴുയിലടി ചിട്ട) ഉടനെ പറയണം.

കല്യാണി—എന്റെ ആത്മല്ലാ

കൊരപ്പൻ—(വ്യസനിച്ചുകൊണ്ടു) ഇവളിപ്പൊലും പറഞ്ഞു തുടങ്ങുന്നതുകൊണ്ടു-നാം ഇ പട്ടിടേത്താവായിട്ട പത്തുകൊപ്പം മായി ഇ പട്ടെക്കൊണ്ടുതിന്റെ സത്യം പറയിപ്പിക്കണം (അല്ലാപ രാമിരിക്കുന്നു)

ജഡിജി—എന്നാൽ കൊരപ്പൻ ദിവസവും വരാതെ സംഗതി?

കല്യാണി—അതിന്നിന്നു രൂപമില്ലാ

ഗൊപാല—ഉത്തരുന്നന്നായി

അച്ചുത—ഇവൾക്കു ബുദ്ധിയുണ്ടു

ജഡിജി—കൊരപ്പനവിടെ വന്നിട്ടെന്തു ചെയ്യൂ

കല്യാണി—പിശ്ശാക്കത്തികൊണ്ടു ഛാനെക്കത്തി

ജഡിജി—നിന്റെ അമ്മനെ കൊല്ലെൻകത്താതെ സംഗതി

കല്യാണി—(മിണ്ടുന്നില്ലാ)

ജഡിജി—ഉടനെ പറയണം (മെഴുപ്പറത്തു ക്ലീട്ട) ഛീ-കൊടുതിക്കവസരം പൊന്നു. നെരായകാപ്പും വെഗവറയാൻ തെരുക്കുമില്ലല്ലോ പിന്നെ എന്താണു ലോചിക്കുന്നത കള്ളുസ്രാക്ഷി പറഞ്ഞാൽ ചങ്ങലവയ്ക്കും നല്ലൊരുമുരുണൊട്ടെ കൊടുതിക്കവളരെ അപസരക്കൊടുവുന്നൂ ഉടനെ പറയണം

കല്യാണി—(പരിഭ്രമിച്ചിട്ട) രാമമെന്നവനാണു. നവിചാരി ചിട്ടാണെന്നാണു താനെന്നത

ജഡിജി—ഏതരാമമെന്നവൻ

കല്യാണി—(ലജ്ജിക്കുന്നു)

ജഡിജി—(മെഴുപ്പെട്ട) നിന്റെ മന്ദസ്തിതവും കടാക്ഷവുമൊക്കെ പിന്നെയുവാം കൊടുതിക്കവസരം പൊന്നു വെഗത്തിലുത്തരം പറയണം.

കല്യാണി—(പെടിച്ചു) ഈ താമരക്കാട്ടിലെ രാമമെന്നവൻ

ജഡിജി—താമരക്കാട്ടിൽ രാമമെന്നു കത്തേണമെന്ന കൊരപ്പനതൊന്നാതെ സംഗതി?

കല്യാണി—(തലതാഴ്ന്നിനിന്നിട്ട വിചാരം) ഇനിക്കിതിന്റെ ഉത്തരം പറയാൻ വയ്യ.

ജഡിജി—ഒരക്കെ കെട്ടിപ്പേണുണ്ടോ. താമരക്കാട്ടിൽ രാമമെന്ന കഞ്ഞണമെന്ന കൊരപ്പന്ന തൊന്നാനെന്നു സംഗതിപത്തുപ്രാവിശ്വം ചൊരിച്ചാലെ ഇവളുത്തരമ്പറയുളള അങ്ങനെയൊരു തുടങ്ങിരിക്കുന്നത കൊടതികളിലെമട്ടുകൾ ഉന്നമിവൾക്കറിവില്ലായിരിക്കും എന്നപറഞ്ഞു പല ഭീഷണികളും കാട്ടുന്നു.

കല്യാണി—(കരയുന്നു) (എല്ലാവരും വല്ലാതകണ്ടാവുന്നു)

ജഡിജി—എട്ടിനിക്കുളള മയ്യാദയൊക്കെ ഞാനറിയില്ല നിങ്ങളുമാനില്ലാത്തവകക്കാരല്ലെ. നിങ്ങൾക്കെന്നാണവിടെയാ പറയാൻ വയ്യാത്തത (എന്നും മറ്റും ശകാരിച്ചു തുടങ്ങി)

രാമ—(വിചാരം) എന്തുകൊടതിയാണിത്. ആട്ടെ മെൽക്കൊടതിയുണ്ടോ എന്ന നൊക്കട്ടെ (രാമമെന്നവൻപോയി)

അച്ഛത—(വിചാരം) ഇൻസ്പെക്ടറേയും മറ്റും സാക്ഷിയായിട്ട വിളിക്കണമെന്ന ഞാൻ നിശ്ചയിച്ച പട്ടിക എഴുതുമ്പോളിജഡിജിയുടെ സെവൻകുളുറായരുടെ നിബ്ബന്ധം കൊണ്ടാണ് കല്യാണിയെയും ചെത്തത ഇല്ലൊളിവളോടുകൂള ഇദ്ദേഹത്തിന്റെ സിദ്ധാന്തവും മാതിരികളും കാണുമ്പോൾ കൃഷ്ണരായരെന്നൊടു പറഞ്ഞതു തന്നെ ഇദ്ദേഹത്തിന്റെ ഉപദേശമെഴിക്കാണെന്ന ഉറവിയ്ക്കാം

(അണിയറയിൽ)

* ഭീനയാക്ഷമിവൾക്കൊരാൾ ഹാനിചെക്കുന്നതൊക്കുകിൽ ||

നൂനമിയ്ക്കൊടതിക്കൊട്ടും മാനമാചില്ലൊരിയ്ക്കലും || (പന്ത്രണ്ടാം)

* ആരുസഹായമിങ്ങില്ലാ തെന്താരില്ലെണ്ണിനെയിങ്ങിനെ പാരമത്തൽപ്പെടുത്തീട് | മീരായർകറിനാശയൻ || (പന്ത്രണ്ടാം)

ഇദ്ദേഹം ജഡിജിയാവുമുമ്പെ ഒരുദിവസമി കല്യാണിയമ്മയുടെ അടുത്തുചെന്ന പൊങ്ങിപ്പൊന്നിട്ടുണ്ടു അതാണിവളോടിത്രസിദ്ധാന്തം ഇനിക്കിതിന്റെ നല്ല ഉത്തരം

ജഡിജി—ശിപായി-ആരാണവിടെ ഇരുന്ന കൊടതിക്കുപമാനമായവാക്കുകൾ പറയുന്നത

ശിപായി—(നൊക്കിട്ട) ആവോ! അവിടെ ഒരു പത്തുപതിനഞ്ചോളം കളിരിപ്പൂണ്ടു ആരാണെന്ന തിരിച്ചറിയാൻ വയ്യ

ജഡിജി—എന്നാലെല്ലാവരെയുമിങ്ങോട്ടു വിളിയ്ക്ക

(ശിപായിപോയിട്ട പതിനഞ്ചോളം കളിരിപ്പൂ പ്രവേശിക്കുന്നു)

ജഡിജി—ചെട്ടി രട്ടാൻ പട്ടാണി നസ്രാണി ജോനക
നേസ്രാണിരി കൊങ്ങണി തുടങ്ങിയ നാനാജാതിക്കാരാണിവർ
ആരാണീക്കൊടതിക്കുപമാനമായ വാക്കുപറഞ്ഞു (എല്ലാവരും
വരവരുടെ സ്വരത്തോടു മകുരത്തോടുകൂടി ഇനിക്കു രൂപമി
ല്ലെന്ന പറയുന്നു)

ജഡിജി—ചള്ളന്മാരെ നിങ്ങളൊക്കെത്തമ്മിൽ ഒത്തുകൊണ്ടു
പറയുകയാണല്ലോ? ആട്ടേ നിങ്ങൾക്കെല്ലാവർക്കും പ്രത്യേകം പ
തിപ്പത്തുറപ്പിക പിഴനിശ്ചയിച്ചിരിക്കുന്നു-

(അവർ പലവിധത്താലും സങ്കടം പറയുന്നു)

(രാമമെന്നവൻ പ്രാവശിച്ചിട്ട യഥാസ്ഥാനം ഇരിക്കുന്നു)

(ഒരുശിപായി പ്രവേശിച്ചിട്ട) മെക്കൊടതിയിൽ നിന്നൊരു
കല്പനയുണ്ടു

ജഡിജി—ഗുമസ്തൻ! അതിങ്ങേട്ടുമെടിക്കു

(ഗുമസ്തൻ—മെടിച്ചുകൊണ്ടുകൊടുക്കുന്നു)

ജഡിജി—(മന്ത്രിച്ച വായിച്ചിട്ട-വിചാരം) മെൽക്കൊടതിയി
ൽനിന്നിങ്ങിനെ യൊക്കെ തൊന്നിയപൊലെ കല്പന അയച്ചു
തുടങ്ങിയാൽ തേരക്കമാണു എന്തുകാട്ടാം- നിവൃത്തിയില്ലെ
ല്ലോ- ഇനിക്കിനി റം കെസ്സിൽ പ്രവേശിക്കാൻ വയ്യല്ലോ-
അതുകൊണ്ടു ഇല്ലാൾ തന്നെ പൊവുകതന്നെ (പോം ജഡിജി
യൊട സ്വകാര്യമായിട്ട) റം നസ്രിയിൽ ശൈഖ് വിസ്മയവും വി
ധിയും താങ്കൾ തന്നെ കഴിക്കണം

പോം ജഡിജി—എന്താണങ്ങിനെ

പോം ജഡിജി—അങ്ങിനെയാണു മെൽക്കൊടതിയിൽ നിന്നു
കല്പന വന്നിരിക്കുന്നത്. (വെങ്കുപ്പറായർ ജഡിജി എണീക്കുന്നു
(ആകാശത്തിൽ)

എങ്ങാ പോം ജഡിജിയവർകൾ എന്താണില്ലാൾ പൊവു
ന്നതു? അതൊ മെൽക്കൊടതിയിൽ നിന്നൊരു കല്പന വന്നു
വെത്രെ റം കുലക്കെസ്സിൽ പ്രവേശിക്കുവരുന്ന (അതുകൊണ്ടു
ല്ലാവരും വാക്കെപൊത്തിച്ചിരിക്കുന്നു)

വെങ്കുപ്പ—(ദേഹത്തോടും ചങ്ങുയൊടും തലതാഴ്ന്നിപ്പോയി)

പോം ജഡിജി—വക്കീലിന്നിനി സാക്ഷിയൊട ചൊരിപ്പാൻ
ണ്ടോ?

അച്ചുത—ഇല്ല- (എന്നപറഞ്ഞു ഇരിക്കുന്നു)

പോം ജഡിജി—സാക്ഷിയെ ഇതുവായിച്ചുകൾപ്പിച്ചു ഒപ്പി
ടുപിക്ക (ഗുമസ്തൻ വായിക്കുന്നു)

ജഡിജി—ഒക്കെ ശരിയല്ലേ?

കല്യാണി—അതെ

ജഡിജി—എന്നാലാപ്പിടണം

കല്യാണി—(ഒപ്പിടുന്നു)

ജഡിജി—ഇനിപൊവാ.

കല്യാണി—അപ്പ (കൂട്ടിൽനിന്നിറങ്ങി നീങ്ങിനില്ക്കുന്നു)

ജഡിജി—(എഴുതിട്ട് വിധി ഉച്ചരിക്കുന്നു) മരുന്നത്ര കെ
സ്സിൽ മരുന്നത്ര കെക്കിറിയെടത്ത കൊരപ്പന്നായക്ക് മരുന്നത്ര
വകപ്പുപ്രകാരം ജീവപയ്യത്തു കഠിനതടവിന്നും മരുന്നത്ര പി
ച്ചകപ്പറമ്പിൽ ചെരക്കി എന്ന സ്ത്രീയെ മരുന്നത്ര വകപ്പുപ്രകാ
രം തൂക്കിക്കൊല്ലുന്നതിന്നും മരുന്നത്ര കൊണ്ടു കയ്യു കുറുപ്പി
ന്നും മരുന്നത്ര ചക്കാമ്പാമ്പിൽ ചക്കുന്നായക്കും മരുന്നത്ര വക
പ്പുപ്രകാരം ഓരൊക്കൊല്ലം കഠിനതടവിന്നും നശിച്ചു തീപ്പു
ചെയ്തിരിക്കുന്നു എന്ന - ൧ - കുറുകൊരെയൊക്ക കൊണ്ടുപൊട്ട
(ജഡിജി പൊയി)

(രാമമെ നുംകല്യാണിയുമൊഴിച്ചെല്ലാ പരംപൊയി)

രാമ—ഇനി നൊക്കുമ്പൊവാ (രണ്ടു ഭൂമനടക്കുന്നു)

കല്യാണി—ഇ പരെയിങ്ങിനെ യൊക്കെ ശിക്ഷിച്ചാൻ വിധി
ച്ചിട്ട അതജഡിജി ഉച്ചരിച്ചു പൊവാ ഞാൻ വല്ലാതെണ്ടായി.

രാമമെ—ഇ പർവ്വത ചെറു കുറുവിചാരിക്ക.

കല്യാണി—അത വിചാരിക്കുമ്പൊളിതു പൊവാ യെന്നതൊ
ന്നുണ്ടു.

രാമ—ഇനിക്ക ഇത്ര വെണ്ടാ യെന്നും തൊന്നുന്നില്ല ഇതു
പൊവായെന്നും തൊന്നുന്നില്ല ഇതു നല്ല പാക മാണുന്നാണ
തൊന്നുന്നതു.

കല്യാണി—അങ്ങിനെതന്നെ ആയിരിക്കും,

രാമ—അതാമന്നിക്കാണിവിടെ വണ്ടിയുടെ വരവശട്ടം (ഗടി
യാറിട്ടത്തന്നെക്കീട്ട) അതിനിന്നി ഭം മിന്നിട്ടതാമസമുണ്ടു അ
ത്രുന്നൊളന്നൊക്കീപ്പുഴ പക്കത്തു കാറ്റുകൊണ്ടു കൊണ്ടു പാത്തു
ക യല്ലേ.

കല്യാണി—അങ്ങിനെതന്നെ (രണ്ടാളും പാത്തുന്നു)

കല്യാണി—നല്ല കാറ്റുണ്ടിവിടെ.

* കൊടിയുളളിൽനിന്നിട്ടി അടലുണ്ടായതൊക്കയും || ഓടി

പോയിതന്നു പറ്റാ നെടുമി കാറ്റുകൊൾകയാൽ മന്നു

രാമമെ—* അങ്ങു കുറയ്ക്കു പിടരിങ്ങിനിരുന്നല്ല | നെടുമി

സ്ഥിരമാണുമാർക്കു കർമ്മമുദ്രകൾ || ശ്രീമാൻമാർക്കു കർമ്മമുദ്രകൾ ||
രമാലചാത്തി, ദീപ്തിപരംചെയ്തവായുമാഹാവിശേഷം ||

(പടിഞ്ഞാട്ടനാക്കീട്ട)

* കൊല്ലം പെരുമുത്തിയെ അന്തരസാന്നിധ്യം നൽകുന്ന
പൊതുരാജ്യസ്ഥനായൊരു കാലമിതെക്കൊല്ലം നമാ
ത്താണുവെ || പാറംചെറുകൾക്കൊണ്ടു നിമന്നിയകമ്പോ
ലിനഭാമണ്ഡലം പാറാശുചുപന്നിട്ടുനുകരിമീൻക
ണ്ണാൾമണ്ണെക്കണ്ടിതോ? (പ്രശ്നം)

കല്യാണി—* അപ്പൊഴുദിച്ചു ഭയശാകരങ്ങൾക്കൊണ്ടു നാ
ശപ്പെട്ടവിലെറിയാതെമാഹമരണപാപം || ഇപ്പോൾ തിരു
കലവം സഹസാമരച്ചു | കെല്ലാടുകൂരിരുളിരാവതുക
നപാലം, (പ്രശ്നം)

രാമൻ—* ലക്ഷ്മണൻ ഗുണമൊപ്പമിങ്ങനെ കിലും നിന്നൊട്ട
വെരിട്ടതാൻ | നക്ഷത്രശാസ്ത്രമാനനെ പെരുതെളിഞ്ഞിട്ടാ
ത്തവണ്ണം പരം നക്ഷത്രപ്രകാരങ്ങൾ കിലുമിന്നി
ക്കാലമക്കൻറെ പക്ഷം പ്രഭുപോകുകൊണ്ടുതെളിയ
ന്നിപ്പലൻറെ നിലക്കുണ്ടെ. (പ്രശ്നം)

കല്യാണി—* മുമ്പിൽ പടിയവിരഹത്തിലിരിക്കു ചിത്തേജാ
ദിച്ചശാകമതശേഷവുമാശുരീപ്പൻ നന്ദുരിചെയ്തതു
പൊലവിധത്തിലൊരം വയ്ക്കിത്തട്ടുകുപായയതന്ന
ചന്ദ്രൻ, (പ്രശ്നം)

(അനന്തരം ഇപ്പൻ നന്ദുരിപ്പാട പ്രവേശിക്കുന്നു)

രാമൻ—ഇവിടുത്തെ പുഷ്പാഞ്ജലി ശിക്ഷയിൽ ഫലിച്ചു

ഇപ്പൻ—ഞാനിനി നിങ്ങളുടെ കൈവെട്ടി. ഏന്താണു ചെയ്യേണ്ടത?

രാമൻ—* അങ്ങു നാണി വശതൻറെ നല്ല സഖിയെക്കൊണ്ടു ഭ
രാതങ്ങളെ ഭഗ്യാചെയ്തു മെൻവിയൊഴുക്കുമയത്തി
ൽപ്പിന്നെയൊരാപിധം മങ്ങിട്ടു നിവശചത്തിടാതെ സ
തതം സൂക്ഷിച്ചു തുലാവകൊണ്ടിങ്ങെന്നെത്തരസാചര
ത്തിവിശ്വാസിത്തന്നപിയെത്തന്നതും (പ്രശ്നം)

അതുകൊണ്ടിനി ഒരു പക്ഷാർപ്പ മിവിട്ടു നെക്കൾക്കു ചെ
യ്ക്കേണ്ടതില്ലാ ഒക്കെ പരിപൂർണ്ണമായിരിക്കുന്നു—എന്നാലു മിതിരു
ന്നൊട്ടെ—ഭരതപാത്രം.

* മാനം പിട്ടൊന്നു യുദ്ധമുദ്രകൾ ചെപ്പിച്ചില്ലാതെഴും മാ
നെല്ലാമിഴിയിൽ കനത്തകൊരിയും ലോകങ്ങൾ പിട്ടിടുന്നു
ശ്രീ. നാ. യെന്നു സഭാശി പന്മാ ശ്രീലക്ഷ്മിയുടെ ശി

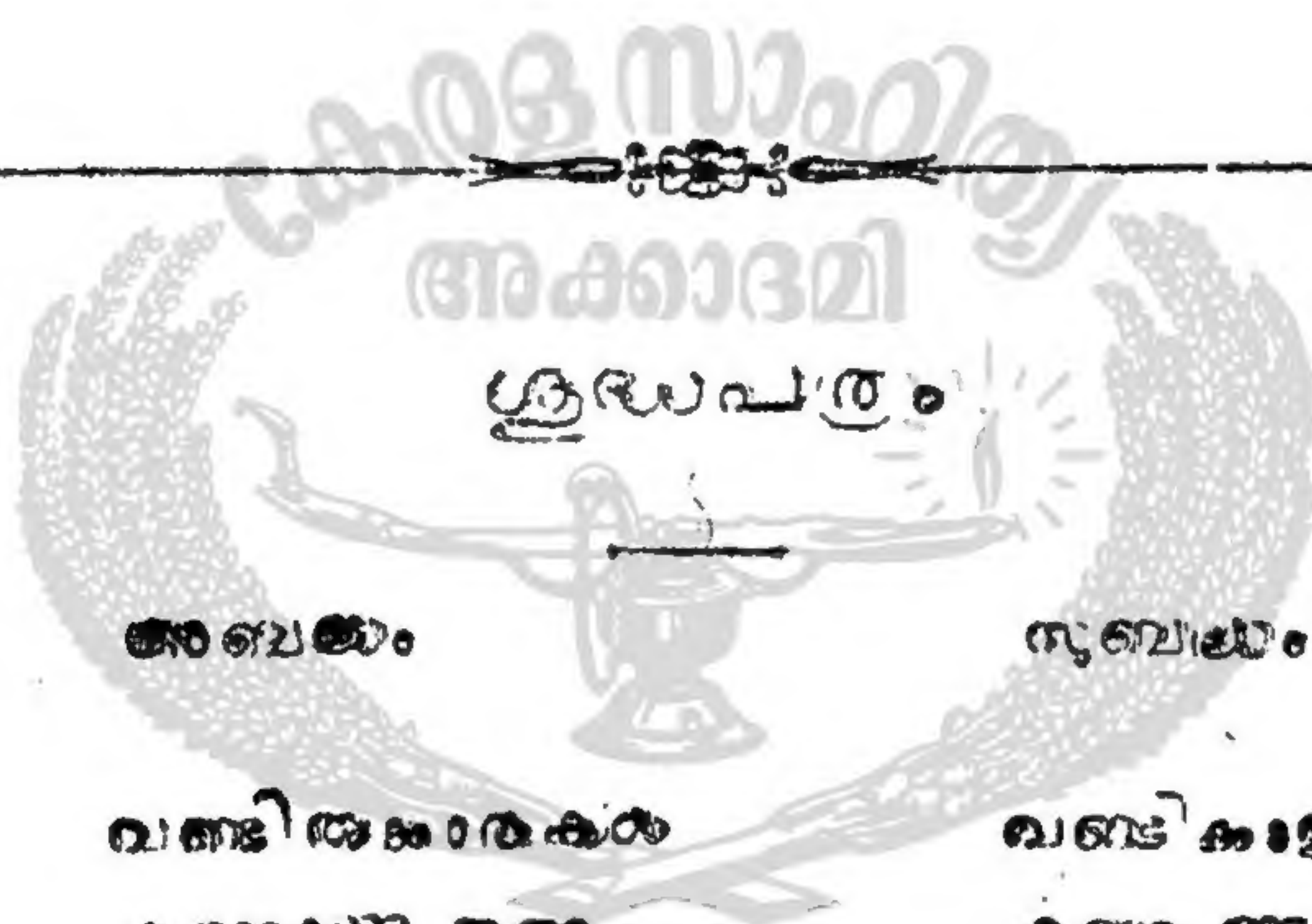
യാ നാനാഭിഖ്യാനം സന്നിഹിതം തദാസ്ഥിതം ഭക്തിയുക്തം
 യഃ- (പദ്മ)

(എല്ലാവരും പൊയി)

- അടയ്ക്കുകയും തുറന്നു വിട്ടുപിഴയധനയാശോബന്ധുജീവ
ദിയെല്ലാ । മഃ-ജ്ഞാതിട്ടുപണ്ടുള്ളവർപരമനാരണനി
യ്യന്നുവെല്ലൊ ॥ ഭഗ്വാതാനന്ദരീഞ്ചാരിനാടകമരിഹര
ശേഷിച്ചുനടക്കുന്നതേങ്ങി । നഗ്നരാക്ഷന്റെ മിനു
തിരുമടിയിൽവിളങ്ങുന്നവിശൈലകനാഥം (൧൭൫)

അഞ്ചു 12 ജോ കഴിഞ്ഞു

ഇതി കല്യാണിനാടകം സമുച്ചയം

[illegible]

കു.	വരി	അഞ്ചാം	സൂത്രം
മേ	മേ	വെങ്കിട്ട	വെങ്കിട്ട
മു	മു	കൊച്ചൻ	കൊച്ചൻ
കു	കു	കൊച്ചൻ	(കൊച്ചൻ)

